

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

REGISTER TIL EFTERSLÆGTSTAVLERNE

Christopher Giessing: "Nye Samling af Danske, Norske og Islandske Jubel-Lærere, med hosføyede Slægt-Registere og Stam-Tavler, samled og i Trykken udgived af Christopher Giessing, Roeskilde Domkirkes og Skoles Cantor. . . . Kiøbenhavn, Trykt med Brødrene Berlings Skrifter." udkom i 4 bind 1779-1786:

Bind 1 – 1779,

Bind 2, I. del – 1781,

Bind 2, II. del – 1783,

Bind 3, I. del – 1786,

En fortsættelse af værket var planlagt, men der udkom aldrig mere. På værkets titelblad er disse betegnelser indsat for oven, ligesom de fremgår af guldtrykket på bindets ryg.

I det efterfølgende "Register til efterslægtstavlerne" henvises der derfor til bind, del og side. Henvisningen 2-2-213 betyder således bind 2, II.del, side 213, mens 1-271 angiver bind 1, side 271.

Det alfabetiske register omfatter dels navnene på samtlige de slægter, hvor der i Giessing: Jubel-Lærere bringes en fuldstændig efterslægtstavle – samt – ved indgiftede slægter – dels de slægter, hvor der bringes omfattende efterslægt ud over et par generationer. Registret er altså langt fra fuldstændigt og omfatter langt fra alle i værket nævnte eller omtalte personer eller slægter.

For tilladelsen til at benytte et af Landsarkivet for Nørrejylland udarbejdet register til efterslægtstavlerne, bringes hermed vor bedste tak. Da fortegnelsen er stærkt suppleret – bl.a. med alle de indgiftede slægter, hvor der bringes væsentlig efterslægt – påhviler ansvaret for eventuelle fejl og mangler alene undertegnede.

Registret omfatter i alt 370 stamtavle-henvisninger til Giessings ovennævnte værk, der afsluttedes i 1786.

Henning Jensen.

Særligt for genealogisk interesserede: Dette er et genoptryk af et 1700'tals værk. Vær altid kritisk overfor nøjagtigheden af de meddelte genealogiske oplysninger.

Abildgaard	2-2-271	Brink-Seidelin	2-2-301
Achton	2-2-184/193/197	Bruun	3-1-376/388
Allerup	1-467	Brygmann	2-1-320
Allesen	3-1-305	Brylow	2-1-320
Als	1-370	Brünnick(e)	3-1-242
Anchersen	2-1-264	Bryske	2-2-316
Arctander	3-1-364	Busch	2-2-214
Arff	2-1-186	Bytzow	2-2-132
		Bøfeke	2-2-75
Bachmann	2-2-292	Bøgh	2-2-292/306
Baden	3-1-297	Bøgvad	2-2-207
Bagger	2-1-30/38	Bøtcker	2-2-184
Balsløv	3-1-141/345		
Bang	3-1-116/120	Cederfeld	3-1-205
Barchmann	2-2-292	Coch	2-2-292
Barfod	2-2-292	Colbiørnsen	3-1-312
Bartholin	2-1-30	Collet	2-2-8
Bartholin	2-2-118/292	Collin	1-384
Bartholin	2-1-64	Colstrup	3-1-364
Becker	2-1-44	Cordsen	2-2-292
Benniche	2-1-320	Cruusberg	2-2-213
Benzon	1-268-285		
Benzon	2-1-30/130	Deichmann	2-1-234
Bentzon	1-271	Detmer	2-1-320
Bergen, von	2-1-115	Dietrichsen, de	2-1-116
Berregaard	3-1-257	Dorph	1-511
Berthelsen	3-1-204	Dorph	2-2-316/319
Bertouch	2-1-135	Dorschæus	2-1-264
Bering	2-2-292	Drejer	2-1-181
Bhie	1-328	Dumetius	2-2-124
Birch	2-2-292	Dyre	2-2-316
Bircherod	2-2-292	Dyssel	1-480
Bircherod	3-1-143		
Blix	2-2-316	Edinger	3-1-412
Blixenskiold	3-1-312	Egede	1-48
Boesen	2-2-316	Ehrenschild	2-2-74
Borch	2-1-264/280	Eichel-Bartholin	2-2-118
Borgen	2-1-264	Eidala-Æt	3-1-83
Borgen	3-1-214	Eilertz	2-1-264
Bornemann	3-1-408	Eilertz	3-1-389
Borrebye	2-2-292	Eller	2-1-46
Brabrand	3-1-171	Ernst	1-283
Braem	2-1-134	Essen, von	2-1-186/189
Braem	3-1-344		
Bredsdorff	3-1-141	Faber	2-1-264
Bresdorph	2-1-113/264	Faber	2-2-184/207
Brink	2-2-292/94	Faber	2-2-292
Brochmann	2-2-28	Fabricius	2-2-9
Brochmann	2-1-30	Fabricius-Tegnagel	3-1-376
Broberg	2-1-320	Falbe	3-1-313
Bromont	2-1-264	de Fine	3-1-304
Brorson	1-557	Finke	2-1-30
Brinck	3-1-173	Fischer	3-1-348
		Fischer	2-2-292

Flindt	3-1-230	Hersom	3-1-500
Folsach	2-1-264	Hinkeldei	2-2-292
Foss	1-260	Hiort	2-2-184
Foss	2-1-30/37	Hiort	3-1-264
Frankenau	3-1-273	Hoff	2-2-184/203
Frich	2-2-184/230	Hoffman	2-1-264
Friedenreich	1-274	Holberg	2-2-367
Friedlieb	2-2-124	Holck	2-1-320
Friis	2-1-264	Holm	3-1-256
Friis	2-2-184/219	Holm	3-1-257/264
Frost	2-1-320/325	Holmboe	3-1-348
Fuglede	3-1-305	Holmskjold	2-1-115
Fuiren	2-1-30/34	Holmsted	2-2-292
Fuiren	3-1-139	Holtermann	3-1-312
		Hoppe	3-1-388
Gamborg	2-1-108	Horn	2-1-30/44
Garboe	2-1-264/267	Horrebow	2-1-213
Garboe	2-1-320	Hvas	3-1-241
Gerner	1-332	Høling	2-2-292/309
Gersdorf	1-280		
Gisle	1-115	Jacobæus	1-260
Giødesen	1-260	Jessen	3-1-174
Glostrup	2-2-316	Junge, de	2-1-64/182
Gottschalck	2-1-264	Jülicher	1-283
Graah	3-1-368		
Gryner	2-2-316	Kaalund	1-286
Guldberg	3-1-162	Kaasbøll	2-2-366
Gyberg	2-2-292	Kalden	2-1-320
Gyldenaar	2-2-316	Kall	1-536
Gyldenpalm	3-1-313	Keutel	3-1-168
Gyldensparre	2-1-32	Kingo	2-2-245
		Kisbye	2-2-292
Haasum	2-2-172	Koefoed	3-1-412
Hage	1-274	Knoff	2-2-74
Hagerup	3-1-312/333/365	Kraft	2-2-184
Hak	2-2-316	Kragelund	1-328
Hammer	2-2-79/316/321	Krog	1-384
Hammond	3-1-312	Krog	2-2-260
Hansen	2-1-320	Kullerup	2-2-184
Harboe	2-1-35/235	Kynde	1-557
Harboe	2-2-260/228	Kærup	2-2-292
Hasse	3-1-242	Kölichen	3-1-409
Hauch	3-1-150		
von Haven	2-2-132	Lacoppidan	2-2-184/216
Hee	3-1-273	Langballe	2-2-292/308
Heiberg	3-1-368	Langhorn	2-1-213
Heltzen	2-2-82	Larsson	1-261
Hemmer	1-277	Lassen	3-1-409
Hemmer, de	3-1-172	Lasson	3-1-388
Herrested	2-2-184	Laub	2-2-292
Hersleb	2-2-184/227	Laurberg	3-1-408
Hersleb	2-2-260		

Lauridsen	2-2-164	Pedersen	2-1-235
Lawson	3-1-147	Plate	2-2-316/322
Lehn	3-1-412	Pontoppidan	2-2-184/215
Lemming	2-1-350		
Lemvig	3-1-388		
Lerche	2-1-235	Qvislin	2-1-273
Leth	3-1-377	Qvislin	2-2-316
Lindenkrone	2-2-306	Qvistgaard	1-536
Lodberg	3-1-388		
Lous	2-2-292/296		
Lucoppidan	2-2-184	Rasmus	1-520
Lucoppidan	2-2-171	Rasmus	2-2-292
Luja	2-1-111	Randulf	1-370
Lyngbye	3-1-377	Rasch	2-1-42
Luxdorph	2-2-292	Rasch	2-2-316/318
Løvenørn	1-260	Rehling	1-536
		Rejersen	1-262
		Rejersen	2-1-344
May	3-1-344	Reiqvin	2-2-316
Mecken	2-1-264	Rennemann	2-1-320/324
Michelbecker	3-1-412	Rommel	2-2-244
Miltzow	2-1-39	Rosenberg	2-2-82
Monrad	3-1-138/197	Rosenmeijer	2-1-234
Mossenkrone	3-1-312	Rosenørn	1-260
Motzfeld	3-1-344	Rosenstand Goische	1-260
Mule	2-1-129/133/279	Rosted	2-1-344
Mumme	3-1-257	Runge	3-1-273
Munthe	2-2-316		
Munthe	2-2-323/366		
Muus	2-1-309	Saabye	3-1-348
Müller	2-1-264	Sand	2-2-79/325
Møller	2-2-292	von Sand	2-2-316
		Scavenius	1-260
		Schade	2-1-180/183
Nannestad	1-551	Schebye	2-2-184
Nansen	2-1-234	Schielderup	2-1-39
Nellemann	2-1-114	Schiøtt	3-1-273
Nold	2-1-184	Schnell	3-1-241
Nyholm	2-1-234	Schreuder	2-1-40
Nyrop	2-2-184	Schrøder	2-1-114/234
Næve	3-1-257	Schrødersee	2-1-114
		Schultz	3-1-152
		Schumacher	2-1-344
Offenhuus	1-285	Schumacher	3-1-344
Olivarius	3-1-304	Schytte	3-1-273
Olrík	2-1-213	Schøller	2-2-292
Opitzius	2-2-292	Secker	2-1-264/275
Orm	1-115	Seerup	2-1-339
Orslef	2-2-292	Seidelin	2-2-292
Ostenfeld	3-1-256	Sevel	2-1-316
		Sidelmand	2-2-292
		Skielderup	2-1-30
Paludan	2-1-344	Slange	3-1-256
Paludan	2-2-292/296	Sletting	2-2-366

Smith	2-2-366	Ullerup	2-1-320
Sommerfeld	1-384	Ursin	2-2-292
Spend	2-2-237	Ussing	2-1-264
Stampe	1-480		
Stampe	3-1-468		
Stemann	2-2-111	Wandal	2-1-320
Stenssen, de	3-1-143	Wedege	1-480
Steenstrup	2-2-191	Wederkinch	3-1-148
Stoud	2-2-367	von Westen	3-1-304
Stoud	3-1-344	Westergaard	3-1-147
Stranger	2-2-316	Weyle	2-2-358
Stresow	3-1-484	Wichmann	2-2-292
Strøm	3-1-312	Widalin	2-2-46
Stub	3-1-312	Vigfus	1-115
Stöcken, v.	3-1-157	Wigand	3-1-412
Svane	2-1-23/30/36	Windekilde	2-1-320
Sveinbjørn	1-211	Windekilde	3-1-368
Svensson	3-1-422	Winding	1-264
Svitzer	2-2-250	Vinding	2-1-30
		With	1-370
		With	2-1-135
Tanke	2-2-316	Wivet	2-2-199
Taulov	2-1-102	Worm	2-1-30
Thestrup	1-480	Worsøe	2-2-292
Thoustrup	2-2-292	Wøldike	1-536
Thura	1-467		
Thygesen	3-1-207		
Top	2-1-320	Zeuthen	1-287/481
Torm	2-1-30/41/49/344	Zeuthen	2-1-320/326
Torp	3-1-348	Zeuthen	2-2-184/193
Trane	3-1-241	Zoega	3-1-408
Treschow	1-fortale 19		
Trojel	2-1-190/320		
Tuxen	1-346	Ørsted	1-370
Tuxen	2-2-284		
Tuxen	2-2-292		

GERHARD TRESCHOW.
Pastor Ecclesiae Bircherodiensis in Selandia
A^o aetatis L. Ministerii XXIV.

Forord til reprodugaven 1978.

”Trykt med Brødrene Berlings Skrifter. . .”, står der på det gamle titelblad. Men det må være efter 1779-1786, at Det Berlingske Bogtrykkeri befæstede sit ry som stadens førende bogtrykkeri, thi set med nutidens øjne er trykkvaliteten langt fra fremragende.

Originalværket er trykt på bøttepapir, som ser smukt ud og var tidens gængse, men som bølger. . . Vi har derfor måtte foretage affotograferingen ved at lægge originalsiderne under en glasplade med vakuum for at rette ”bølgerne” ud. Siderne skal ligge helt plant for, at affotograferingen kan foretages tilfredsstillende. Denne side af processen er lykkedes. Men hvad værre er: Brødrene Berling har – visse steder – sparet ganske gevaldigt på trykfarven. . . eller også har Berlings skrifter været slidt. En kendsgerning er det, at nogle af originalsiderne nærmest er ”blyprægede” – uden afgivelse af trykfarve på siderne. Dette betyder, at visse passager på enkelte sider – og også flere enkelt sider – står meget ”uldent”. Det er altså ikke fordi vi har sjusket med affotograferingen eller reprotrykket, men fordi originalen flere steder er næsten uden farve – farveløs! Ud over vort eget eksemplar af originalværket, som vi erhvervede i 1977 for kr. 4.900,00, har vi gennemset flere bibliotekseksemplarer af ”Jubel-Læerne” i håbet om, at ”svage sider” i vort eksemplar kunne erstattes med tydelige sider fra andre eksemplarer af værket. Men ak, denne vej var ikke farbar: Det var de samme sider – de samme passager – som i samtlige originaleksemplarer var utydelige.

Vi har derfor måtte finde nogen trøst i den kendsgerning, at det er en teknisk umulighed at fremstille et reprotryk, som er bedre end originaltrykket. Det er jo et 200 år gammelt værk som genudgives.

Et register til efterslægtstavlerne findes ikke i originaludgaven. Et sådant er nu udarbejdet og følger umiddelbart herefter. Dette lille forord til reprodugaven såvel som det nævnte register bringes før det egentlige reprotryk af Jubel-Læerne. Man kan diskutere, om denne placering er videre æstetisk, men den er i

hvert fald praktisk: Registret – der indexerer efterslægtstavlerne i bind 1-4 – skal være let at finde. Dette register bringes alene først i dette – værkets første – bind, men omfatter samtlige fire bind. Vi håber, at brugerne af værket vil opfatte dette register som en praktisk forbedring.

Dansk Historisk Håndbogsforlag
Henning Jensen.

BIND I
Nye
Samling
af
Danste=Norste=
og
Islandste=
Tubel=Lærere,

med Højsøhede

Slægt=Registere og Stam=Tabler,
samled og i Trykken udgived

af

CHRISTOPHER GIESSING,
Roestilde Domkirkes og Skoles Cantor.

Første Deel.

København,

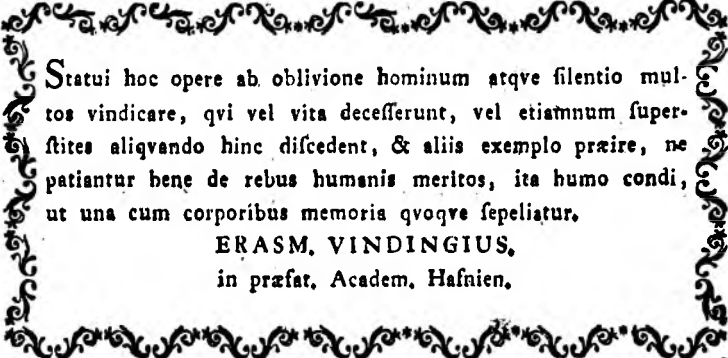
Trykt med Brødrene Berlings Skrifter.

1779.

København

Dansk Historisk Håndbogsforlag

1978

Statui hoc opere ab oblivione hominum atque silentio multos vindicare, qui vel vita decesserunt, vel etiamnum superstites aliquando hinc discedent, & aliis exemplo præire, ne patiantur bene de rebus humanis meritos, ita humo condi, ut una cum corporibus memoria quoque sepeliatur.

ERASM. VINDINGIUS,
in præfat. Academ. Hafnien.

ISBN 87 85207 24 1 (ib.)

Bogen er genoptrykt på 80 grams offsetpapir fra De forenede Papirfabriker/Eskofot A/S af DHHs forlagstrykkeri i Kongens Lyngby.

Indbindingen er foretaget af J.P. Møllers Bogbinderi i Haderslev.

1978 forelagt af:

Dansk Historisk Håndbogsforlag

Klintevej 25, DK-2800 Lyngby

Telf.: 02- 88 85 00.

Tit

R o n g e n.

Allernaadigste Konge!

Blandt de mange Danske Sønner, som allerunderdanigst nærmede sig Deres Kongelige Majestæts og Deres Høysalige Forsædres Trone med Skrifter og Udarbejdninger, men glade og opmuntrede vendte tilbage fra Tronen, fordi deres Arbejde blev af Lands-Faderen allernaadigst anseet og antaget, fordrister ieg mig og ved min allernaadigste Konges Trone at nedlegge dette Historiske Skrivt, som giemmer Danske, Norske,
ske,

ske, og Iſlandſke Jubel=Lærere, eller
 Hiſtorisk Beretning om de Lærere, ſom efter Re-
 formationen ved Skolen, Academiet eller Kir-
 ken have tient i offentlige Embeder 50 Aar og
 derover. Ved ſaadanne Mænds Hiſtorier ha-
 ver ieg ſtræbt at anføre en Deel Anmærkninger,
 ſom henhøre til vor Danſke Hiſtorie, og ſom vi-
 ſe Landets Sønners ſtore og ædle Handlinger.
 Jeg har tillige hoſføned ſaadanne Mænds Slægt-
 Regiſtere eller Stam-Tabler, hvori man ved
 første Øyekaſt erkiender Guds forundringsvær-
 dige Førelſe og Forſyn:

En Tydſk Jomfrue givtes til Danmark, og
 bliver Stamme-Moder til Herremænd og Adeg-
 lige, til Biſper og Profefſorer, til Geiſtliche og
 Berdſlige, en Skare over 700 Perſoner. En
 Tydſk Bonde bliver Stamme-Fader til Riddere
 og Adelige, til Biſkoper og Profefſorer, af de
 lærdeſte og nyttigſte Mænd, Danmark har eyed.
 En Italiensk Greve forvandles til en ombandren-
 de

de Lutenist, bliver imidlertid lutherisk, og ved Ægteskab i Tydskland Stam-Fader til mange brave Familier af Geistlige og Verdslige i Danmark. En Æslandsk adelig Jomfrue, som havde forbrudt Livet, men benaades, og ved Ægteskab med en Præst, der dør Biskop og Jubel-Lærer, bliver Stamme-Moder til en Mangfoldighed af mere end 1600 Menneffer.

Saadanne og mange flere Hændelser, og siel-dene Tildragelser vil Deres Kongelige Majestæt finde i dette Skrift, hvoraf i dybeste Underdanighed frembæres her den Første Deel.

Den store Naade og Mildhed, med hvilken Deres Kongelige Majestæt anseer Kunster og Videnskaber, hvilke, Himlen skee Tak! gien-nem mere end et halvt Aarhundrets lykkelig Fred i Norden mere og mere blomstre og udbrede sig, har opmuntred mig til denne min Frihed, og tillader mig allerunderdanigst at haabe, at dette
Skrift

Skrift maae blive understøttet ved samme Raa-
de, hvormed Deres Kongelige Majestæt,
og Allerhøystsammes Høylovlige Forsæ-
dre have anseet de berømmelige og velfortiente
Mænd, hvis Levnets Løb herudi indeholdes.
Høystlykkelig vil ieg skatte mig, om Deres Kon-
gelige Majestæt vilde allernaadigst antage det-
te for et Beviis paa den allerdybeste Tagnem-
lighed og allerunderdanigste Hengivenhed, med
hvilken ieg er til mit Livs Ende

København
den 7de August
1779.

en allerunderdanigst troe Arve-Undersaat
Christopher Giesling.

Fortale.

Til den gunstige og kiære Læser.

Dette længe udlovede Skrift, som under mange betydelige og uforventede Hindringer er bleven hindred og standsed, fremkommer nu endelig for allerkyndigst at leveres de Høngunstige og Hønstærede Subscribentere, hvilke dog ikke vilde mishage dets Ophold, naar de faaer see og læse dets Indhold, der har forarsaged mig mange Aars Brev-Verling, Arbejde og Omkostning. Allermindst tænkte ieg paa saadant, da ieg først fik Tanke om at samle Danske Jubel=Lærere, og den Tanke fik ieg, da ieg først læsede og mere end een Gang giennemlæsede den Salige Hr. G. Treschows i Aaret 1753 udgivne nyperlige Skrift om Danske Jubel=Lærere, men fandt ingen deriblandt af mine For-

X

fædre,

fædre, uden allene min Moer-Faders Moer-Fader, anfort med 3.4 Linter P. 301. blandt de ubeklædte Jubel=Lærere, under et fremmed Navn, Christen, for Christopher Helsing, som havde blandt sine 5 Sviger-Sønner trende Jubel=Lærere, og iblandt disse min Moer-Faders Fader, som tiende et Sted over 60 Aar, hvis Fader og Far-Fader vare og begge Jubel=Lærere lige fra Reformationen, og paa et Sted tiende over 110 Aar: Ligesom og min Moer-Moders Fader var Jubel=Lærer, og paa sit Sted en mærkelig Mand. Og som jeg nu savnede alle disse, og flere mærkelige Mænd, som ikke havde faaet Sted udi bemeldte Hr. Treschows Skrivt, foresatte ieg mig, om Gud vilde give dertil Liv og Lykke, at sanke saa mange Danske Jubel=Lærere, ieg kunde faae og finde, og udgive samme som en Fortsættelse af velbemeldte Hr. Treschows historiske Beretning.

Jeg saae han havde 285 Jubel=Lærere, og deriblandt over 200, om hvilke han ingen sonderlig Underretning havde, uden hvor og hvorlænge de havde tiend; Men som ingen fandtes i bemeldte Samling uden den ene Mand af mine Forfædre, hvilke Gud havde forundt den Naade at opleve saa høy Alder, og tiene saa længe i hans Kirke, saa tænkte jeg: her maae vist findes flere, om du leder og søger, og inden jeg vidste det, havde mine Høystærede Lands-Mænd (hvilke ieg skylder megen

Tak

Tak og Gode) allevegne fra sendt mig over 300, blandt hvilke vare fuldstændige Historier, saavel over nogle den Tid endnu levende Jubel-Lærere hos Treschow, saasom: Gregerfen P. 273. Holmboe P. 279. Seidelin P. 324. og flere, som og over nogle af hans ubekjendte Jubel-Lærere, saasom: Boysen, Broch, Buch, Dorfschæus, Friemann, Gram, Monrad, Moiniken, Ridse, Schytte, Stemann, Vedel, Windekilde, Zoëge og mange flere.

Jeg saae tillige, vor Sal. Hr. Treschow P. 146 havde beklaget sig, at han, uanseet al den Umag han havde gjort sig, ikke var i Stand til at give nyagtig Underretning om den lærde Ridder Bartholin, der ikkun 15 Aar tilforn var død, nemlig 1738, skjønt han havde været Professor i fulde 64 Aar. Dette gav mig Anledning at lede og søge, fandt og en skøn og fuldstændigere Underretning om denne vor Academies store Prydelse, saavelsom om Biskopperne Krog, Randulph og flere af berømmelige Mænd hos Treschow.

Men som ieg vidste af skriftlige Optegninger, hvorledes det naadige Forsyn igiennem mange Aars langvarige Embeder havde forunderlig førd nogle mine Forfædre, og velsigned dem, at de ere blevne til mange Slægter, (Sligt at betragte er for en Nedstammende ikke liden Glæde og Fornøjelse) og ieg saae tillige, at velbe-

meldte Hr. Treschow P. 146. havde hosføyed Ridder Bartholins korte Historie en Stam-Table, som var i min Eye langt fuldstændigere; Saa troede ieg at skulde kunde tilbringe mine Günstige Læsere og Kiære Lands-Mænd samme Glæde og Fornøelse, om de fik see ved Siden af deres Stam-Fader, som Jubel=Lærer, deres Slægt-Register eller Stam-Table, samt nogen historisk Beretning om de mærkværdigste i Stammen; Men dette at sanke og opsøge har skaffed mig mange Aars Brev-Verling, Bekostning og Møye, samt Op-hold i Skrivtets Udgave; hvilket alt ieg dog ikke fortryder, fordi ieg midlertid er bleven forsyned med mange mærkværdige Familiers og Geistliges Slægt-Register og Stam-Tabler, samt rare Anmærkninger til vor Danske Histories Oplysning, og dette har just været mit egentlige Øyemed og største Lyst.

Jeg foresatte mig da at levere det første Bind af min Jubel=Lærer Historie i Aaret 1772, just fordi dette Aar var den Grønlandske Missions første Jubel-Aar; og derfor havde i min Udgave bestemt det første Capitel for Grønlands første Missionair, den velfortiente Biskop Egede, som med rette kaldes Apostolus Grönlandiæ; Men dette mit Forsæt blev og uforventet forhindred. Samme Aar fik ieg de Islandske H. H. Biskoppers Svar og Lovte, at de vilde forære mig et anseeligt Antal Jubel=Lærere med deres Slægt-Registere, hvil-

ket

ket Lovte de og siden meget gunstige have holded. Thi Hr. Doct. Finn Jonson, Biskop i Skalholtz Stift, har tilsendt mig 124 Jubel-Lærere med en Deel Slægt-Registere, og Hr. Gisle Magnusen, Biskop i Hoole Stift, har ved hans lærde Sviger-Søn Hr. Rector Halfdan Einerson tilsendt mig 58 Jubel-Lærere, foruden en Deel Slægt-Registere, hvorfore ieg her offentlig affegger dem min skyldigste Taksigelse, saavel som og alle andre baade i Danmark og Norge, der efter min Anmodning have tilsendt mig et eller andet Stykke, hvilke i Sonderlighed skal taknemmeligst blive erindrede paa hver sit Stæd baade i denne og følgende Deele.

Naar ieg da sammenregner Sal. Hr. Treschows 285 Jubel-Lærere med de 600 ieg allerede haver og flere, som ieg veed, men endnu ikke har faaed, saa seer vi med Hjertens Glæde, at Gud i disse Tilfælde har ikke ladet sig uden Vidnesbyrd i Danmark, i Norge eller Island, saavel som i det vidtløftige Tyskland, hvor man igiennem mange Aar haver i mange Skrivter optegned og bevaered deres Theologos, Semiseculares og Jubel-Lærere, ligesom man og i disse Danske saavel som i hine Tyske Skrivter skal finde rare og mærkværdige Fodspor af Guds Forsyns forunderlige Bøne, Førelse og Bestiermelse, som store Beviser paa, hvor gierne Gud vil, at det skal gaae hans Tienere vel. Ps. 55, 27. Finder man i det Tyske Rige Familier, hos

hvilke det ligesom har været arveligt at blive Jubel-Lærer, Sal. Hr. Treschow haver vised det samme, hvilket og skal findes udi min Samling, saasom Hr. Niels Krog, Borge Syffels Provst gjorde sin sidste Prædiken, da han var 92 Aar, og døde 100 Aar gammel: Hans Søn Mag. Niels Krog, Rector i Aarhus, tjente i offentlige Embeder 50 Aar, og dennes Søn Doct. Peder Krog, Biskop i Tronhjem blev ey allene Jubel-Lærer, men og Jubel-Brudgom, see herefter Stamtafven S. 387. Mine førnævnte Forfædre, blant hvilke var Fader, Søn og Sonne Søn, som tjente alle 3 i mere end 170 Aar i Guds Kirke, kan og være herpaa et Exempel; hvilket ieg her med inderlig Hjerrens Taksigelse erindrer mig til vor Herres Pris og Ære.

Og som velbemeldte Hr. Treschow i sin lærde Fortale har anmærked den udi Hr. Grossens Jubel-Priester Lexicon Bernholdiske Familie, i hvilken det er mærkværdigt, at Fader, Søn og Sonne Søn, og denne sidste Sonne Søn Johan Bernholdt vare alle 4 Jubel-Lærere, skriver Hr. Treschow (*). Saa har man ligesaa mærkelige Exempler hos os paa denne arvelige Vel-

(*) Hr. Grossen S. 29:39. viser, at Fader, Søn, Sonne Søn, Sonne Søn Søn og Sonne Søn Sonne Søn vare alle 5 Jubel-Lærere, og den sidste af dem Jubel-Brudgom, men og den mærkværdigste i Henseende til Guds Beskiæmmelse igiennem mange Fæder og Efterfølgere.

Befignelse, og det fjerde Buds Forjættelse: Biskopen M. Francz Thestrup i Aalborg, som tiende i 60 Aar, havde en Søn, den nobiliterede Etatsraad Mathias de Thestrup, der tiende i offentlige Embeder 55 Aar: Biskopen havde en Søster, som blev kiødelig Moder til tvende Jubel=Lærere; men han havde og en Broder Hr. Mathias Thestrup, som blev Jubel=Lærer, og denne havde foruden en Datter, givet med en Jubel=Lærer, ogsaa trende Søner, som døde Jubel=Lærere, hvilket i denne min Samling S. 480 paa de Thestrupers Stamtable kan betragtes.

Men endnu et ligesaa rart Exempel i Island: Hr. Hallur Olafsson, Præst til Hofde henvend 60 Aar, hans Søn Hr. Olafur Hallson, Provst og Præst til Gringtunge over 50 Aar, hans Søn Hr. Hallur Olafsson, Provst og Præst paa samme Stæd over 50 Aar, og dennes begge Søner Hr. Eric Hallson, Præst til Grimsted og Hr. Haldor Hallson, Præst til Breidsbolstæd, hver over 50 Aar: altsaa have Fader, Søn, Sønnesøn, og dennes begge Søner tient i Guds Kirke over 260 Aar.

Dernæst haver Hr. Treschow funden i ovennævnte udenlandske Skriffter, hvorledes de største og berømmeligste Mænd i Tydskland ere blevne Jubel=Lærere, af hvilke han opregner en Deel, og blandt dem i sær Joh. Bugen-

Bugenhagen, der kunde regnes blandt Danske Jubel=Lærere; Men blandt disse Tydsfflands største og berømmeligste Mænd, har Hr. Treschow forglemmt D. Lucas Bachmeister, en Mand, som og kunde fortiene Stæd blandt vore Danske Jubel=Lærere, skiont Tydsffland havde kun nogle faa Aar laand os ham; Dog, fordi han er bleven givt i Danmark, da Dronningen gjorde hans Bryllup med en i Kongel. Dansk Tieneste staaende berømmelig Mands Datter, som ved ham er bleven en mærkelig Stamme-Moder til mange brave og Høylærde Slægter, kan ieg ikke undlade at give denne dyrebare Mand med sit Slægt-Register Plads et Stæd ndt den følgende Deel af dette Skrivt; Danmark kan og saavel som Tydsffland fremvise store og berømmelige lærde Lærere, der ere blevne Semifeculares: En Peder Krog, Frantz Thestrup, Gudbrand Thorlacklen, Laurids Thura, Friderich Nannestad, og flere som findes i denne første Deel: En Thom. Fincke, Caspar Bartholin, Peder Terpager, Peder Horrebow, Peder Schade, Eric Mule, Elias Naur, Arngrim Jonsen, Johannes Cold, og flere, som skal findes i den anden Deel af dette Skrivt, ere ikke alle disse store og berømmelige Navne i Danmark?

Men endskiont velbemeldte Hr. Gerhard Treschow ey kan regnes blandt Danske Jubel=Lærere, saa kan og bor han med rette have Stæd blandt Danske store og berøm-

berømmelige Lærere, og som han er den første, der hos os haver skrevet i denne Materie, saa haver ieg tænkt at hans Navn (som uden mig er og bliver berømmeligt nok) burde glemmes og aldrig glemmes ved her at give Blads for hans Levnets-Løb saa fortelig:

Han skuede først Verdens Lys den 4de Julii Aar 1705 paa Lessøe i Gulbrands Dalen i Norge. Hans Fader Herman Treschow var Ejer af Lessøe Jern-Værk, siden General-Sold Forvalter i Tronhiem. Hans Moder, Mette Margrete Krenkel, var udi sit første Ægteskab med Postmester Wildhagen Moder til M. Caspar Wildhagen, Tydsk Præst paa Kongsberg. Med denne Halv-Brøder drog Treschow i Aaret 1714, og blev hos ham under privat Information indtil 1720, da han blev sendt til Academiet, forsyned med godt Testimonio fra Michael Schielderup, (*) som han altid med Ærbødighed erindrede.

Hr. G. Treschows Fødsel og Herkomst.

Bliver Student.

I Kiøbenhavn kom vores unge Treschow i sit 15de Aar at logere hos hans eget Sydskende Barn, der var givet med Professor Theolog. Hr. Johannes Trelund.

)(

Aar

(*) Hverken han eller hans Fader, Hr. Augustinus, der var Jubel-Lærer, eller Hr. Niels Jensen Schielderup, (der 1704 dimitterede Jubel-Læreren Hr. Biskop Egede) eller flere ere at finde paa Stam-Taalen udi Hr. Albert Haurings Bergegnisse Præstehistories første Deel P. 70.

Aar 1723 fik han Borches Collegium; dog nød han sam-
 me berømmelige Theologi Bord, indtil han 1725 blev
 Biskop i Viborg. I beudsde Collegium holdte Tre-
 schow, og i Trunkken udgav 1724-27 fire Disputatzer
 de Vestigiis Christianæ Doctrinæ in scriptis Philosopho-
 rum quorundam gentilium deprehensis. Han tog i
 Aaret 1730 med Berømmelse Examen Theologicum,
 og Aaret derefter aabnede vor Herre Døren for ham til
Silver Præst
i Bircherød. sin Kirke, da han den 21de Apr. af Enke-Dronningen
 Høysalig Sophia Magdalena blev allernaadigst kaldet til
 at være Sogne Præst for Bircherøds Menighed, og var
 han den allerførste Præst, Hendes Majestæt kaldede
 paa sit Gods.

I Bircherøds Kirke holdte han første Vinke-Dag
 1731 sin Indtrædelses Prædiken, og i dette Embede
 troelig arbejdede med megen Frugt i mange Aar. Hvor
 høyt han var elsket og æret for hans retskafne Vandel,
 for hans Menneſke-Kierlighed og store Godgjørenhed (**),
 og

(**) Blandt de mange Studerende, der i hans Huus og af hans
 Haand nød Godt, og bleve elskede som hans Sønnen lever
 endnu (Gud give længe og vel!) den berømmelige og hønlær-
 de Stifts-Provst i Ribe, Hr. Doct. Peter Terens, der 1753
 har skrevet et smukt Ver-Bers, som læses for i Hr. Tre-
 schows Jubel-Lærer Historie, og ved sidste høitidelige
 Doctor-Promotion udi sit Vita S. 36 saa smukt om sig selv

og hvor ugerne man vilde der miste ham, gav Menigheden offentlig tilkiende ndi et trykt Afskeds-Talfigelse-Bers, da han den 29de Martii 1765 blev Sogne-Forfattet til
Kiøbenhavn. Præst for Trinitatis Menighed i Kiøbenhavn, hvor han holdte sin Indtrædelses Prædiken første Pluhedag, som var just 34te Mars-Dagen efter hans Indtrædelses-Prædiken i Bircherød. Pauli Afskeds-Ord til sine Corinthier (2 Cor. 13, 13.) var denne dyrebare Læreres Indgangs-Ord, med hvilke han i en utrolig stor Forsamling hilfede Trinitatis Menighed: Vor Herres Jesu Christi Naade, og Guds Kierlighed og den Hellig Aands Samfund være med eder alle Amen.

Den Glæde der var hos Menigheden, hos de Studerende ja hos alle ved hans Ankomst, var usigelig stor, og blev mere end eengang i Aviserne offentlig tilkiendegivet ved Lykonfningens-Bers, opsatte paa Trinitatis Menigheds Vegne. Men! — hvo veed, hvor nær mig er min Ende? — Da han i bemeldte Indtrædelses-Præ-

)(2

di-

og Hr. Treschow skriver: Panditur illi aditus ad Virum de coetu non minus Bircherödensi, cui fructuosissimus tunc præerat, ac eo, ubi postea omnem metropolim in sui admirationem traxit, Trinitatis dicto, immortaliter meritum, verum illud (eheu olim!) *Ecclesie Lumen Gerhardum Treschow*; ab eo cognitus, receptus, amatus instruitur, accenditur, fovetur; vitæ subsidiis destituito domum illi gratis præbuit & victum, donec alia merendi aperitur Janua.

diken opløste for Menigheden af Plinthe dags Erangelio: Jeg skal herefter ikke tale meget mere med eder, vidste han ikke, at han inden 6 Maanedes skulde forlade den; Der var derfor des større Sorg og Bedrøvelse hos Menigheden, og hos alle, som ret kendte denne dyrebare Mand, da dette Stjerneklare Lys saa uformodet udslykkes den 20de November samme Aar, efter at han havde levet 60 Aar, 4 Maanedes og 16 Dage. Menighedens Tab og Sorg over denne rare Lærere blev ved hans Hensættelse i Trinitatis Kirke den 26de November offentlig tilkiendegivet i disse af en erkiendtlig Ven forfattede smukke Strofer, hvilke jeg her har villet anføre som et velfortient Gravmæle:

Hans Død
og Alder.

Guds Huses store Mand! umistelige Ven!

Hr. Gerhard Treschow! skal vi dig saa hastig miste?

Skal vi at miste dig saa haard en Skiebue friste?

Ved hvem mon vores Tab oprettes kan igien?

Det dyrebare Pund, den Visdom og Forstand,

Den Lærdoms rare Skat, som hos dig var at finde;

Den, ffient Du dode, dog med Dig en dødes kan;

Thi den skal leve i Dit Ære, Navn og Minde.

Dit Navn det var vel stort udi Dit Virkered,

Man vidste meget om Din Lærdom der at sige:

Ja for Din Lærdoms Skjld Du derfra maatte vige,

Men her, her var det just Dit Lærdoms Lys udbred!

Hvor var Du ikke for endog de Lærdeste

Dg allerførste Mand en kjær og elsket Gave?

Hvor

Hvor var det ikke dem en sand Fornøjelse
 At de Dig kunde see og Omgang med Dig have?
 Vort Trinitatis Sogn, og her, som kiendte Dig,
 Noar i Forsamlingen Du Dine Taler holdte,
 Hvad Trængsel mærkedes en, at de hiuanden voldte?
 Enhver at høre Dig da vilde nærme sig,
 Hvad Mand, hvad Kraft og Fynd i det du talde,
 Der laae, det kiender de, som derom kunde domme,
 I sær man horer, at de her Studerende
 De vide ikke nok Din Lærdom at beremme.
 Var da en Doeg hist, og nogle Daarer her,
 Som vidste en paa Dig den sande Pris at sætte,
 Ferdi Du talde det Sande og det Rette,
 Hvad Under? Daarlighed jo allevegne er.
 Men dyrebare Stov! tillad mig, at ieg maa
 Ved Siden af Din Grav med Taarer dette skrive:
 At Du, - og det Du var, skal altid prented staae
 I et erkjendelig Sind hos mig, og der forblive.
 J. - - B. - -

Foruden bemeldte 4 Disputat. viser hans Jubel-
 Lærer-Historie trykt 1753, at han var en grundlærd
 Mand: Hans Jubel-Prædiken 1749, 4. at han var
 en vel begaved Prædikant: Hans Sorge-Cantate over
 Kong Christ. VI. 1746, 4. hans Tre-Minde over E-
 tats Raad Gram 1748, 4. hans Sorge-Cantate over

Biskop Hersleb 1757, 4. hans Passions-Cantater opfordte i Kiøbenhavn's Musikalske Selskab, foruden hans mange rare trykte og utrykte Vers, hvoraf et stort Bind skal giemmes i en høy Herres kostbare Bog-samling, viser, at han var en af vore beste danske Poeter.

Om Treschows sande Nos at siunge værdelig
 Jeg gandske tie vil; thi det ey lykkes mig:
 Hans Held i Tone-Konst skal endnu ventes længe,
 Om Kingo selv stod op og slog paa sine Strange.

Hans efterlevende Enke-Fruer samt eneste efterladte Jomfrue-Datter, som sees paa hofsyende Stamtafle, have behaged at meddeele mig Pladen af den Sal-Mands Kobber, med hvilket jeg her hans af mig ufuldstændig og kort forfattede Levnets Løb har vilddet
 Geleyde.

Hvad ellers denne første Deel af mit Skrivt angaar, da findes herudi 20 Biskoper, som udi Danmark, Norge og Island have været Jubel-Lærere. Herudi habes fire Slægt-Registere: Biskop Gisle Jonson af Island, som ved en adellig Jomfrue, der havde forbrudt Livet, men benaades, bliver Stam-Fader til en Mangfoldighed af mere end 1600 Mennesker: Biskop Gudbrand Thorlakson, der nedstammer fra en Præst ved Aar 1430, som bekiendte sig Fader til 50
 Børn,

Børn, blandt hvilke hans ene Søns Slægt-Register viser flere end 800 Mennesker: Biskop Jens Giödensen i Narhuus blev ved en Wittenbergsk Jomfrue Stam-Fader, beslægted og besvogred til flere end 700 Mennesker. Biskop Dorphs Slægt-Register er det korteste. Herudi findes og 12 Stam-Tabler, saa fuldstændige som ald min Flid haver kundet tilveiebringe; Hr. Egedes Side 48. Doct. Kraglunds S. 328. Doct. Gerners S. 332. Doct. Randulfs S. 370. Doct. Krogs S. 384. M. Thuras S. 467. M. Thestrups S. 480. Hr. Ramus's S. 520. Hr. Wöldikes S. 536. Doct. Nannestads S. 551. Doct. Brorsons S. 557. saag Hr. Treschows, som sees her i Fortalen.

Udi de følgende Deele af dette Skrivt skal gives Stam-Tabler eller Slægt-Registere af Ancherfen, Arngrim, Arentz, Baden, Bachmeister, Bagge, Bagger, Bartholin, Biörn (Ursin) Blichfeldt, Boyfen, Bögh, Colbiörnsen, Cold, Colstrup, Dorfchæus, Finde, Finke, Fog, Friedenreich, Friedlieb, Friemann, Friis, Garmann, Gælmuyden, Glud, Harboe, Hauch, Hersleb, Helsing, Holm, Holmboe, Horrebow, Kall, Krahe, Leganger, Lund, Lundt, Lyngbye, Monradt, Mule, Muus, Olivarius, Paludan, Pontoppidan, Poulson, Riese, Saabye, Schade, Schytte, Seidelin, Særup, Steemann, Taulow, Top, Wedel, We-

Wederking, Windekilde, Winther, Zøega, Ölгод og flere Familiers Genealogier.

At ieg har gived Biskop Egede det første Stød i denne første Deel, er skeed af foransførte Marsag, og ieg har desuden troed, han fortiente at staae overst, om ellers nogen Rang skulde her have Stød; thi naar man sammenligner hans Stierning med de fleste Biskopers, og legger til de store Lidelser, Besærligheder og Farer, ja Livs-Farer, han havde udstaaed; saa maa man tilstaae, han kunde have sagt: Jeg haver arbejded meget mere end de alle, men ieg troer og, at hans Dmynghed og Beskedenhed vilde tillige have sagt: dog ikke ieg: men Guds Naade, som var med mig i Cor. 15, 10. Hans Historie gav ieg under Pressen i May-Maaned 1777. Vi have derefter faaed Mandens Levnet 1778, skreven af Møens Provst Belærværdige Hr. Jac. Joh. Lund, som frem for mig har været lykkelig at faae i Hænde en og anden rar Anmærkning til hans Liv, hvilket han med en hældigere Pen (som vel er) har vidst at skrive, og med en lykkeligere Pensel har vidst at skildre, og han fortiente det: Hans Navn være i Betsignelse!

At ieg, blandt ovenmeldte store og berømmelige Mænd hos Hr. Treschow, haver anført nogle udi min Samling, saasom Krog, Thestrup, Thorslachson, Thura,

ra, o. f., er ingenlunde for at vise, at teg har kunded gjøre det bedre end den ypperlige Hr. Treschow, ved hvis Fødder teg havde ønsket mig at samle Wiisdom; Men teg har allene anført dem, fordi det er lykkedes mig at faae i Hænde deres Levnets-Løb fuldstændigere, og teg deraf har kundet vise baade deres store og ædle Handlinger, og saaledes give ubekjendte Anmærkninger til vor Danske Histories Oplysning, saa ogsaa har kundet af-torre en og anden Plet, som tilfældigviis er kommen til at banzjire en og anden brav Mands Navn. Det er dog ilde, at enten Partiskhed eller Udvidenhed skal sværte velfortiente Mænd i Graven, hvad enten saa Sværten laves indenlands eller udenlands; Men det er en Lykke, naar en omhyggelig Historiekrivers Kierlighed til Sandhed faaer Lejlighed at vise Anledning til Pletten, ja borttage den gandske. Et klart Brevits forskaffer os Biskop Resenii Historie hos Hr. Treschow, hvor der i sær fra S. 47 til 56 vises, med hvilken Flid Hr. Treschow har efterforsket Resenii Skrifter og Opførsel, med hvilken Omhyggelighed han har opspored og oplødet Sandheden, for at redde en død Mands berømmelige Eftermæle, og befrie saa stor en Theologus og retsindig Biskop fra Mistanke og Beskylding i Heenseende til Lærdoms Urigtighed; thi, siger han, ligesom Kierlighed til Næsten byder os at undskylde og forklare alting til det beste; saa byder ogsaa Kierlighed til Sand-

hed os ikke at være for lettroende, men at undersøge nye, saavel naar man vil undskylde som naar man vil beskylde.

Vel har ieg kunded være kortere, naar ieg har skrevet om en Thorlackson, en Krog, en Kraglund og flere, i hvis Historier vel kunde været udelukt adskilligt: vel og meget tilføjed, som er mig ubekjendt; men ieg har med Fornøielse seet, hvor omhyggelig det berømmelige Selskab, det Kongelig Danske Selskab, kaldet, til den Nordiske Histories og Sprogs forbedring, har været i at redde ey allene mangen velfortient Mand fra Forglemmelse, men og mangt et vigtigt Document, ja endog indtil smaae Omstændigheder, fra Undergang og Forraadnelse (Sid! det Danske Magazin maatte finde en fortsættende Langebek). Jeg har derfor, efter saa ypperlige Mands Exempel, ikke kunded overtale mig til at udelade noget Stykke af en Mands Levnet, Forretning eller Skæbne, som er kommet mig til Haande, men heller søgd at levere det saa fuldstændigt som mueligt: ikke altid vise hen til andre trykte Skrifter, og der lade Cæseren søge et, her et andet, hist det tredie Stykke; Ney: mig har det syntes, at Cæseren best kunde have her samled, hvad i en Mands Levnet var at sige og anføre, og dette har ieg lærd af den berømmelige Mand, der med en lærd og utretted Pen har skrevet os det ypperlige Cimbria Literata.

Saa

Saa har jeg og hos Hr. Treschows udi min Samling anførde Mænds Historier fundet Levlighed til at huse deres Slægt-Registere eller Stam-Tabler. Hvor meget Genealogier ere til Nytte, om Gud behagde i sit urandsfagelige Raad efter saa langvarig og lykkelig Fred i Norden, at sende Krig eller Pest i Landene, hvorved Familier bortfalde; vil jeg overlade til Læserens behagelige Omdomme. Mig har det været saa magtpaaliggende som bekosteligt og vanskeligt at tilvejebringe Genealogier, med hvilket Arbejde vores Hønlærde Sal. Hr. Provst Zwergius, samt vores hønfortiente, men ikke nok rosede Brødre af det uforglemmelige Navn Hoffmann gjorde Begyndelsen, strækkende sig en allene til adelige, men og til geistlige og borgerlige Genealogier. Dog skal man vel neppe finde nogensteds større Omfarg og Opmærksomhed paa Forfædernes og Slægters Bevarelse end hos Islænderne, hvor man gemmer mange Foltanter paa Pergament skrevne Genealogier og Slægt-Registere, giennem mange Aarhundrede.

Men ligesom det er bondeagtigt ja nedrigt at ikke vide mere end Faders og Moders Navn; og at være ueblymred om sine Forfædre, om sin Slægt og Afkom; thi til saadanne kan det rettelig siges: Misere senescit, qvi se nescit: Og det er uskionsomt ja uforvarligt, at en Ridder, en Adelsmand, en Biskop ikke vilde see sin Stam-Table, fordi han nedstammer fra en Bonde,

og af saadanne Stam-Tavler skal vi finde nogle i dette Skrift; Saa er det derimod stolt og forfængeligt, om man med hin Islandske Biskop (v. Annal. Eccl. Island. T. II. p. 645.) vilde regne sit Slægt-Register i lige Linie fra Adam.

Man veed ellers vel, hvor store Vanstueligheder samt langvarige og bekostelige Trætter, der her til Lands have været om Arve-Rettighed, saa at en Saggiven har ey hard andet i Høyeste Ret, hvormed han kunde bevise sig en retmæssig Arving, end en gammel Bibel, hvorudi hans Forældres og Forfædres Navne, til Enk-ke vare antegnede. Men om nu saadanne Genealogier ikke skulde blive nødvendige eller nyttige, saa kunde de dog give mine Hovstarede Lands-Mænd, ligesom ieg og selv derved har faaed Anledning til at give Agt paa de Ting, som Herren gjør El. 5, 12. at see til Steenen, af hvilken vi ere hugne, og til Brøndens Gul, af hvilket vi ere gravne El. 51, 1. at eftertænke, hvorledes Gud har sin Haand i alle Ting, lænker Menneskens Hjerter, bestyrer deres Handlinger, op-høyer og nedtrykker efter sit vise Forsyns Raad, straffer i tredie og fjerde Led, men velsigner indtil tusinde Led, opholder og beskiermer sin Kirke usforanderlig midt i alle Forandringer, og paa den viseste og ømmeste Maade opfylder sin Raades og Velsignelses Forjættelser paa dem, som af Hiertet forlade sig paa ham, og i Sand-
hed

hed frygte ham: De kunde give Anledning til at erindre Guds Forsyns Bøye, til at skionne paa Guds Velgierninger, til at ære og frygte, elske og forlade os paa den store den algode Gud, som i dette og utallige andre Tilfælde har gived os Prover ja besynderlige Prover paa sin store sin vidtudstrakte Naade og Miskundhed.

Hvad der skulde henhøre til den anden Deel af dette Skrivt, som er inddeled efter Hr. Treschows Maa- de i trende Classer, bliver i første Classe 12 Professorer foruden andre mærkværdige Mænd med en Deel Stam- Tavler og Slægt-Registere: i den anden Classe skal findes 16 endnu levende Jubel-Lærere, og hos en Deel deres Stam- Tavler og Slægt-Registere: i den tredje Classe sættes de ubekjendte Jubel-Lærere, om hvilke man endnu kun liden Efterretning have: Saa skal og i den sidste Deel følge et fuldstændigt Alphabetisk Reg- sler over alle Jubel-Lærerne i den gandske Samling, samt et Tillæg af Høyaedle Hønarværdighed Hr. Bis- kop Harboes over en Deel af Hr. Treschows Jubel- Lærere giorte Anmærkninger, hvilke han gunstig haver tilladt mig at afskrive.

Hvad endelig Stilen og Skriverrigtigheden er an- gaaende, da har ieg brugt en jevn historisk Stil, og taget Middelsvejen mellem det svalstige, det meget konst- lede, og det for lidet paapynsede og pyntede; men over-

alt haver ieg sigted til saavel Sprogets Renhed og Næthed, som Skriverrigtigheden, saavidt vore bedste Skribentere ere om den endnu bleven eenige. Med Holberg, Zwerg, Treschow og flere har ieg imellem beholdt et og andet fremmed Ord, som har vundet Borger-Ret i vort Danske Sprog, hvilket ieg og finder brugd af de nyere Skribentere, der allermeest giennemhegle andre for fremmede Ords Brug. Kunst-Ord, Embeds-Navne og Academiske Vre-Titler har ieg i fremmed Sprog, som sædvanligt brugd; Men ieg torde ey bruge alde for alle, dende eller dendne for denne, Naadsens for Naadens og flere saadanne Ord, skönt de ere brugde af B. Thura i hans Poetiske Skrivter, og derfor maaskee kunde beskiermes under den Poetiske Frihed: Jeg torde ey eller bruge ike for ikke, ti for thi, dete for dette, dene for denne, same for samme, besteme for bestemme, slome for slumme, bedække for bedække, lukke for lukke, række for række, sagnes for savnes, smugt for smukt, og flere saadanne Ord, som Biskop Nannestad har brugd udi sine Skrivter; langt mindre har ieg tord give mig Frihed at tage fra, sætte til eller forandre Egne eller Stamme-Navne, for ieg wener, enhver har Hævd paa sit Dobe- og Stamme-Navn, og ingen har Frihed at derudi forandre et Bogstav; det gjør ey heller meget til Sproget at rense og zivre paa sliig Maade: Hvorfor maa Keyserinden af Rusland ikke skrives paa

Dansk

Dansk Katharina? er det ikke en selvtagen Frihed i trykke Danske Skriver at sætte Katharina? Hvo tørde vel uden vor allernaadigste Konges Naade i offentlige Skrifter forandre hans Navn under den formastelige Indbilding: det hører til det Danske Sprogs Renhed og Zirlighed, og det lader sinukkere at sætte Kristian end Christian? — Man seer da vel, hvor høyligen de forsee sig, der tør vedrøre og forandre det allerhelligste Navn blandt alle Navne: Det lader ligesom man skiotter ey om den gamle Forsøser, man vil have sig en nye, han skal pyntes med et nyt Navn og paa Dansk kaldes Kristus. — Jeg beder for Guds Skyld, kæreste Brødre! bliver ved det gamle Navn Kristus, lader det være uforandred, og betænker hvad skreved staaer 5 Mose B. 4, 2. Ordsp. 30, 6. Aabenb. 22, 19. Lader os heller blive enige med hinanden om: at faae visse Regler bestemde, hvorefter en almindelig Skriversigtighed for vort Sprog kunde bestemmes og fastsættes: at dyrke vort ædle Sprog og give det Zirlighed og Smag, men ikke Afsmag; paa det vor Danske Ungdom kunde dog engang ret lære Moder-Maalet, og fremmede Nationer heraf bevæges vort ædle Danske Sprog høyere end hidtil skeed er at agte og dyrke. Men fornemmeligen lader os stræbe at gjøre alle Ting til Guds Ære 1 Cor. 10, 31. til vor egen Opbyggelse og til Fædernelandets Gavn.

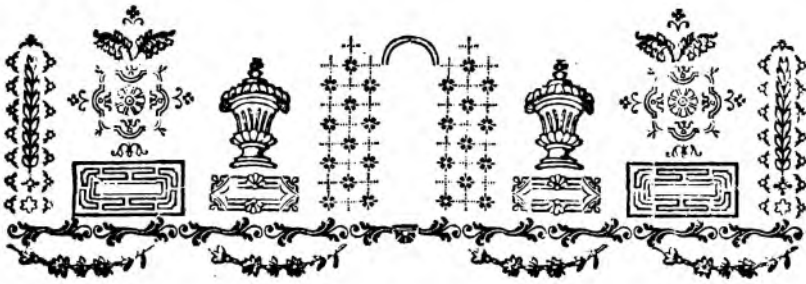
Det

Den første Klasse,

hvoraf findes i denne første Deel 20 Capitler, som indeholder de afdøde Jubel Lærere, om hvilke kan gives nogen udførlig Uunderretning.

Cap.		Side.
1.	om Biffop H. Hans Egede, som tiende over 50 Aar.	1.
2.	om Biffop Hr. Ole Hjalteson, som tiende over 50 Aar.	69.
3.	om Biffop Hr. Gisle Jonsson, som tiende over 50 Aar.	87.
4.	om Biffop Hr. Gudbrand Thorlackson, som tiende i offentlige Embeder 61 Aar, men var Biffop i 56 Aar.	158.
5.	om Biffop M. Jens Giödesen, som tiende over 50 Aar.	247.
6.	om Biffop D. Anders Ringkiöbing, som tiende 50 Aar.	289.
7.	om Biffop D. Peder Kraglund, som tiende i 53 Aar.	296.
8.	om Biffop D. Henric Gerner, som tiende i 50 Aar.	331.
9.	om Biffop D. Niels Randulf, som tiende 50 Aar.	359.
10.	om Biffop D. Peder Krog, som tiende over 52 Aar.	371.
11.	om Biffop Mag. Lars Thura, som tiende i 51 Aar	454.
12.	om Biffop M. Frans Thestrup, som tiende over 60 Aar.	472.
13.	om Biffop Mag. Steen Jonsson, som tiende i 51 Aar.	485.
14.	om Biffop. Mag. Jon Arnæsson, som tiende 50 Aar.	492.
15.	om Biffop Hr. Niels Dorph, som tiende i 56 Aar.	501.
16.	om Biffop Hr. Christian Ramus, som tiende i 51 Aar.	514.
17.	om Biffop Mag. Jens Spidberg, som tiende i 51 Aar.	524.
18.	om Biffop Hr. Andreas Wöldike, som tiende 61 Aar.	529.
19.	om Biffop Doct. Frid. Nannestad, som tiende 50 Aar.	542.
20.	om Biffop Doct. Broder Brorson, som tiende 60 Aar.	552.

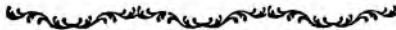

I. Capitel.

Om

Hr. HANS EGEDE. (JOH. QVERCETANUS),

Superintendent over den Grønlandske Mission.

Apostolus Grønlandiæ kaldes med Rette denne rare, denne
 hyppelige Mand, hvis Minde aldrig uddøe! hvis
 Slægt aldrig forgaae! saa længe, gid til Verdens Ende! Evs
 angellii Lys brænder i Grønland!

Aar 1686, den 31te Januar, har Gud ladet ham see ^{Hans Fædrel}
 denne Verdens Lys i Trondenes Sogn, i Senjens Provstie, ^{og Herkomst.}
 udi Nordlands Amt, paa Gaarden Harstad (a), som tilhorte
 hans Fader Poul Egede, Sorenskriver i bemelte Senjens Fogdes-

A

rie,

a) Hans Gaard Harstad blev stuet i Brand af en besvangred Qvinde,
 som den 1723 henrettebde Poul Juul derra i havde tilstændet.

rie, hvis Fader og Far: Fader (b) vare Præster fra Egede i Siælland. Hans Moder Kirkline Hind var en Dotter af Sørensfriver Jens Hind.

Da

b) Hans Farfader Hr. Hans Jensen Coling, Sogne-Præst til Egede her i Siælland, hvorfra hans Børn og Efterkommere, som ses paa hofsøvede Stamtafle, bære Tilnavnet Egede. Deres forrige Navn var ellers Ravn, men som Præstens Børn gif der i Skole med flere Børn af Navnet Ravn, saa forandrede de Navnet, og kaldede sig efter Fæd: Stædet Egede, og brugte i Signeter en Ravn, staaende paa en Ege: Stub. Men da Hr. Hans Colling har været en bergmunchig Lærer, en naavmild og aadgjørende Christen, saa fortjener hans Navn her at ihukommes, i sær fordi han har til Veite: Egede Kirke, hvortil han var Præst, se end Vær: Egede blev samlet dermed, aives meget anseelig, saasom: En forgyldt Sølv:Kalk at berette Saae af, et Dobe: Fad, en Lyfe: Krone: Han har forskaffet Messe: Haabel af Silke, nye Præke: Stool og Kirke: Stole, ved Meenighedens Hielp. Kirkes Rente, og hvad der da fattedes, lagde Hr. Hans Coling selv til af sine egne Midler.

Til Efterretning . . . da Deviis om saadant tiener dette smukke *Μουσιον*, som hans Søn Hr. Hans Egede, der siden kom efter ham i Kalbet, har indført i Vester: Egedes gamle Ministerial: Bog, hvorfra Biskop, Hr. Rosenkilde har været saa god at meddele mig det saaledes:

Naar han først har i bemeldte gamle Protocol talet om Formanden Hr. Hans Pedersen Nestved, som blev dømt fra sit Kald ved Landsdemoder, og Dagen for Mikkelsdag 1629 tog Afseid fra Kalder. (Auditoribus suis inhoneste valedixit), saa taler han om sin egen Fader:

In cujus locum a parochianis universis vocatus & approbatus est Ven. Domin. Johannes Jani Colingius, Commiister Ecclesiæ Præstibentis, ubi muneri ecclesiastico quadriennium & 10 Septimanis pie præfuerat. Vixit autem apud *Querceranos* Occidentales Annos 29 cum pauculis mensibus. Denatus Ao. 1659, mensis Apr. Matri Terræ reditus 18 April Anno Climacterico Magno.

Spar-

Da han kom til skionsom Alder, satte hans Fader ham i Skole hos Morbroderen Hr. Peder Hind, da Sogne-Præst til Sands Meenighed i bemelte Senjens Provfste, og udi hans Huus og Underviisning forblev han i 4 Aar.

Siden blev han sat til Hr. Niels Schielderup, (en Søn af Biskop Jens Schielderup i Bergen), den Tid Capellan til Hammersøen i Saltens Provfste. Denne brave Mand sendte ham 1704 til Kiøbenhavns Universitet med dette smukke Testimonio:

Lumina

Spartam, quam nactus fuerat, ita sustinuit, ut, -cum aliquando ditior atque amplior afferetur Conditio (vocatio sc. ad Eccl. Hestad) pie respuerit, ratus, inepti esse Mercenarii suæ potius crumenæ quàm Gregi Domini consulere. Meritissimè ergo fidus & sollicitus audit Pastor, cui Grex semel commissus, curæ semper cordiqve fuit. Vere Divinus Præco, qui id unicè operam dedit, ut Gloriam Dei & Salutem Auditorum devotus quæreret. Nec inconvenienter doctrinæ suæ vixit; Nam Ornamenta Templi si spectes, unde Calix argenteus auro obductus, qui quidem ægyptis visitandis destinandus est? Unde pelvis lustralis Sacri fontis? Unde Lychnus pensilis? nisi ex ipsius liberalitate. Unde Superhumerale holosericum? Unde Subsellia Templi cum pulpito? nisi ex ipsius opera, qui Auditoribus Auctor & Svasor fuit, ut, si quid desideraretur ex redditibus Templi, qui admodum tenues, de suo adjicere haud gravaretur, ut Templum suo decori atqve ornatui restitueretur. Cui quidem piè & benè actæ vitæ non potuit non beatissimus respondere vitæ exitus, qui quidem hoc felicius obrigit, quo frequentius Deum suum in ore & corde habuit. Mortalitate ergo deposita exuvias corporis terræ restituit, piissimam animam ad Deum Mediatorem transiit, evigilaturus tandem ad coeleste gaudium &c. &c.

Lumina Academiæ
Columina Reip.

Professores Patres Præceptores diligenter observandi!

Nostis sine me, quamdiu & quam anxie disceptatum fuerit, inter Viros plurimæ in formanda juventute prudentiæ, de informationis publicæ privatæque prærogativa atque eminentia, utri ea nempe meritò debeat. In Scholis publicis tardiores fieri Studiorum progressus haud facile quisquam negaverit, diversa enim illic dantur ingenia una eademque ratione non excolenda, quid mirum igitur, si in illorum perfectione quoddam consumatur temporis Spatium? una continentur disciplina, id circo non nisi inconcinne tractari vel solent vel possunt; confitendum tamen, solidiora illic poni studiorum fundamenta: Et salvis aliorum judiciis, de re tota perspicatissimi Morhofii judicium, quod sequitur Polyhistor. Libr. 2. Cap. 10. plurimis inprimis placere, haud ignoro: In privata institutione feliciter quidem citiusque omnia procedere ad præcocem aliquam maturitatem, quemadmodum arbores, quas singulari cura ab aeris injuria custodire ac curare culturâ nostra solemus, coeteras, quæ e communi fundo succum trahunt, tempore vincunt, sed securiorem in scholis bene institutis viam esse, in quibus etsi tardiores sint progressus, firmiora tamen illic poni vestigia, & cum judicio practico, quod cum annis accrescit, quasi solidari doctrinam. Inter alumnos verò privatæ institutionis licet numerari debeat præsens Juvenis, indole haud inficeta *Johannes Pauli Quercetanus*, illum tamen talia surgentibus suis studiis superstruxisse fundamenta, ego, profectus ejus aliquantum temporis cum in styli exercitiis, tum & Theologiæ catechetiæ, Lingvarumque Græcæ & Ebrææ rudimentis explicatus, polliceor, qualia exiguntur

ror a Candidatis Academicæ civitatis, securè confusus, si meum suffragium Gravissimæ Vestræ Auctoritatis consensu firmatum, aditum ipsi fecerit ad libertatem Academicam, pretiosum illud depositum, non modo, ne perdat, neve fœcundi culpæ Sæculi licentia polluat, sanctè conservaturum, sed & inæstimabile idem laboris sui præmium diviniore Philosophiæ dote locupletaturum ac insigni decori honoris ornaturum nostrum *Quercetanium*.

Quem novum portæ Profelytum prodeuntibus à coeteris Scholis Academiae candidatis adjungere haud igitur dedignemini. Ita & surgentibus candidati Studiis, & optimi parentis labenti senio fulcrum haud sanè infirmum supponetis, mihiqve sempiternam de favore vestro gratulandi materiam suppeditabit.

Vestræ Magnificentæ & Excellentiæ
ad rogas deditissimo

Nicolao Jani Schielderupio,
Comministro Ecclesiæ Hammeröensis
indigno.

Scripti & signavi pridie
Calend. Aprilis
1704.

Neste Aar derefter tog han Examen Philos., og kort derpaa fik han, i Henseende til hans Hjemreises Besværlighed, Tilladelse at tage Examen Theologiæ, altsaa i kortere Tid end halvbundet Aar gjorde sig reent klar fra Academiet; thi 1705 i August drog Egede hjem til sit Fæderneland, og forblev nogen Tid udi sine Forældres Huus, for at undervise sine yngre Brødre Jens og Christian, der siden bleve Præster, og findes paa hofsneyede Stamtafle.

Da han 1706 fik at vide, at Waagens Kald i Eastens Provintie var bleven ledig, reiste han strax til Tronhiem, for at søge hos Biskopen D. Ped. Krog om samme Kald, naaede og fik Forlangende, og blev i hans Alders 22de Aar, den 15de April 1707, ordineret.

Samme Aar kom han i Ægteskab med Jomfrue Giertrud Rasch, Datter af Niels Rasch til Webestad. (See herefter de Raschers Genealogie). Hun fødte ham 2 Sønner og 2 Døttre, som endnu leve, og have forplantet Familien.

Hr. Egede, som nu havde været et Aars Tid ved Waagens Kald, og midlertid med Flid giennemsogt de gamle Nordiske Historier, og blant andet fundet der, at Grønland i gamle Dage havde været beboet af Norske Christne Folk, hvorom man nu omstunder ingen mere Kundskab havde, fik Attraae og Begierlighed efter at vide, hvorledes dermed til denne Tid maatte være beffaffen (c), han skrev derfor i Aaret 1709 til en ham paa rørende Ven i Bergen, som og havde faret paa Grønland, og af ham begjærede den nøyeste Underretning om, hvorledes det nu stod til med Christenheden paa Grønland, fik og til Svar: „At
 „ det Grønland, som af vore og andre Nationers Skibe bliver
 „ besøjet, og rettelig kaldes Spidsbergen, beliggende hen om
 „ der 80 Grader Norder Brede, der er ingen Folk at see eller
 „ finde; men Grønland under Syd, der er vilde Folk, og be-
 „ gynder paa 60 Grader, og er bekiendt til 74 Grader, og
 „ kaldes Strat. David. Den øster Side af Grønland, som
 „ dens

Hans For-
 sæt til den
 Grønlandiske
 Mission.

c) Af Hr. Biskop Egedes egen udfærlige Relation, om den Grønlandiske Mission, trokt Kjøbenhavn 1738, 4to, har jeg udbraget hans egen Beretning, saavidt det maae tiene til mit Forsæt i denne hans Historie.

„ vender mod Island, hvor fordum skal have boet norske Folk,
 „ kan ikke nu blive bekiendt for Drio-Jis, som har lagt sig um
 „ det Landet. xc. xc.“

Denne Beretning virkede hos Hr. Egede en hiertelig Med-
 lidenhed over disse arme Menneffers elendige Tilstand, at de som
 tilforn havde været Christne, og i den christelige Religion oplyste,
 vare nu henfaldne igien udi hedensk Blindhed og Vildhed; han
 ønskede derfor udi sit Hjerte, og holdt det for sin største Lyfs- Hans Lyst
 lighed og Glæde, om han maatte prædike Christum igien for dem, og Længsel at
 ja ham syntes, man var hertil i sær forpligtet, alsvorlig at tænke prædike Chris-
 paa igien at forplante Christenheden der, hvor fordum havde stum for Heds-
 været Christne, hvis Fædrene vare af norsk Folk, og hvis Land ninger.
 var beliggende under Norges Krone.

Disse Tanker opvakte hos ham større og større Lyst og
 Længsel, og nu var han kun allene bekymret om ved hvad Bøye
 og Midler saadant kunde i Bærk sættes. Men i Betragtning af
 hans da værende Tilstand, at han nu var beskicket til en vis
 Meenigheds Lærer, at han var gift og havde allerede et Barn,
 saa syntes dette at gjøre hans Forsæt umuelig; han blev derover
 saare urolig i Sindet, at han ikke vidste, hvortil han sig skulde
 beslutte; Den store Lyst og Tilbøylighed til at fremme Guds
 Ære og befordre de arme Grøntlanders Salighed, drog ham paa
 den ene Side: Den Frygt for den med dette Embede følgende
 Fare og Besværlighed jeg ham paa den anden Side, saa han
 idelig og inderlig sukkede til Gud, at han talen vilde føre ham
 ud af denne Fristelse at han ikke skulde ved formastelig Forslag
 og Foretagende forsynde sig mod Gud, og styrte sig og sine i
 Ulykke og Fordervølse.

Udi

Udi saadan Forraadighed og Sinds Uroe hensled han Tiden, indtil Aar 1710, da han besluttede i Guds Navn at gjøre allerunderdanigst Forslag til Grønlandernes Oplysning og Omvendelse, samt bemeldte Farts Fornyelse. Og som Farten paa de Eider til Grønland var fra Bergen, saa sendte han allerforst ved tvende sine Sogne-Mænd til Biskopen der sammesteds, den fromme sagtmodige 80 Aars gamle Dr. Niels Randulf, (see her efter hans Historie) bemældte sit Forslag, og i samme erbød sig at vilde forlade sit Kald i Nordland d), for at sendes til Grønland tilligemed andre dertil bequemme Mænd, som med ham maatte beskikkes til at undervise de blinde vankundige Hedninge i den christelige Religion. I samme Skrivelse var hans allerunderdanigste Memorial til Kongen, den han indstændig bad, Biskopen befordre. Ligesaa sendte han et ligelydende Forslag og Memorial til hans egen Biskop i Tronhiem, Dr. Peder Krog, og udbad sig, at samme til det beste maatte recommenderes. Hans Majestæt, begge Deres Hønjærverdigheder af Bergen den 19de August 1710, og Bacche den 11te October 1711 besvarede ham e), rosende hans gudelige Forslag, christelige Iver, og lovede paa beste Maade og bequemmeste Tid for Hans Majestæt det at andrage.

Hans Forslag til den Grønlandske Mission.

Roses af Biskoperne udi Bergen og Tronhiem.

Disse Biskopers Gienfvar og Betænkende gjorde Hr. Egede saavidt rolig i Sindet, saa han nu gav al Sagen under Guds behagelige Billie og naadige Forsyn, i Forventning hvad samme vilde udvirke paa vedkommende høye Stæder ved Biskopernes Recommendation og Forestilling.

Indtil

d) S. Holbergs Bergens Beskrivelse P. 121.

e) Begge Biskopernes læseværdige Breve findes i Hr. Egedes Relation om Grønland. p. 4 til 8.

Indtil denne Tid var hans Hustru endnu gandske uvidende om hans Forslag og Forsæt, saasom han forventende intet andet, end at hun gandske vilde staae ham imod udi saadant farligt og for Fornuften daarlige Foretagende; Men det kunde dog ikke dolges; Thi som baade hendes og hans Venner, der samme Aar vare reiste til Bergen, fik hore fra Biskopens Huus, at en Præst fra Nordland N. N. havde en allene giort Forslag til Grønlandernes Omvendelse, men endog selv vilde rejse over i samme Forretning, skrev de efter Hiemkomst Hr. Egede til derom, og paa det ivrigste straffede ham for hans formastelige Forslag, men allermeest hans egen Moder og Sviger-Moder, som med de bevægeligste Ord sogte at forandre hans Forsæt, forestillende den Farlighed, han bragte sig og sine udi, hvor usforvarligt han handlede for Gud, og hvad Sorg og Bedrovelse han gjorde Venner og Vaarørende, naar de sørgeligen maatte spørge hans og fines Ulykke og Fordærvelse.

Men lastes af hans Venner og Vaarørende.

Hvor bestyrret hans kiere Hustru blev nu over saadan usformodet Tidende, er let at tænke. Han blev da saavel af hendes Bon og Graad, som af Venners velmeente Forestilling faa aldeles overvunden, at han nu angrede sit Forehavende, og lovede at blive i det Kald og Embede, Gud havde betroet ham.

Nu tænkte han at have giort alt hvad han burde, at Gud kunde nu ikke kræve mere af ham, efterdi han af andre blev hindret i sit redelige Forsæt, og det stod just ikke til ham allene, herudi at gjøre og lade, hvad han vilde. Han blev da meget glad og vel fornøjet, takkende Gud, at han ved denne Lejlighed var hjulpet af disse Frøstelser og fattede Griller. Men denne

Sinds Rolighed varede ikke ret længe; Frelserens mærkværdige Ord i Matth. 10 eftertænkte han, i sær det 37te Vers kom ham meget betydeligt for: *Hvo som elsker Fader eller Moder, Hustru, Børn og Brodre og Søstre mere end mig, han er mig ikke værd.* Herved blev han saare bange og bedrøvet i sin Siæl, havde ingen Røe Nat eller Dag, og for bekymmerlige Tanker kunde intet udrette. Hans Hustru, som nok mærkede, hvad der laae ham om Hjertet, gjorde sig vel al Umage for at trøste og tilfredsstille hans bekymrede Siæl, forestillende, Gud krævede ikke umuelige Ting af os, og at det var en Fristelse, ham var paa Kommen, der kunde ligesaa snart tilskrives Satan, som Gud ic. Men denne Trøst og Tale kunde ingentunde hæfte ved ham: Omfider blev hans Hustru saare utaalmodig, sagde sig ulykkelig at have givet sit Hjerte til ham, og indladt sig i Ægteskab med den, som formastelig vilde styrte baade sig og hende i Ulykke.

Hans Hustru vil hindre hans Fortset.

Saadanne Omstændigheder gjorde den gode Hr. Egede saa bedrøvet, ja næsten saa forsagt, at han ønskede sig heller at være død, end leve. I denne urolige Tilstand skeede det og, at uformodentlige Fortrædeligheder indfaldt, som gjorde dem begge Stødet Fiedsommeligt. Disse ellers fortrædelige Omstændigheder benyttede Hr. Egede sig af, forestillende sin Hustru til noyere standig i sit Forsæt. Eftertanke, om ikke alt saadant efter Guds Behag tiisloges dem, fordi de vare uvillige til at fornægte dem selv, og paatage sig Nøye for Christi Skyld: bad hende, at hun ikkun i Bøn og Troe med ham tillige vilde overgive Gud Sagen. Hun fulgte og hans Raad, og ofte med mange Taare bar sin Sag frem for Gud, indtil Gud bøiede hendes Villie, at hun endelig med lige saa stor Lyst og Begierlighed ønskede at see Grønland og Christi Rige

Rige der forplantet, som han forsikrede sig, at hun som en tro Da vinder
Sara vilde følge ham, hvor det skulde være, og stikke sig for sin Kone at
noget i alle Tilfælde, som Gud vilde tilfikke. drage med.

Nu var Hr. Egede inderlig glad og fornøjet, da denne
store Anstøds-Steen var røddet af Beyen, denne farligste Hin- Stor atter
dring i hans gudelige Forsæt saa ønskelig overvundet, i det hans Anføgnin-
Kiere Hustrue var villig at følge ham. Derpaa han indsendte nu ger.
atter allerunderdanigst Memorial, om den Gronlandſke Missions
Befordring, saavel til den nys ankomne Biskop i Bergen, M.
Niels Smed, som og til Missions Collegium, skrev desuden ad-
skillige gange bevægelige Breve til Biskopperne i Bergen og Tron-
hiem, at de dog for Guds Skyld vilde til det beste befordre hans
Anslag; men fik til Svar: „At han maatte have Patience
„ med sit Forehavende, indtil den da værende vanskelige Tids
„ og Tilstands ønskelige Forbedring, at Gud vilde give den øns-
„ kelige Fred, forinden hvilken Tid intet til Frugt og Nytte ved
„ Hoffet kunde udrettes. “

Saaledes blev da hans gode Forsæt ikke allene Nar efter hans For-
Nar forhalet og opsat, men der indfandt sig og paa nye adskillige set forhalet.
lige Hindringer saavel af Venner som Uvenner forekastede, hvil-
ket alt var dog ikke mægtig til at forandre og forhindre hans For-
sæt, saasom den Lyst og Iver han havde for Guds Ære og Rige
at udbrede, blev jo større og større, at han og for det samme
blev bevæget udi en Apologia offentlig at tilkiendegive sin Inten-
tion, og at redde den (skriver han selv) fra alle vidrige Conceptrer,
som af Uvidende herover kunde fattes, hvilken Apologia han
fremstattede udi

Forfatter sin
Apologie
1715.

En Skrift og Fornuft-grundet Resolution og Erklæring
over de Objectioner og Forhindringer, angaaende det For-
sat til de hedenske Grønlanders Omvendelse. Af Wagen,
den 30te Jan. 1715.

I dette Skrift fremføres 5 Objectioner, hvilke han grun-
dig og gudelig besvarer: At han ikke frygtede og krumpede sig for
Grønlands Fjeld og Kolde Clima: At han ey var bange for
den meget farlige Seylads derhen, mindre ansaae de Farligheder og
Møjsommeligheder, der i Grønland vilde møde ham: At det be-
fymrede ham ikke, om han blev agtet for en Daare, der vilde
forlade sit volige Kald og Brød, sit Folk og Fæderneland: At
han ikke agtede om Folk vilde domme om hans Forhavende, at
det skeede af fiodelige Aarsager, saasom Ufornøyetighed, Wergie-
righed, at han vilde giøre sig et Navn for Berden ic. Endelig
den femte Objection, at han alt for letfindig betragtede sin Hu-
strue og smaae Børn, og gav sig med dem i øyensynlig og aaben-
bar Fare, som han for Gud aldrig kunde forsvare. Over en-
hver af disse Objectioner gav han sin fornuftrige og Skrift-grun-
dede Erklæring, som viser, at hans eenfoldige og retskafne Iver
for Guds Ære giørde ham ene og allene villig at opofre alting,
at lide alting for Christi Skyld.

Intet stod nu tilbage, uden at den forønskede Freds blide
Sommer snart maatte nærme sig, hvortil dog ikke var endnu
Hans For- det mindst at haabe. Et Aar gik, et anden kom, og hans
let forhales. Længsel ikkun forøgedes; thi besluttede han at bryde over tvært,
forlade sit Kald, reise til Bergen, og derfra til Kiøbenhavn, for
selv personlig at faae den Grønlandste Mission allerunderdanigt
fore-

foredraget, tvivlende paa, at de, han for havde givet sine Memorialer til Recommendation, havde viset nogen ret Iver og Alvor. I Forvejen forestillede han sin Besturning for hans Biskop, Dr. Krøg, som havde Jus Vocandi til Waagen, og bad, at Biskopen vilde behage at vocere en anden i hans Sted, og at denne Successor maatte give ham en aarlig Pension, indtil enten hans Forsæt blev befordret, eller og han fik nogen anden Leylighed; Men Biskopen gav til Gienivar, at der sandtes ingen, som vilde paatage sig Kaldet med slige Vilkaar; dog troede Biskopen fuldkommelig, at om ikke den Grønlandske Mission blev foretaget, Kongen dog allernaadigst skulde vilde see ham paa en bedre Maade hjulpen. Hr. Egede, som med dette Svar ikke kunde være tient, besluttede at opsætte sin Reise til Eidernes bedre Forandring.

Midlertid dette stod saa hen, indløb et Nygte med de fra Bergen hjemkomne Nordlands Jagter, at et af de fra Bergen til Grønland hengangne Handels-Skibe var udi Jisen kommen til Skade, men Skibsfolkene, som havde reddet sig ved Chalusperne, og vare komne i Land, bleve ihjelslagne og opadte af Grønlænderne; hvilket dog ikke alt var sandt.

Denne betydelige Relation gjorde vel Hr. Egede noget bange, heldst efterdi mange deraf fik Anledning, paa det skrækkeligste at afsmale Grønlænderne, og at giøre hans stakkels Hustru mismodig. Men, skriver Hr. Egede selv, Gud ske Lov! hverken hun eller jeg tog os den Sag meget til Hierte, fordi vi haabede og troede, at den almægtige gode Gud var mægtig at bevare sine paa deres retfærdige Kalds B.ve. Endnu fik Hr.

Egede ingen Resolution, og intet Svar paa alle sine Ansøgnin-
 ger og Forestillinger, hvorforsø han atter i Aaret 1716 ved Lec-
 tor Thomas von Westen, (som da var bleven Missions Collegii
 Vicarius ved Missionen i Finmarken og Lapland) sin allerun-
 derdanigste Memorial til velbemaeldte Missions Collegii beste Bes-
 fordring fremsendte, men fik ey heller noget Svar.

Midlertid gik et Aar efter det andet, og ingen tænkte saa
 meget paa Grønland, som Hr. Egede. Og skiont der endnu
 ingen Forhaabning var til Fred med Sverrig, saa kunde han
 dog ikke oppebie den, og om han end ikke skulde kunde nyde af
 Successor til Underhold af Kaldets Indkomster, vilde han dog
 heller miste det, end saaledes med Sinds Uroelighed længere hens-
 lide Tiden; han skrev derfor sidst i Aaret 1717 atter til Bisko-
 pen, nedlagde sit Embede, og bad, at en anden maatte beskikkes
 til Waagen, som og skeede.
 Han nedleg-
 ger sit Kald i
 Nordland.

Han fortsatte derpaa i Jesu Navn hvad som var begyndt,
 og efter en kærslig og meget smertelig Afskæed med hans Tilhørere,
 med hans Moder, Sødskende og andre Venner, begav sig med
 Hustru og 4 Børn, af hvilke den yngste var endnu ikke et Aar,
 paa Rejsen til Bergen i Julio 1718.

Neste Søndag for hans Afreise holdte han Afskæeds-Præ-
 dikten, og tog til Text Pauli Afskæeds Tale, Apostl. Gr. 20, 32:
 Nu, Brødre, befaler jeg eder Gud, og hans Naades
 Ord, ic. Hans Exordium var 2 Cor. 10, 15. 16. Vi have
 og Zaab at prædike Christi Evangelium for dem, som boe
 paa hin Side eder. Allersidst sluttede han sin Tale med dette
 deylige Vers: Gud

Gud skal for alting raade,
 Thi alting han formaaer,
 Han veed best Vey og Maade,
 Hvor alle Ting tilgaaer;
 Paa ham staaer al min Tiid,
 Etæl og Liv at bevare,
 Og vogte fra ald Fare
 I ald min Lives Tiid.

Denne Forretning maae visselig have været meget rørende paa begge Sider; thi som Foredraget i sig selv var bevægende, hans Forehavende vigtigt og usædvanligt, saa satte det baade ham og Tilhørerne i største Bevægelse, at de under Prædiken fældede Taare tithobe, saa han neppe kunde udføre sin Tale. Nu var Kierligheden paa det hæftigste paa begge Sider, da han saaledes forlod sit Kald, sine Forældre, Slægt, Venner og Fæderneland; saa gierne de vilde have beholdt ham, saa gierne vilde han have blevet hos dem, hvis ikke en hellig Lyst og Længsel for Guds Ære, (som han var udvalgt til) at fremme blant de vandskundige Grønslænder, ham dertil havde bevæget.

Reisen gik da for sig, som sagt er, i Julio 1718, men her møder ham strax den første Fare: Han falder over Borde, og holdes i alles Tanker gandske forloren; Men see! Gud har sin Bestkermelse tilrede: En Fisker-Baad, som just var i Nærværelsen, kom strax til, tog ham op og bragte ham til Jagten, som i sin stærke Fart løb saa langt fra ham, at han havde været omkommet, inden den kunde vende og komme ham til Hielp.

Han falder
 over Borde,
 men bliver
 reddet.

Efter nogle Ugers besværlige Reise kom de endelig om Høsten til Bergen. Saa snart han der var kommen, og man horte,

Kommer til
 Bergen.

til

til hvad Ende, var han et Vidunder for mange, og af forskjellige Gemytter blev sædted forskellige Domme: Nogle sagde, han havde Griller og var galen; andre, at han havde Syner og Aabenbaring, men andre, da de havde hørt hans Mening, og hvad ham til sit Forhavende havde bevæget, domte derom retsindig og Christelig. Her søgte han strax efter at finde Patroner og Liebhabere til den Grønlandske Handlings og Besøplings Fortsættelse.

Vel havde til den Tid en Riebsmand, Hans Matthisen der i Bergen og flere andre, nogle Aar sendt Skibe paa Grønland, men havde nu ophørt dermed, fordi de Hollandske Handlere toge aarlig til, og fordærvede Handelen og Farten, saa at ingen af Bergen vilde nu lade sig dertil overtale, heldst efterdi Krigen endnu vedvarede, og med Krigen mange og haarde Contributioner; Dog lode nogle faa sig forlyde med, at dersom Gud gav en onskelig Fred, og Kongen vilde allernaadigst assistere dem, torde de vel vove at sende atter Skibe paa Grønland.

Reiser til
Kiebenhavn. Hr. Egede foretog sig derfor i Foraaret 1719, selv at reise til Kiebenhavn; Men som Hans Majestæt Kongen da var i Norge ved sin Armee, meldede han sig i det høylørlige Missions Collegio, og overgav hans allerunderdanigste Project til bedste Befordring. Af samme hans Project og Forslag, som Ord fra Project til Miss. Colleg. Ord kan læses udi hans udførlige Relation om Grønlands Mission, fra P. 15 til 21, erfares best hans gudelige Forsæt, hans alvorlige Bestræbelse, hans inderlige Længsel og Utrææ for Guds Ære at fremme, og den sande Kundskabs Lys at faae igien optændt for de blinde og vankundige Hedninger.

Missions

Missions-Collegium optog hans velmeente Forslag i bedste Mening, og forsikrede, at Hans Kongelige Majestæt uden al Tvil vilde allernaadigst antage sig dette Værk, dersom Krigen endnu ikke stillede Urolighed det en skulde forhindre; han maatte derfor afsvare Majestætcens Hiemkomst fra Norge.

Saa snart Kongen var hjemkommen, blev hans allerunds-
 derdanigste Ansøgning og Forslag overleveret, og derefter i Ge-
 heime Conseil foretaget, og saavidt allernaadigst approberet, at Som fore-
 omendskiont endeel af de allerunderdanigst foreslagne Punkter, tages i Con-
 for nærværende besværlige Coniuncturer, ikke kunde bevilges, seiles og ap-
 saa vilde dog Kongen være allernaadigst betænkt paa de Midler, probere.
 som kunde tiene til dette hellige Værks Befordring.

Samme Tid havde Hr. Egede og den Naade at tale med Han taler
 Kongen selv over Taffel, hvor Hans Majestæt allermildest be- med Kongen.
 hagede at høre ham om Grønlands Beskaffenhed, og lode Sig
 mærke, at han var allernaadigst derfor intentioneret. Efterat
 Missions Collegium havde tilkiendegivet Hr. Egede, at Kongen
 vilde lade gaae allernaadigst Befaling til Stiftsamtmænd og
 Magistraten i Bergen, at de den Grønlandske Handling og Be-
 seyling for Kiobmændene skulde foreslaae, saa vilde Kongen med
 allernaadigst Dctroy og i andre Maader giøre dem mueligt Nøst-
 stence, reiste han igien til Bergen, og strax derefter ankom Kon-
 gelig allernaadigst Befaling, saa lydende:

Friderich den IVde af Guds Naade Konge til Dan- Som skrev
 mark og Norge ic. ic. til Bergen.

Vær Günst tilforn! Eftersom en Præst fra Nordlandene,
 navnlig Hr. Hans Egede, udi en til Os indgiven allerunders-
 E danigst

danigst Memorial, iblant andet adskilligt angaaende Traffiqvens Oprettelse og Fortsættelse fra Vores Kiebstad Bergen paa Grønland, haver andraget; Da er Vores allernaadigste Villie og Befaling, at indkalde for Eder de Negotierende der sammestæds, og fornemme deres Mening, om Handelen derfra paa Grønland med nogen Fordeel kan drives, saa og, om nogen iblant dem findes, som tilforn kunde have besøyet Landet, og om Handelen der kunde være kyndige, om da de samme eller andre kunde blive suidede at foretage sig saadan Handel, og dertil enten forlange Vores Decree eller andet, som til Traffiqven der i Landet at entreprenere og fortsætte kunde findes nødvendig. Hvorom I med Os Elskelig Capitain de Bernfeld og en Skipper, ved Navn Christen Hansen, som fornævnte Egede har berettet at have i nogle Aar besøyet Landet, og handlet derudi, have at conferere, om de kunde give noget Forslag til samme Handels Fortsættelse, og derefter om alt foranførte Eders allerunderdanigste Relation til Os med forderligst nedsende; Befalende Eder Gud. Skrevet paa Bort Slot Kiøbenhavn, den 17de Novemb. Anno 1719.

Under Vor Kongel. Haand og Signet.

FRIDERICH R.

Denne kongelige Befaling blev og saavidt allerunderdanigst efterlevet, at de Skippere og Styrmand, som havde faret paa Grønland eller Stræt David, bleve paa Raadstuen indkaldede, for at gjøre deres Forklaring om Landets Beskaffenhed, men videre kom det heller ikke; thi fordi samme Skippere vare bange for, at, om de sagde noget godt om Landet, dem da skulde

de

de blive befalede at gaae derhen, og maaskee blive der paa nogen Tid, hvortil de ingen Lyst havde, da fragik de alt hvad de tilforn havde sagt Hr. Egede om Gronland, afmalede Landet paa det heffeligste, og Seiladsen paa det farligste; saa at dersom Hr. Egede ikke havde haft Brev i Hænder fra en af dem, hvori tilforn var skrevet temmelig godt baade om Landet og Handlingen, var han bleven en Vogner baade for Kongen og Dyrigheden ved hans allerunderdanigste Angivelser.

Saa liden Lyst Skippere og Styrmænd havde at gaae til Ingen i Ber- Gronland, saa liden Lyst havde og Kjøbmændene til at lade for- gen har Lyst søge derpaa: thi ingen af dem lod sig indfinde paa Raadstuen, til det Grøn- skiont de vare advarede at møde; saa at den gode Hr. Egede den landste Des- gang maatte gaae bort uden Haab, men med inderlig Græmmelse i sin Siæl, for hans gudelige Forhavende ikke kunde finde den forventede Assistance.

Han forøtog sig da paa en anden Maade at gaae frem: Han besøgte enhver formuende Mand i Bergen, og paa det værgeligste forsøgte at overtale dem til at sætte noget i Handling paa Gronland. Gud velsignede og hans alvortlige Iver, at nogle bleve overtalede, hvilke med ham en allerunderdanigst Supplic herom til Kongen igiennem Missions Collegium usfortøvet nedsendte. Midlertid kom og Skrivelse fra en anseelig Mand i Hamborg, da han fik høre om Bergens Forhavende paa Gronland, at han med flere Hamborgere vilde i Compagniet indskjøde en anseelig Capital. Dette gjorde Hr. Egedes lille erhvervede Compagnie meget opmuntret, ja flere Bergenske besluttede herover at træde ind i Compagniet, men ingen blev gladere

end Hr. Egede. Dog! den Glæde han havde at see saa herlig en Begyndelse, og det Haab, han saa vist gjorde sig om en lykkelig Fortgang, varede ikke længe; Hamborgeren skrev strax derefter, at han havde betænkt sig, og vilde med det Gronlandiske ey have at bestille, og just samme Tid fik han og Brev fra Missions Collegio, at de af Kiøbmændene allerunderdanigst forlangte Privilegier ikke for det første kunde blive allernaadigst approberede.

Hans gode
Haab falder. Her laae det altsammen, her faldt atter paa eengang alt hans Haab: Kiøbmændenes forrige Resolution blev til Mismodighed, saa de sloge sig alle fra det Gronlandiske Dessein: Men hvor nedslaget og bekymret den gode Hr. Egede herover blev, er Gud best bekiendt, da det nu syntes for ham at han forgiæves havde anvendt al sin Gliid og Møye. Dog! det var Gud saa behageligt, at holde ham under sin Prøvelse, og at lære ham, at han ey skulde forlade sig paa Mennesker, men paa den levende Gud, der, naar hans behagelige Time kom, nok vidste Raad og Midler til sin Grets Udbredelse at befordre.

Bliver for-
haaenet. Midlertid forsømte Hr. Egede ey at indsende adskillige Suppliquer, og anholde saavel hos Kongen selv, som Missions Collegium, ligesom han og vedblev at anmode og overtale Kiøbmændene; Dog gik Vinteren bort 1720, og paafølgende Sommer, uden at faae Trost eller Vindring i hans Bekymring, men i det Stød maatte høre af adskillige mange spottelige og forhaanlige Ord: at han skulde bleven ved sit Rald, og ikke foretaget sig umuelige Ting: Man maatte jo være affindige, om man vilde opofre sig til Doden, og lade sig slaae ihjel af de vilde Hedninger.

Hans

Hans stakkels Hustru var midlertid en heller frie for Anfægtning: Man lagde hende til Last, ja til Daarlighed, at hun samtykkede med hendes Mand, at drage fra Kald og vist Leve-Brod; hun skulde kun derfor stræbe at overtale og tilskynde ham, at overgive det daarlige Forehavende, blive i Landet, og søge efter et andet Kald: Men igiennem alle Anfægtninger blev hun dog ferm, og behiættet gav til Svar, at hun forlangede aldrig at være Mester over hendes Mand's Beslutning, eller hindre ham i det, som sigtede til Guds Ære, al den Stund han selv med god Samvittrighed ikke kunde slide sig løs derfra: hvad Gud vilde, og hvad hendes Mand vilde, var hun altid vel fornøjet med. Med saadan frimodig Bestandighed afviste hun sine Frister, saa at de omsider domte om hende, som om ham, at de vare begge galne og fortryllede.

Men baade han og Hustru bliver bestandig ides Forset.

Omendskiont Riismændene havde alle staaet sig fra det Gronlandiske Delslein, gjorde Hr. Egede sig dog atter Umage for at faae de beste og meest christelig sindede samlede, som bevægede af Mandens alvorlige Iver for Verket, samt af de Tilbud, han gjorde selv, som vare fast over hans Kræfter, lovede nu at være ham i mueligste Maader behiættelige.

For at tilskynde og opmuntre andre, tegnede han sig selv at vilde skyde i Compagniet 300 Rdlr., hvorefter de andre tilstædeværende tegnede sig nogle for 200, andre for 100 Rdlr., og mere som sees af deres Invitations Placat. Med dette paa tegnede Document søgte han at overtale Biskopen og Geistligheden i Bergen, som alle tegnede sig hver for noget vist, derefter besøgte han flere Riismænd og andre formuende Indvaanere i

Faaer et Handels-Compagnie samlet paa 10000 Rdr.

Bergen, og paa den Maade havde han nu samlet en Capital af omtrent 10000 Rdlr.

Alligevel at denne Capital var kun liden og utilstrækkelig til saa betydeligt et Verk at foretage, saa opvakte dog Gud de gode Mænd dertil, med denne liden Penge-Sum at legge en alvorlig Haand paa Verket: Nu blev til Rejsens Forsættelse kjøbt et Skib, *Zaabet* kaldet, som skulde føre dem til Grønland, og der overvintre. Det synes som Gud havde befikket dette Skib til saadant Brug, og at det guddommelige Forsyn ved dette Navn *Zaabet* vilde styrke deres Haab, at deres Foretagende skulde blive lykkelig, hvor flet og ringe det af Begyndelsen lod sig ansee, ligesom og den almægtige gode Gud imod alles Formodning gjorde det, at flere og flere af respective Mænd af geistlige

Saaer 3 Skibe til den Grønlandske Desein,

og verdslige beredvillige tilbode dem som Interessenter; Saa at i det Sted der af Begyndelsen ikkun var besluttet ved et Skib (*Zaabet*) at giere en Begyndelse til Grønlands Besættling, saa blev nu tvende andre Skibe tillige frageede, det ene for at gaae paa Hvalfangsten f), det andet at følge dem, for at bringe Rapport hiem om deres Ankomst til Landet.

Nu kom da og tillige den for Hr. Egede saa glædelige Post, og bragte ham et ønskeligt Brev fra Missions Collegio, dateret

f) Det til Hvalfangsten bestemte Skib aik i Forveien ud, men havde den Uheld, at det af en Størtning ved Staten Huk blev omkøstet, dog reiste sig igjen, der Masten brækkedes, og forsalbt under Bergens Leed, hvor Skibet næsten som Brag blev af Vinden hendreven; dog blev ingen af Folkene borte, men alle ved Guds synderlige Beskiærmelse i Behold.

dateret 15de Martii 1721, hvoraf han erfarede, at Majesteten havde allernaadigst bevilget den af ham foreslagne og paadrevene Gronlandsske Expedition, og at han med allerførste kunde vente tilsendt allernaadigst Vocation som Missionair at gaae til Gronland, og derhos at nyde aarlig Salarium 300 Rdlr., samt 200 Rdlr. til hans Udrustning.

Bliver første
Missionair
i Gronland.

Saaledes behagede det den ubegribelige Gud, igiennem saa mange mange Anstød og Prover at lade ham endelig see Frugten af hans Bestandighed af faste Tillid til den guddommelige Hielp.

Der nu alting var klart til Reisen, blev det hyrede Mandsskab samlet den 2den May paa Skibet Zaaber, hvor de, efter at Artillerne vare dem forelæste, bleve tagne i Sed af Stifsbefalingsmanden, i Nærværelse af saavel Compagniets Interessenter, som mange andre fornemme Mænd. Og som Hr. Egede udi nærværende Tilstand maatte paatage sig at være Præsæs og Overhoved for det udsendte Mandsskab og det her beskikkede Raad, (som foruden Hr. Egede bestode af Skipper Bernt Hansen, Bogholder og Riibmand Hartvig Jentoft, Styrmand Selien Dahl, Aflægger Sed. Quarttermester Seehusen, Baadsmand og Kofken), saa maatte han, betreffende dette Embede, ogsaa aflegge sin allerunderdignigste Trofskabs Sed mod Kongen og Compagniet. Forretningen sluttede Hr. Egede med en kort Tale, samt Guds Naakaldelse og Lovsang om den Allerhøjestes Beskiermelse og Bistand til dette begyndte Verks lykkelige Fremgang og Fortsættelse.

Derpaa

Reiser til
Grønland
1721.

Derpaa blev Reisen i Herrens Navn foretaget den 3die May 1721, og vare de paa bemeldte Skib Zaabet med Hr. Egedes Familie og indværende Mandſkab i alt 46 Menneſker, da de med den medfølgende Galiothe toſte fra Bergen, hvilke tvende Skibe maatte for contrair Vind blive liggende udi Havnen ved Bergen, i Helme Bogen, indtil 12te May, da de gik ad Eoen til med føyelig Vind, ſom vedvarede meſtendelen med godt Beyr indtil 4de Junii, da de fik Hukken af Grønland i Sigte.

Dette Land forekom dem ret ſælt og forſkrækkeligt, for det ſyntes at være gandske overtækket med Iſ og Sne, og ved Havſiden ſaaes ſtore Iſ-Bierge og Klipper.

Fra den Dag vare de af og til idelig incommoderede af Storm og Driv-Iſ, ſom laae over 10 a 12 Mile fra Landet, og ſtrækkede langs Kysten nord efter. Naar Beyret var godt, ſeytede de langs Iſen, for at ſøge, om nogenſteds var Abning og Indgang til Landet, men dette var umueligt; thi Iſen laae gandske tæt paa hinanden, ſom ſaae forſkrækkeligt ud, dertil med Kunde man ingen Ende ſee paa den; De maatte derfor gaae fra Iſen igien veſt over fra Landet, for at være ſikker, naar Storm paakom. Saaledes gik de langſommelig Tid fra og til Iſen, for at komme igiennem, men forgæves; Herover var Skippers ren aarſaget at foreſlaae, det var beſt at giøre Vende-Reiſe, ſaaſom Sommeren gik bort, og der var intet Haab at komme til Landet. Saadant klingede ikke vel i Hr. Egedes Ore, han ſatte ſig der imod, og paastod, at de ikke maatte vende fra Landet,

ſaa

saalænge de havde voget tilovers af Sommeren, heldst saasom Skibet skulde dog overvintre i Grønland.

Den 24de Junii kom de i største Livs-Fare; thi som de en Morgen seylede langs Jisen, og der et Stæd syntes Aabning, Kommer i tilspurgde Skipperen Hr. Egede, om de vel skulde vove at holde Havs Mad. til? Hr. Egede gav dertil sit Samtykke i det faste Haab, at Gud skulde tyffelig føre dem igiennem, saasom Veyret var godt og Vinden sepelig; Men neppe havde de seylet et Stykke ind i Jisen, førend de imod Forhaabning fik see, at den laae samlet, og man kunde øverst af Masten ikke øpne nogen Aabning, men Jisen strækkede lige op til Landet, fra hvilket de endnu vare omtrent 8 Mile. Vel gjorde de al deres Beste at lavere igien ud af Jisen, hvor de vare komne ind, men det var umueligt; thi Vinden sprang om til Sonden med Storm, saa de i grueligste Maader bleve af Jisen omringede. Her var Forkærdelse og Bedrøvelse paa Færde, og der saaes for menneskeligt Dye intet Haab, at komme beholden af denne Fare. Dette forøgede og deres Forstrækkelse, at den medfølgende Galliotte stødte an paa en Jis-Skorse, og fik et Hul, som de i Hast dog fik inden til stoppet med Klæder og hvad der var ved Haanden. Saadant gaves tilkiende ved Signal; thi de torde ikke holde dem saa nær tilfammen, for ey at rage paa hinanden. Skipperen, som blev dette vaer, sprang forstrækket i Cahyten, og sagde, de maatte nu befale dem Gud i Bøld, og berede sig til Døden, her var intet Haab til Livet; thi Galliotten havde faaet Skade, og vilde siunke. Hvor forstrækket den stakkels Mad. Egede med sine smaa Børn herover blev, er let at tænke, og hvad der i saadan Tilstand gif for sig i Hr. Egedes Hierte, kan man vel slutte: Her

D

saae

saae han for Dyne at vilde nu opfyldes, hvad Folk tilforn havde
 spaaet ham, nemlig hans og sines ynkelige Undergang. Han
 skriver selv herom saaledes: „Ach! tænkte jeg, hvi har dog Gud
 „ bevaret min Ungdoms Synder at straffes paa denne Maade?
 „ Og hvorledes kan det være hans Barmhiertighed gemæs, at
 „ lade de Ufskyldige mine undgielde for mine Synder? Jeg gif
 „ tilbage og eftertænkte mine Bege, og hvorledes Gud hidindtil
 „ havde ført mig: At mit Ønemærke med dette Foretagende var
 „ reent og oprigtigt for Gud, gav min Samvittighed Vidnes-
 „ byrd om, og at Gud paa besynderlig Maade hidtil har hiul-
 „ pet mig frem derudi, havde jeg eyensynlig befundet; hvorles-
 „ des kunde det da skee, at han i denne Nød skulde forlade mig?
 „ Jeg formanede Herren, at han vilde redde sin Ære, og styrke
 „ min Troe, og ved det han frelste mig af Fare, maatte ikke
 „ allene jeg, men andre saae Anledning at prise og beromme
 „ Guds forunderlige Forsyn, Godhed og Almagt. Her faldt
 „ mig ind blant andet til min Trost og Oprættelse, hvad der pas-
 „ serede med Pauli Seilads til Italien, Ap. G. 27. Jeg gjorde
 „ derfor en Application paa mig selv, og haabede, at den al-
 „ mægtige gode Gud skulde bevise mig og mine den Hielp og
 „ Redning, som han beviste Paulo og hans Medfarende; og
 „ der jeg nu ved de trøsteligste Guds Ord og Forrettelser havde
 „ stillet min egen Uroe og Frygtagtighed, og mit Hierte blev op-
 „ fyldt med stor Frimodighed og Trost, saa søgte jeg ved samme
 „ Guds Naade at oprette, og sætte Mod i de andre, særdeles
 „ min Kiære Hustru og Børn, hvilke og Gud i denne Bedrø-
 „ velse krafteligen opholdt og styrkede.“

Det

Det vedvarede med Storm og tyk Taaage den gandske Dag og indtil Midnat, saa de lidet eller intet kunde see, hvad dem be-
 gegnede, men overlode sig nu allene Guds naadige Forsyn og
 Beskyttelse. Ud paa Natten fornemte de med Forundring, at
 de fik mere og mere Rum. Efter Midnat faldt Stormen, det
 klarede op, og imod al Formodning saae de dem gandske befriet
 fra Isen. Over denne forunderlige Redning bleve de alle saare
 glade, enhver for sig lovede og takkede Gud, prisende hans als-
 mægtige Beskiertelse; thi her skeede det, som der staaer i den
 107 Davids Psalme: De som fare paa Havet i Skib, som
 bruge deres Handel i store Bunde, de saae Herrens Gierninger,
 og hans underlige Ting i det Dybe. Der han sagde, da lod
 han blive en stor Storm, og den opløstede Bolgerne, da fore de
 op mod Himmelen, og de fore i Afgrunden, at deres Siæle
 smeltedes for Ulykke: De løbe om, og ravede som den Drukne,
 og vidste ingen Raad mere. Og de raabte til Herren i deres
 Nød, og han udførte dem af deres Angest: Han stillede Stormen,
 og Bolgerne lagde sig. Da bleve de glade, at det var
 bleven stille, og han førte dem til Land efter deres Begiering.
 Lad dem takke Herren for sin Misfandhed, og for hans under-
 lige Gierninger, som han gjør mod Menneskens Børn.

Men bliver
 reddet.

Endelig behagede det den trofaste naadige Gud, at lade
 dem efter megen udstanden, men vel overstanden Fare og Elend-
 ighed komme til det Land, de saa længe, saa inderlig havde suk-
 ket efter, og det skeede den 3die Julii. Jeg legger Mærke til,
 at Skipperen paa et hollandsk Skib, som mødte dem, og kom
 fra Handlingen, overlod dem sin Baadsmand, for at lodse dem
 til Landet udi en god og sikker Havn, hvor de og lykkelig kom

Kommer til
 Grønland.

uden for det saa kaldede Baals-Revier, paa den vestre Side af Gronland, paa 64 Grad nordre Brede.

Omtrent 2 Mile fra Landet kom endeel Bildmænds Baaer hen ud til dem, og fulgte dem stedse, indtil seene paa Astenen, hen ind i Havnen.

Her saae nu Hr. Egede allerførst de Folk, for hvis Skyld han havde paataget sig saa megen Møye. Ved første Anseende kom de ham for som elendige og ynkværdige Mennesker, som de og virkelig vare; thi hvad er elendigere end ikke at have Guds Kundskab, og være langt fra det Liv, som er i Gud. Deres elendige Tilstands Betragtning gjorde ham saare bedrøvet, men han kunde da intet gjøre, uden at sukke for dem og sig selv: for dem, at Gud af sin store Naade og Barmhertighed vilde i sin Tid udfrie dem af det store Bunkundigheds Mørke! og for ham selv, at Gud vilde gjøre ham til et bekvemt Redskab, sin Ære blant disse arme Vilde at udbrede! Strax efter Ankomst søgte de efter en beqvem Bygnings Plads og sikker Vinter-Havn for Skibet Zaabet, men som de ingen paa det faste Land strax kunde finde, og de, for den endnu igien værende korte Sommer-Tid, som og for Galiotten, som til Heimreisen skulde expederes, torde en længe dermed opholde dem, saa toge de for det første deres Vinter Leje i Ud-Derne, hvor de den 9de Julii i Herrens Navn begyndte at opreise dem en Bolig af Torv og Stene, og inden til beklædede den med Bræder. Samme Plads kaldte de Zaabets Zavn. Fra den Dag kom Gronlænderne i haabevis til dem, og iblant hjalp dem at bære Torv og Stene til deres Bygning, som den 31te Aug. var færdig, og da holdte Hr. Egede
sin

Hvor han
bygger sit
Huus, og

sin første Prædiken paa Grønland af Psalmen Davids den 117: holder sin første Prædiken.
 Lovet Herren alle Hedninge, priser hannem alle Folk; thi hans Naade og Sandhed haver Mage over os evindelig, Halleluja.

Den gunstige Læsere tilgive! at jeg har været noget vidtæstet i at omstændelig anføre Hr. Egedes besværlige og farlige Sejlsads. Jeg har i Eenfoldighed tænkt, at Læseren kunde ligesaa vel opbygges ved Hr. Egedes Sejlsads til Grønland, som ved St. Pauli Sejlsads til Italien, der saa noye er beskrevet Ap. G. 27.

Det første Aar hændte Hr. Egede, og med sin kiere Hustru og Børn, var frisk og vel til Mode, stræbte midlertid at bekendtgjøre sig Landet, at kiende Grønlandernes Naturel, at vinde dem med kjerlige Ord og Gierninger, og fornemmelig at gjøre sig Umag for Sproget. Men i May Maaned 1722 behagede det atter den gode Gud, at sætte ham atter paa Prove. Legger sig efter Landets Sprog.
 Fra Begyndelsen af April havde man daglig kundet see Skibe, men det forventede Fædernelands Skib blev borte, hvilket satte ham og dem i største Frygt og Bedrøvelse. Skipperen med sine Folk, som skulde hjemføre det i Grønland overvintrede Skib, Raaber, lod sig forlyde, at han ey længere kunde vente paa Fædernelands Skib, fordi han befrygtede Mangel paa Proviant for Hiemreisen. De andre Folk, som vare bestemte til at forblive i Landet, vilde ey heller blive der paa et uvis Haab om det forventede Skib, som maaffee kunde allerede være tilsat, og om saa var, maatte alle geraade i de bedrøveligste Omstændigheder, ja af Hunger omkomme i Grønland. Dette aarsagede Hr.

Egede den 26de May, som var tredie Vintse-Dag, at sammenskalde Raadet, for at overlegge, hvad best var at gjøre? Hr. Egede paastod, at nærværende Skib Zaabet maatte blive liggende, saa længe mueligt; Thi han kunde ey troe andet end Compagniet jo har sendt dem Skib, men at det saa længe tovede, kunde Modvind eller anden Hindring forarsage. Raadet holdte det derimod saare usikkert at bie, indtil deres Proviant var fortæret, og paastod enhver til sin Sikkerhed, at ey vente paa Fædernelands Skib længere, end man saae sig forsynet med Proviant til Hiemreisen.

Imod alt dette havde Hr. Egede slet intet at indvende; Men disse Omstændigheder satte hans Gemt i største Forvirring, her blev megen Strid imellem Frygt og Haab: Vel haabede og troede han, at den almægtige Gud, som imod al menneskelig Formodning giennem saa mange Hindringer og Farligheder havde fort ham der til Landet, vilde nu ingensunde forlade ham, men føye alle Ting saaledes, at hvad han havde begyndt, skulde og lykkelig blive fuldendet; dog var hans Haab og Mod ofte blandet med Frygt og Tvil. Han kunde i disse bekymringsfulde Omstændigheder ikke raadfore sig med andre, end Gud, som han uafsladelig anraabte om Raad, Hielp, hvilket hans Hustru ey heller forsømte; thi det gik hende ligesaa nær an, som ham. Hun trostede og opmuntrede ham, at han ingensunde skulde tvile; thi Gud vilde betimelig sende dem Skib; men behagede det Herren, at sætte dem paa Prove, at Skib ey skulde hidkomme, for de andre droge hiem, saa var hun i Forrestning paa Guds Forsorg resolveret, med ham at blive tilbage i Grønland, saafremt de Hiemgaaende for Betaling vilde overlade noget

1722 længes
meget efter
Fædernes
lands Skib.

Bliver trostet
af hans
Hustru.

get af deres Proviant, og kun nogle faa Mandſkab vilde blive tilbage hos dem; Thi nu var Sagen alt for vidt kommen, at den ſaa let kunde ophæves.

Hr. Egede ſelv anſaae Bærket af ſaa ſtor Vigtighed, at han det ingenſtunde kunde overgive; Derover foreslog han Skipperen og det øvrige Mandſkab, om de i ſaa beſværlige Tilfælde vilde for Betaling af Compagniet beſpare deres daglige Mundvortion, og overlade til ham et Maaltids Ration for hver Dag af deres Hiemreiſes Proviant, hvortil de og endelig lodde ſig overtale: Egeledes overtalede han med gode Ord og Kofter om Kongelig Penſion og Tillæg til deres Løn 6 af Mandſkabet til at forblive hos ham i Gronland, ſaa at diſſe med hans Familie kunde udgiøre 14 Mennesker, og til diſſes Underhold ſkulde, i Fald Skibet ey ankom inden Zaabets Bortreiſe, ham altsaa overlades 4 Tønder Bryn, 4 Tønder Meel, 1 Tønde Smør, 7 Tønder Malt, 1 Tønde Rug-Kavringer, $\frac{1}{2}$ Tønde Sirup og 1 Unſker Brændeviin.

Tager Reſolution af, blive.

Da ſaadant var beſluttet, udfendte Hr. Egede den 28de May nogle Folk at fiſke og ſkyde Vilde, for imidlertid at indſamle nogen Forraad. Somme Dage blæſte Vinden god, men ingen fornåm noget til Fædernelands Skib, og derte betog dem nu alt Haab og Mod; tilmed havde Hr. Egede hemmelig ſaaet at vide, hvortledes de betingede 6 Mand, ſom indſaae, at bemeldte Proviant ey kunde være tilſtrækkelig for dem til et andet Aar, havde beſluttet, at ſaasnart de andre vare-hiemreiste, og de maatte kun ſee en Hollænder der i Farvandet, vilde de tage en Baad, og hemmelig fare bort med Hollænderen, og lade Provſten med Kone og Børn hytte ſig ſelv.

Udi

Men foran-
drer sin Re-
solution.

Udi saadanne bekymmerlige Omstændigheder forandrede Hr. Egede sin forrige Resolution, og saa sig nødt til at fare tilbage med Skibet. Til den Ende kaldte han den 6te Junii atter Raadet tilsammen, for at overlegge, hvor længe de endnu formeente at kunde tove? og han paastod, at man for alting maatte vie der til Julii Maanedes Udgang; Men Skipper og Mandskab vilde ey vie en Dag længer end til den 20de Junii, altsaa blev besluttet, enhver som vilde med, at holde sig færdig til den foresatte Dag.

Fra den Tid blev Hr. Egede saare uroelig i Sindet, naar han overvejede, at alt hvad han hidindtil havde gjort og lidt og udstaaet, skulde nu være forgiæves: De andre vare glade og fornøiede, at de kunde komme hjem, men for den gode Hr. Egede var det særdeles bittert, at tænke derpaa. Endnu haabede han immer, at Gud vilde sende dem Skib, førend det kom saa vidt; Dog tilstaaer han selv, at hans Haab var blandet med megen Frygt. Det er let (friver han) at være rolig, at haabe og troe, naar ingen Nød og Fare er for Haanden; men i Nødens og Døvelsens Grund at være ved et godt Mod, og at have en fast Troe og Tillid til Gud, det er en Gave af Herren.

Madame Egede havde i alle disse Omstændigheder en forunt ringsværdig Bestandighed og Tillid til Guds Hielp: Det forekom hende ikke, at de fik nødig at drage hjem, og da hun saa, at Kiebmanden og de andre indpakkede, hvad der paa Colonien var Compagniet tilhørende, sagde hun, vel til Mode, at de gjorde sig kun forgiæves Umage: Gud vilde vist bestemme deres Bantroe, for de satte saa slet Tillid til hans Hielp: Naar
Gud

Gud nu sender Fædernelands Skibet, maage de jo have Ulykkelig-
hed med at pakke ud igien. Saadan Tale var latterlig for Fol-
ket at høre, fordi de nu slet intet Haab havde om Skibets An-
komst, men for Hr. Egede var hendes frimodige Tale noget be-
synderligt rart og mærkværdigt, hvorved hans nedslagne Gemte
blev meget opreist, hans Haab og Troe meget bestyrket.

Efterat denne gode Gud nu længe nok havde forsøgt og
prøvet Hr. Egede, beviste han ham endelig, at han er deres Til-
lid og faste Slot, som haabe paa ham. Inden de foresatte 14
Dage vare forløbne, kom Fædernelands Skibet. Hr. Egede
kunde altsaa ey andet end hiertelig takke Gud, prise og berømme
Guds faderlige Forsorg for dennem. Ja! den gode Gud gjorde
mere, end de havde formodet; thi i det Sted Hr. Egede hemmes-
lig frygtede, at Compagniet vilde ey videre fortsætte det begynd-
te, erfarede han nu med Hiertens Glæde, at de vare gandske Bliver glædet
ved Skibes
Ankomst.
ivrige, af alle Kræfter at fortsætte det Grønlandiske Dessein, hvil-
ket de noksom gave tilkiende, i det de hidsendte tvende med Pro-
viant og andre Fornødenheder beladede Skibe. Blant andet
glædeligt Nytt, blev ham fra Hr. Biskop Niels Smed af Bergen
tilmældt, at efter Kongel. allernaadigst Befaling giores alle
Prædike-Dage Bøn af Prædikestolene for de vilde Folkes Om-
vendelse i Grønland: Saa blev Hr. Egede og glædet med en her-
lig Opmuntrings-Skrivelse fra det høynovlige Missions-Collegio,
og naadigst forsikret, at Hans Kongel. Majestæt var allernaadigst
sindet, at fortsætte den begyndte Grønlandiske Mission.
Brevet var af følgende Indhold:

Missions
Colleg. for-
sikrer om
Værkets
Fortsættelse.

Erværdige Hr. Missionaire,

Meget elskelige Ven!

Vi have med stor Glæde og hiertelig Fornøjelse seet og igi-
nemføst Eders Erwærdigheds Skrivelse, dateret Grønland
den 15de Julii 1721, som rigtig er kommen os til Hænde un-
der Hr. Biskop Smeds Couvert, i det vi baade deraf sørnem-
me Eders Hælbred og det hosværende Folkets Tienstagtighed
imod Eder, samt Grønlandernes Attraae til den sande Guds
Dyrkelse og hans hellige Evangelii Kundskabs Erholdelse, ey
tvivlende, at jo den barmhiertige gode Gud, som har begyndt
paa nye at aabne Vejen for de Vildfarende, og beskikker Eder til
at være deres Lærere og Bepofter, jo vil efter sin Forjættelse selv
ledsage baade Eder og dem paa Sandheds Veje, forsvare og
beskierme Eder, hielpe og staae Eder bi udi Eders tunge og
besværlige Embede, saa skal han og give Eder Kraft og Styr-
ke: Han omgiordet de Skrøbelige med Styrke, og opfylder
sine Lærere med Forstand. Farer nu fort i Herrens Navn, i
hans Aands Kraft og hans Styrkes Magt.

Vi forsikre Eders Erwærdighed, at vi ville bære af-
muelig og vedbørlig Omforg fremdeles for Eders Underhold-
ning, saa Eders allernaadigst tillagde 300 Rdsr. aarlig Løn i
rette Tid skal worde oversendt. Med Retour-Skibene fra
Grønland ville vi forvente Eders Erwærdigheds Rapport om
Tilstanden. I det øvrige befale vi Eder og de Eders samt alle
Omvendte tillige med dem, som herester kan worde omvendte
i Guds trygge og trofaste Beskiermelse baade til Siæl og Liv,
og forblive stedse

Eders Erwærdigheds tjenstvilligste

J. G. Holsten.

J. W. Schröder.

J. Steenbuck.

Kjøbenhavn, d. 21. Febr. 1722.

F. Mahling.

At Hans Kongel. Majestæt var allernaadigst fundet at fortsætte det Grønlandiske Væsen, bevises en allene deraf, at han meddeelede det Bergenske Compagnie sin allernaadigste Octroy, men og tillige bevilgede Compagniet til dets forehavende Væsens Fortsættelse et Lotterie, som var ansat paa 100000 Lødder. Midlertid man collecterede til dette Lotterie, bekiendtgjorde det Kongelige octroyerede Bergenske Grønlandiske Compagnie under 3die Martii 1723 følgende trykte Invitations Placat:

Det Berg.
Compagnies
Invitat.
Placat.

Den ynkværdige Tilstand, som Grønlands Indbyggere baade ved Vildhed og Hedenskab er geraaden udi, siden Landet Ao. 1389 er bleven ubesøjet, har vel adskillige gange brøaget Hønsaligste og Hønløvlige Konger af Danmark og Norge, hønsalig og hønløvlige af Christen Medlidenskab at see disse usle Rigslemmer deraf udhjulps, samt opmuntrer andre gudfrøgtige Mennesker i Rigerne saadant Verk til disse Folkes Omvendelse at angribe; Men som lykkeligen ikke har villet favorisere dem, lader det sig ansee, at det ligesom har behaget Gud, efter sit urandsagelige Wiisdoms Raad at lade dette vigtige og heypriselige Foretagende opbie sin Guldbyrkelse under vor allernaadigste Urve: Herres, Kong FRIDERICH DEN FIERDES allernaadigste Regimente, paa det at samme gudelige og nyttige Forsæt, nu det bringes i Stand, skulle krone den synderlig Omsorg, vores allernaadigste Konge stedse har haft, for at see Christi Rige forplantet i vanvittige Christne og andre blinde Hedninger.

Og som da den allerhøjest Gud baade ved en særdeles Drift har bereed sit udvalgte Redskab i denne Sag, Hr. Hans

Egede, (som har sat alle Vanskeligheder til Side), Verklet med des større Uvorklighed og Frimodighed at begynde, samt tilskyndet andre christelige Gemntter her i Bergen, ham i sit gode Forsæt med Naad og Midler hidtil at understøtte, saa og med en naadig og vældig Haand deels forfremmet dette sit Verk imod alle Hindringer, deels forsvaret og underholdet det ved en underlig Forsorg over den første Colonie, som i Landet blev sat, og uden Skade overvintrede der, og fornåm de Wildes Gemntter imod al Forhaabning og forrige Sædvane bevæget til Spagsfærdighed og Tienstvillighed: Deels og ved at høje vor allernaadigste Konge og Herre ey allene i Begyndelsen at approbere Verklet, men endog nu til des ydermere Fortgang og Succes, af ivrig Omhu at benaade det Bergenske Grønlandske Compagnie, som er oprettet til Christi Riges Udbredelse og Negotiens Forfremmelse der i Landet med meget skionne og herlige Privilegier, baade for de nu værende og herefter kommende Interessentere, samt med et Lotteries Bevilling.

Efterdi da, at alle Christi Venner veed, hvor meget deres Daabes Pagt forbinder dem til at forstyre Satans Væsen baade hos sig og andre, og af yderste Evne at see Christi Riges Fremvert; Derneft, hvor højt Christi Kierlighed i Evangelio tvinger dem at forkynde hans Dyder, som kaldte dem fra Mørket til sit underlige Lys, paa det uoplyste Hedninger derved og maatte blive deelagtige i samme Naade, og at enhver, som haver Kierlighed til sin Næste, bør ey allene efter Guds Lov søge hans Veste i det Tidelige, men og fornemmeligen i det Uandelige og Ævige. Saa understaae de nu i Grønlands Compagniet værende Interessentere, sig underdanigst

nigst og allerydmygst at indbyde alle og enhver, Høye og Lave i Hans Kongel. Majestæts Lande og Riger at træde i Deelagtighed i samme Herrens Werk, og den synderlige Naade, Hs. Majestæt ved højbemeldte Privilegier har forundet dem, og hvis Gevinst af denne for Fædernelandet gavnlige Handel, i Fremtiden er at forvente. Enhver behager derfor at lade sig indtegne for saa lidet eller saa meget, som de selv lystet, dog ikke under 100 Rdlr., efterdi at de mindste af de første Interessentere ere alle ved deres Indskud pro Persona over 100 Rdlr., og de øvrige enhver af 2. 3. 4. 5. 6. ja 700 Rdlr. og derover.

Og paa det da alle og enhver kan fatte desbedre Mod og Kierlighed, da vilde forhen værende Interessentere ikke begiere noget videre forud, end deres lovlige Interesse 5 pro Centum af deres Indskud til denne Tid, hvilken Interesse bliver lagt til deres Capital, og saa nyder de forrige Interessentere ikke mere end de, som nu kunde blive interesseret à l'advenant af Capitalen. I øvrigt tilstaae de, at en nye Interessent skal være lige deelagtig fra første Tid af med de andre udi Compagniet værende Interessentere baade udi de Compagniet allernaadigst meddeelte Privilegier, samt og alt andet, hvad Navn det have kan, saaledes som ved andre Hans Kongel. Majestæts octroyerede Compagnier forholdes, m. m.

Men som bemeldte Compagnie var ikke saa lykkelig ved denne deres Invitations Placat, som de havde ønsket, og ventet i at finde Interessentene og det bevilgede Lotterie ikke fandt det fornødne Antal Lodder til Nytte for det Gronlandiske Dessein;

faa lod Hans Kongel. Majestæt allernaadigst udgaae en Forordning af følgende Indhold:

Forordn.
om Lotteriet,
som bevilges
Compagniet.

Vi Friderich den Fierde 2c. gjøre alle vitterligt, at efter som Vi have maat fornemme, hvorledes det med det Lotterie, som Vi allernaadigst haver bevilget det octroyerede Grønlandſke Compagnie i Vor Kiøbsted Bergen, til dets Forehavende Delleins Fortsættelse paa Grønland, ikke ſkal have havt ſaa en ſkellig en Fremgang, ſom man havde formodet, men at ifkun udi ſamme Lotterie, ſom var anſat paa 100000 Lodder, om trent imod 20000 Lodder ere bleven tegnet; Da ſom Vores allernaadigſte Intention ſtedſe haver været, og endnu er, at ſee dette ſaa vel begyndte og til Guds Vre ſigtende Verk underſtøttet med de Midler, hvorved Verket neſt den Allerhøyeſtes Biſtand kunde blive hiulpen i Stand, baade til de vildfarende og vantkundige Folk der paa Landet, detes Ophyrning udi den ſaliggjørende Troes rene og ſande Kundſkab, ſom og at Landet, ſom en under Vores Riger og Lande hørende Part, kan igien worde beſehlet til Vores Underſaatters Nytte og Negotiens Fremgang, udi hvilken Hensende, og efterdi det laader ſig anſee, at det fornavnte Grønlandſke Compagnie allernaadigſt bevilgede lotterie, om det end nogen Tid kunde blive complet, det dog ikke kan ſkee inden den Tid, eller ſaa haſtig, ſom Compagniet det til Verkets høynødne og paatrængende Udgifter behøver, Interessenterne ogſaa nu, formedelſt de allerede dertil gjorde Forffuder, ere ſaa ſvækkede, at de ikke uden Hielp videre ſkal kunde forſætte dette ſaavel til Miſſionens ſom Handelens nyttige Befordring forehavende Dellein, Vi af ſærliges Kongel. Naade og Omhu for dette Werks Fremgang,
aller-

allernaadigst have fundet for got, ey alleneſte at bevilge, at bemeldte oetroyerede Gronlandſke Compagnie maae, det ſnaareſte mucligt er, af den Samling, ſom allerede til Lotteriet er indkommen, lade ſamme Lotterie have ſin Fremgang til at worde trokken paa 20000 Loddet, eſter den for Compagniet ſeneſte allernaadigſte approberede Plan, men endog allernaadigſt vilſe have budet og befalet, ſaaſom Vi og hermed byde og befale, at alle og enhver i begge Vore Riger Danmark og Norge, uden Forſkiat, af hvad Stand og Condition de end kunde være, civil og militair Betiente, ſamt Geiſtlige og Verſlige baade i Kiobſtæderne og paa Landet, Bønderne allene undtagen, ſkal eſter Formue contribuere til dette Verk noget taales ligt, at deraf en Summa kan ſamlas, ſom tillige med det der vindes ved Lotteriet, kunde blive tilſtræckeligt for Compagniet, ſom en Gavn til at forſætte dette gudelige og nyttige Verk; Til hvilken Ende Vi allernaadigſt haver befalet viſſe Committerede udi et hvert Stift, ſom retſindeligen ſkal ligne og legge, hvis Vi allernaadigſt have approberet at ſkal contribuere af ſamme Stift. — — —

Reſten læſes af den Kongel. allernaadigſte Forordning af Friderichsbergs Slot, den 16de Martii Ao. 1725.

Hvor det ellers ſiden er gaaet Hr. Egede i Gronland, hvad Møye for at lære Sproget, det forunderlige, det vankeſelige Sprog, (v. Kiøbenhavnſ Sclſkabs Skrifter T. II. p. 129. ſqv.) og, fra alle andre Nationers, forſkiellige Sprog, hvori Hr. Egede var ſaare ukyndig, da han forſt drog til Gronland: Hvad Fare, Froſt, Hunger og Befværlighed han med Huſtruer og Børn har udſtaaet ſaa mange Aar der i Landet, kan læſes
vidt

vidtloftig udi bemeldte hans rare Skrift, kaldet: Omstændelig og udførlig Relation, angaaende den Grønlandske Missions Begyndelse og Fortsættelse, ligesom og hvad Frugt og Nytte han har gjort der iblant Hedningerne. Hvorledes han stod i Agt og Ære hos Missions Collegium, sees af ovenmeldte deres Brev, og mange andre Stæder udi bemeldte hans Relation, trykt 1738, 4to, og paa tydsk 1740, 4to; Men hvorledes han stod i Naade hos Majestæten selv, kan vi best erfare af Høysalig Kong FRID. IV. allernaadigste Skrivelse til Hr. Egede, dateret Kiøbenhavns Slot, den 14de May 1728 g), hvilket han bekom den 1ste Julius med Capitain Müllenforde, der førte det armerede Skib, som allerhøystbemeldte Konge havde opsendt med anseelige og kostbare Anstalter, for at iverksætte det Fort, som med behørig Garnison til Coloniernes Defension der i Landet skulde oprettes. Udi bemeldte Brev, efter at Hr. Egede først bliver befaleet, at underrette den commanderende Officeer paa Skibet om Landets Egenskab og Natur, staaer der:

Opmuntres
ved Kongens
Frid, IV.
Brev.

Dg som Os allernaadigst er bekiendt, med hvad usfortroden Midkiærlighed og Omhu, du, i al den Tid du har været der i Landet, har ladet see for Missionen og Colonien, saa giere Vi Os end ydermere forsikrede, at du, saasnart bemeldte Skib
der

g) I dette Aar mødte en gammel Kone sig for en vis Frue i Sieland, og foregav, at hun var Hr. Egedes Moder, skrev ham og til med Capitain Müllenfordts Skib, og under Fruens Couvert talte ham for tilsendte Penge og Linnen, berømmede og Fruen, som for hans Skyld havde taget hende i Huset, og beviste hende alt Godt; Men saasom Hr. Egedes Moder nogle Aar tilforn var død, og tilmed havde et andet Navn, ja aldrig havde været uden for Nordlandene, saa maatte han lade den kjerlige Frue dette vide med Taksigelse for den Godhed, hun havde ladet denne Debragerke nyde for hans Skyld.

der ankommer, ey allene giver den commanderende Officeer, om alting, saa vidt dig er bekendt, al behøvende Information, saa og med Raad og Daad værter hannem assistentlig i alt, hvis han af dig maatte forlange. — — —

I Foraaret 1729 holdte Hr. Egede en betydelig Conference med *Holster Raad* hans tvende Colleger, Hr. Ole Lange og Hr. Henr. Miltzoug, *med sine Colleger.* betreffende hvortledes Christendommen paa en bedre og mere frugtbringende Maade, end hidindtil, kunde forplantes iblant Gronlænderne; item om Daabens Sacramente saavel for de Gamle, som Unge, af hvilke der den Tid vare døbte 42 af Gronlænder Born paa Forældernes egen Begiering; hvilken Conference (v. Relationen p. 253 - 261) de skriftlig forfattede og nedsendte til Kiøbenhavn, hvorpaa Hr. Egede neste Aar fra det høyløvlige Collegio de Curſu Evangelii promovendo under Dato 11te May 1730 fik en gunstig Resolution og Approbation, hvormed han og de ey allene bleve vel fornøjet, men og inderlig glædet over Hans Kongelige Majestæts glorieuse Nidkierhed for det Gronlandske Dessein, der var endnu, som tilførn, noksom at see deraf, at der blev allernaadigst oversendt med Skibet Morianen, som *1730 atter* Captain Mohrføn førte, en stor Deel Træ:Materialier, *glædes ved* hvoraf *Fædernes* Huuse for Colonister af Island, som *lands Skib.* nestkommende Aar skulde oversendes, var allernaadigst foranstaltet at opbygges paa de ode Pladser, hvor vore gamle Norske fordum havde boet.

Denne Glæde forvandledes dog følgende Aar til en langt større Hiertesorg for Hr. Egede, og det i en dobbelt Maade: Aar 1731 den 19de Junii ankam Lieutenant Andreas Gerner, (han døde 1749 som Commandeur:Capitain i Søe:Etaten, see

herester Jubel-Lærer Gerners Stamtable), førende Skibet *Charitas*, som en allene bragte den høystførgelige Tidende om Kong FRIDERICHS Dødsfald, men og tillige forkyndte dette for Hr. Egede høystbedrovelige Budskab: Det var Kong CHRISTIAN den 1731 bebrød Vites allernaadigste Billie og Befaling, at alle Folkene fra ves, for Kong Grønland skulde hjemkaldes, og Colonierne ophæves for de store Christ. VI. Depenser skyld, som syntes at være hidtil forgiæves anvendte vil ophæve Missionen. paa Grønland.

Dette gik Hr. Egede inderlig nær til Hjerte, anseende at den anvendte Tid og Møye paa de arme Hedningers Underviisning, nu at være spildt og forgiæves, naar alle de store Anstalter, der hidtil vare giorte i 10 Aar af Høysalig Kong FRIDERICH IV, nu skulde ophøre. Dog beviste Hans Majestæt Kong CHRISTIAN VI. ham den Naade, at det maatte staae til ham selv, om han vilde følge hjem med, eller forblive i Grønland, og tillige allernaadigst tillod, at nogle af Coloniens Folk maatte med et Aars Proviant blive hos ham, om de vilde, og han dertil kunde overtale dem, men NB. ikke at vente mere Proviant og Tilførsel fra Fædernelandet. Sligt satte hans Sind i den største Uroe og Bekymring, i sær da han maatte fornemme, at ingen af Folkene vare at overtale til at blive hos ham.

Ugierne vilde han forlade Grønland; thi de arme Grønslænder, besynderlig de smaae Børn, som vare døde, (omtrent 150 i Tallet), laae ham saa inderlig nær om Hjertet, og umueligt var det for ham at blive, hvis ham en blev tilstaaet Folk og tilstrækkelig Proviant, med Forsikring om fremdeles allernaadigst Assistance.

3 saa

I saadan Betyrning forlod han Nopisene, hvor han var, da denne Ordre kom. Efter 7 Dages Seylads befandt han ved Hiemkomst den 27de Junii, at hans Hustru i hans Fraværelse havde været meget syg, og i det Sted Hr. Egede havde forventet at finde hende vel tilfreds med, at hun maatte komme fra det raae og haarde Land; fornam han, at det gif hende ligesaa nær til Hjertet, som ham, at de skulde forlade Grønland, og gierne med ham vilde efterblive, om ellers taalelige Vilkaar bleve dem accorderede.

Herover indgav han til Raadet den 12te Julii skriftlig hans Proposition af følgende Indhold:

Indaiver
hans Forflag
til Raadet,
om at beholte
nogle Wa-
trosser hos sig.

S. T.

Omendskiont ingen ønskeligere Lyssighed kunde yttre sig for mig, dersom jeg ikkun allene hensaae til min timelige Velgaaende og Fornøelse, at komme fra denne De og Udoek, hvor, som bekiendt er, lutter slette Omstændigheder og ringe Fornøelse er at finde: tilmed det har allernaadigst behaget Deres Kongelige Majestæt, at ophæve Colonien, og herfra hjemkalde Folket; Saa kan jeg med god Samvittighed dog ey forlade de arme Mennecker, som allerede har smaget Guds søde og saliggjørende Ord, og ere blevene deelagtiggjorte udi Naadens og Salighedens Mittel: Jeg har derfor i Jesu Navn besluttet, her at forblive, og estersom Deres Kongel. Majestæt Selv er saa naadig, at stille det udi min fri Villie, og tilmed allernaadigst tillader, at nogle, som godvillige vilde, maatte forblive her i Landet hos mig. Men fordi ingen iblant Mandskabet af sig selv viser dertil nogen Lyss, men heller vil drage hjem til Fædernelandet, saa er jeg sandelig og tvungen at drage med; thi enhver veed, at jeg ikke kan blive

Og beslutter
at blive i
Grønland.

tilbage i et saadant Land, uden at have hos mig behøvende Mandskab til min Conservation. Derover seer jeg ikke, at min allernaadigste Konge skulde vilde optage det unaadig, om Kaa det ordinerede, at 8 a 10 Personer maatte hos mig denne Vinter forblive, hvilket des hellere maatte see, da saa meget Proviant og andre Ting forefindes her ved Colonien, som Skibene ey kan hjembringe: Og dersom man ey vil, at saadant til Grønlands og Fremmede, som til Skibs om Foraaret pleye her at komme, skal gives til Priis, saa er det nødvendigt, at nogle Folk maae blive her, ey at tale om, at bevogte de Bygninger, her staae, hvis Beføstninger Deres Kongel. Majestæt mueltigt igien kunde nyde erstattet, naar forhaabentlig andre vilde paa tage sig at fortsætte Grønlands Dessen, i anden Fald er det at befrygte, at onde Mennecker skulde ville, (som tilforn er seet), alt det Tilbageblivende ødelegge og fordærve.

Men paa det Coloniens Besætning ikke skal forarsage Deres Kongel. Majestæt nogen Beføstning for tilkommende Aar, saa obligerer jeg mig allerunderdanigst, om mig maatte forundes at beholde en Deel Cargailon, at vilde ved Handelen indsamle saa meget, hvormed jeg samme kunde erstatte og vederlegge: Ili gemaade, om Deres Kongel. Majestæt inqd Formodning ikke vilde allernaadigst hidsende Skibe, de tilbageblivende Effecter at afhente, da vil jeg selv dertil føye fornoden Anstalt. Jeg haaber da underdanigst, at det respective Raad vil lade sig behage at bifalde denne min Proposition, som sigter til Guds Ære at fremme, tilmed jeg underdanigst understaaer mig at forsikre, at dette af Deres Kongel. Majestæt langt naadigere vil blive optaget, end om jeg formedelst saadan Bøgring skyld skulde nodes til

til Landet at forlade, hvorved det høværdige Daabens Sacramente paa saa mange umyndige Børn bliver vanhelliget, ingen kunde paatvilende, at min allernaadigste Konge meget ugerne vilde aadant høre og fornemme. I øvrigt forbliver med al Respekt

Det samtlige Raads

Hans Egede.

Raadets herpaa meddeelte Resolution lyder saaledes:

Fra Velærværdige Hr. Egede er indgivet saa gode Motiver, som forestille, hvorledes det gudelige Værk i sin gode Begyndelse vil blive hindret, og Deres Kongel. Majestæts Skade paa de tilbageblivende Effecter uomgiængelig vil blive forarsaget, saafremt Raadet ey villigede den gode Mand's Begiering, at lade noget Mandskab hos ham forblive. Da nu Deres Kongel. Majestæt haver stillet det i hans frie Villie, her at blive endnu dette Aar, og tillige frit tilladt andre hos ham at forblive, ligesom og Hr. Egedes Tilbagebliven kan ey uden fornøden Mandskab blive hos ham; Saa vil Raadet søge paa beste Maade at perfvadere de Folk, som dertil ere duelige, fordi man ey kan se paa, at et saa christeligt og gudeligt Værk skal blive forladt, og Deres Kongel. Majestæts Skade derved blive befordret, om man efterlod saa importante Sager, som Kongen tilhøre. Men da de Bergenske Soefolk, som have udtient, ey ere saa mange, at han med dem til Fornødenhed kan blive forsynet; Saa vil Raadet søge at overtale nogle af Kongel. Majestæts Soefolk, som dertil ere beqvemme, naar kun Hr. Egede vil den Chef, under hvis Compagnie de staae, contentere og betale, i Fald de formes delst Dødsfald eller anden Aarsag skulde udeblive. Derhos vil

vi og bede Capitain Mohrsøn, om han paa samme Biskkaar vil formaae nogle af sine Folk frivillig.

Hvilken Raadets velmeente Intention, i Opagting af Kongel. Majestæts Interesse og allernaadigste Billie, med hosføjet allernaadigst Condition, hvorved den gode Mand udi hans Bekymring bliver soulageret, forhaabentlig vil blive approberet med større Naade, end om man skulde gandske forlade saa mange Hans Majestæt tilhørende Effecter, for hvilke i begge Skibene er gandske lidet Rum, og vilde blive mindre, om Hr. Egede ressolverede at drage hjem med.

Saa seer man og af bemeldte Hr. Egedes Forestilling, at det fremdeles kan komme Hans Majestæt til Nytte, uden videre Omkostning. Hvorpaa Raadet, i Haab at reussere, fremfordrede det dygtigste Mandskab.

Hr. Lieutenant Geraers Betænkning herover var følgende:

Endskjønt jeg gierne ønskede, at give Hr. Egedes Christelige og gode Proposition Biesald, saa maae jeg dog følge det høyløvlige General-Commissariats Breve, som absolut befale, at ingen Søe-Folk skal forblive her i Landet, meget mindre tvinge nogen dertil imod deres Billie. Jeg tilstaaer, det er umueligt for Hr. Egede, at forblive her allene, men skulde nogle hos hansen blive, fordi saa meget maae her efterlades, som ey kan gaae i Skibene, saa var min Mening, at det maatte være af de Versgøiske Søe-Folk eller af Soldaterne, som kom her til Landet 1728, men ikke af Kongens Søe-Folk.

Herpaa

Herpaa meddelede Hr. Egede følgende Svar :

Det samtlige Raad er fuldkommen bevidst, at jeg her til Lands ikke kan være tient med andre end Søe-Folk; Men nu veed jeg ikke, om de saa Bergenske, hvis Tid er ude, og alt længe har søgt deres Dimission, vil lade sig paa nye accordere? og om de end vilde, kan jeg dog ikke være tient med saa faa Folk, men maae have flere, hvortil jeg ingenlunde finder Soldaterne beqvemme, og kan hverken være tient med dem, eller tør betro mig til dem; Altsaa haaber jeg underdanigst, at Søe-Etatens General-Commissariats Herrer ikke tager det ugunstig, om Deres respective Ordre i saavidt ikke kan følges, at jo nogle af Kongel. Majestæts Søefolk forblive her, for at conservere de efterlædende Effecter, men lade sig det besalde, at jeg mig obligerer at contentere den Chef, under hvis Compagnie enhver staaer, saasomt fremt nogen midlertid for Dødsfald eller anden Begivenhed skulde udeblive. Kan dette mig nu ikke saaledes bevilges, saa seer jeg mig nødsaget, ogsaa at drage fra Landet.

Raadets endelige Slutning blev da denne: (Efter at 10 Matroser havde ladet sig overtale godvillige at forblive i Landet), at alt hvad Hr. Egede af Proviant og deslige havde requireret, skulde overlades ham, hvilket blev underkrevet af

C. E. Paars. J. Landorp. Mohrfön. A. Gerner.
O. Lange. H. B. Miltzoug. Jacob Geelmeyden.

Efter Raadets Svar og Beslutning faaer han det forlangte Mandskab.

Altsaa (skriver Hr. Egede) blev jeg, Gud ske Lov! soulageret udi min Bekymring.

Dette og mere har jeg saa fuldstændig anført for at vise den gudelig findet Læsere, hvor megen Umage og Møye Hr. Ege-

de gjorde sig baade for at komme til Grønland, og for at blive i Grønland, og at vedblive troelig at udrette hans Sierning, som havde udsende ham, og derfor søgte og stundede ikke efter Magelighed, undflog sig ikke for Møye, Uro, ja Livs-Fare at udstaae, naar han kun for Hedeninger maatte vidne om Lyset, (Joh. 1, 8.) bære Sonner frem paa Armene, og Døtre frem paa Skulderne, (Esaie 49, 22.) ja føre de Gamle og de Unge fra det hedenske Morke til Guds Kundskabs Lys, og berede dem til en evig Salighed.

Den 24de Julii 1731 gik Capitain Mohrsön, og den 29de Lieutenant Gerner til Seyls, og med dem fulgte Gouverneuren og Folkene, samt Klobmændene og begge Missionairer, Hr. Lange og Hr. Milzoug, saa og 2 Grønlander Born.

Med Skibet sendte han et meget rørende Brev til Kongen, angaaende de Siæle, som allerede vare indlemmede i Guds Kirke, og nu maatte falde igien til det forrige Hedenskab, foreskillede og det gode Haab han havde om manges Omvendelse og Saliggjorelse.

Han tilskrev og sin Søn Poul Egede, g) som da laae ved Kiøbenhavn's Universitet, at dersom Kongen eller nogen anden

ey

g) Hr. Poul Egede er Superintendentens ældste Søn, fød 1708, han fulgte 1721 sin Fader til Grønland, hvor han havde baade Lærlighed og Næmme til at fatte det Grønlandske Sprog saa vel som nogen af de Indfødde, fordi han med sine Sædskende blev tilholdt og tilvandt at tale og høre mere Grønlandsk, end Dansk. 1728 blev han hidsende til Kiøbenhavn, for ved Skolen og Universitetet at afslutvere sine Studia, og gisre sig dærlig til Lære-Embedet. 1734 drog han til Grønland igien som Missionarius Ordinatus, hvor han til 1740 var deels sin

Hr.

ey vilde paatage sig Verket eller Handelen at fortsætte, da skulde han fragte et Skib til ham for sin egen Regning. Nu var dette Hr. Egede er
1731 eeneste
Missionair.
Har Hr. Egede eneste Missionair paa Colonierne, og havde al-
lene

Hr. Faders Med-Arbejder ved Gothaabs Colonie, veels ogsaa med megen kiendelig Guds Bistand plantede den Menighed, som nu blomstret ved Christianshaabs Colonie. 1741 blev han beskikket Præst til Hellig Aands Hospital i Kiøbenhavn. Siden 1751 har han baade i sin sal. Faders Alderdom og efter hans Død været Docens ved det Grønlandske Seminarium i Kiøbenhavn. 1761 blev han Professor Theologiae, saa og Inspector og Provst ved den Grønlandske Mission. Han lever endnu, gid længe og vel!

Af Grønlanderne selv er han anseet ey allene som den, der forstaar Sproget, men og som den, der i Sproget har større Accurateesse og Veltalenhed, end dem, hvis Moders Maal det er. Denne Gave og denne Evne har Gud forundt ham, at lære dette vanskelige Sprog uden Grammatic, uden Lexicon, fordi han i sin Tid skulde dermed være baade Grønlander og andre til saa stor Nytte og Gavn.

Gud har saavel ved hans sal. Fader, som ved ham beviset Grønlanderne en meget stor Naade, at de nu kan læse Guds eget hellige Ord paa deres eget Maal. Det Grønlandske er ved velbemeldte Fader og Søn bleven et af de Sprog, i hvilket vor Herres Jesu Navn, hvorudi allene os bør at blive salige, bekiendes og paakaldes, hvilken Herlighed dette Sprog vel aldrig tilforn har havt.

Det Grønlandske er og bleven et af de Sprog, i hvilket vore priidsværdigste Kongers naadige Regiering og Omhyggelighed for deres Undersaatters Velfærd prises og berømmes.

Grønlanderne har velbemeldte brave Mand at takke ey allene for trykt A. B. C. for Bogstaver, og den Kunst at skrive, da de før ey vidste deraf; for Lutheri Catechismus, for mange herlige Sønner og Psalmer; Men Grønlanderne har i sær at takke Hr. Professor Egede for Dictionarium Grønlandicum Danico-Latinum, trykt 1750, 8. for Grammatica Grønlandico-Danico-Latina, trykt 1760. 8., alt

lene til Hielp sin Søn Niels h), som han tilforn havde brugt som Catechet, tilligemed trende gudsfrygtige Grønlander Drenge,

i deres eget Sprog, det forunderlige og meget fremmede Sprog, som aldrig tilforn har vidst af enten Grammatic eller Lexicon at sige, saa dette er et Arbejd uden Lige. Men fornemmelig bør Grønlanderne at takke Hr. Professoren, for han har oversat det gandske Nye Testamente paa Grønlandsk, trykt 1766. 8., og skaffet dem Guds hellige Ord at lase og lære udi deres eget Maal; hvilket Arbejde ogsaa er en usfordrivelig Frugt af Deres Kongelige Majestæters gudelige Omhu for disse blinde Hedningers Oplysning, ja! dette Arbejde er og en rar Prøve paa den Velsignelse, med hvilken Gud kroner saa hæderfuld en Nidkærlighed for sin Ære og sit Riges Udbredelse blant Hedningene.

- h) Hr. Capitain Niels Egede er Superintendentens anden Søn, f. 1710, han fulgte sin Fader til Grønland 1721, og saasnart han havde nogensledes lært at tale med Grønlander, brugte Faderen ham som Catechet. 3 Aaret 1731 maatte han tillige paatage sig at gjøre Ridsmands Tjeneste. Da han i 15 Aar havde lidt og udstaaet allehaande Ont i Grønland, drog han til Danmark. Efter 3 Aars Forsløb reiste han den 2den April 1738 atter til Grønland, og paa denne Reise havde nær sat Livet til formædelst en heftig Storm, som drev dem i 3 Dage og Nætter, og derefter slog den ene Størtning efter den anden paa Skibet, at det af en forfærdelig Søe omsider kandrede. Da nu al Forhaabning var ude, gjorde Gud det, at en anden stærk Søe reiste Skibet igien, ved det Masten brækkedes midt over: Vaaden med alt, som var forret fast paa Dakket, blev sønderslaget og kast over Borde. Som de nu vare i denne store Livs-Fare, truede Gud Været og Havet, at det blev stille. Paa dette Vrag kom de 2 Dage derefter imellem den forfærdelige Drivis, da Stormen atter reiste sig, og nu saaes her ingen Hedning; men Gud førte dem den 2den Junii uskad ind i Gorthaaks Havn, hvor de lovede og prisede Gud for Frelse og Velskiæmselse. Denne Efterretning har han selv givet i hans Bog, kaldet den tredje Relations Continuation, om den Grønlandiske Missions Tilstand, forfattet fra 1739 til 1743, trykt Kiøbenhavn 1744 i Quarto.

Denne

Drenge, Friderich, Christian og Peder. Disse tre brugte han at sende omkring, at læse for Grønlandernes Born, og nu maatte Niels Egede paatage sig at gjøre Kiobmands Tjeneste, tillige med at catechisere, men Nye-Aars Dag 1732 dode bemeldte lille Dreng Peder. Hans Dod gif Hr. Egede nær til Hjerte, saasom han ventede at have stor Nytte af ham, til hans Landsmands Underviisning. Han havde nu nesten 7 Aar været hos Hr. Egede paa Colonien, og i samme Tid ey allene lært godt at læse og skrive, men og forstaae vort Sprog, og temmelig tale dansk eller norsk, var og af god Art og Naturel, ja han frygtede Gud, hvilket særdeles viste sig i hans Dods-Grund, i det han bestandig anraabede Gud, og bad om en salig Forløsning; hvorudi Gud og bønhorte ham, og stienkte ham et evig-saligt Nye-Aar.

Den 8de Januarii reiste Hr. Egede ud paa Embeds Forretning. Saavel hos de i Baals-Revier, som paa den gamle

G 2

Colonie

Denne brave Mand lever end i Grønland i en høg Alder. 1775 læste man om ham i Avisen en deelig Nyhed, til alle duelige og retsrafne Underfaatters Opmuntring, hvorledes vor allernaadigste Konges skønnende Nye og belønnende Haand har strakt sig til Capitain Egede ved Holsteinborgs Colonie, i det Hans Majestæt har ladet ham oversende Medaillen pro Meritis, og tillige et Guld Repeteer-Uhr, til Tegnet paa Allerhøystsammes Naade, hvorom det har behaget Hans Kongelige Høshed Arve Prindsen ved de naadigste Udtryk i et Brev at forsikre bemeldte Capitain Egede, som og hertil har søgt at gjøre sig værdig, da han, foruden 22 Aars Tjeneste i de unge Aar, nu igjen i sin Alderdom har rient Handelen i Grønland 8 Aar, i hvilke 8 Aar han paa et Sted, hvor Europæer ey har vidst at fange Hvalfiske, allene ved Hjælp af Grønlander og med deres af ham forbedrede Redskaber har fange 34 Hvalfiske, foruden 50 sticket og blesseret, hvilke fremmede'sis og Storm ikke kunde forfølges. — Gud beskierme ham fremdeles!

Colonie og Koef; Derne boende Grønlænder fandt han nyfødde Børn, hvilke Forældrene bade, han vilde døbe; men fordi han ey vidste, enten Missionair Væsenet skulde ophøre eller vedblive, saa torde han ey understaae sig at døbe flere, end allerede døbt vare. Den fiere Mand kunde ey uden Ginds Rørelse og stor Medlidighed anføre, hvorledes de arme Menneffer overalt besværgede sig, at der var sagt om dem til Kongen, (thi Hr. Egede vidste ellers intet at indvende, hvorfor de skulde affordres fra Land og Missionen ophæves), at Grønlænder vilde ikke give Afgt paa Lærernes Underviisning, og sagde: hvorfor indberetter du ikke Kongen anderledes, da du veed, at vi troe, og give flittig Afgt paa din Lærdom. I sær var der en, som fremstillede sine tvende Børn, som Hr. Egede havde døbt, og sagde til ham: Disse Smaa vil ingenlunde, at du reiser bort, og da Hr. Egede svarede: at det var imod hans Villie; thi han kunde jo ey blive hos dem, naar intet Skib mere kom til Landet, som kunde bringe ham Mandskab og Levnetsmidler, fik han af deres Eenfoldighed til Gienfvar: her er Kendsdyr, Søe: Hunde, Fugle og Fiske nok, hvoraf du kan leve, ligesom vi ic. Det er derfor (skriver han) i mine Tanker en usofsvartlig Synd, om Guds hellige Ord og Saligheds Midler skulde igien tages fra dem, som allerede var kommen til en saadan Erkiendelse, og i Guds Kundskab havde gjort saa god Begyndelse.

Den 21de Junii bemeldte Aar blev Hr. Egede glædet ved Fædernelands Skibets lykkelige Ankomst, og endfiont han for denne gang ikke fik saa fornøvelige Tidender om Missionens Fortsættelse, som han ønskede, saa havde han dog Aarsag at takke og velsigne Kongen, som lod sig hans allerunderdanigste Klage af-

termil

lermildest gaae til Hjerter, og forsynede dem med Skib og Proviant ogsaa dette Aar, indtil videre allernaadigst Godtbefindende, og underholdre Missionen, saa han dog ikke blev aldeles uden Haab om Bestandighed og Fremgang.

Med dette Skib blev og sendt til Grønland Matthias Jochumsen, med hans Broder og Søn, for at recognoscere Farten ad Øster-Bugt, om det var mueligt. Tilgemaade skulde han og efterforske, om man der i Landet kunde opdage Mineraalier; Til den Ende fik Hr. Egede General:Soe: Commissariats Ordre, at være ham, saavidt mueligt, behjelpelig. Men som her intet var at opdage, saa gik han det følgende Aar tilbage med usorretet Sag.

Bemeldte Skib gik den 14de Julii igien fra Colonien af, og havde en temmelig god Ladning med Spek. Gud havde kienkelig velsignet Hr. Egedes Flid og Nøye, da han dog ey havde flere end sin Søn Niels og de 10 Matroser til at drive denne hele Handel, som var den beste (skriver han) og det meste Spek, som de endnu noget Aar siden han kom der, havde hiembragt fra Grønland, og havde de ikke været saa uslykkelige, at forlise deres Handlings-Fartøi, saa havde de kundet have mere; thi ved dens Fortiis bleve 3 Handels-Reiser forsomte.

Men i næstfølgende Aar 1733 fremkinnede for Hr. Egede hans Glædes:Soel ret som i sin fulde Glæds igiennem Sorgs og Bekymrings Tåk og Taage; thi den 20de May ankom, for man havde ventet, Fædernelands Skib, og til hans største Glæde bragte ham Kongens Brev, dateret Friderichsborg, den 4de April 1733, af dette Indhold:

Han glædes
ved Kongens
Brev om
Missionens
Fortsættelse.

Den af dig i forleden Aar med sidste Skib fremsendte Foredstilling, angaaende Missionen og Handelsens Fortsættelse i Grønland, er Os allerunderdanigst bleven refereret, og give Vi dig hermed allernaadigst tilkiende, at Vi, under den Højestes Hielp og Bistand, Missions Verket i bemeldte Grønland, ere sendede at soutenere, og til den Ende dertil aarlig 20000 (i) Rdlr. destineret; Thi er Vores allernaadigste Villie og Besfatning, allerheldst din Nidkiærhed for Guds Ære og Jver i dine anbetroede Forretninger er Os bekiendt, at du med dette tilbagegaaende Skib indsender dit allerunderdanigste og vel overvejede Forslag, paa hvad Maade Missions Verket i tilkommende Aar med ovenmeldte Bekostning best er at angribe, og ved Guds Naade og Betsignelse i Stand at sætte, hvorved Vi dig og vidende gier, at Handelen paa Grønland ligeledes i nestkommende Aar med større Kraft, end til Datum skeet er, skal vorde fortsat 2c. 2c. k). Dermed skeer Vor Villie, besalendes dig Gud.

Enhver retsindig Herrens Diener kan best forestille sig den Glæde, som denne nidkiære Guds Mand fik over dette denlige Konge-Brev. Her fik han og højestes Aarsag i dybeste Hjertens Andagt at venerere det guddommelige Forsyn, som, naar al Hielp synes at være ude, da først viser sin Magtes og Herligheds overvættes

i) Naade ubi Hr. Egedes Relation, trykt Kiøbenhavn 1738, og i den tydske Oversættelse, trykt Hamborg 1740, staaer 2000 Rdlr., som er fortrykt.

k) Det følger af Brevet var angaaende 3 Mærskiffes Brødre, der fulgte med Skibet, som dem befales at bevise al god Villie og Hielp, efterdt de allene af Nødvendighed til at tiene Gud blant Hedningene og for at hjælpe Landet, saavide mueligt, selv sig havde paataget sig denne Reise.

vættets Rigdom, og igiennem Skrobelighed og svære Prover forunderlig udfører sin Sierning, som han vil have befordret alt til sit store Navns Herliggjørelse.

Men efter bemeldte glædelige Budskab behagede det og Himlens vise Regent, at nedsænke hans fromme Siæl i Døvelsens Bænde baade i dette og følgende Aar.

Det er tilforn meldet, at der forgangen Aar fulgte med Skibene til Kiøbenhavn 2 Grønlander-Børn, foruden flere, som Officererne havde hiem med sig; men de døde i Kiøbenhavn af Børne-Kopper alle, uden bemeldte tvende Børn, hvilke Hs. Majestæt behagede at hiemsende med næstbemeldte Skib. Pigen døde undervægs, men Drengen, ved Navn Carl, kom allene tilbage, desværre! til hans Landsmænds største Odeleggelse; thi kort efter Hiemkomst begyndte han ey allene at blive syg, men havde og inficeret de andre paa Colonien værende Dreng og Piger med en forgiftig slem Skab og Kløe. Carl blev alt værre og værre, og tilsidst ligere et Scelet, end et Mennecke, førend han den 4de Sept. samme Aar døde. Som der var ikke meget godt hos ham, (skriver Hr. Egede), saa stod og heller ikke meget godt af ham; thi han efter Guds skjulte Raad og Domme saaledes besmittede dem, hvor han kom, før han døde, at det i ynkeligste Maader vittede sig overalt, og inden September Maanedes Udgang viste sig, at det var Børne Kopper, (som Grønlander tilforn aldrig havde vidst eller kiendt), dog med den Forskiel, at Kopperne bleve i Huden, som tilsidst blev gandske fort med en usædvanlig Pine og Smerte, og en utaalelig Stank af Halsen. Denne Syge greb om sig, som Pest, og baade i dette og paafølgende Aar saaledes henred Grønlanderne, at der neppe paa fem-

Men bedrøves over Grønlanderens Odeleggelse.]

Ved Børne-] Kopper.

Hvoraf
170 Famil-
lier besto.

ten Mile var Folk at see, og at af 200 Familier, som i Om-
kreds af Colonien paa 2 à 3 Mile, for Sonden og Besten,
havde deres sædvanlige Ophold, var nu neppe 30 Familier overs-
blevne: Paa Colonien døde hos Hr. Egede 50 Mennesker. Det
var ret ynkeligt at see! De arme Gronlænder, Unge og Gamle,
vidste ey hvor de vilde være, de kom i Haabe: Tal flygtende til
Colonien, de søgte Præsten, og havde den kierlige Fortrolighed
til ham, at han kunde hielpe dem; Men den Nøye og Uleylig-
hed Hr. Egede og hans gandske Huus havde af saa mange syge
Mennesker, den Ynk og Jammer der var at see paa dem, er ey
at beskrive. De fleste af dem laae syge i Hr. Egedes egen Stue,

Hr. Egede
pleyer de
Syge, og

og bleve baade af ham, hans Hustru og Børn opvartede og
plejede baade paa Siels og Legems Begne; thi hans Folk eller
Matrosfer vilde ey komme dem nær, eller lide den Stank og Uley-
lighed, som den ureene Sygdom førte med sig; hvorfore og den
gode Mand maatte selv tage imod dem; thi hans kierlige Herte
kunde ey taale, at disse Elendige skulde i Kulden omkomme. Her

Har første
Uleylighed
med dem.

var i Hr. Egedes Huus den hele Vinter ikke nogen Noelighed
Nat eller Dag for de syge Gronlænder, ja mangen gang, naar
de om Natten døde, maatte Hr. Egede, for ey at blive forgivet
af hem Lugt og Stank, staae af sin Seng, og selv stæbe den Døde
ud af Stuen, og legge ham i Forstuen, indtil han om Morge-
nen kunde blive henført og begravet; Saa at ey allene den kiere
Mand selv satte Kræfter og Helbred til, men fra den Tid var
hans dydige Hustru aldrig frisk, indtil Gud et par Aar derefs-

Men giver et
rart Exempel
paa Menne-
ske-Kierlig-
hed.

ter henkaldede hende. See her! et rart Exempel paa Menneske-
Kierlighed. Men mærk og, hvortledes Mandens Sorg og Bes-
kyrning var hver Morgen nye: Han besyngrede den hele Na-
tions Udeleggelse, og dette var ham Aarsag nok til Sorg og

Græm-

Græmmelse; thi det syntes ham nu, at al Møye, al Flid, al Besøftning var forgæves anvendt, og det hele Missions Werk, som han til Guds Ære havde begyndt, og nu paa nye ved en mægtig Konge-Haand havde faaet allermildest understøttet, maatte nu igien gandske henfalde, allerheldst da Sygdommen grasserede i alle Landets Kanter, og ey anderledes saae ud, end det heele Land jo vilde blive øde. Hr. Egede tilstod og selv, at denne høvstforøgelige Tildragelse var den første og største Marsag til, at han forandrede sine Tanker med at blive i Grønland; Thi naar Folk, eller i det ringeste de, som boede nærmest Colo-nien, og han havde underviset, og fremdeles kunde undervise, vare uddøde, hvortil var da hans Bliven nyttig?

I disse bedrøvelige Omstændigheder glædede Gud hans Hjerte med Hædernelands Skibets lykkelige Ankomst 3die Pintse-Dag 1734, og den 8de August havde han og flere Familie den Glæde, at see hans Son Hr. Poul Egedes Ankomst fra Kiøben-havn som Præste-viet Missionarius, ligesom med næstbemeldte Skib ankom tvende Missionarier, Hr. Andreas Bing og Hr. Martin Ohnsorg.

Hr. Poul
Egede og
2 andre Mis-
sionairer
komme til
Grønland.

Ved Skibets Ankomst erfarede Hr. Egede vel og den Kongelige allernaadigste vedvarende Zver for det Grønlandske Dødsleins Fortsættelse, hvorved hans bedrøvede og nedslagne Sind syntes nogentunde igien at blive lettet og oprettet; Men hvor naadig Kongens Intention end havde været, saa fornam han dog, at den ikke havde havt den forønskede Fremgang; thi ingen blant alle Negotianter og Kiøbmand vilde entreprenere den Grønland-
ske Handel, omendskjønt Kongen allernaadigst med sin Døroy og andet mere har vildet dem assistere, uden en eneste Mand,

Er. Jacob Severin, som, af berømmelig Hensigt til Guds Veres Udbredelse, paa visse Aar, med Kongel. Assistance, til et For-
 En Loge i
 Disco: Bugt oprettes. søg sig det havde paataget, og til den Ende i dette Aar en Loge i
 Disco: Bugt oprettes. Disco: Bugt, paa 69 Grader beliggende, havde foranstaltet at oprette.

Men som det syntes Hr. Egede, at et saadant betydeligt Verk vilde falde en eneste Mand, som desuden havde meget andet at tage vare, alt for vidtløstigt og fast umueligt at drive, saa kunde han kun gjøre sig slet Forhaabning om Verkets Bestandighed og frugtbarlige Udsørel, hvilket han af lang Erfaring best kunde slutte: Thi det var jo Handelen, der skulde understøtte Missionen; men nu var Colonien nesten bleven øde for Grønland, og de nærmeste og beste Handels Pladser ødelagde, saa at ved Handelen var nu neppe at haabe, saa meget skulde indbringes, som kunde stoppe Omkostningerne. Som Besskaffenheden var i det Verdslige, saa var den og i det Aandelige med Hedningenes Omvendelses Verk: Grønland er et stort og vidtløstigt Land, hvor Indbyggerne boe vidt adspredde fra hinanden, hvor var det da at vente, at 3 til 4 Missionairer, som vare opkomne, tilstrækkelig kunde udrette og besørge Hedningenes Omvendelse? naar de gandske ukyndige i Sproget bleve opsendte, og ikke i lang Tid kunde blive i Stand til at gjøre nogen Tjeneste til Hedningenes Oplysning; uden de alle vare som Hr. Poul Egede, der havde fra sin Ungdom lært Sproget der i Landet.

Dette alt betragtet gav ham kun slet Haab om en ønskelig Fremgang. Hr. Egede indsaae vel Middel, hvorved sliq Mangel, nest Guds Bistand, kunde hielpes, at baade Landet kunde komme til forrige Flor og Velstand, saa og Missionen faae en
 lykke-

lykkeligere Fremgang, end den hidindtil havde havt; Men han indsaae og tillige, at han ved sine Forslag fra Grønland kun lidt udrettede, og at forblive i Grønland med slet Haab om Missionsens ønskelige Fortgang, var kun at giøre sig selv sit øvrige Liv fiædsommelig, da han desuden allerede var saa meget svækket (tænk! nu i 13 Aar) baade paa Sind og Legems Kræfter, saa at han ey længere kunde holde det ud, og liden Nytte mere giøre Grønland. Sligt overveiede han i Gudsfrøgt med sig selv; Dog fandt han sig ikke desmindre for Gud pligtig, saa længe han levede, i mueligste Maader at besørge Verkets Fortgang, og give saadanne Anslag, der kunde befordre dets Fremgang. Men som saadant ey med Nytte og Estertenk kunde skee, udeft han selv var nærværende hos Kongen og Missions-Collegium, og kunde personlig frembringe den Oplysning og de Anslage, som han af lang Erfaring vidste best tjenlige; saa resolverede han i Guds Navn med Retour-Skibet allerunderdanigst at tilkiønde give sin Mening, udbedende sig allernaadigst Tilladelse fra Grønland at maatte hjemfare, blot i Tanke og Forhaabning, ved Hiemkomst at kulle kunde, (som maaldt er) mere udrette til Verkets Nytte, end om han forblev i Grønland.

Han søger
sin Afkøed
fra Grøn-
land.

Ao. 1735 fik Hr. Egede med Skibet, som ankom den 15de May, den afvigte Aar allerunderdanigst forlangte Dimission, med Kongelig Løfte, at Hans Majestæt vilde allermiddest forge for ham og hans ved Hiemkomsten. Det var og hans Aigt at drage hjem med det Skib, som den 24de Sept. gik under Sejl, men for hans fiere Hustrues langvarige og daglig tiltagende Svaghed, samt den sildige og skarpe Aarets Tid, maatte han denne gang opstætte Hiem-Reyfen. Den naadige Fortøser,

Og 1735
faaer sin
Afkøed.

Hans Hustrus Døer.

som vidste, hvad Ont denne dydige Kone havde lidt paa Udreyfen, som havde seet, hvor taalmodig hun al sin Tid i Grønland alle Sienvordigheder og Modgang havde udstaaet, som havde seet, at hun som en troe og lydig Sara gif frivillig og utvungen fra hendes Faders Huus og Slægt til et fremmet, et haardt og hedenst Land, for 15 Aar siden, behagede nu i Naade at forskaaene hende for denne besværlige Søe-Reyse, da han, efter Aar og Dags bestandige Svaghed, og de sidste 6 Ugers pinefuld Sengenliggende, saa naadig forløste hende til sit evige himmelske Rige, da hun den 21de December 1735 ved en salig Død indgik til en evigvarende Jule-Fest.

Den Lov og Berømmelse jeg kan give hende, (skriver Hr. Egede), rækker ikke til den Løyd, som hendes Gudsfrygt og christelige Dyder forciente.

Han lod den 30te December hendes Døde Legente henseette, indtil Fædernelands Skib ankom, da han agtede at føre hende med til Kiøbenhavn; thi han kunde ey bringe det over sit Hjerte, saa fier og dydesuld en Hustrues Liig at lade efter sig i Grønland.

Holter Af-
seeds-Præ-
diken.

Ao. 1736, da Skibene lykkelig vare ankomne, befavede Hr. Egede sig til Hiemreysen, og holdt den 29de Julii, som var den 9de Søndag efter Trinitatis, sin Afseeds-Prædiken af Esaia det 49 Cap. 4 Vers. Samme Dag døbt han en siden Grønlander Dreng, som havde været paa Colonien hos dem i 2 Aar, og midlertid var bleven undervist, ham blev i Daaben givet det Navn Hans, til Erindring om deres gamle Lærer, Hr. Hans Egede, ligesom og en Colonie i Grønland bærer til Amindelse hans Navn, og kaldes Egedesminde, liggende
paa

paa 68 Gr. Norder-Brede. Den 9de Aug. gif han om Bord med bemeldte hans Søn Niels Egede, som var Kiøbmand, og hans tvende Døtre, og tillige medtog hans afdøde Hustrues Kommer til Liig, som efter Ankomst til Kiøbenhavn blev den 5te October ned. Kiøbenhavn. sat i St. Nicolai Kirkes Urregaard-

Og som han ved Hs. Excellence Hr. Geheims Raad von Holstein havde allerunderdanigst tilkiendegivet sin Ankomst, saa blev ham allernaadigst befaleet, at indstille sig for det Kongelige Herstab. Den 8de reyste han til Fredensborg Slot, og forblev der 3 Dage, havde imidlertid den Raade at tale med Kongen, og allerunderdanigst at berette ham den Grønlandiske Missions Tilstand og Beskaffenhed. Derefter indgav han sin Memorial Saaer allers ved det hønløstige Missions Collegium, hvorudi han forestillede naadigst Au- Missionens Tilstand og Skiebne fra Begyndelsen, og derhos dience. gav sin allerunderdanigste Mening og Forslag tilkiende, hvorles des samme med nogen forhaabentlig Frugt og Fremgang herester kunde fortsættes, nemlig: at nest andre fornødne Anstalter Grønlanderne ogsaa allevegne maatte blive tilstrækkelig forsynede med dygtige Lærere og Catecheter, og at samme maatte lære Sprog, førend de bleve oversendte, paa det de ved Ankomsten strax kunde gjøre Tjeneste til Grønlandernes Underviisning.

Samme hans Forslag fandt ogsaa allernaadigst Approbation, saa at et Seminarium af Studerere til Missionarier og af Hans Kors Wapenhufers Ungdom til Catecheter, efter Kongel. allernaadigst slag appro- Resolution blev Atd. 1736 oprettet, i hvilket alle af Hr. Egede i beres. det Grønlandiske Sprog og Theologia Naturalis skulde informeres, førend de til Landet bleve hendsendte. Til aartlig Salarium Det Grøn- gav Kongen ham allernaadigst 500 Rdlr., og ellers allermildest landske Se- minarium oprettes.

forsikrede ham om den vedvarende Kongel. Naade og Omsorg for den Grønlandiske Missions Fortsættelse.

Ao. 1740 fik Hr. Egede atter Beviis paa den Kongelige Naade, i det ham den 7de Martii blev tilsendt allernaadigst Bestalling paa at være Superintendent over den Grønlandiske Mission, med aarlig Salario af 600 Rdr.

Oliver En-
perinten-
dent.

Oliver
atter gift.

Samme Aar indlod han sig atter i Ægteskab med Frue Majorinde Trane, fød Dau, som overlevede ham.

Ao. 1751 drog han til sin Sviger-Søn, Hr. Laurids Als- bæk, da Sogne-Præst til Stubbekjøbiug, hvor han endog fra- værende sørgede bestandig for Grønlands Velgaaende. Hans Søn, Hr. Professor P. Egede, forrettede hans Vices i hans Fraværelse, ligesom han endnu forestaaer det Grønlandiske Semi- narium i Kiøbenhavn, hvor fire Studenter lære Sproget og Theologiam Naturalem.

Endelig behagede det Biingaards- Herren, at hjemkalde denne sin troe Diener, og sit iblant Hedningene udvalgte Med- skab, og at skænke ham sin Naade-Løn ved en sed og salig Død den 5te November 1758, da han havde levet 72 Aar, 9 Maaned- der, 5 Dage, og tient over 50 Aar.

Hans Død
og lange Ti-
nefte.

Ligesom hans største Sorg og Bekymring her i Verden var for Grønland, saa var samme ham stedse i Tanker, ja i hans sidste Andagt gjorde han ivrige Forbønner til Gud om Hed- ningenes frugtbarlige Omvendelse.

Hr. Provst Ole Dorph, Sogne-Præst i Nachshov, holdte Liig-Prædiken over ham, og havde til Text Joh. 1, 6. 7.

Der

Der blev et Menneske udsendt af Gud, han heed Johannes: Denne kom til et Vidnesbyrd, at han skulde vidne om Lysen, paa det at alle skulde troe ved ham.

Inscriptionen paa sal. Superintendentens Kiste var forfattet af Hr. Hans Steenbuch, nu Provst og Sogne-Præst til Meelhuus i Tronhiems Stift, og Medlem i det Norske Videnskabers lærde Selskab, af følgende Indhold:

Det er kosteligt for Herren, naar Hans Hellige døde,
 Det er ønskeligt for de Hellige, at opløses;
 Men det er sørgeligt i Verden, naar de store Lys slukkes.
 Derfor Dyden døde med Legemet, var den skrøbelig,
 Adspredtes store Fortienester ved vor Afke, vare de ubestandige,
 Forgik den sande Ære med Livet, var den forfængelig;
 Men Dyden faaer sit rette Liv og Glands i Döden,
 Fortienester skinne klarere end Solen, naar Livets Lys mørknes,
 Den rette Ære bære Blomster og modne Frugter paa Graven.
 Saa tale de Döde af sine Graver,
 Dette læse de Levende i den Grav, hvori hviler
 Den Höyædle og Höyærværdige
Hr. HANS EGEDE,
 Superintendent over den Grönlandske Mission,
 fød 1686 den 31 Jan.
 Kaldet ved menneskelig Kald til Præst i Nördland 1707,
 hvor han tjente i Waagens Kald 11 Aar.
 Kaldet ved guddommelig Kald til Hedningenes Apostel i Grönland,
 hvor han arbejdede i 15 Aar.

Tvende gange var Hæn gift:

Hans förste Hustru GIERTRUD RASCH fulgte sin Abraham
til fremmet Land uden Frygt for Fare, Elendighed,
ja Döden selv.

Sin döde Sara förte Hæn hjem, og begravede med Sorg,
Frugten af dette Ægteskab var 2 Söner og 2 Dötre.

Ham overlevede med Sorg Hans anden Frue METTEA DAU.

I sin Alderdom boede Hæn i Stubbekiöbing paa Falster,
Hvor Hæn og som en moden Neeg blev opfaldet,
og döde den 5 Nov. 1758,

Frydet med graa Haars Krone i en hæderlig og velsignet
Alder af 72 Aar, 9 Maaneder og 5 Dage.

Seer ved denne Grav J Vantroende! og troer, at
Herren haver endnu Apostle.

Seer J Frygtomme! at Herren er endnu kraftig
i Skröbelighed til sit Navns Ære.

Seer J Forfængelige! at den Ære er bestandig, som fortienes,
og ikke betles.

Seer J som elske Dyd! Velsigner Gud, som gav Kraft,
og ærer Stövet

af

En omhyggelig Fader, en from Mand,

En retfærdig Præst, en meritered Bisp,

Der var kierlig imod Mennesker, trofast mod Gud,

En Ære iblant Christne, et Lys for Hedninger,

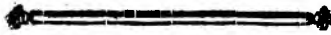
Berömmelig i Norge,

Roesværdig i Dannemark,

Men

Udödelig i Grönland.

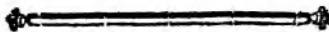
Ja seer kiære Læsere! hvad Jøllers fielden see,
 At Her Roes og rene Sandhed ere samlede i et Grav-Skrift.

Under Superintendentens Portrait i Kobber,
 befestet af hans Søn Hr. Professor Poul Egede,
 har vor Høre og vidt berømte Døet, Geheime Raad Luxdorph
 sat følgende nette Vers:

Johannes Egede,
Episcopus Grönlandiæ.

Fræful hic est propter Christum qui cuncta reliquit,
 Lætus Hyperboreis sacram animare tubam.
 Ardens præco Dei glacie squalentia primus
 Sustinuit pulcros per juga ferre pedes.
 Nunc sibi devinctas Coeli per amoena virera
 Lustrat Ovans animas, sub meliore polo.

Et samme Kobber blev og indsendt følgende
 smukke Vers:

Vel prises Konsten i at danne denne Stygge,
 Langt meer' dog Raadens Kraft i ham som Gud lod bygge
 Paa GRÖNLAND sig et Huus i Biskop EGEDE,
 Det samled' Gud en Hiord blant vilde Hedninge.

1. Capitel. Om Hr. Hans Egede.

I femten Aar det Land, hvor Dødens Mærke boede,
 Blev vandet ved hans Flid, at Herrens Kundskab groede
 Til Lys og Livet frem, saa Christi Rige kom
 Til dem, der vandrede i Satans Herredom.

Hans Løbebane alt i Troen er til Ende,
 Hans dyre Gavers Pund af Gierningen vi kiende.
 Velsigne Naadens Gud! med al Velsignelse
 Den Slægt, som stammer ned fra Biskop EGEDE!

Da sal. Hr. Hans Egede allernaadigst blev kaldet til Superintendent over den Grønlandiske Mission, blev blant mange Ere-Brevs og Gratulationer, følgende indsendt fra hans Ven og fordums Collega, Hr. Ole Lange, forhen Missionarius, og siden Pastor Honorarius:

E V G E

EVGE
 IOHANNEM EGEDE
 VISIT
 PRÆSVL GRÖNICÆ TERRÆ
 PERVIGIL
 REX AVGET

D. 18 Martii

Congratulor Amicus

Olaus Lange.

Gaudia Grönlandæ Gratemur Garrulæ Genti
audē! *audē!* *audē!* *audē!* *audē!*

Gentiles EGEDE Geminis Gradibusque Gubernet!
audē! *audē!* *audē!* *audē!* *audē!*

Psal. 23, 2. 3. 4. Zach. 11, 7. Apoc. 2, 26. 27. 1 Cor. 12, 28.

Skrifter fra hans Haand have vi trykte:

1. Det gamle Grønlands nye Perustration. Kiøbenhavn 1729, 8vo. overfat paa tydsff Franck. 1730, 8vo. Den danske Udgave, som kun er et Udkaft til en større Bog af samme Navn, blev imod Forfatterens Villie og Vidende udgivet af en, fra Grønland hjemkommende, Handels-Vetient. Hvad der er godt i Andersens Efterretninger om Grønland og Esat Davis, er udtaget af dette lidet Skrift, som nu forgiæves søges i Bogskabernes.
2. Kort Beretning om den Grønlandske Missions Beskaffenhed. Kiøbenhavn 1737, 4to.
3. Draftændelig og ndforlig Relation, angaaende den Grønlandske Missions Begyndelse og Fortsættelse. Ibid. 1738, 4to. Oversat paa tydsff. Hamborg 1740, 4to.
4. Det gamle Grønlands nye Perustration eller naturlige Historie. Kiøbenhavn 1741, 4to, med adskillige Kobber og et Landkort af Hr. Professor Egede. Den er overfat paa Engelsk, Høllandsk, Fransk og Tydsff, og igjen paa Tydsff efter den Franske Oversættelse.
5. Elementa fidei Christianæ, in quibus in Grönlandorum vernacula proponuntur. 1) Ordo Salutis, 2) Catechismus Lutheri, 3) Præiuncturæ quædam ex Psalmi, item 4) Formula baptizandi Infantes & Adultos. Hafn. 1742, 8vo. Titelen paa denne Bog er vel latinssk, men Bogen selv er Grønlandsk, og den første, som nogeninde er skrevet i dette Eprog. Af Kundige er den anset som en god og for Grønlander fattelig Bog. Den søges forgiæves paa Bogskabets.

De

De Psalmer han har oversatte i Grønlandsk, ere følgende:
 1. Vi træ. — 2. Alkeneste Gud i Himmerig. — 3. Mit Haab
 og Trost. — 4. Fra Himmelen hørt. — 5. Al den gaudste
 Eghstend. — 6. Et lidet Barn saa lystelig.

utrykte:

Overfættelse tilligemed en kort Forklaring over Søndags Evange-
 lierne.

Desuden har han tillige med den brave Hr. Albert Top kagt
 den første Grundvold til den Grønlandskke Sprog-Lære og Ordbog,
 hvilke foragede og forbedrede ere siden udgivne i Trykken af Hr. Pro-
 fessor Egede.

De Skrifter, som sal. Biskopen formedelt sit Reise til
 Grønland har givet Anledning til, kan sees i Hr. Henr. Christoph.
 Glahns Forseg om Testamenter til Grønlands Nytte S. 41, item
 S. 44, hvortil kan legges mangfoldige flere utrykte.

2. Capitel.

Om

Hr. OLE HIALTESSEN. (HIELTESSEN),

Biskop over Holums Stifte paa Island.

Den første Evangeliske Biskop i Holum Stifte var Hr. Ole Købtet
 Hialtesen. Hans Fader Hialte Amkellen var Smed, og Herkomst.
 andre siger, han var Klokker ved Holum Domkirke, hvilke Be-

sieninger han gierne kunde tillige forrette. Man veed ey til visse, hvad Aar han er fød; Men da han udi den høylærde Biskops D. Fin, Jonssons Histor. Eccles. Islandic. Tom. II. p. 692 regnes inter amicos & synchronos Episcopi Jonæ Arii, saa maae han vel være fød ved det Aar 1490, eller maaeske før; thi Biskop Jon Aressen var fød Ao. 1484.

Udi Biskop Gottschalk den andens Tid betiente han sig af den Skol:, som fandres paa hans Føde-Stæd Holum, og deraf drog han til Bergen i Norge, hvor han i 6 Aars Tid besøgte Skolen, og blev der videre forfremmet i sine Studeringer.

Bliver
catholisk
Præst.

Da han kom tilbage til sit Fæderneland, blev han til Præst i Vesturbophola indviet af Biskop Gottschalk Nicolaussen, som var bleven udvalgt 1497, og døde 1520; men hvad Aar Hr. Ole er bleven Præst, veed man ey til visse, dette veed man, at han var ordineret forend 1520, og at han var iblant de Præster, som 1522 gjorde en Forestilling til Erke-Bispen og Capitelet i Tronhiem, at de maatte faae Jon Aresson til deres Biskop. Blant disse 23 fornemmeste Præster i Holum Stiftis Bester-Deel var Hr. Ole den tiende i Ordenen, og udi et andet Document af bemeldte Aar er han den fiortende af 24 hele Stiftets fornemmeste Abbeder, Præster og Prælater: i lige Maade udi en Dom af samme Aar er han den fjerde blant 12 Præster; Men i gamle Dage pleyede Præsterne at optegnes og rangeres efter deres Alder i Embedet. Man kan da heraf med al Rimelighed slutte, at Hr. Ole er bleven Præst hen ved Aar 1516 eller 17, eller maaeske før. Endnu i samme Aar 1522 blev han med andre Præster udvalgt eller udnævnet af Hr. Jon Finbogsen, da værende Officialis, at sidde i Retten og domme i en Sag, der var anlagt af

af Præst Jon Aresen, da værende Domkirke's Foged (Raadmand) imod Abbeden Helga Hoskuldssøn til Tingsøe Kloster.

Bemeldte Aar 1522 gjorde Biskop Jon Aresen ham til ^{ved} Biskop Præst ved Holums Domkirke. Da nybemeldte Biskop Aar 1524 gik til Tironhjem, og efter megen Strid og Besværlighed endelig blev foretrukket til Bispedømmet den udvalgte lærde og gudsfrygtige Hr. Jon Einarsen, dog Jon Aresen var illiteratus & lingvæ latinæ plane ignarus, saa heder det i velbemeldte Hr. Biskop D. Fin. Jonssons Hist. Eccl. Islandic. T. II. p. 655. Consentiente vel connivente Archiepiscopo, Olaus Hialti filius, ejus (Jonæ Arii) ^{og Bispens} Confessionarius, ipsius loco ad quæstiones latinas ipsi propositas re. ^{Skitseskriftet.} spondisse fertur; saa at Hr. Ole fulgte med Bisp Aresen til Tironhjem, var tilstæde, og svarede for Bisp Aresen paa de Spørgsmaale, Erkebisp Oluf den Tid forelagde.

Man kan da heraf see, at det ifkun er en blot Digt, naar man endnu efter gammel Sagn fortæller i Island, at da Hr. Ole Hiattessen i Aaret 1550 var i Kiøbenhavn, og offentlig blev inviteret at opponere mod en Disputats, han da skal have givet det Svar: Ego non possum loquere latine propter non usum.

Efter hans Tilbagekomst fra Tironhjem blev han nogle Aar paa Holum, men i Aaret 1527 satte bemeldte Biskop Aresen ham til Provst over Hunavats Syssel a), og efterat Bispens havde affat Hr. Jon Fingbogssøn fra sit Præbende, det gode Kald Lausaas, i hvilket han 35 Aar havde sat, men i al den Tid ikke vilde giøre Kirke-Regnskab, fik Hr. Ole dette Lausaas Kald, som

a) Hist. Eccl. Islandic. T. II. p. 657. 658. H. H. Biskop Harboes Afhandling om Reform. i Island, udi Kiøbenhavnste lærde Skrifts Skrifter T. VII. p. 29, hvor B. Jon Aresens Collas er at læse.

et Brev paa, at han var yndet og elsket af B. Jon Aresen, som paa Lausans Præbende gav ham Collas den 25de April 1539.

Efterdi han var i stor Anseelse hos sin Biskop, som havde stor Tillid til hans Duelighed, saa brugte han ham i de vigtigste Forretninger. Saaledes i Aaret 1541, da Bisp Aresen horte, at Biskop Ogmund af Kong CHRIST. III. Besættingsmand, Christopher Hvorfeld, var taget fangen, tog han det i Betænkning, selv at møde paa Altinget, siom han havde begivet sig paa Reisen, men drog hjem igien, og med Guldmagt affærdigede Hr. Ole Hiortskeld, der paa det beste skulde gjøre Biskopens Undskyldning hos Hvorfeld, og med ham affhandle paa Bispens Begne.

Men angaaende den Kongel. Befaling til begge Biskopperne, at møde for Kongen i Kiøbenhavn, hvor Kongen vilde tale med dem om det aandelige Regimente, og lade dem under vise om en christelig Reformation og Skik, som han vilde over alle sine Lande og Riger fast og uryggeligen af alle og enhver at skulle ved Magt holdes, (som det tyder med mere i den Kongel. Ordre. Hist. Eccl. Island. T. II. p. 296, 97. Danske Magaz. T. III. p. 351). Da reiste Biskoppen af Skatholt, Hr. Gissur Einarsen til Kiøbenhavn næstfølgende Aar 1542, men den alt for høymodige Bisp Aresen fandt det ikke for raadeligt, at reise selv; thi han havde ikke i Sinde, at bøye sig for Kongen, eller at vige fra den Papistiske Religion; han afgang derfor sit Brev til Kongen med Bisp Einarsen, b)

førend

b) Baae Originalen og Oversættelsen af Bisp Aresens dumdriftige Brev læses i udkomne Hr. Biskop Harboes Afhandling i Kiøbenhavns lærde Selskabs Skrifter T. V. p. 269. 70, baae paa Islandsk og Dansk,

førend han drog fra Island, men derforuden sendte han paa sine Begne til Kiøbenhavn sin Son Hr. Sigurd Jonssen, Præst til Grenjadarstad, sin Dotters Mand Isleif Sigurdssen, og Hr. Ole Hialtesen med Biskop Areslens Pergament: Skrivelse til Kongen, dateret 30te Julii 1542, hvilke paa Bispens og egne Begne aflagde høystbemeldte Kong CHRIST. III. deres allerunderdanigste Trofskabs-Eed, og forbandt sig tillige at ville antage og befordre den rene Evangeliske Lærdom, samt see til, at den Kongel. Ordinans blev allerunderdanigst efterlevet.

Reise til
Kiøbenhavn
som Bispens
Legat.

Ved Hiemkomsten 1543 blev Hr. O. Hialtesen saavel som Bispens egen Son og Sviger-Son ikke modtagen med et mildt Ansigt af Bisp Areslens, der hverken vilde høre eller giøre noget af hvad, de paa hans Begne havde forrettet og lovet.

Hr. O. Hialtesen vandt ellers meget ved denne Reise; thi han fik en allene Smag paa den lutheriske Religion, og lovede Kongen med Haand, Mund og Eed, han skulde, saavidt ham mueligt, beslitte sig paa, at den reene Evangelii Lærdom kunde
for

sa paa Latin i Hist. Ecc. Islandic. T. II. p. 662. Udi hvilket Brev Bisp Areslens saa formastelig tør nægte, at intet Skib var kommen til Island, før at afhente ham, da dog Hvitfeld var kommen ikke med et, men med 2 Freeratter, med hvilke at drage til Kiøbenhavn, Kongen ved allernaotigst Skrivelse, dateret Kiøbenhavns Slot, anden Paaskedag 1541 havde indkaldet begge Biskopperne. Af samme Areslens Skrivelse sees og, at bemeldte Legater havde Fuldmagt at aflægge hans Trofskabs Eed, med videre; Men da de kom hjem, vilde Bisp Areslens hverken holde Eed eller Løfte, hvorfor han som en Meen-Ederer og Resbeller omsider blev areben, fængslet, dømt og tillige med tvende hans Sønner, Arius og Bidri, endelig halsbugget Ao. 1550, i hans 65 Alders Aar.

forkyndes i Holum Stift, men han blev og bekiendt med Biskop D. Palladio, samt andre Professorer og lærde Mænd, hvorover D. Palladius nævner ham i mange af sine Breve. c)

Da Hr. O. Hialtesen nu i nesten 7 Aar havde baade for Bispnen og andre holdt hemmelig den Smag, han paa den lutheriske Religion havde faaet i Danmark, og midlertid lagt sig efter nyere Kundskab i sin Saligheds Sag ved flittig at læse saavel Bibelen som Lutheri og hans Medarbejdedes Skrifter, men af Frygt for Bispens Had og Forfølgelse torde ikke offentlig bekiende Sandheden; saa gik det endelig ham, som Propheten Jeremias siger om sig Cap. 20, 9, da han vilde tie, var det i hans Hierte, som en brændende Ild var indelukt i hans Been, og han søgte med Møye at fordrage det, men kunde ikke.

Han bekiender sig til den lutheriske Religion.

Sandheden Hr. O. Hialtesen var overbevist om, overvandt ham, den gjorde ham frimodig for hans Menighed i Lausaaß, at aflegge en oprigtig Bekiendelse omtrent i Aaret 1549, og frimodig bevidnede: at de vare falske Lærere og Ledere, der ledede deres Tilhørere til nogen anden Kilde, end den, som er i Guds Ord: Alt vor Troe bør grundes allene paa Guds Ord, og alt hvad som der imod strider, er en falsk Lærdom: Han viiste dem, hvor syndigt det var, at paakalde Helgene, under hvad Navn det endog skeete. Han oversatte i bemeldte Aar Psalmer og Sange udi Jølandsk Tungemaal, og begyndte at gjøre dem bekiende

c) Udi Biskop Palladii Brev til Orm Sturlessen og Peder Einarssen, dateret 1546 den 10de Mart., og i et andet til Bisp Jon Aressen selv, dat. 1550 Dominica Lætare, hvor D. Palladius raader Bisp Aressen, og skriver: Udvalget Eder en god Mand, som kan være Eders Suffraganeus — — enten Eders egen Søn Hr. Sigurd eller Hr. Olav Hialtesen,

bekjendte for sin Menighed, at man deraf og maatte lære Boven til Eiver. Med det samme Middel har vor sal. Lutherus ogsaa meget befordret den sande Religion, saa at det heder om ham, at han hart ad mere gavnede Kirken ved at siunge, end ved at skrive. d)

De Psalmer Hr. O. Hialtesen oversatte, og som endnu i den Islandske Kirke siunges den Dag i Dag er, vare: Allene: Lader siunges
lutheriske
Psalmer i sin
Menighed. ste Gud i Zimmermanig 2c. Nu bede vi den Zellig Aand. Vi troe allesammen paa en Gud, og andre flere, hvilke han af Tydsk eller Dansk udsatte paa Islandsk, og offentlig lode siunge udi sin Menighed, og derhos nu offentlig lærte, at der var ikke Salighed i nogen anden, end i Christo Jesu.

Nu gav Hr. O. Hialtesen almindelig Opsigt, og kunde ikke blive skilt for hans forrige Patron og Befordrer, den overmaade nidkiære catholske Bisp Aresen, der blev ligesaa forfrækket, som forbitret derover, at en Mand, han havde agtet saa høyt, en Mand, han i de vigtigste Ting havde betroet sig, ville nu affondre sig fra ham, og nu offentlig antage og forlægge en Lærdom, som Bispnen med saa stor Hefstighed imodsatte sig: Ja det gjorde Bispnen hiertelig ondt, at saadan en Mand, og saa stor en Ven havde besmittet sig med den affkælige (som han kaldte det) Riatteries Last, og kunde nu ikke andet end efter sit Embede ansee Hr. O. Hialtesens Opførsel høyst forargelig; indstæv: Men indstævnes for
den catholske
Bispop, nede ham derfor til et vist Sted og Dag i Desfords Herred, at møde for Bispnen og et Præste-Møde. Af den ubarmhiertige Med: hand,

R 2

d) Vid. b. G. Wernsdorf in Dissertat. de prudentia in Cantionibus Eccles. adhibenda p. 34 & alibi.

handling, som til samme Tid de tvende fangne Mænd af Egholts Stift maatte erfare, kunde Hr. O. Hjaltesen nu gjøre sig rigtig Regning, hvad der vilde møde ham, saafremt han offentlig vedblev at bekiende den Lærdom, om hvis Sandhed han i sit Hjerte var overbevist. Her drev da Menneske-Frygt og Banghed ham, at han i denne Fristelses Tid var et hvegende og vakkende Ror, og ikke torde offentlig aflegge sin Bekiendelse, men med adskillige Udflugter, Undskydninger og Erklæringer paa det bestemte Præste-Møde slap saaledes, at Bispfen blev erklærede ham uskyldig, og af Glæde tog sin Hue af, inderlig takkende Gud, der havde befriet saa brav en Mand fra saa stor en Bildfarelse.

Og tør ikke bekiende den lutheriske Religion.

Saa meget Hr. O. Hjaltesen ved sligt Hykleri besmittede og besværgede sin Samvittighed, saa inderlig angrede det ham, da han kom hjem til sin Menighed i Lausaas, og tillige kom til sig selv igien, at han havde gjort saa stort et Fald, og erkjendte, at han havde givet andre saa stor en Forargelse: Hans Samvittighed bebrejdede ham den Blodagtighed og Menneske-Frygt, der havde afstrækket ham fra den reene Evangeliske Lærdom at bekiende, han holdt det da for sin Pligt, at tage Moed til sig, og nu med langt større Frimodighed satte sig imod de papistiske Bildfarelser, i det han offentlig og uforfærdet vedblev at prædike og lære den lutheriske Kirkes reene Lærdom, advarende sine Tilhørere, at vogte sig for de catholske Bildfarelser, og i sær for Helgenes Tilbedelse.

Og nu offentlig afgaer sin lutheriske Bekiendelse.

Herom fik nu Biskop Jon Aresen atter Efterretning med tilforladelig Forsikring, at Hr. O. Hjaltesen var en Lutheraner. Bispfen blev herover høyst forbittret, lod ham atter indstævne for sig

sig og 12 tiltagne Præster, i hvis Nærværelse han udi Lausaas Kirke (andre sige i Hrafnagil) afslagde den reene lutherste Læres frimodige Bekjendelse, og da forsvarede det, som han efter Guds Ord havde fremsat for sine Tilhørere.

Hvad kunde Hr. O. Hjaltesen nu vel vente sig andet, end Had og Forbittrelse? Bispens beraadslag sig med de 12 Præster: Hvorover han atter indstævnes, dømmes og bandsættes. Hvad saadan en Mand havde fortient, der i Religions-Sager ey vilde rette sig efter Havens Breve og Bispens Bud? Dommen blev strax fældet, at han ey allene skulde have sit Embede forbrudt, ikke mere agtes som en geistlig Mand, men og være Fredløs, og som en aabenbar Riætter have fortient at bandsættes.

Saa snart denne Dom var bleven ham forelæst, fore de som Uffindige løs paa ham, og som en Bandsat udstodte ham af Lausaas Kirke med saadan Vold og Brede, at han i Kirke: Han udstødes af Kirken, og brækker sit Fod. Døren brækkede eller forrykkede sin Fod, saa at den siden aldrig kunde læges, men blev halt, saa længe han levede, hvilken Skæde han som et Kiendetegn paa den pavelige Sagtmodighed har baaret og beholdt til hans Døds-Dag.

Denne haarde Medsart overbeviste ham todelig, hvortil des det fremdeles vilde gaae ham, om han blev længere i Island. Forklædt af alle, uden en eneste Diener, flygtede han strax, saa godt han kunde, til et øde Stæd i Eisfjorden, og blev der i Skjul, Sinatør fra Island, og indtil Thorleif Grimssen, som drog Sønder paa Landet, traf ham, og blant sit Følge førte ham sikker til en Havn, hvor han traf et overvintret dansk Skib, der var sejskardig, med samme han reiste 1550 til Kiøbenhavn, hvor han bragte Tidender om Kommer til Kiøbenhavn.

Den uøkelige Tilstand, der var i Island, i Henseende til Reformationen, klagende over den Vold og Uret, ham var vederfaret, søgte Beskyttelse hos den milde Kong CHRISTIAN, som da fik det første Budskab om Bisp Arellens Tyrannie og Ondskab, samt hvortledes han havde kastet den uskyldige Biskop Morten Einarsen i et skammeligt Fængsel, og under Bandsættelse fordreven Præsten Hr. Gisle Jonssen fra sit Embede, som herefter af hans Historie nærmere skal erfares.

Kongen
beskiermer
ham,

Hvor meget dette rørte den milde Konges Hierte, sees deraf, at han til neste Foraar sendte 3 Krigs-Skibe under 3 Anførere, tilligemed 500 bevæbnede Mænd, for at befrie den fangne Biskop M. Einarsen, indsætte de Landsflygtige, nemlig Hr. Ole Hialtesen og Hr. Gisle Jonssen, som Biskop Arellen afvigte Efterhost under Bandsættelse havde udstødt, samt at tage fangen den uregierlige Prælat med hans Anhang. Hans Majestæt Kongen bevæget over Hr. O. Hialtesens tunge Skiebne, satte ham igien i det Embede, hvorfra han saa utilborlig var udstødt, og igiengav ham Laufsaas Kald udi følgende Kongebrev:

Og sætter
ham i sit
Kald igien.

C. 3.

Gjøre alle witterligt, att theenne Breffuiser Her Oluff Hialtesen haffuer nu weritt for Os mett en Dom, som Biscop Jon for norden paa Wortt land Island mett XII. prestemend haffuor besiglet oc vdgiffuitt. Indholdendis att the haffue dempt hannem fran hans kirke og Beneficier, som er Losaaf, Sammeledis haffue the dempt hannom till en Wdlslegor for nogen attskfiellige sager, som samme dom ydermere therom vdoiser oc indholder. Tha ephert hi att wij forfare, att samme dom er vdgiffuitt paa had, oc aldellis emod Wor ordinanz,

som

som Wij om religionen haffue ladett vdgaae, haffue Wij, med Wor elskelige Danmarkis riiges raad, aldelis dømpt same dom som fornævnte Biscop Jon oc XII prestemend vdgiffuitt haffue ded oc machtesløs att were, oc ey att komme fornævnte Her Oluff eller hans arffvinger til hinder eller skade y noget maade, De skall fornævnte Her Oluff strax mue egen annamme losfaaßen som hannom er aff fornævnte Biscop Jon fradempt, De thett nyde bruge oc beholde mett all sin rente oc rette tilliggelse her- eyther som hand thet tilforn hafft haffuer, Thi forbiude Wij alle ehvo the helst ere eller were kunde Serdeles Wore fogit- ter Embigmend geistlig oc werdzlig oc alle andre fornævnte Her Oluff herimod paa fornævnte losfaaß att hindre eller vdi nogen maade forfang att giøre vnder Wor hyllyste oc naade. Datum Glensborg torsfdag post Dnicam, Qvasimodogeniti 1551.

Med dette Kongebrev og allernaadigst Kongel. Hverd lod han drager man Hr. Oluf reise til Island, i Folge ovenmeldte Krigs-Ekibe; til Island. Men Hans Majestæt fandt ham og af den Dngtighed og Næts- findighed, at Høystsamme kunde betroe ham hele Holum Stift og den Indretning, som derudi maatte giøres, for at faae den lutherste Religion indført; Thi blev han allernaadigst beskicket at være Superintendent over Holum Stift.

Beskikkes
til Superin-
tendent.

Den Kongel. Instrux for de tvende Ekibes Anfovere, Hr. Axel Juul og Hr. Christopher Trundsen, læses i Hist. Eccl. Island, T. II. p. 306, og udi sammeß gives Ordre: „ at the „ skulle tilfikke Her Oluff Heltesen att were Superintens „ dent offuer alt Holle Stigt, til saa lange Wij anders „ lerbis thetom tilsigendes worder, oc befalle thet menige „ Clericii oc Biesßlige Personer att the rette thenom alting
git

„ git eyer att vere hannem oc Wor Ordinants som Wij
 „ om religionen haffuer ladet vdgaae vndergifffen — —

Dette med mere, hvorom den Kongel. Instruy lyder, da-
 teret Slensborg Torsdagen nest efter Søndagen Qvatsmodogeniti
 1551, kunde de foransførte Herremænd saa meget mageligere ud-
 rette og iverksætte, efterdi man havde, forend de kom til Island,
 alt roddet af Byen den tyranske Bisp Aressen og tvende hans
 Søner, Laugmand Are Jonken og Præsten Biörn Jonssen, hvil-
 ke bleve, som før er meldet, halshugne paa Skatholt Bispes
 Gaard den 7de November 1550. Havde Landet tilforn seet ud
 som det brusende Hav, hvor Storm og Uvejr truet Skibene
 med Undergang, nu det urolige Hoved var borte, var Island
 som det blifstille Hav, hvor alting var bleven rolig og stille. Al-
 lene dette: De Kongelige Commissarier maatte ufornodentlig
 fornemme, at den henrettede Bisp Aressens eneste overblevne Son,
 Præst til Grenjadarstad, Hr. Sigurd Jonssen, var bleven udvalgt
 til Biskop i Holum Stift; Men de Kongel. Commissarier affatte
 ham strap, efterkom den Kongelige Ordre, og satte Hr. O. Hial-
 tessen paa Bispes Stolen. Folket i Stiftet var lige saa villige til
 at annamme ham, som til at aflegge den dem forelagde Ed, at
 de nemlig vilde være Kong CHRIST. III. og alle hans Efterkom-
 mere, Kongerne i Danmark hvid og troe, og aldrig enten ved
 Benskab, Loffelser eller Trusseler lade sig giøre affædige fra Kon-
 gen. De for Norden og Vesten paa Island bleve Mandagen
 efter Barnabæ Apostoli Dag, som var den 15de Junii 1551, i
 Ed tagne. Eeden, som aandske udforslig læses udi Hs. Høyæd-
 le Høyærværdigheds Biskop Harboes ypperlige Afhandling om
 den Modstand Reformationen havde i Island, indført udi Rio-
 benh.

benh. Videnskab. Selskabs Skrifter T. VII. p. 90 begynder saaledes: Wij Eskerkrøve Ole Hialtesen, Byskop oc Superintendens vdi Hiaale Stuyt, tillige med 12 Præster, 1 Laugmand, 4 Syffelmand, 10 Smorne Lauretes mænd samt 9 Bønder, alle befuldmagtige for menige Geistlige og verdslige Almue i Holum Stift. — — —

Og aflegger
Troeskabs
Eed.

Efter at Hr. Ole Hialtesen havde saaledes aflagt sin Troeskabs Eed, reiste han samme Aar atter til Kiøbenhavn, hvor han fik Kongel. allernaadigst Confirmation, og derpaa af Biskopen D. Ped. Palladio blev ordineret, hvorefter han følgende Aar 1552 kom til Jøland, og begyndte at forestaae Holum Stift.

Reiser tredie
gang til Kiø-
benhavn, og
ordineres.

Man haver i Hænde et Original Document med Biskop Hialtesens egenhændig Paantegning, dateret 5te May 1559, af Indhold, at Bissen leverer til Hr. Jon Sivertsen, som da var collationeret til Laufaas, bemeldte Præstegaard og dens Inventarium, og havde Hr. Hialtesen 4 Aar tilforn opbyggt Kirken samme Stæd fra Grunden; hvoraf man sikkert kan slutte, at Hr. Hialtesen har havt et andet Boepæl paa Laufaas, og formodentlig per Vicarium forestaaet samme Stæd det Præstelige Embede, skjønt han selv som Biskop har til bemeldte Tid opholdt sig paa Bispegaarden.

Har opbyggt
en Kirke.

Biskop Hialtesen lod sig af alle Kræfter være angelegen at udbrede i Stiftet den reene Evangeliske Lærdom, og med al Flid at udrydde den papistiske Overtroe, han oversatte en Deel Psalmer, som overalt i Kirkerne skulde bruges, og endnu bruges indtil denne Dag, og lod samme tillige med nogle andre theologiske Bøger til Trykken befordre, saasom der var ellers kun 7 til 8 trykte Bøger i Landet.

Lader Psal-
mer og Bø-
ger trykke.

¶

Han

Han udroddede Tid efter anden de catholiske Ceremonier, og indførte overalt Guds reene Ords Prædiken med de lutheriske Skikke og Ceremonier: Han lod borttage de catholiske Billeder, som vare til Forargelse, og blant dem ødelagde han det navnkundige Marie-Billede til Hoffstade.

Det samme Aar Hr. Hjaltesen kom sidst fra Kiøbenhavn, fik han, ved Kongel. Befalingsmand Hr. Poul Hvitfeld, i Følge Zaer en La-
tinsk Skole
paa Holum. Kongelig Ordre, aabnet en offentlig latinsk Skole paa Holum Bispegaard. Fra Kiøbenhavn havde Bispfen ført med sig en Dansk Mand, ved Navn Laurids, som han vilde bruge til en Rector i Skolen, om hvilken at fundere Hans Majestat udi sin Instruy, (som læses i Hist. Eccl. Island. T. II. p. 312 — 15.) til velbemeldte P. Hvitfeld, dateret Drotningborg Søndagen Reminiscere 1550, havde givet Ordre, og om samme Skole at indrette, og Biskop Hjaltesen derom at undervise, skrev Allerhøyst bemeldte Konge til D. Ped. Palladio, dateret Drotningborg Sii. Georgii Aften (23de April) 1552, udi hvilket Brev (v. l. c. p. 310.) det hedder:

„ Thi bede Wij ether oc begere atti nu wille med ald Gliid
 „ vnderuiffe Her Oluff superintendent for norden paa Is-
 „ land, att han mett ald Gliid wille fiordre Religionen,
 „ att thett moethe kome vdi en god christelige Skick, att
 „ Gudz hellige ord i Evangelium maa retteligen predickes
 „ oc forkyndes. — —

Til denne Skole blev af P. Hvitfeld visse Indkomster i Fordegods hentaget, hvilken Constitution Kong CHRISTIAN III. allernaadigst confirmerede og stadfæstede med sit aabne Brev (v. l. c.

(l. c. p. 310. 322), dateret Næsborg Løverdagen post Dominicam Oculi 1553. Men da Kongen 1556 fandt for godt, at tilbagesholde Skolen bemeldte Tiender, saa forestillede Biskop Hjaltesen tillige med 12 af Stiftets fornemste Præster udi et allerunderdanigst Bønnskrift, at det udi saa stor fattigdom og Dyr: Tid, som da bertrev mange Menneſker paa Island, var Bispen fast umueligt at underholde baade Rector og Disciplerne, med mindre der allernaadigst maatte erlanges til Skolens Vedligeholdelse nogen Kongel. Hielp, hvilkfen de formeente allerbedst at kunde ſkee ved Tiendernes Igiengivelse, hvorpaa Hans Majestæt igiengav Kronens Part af Tienden i Ejaſfords og Skagaſfords Syſfeler, hvilkfet Kong FRID. II. allernaadigst confirmerede (v. l. c. T. III. p. 12) den 29de Martii 1560.

Biskop Hjaltesen, ligesom en Deel Bisper i Pavedømmet pleyede undertiden, foretog sig tilligemed Arne Gislessen, først Spffelmand i Hunevads, siden i Rangaævalle Syffel, at ſkrive en Islandſk Chriſten: Rett eller geiſtlig Lov, indrettet efter den Kongel. Ordinants og Stiftets Tilſtand: Han fornede og den gamle Zeit: Dag, ſom ſkulde være en Bod: og Bede: Dag, og holdes aartlig paa viſſe Stæder i Stiftet, hvor da og Extra: Almiſſer blev til de meeſt Nodlidende af de Formuende udgivne.

Han havde medens han var Biskop, at beſtride ſtor Bannfundighed og Overtroe ſaavel blant Almuen, ſom endog hos dem, der ſkulle undervise andre: Han fandt Gienſtridighed hos en Deel Formuende, ſom enten ikke havde givet de papiftiſke Bildfarelſer fuldkommen Alſked, eller og holdte hemmelig med hans Formands Biskop Arellens Partie. Blant ſaadanne var bemeldte Arellens Dotter, Thorunna, en ſaa ſtolt og hoffærdig ſom ſtiv og

ſkriver en
geiſtlig Lov.

Uder megen
Gienſtridig
hed af de Pa
piſtiſke.

gienstridig Qvinde, der ey allene vedblev til hendes Dod de papistiske Bildfarelser, men og aldeles nægtede at give Præsterne deres Rettigheder. Her foruden trykkede ham baade en svag Legems Constitution og fattigdom, hvorfors han, efter de gamle catholiske Bishops Exempel fandt sig nødsaget at sælge nogle Domskirken tilhørende Gaarde, (v. l. c. T. III. p. 363 og 65.) hvilke dog efter hans til Deels bleve igien Domskirken tildømte.

Hans Egteskab er uligelig.

Hvad hans Egteskab angaaer, da lod han sig, da han var bleven Biskop, offentlig ægtevie til en Sigrid Siveris Datter, som han havde til sin Concubine, medens han var endnu catholisk Præst, med hende han avlede en Søn Hiale, og som nogle meere, 3 andre Børn, hvilket ikke var Geistligheden til nogen Skam paa de Tider. Sonnen blev Præst til Saganæs i Holum Stift, men druknede i Skagefiord om Vinteren ved Juule-Tid 1588. Men bemeldte hans Raads-Qvinde e) belønnede saadan hans Godhed med største Utroskab; thi hun blev greben i offentlig Hoer med en Biarne Sturlessen, og, for at undskyldte sig, skyldte hun Skylden paa Bishpen, fordi han var bleven impotens; hvilken Sag forarsagede denne fromme Mand ey allene Græmselse,

- e) Det er bekiendt, at Klerker og Geistlige i de catholiske Tider, ligesom endnu i de catholiske Lande, holdte i deres Huuse Fruentimmer under Navn af Søstre, hvilke i gamle Dage bleve kaldte Agapetæ, Virgines & viduæ cum Clericis cælibatum professis cohabitantes, quasi Sorores, spirituali amore conjunctæ: De kaldes og; Bigotte Søeur, Collette, Sengen-Søster, Kierligheds-Søster, Raads-Pige, Raads-Qvinde.

Saadanne have været til i Island saavel som i Norge og Danmark endog en Tid lang efter Reformationen, med hvilke man uden Dølgemaal og Undseelse har avlet Børn, og udgivet samme.

melse, men og Bebrejdelser af Onde og Ildesindede, og denne Sorg og Græmmelse bar han taalmodig til sin Død, som begyndte at nærme sig ved Enden af Aaret 1568, og tog daglig til i de 3 første Uger af følgende Aar, i hvilken Tid han holdte Sengen, dog blev han saa vel, at han den anden Søndag efter Hell. 9 Kongers Dag, paa hvilken Dag han aagrlig pleyede at holde Giestebud, indbød efter Sædvane sine beste Venner, i hvis Nærværelse han just samme Dag, som Evangelium var læst i Kirken, endte sine Dage 1569, da han havde været Biskop i 17 Aar, tient i offentlige Embeder over 50 Aar, og (efter foranførte rimelige Formodning) levet henved 85 Aar.

Hans Død
og lange Tje-
nefte.

Hans Skrifter angaaende :

Han har 1552 begyndt en Islandsk Oversættelse af Søndags Col-
lector, Epistler og Evangelier, som han til Bredebolstad i
Westerhoop hos den første Bogtrykker i Island, som var en
Evensk Præst, ved Navn Jon Matthialsen, lod trykke, og i
4to den 5te April 1562 kom for Lyset. Om dette overmaade
rare Dominicale (er vel det samme, som Hr. D. Fin. Jonssen i
hans Kirke-Histories T. III. p. 361 kalder Manuale Sacerdo-
rum), har Hs. Højadle Højærværdighed Biskop Harboe givet
os Esterretning, og anført Bogens hele Titel udi hans fortref-
felige kurze Nachricht von der Isländischen Bibel-Historie. Dä-
nische Biblioth. T. VIII. p. 44, hvor ogsaa kortelig er anført
denne Biskops Historie, der slutes saaledes: Er hat sonst
den Ruhm, daß er ein gar frommer und von Natur be-
redter Mann gewesen.

Han har og oversat Casp. Huberinus de ira & gratia Dei, som paa Islandsk er trykt 1565 i 8vo, og atter af hans Eftermand Biskop Gudbrand til Trykken befordret. Holum 1579. 8vo.

Catechismus med Justi Jonæ Forklaring, og

Psalmebogen, som han ved bemeldte Jon. Matthiæ til Trykken besørgede 1562, og til Brug lod indføre i Holum Stift, hvor den endnu bruges.

Hans Forma Visitationis Ecclesiasticæ, eller den Bog af ham forfattet og inddeelt i 5 Parter, at forelæses Almueen i de ordentlige Visitationer, viser, hvormeget han var til Nytte for Religionen og Kirken. Bogens rare Indhold anføres i velbemeldte Biskops D. Fin. Jonssons ypperlige Kirke- & Histories T. III. p. 362.

Ende andre Bøger anføres samme Sted, af Biskop Hjaltesen forfattede. Den ene til Nytte for Præsterne, som deri erindres om, hvorledes de i Levnet og Lærdom bør forholde sig efter den hellige Skriftes og den Kongel. Ordinances Forskrift.

Den anden for Provsterne, hvilken han kalder Præfæstbók, efter samme de skulde indrette deres Visitationer. Velbemeldte D. Fin. Jonsson slutter Hr. O Hjaltesens Histories 7de §. saaledes: Si solidiore præditus fuisset doctrina & judicio acriore, ac paulo limatius scripsisset, certe, quæ utebatur, vulgus informandi methodus hæud contemnenda fuit, primo enim textum Catechismi intra aditum templi legi curavit, eumque, prout potuit, enucleavit, deinde hunc librum prælegit, & tandem finita Visitatione omnes denuo examinavit, num quid eorum,

qvæ

quæ dixerat; memoriæ mandassent. Vituperant itaque, quod nesciunt, quovot hunc Episcopum ut indoctum contemnunt, aut ut ecclesiæ parum utilem parvi faciunt, nam nostro iudicio *inter optimos, Et pro doctrina ac ingenii modulo utilissimos numerandus est. Sed dolendum, quod tam pauca ejus scripta Et acta ad nos pervenerit.*

3. Capitel.

Om

Hr. GISLE (GEBLER) JONSSÖN,

Biskop over Skalhøls Stift.

Han var den 3die lutherste Biskop i Skalhøls Stift, fød Hans Bødsel paa Gaarden Røngerde inden Arnæs Syssel Aar 1513. og Herkomst. Hans Farsfader hedde Gisle Jonssön, Præst til Gaulveribot, hvis Søner vare 1) Stephan, som succederede sin Fader, 2) Felix, Præst paa Kialernes, og 3) Jon, som blev tilig ordineret til Præst, opholde sig først paa bemeldte Gaard Røngerde, hvor hans Son Bispen er fød af Vilborg Thordardatter, siden støttede de sig til Ulfstors-Band, og boede der i mange Aar, endelig blev han forflyttet til det Rald Gaulveribot efter sin Broder, og var tillige Forvalter over Bispestolens Gaarde, som laae udi Guldbringe Syssel.

Alexius, som var den sidste Abbed i Bidøe Kloster, gav den unge Gisle den første Underviisning til Thingvalle, nemlig i
at

at læse, skrive og sunge, derefter blev han omtrent ved Aar 1529 antagen i Bisp Ogmunds Huus og Familie, og saa Aar derefter er han bleven indviet til Præst. Her vandt han Bisp Ogmunds Yndest og Kierlighed, der gjorde ham ey allene til Præst ved Skalhólts Domkirke, men blev og en af Bispens kjerreste og fortroligste Venner, hans Fader derimod kunde aldrig lide ham; thi der siges, Faderen Hr. Jon Gissellen havde spaaet og forudsagt, at denne Dreng skulde i sin Tid blive Anfører for dem som vilde giøre sig al Umage for at affkaffe den gamle og indføre den nye Religion, og denne Spaadom var rigtig nok; Gisle Jonssón fik ved Gissur Einarsens, og Oddo Gotschalkssóns Omgiængelse, den første Smag paa den lutheriske Religion, og blev omsider den fasteste Støtte for samme i Island, men det var saare nødvendigt at skjule saadan hans Sinds Forandring for den imod Luther og hans Tilhængere saa hadefulde Bisp Ogmund, i hvis Hof vor Herre dog havde fire skiont hemmelige Sandheds Vidner, der tilbade Gud i Aand og Sandhed. Udi Hektor. Eccl. Island. T. II. p. 539. 40 anføres de alle fire:

Den første var Gissur Einarsen, Bispens Alumnus og Famulus, som paa hans Beføstning havde holdt ham i Hamborgs Skole, hvorfra han drog til Wittenbergs Høy-Skole og der fra Luthers egen Mund havde faaet Smag paa den rene Lærdom, og derfor ved Hjemkomst til Island blev anset som en Kætter, vandt dog omsider Bisp Ogmunds Yndest, der endog udvalgte ham til sin Successor, hvortil han blev confirmeret og indviet 1540 og forestod Bispedommet til Aa. 1548:

Den anden var Oddur Eyulfsón (en Broder-Søn af Bisp Magnus Eyulfsón), en from og gudstygtig Mand, og Kiergemester hos Bisp Ogmund. Den

Den tredie var Oddur Gottskalkssön eller Oddo Norske, en Søn af Biskop Gottskalk Nicolaisken, men ulig sin Fader baade i Lærdom og Levnet: var en meget lærd og i Lutheri Skrifter vel belæst Mand, havde reist i Danmark, Norge og Tydskland i den Tid Lutheri Lærdom begyndte at give saa stort et Lys, og da han efter megen Sinds Uro og alvorlig Bestræbelse var bleven tilfulde overbevist om den sande Religion, drog han til Island uden at lade sig mærke med hans Tilboylighed til Lutheri Lærdom. Han blev Famulus hos Bisp Ögmund, i hvilken Tjeneste han foretog sig at oversætte paa Islandsk det Nye Testament. Til dette Arbejd at forette maatte han af Frygt for Bispens benytte sig af Koe-Stalden; pleyede derfor at sige ved sit Arbejd: Da Frelseren kom i Verden, var intet andet Herberg for ham end en Stald, og nu jeg hans hellige Fodfels og Levnets Historie oversætter, kan jeg ikke være tryg og sikker i anden Stæd og Stue end en Stald: Derover fik han ey mere sær- dig udi dette Studere-Kammer end Mathai Evangelium; Dog holdt han ey op, før han fik det gandske N. T. oversat, hvilket er bleven trykt i Roschild af M. Hans Barth. 1540. 12., og den 12te April kom frem for Lyset paa Oversætterens Bekostning. Om denne lærde og velfortiente Mand kan læses Dänische Biblioth. T. VIII. p. 21. Hr. Biskop Harboes første Afhandl. om Reformationen i Island, v. Kiøbenhavns lærde Selskabs Skrifter T. V. p. 229, og Hr. Prof. Worms Lexic. T. I. p. 359.

Den fjerde hemmelige Lutheran i Bisp Ögmunds Hof var vores Hr. Gisle Jonssön, hvis Historie her gives. Disse fire gudfrygtige Mænd havde stiftet fortrolig Benskab, og saa tit Lejlighed gaves, forsamledes de om Natten i bemeldte Oddur

Eyulfsöns Børelser, øvede sig indbyrdes i den hellige Skriftes Læsning og den himmelske Lærdoms sande Kundskab, besyrgede sig deris, og ved hellige Samtaler opbyggede hverandre.

Bliver
Præst.

Da Hr. Gisle Jonsön var bleven Præst ved Skalhølsk Domkirke ved Aar 1535, var han nær ved at falde i Anaade hos Bisp Ögmund, som fandt ham engang i Kirken, hvor han for sig selv læste i det Nye Testamente af Lutheri Tydske a) Oversættelse. Hr. Gisle var just i Færd med at læse Evangelisten Lucam, da Bispfen usformodentlig stod hos ham, og spurgde, hvad det var for en Bog? Hr. Gisle forbausset torde ikke strax fremvise Bogen; Bispfen blev derover ivrig, og under Skieldsord fordrede Bogen, og da han saae den, kastede han den i Forbittrelse hen ad Gaden saa lange han kunde, og spurgde, om han havde lutheriske Bildfarelser?

Om Biskop Ögmund fra den Tid blev blind, skal jeg ikke sige. Bemeldte Hist. Eccl. Island. T. II. p. 541 beretter, at han blev blind omtrent 1535. Danske Magazin T. III. p. 342 fortæller, at Aar 1538 var Biskop Ögmand hartad bleven blind. Vist er det, at han for sit Søns Skyld ikke længere kunde forrette Bisppe's Embedet, fik derfor sin Søster's Son, dog med megen Modstand, uvalgt til Successor 1536, ved Navn Sigismund c: Sigurd Eyulfsön, som blev ordineret af Erkebisp Oluf i Trunhiem,

a) Dänische Biblioth. T. VIII. p. 20 siger, at det var det Nye Testamente i latinsk Sprog; Men den høylærde Biskop D. Finn. Jonsön udt sin Histor. Eccl. Island. T. II. p. 540 har anmærket, at Bogen han læste var en tydsk og en latinsk Oversættelse: Liber, quem legebat, non fuit Novum Testamentum Latinum, ut quidam volunt; Pontificii enim non ob ejus Lectione arcent laicos, ne dum Clericos, sed N. T. a Luthero Germanice versum,

Hem, men døde 1537 kort derefter i Norge, og derefter afstod han Bispestolen til velbængsde Hr. Gissur Einarsen som 1539 blev udvalgt, men i Aaret 1540 i Kiøbenhavn ordineret, imidlertid Bisp Ögmund blev fangen i Island, fort til Kiøbenhavn og derfra hensat paa Sorø Kloster, hvor han døde 1541 i hans Alders 80 Aar.

Medens Hr. Gisle Jonson var Domkirke-Præst, er han bleven kiendt med Christine Eyulfsdotter af den Mökollske Stamme. Hun var Søster til Magnus Eyulfsen, Præst til Selærsdal, og Broder-Dotter af Skalhøls catholiske Bisp Magnus Eyulfsen. Denne Christine tillige med hendes Søster Thordiis bleve besvangrede af deres fiodelige Broder Gisle Eyulfsen, og da denne Blodskam blev robet, toge de deres Tilflugt til Domkirken, som et sikkert Fristed efter de Tidens Maade. Fra dette Sted bønfaaldt de, og udbade sig Naade og Mildhed fra Bisp Ögmund, som, da han havde paalagt dem Pœnitensje og en stor Penge-Bøde, forsynede Gisle med Rensje-Penge, og sendte ham udenlands, men var saa naadig, at han vel og smukt underholdte begge Søsterne. Af disse var i sær Christine smuk og prydet med mange andre Gaver, hvoraf Hr. Gisle blev indtagen og elskede hende, ja og efter al Formodning (v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 301) avlede Børn med hende uden Ægteskab, til hvilket at fuldbyrde han paa en snedig Maade derefter erhvervede Kongelig Dispensation, ved hvilken hun en allene forundes Liv og Frelse, men og Frihed at gifte sig. Kong CHRIST. III. Brev herom er givet Hønsborg Torsdagen næst ephier Søndagen Quasimodogeniti Aar 1551, saaledes lydende:

Wii Christan ic. Giere alle bitterligt att then breeffviserste Kestine Eyolffsdaather haffver ladit berette for Oss hvorledis k  ndis broder wed naffun Gysl  ff Eyolffzsten nogen tid sidenn forledenn woltog og belaae hinde. Tha haffve Wii aff wor synnerlige gunst oc naade saa oc paa thet forneseute Kerktine Eyolffzdatter maa bliiffve erlig giiffit haffve wii ondragit oc tilgiffuit forneseute Kestine Eyolffsdaatter alt hvis rett oc retti  ghed som hun til Oss oc Kronenn for same sag fallenn er oc ey hennde thett att seruidis epter thenne dag i noget maade. Thy forbinde wi alle m. m.

Saa snart han kom fra Kiobenhavn med dette Brev, synes Wier gift. Det, at han med hende har holdt offentlig Bryllup.

Dette Egteskab blev ham baade lykkelig og ulykkelig: Det blev lykkelig i det hun var baade en dyelig og frugtbar Hustru, der meget elskede sin Mand, og vidste med Forstand at bestyre sit Huus og sin Familie. Man seer og af hosfoeyede vidre lofste Register, at hun er bleven Stamme-Moder til mange r  ttrige Familier, hvis fornemme Descendenter florere ind til denne Dag i Island.

Men det blev og ulykkelig for ham, fordi det blev ham udi hans Bispelige Embeds F  relse baade til Skam og Hinder; thi han havde udi sin Ansogning for hende fordulgt Sagens rette Omst  nde. Dette forvoldte ham ved mindste Indsigelse mod de Kongelige Lehnsm  nd og ved andre Lejligheder baade Berydelse og Trudsel om hans Egteskabs Oph  velse og Hustrues Afstraffelse, hvorfor han altid og ved alle Lejligheder maatte enten tie og lystre eller gaae fra sin Bispestoel, og udlevere sin Hustru til den forr  ente Straf at lide.

Saa

Saa snart velbemeldte Hr. Gissur Einarsön var sat paa Skaltholts Bispe-Stoel, begyndte han strax overalt at udbrede Evangelii rene Lærdom. Hr. Gisle Jonsön, som fra Bisp Ögmunds Hof var bleven Hr. Gissurs fortrolige Ven, forkyndte og den samme offentlig, og altid viste sig en troe Medhjælper og en ivrig Medarbejder i Guds Viingaard. Bisp G. Einarsön, til et Beviis paa hans Venkab, gjorde ham da til Præst i Selarsdal i Aaret 1546, og strax derefter beskikkede ham til sin Officialis i Bardestrands Syffel, udi hvilket Embed han og ferblev under den følgende Biskop Morten Einarsen, og var en af de fornemste Provster der gav Valg og Stemme til hans Udvælgelse, nemlig:

Bliver
Provst.

Da Biskop Gissur ved Døden afgik 1548, begyndte den urolige catholske Bisp i Holum Stift Jon Aresen at gjøre store Bevægelser for at faae en Papistisk sindet, ja vel hans egen Son Biörn Jonsen udvalgt til Skaltholts ledige Bispestoel, for altsaa desbedre at kunde udføre sine Hensigter. Til den Ende gjorde Bisp Jon sig rede med en Deel Folk, som deels skulde være ham til Beskiermelse, og deels skulde indjage andre en Skræk, at besøge Skaltholts Stift, for der at indrette alt efter sit Hoved, og beretter Hs. Høyædte Høyærværdighed Biskop Harboe udi hans anden Afhandling om Reformationen i Island P. 3, at Bisp Jon dertil end mere skal være bleven opmuntret ved et Brev, han samme Tid havde faaet fra Paven, af den Indhold, han maatte for alting see til, at den papistiske Religion ey maatte lide nogen Skaar og Skade ved Reformationen i Island. Han begav sig altsaa forst ind i den østre Deel af Landet, og søgte, hvor han kom, at overtale Almenen, ey at tage imod den saa

Kaldte nye Lærdom, der var kommen udenlands fra, men at blive ved den gamle som havde nu vedvaret i Norge og Island længere end 500 Aar: Han anordnede derfor papistiske Ceremonier paa de Stæder, hvor de vare affæffede, han firnsede Børn, saa og bandsatte dem som ey vilde være ham lydige.

Som nu Bisp Jon ved denne sin Omreise i Skalholtz Stifte fandt en Deel Tilhængere, der glædede sig over, at han vilde beskierme dem i deres Bildfarelser, saa gif han videre og lod et Brev udgaae, som var skreven i Kalmanstunge Løverdagen nest for Johannis Baptista 1548. (l. c. p. 4) hvori han lovede at hielpe Skalholtz Stift, hvori han kunde. Wel vilde han endnu ikke gaae aabenbare tilværks, og tilbyder han ifkun sin Bistand i de bispelige Embeds Forretninger, mælder og derhos, at han ey vilde befatte sig med Bispes Stotens Deconomie, men uden Tvil (siger velbemeldte Hs. Hønhædte Hønarværdighed Biskop Harboe) vilde han derved først forsøge, hvor stort hans Anhang i Skalholtz Stift maatte blive; thi hans heele Hensigt var, (som af velbemeldte Hr. Biskop Harboes Afhandling kan sees) at bemægtige sig begge Deele, at faae sin Son Biörn Jonssen i Stiftet indsat og som Cenevoitds Herre allene at skalte i alle Ting.

Medens Bisp Jon saaledes foer frem i Skalholtz Stift, og sogte at faae alting fremmet efter sin Billie, forsamlede sig Præsteskabet og Almuen af bemeldte Stift i Skalholtz Domskirke (eller B. spe-Gaard), for at udvalge en Mand, som de kunde foreslaae Hans Majestæt i den afdøde Hr. Gissur Einarsons Sted: De kunde i lang Tid ikke blive enige om Valget; thi en Deel stode endnu fast derpaa, at en catholisk Præst skulde udvælges og den lutheriske Religion afskaffes: Disse udvalgte da og Hr. Sigur-

Sigurder, Abbed i Ehykæbai-Kloster; Men vores Hr. Gisle Jonsson var saa behiæret, at han offentlig protesterede derimod, og paastod, at han ey vilde kiende nogen for Biskop, som ey af lagde Bispe-Hue og Bispe-Stav, hvilke de catholiske Bisper havde baaret, der er, som var hengiven til papistiske Skikke og Lærdom. Denne Protestation samtykkede de andre lutherisk sindede, og altsaa udvirkede Hr. Gisle Jonssen ved sin Anseelse, at Hr. Morten Einarsen, Præst til Stadarstad, en from eenfoldig og stille Mand, som meget ugieerne modtog denne Værdighed, og som med Magt maatte tvinges til, efter de Tidens Sædvane, at sætte sig paa den Stool Bisperne pleyede at sidde paa, blev udvalgt, hvilken Udvalgelse Hans Majestæt Kongen der næstfølgende Aar confirmerede; Men hvad denne gode ærlige gudfrygtige Biskop Morten maatte lide og udstaae af den oproriske Bisp Aresen og hans Anhang, hvorledes han begyndte en nye Rebellion; og med 400 Bevæbnede overfaldt den uskyldige Biskop Morten, ringe agtede Kongens Breve og Befalinger, tog ham fangen, fastede ham i en lidertlig Arrest, med mere, kan læses i Hr. Procanceler Pontopp. Annal. Hist. Eccl. T. III. p. 299, men fuldstændigere i oftbemældte Hist. Eccl. Island. T. II. og III.

Protesteret
imod Bisper
Valget.

Denne Udvalgelse mishagede i høyeste Grad Bisp Aresen, som tragede efter Skalhøltis Stift og af alle Kræfter baade med Magt og List vilde indtrænge sig. For da at omstede og til intet gjøre det giordte Bispe-Valg, gjorde han sig al Umage for, at han blev af de Catholiske sindede udvalgt og antaget som Visirator og Tilsyns-Mand i Stiftet. Stolende paa saadan Udvalgelse stræbte han med Magt at indtage og bemægtige sig Skalhelt, men det lykkedes ham ey; thi han fandt større Modstand og flere
Folk

Holst oppe end han havde ventet, ikke desto mindre søvde han alsvægne i Cristet bispelig Myndighed og lyste alle dem i Bånd, som ey vilde samtykke hans Foretagender, m. m.

Dette bevægede Hr. Biskop Morten Einerfen ved sin Hiemkomst fra Kiøbenhavn med Kongelig Confirmation og Eydes Brev, paa almindelig Præste-Stefne, som efter Sædvane holdtes paa Althinget ved Øreraa at forelægge en Deel Præster, hvad som var skeed, og at begiære deres Dom, hvorvidt bemeldte Bisp Arefens Forhold kunde stemme overens med de Kongelige udgivne Befalinger.

Derpaa traadde 23 Præster sammen, overvejede de dem forelagde Poster, og ved en Dom dateret Thingvælle Mandagen næst efter Paders og Pous's Messe (den 30te Junii) Ao. 1549, demte (see Dommen i Hs. Høyædle Høyærværdighed Biskop Harboes anden Afhandling om Reformationen i Island p. 19.) og underkiendte alt hvad Bisp Arefen havde foretaget sig i Skalhølt's Stift at være som ugiordt og uden al Kraft.

For at tilintetgjøre denne Dom, lod Bisp Arefen sammenskalde paa Thingvælle Kloster 12 Præster, og forfattede med dem en Dom, hvortil man skulde forholde sig med saadanne Mænd, som, efter deres Mening, vare falske Lærere og Kætttere. Ved denne Dom, affaagt 1549 in Vigilia Martini (den 20de Sept.) blev bemeldte 23 Præster demte under Kirkens Disciplin og ansæete som Kætttere og Bænds-Mænd. Blant disse 23 Præster var Hr. Gisle Jonssen den 7de i Tallet, og blev af Bisp Arefen ansæet som Hovedmand for disse formeente Kætttere. Bisp Arefen havde derfor søgt at faae denne berømmelige Mand i sine Kloer,

Kløer, men da Moed og Mand's Kræfter var forgjæves, greb han til Pennen, stævnede ham for sig at giøre Næde for de fælle Og bliver Lærdomme, han gav ham Skyld for, og lyste ham i Bænd, især i Bænd. om han ey vilde møde.

Jeg kan en forbigaae her at anføre det Bænds Brev, Bisp Aresen lod paa Latin skrive (for selv kunde han ey Latin) af Præsten Jon Matthiesen, der var Bogtrykker, (v. Hist. Eccl. Island. T. II. p. 371.) hvilket af Præsten Hr. Odder Stephanssen er siden oversat i det Islandske, og af velbemeldte Hr. Biskop Harboe deraf oversat i det Danske, saa lydende:

Alle og enhver, som dette Brev see eller høre, hilse vi Jon, med Guds Taalmodighed Biskop over Holum og Visitator i Skalhøls Bispedømme, saa og anbefalet af vor helligste Fader Paven at domme i alle de Pavelige Sager, hvilke paa komme, eller ere skeedte i Island, og ikke tilforn ved lovlige og tilbørlige Qvitteringer ere forligede og nedsonede. Vi kundgiøre efterskrevne Artikke, som du, Gisle Jonssen, Præst, har ver talt:

Først har du understaaet dig og dristet dig til at fremskomme med saadan en Guds Bespottelse og uherlig Takemaasde: At den salige Guds Moder, den hellige Jomfrue Maria formaade ikke mere, en en anden fattig ordinair Pige, og de bleve Djevlelsens Trælle, som troede, at hun gjorde Forbon for Christne Mennesker, at hun holdt sig til dem og forskaffede dem nogen Hielp.

For det andet har du paa et almindeligt Præstemode, endog i Skalhøls Domkirke talt dette til Foragt mod Loven

og til dens Undertrykkelse: At du aldrig vilde adlyde den Kæmperke Lov, eller være den Biskop horig, som bar Bispe. Hue eller var en Munk.

For det tredje har du lært og forkyndet en falsk Troe for Christne Menneſker.

Efterdi nu foranferte Posten ved Vidner kan gøtgjøres, og det er befunden saa i Sandhed at være, at du saaledes har talt og gjort, som forommeldt er: Saa stævne vi dig derfor for vores Dom og Overhørelse, at du uden nogen Forhindring og Oppehold kommer til os, hvor og naar du kanst, og søger vor Naade til Forsoning og Lettelse i forberørte Sager: Vi sætte dig tre Paamindelser, fem Dage for enhver. Men saafremt du forsemmer at komme paa den bestemte Tid til at forsvare dig, da skal du vide, at du est i fuldkommen Vand, og med Rette fraffildt Guds Folk med alt Forbud og Vandsættelse, hvori du est falden saavel ved Ord som Gierninger: Vi forbyde dig, at du herefter gaaer i Kirke, eller fremmer noget Præstelig Embede, undtagen, at du maae læse dine Tider (horas) dog saa lavt, at ingen hører din Røst: Vi forbyde ligeledes alle Christne Menneſker at have nogen Handel, Kæbmandskab og Umgængelse med dig, sove hos dig, spise med dig, eller gjøre nogen Bøn for dig, undtagen at de maae bede for din Bedring, efter som Kirkens Love befale og tilfige: Saa fremt nogen kyster, hilser, beder, gaaer Bud, eller holder almindelig Samtale med den, som er i Pavens Vand, da fere de, som sligt gjøre, den mindre Vand over sig, og ere pligtige at betale Bøder for saadan Umgængelse.

Hvis

Hvis du ikke inden en Maaned, efter at du har hørt dette vort Brev, kommer til os til din Undskyldning og Forbedring, da foraarjages vi, efter at vi have paakaldet den Helligsands Raade, at sælde en fuldkommen Forbandelse og Bandsættelse over dig med de Ord, som hertil høre, hvilkke Ord den hellige Konge David har anført og de helligste Fædre Værnerne og anden Christen Overighed har anordnet og befaleet. Men skulle noget komme os i Vejen, at vi ikke efter vor Skyldighed kunde udføre vort Embede paa dig, da est du i Sandsked falden i ævig Forbandelse, uden saa er, at du paa den rette Raade faaer Afløsning. Til et Vidnesbyrd og en Stadfæstelse herpaa hænge vi vores Indsegl for dette Brev, som er skrevet paa Holum i Hjalteadal Anno 1550.

Jon Arefen B.

Endskiont nu Hr. Gisle Jonsen meget vel af Guds Ord vidste, hvad Kraft sliq en Bandsættelse havde, og derfor kunde troste sig med Frelserens Ord til sine Disciple: Salige ere I, naar man bespottet og forfølger Eder, og taler allehaande Ondt mod Eder for min Skyld, og lyver der, (Matth. V, 11. 12.) saa fandt han sig dog ved denne Bandsættelse sat i de Omstændigheder, at han holdt fornøden at følge vor Frelseres Raad, (Matth. X, 23.) naar de forfølge Eder i en Stad, da flyt til en anden; Thi eftersom Jon Arefens Tilhængere mere og mere tiltoge i Skalhøls Stift, saae Hr. Gisle sig en længere sikker at blive i sit Fæderneland, begav sig derfor til Kiøbenhavn, for at Klage over den ham forevede Forurettelse. Han slap og til rette Tid fra en overhængende Fare; thi neppe var han kommen ud af Landet, førend Bispens Søn, Biörn Jonssen, indfandt sig paa

Selárdal, hvor han ved et Præste-Stefne i Vatnsfiord lod ham domme fra Ære og Embede, og alt hvad han eyede, lod han faa Dage derefter ved Auction bortfælg. Kone og Børn jog han ud fra Huus og Hiem, og i saadan Tilstand tog hun Tilflugt til sin Broder, Præsten Hr. Magnus Ejuksken, som underholdte hende til hendes Mand's Hjemkomst.

Men førend Hr. Gisle Jonssen kom til Kiøbenhavn, havde Hans Majestæt alt fuldkommen Esterretning saavel om Hr. Gisle's egen gode Opførelse og Fortienester som og om Bisp Areslens utilbørlige Opførelse mod alle dem der fremtraadde som Sandheds Vidner, samt og om Bisp Areslens Foragt mod Kongelige Anordninger; Derfor lod Allerhøystbemeldte og ved et Rescript tilkiendegive menige Geistlighed i Holum Stift, at de ikke mere skulde erkiende Jon Areslen for deres Biskop, men at de i hans Sted skulde udvælge en anden der kunde undervise dem i den saaliggjørende Lærdom og efter Ordinansens Endelse indrette alt i Stiftet til Guds Ære og den lutherske Religions Handhævelse. Dertil blev vores Hr. Gisle Jonssen navngivet oller-naadigst af Kongen selv, men Guds Time var endnu ey kommen, at han vilde sende ham som Opsyns-Mand i sin Btingaard. Midlertid vidner Kongens Brev, (see Hs. Højadle Høværverdighed Biskop Harboes anden Afhandling om Reformationen i Island p. 38.) som er udstædt i Nyborg Tiirsdagen efter Pauli Conversions Dag (den 25de Januar) Aar 1550 haade om Kong CHRISTIAN III. retfærdige Brede mod den gienstridige Biskop Jon Areslen, saa og om de gode Tanker, Hans Majestæt allerede den Tid har havt om Gisle Jonssen, førend han selv kom fra Island til Kiøbenhavn, hvor han selv mundtlig berettede sin Skiebne under

under den uregiertige Bisp Aressens Woldsomheder, og medens han opholdt sig i Kiøbenhavn, logerede han i Bissop Palladii Huus, men havde tillige med nest foransorte Jubel Værer, Bissop Ol. Hialteffen, hans Landsmand, frit Tafel paa det Kongelige Slot. Herom vidner det Skudsmaal Bissop Palladius meddelede ham, da han drog fra Kiøbenhavn, som her fortienet at læses:

Petrus Palladius Doctor, Superintendens Selandiæ Pio Lectori S. p. d. Petivit a me Vir venerabilis Dominus Gilbertus Jonæ testimonium suæ vitæ & conversationis, qualis fuerit mecum, cum hic apud nos Hafniæ, & in hæc Academia, versatus est; id quod ei denegare non potui, propter ipsius pietatem, humanitatem, & virtutes alias quam plurimas. Prorector itaque coram Deo bona conscientia hunc Dominum Gilbertum Islandum ita se gessisse hic apud nos in doctrina, vita & moribus, ut deceat fidelem verbi Dei ministrum in omnibus; ita ut nullam aliud testimonium ei dare possim, quam quod est optimum, & poterit habere liberum reditum ad nos & ad ædes meas, in quibus habitavit toto illo tempore quo hic erat, habens interim ex Regia beneficentia & Liberalitate mensam hic in arce Hafniensi, unacum optimo viro suo conterraneo Domino Olo Halteri; nec dubito, quin ipsemet Dominus Gilbertus suis virtutibus facile sibi bonorum virorum animos sit conciliaturus. Sit ergo bonis & piis omnibus gratus & acceptus in Jesu Christo. Hafniæ Calendis Maji 1551 sub meo Sigillo,

Kommer til-
bage til Jæ-
land.

Hr. Gisle Jonssen, som Ao. 1551 kom tilbage til Jæland med Hr. Otto Stigsen, Kongens Befallingsmand, fandt hans Fiende og Forsølger Bisp Areslen ryddet af Bøven, som med begge sine Søner var bleven halsdugget, (see foran i Hr. Ole Hjaltesens Historie p. 80) og fandt tillige alting stille og roligt. Folket i Landet var nu villig til at aflegge den dem forelagde Eed, at de nemlig ville være Kong CHRIST. III. og alle hans Efterkom- mere Kongerne i Danmark huld og troe, m. m. Ligesom de i Holums Stift den 15de Junii havde giort deres Trofskabs Eed, saa toge ligeledes Hr. Otto Stigsen og Hr. Germund Thorben- son, Commandeur paa Skibet David, ~~ligledes~~ dem i Skalhøls

Aflegger Eed
og

Stift den 30te Junii paa Øreraae Thing i Eed, og blant de Geistlige som paa hele Stiftets Vegne aflagde Eed, var Hr. Gisle Jonssen den 4de i Tallet, som sees af Hyldings- Brevets Indhold. Efterat Hr. Gisle Jonssen saaledes havde aflagt sin Eed, bekom han igien sit Embede i Selærdal, og der levede han rolig og vel indtil Aaret 1556, i hvilket Hr. Biskop Morren Eirnersen havde søgt Kongelig Tilladelse at nedlegge sit Embede, hvilken Kongelig Tilladelse udstæd Kiøbenhavn Torsdagen post Quasimodogeniti Anno 1556, blev læst i det almindelige Lands- mode, hvorefter Hr. Gisle Jonssen med alles eensstemmige Sam- tykke blev udvalgt til Biskop.

Bliwer
Biskop.

Da han havde modtaget Biske- Gaarden med alt hvad ders til hører, lod han hidhente sin Frue og Born, og fandt det for- nødent at overvintre i Skalhøst, men i Aaret 1557 beskikkede han Præsten til Hølt Hr. Snorro Hjalmsen udi hans Fraværelse at være Stifts Officialis, og selv hastede han til Kiøbenhavn, for Kongelig Confirmation.

Den

Den Kongelige Confirmations- og Bestallings-Brev, som nævner ham Gillebert, lyder saaledes :

Wii CHRISTIAN 10. Giøre alle witterligt, att Wi haffue forordineritt tilltroett oc befallit, oc nu mett thette Wortt opnne breff forordinere tilltroe befalle oc fuldmagt giffue off elskelige Her Gillebertt, att were Superintendentt offuer allit Skalhols Stiect paa Wortt Land Islands thet att drage omkring oc haffue tillsiuun vdi alle geistlige sager, oc predicke oc lere Guds ord oc thett hellige euangellium rennt oc clartt for alle muenn oc wistere alle sognetierckerne wdi fornesnte Skalhols stiect oc haffue sitig tillsiuun saa Guds ord oc euangellium predickis oc leris rennt oc clartt offuer ald fornessnte Skalhols stiect, oc att religionen hollis wed makt; oc wdi alle maade rette sig epter thenne Wor obane bescreffne Reformas oc Ordriungs som Wii hanem medgiffuett haffuer. Oc skall hannd mett skolen oc skollmesters wnderholling rette seg epter hues breff som Wit tillfoenn thet om haffue ladett vdgaae. Thii bede Wii oc biude alle wore Fogitter Embitsmend oc alle anddre offuer allit fornessnte Skalhols stige atti fornessnte Her Gillebertt wdi samme sit Superintendentts Embede paa Wore wegne ere bystendige oc hannem thet huos hantthaffue oc beskerme, thestligeste biude Wii mienige allmuge geistlig oc werdzlig ingenn wndertagett thet samesteds atti retit ettther ept thet same Wor Reformas oc Ordriungs som hannd ettther wdi saa maade paa Wore wegne foregiffuendes worder, then wdi alle maade att fuldgjøre oc wed makt holle epter som then wdi alle

alle maade vdiuiser oc indholder; De lader thett ingennlunde.
Giffnit 22. Dat. Kiøpnehoffan 28 Februa. Aar MDLviij.

CHRISTIAN.

Midlertid han opholdte sig der, besørgede han trykt hos Joh. Viingaard følgende Bøger: Passions Historien oversat af Oddo Gotskalksen, Esaiæ Cap. 53 med en kort Forklaring, hvortil er søyet Biskop P. Palladii Fortale, (denne er ikke anført i Zwergii Siellandske Clerisfie blant P. Palladii Skrifter.) Jerusalems Odeleggelses Historie, Margarita Theologica, og en Psalmebog.

Medens han var i Kiøbenhavn, androg han for Hans Majestæt, hvor stor Tab og Skade Skalhøltz Domkirke havde taget ved at unddrage Tiender og Mulcter, som lige til Reformationen pleyede at betales og ublegges til Bisperne, efterdi de aarlige Expenser og Omkostninger paa Rector og Skolen at underholde mere og mere tiltoge og forogedes. Paa saadan allerunderdanigst Ansøgning og Forestilling benaadede Kongen ham med 4re Kronens Tiender til sit Embede, og derom gav ham alsærnaadigst Brev af Dato 28 Febr. Aar MDLviij.

Benaades
med 4
Tiender.

Wii CHRISTIAN then tredie 22. Giøre alle vittberkligt att wii aff wor synderlig Gunst og naade haffue vndt og tiilladt, oc nu mett thette wort obne breff vnde oc tiillade att all thenu stundt Dff elskelige hederlig oc høgerde mandt Her Giiilbertt Superintendent tiill Skalleholzh sigtet paa wort landt Islandt er Superintendent wdi forscreffne sigtet, usaa oc skall handt tiill synn Wnderholding vnde bruge oc beholde all wor oc Kronens tiende aff thesse efterschreffue spsall som ere Mustierde spsall,

sell, Syde'shyssell, Arne'shyssell og Iffierd'shyssell; Thi forblude wii alle ehuo the helst ere eller were kunde, serdeles were Fogitter, Embigmendi oc alle andre forskreffne Her Gilbert her emodt paa forskreffne tiende eller nogen thieres rente eller rette tilleggelse &c.

Da Hr. Gisle Jonssen fra sin sidste Kiøbenhavns Reise kom tilbage, tænkte han kun paa, saavidt det var ham mueligt, at kunde opreysse Zions forfaldne Mure; thi besluttede han allerførst at standse eller aldeles udrodde saavel Mord og Mandplet og den i Svang gaaende forstræffelige Løsagtighed, som og adskillige Misbrug i Egetskabs Sager, da nogle giftede sig, skiont deres Husfruer endnu levede, andre giftede sig i de forbudne Led m. m.

Hans
Bestræffelse
i Embedet.

Til den Ende forordnede han i Aaret 1559 en Sammenskomst, i hvilken han udnævnedes geistlige og verdslige Mænd, som skulde kiende og domme, hvortledes der efterdags skulde forholdes udi bemeldte Sager, hvilken Deres Dom Biskopen og Amtmanden Poul Stigsen approberede.

Men saasnart Kong FRIDERIC II. havde bestøget sin Herr Faders Trone, og fik høre om de græffelige Løsagtigheder, der nesten ustraffede gik i Svang i Island, og for hvilken Bisperne, i Folge den Islandiske Kirke-Lov og efter eget Godtbefindende havde paalagt de Skyldige Poenitente, befalede Allerhøystbemeldte ved Skrivelse, udstød af Aarhus den 29de Martii 1560 til begge Biskopperne Hr. Ole Hialtesen og Hr. Gisle Jonssen, at de skulde som snarest forsamlе sig, oc giøre thet paa enn stik oc ordinans huad straff thet fore skulle lyde, som saadanne whortlige Gierninger bedrissue, oc thet skriffelligem forefarer oc

sidenn skickes Off thet tiill henne, at Wi thet vdi wortt Raffin oc vnder wortte segell kunde lade vdgaae oc forskreffne wore vnderfatte thennomm thet effther kunde wyde at rette. — Men velbemeidre Biskoper tilstode ved en allerunderdanigst Skrivelse aabenhierttet, at dette var over deres Kræfter, og derfor allerunderdanigst afbade sig denne Vre og Byrde, som meget beqvemmeligere kunde overdrages de Høylærde ved Kiøbenhavns Academie. Deres Skrivelse læses i Historia Eccl. Island, T. III. p. 303.

Rongen udgav herpaa til Friderichsborg den 20de Martii 1563 en Forordning (som almindelig kaldes Støre domur) imod Horerie, Riætterie, og andre grove Forbrydelser at skulle herefter straffes paa Liv, Vre og Guds, og staaer samme Forordning endnu ved Magt som en ubrydelig Lov.

Saa nidkiær Hr. Gisle Jonssen var fer at udrydde Synd og Laster, saa omhyggelig var han og fer at afskaffe Levninger af den gamle Overtroe, og herudi var Amtmand Poul Stigsen ham i sær meget behjælpelig, efter som han paa Island brugte fast Kongelig Dyndighed, hans Circulaire-Breve, han i Stiftet lod udgaae i Aarene 1561, 62 og 63, saa skarpe de end vare, kunde derfor ey andet end giøre god Rikning.

Der var ellers under Hr. Biskop Gisle Jonssen endnu saa lidet Forraad af Boger som af lærde Personer, saa at han maatte beskikke gandke ulærde unge Mennesker til at forrette Kirkes Tjenesten med Sacramenternes Administration og at læse op af Corvini Postill i Etad for at prædike. Men skiont han var nødte til i Kirken at bruge Læz Jølf og ulærde Personer, saa var han
dog

dog meget omhyggelig for deres stikkelige Levnet og Sæder, og dersom han fandt anderledes, truede han dem med Afsettelse, ja og virkelig freed dertil, som Islands Kirke-Histories Høylærde Forfatter T. III. p. 308 beretter. Og paa det han kunde indskierpe det hellige Embeds Candidater des alvorligere at have Omjörg for Embedet, og paa det nøyeste at forpligte deres Samvittigheder, foreslagde han dem en nye Formular til Eeden, de ved Embedets Tiltrædelse skulde aflegge. Under Hoveddommet forbandt de sig ved Eed allene at være Bispen og Kirken troe og lydige, men nu paalagde han dem ved Eed at love for den allerhelligste Gud at ville være troe og aarvaagen i Embedet, men kydsf og ustraffelig i Levnet og Wandel. v. l. c. p. 309.

Men som han vel vidste, at hverken maatte nogen forpligtes over Eone, eller den Hungrige, den Matte, den med Beskymringer bespændte kunde udstaae meget Arbejde i Herrens Wiingaard, men at en Arbejder er sin Lon værd, og just Mangel paa Lon trykkede mangfoldige Præster i Skalhøls Stift saaledes, at de, for at ernære sig og sine, maatte som Vonder og Arbejdsfolk gribe til Haand; Saa androg han i Aaret 1570 saadant for Hans Kongel. Majestæt, og allerunderdanigst bad, at han paa nogen Maade vilde komme saadanne Trængende til Hielp. Hvorover Hans Majestæt allernaadigst skænkede det Islandske Præsteskab aarlig 300 Rdlr., af hvilke Skalhøls Stift skulde nyde 200, og Holums Stift 100 Rdlr. b)

D 2

Men

b) Den Høylærde Forfatter af Hist. Eccl. Island. har T. III. p. 502 udi Tabeller anført de Islandske Præsters aarlige Indkomst i forskjellige Aar, og findes beregnede saaledes: I Skalhøls Stift var Præsteskabets Indkomster for Aar 1736 i de beste Raad fra 182 til 102 Rdlr., i de

Men som mange Præster ey havde inden for deres Sogner nogen vis Præstegaard, saa udbad han sig imod de 200 Rdlrs. aarlig Erleggelse at de Udskaarde paa Kronens Gods maatte forundes Præsterne for den sædvanlige aarlige Afgift. Saaledes skaffede han 32 Præster i Skalhøls Stift Gaarder til fast Beboelse enhver inden deres Sogner: For de Præster, som endnu resterede, og ingen vis Boelig havde, magede han det, at hvor Domkirken epede en Gaard i det Sogn, hvor Præsten manglede Boepæl, der fik Præsten den imod den sædvanlige Afgift til Domkirken, og saaledes skaffede han 6 Præster Gaarder til fast Beboelse.

Skolen i Skalhølt skaffede og Hr. Biskopen nok at bestille. Der var saa stor Mangel i Landet paa lærde Folk, at han maatte udenlands sege Rectores til Skolen, og naar de da hidkom, var deres Lærdom og Levnet ey altid efter Ønske, tilmed vare de ukyndige i det Islandske Sprog, hvorudi Hr. Biskopen ey meget kunde komme dem til Hielp, fordi han selv ey forstod Latin. Udi hans Bispe-Embeds første Aaringer maatte han og bestride Indbyggernes Egenraadighed og Trodsighed, fordi de fleste af Had til den lutheriske Lærdom bar Foragt baade til Studeringer og til lærde Folk, og derfor lode haant om at holde deres Børn til Studering, ey heller kunde han faae til at gaae i Skole, uden nogle stakkels fattige Børn, hvilke, omendskönt de bleve af Skolen

de middelmaadige Kald fra 97 til 52 Rdlr., men i de ringeste Kald fra 48 til 4 a 5 Rdlr. I Hølsøms Stift var Ao. 1748 en Præstes visse og uvisse Indtægter i det beste Kald ikke over 68 Rdlr. og i det ringeste Kald ikke under 8 Rdlr. Af saa ringe Indkomst skal en Præst underholde sig og sine, og desforuden give Pension baade til udlevede Præster og til Præst-Efter.

len underholdte, vilde dog ey være Præster, naar deres Tieneste giordtes behov, og Bispen forlangte dem. Men Hr. Biskopens Saalmodighed og Arvaagenhed overvandt og disse Hindringer og Ulejligheder, som med Tiden forsvandt; thi nogle Indfødde, som havde studeret i Kiøbenhavn, Bremen eller andensteds, satte han til de ledige Embeder, de Modvillige derimod, som ey vilde tage mod Præstekald, tvang han ved en Constitution, som 13 Geistlige og Verdslige affagde paa Skalholt 1563, hvilken, af Amtmand Poul Stigsen og Biskopen confirmeret, befalede, at de, som havde gaaet i Skalholt's Skole og vare henved 20 Aar, men vilde ey modtage Præste-Embeder og tiene Gud i sin Kirke, skulde være forbunden til Cathedral-Kirken at giengielde alt hvad der var i deres Skolegang bekostet paa dem, og havde de ey Penge at betale med, skulde de ved Tieneste erstatte Kirken.

Kirkerne med deres tilhørende Gods og Rettighed var ey heller uden for Hr. Biskopens Omsorg; thi Skalholt's saaldfærdige Demkirke opbyggede han igien Aar 1567. Paa Vestmanns Nerne var den Tid tvende Kirker, af hvilke den ene var baade liden og forfalden, at den ikke kunde staae. Her raadede Biskopen, at ved den ene Kirke at afbryde kunde den anden Kirke opbygges, men saa stor og viid at den kunde rumme alle De-Boerne, hvilket blev fuldført Ao. 1573. Denne, af Stedet den var bygt paa, kaldet Landa Kyrkia, stod indtil Aaret 1627, da de Algieriske Røvere afbrændte den. Aaret efter blev den paa samme Stæd opbyggt, og varede indtil 1723. Samme Kirke har nu vor allernaadigste Konges Rundhed og Gavnildhed ladet af Steen opbygge i Aaret 1774.

Vel havde Hr. Biskopens Formand i Ynnen forfattet, hvad Stiftets Kirker tilhorte, og saadanne Fortegninger har uden Tvil været til i hans Tid, hvoraf kunde erfares, hvad Kirkerne fordem tilhorte; Men som nu mange saadanne Kirkeres Eyendomme ved Bærgernes enten Skiodesløshed eller Siærrighed vare afhændede, og det var at befrygte, at Kirkerne med Tiden kunde miste mere, saa fik Hr. Biskopen i Aaret 1566 paa Heggstade Ting ved 6 Mænd besørget en Dom, ved hvilken det alvorlig befales alle Beneficiarier eller Præster, samt Proprietairer, som have Jus Patronatus til Kirkerne, at de paa lovlig Maade skulde indtæle, eller og selv betale alt hvad som med Ret var bortkommen fra Kirkerne. Samme Dom fik han Aaret efter ved 12 Mænds Mening confirmeret paa Husatops Ting, og af disse Stæder nævnes disse Forordninger, som siden ere indførte i Landets Lov.

Det hændte sig ofte, og skeer ikke sjælden i vore Tider, at Beneficiarier og Proprietairer bortdøde i saa stor Siæld, at deres Arvinger den ey kunde betale, hvilket var ikke ringe Skade for Kirkerne, som til lige Folkes Omfarg og Opsyn vare betroede. For da at forebygge saadant, besorgede Hr. Biskopen ved sine tvende Sonner, Stephen Jonfen Præst til Odde, og Arne Jonfen Præst til Holt, hvilke han i Aaret 1585 havde paa sine Begne udsendt, for at visiterer Stiftets Øster-Sierdig, at Syffelmanden Biörn Gunnarsen i Mule Syffel ved en lovformelig Dom forordnede, at i lige Tilfælde skulde først Enkens Udstyr og dernæst Kirkens være prioriteret frem for anden Siæld, men dersom den Aldodes Efterladenskab ey kunde være tilstrækkelig til begge, da skulde Kirkens Forstander, som herudi forsømte sin

Pligt,

Pligt, betale det resterende til Kirken, hvilken Anordning blev til en Lov fra Mand til Mand inden Nule Syffel.

Ved Aaret 1575 lod Hr. Biskopen en Bog forfatte, (uden Tvil saadan som Siellands gamle Stiftsbog, forfattet udi Noes Skilde Capitel efter Biskop D. Hans Albertsens Omsorg i Aaret 1567), hvorudi han besørgede registeret og antegnet Skalhøls Stifts Kirkers Eendomme, Gods og Midler, Ornamente og Donationer, m. m., hvilken Bog, kaldet Gisle Biskups Måldag, er til endnu, og ved en Kongel. Anordning af Hønsalig Kong FRIDERIC V. i Aaret 1749 er bleven confirmeret, i Kraft af hvilken alt hvad i bemeldte Bog er anført Kirkerne tilhørende, om end skiont det midlertid er gaaet i fremmet Bære, bor som ulovlig afhændet drages tilbage og erstattes Kirkerne.

Saaledes strakte Hr. Biskopens Omsorg sig saavel til Stifts Skolen som til Stiftets Kirker, og overalt visede han sig i sit hele Embeds Førelse som en vindskibelig, omhyggelig, fredsommelig og for Religionens gode Sag nidkær Mand: Kun imod hans Præsteskab brugte han for megen Myndighed, ligesom og for megen Frihed med Cathedral-Kirkens Godser, tvertimod Kong CHRISTIAN III. Befaling og Forbud, hvorom udførlig kan læses oftemældre Hist. Eccl. Islæd. T. III. p. 316 — 18, hvilket af den henlærde Forfatter slutt. s. saaledes: *Quod pariter, ac alia similia certe vituperis digna, non tamen tantu sunt, quin Gislaus optimis & utilissimis Skalhølnæ Dioceseos Episcopis adnumerari mereatur.*

Hans første Ægteskab m. d. Christina Mökell var og ingen Værelse ved, som tilforn er nævnt, skiont hun havde sine store Dyder, Evne, Hønsalighed, omhyggelig Kierlighed for Mand og

og Børn, og altsaa var han langt lykkeligere i Ægteskab end
 nest anførte Jubel-Lærer Hr. Biskop Oluf Hjaltesen p. 84. Ef-
 ter hendes Død skreed han til det andet Ægteskab med Fr. Thor-
 dys Jonsdatter, Hr. Oddo Haldorsens Enke fra Gaulveriaabø,
 som uden Børn overlevede denne fromme og sluttige Biskop, som
 paa sin sidste Visitsats-Reyse endede sine Dage, nemlig: Da
 han havde visiteret hos Jubel-Lærerens Hr. Jon Krakken til Gran
 1587, overblev han der om Natten, hvor han den 30te Aug.
 om Morgenen tilig opstod og vækkede sit Folgeskab, derpaa hør-
 te sin Morgen-Andagt, og efter Sædvane opregnede Catechis-
 mum, under Korsens Betegnelse paakaldte den Hellig Aand, og
 læste den 8de Davids Psalme, gik saa ind i Kirken, hvor han læste
 det første Capitel af Salomons Høysang, saa og en Bøn af Haver-
 manns Bonnebog. Derefter lod han ved Præsten Hr. Asmund
 Thormodsen, som var ham ved Haanden, skrive tvende Breve,
 et til Peder Thomassen, der samme Aar den 30te April var kom-
 men til Landet, for at succedere Amtmanden Joh. Euchalt, der
 stedse havde været Ven af Biskopen, og et Brev til Biskopen i
 Holum, Hr. Gudbrand Thorlacksen.

Og som Hr. Biskop Gisle havde levet i en bestandig rede-
 lig Nidkærlighed for Religionen, saa døde han og derudi, da han
 i en gudelig og opbyggelig Troste-Tale til et Menneske, (som var
 løsladt af Bessastads Fugthuus og nu hidkommen, begierede at
 tale med Bispem), greb sig for ^{hastig} an, og udførte Talem læn-
 gere end hans Kræfter det kunde taale, saa han derover blev af-
 mægtig og begyndte at skælve og blegne. Da Talem var til Ende,
 gik han ind i Hr. Jon Krakkens Episcopus-Stue, for at holde Mid-
 dags-Maaltid, men for han smagede noget, faldt han i Alsmagt,
 kom

Hans hastige
 og gudelige
 Endeligt.

Kom dog strax til sig selv, man bragte ham paa Sengen, hvor han en liden Stund blev hæftig i Bønnen, vendte saa Ansigtet til sine, og sagde: Mine Venner drager tilbage til Skalholt, og paa det kiertligste hilser min Hustru og mine Born, beder Gud for mig og tilgiver mig, og da han strax derpaa sagde: Fader i dine Hænder befaler jeg min Aand, sov han hen, da han havde levet 74 Aar, tiend i Guds Kirke over 50 Aar, men været Biskop over 30 Aar. Efter tvende Dage førte hans Venner ham til Skalholt og begravede ham i Domkirken. Den nu værende høyrde Biskop D. Finn Jonsen giver ham til Slutning denne Eloge, som jeg vil anføre i Steden for hans Gravskrift:

Hans Alder
og lange
Tjeneste.

Vir pius, sedulus & modestus, qvi omnes in id intendit nervos, ut superstitiones papisticæ elimarentur, sed vera Religio firmas figeret radices. — —

Doctrinam doctosque quantum in eo erat, promovit & amavit.

Han kunde ikke Latin, men Tydsk og Dansk forstod han til Gavn; han læste idelig den Hellige Skrift og tydske og danske af Lutheri Skrifter.

Hans Skrifter, som tilforn kortelig er anført, vare:

Psalmer paa Islandsk. Kiøbenhavn 1558. 8.

Margarita Theologica oversat paa Islandsk, ibid. 1558. 4. Den er trykt paa Kongel. Bekostning, som sees af Biskop Nicol. Palladii Fortale. Af dette Skrift kalder Hr. Procanceller Pontoppidan det i Tvivl, at han skulde være ukyndig i det latinske Sprog.

Jesu Sprach, oversat paa Islandsk. Holum 1580. 8.

Epistola ad Johann. Hennichium Pastorem Hamburg. i Jacobi Coleri Libello Epistolarum. Frk. 1587.

De han til Trykken besørgede:

Esaiæ 53 Capitel med en kort Forklaring og Biskop D. Ped. Palladii Fortale, (som en er anført i Zwergii Siellandske Cleriske blant Palladii Skrifter) hvortil er søjet

Jerusalem's Odeleggelses Historie, saa og Joh. Bugenhagii Christi lidelses Historie, oversatte paa Islandsk af Oddo Gorskalksen, trykt Kiebenhavn 1557 efter nogles Mening paa Kongel. Beskøftning.

Han har og oversat og i Manuscript efterladt sig de fleste, om ikke alle Bibelens Prophetiske Bøger.

Genealogia Gislaviana, Vigfusiana, Ormiana &c.

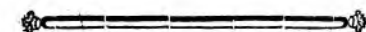
Ejulf Mökollur,
var en navnkundig Proprietair.

Magnus Ejulfssen Mökoll 1477 Biskop i Skalholt Stift, druknede paa Vistars 1489.	Ingeborg Mökoll * Ejulf N. - -	Einar Ejulfssen Mökoll Laugmand for Sönden og Vesten paa Island.
---	-----------------------------------	--

Oddur Ejulfssen, Bisp Ögmunds Promus condus, en gudsvogtig Mand og hemmelig Lutheran.	Ejulf Ejulfssen Mökoll.
--	-------------------------

Magnus Ejulfssen Mökoll, Præst 1546 til Selarða. Thordys Ejulfssd, Mökoll og	Gisle Ejulfssen Mökoll blodsbrødede begge sine Søstre, og blev landflygtig. Christin Ejulfssd, Mökoll avlede ved Broderen Gudrun Gisedatter, som uden Ægteffab avle- de med Biskop Guldbrand Thorlacshen 2 Børn.
--	--

Gisle Gudbrandsen f. 1565, Rector ved Skalholt 1585, Præst til Hvammi i Hvamsvit, † 1621.	Steinun Gudbrandsdatter f. 1569. * Skule Einersen, en formuende Proprietair. Deres Børn sees paa Biskop Gudbrands Slægt-Register.
--	--

Gisle Jonssen
Præst til Gaulverjabai i Skalholt Stift.

Stephan Gisleffen Faderens Succes- sor i Gaulverjabai.	Jon Gisleffen var sin Broders Felix Gisleffens Succes- sor til Gaulverjabai, siden Præst til Kjalarnæs. * Wilborg Thordarsdatter.
--	---

Christin Ejulfssd, Mökoll ved hendes 5 Børn blev hun en mærkværdig Stam- me: Moder.	* Hr. Gisle Jonssen Biskop i Skalholt, Jubel-Lærer.	* Thordys Jonsdatter, Enke af Hr. Oddur Haldorssen fra Gaulverjabai,) uden Børn.
--	---	--

Stephan Gisleffen, Arne Gisleffen,
Helga Gisedatter, Vilborg Gisedatter, og Gudrun Gisedatter,
hvis Slægt-Register herester følger.

- I. Stephan Gislessen, Præst til Odda, * Thorgerd, (Datter af Præst Odd Haldorsen til Gaulveribai og Thordys Jonsdatter), havde 9 Børn.
- a. 1. Sigurd Stephensen, en lærd Mand, Maler, Poet og Musicus, blev Rector i Skalhølt's Skole, men kun saa Uger, druknede 1593 i Bruaraat.
 - b. 1. Oddur Stephanssen var 2 gange Rector i Skalhølt's Skole, siden Præst til Gaulveribai og Stifts-Propst. Efter Biskop Odd Einarsens Død 1631 foreskød han Stiftet, † 1641 d. 3 Decemb. hans Historie, som Jubel-Læser sees herefter.
 - * Ingebiörg Ericksdatter var hans første Hustru, og avlede 4 Børn.
 - a. 2. Sigurd Oddszen Præst til Arnarbale, * Brynhild Aredatter, havde 3 Børn.
 - a. 3. Povel Sigurdszen * en Præste-Datter fra Guttormshage.
 - b. 3. Ingeborg Sigurdsdatter. c. 3. Stephan † ung.
 - b. 2. Vigfus Oddszen succederede sin Fader 1642.
 - * Katrin, en Datter af Propst Gisle Barmessen i Grundavik og Gudrun Povelsdatter. Deres Børn vare 3.
 - a. 3. Arnor, Biarne, Karen. See herefter.
 - c. 2. Nicolaus Oddszen levede privat, * Gudrun Arnorsdatter.
 - d. 2. Thorgerdur Oddsdatter * John Arnorszen til Dverdarnæs, 4 Børn.
 - a. 3. Oddur, Gudmundur, Arnor, Helga. See herefter V.
 - a. 1. c. 2.
 - c. 1. Snæbiörn Stephanssen succederede sin Fader til Odda, blev Propst i Rangervall's Syssel, var 2 gange gift.
 - * Helge Eriksdatter, med hende 1 Barn, som døde ung.
 - * Margret, Datter af Sysselmand Marcus Olafszen fra Store-Dal, 3 Børn.
 - a. 2. Marcus Snæbiörnssen blev Sysselmand i Westmannøe.
 - * Christin Einarsdatter, Moder til 4 Børn.
 - a. 3. Groa * Povel Torfessen, Sysselmand i Isefiord's Syssel, 4 B.
 - a. 4. Magnus Povelsen,
 - b. 4. Snæbiörn Poulssen * Christin Magnusdatter, havde 3 Børn.
 - a. 5. Magnus Snæb. Propst og Præst til Sande i Isefiord's Syssel.
 - b. 5. Marcus Snæb. Præst til Flåtøe.

- e. 5. Hakon Snæb. Præst til Alftamre.
- c. 4. Thorstein Poulsen til Budardal * Charitas, Datter af
 Euffelmand Biarne Pederffen til Skarb.
- d. 4. Teitur Poulsen Præst til Eyre i Skutulsfjord.
- b. 3. Anna Marcusdatter * Isleifur Tordarson.
- c. 3. Rangheid Marcusdatter * Præst Thorvald Biörnssen, som
 boede paa den Gaard Skammbeinstader.
- d. 3. Gudrun Marcusdatter * Gisle Biarnessen.
- b. 2. Helga Snæbiörnsdatter † uden Børn.
- c. 2. Ragnheid Snæbiörnsdatter * Hakon Biarnason, 5 Børn.
 - a. 3. Torfe Hakonsson † i Holland.
 - b. 3. Snæbiörn Hakonsson † i Danmark.
 - c. 3. Ragnheid Hakonsdatter * Præst Gisle Jonssen.
 - d. 3. Cecil Hakonsdatter † uden Børn.
 - e. 3. Katrin Hakonsdatter * Gisle Altsön.
- d. 1. Christin Stephansdatter * 1605 Hr. Olafur Einarssen, (Broder
 til Biskop Oddur Einarssen), Præst til Kirkebai og Provst i Mule
 Eyffel, † 1651, en af de beste og opbyggeligste Islandske Poeter.
 Han var Jubel-Lærer ligesom hans berømmelige Fader og Søn,
 hvis Historier med Stamtafle herefter, 6 Børn.
 - a. 2. Stephan Olafssen den Islandske Horatius, Præst til Vallanæs og
 Provst i Mule Eyffel, † 1688. See hans Skrifter i Prof.
 Worms Lexic. T. II. p. 144.
 - * Gudrun Thorvaldsdatter, Møder til 7 Børn.
 - a. 3. Thore Stephansdatter * Poul Hognessen, Præst til Valt-
 hiofsstad.
 - a. 4. Stephan Pouelssen.
 - b. 3. Anna Stephansdatter * Provst Olaf Gudmundssen til Nau-
 negil.
 - a. 4. Margrete Olafsdatter * Provst Biörn Magnussen i Hune-
 vands Eyffel, først Præst til Bergstader, siden til Gren-
 jaderstad. Anden gang
 - * Ellen, Laugmand Benedict. Thorstenffens Datter, af første
 Egteskab avlet 1 Datter, og af andet 7 Børn.
 - a. 5. Anna Biörnsdatter * Laurids Scheving, Klosterholder-
 til Munkeveraae, havde 4 Børn.
 - a. 6. Margret Lauridsdatter Scheving * Einer Arnessen,
 Præst til Næs i Thingoe Eyffel.

Stephan Gislesens Slægt-Register.

- b. 6. Stephan Scheving * Provst Stephen Thorlevsens Datter.
- c. 6. Hannes Scheving, Capellan til Grensaberfad.
- d. 6. Jorun Scheving, * Thorsten Hallgrimsen, St. Th.
- b. 5. Benedikt Björnssen, Degn til Madruvalls Kloster.
- c. 5. Vigfus Björnssen, Præst til Skinnastader.
- d. 5. Magnus Björnssen, Capellan til Helgestader.
- e. 5. Einar Björnssen, Studios, Theolog.
- f. 5. Thruder † ugift.
- g. 5. Thorun, ugift.
- h. 5. Gudrun, ugift.
- b. 4. Stephan Olafsen, Præst til Hoffuldstader, 2 gange gift.
- * Ragnheid Magnusdatter, Moder til 6 Børn.
- * Sigrid Sivertsdatter, Moder til 2 Sønner.
- a. 5. Olafur Stephansen, Amtmand, * Sigrid, eneste Datter af Amtmand Magnus Gislesen.
- b. 5. Sigrid Stephansdatter * Christ, Johansen, Præst til Stafholt.
- c. 5. Ellen Stephansdatter * Provst Biarne Jonssen, Præst til Dreidebolstad i Hunevand Syssel.
- d. 5. Margret Stephansdatter * Magnus Jonssen, Præst til Wiklagard, † uden Børn.
- e. 5. Anna Stephansdatter * Vigfus Scheving, Sysselmand i Skagefiords Syssel.
- f. 5. Sigrid Stephansdatter * * Thoraren Jonson a Grund, Jon Jacobsen, begge Sysselmand i Vadle Syssel.
- g. 5. Oddur Stephanlsen, Notarius i Landets Ober-Diet.
- h. 5. Sigurd Stephanlsen, først Contrector i Holum Skole, siden Præst til Modruvalls Kloster.
- * Gudrid Haldorsdatter.
- c. 3. Ranveig Stephansdatter * Hr. Eigil, Præst til Kalsafell.
- a. 4. Stephan Eigilsen, Præst til Hjaltefad.
- * Sigrid, Datter af Hr. Ketil Erichsen, Præst til Svallbard, og Christrun Thorstensdatter.
- d. 3. Gudrun Stephansdatter * Biarne Einerssen, Præst til As i Fellum.
- a. 4. Einar Biarnesen, Capellan hos sin Farbroder Hr. Thorvald Stephansen til Hof, † uden Børn.

b. 4.

- b. 4. Gudrun Biarnedatter. c. 4. Cecil Biarnedatter.
- e. 3. Olafur Stephensen succederede sin Fæder til Vallanæs 1688.
- * Haldore, Datter af Biörn Magnussen til Munkerverraae.
- a. 4. Stephen Olafstøn † Erudent i Kiøbenhavn.
- b. 4. Margret Olafsdatter * Sigurd Erichsen, Præst til Ekeggestad.
- f. 3. Haldore Stephansdatter † ugift.
- g. 3. Thorvalder Stephensen, Præst til Hof i Vopnesfiord.
- * Christin Biörnsdatter fra Munkerverraae, 2 Børn.
- a. 4. Gudrun Thorvaldsdatter * en dansk Mand Sören Jensen til Etosavatn, 9 Børn.
- a. 5. Thorvald, Einar, Gudrun, Maria, Sigrid, Jens, Jörgen, Olafur, og Jon Sörensen.
- b. 4. Helga Thorvaldsdatter 2 gange gift, uden Børn.
- * Peder Biörnsen fra Dufstafel.
- * Provst Hiorleif Thordarson a Hallermstad.
- h. 2. Eric Olafsson * Olaf Jonsdatter fra Hæstafellstunge, han blev Præst efter sin Fæder til Kirkebai 1653, 3 Børn.
- a. 3. Olafur Erichsen, Præst til Eyda, † ugift.
- b. 3. Christin E. d. * Søffelmand Poul Mortensen i Eydum, 4 B.
- a. 4. Eric, Eric junior, Gisle † ung.
- d. 4. Haldor Poulsen, Præst til Breid:bolstad.
- * Sigrid Isleifsdatter, 2 Børn.
- a. 5. Isleif Haldorssen, Skalhøls Dispestøels Forstander.
- b. 5. Christin Haldorsdatter.
- c. 3. Haldor Erichsen, studerede 4 Aar i Kiøbenhavn, blev siden Præst til Kølfrønstad (el. Kirkebai).
- * Thorbiorg, Datter af Provst Hallgrim Jonsen til Glaumbai, 3 Børn.
- a. 4. Ragnheid. b. 4. Jon.
- c. 4. Brinjulfur Hallgimsson, Provst og Præst til Kirkebai, † 1738.
- * Ragnheid, Hr. Olaf Asmundsens Datter, Meder til 3 Børn.
- * Sigrid Ketilsdatter, Hr. Stephen Egillsens Enke.
- a. 5. Olafur Brynjolfsen, Præst til Kirkebai.
- * Ragnheid Thorgrimsdatter.
- b. 5. Halldor Br. Præst til Laugardale, * Gudrun Haldorsdatter.

- c. 5. Eric Br. Præst til Middal, men dømt fra Embedet.
 * Valgerd Svendsdatter.
- d. 5. Arne Bryn. e. 5. Ingebiörg Brynjolfsdatter.
- e. 2. Gudrun Olafsdatter * * Eyulfur Biarnesen, Præst til Kollfrø-
 justab. Kolbein Einerfen i Tunge. Af første Ægteskab
 4 Børn.
- a. 3. Biarne. Olafur. Vilborg. Christin.
- d. 2. Helga Olafsdatter.
- e. 2. Christin Olafsdatter * Gudmund Biarnesen, Præst til Gren-
 jadarstæb. De avlede ingen Børn.
- f. 2. Margret Olafsdatter * Hr. Jon Gissurson, først Rector ved
 Skafholts Skole til 1630, ved Holums Skole til 1632,
 derefter Præst til Mule, og kort derefter Provst i Tingøe
 Syssel, 2 Børn.
- a. 3. Gisle Jonson, Præst til Helgestæder.
- * Sigrid Geyrsdatter, Moder til 6 Børn:
- a. 4. Jon Gissleson, først Hører ved Holum Skole, siden Præst
 til Snurbaai og Provst i Vable Syssel.
- * Ingebiörg Björnsdatter, havde 1 Datter.
- a. 5. Sigrjd Jonsdatter * Hr. Björn Scheving, Præst til Eya-
 balsaar, har 3 Børn.
- a. 6. Sophia Scheving * Hr. Magnus Einerfen, Præst
 til Tjørn.
- b. 6. Jon Scheving. c. 6. Ingebiörg Scheving.
- b. 4. Jon Gissleson (junior) efterlod ingen Børn.
- c. 4. Helga Gisledatter * Halldor Jonson i Nissøe.
- d. 4. Margret G. * Olaf Jonsen, Præst til Helgestæder.
- e. 4. Gudrun Gisledatter.
- f. 4. Gudrun (junior) * Provst Geyr Marcussen, Præst til
 Laufas.
- b. 3. Grimur Jonsen, Præst til Stab i Kinn.
- * Ingebiörg Illugadatter, 2 Børn:
- a. 4. Jon Grimfen * Gudrun Jonsdatter.
- b. 4. Illuge.
- e. 1. Thurid Stephansdatter * Thorleif Arnesen, 5 Børn:
- a. 2. Stephen. b. 2. Arne. c. 2. Thorgerdur. d. 2. Gudrun.
- e. 2. Gudrid Thorleifsdatter * Thord Jonsen.

f. r. Salvör Stephonsdatter.

- * Rector Jon Einerfen 1594, med ham 1 Datter, 7 ung.
- * Erlend Asmundsen, Proprietair til Hval, 1 Datter.
 - a. 2. Karen Erlandsdatter, blev Stamme-Moder til mange brave Folk. En Kvinde af Mandes Mod og Hjerte.
 - * Vigfus, (Søn af Gisle Haagenfen, Laugmand i den sydlige og vestlige Deel af Island), fød 1608. Fra Kjøbenhavn's Academie gif han til Batavia og lagde sig sevel efter Studierne, saa at, da han i sit 20de. Aar kom hjem 1628, blev han regnet blant de lærdeste Studentere. Den ældre Aar blev han Rector Scholz Holanz., hvilken han 1630 smykkede med Skalhøits Skole, 1632 blev han Syffelmand i Arne Syffel, men boede ubi Rangarvalle Syffel paa Storølsfjhal, + 1647.

Deres 5 Børn udgiøre Geneologiam Vigfusianam.

- A. Gisle Vigfusen, begav sig til Kjøbenhavns Academie 1658, reise derpaa til Tydskland, Holland og Engeland i 4 Aar, blev Rector ved Holums Skole 1663. Drog atter til Kjøbenhavn 1667, tog Magister-Graden, og drog 1669 til Island, † 1673.
 - * Gudrid Gunnarsdatter, hun erede Gaarden Hof paa Høvedstrand, hvilken Gaard deres Søn Vigfus siden beboede. See herester
- B. Jon Vigfusen (den ældre) blev Syffelmand i Arne Syffel, og boede paa sin Fæderne Gaard Storølsfjhal.
 - * Helga Thorlaksdatter. De havde 2 Børn:
 - a. 2. Erlendur Jonfen var Laugrettes Mand.
 - * Ingebiörg, (Datter af Laugmand Sivert Björnsen) havde 4 Børn.
 - a. 3. Vigfus Erlandsen, nu værende Provst ubi Snafeldnæs-Syffel og Præst til Seeborg.
 - * Thore Sivertsdatter, uden Børn.
 - b. 3. Jon Erlandsen † ung. c. 3. Cecilia Erlandsdatter, ugift.
 - d. 3. Torfe Erlandsen * Sigrid Jonsdatter, (Sødfænde barn til Hr. Biskop D. Finn Jonslön) har en eeneste Datter.

Stephan Gislessens Slægt-Register.

- a. 4. Gudfinna Torfedatter * Haldor Finnfen. *See her-*
ester blant Bisfop D. Finn Jonssens Børn.
- b. 2. Christina Jonsdatter * * Torfe Gudmundten til Røttum,
 Sivert Sivertfen først Landtrinas Skriver, siden Syffels-
 mand i Arnes Syffel. Deres eneste Datter.
- a. 3. Helga Sivertsdatter * Hannes Vigfusen til Hof, 3 B.
 a. 4. Olufa Hannesdatter * Thorlac Thorlacius, Klo-
 sterholder.
- b. 4. Erlendur Hannessen, Capellan til Seiberg.
 c. 4. Christin Hannesdatter.
- C. Jon Vigfussen (den yngre) f. 1643, blev Student 1664,
 Syffelmand 1666 i Borgesfjords Syffel, fradømt Embedet
 1673. Sit ved Griffenfeldts Hielp Kongel. Bentebrev af
 12te Mart. 1674 paa Holum Bispedømme, tiltrædte samme
 1684, † 1690, var i sin Tid formedelst sin forunder-
 lige Skiebne en mærkværdig Mand.
- * 1668 Gudrid, Datter af Thord Jonfen, Præst til Hiterdal,
 og Helga Arnedatter, (hendes Forældre vare Laugmand
 Arne Oddson og Thordis Jonsdatter) Helga Arned var
 for sin Gudsfrøgt og store Gæmildhed mod fattige en i Is-
 land meget berømt Dame). Hun overlevede Bispfen, og var
 Moder til 9 Børn, fra hvilke de for nærværende Tid meest
 florerende Familier i Is'and nedstamme :
- a. 2. Thord Jonfen (Theodorus) Vigfusius blev Rector ved Skals-
 holt's Skole 1698, Præst til Stadestad 1702, sa og Provst
 i Snæfjelds Syffel, † 1720 d. 21de Aug. ætat. 48.
 Han indskævnte, paa sin Arue Moders og egne Begne den
 efter hans Faders Død 1690 afsagde haarde Commissions-
 Dom, til Høyeste Ret, hvor samme den 15de Junii 1693
 blev aldeles underkendt og ikke maatte komme Bisfop Vig-
 fusen i Graven, eller hans Arvinger til nogen Forkleines-
 se, Skade eller Omkostning i nogen Maade. Udi Sib-
 berns Idea Hist r. Literar. Islandorum in Dreyeri Mo-
 nument. Anecdor. p. 223 sqv. opregnes 4 hans Skrifter
 færdige til Trykken og 5 endnu ikke fuld færdige, hvilke
 vise Mandens Erudition,

* Mar-

- * Margret Semundsatter fra Hterdal, Moder til 4 Børn:
 - Histor. Evcl. Island. T. III. p. 542 sætter 6 Børn.
 - a. 3. Gisle Thordsøn * Sophie Scheving, uden Børn.
 - b. 3. Thorbiörg Thordsdatter * Provst Asmund Jonfen,
 - Præst til Breidebolstad paa Skagestaad, 3 Børn.
 - a. 4. Jens Amundfen f ung.
 - b. 4. Jon Asmundfen var Capellan hos sin Fader. †
 - * Sigrid Jonsdatter † uden Livs Arvinger.
 - c. 4. Thurid Asmundsdatter * Jon Eggertfen, Sæffelman i Høgefjords Sæffel.
 - c. 3. Salvör Thorsdatter * Halldor Jonfen, Provst og Doms-Rirke Præst paa Holum. Deres eneste Datter.
 - a. 4. Helga * Magnus, (Hr. Biskop Gisle Magnussens Søn) sem efter at han havde opholdt sig i 7 Aars Tid ved Københavns Universitet, blev constitueret Sæffelman i Skagefjords, og siden i Hunevant Sæffel. Deres Børn ere 2.
 - a. 5. Gisle Magnusfen.
 - b. 5. Ingebiörg Magnusdatter.
 - d. 3. Karen Thorsdatter * Hr. Vigfus Jonfen, Præst til Hpytterdal og Provst i Myre Sæffel, er nu Præpositus Honorarius. Deres Søn
 - a. 4. Eric Vigfusfen, Capellan hos Faderen.
- b. 2. Gisle Jonfen Wigfusius til Mævøhild, han druknede, da han reiste fra Kirken til sin Gaard 1715.
- * Margret, Laugmand Magnus Jontens Datter, 3 Børn.
- * Karen Biörnsdatter uden Børn.
 - a. 3. Magnus Gislefen, først Landtingsfriver, siden Laugmand og endelig Amtmand over Island.
 - * Thorun Gudmundsdatter. En Datter levede.
 - a. 4. Sigrid Magnusdatter.
 - * Hr. Amtmand Ole Stephensen, deres Børn 5.
 - a. 5. Thorun.
 - b. 5. Magnus.
 - c. 5. Stephen.
 - d. 5. Biörn.
 - e. 5. Ragnheid.

Stephan Gisleffens Slægt-Register.

- b. 3. Ragnheid Gisleddatter * Jon Jonslön, Prøfst i Borgersfiørd's Syffel og Præst til Stafholt, havde 2 B.
- c. 4. Jon Jonsen, adjungeret Syffelmand i Røngø. S.
* Sigrid Thørfstensdatter.
- b. 4. Sigrid Jonsdatter * Hr. Jon Asmundsen, sin Faders Capellan, (vid. Supra C. b. 4.) * Boge Bendixsen.
- c. 3. Gudrid Gisleddatter gift 1733, † 1766, Moder til 6 Børn.
- * D. Finnur Jonsen fød d. 16de Jan. 1704, Præst i Stafholt 1732, og Prøfst i Borgersfiørd's Syffel, vice Biffop i Skalholt 1743, og virkelig Biffop 1754, gratificeret ved Bullam Doctoralem 1774.
Hans ypperlige Historia Ecclesiastica Islandiæ udi 3 Tomer i 4to viser, at han er unægtelig en af de lærdeste Mænd, Island har havt.
- a. 4. Margret Finnsdatter * Prøfst Hr. Jon Teitsen, Præst til Gautverjabai, har 2 Børn.
- a. 5. Finnur Jonsen.
b. 5. Sigrid Jonsdatter.
- b. 4. Hr. Halldor Finnsen, Præst til Hitardal.
* Gudfinna Torfedatter (v. Supra B. a. 4)
- c. 4. Hr. Jon Finnsen, Præst til Hrune i Arne Syffel.
* Vilborg, Hr. Jon Jonsens Datter af Silsbæde, 2 B.
a. 5. Torfe. b. 5. Jon.
- d. 4. Hr. Hannes Finnsen blev 1775 kaldet at være Stiftens Prøfst i Skalhølt's Stift og Præst til Skalhølt's Demkirke, 1777 ordineret til vice Biffop og adjungeret sin Hr. Fader. See hans lærde Skrifter i Prof. Worms Lexicon T. I. p. 307.
- e. 4. Stender Finnsen, Syffelmand i Arne Syffel.
f. 3. Ragnheid Finnsdatter.
- c. 2. Magnus Jonsen succederede sin Fader i Directoratet ved Skalhølt's Skole 1701, men døde 1702 ved Niels Jacobsens Tid. Ugift.
- d. 2. Vigfus Jonsen, først Corrector ved Skalhølt's Skole, lærde siden paa sin Gaard Bogtryk, † 1726.

* Chrif.

- Christin Gudbrandsdatter fra Varnsfjord † uden Børn.
- e. 2. Thordiis Jonsdatter * en rig Proprietair Magnus Sivertsen til Ørødre-Tunge, men blev siden skilt fra ham, 5 Børn.
 - a. 3. Sæmund Magnufsen, Præst til Miklabai og Provst ubi Skagefiords Syffel, * Gudrun Thorstensdatter, 7 Børn.
 - a. 4. Magnus Sæmundssen, Præst til Tingvælle.
 - * Ragnhild Magnusdatter, 2 Børn.
 - a. 5. Gudrun Magnusdatter † ugift.
 - b. 5. Gudmund Magnufsen Studios. Theolog.
 - * Ingebiörg Brynjolfsdatter.
 - b. 4. Oddur Sæmundsen boer paa Atlestad i Svarferdal.
 - * Gudrun Jonsdatter, 3 Børn.
 - a. 5. Sæmund Oddsen Studios. Theolog.
 - b. 5. Gudrun. c. 5. Jon, begge unge.
 - c. 4. Margret Sæmundsdatter †
 - * Vigfus Jonfen, Provst og Præst til Hiterdal, † uden Børn.
 - d. 4. Jartrud den ældste, ugift.
 - e. 4. Jartrud den yngste * Torfs Gislefen, Proprietair til Medalsfell, har ikke Børn.
 - f. 4. Helga. g. 4. Thorstein.
 - b. 2. Jon Magnufsen til Nap ****.
 - Sigrid Gudmundsdatter Moder til 3 Børn. Bergliot Gudmundsdatter, Moder til 5 Børn. Gudrun Skuledat, og Gudlaug Arnedatter.
 - a. 4. Gudmund Jonfen, Præst til Krøfs og Badmulestader.
 - * N. Magnusdatter, Moder til 3 Børn.
 - * Gudrun Haldorsdatter.
 - a. 5. Erland Gudmundsen, nu værende Capellan til Hofsteig.
 - b. 5. Gisle. c. 5. Arne.
 - b. 4. Thord Jonfen, Præst til Kalvsfeld paa Eiden.
 - * Ingeborg Ericsdatter. Deres Søn
 - a. 5. Gudmund Thordssen.
 - c. 4. Sigrid Jonsdatter.

Stephan Gislessens Ælgt-Register.

- * Vigfus Sigurdson, Præst til Næs, med ham 2 Børn.
 - a. 5. Sigurd Vigfuson, Studios. Theolog.
 - b. 5. Ragnheid Vigfusdatter.
- * Eyolf Sturlafon, nu værende Præst til Prestebakke i Strande Syssel.
 - d. 4. Sigurd. e. 4. Gudmund (junior).
 - f. 4. Gudrin Jonsdatter.
- * Thorlew Nicolaisen.
 - g. 4. Jon Jonssen.
 - h. 4. Sigurd Jonsdatter * Einer Haskidafon, Lavrettsmand.
 - i. 4. Jon Jonssen var hans naturlige Søn.
- c. 3. Sigrid Magnusdatter.
- d. 3. Helge Magnusdatter.
- e. 3. Elen Magnusdatter * Biarne Thorderfon, 2 Børn.
 - a. 4. Elen Biarnedatter.
 - b. 4. Charitas * Hr. Sigurd Magnusen, Præst til Steensholt.
- f. 2. Sigrid Jonsdatter (den ældre), Biskop Jon Vigfusens Datter, † 1725.
- * Magnus Biörnson, Proprietair til Storehol i Vadse Syssel, havde 4 Børn.
 - a. 3. Biörn Magnusen, Provst i Hunevands Syssel, og Præst først til Bergstader, siden til Grenjadastader. Hans 8 Børn i tvende Ægteskaber er tilforn anført (v. d. I. a. 2. b. 3. a. 4. a—b. 5).
 - b. 3. Thorsten Magnusen, Sysselmand i Kangarvalls Syssel.
- * Valgerd Biarnedatter fra Skard, havde 1 Datter.
 - a. 4. Sigurd Thorstendatter * Jon Jonssen, adjungeret Sysselmand.
- c. 3. Ragnheid Magnusdatter * Stephen Olaffen, Sognes Præst til Heskuldstader. Dires Børn vare 6:
 - a. 4. Olaver Stephensøn, Amtmand i Island.
- * Sigrid Magnusdatter, v. Supra.
 - b. 4. Elen Stephendatter * Hr. Biarne Jonssen, nu værende Provst i Hunevands Syssel, og Præst til Dredebaallad, har ingen Børn.

c. 4.

- c. 4. Sigrîd Stephensdatter * Hr. Christian Jonfen,
Præst til Etastholt i Nyhvre Syffel. Deres eneste Datter
- a. 5. Ragnheid † ung.
- d. 4. Margret Stephensdatter, uden Børn.
- * Hr. Magnus Jonfen, Præst til Misklaaard og Hoola.
- e. 4. Anna Stephensdatter * Wigfus Scheving, Syffelmand i Skagefiords Syffel. Deres 5 Børn her-
efter:
- f. 4. Sigrîd Stephensdatter (den yngre).
- * Thorarer Jonfen, Syffelmand i Vadst. Syffel, 5 Børn.
- * Jon Jacobfen, Syffelmand i samme Syffel, 4 Børn.
- a. 5. Stephen Thorarersfen, nu ved Kiøbenhavn's Univerfitet.
- b. 5. Wigfus Thorarersfen, Studiosus.
- c. 5. Gisle. d. 5. Frideric. e. 5. Magnus Thorarersfen. f. 5. Jon Jonfen. g. 5. Bendt † ung.
- h. 5. Jacob. i. 5. Margret Jonsdatter.
- d. 3. Helga Magnusdatter * Jon Biørnfen, Proprietair fra Dufstafell, havde 9 Børn:
- a. 4. Hr. Magnus Jonfen, Præst til Misklegaard.
- * Margret Stephensdatter, uden Børn, som før er nævnt.
- b. 4. Wigfus Jonfen, Syffelmand i Thingøe Syffel.
- * Halldore Szimunds datter, 3 Børn videt:
- a. 5. Jon. b. 5. Biørn. c. 5. Karen.
- c. 4. Biørn Jonfen, Apotheker til Næb.
- * Gudfinne, Datter af Hr. Provst Gudhøg Thorgeyrsfen.
- d. 4. Brynjolver Jonfen opholder sig udenlands.
- e. 4. N. Jonfen † ung.
- f. 4. Eitabeth Jonsdatter * Hr. Jon Jonfen, Capellan til Glæstet.
- g. 4. Sigrîd Jonsdatter er ugift.
- h. 4. Gud un Jonsdatter * Hr. Jon Sigurdfen, Præst til Gard og Hfs i Thingøe Syffel.
- i. 4. Ragnheid Jonsdatter er ugift.
- g. 2. Sigrîd Jonsdatter (den yngre), Wilfon Wigfusens Datter, † 1730. Hun var Moder til 2 Børn, som døde unge,

unge. Hun roses mangfoldig i Hist Eccl. Isl. T. III. p. 695.

- * M. Jon Widalin f. 1666, d. 21de Martii, blev Conrector i Skalholt's Skole 1692, Præst ved Domkirken 1693, Biskop i Skalholt's Stift 1698, † 1720. See herester om ham ubi Jubel-Lærer Angrim Jonfens Slægt-Register.
- h. 2. Helga Jonsdatter 2 gange gift, Moder til 4 Børn.
- * Wigfus Gislefen til Hof, hendes Sødsfendebarn.
- * Jens Matzsen Spendrup, Syffelmand i Hegeren's Syffel.
 - a. 3. Jon Wigfulen, Klosterholder til Meynestad.
 - * Thorun Hannesdatter Scheving, havde 3 Børn:
 - a. 4. Jon Jonson, Studiosus.
 - b. 4. Wigfus Jonson, Studiosus.
 - * Cecil Thorderdatter Thorlacius.
 - c. 4. Charitas Jonsdatter * N. N.
- b. 3. Gudrun Wigfusdatter * Hans Scheving, Klosterhol-
der til Madruvalle Kloster, 5 Børn.
 - a. 4. Lauritz Scheving, Student, † ugift.
 - b. 4. Thorun Scheving * Hr. Jon Magnusen, forrige
Stifts-Provst, nu Præst til Stabestad.
 - a. 5. Lauritz Jonson, Stud. ved Kiøbenh. Universitet.
 - b. 5. Arne. c. 5. Hallgrim, og flere Børn.
 - c. 4. David Scheving, Syffelmand i Vardestrand's Syffel.
 - * Thora Eggertsdatter. Deres Datter
 - a. 5. Ragnheid,
 - d. 4. Hannes Scheving * Ranveig Mortensdatter, 3 B.
 - a. 5. Hans Scheving, gaaer i Holm Skole.
 - b. 5. Morten Scheving, ugift.
 - c. 5. Gudrun Scheving, ugift.
 - e. 4. Wigfus Scheving, Syffelmand i Skagefiords Syffel.
 - * Anna Stephensdatter.
 - a. 5. Lauritz Scheving.
 - b. 5. Gudrun Scheving.
 - c. 5. Ragnheid Scheving.
 - d. 5. Stephen Scheving.
 - e. 5. Jonas Scheving, alle unge og Ugifte.
- c. 3. Thorstein Spendrup † ung.

d. 3.

- d. 3. Wigfus Spendrup † ung.
 D. Thorbiörg Wigfusdatter, Biskop Wigfusens Søster.
 * Gisle Sivertsen, (en Søn af Jakobs-Bæter Sigurdur Oddson, hvis Fader var Biskop Oddur Eimeren. See hans Slægt-Register herefter) Skalhølt's Bispestols Forstander.
 a. 2. Wigfus Gislefen † meget ung.
 E. Salvør Wigfusdatter, Biskop Wigfusens yngste Søster.
 * Hr. Sæmund Oddson, Præst til Hiterdal.
 a. 1. Mærgret Sæmundsdatter.
 * Thord Jonfen Wigfusius, Præst til Stadesfad.
 Her endes Genealogia Wigfusiana.
- g. 1. Helga Stephensdatter
 * Eric Jonfen fra Kikiulaf i Flötshlid, havde 2 Børn:
 a. 2. Magnus Ericfen * Christin Arnedatter, havde 3 Børn:
 a. 3. Wigfus Magnussen * Jorum Gudmundsdatter.
 (vulgo Höfda brecku-Jöka) havde 8 Børn:
 a. 4. Magnus Vigfuson.
 b. 4. Gudmund Vigfuson * Anne Gudmundsdatter.
 c. 4. Thorbiörg Vigfusdatter * Erlend Ericfen, 7 Børn:
 a. 5. Sigurdur. b. 5. Eric. c. 5. Einar. d. 5. Christin.
 e. 5. Gudlaug. f. 5. Gudrun. g. 5. Steinun.
 d. 4. Graa Vigfusdatter. e. 4. Gudrun. f. 4. Solveig.
 g. 4. Olnf Vigfusdatter * Stein Gudmundfen, 6 Børn:
 a. 5. Henric. b. 5. Olafur. c. 5. Jon. d. 5. Arne.
 e. 5. Einar. f. 5. Ardis.
 h. 4. Dombildur Vigfusdatter * Gisle Erickfen fra Varde-
 strands Søffel.
 a. 5. Jorum Gislefatter.
 b. 3. Halgrimur Magnuson * Thorum Pøvelsdatter fra Teig,
 3 Børn:
 a. 4. Thorstein Hallgrimson.
 b. 4. Hallmfrid Hallgrimsdatter * Sigurd Magnussen til Høf
 i Høltum, 5 Børn:
 a. 5. Magnus. b. 5. Christin. c. 5. Hallgrimur.
 d. 5. Thorum. e. 5. Einar.
 c. 4. Einar Hallgr. * Thorbiörg, Præst Jon Magnussens
 Datter.

- c. 3. Isleif Magnússon til Hestabrekke * Helge Erlandsd., 5 B.
 a. 4. Magnúss Isleifsson * Gudrid, Præst Peder Gisserffensdatter fra Westmannær. Deres Datter Valgerdur.
- b. 4. Sigfus Isleifsson, Præst i Mirbalen.
 * Christin Magnúsd., Præstedatter fra Breidebolstad, 3 B.
 a. 5. Jon, b. 5. Finnur, c. 5. Einer Sigfusson.
- c. 4. Margret * Jon Salomonsen, Præst, 1 Datter:
 a. Gudrun Jonsdatter * Gudmund Thorderfen.
- d. 4. Gudrun Isleifsdatter, e. 4. Christin Isleifsdatter.
- b. 2. Ejolfur Erichson til Mule i Flitshlid.
 * Thordis Ejolfsdatter fra Saurba a Kjalarnæs, 2 Børn:
- a. 3. Jon Ejolfsson * Bergliot Gudmandsdatter, 2 Børn:
 a. 4. Gudmund Jonsen, Senior, * Sigrid, Magnúss Thorsteinsens Datter til Karbal.
- b. 4. Gudmund Jonsen junior, 2 gange gift.
 ** Margret, Bard Gisleffens Datter og Cecil Sturledatter.
- b. 3. Solveig Ejolfsdatter * Arne Magnúsen til Hjalaf, 11 B.
 a. 4. Gisle Arnesen avlede ingen Børn.
- b. 4. Olafur Arnesen, * Gudrun, Præst Gudmund Gudmundsens Datter. Deres Datter Sigrun.
- c. 4. Ragnheid Arnedatter * Sigurd Biarnelsen, Præst til Kalsfeskil i Hornafjord, 2 Børn: Ejolf og Sigrid.
- d. 4. Gudrid Arnedatter * Biörn Hoskuldien, Præst a Rettdarvatn, 6 Børn:
 a. 5. Morten, b. 5. Ulfheid, c. 5. Thordis, d. 5. Geyrlaug.
 e. 5. Elen Biörnsdatter * Gunnar Philippussen.
 f. 5. Ejolf Biörnsen * Christin Jonsd. fra Bolholt.
- e. 4. Thurid Arnedatter * Gisle Bardarson, Præst til Hval, 5 Børn:
 a. 5. Vigfus, Erlendur, Arne, Sigrid og Thurid Gisle-datter.
- f. 4. Anne Arnedatter * Thorlak Gunnlaugsen, en meget berøist Mand, en Præstesøn fra Saurba i Þesford, 7 B.
 a. 5. Thordis, b. 5. Thorgerdur, c. 5. Gudrun, d. 5. Thorberger, e. 5. Erlender, f. 5. Thurid, g. 5. Solveig.
- g. 4. Oluf Arnedatter * Magnúss Hannesön fra Storevaller.
- h. 4. Torbiörg Arnedatter * Thorgeyr Pedersen, i. k.

- i. k. 1. Solveig, Thurid, Gisle † unge.
 h. 1. Jon Stephensen, Senior.
 i. 1. Jon (junior) * Cecil Asmundsdatter, (Efter til Erlend Asmundsen a Hval), † uden Børn.
- II. Arne Gislefen, Præst til Hølt i Rangarvalle Syssel, 1585 viftrede han for sin Gader i Stiftets Øster-Fierding.**
- * Holmfrid, (Datter af den berømte Arne Gislefen til Hlidarenda og Gudrun Sæmundsdatter. De avlede sammen 24 Børn, hvoraf 10 her ansøres:
 - a. 1. Gisle Arnelsen druknede i den Eto Mækarfliot, efter at han var confereret det Præstekald Hølt efter sin Gader 1611.
 - * Margret, Hr. Sigurd Einerlens Datter til Breidbolstad, og altsaa en Broder: Datter af Biskep Oddur Einerlen. (See herester hans Genealogie). De havde 3 Børn:
 - a. 2. Gisle Gislefen * Ingeborg Jonsdatter, Præstens fra Vogshus.
 - b. 2. Gisle den yngre * Thurid Alfsdatter.
 - c. 2. Jon Gislefen.
 - d. 2. Gudrid Gisedatter * Jon Biörnlen i Selvaag, 3 Børn:
 - a. 3. Jon Jonsen.
 - b. 3. Gudrid Jonsdatter * Simon Arnelsen, avlede 3 Børn;
 - c. 3. Gudrid junior.
 - b. 1. Gisle Arnelsen (junior) † uden Børn.
 - c. 1. Olafur Arnelsen * Solveig Einersdatter fra Teig.
 - d. 1. Thorlev Arnelsen.
 - e. 1. Erich Arnelsen druknede i Etoen Hvitaas.
 - * Helge Erasmusdatter.
 - f. 1. Poul Arnelsen † uden Børn.
 - g. 1. Gudrid Arnedatter (den ældre), hun levede 90 Aar.
 - * Orm Vigfussen, Sysselmand, (hvis Moder var Ragnhild, Lauge mand Thord Gudmundsens Datter). De avlede 17 Børn ud 70 Aars Ægteskab, af hvilke her ansøres 13. Deres Afkom kaldes Ormsætt, og haver frembragt mange frave Mænd.
 - a. 2. Vigfus Ormslön * Ragnheid Gisla Datter, havde 2 Børn:
 - a. 3. Thorun. b. 3. Illuge.
 - b. 2. Thor Ormslön * Ingebiörg Gudmundsdatter, 8 Børn:
 - a. 3. Haldor, b. 3. Gudmund, c. 3. Gudmund, d. 3. Snorre,
 - e. 3. Biörn Thordslön, Præst til Mele i Borgsfjords Syssel.

Arne Gisleffens Slægt-Register.

- * Cecil Haldorsdatter fra Reikholt. See herefter hendes Fader Jubel-Lærer Halldor Jonsön), 3 Børn:
 - a. 4. Asta, Ingebiörg og Hannes Biörnson.
 - f. 3. Isleifur, Helge og Ragnheidur Thordsdatter.
- e. 2. Hakon Ormsen var Landtingskriver, siden Skalhøltis Bispes-
stoels Forvalter, og endelig Sysselmand i Rangarvælle Sys-
sel, † uden Børn.
- d. 2. Ingebiörg Ormsdatter * Langrettes Mand Biörn Gislefen til
Bæ i Borgarfjord, 4 Børn.
 - a. 3. Hannes Biörnson blev sidst Præst til Saurbat a Hvalfjorðar-
Strænd.
- * Steinun Jonsdatter, (Efter til nykmalde Jubel-Lærer Hall-
dor Jonsön), havde 9 Børn:
 - a. 4. Jon, b. 4. Cecil, c. 4. Thurid, d. 4. Ingeborg,
 - e. 4. Gudrid, f. 4. Thorun, g. 4. Ormur, h. 4. Biörn,
 - i. 4. Torfe Hannessen, Præst til Saurbat nest efter Faderen.
- * Elen Jonsdatter fra Stadarbraun, 2 Døttre:
 - a. 5. Helge Torfedatter, b. 5. Thorlaug.
- b. 3. Sigurd Biörnson, først Landtingskriver og siden Laugmand.
- * Ragnheid, Laugmand Sigurd Jonssons Datter, 3 Børn:
 - a. 4. Sigurd Sigurdson (den ældste) først Landtingskriver og siden
Sysselmand i Arnes Syssel, 2 gange gift.
- * Christin Jonsdatter, hendes Datter Helge * Hannes Vigf.
- * Malmfried, Præst Einer Einersens Datter, 3 Børn.
 - a. 5. Brinjolf Sivertsen * Ingebiörg Einersdatter, 6 B.
 - a. 6. Gudne Brinjolfsen, adjungeret sin Fader som Sys-
selmand udi Arnes Syssel.
 - b. 6. Thorun Brinjolfsdatter * Poul Jacobsen, Con-
rector.
 - c. 6. Ingebiörg Brinjolfsd. * Gudmund Magnussen.
 - d. 6. Gudrun * Jon Eggertsen, Sysselmand.
 - e. 6. Einar Brinjolfsen * Jorun Sivertsdatter.
 - f. 6. Einar den yngre, endnu ugift. g. 6. Helga * Biörn
Thorgrimsen, Præst til Saurbat i Borgarfjords Syssel.
 - b. 5. Sigurd Sivertsen, Landtingskriver.
- * Helge Brinjolfsdatter Thorlacius, har mange Børn.
- c. 5. Christin Sivertsdatter * Thord Brinjolfsen Thorla-
cius, Klosterholder.

- b. 4. Sigurd Sigurdsen (junior) Syffelmand i Møre Syffel.
 * Ingebiorg Einarsdatter.
- c. 4. Gudrid Sigurdsdatter * Wigfus Hanneffen, Syffelmand
 i Arnes Syffel.
- c. 3. Ingebiorg Biörnsdatter * Sigurd Jonfen fra Rnør, 2 D.
 a. 4. Biörn Sigurdsen. b. 4. Elen Sigurdsdatter.
- d. 3. Ingebiorg (junior) * Sigurd Magnussen, 4 Børn:
 a. 4. Magnus, Vilborg, Gudrid, Audun.
- e. 2. Christin Ormsdatter * Sigurd Gudmundsen paa Samstader.
 a. 3. Gudmund * Sigrid, Præst Teit Einarsens Datter.
 b. 3. Gudmund, den mellemste.
 c. 3. Gudmund, den yngste, * Thore Pedersdatter, med hende
 1 Børn:
 d. 3. Jon Sigurdsen * Sigrid Teitsdatter.
- e. 3. Thorun Sigurdsdatter * Sigurd Teitfen. See herester
 III. d. 1. c. 2. d. 3. a. 4.
- f. 2. Jorun Ormsdatter * Jon Ormsen, Præst til Skrautholum,
 11 Børn:
 a. 3. Arne Jonfen, Gunnar, Povel, Alexius, Jorun, Anne,
 Hildur, Gudrun, Sigrid, Sigrid, Cecil.
- g. 2. Gudrun Ormsdatter * Gudmund Narfasen a Hals i Kiof.
- h. 2. Gudrun Ormsdatter, den mellemste, * Ketil Haldosen,
 Præst til Kalfafell i Hornafjord, 6 Børn:
 a. 3. Ketel Ketelsen, Præst til Asum, var gift, havde 1 Søn:
 a. 4. Vigfus Ketelssen, Laugrettes Mand.
 * Domhilldur Jonsdatter, havde 3 Børn:
 a. 5. Jon Vigfussen, Laugrettes-Mand.
 b. 5. Gudrid Vigfusdatter * Haldor Högnessen, Præst i
 Medalland.
 c. 5. Oluf Vigfusdatter * Sigurd Högnessen, Præst til
 Asum.
- b. 3. Gisle. c. 3. Sigurdur.
- d. 3. Oluf Ketelsdatter * Gude Magnussen.
- e. 3. Ragnhild * Arne Thorsteinson. Deres Søn Hakon.
- f. 3. Holmfrid Ketelsdatter.
- i. 2. Gudrun Ormsdatter, den yngste.
 * Biörn Gudmundsen i Olafsvig 1649, uden Børn.

- k. 2. Asta Ormsdatter * 1648 Gudmund Biarnessen, Præst til Laugardæler, havde 2 Døttre:
- a. 3. Thorum Gudmundsdatter.
 - b. 3. Svanborg Gudm. * Johann Thorderfen, hendes Faders Successor til Laugardæler, havde 3 Børn:
 - a. 4. Povel.
 - b. 4. Vigfus Johansen, Præst til Utskaale, sidst til Kalbarernes.
 - c. 4. Gudrun Johannsd. * Thorchil Oddsen, Præst til Gaulveridædal.
- l. 2. Domhildur Ormsdatter.
- * Chirurgus Arne Halderfen fra Alftanes, han var hendes første Mand, og havde 1 Datter.
- a. 3. Gudrun Arnedatter * Hannes Arnesen, havde 5 Børn:
 - a. 4. Arne Hanneffen i Nordtunge. b. 4. Arne døde 1707 uden Børn.
 - c. 4. Hannes Arnesen. d. 4. Domhildur.
 - e. 4. Hakon Arnesen, Sjøffelmand i Rangarsvælle Sjøffel.
 - * Thrud Biørnsdatter, Moder til 5 Børn:
 - a. 5. Hannes, b. 5. Poul, c. 5. Thord, d. 5. Thorstein, e. 5. Ragnhild Hakonsdatter * Gudmund Eiriksen, Præst til Hof.
- * Hjalte Povelsen havde 1 Datter med Domhildur Ormsdatter.
- a. 3. Thorun Hjalteedatter * Gisle Povelsen, havde 5 Børn:
 - a. 4. Biarne, Hjalte, Gisle, Thurid, Haldore.
- m. 2. Thurid Ormsdatter * Thorvard Magnussen, uden Børn.
- n. 2. Gudrun Ormsdatter blev ikke gift.
- h. 1. Cecil Arnedatter * Illhug Vigfussen, Laugrettesmand fra Kålastader, og Broder til ansørte Sjøffelmand Orm Vigfussen (v. supra g. 1.) De havde 10 Børn:
- a. 2. Vigfus Illhugassen, Præst til Domkirken i Skalholt 1630, siden til Setberg efter sin Svigersfader.
 - * Bergliot, (Datter af Hr. Lofter Skaftefen, Præst til Setberg, og Christina, Biskop Oddur Einarsens Slegfred Datter), 5 Børn:
 - a. 3. Illhug fik Kalbet efter sin Fader til Setberg.
 - * Altrid, Hannes Eggertsens Datter.

- b. 3. Christin Vigfusdatter * Gisle Einarsen, Præst til Helgø
fell.
- c. 3. Charitas Vigf. * Sigurd Haldorsen, Præst til Ingalde-
boole.
- d. 3. Ragnhild Vigf. * Teit Høllson, Gulbsmed.
- e. 3. Hallur Vigfussen faderede i Kjøbenhavn, tog Attestaf,
blev gift og avlede Gudni og Skatte.
- b. 2. Einer Illhugalen, Præst til Heinevalle.
- * Gudrid, Einar Teitfens Datter fra Åsgård, havde 3 Børn:
- a. 3. Einar Einarsen, Præst til Domkirke i Skalholt, siden til
Garde.
- * Thora, Datter af Hr. Torse Jonsen fra Gaulvertabal, 5 B.
- a. 4. Brinjolt Einarsen døde uden Børn 1707.
- b. 4. Margret Einarsdatter, 3 gange gift.
- * Benedikt Magnussen Bech, Syffelmand i Etagefiord Syffel.
- * Gudmund Bergmann, (Søn af Biskop Steen Jonsen, Ju-
bel-Lærer), blev Student 1719, Rector ved Holums
Skole 1720, druknede ved Skibbrud 1723.
- * Biörn Magnussen, Provst i Hunevands Syffel, og Præst til
Bergstater.
- c. 4. Malmfridur Einarsdatter * 1709 Sigurd Sigurdsen,
Syffelmand i Arnes Syffel. Deres 3 Børn og Børne-
Børn ere for anførte. II. g. 1. d. 2. b. 3. a. 4.
pag. 132.
- d. 4. Ingebiorg Einarsdatter og e. 4. Halldora Einarsdatter.
- b. 3. Snæbiörn Einarsen, først Capellan hos sin Fader, siden
Præst til Vindaas i Ried, * Thorun Sigurdsdatter.
- c. 3. Gudrid Einarsdatter * Oddur Eiricksen til Kitrum, Hø-
fop Odd Einarsens Sønne-Søn. See herefter hans
Slægt-Register.
- c. 2. Einar Illhugalen, (junior) Laugrettesmand.
- * Arndis Torfedatter, Moder til 3 Børn:
- a. 3. Illhuga Einarsen * Sigrid Jonsdatter. Deres Søn Einar.
- b. 3. Groa Einarsdatter * Teit Biarnessen,
- c. 3. Gudrun,
- d. 2. Thoraren Illhugalen var omtrent i 20 Aar Laugrettesmand.
- * 1642 Thorbiorg Gisedatter, Moder til 7 Børn:

- a. 3. Gisle Thorarensen var og Laugrettesmand.
- b. 3. Thorstein blev Præst i Borgefjorden.
- * Gudrun, Hr. Biarne Hallens Datter.
- c. 3. Biörn, d. 3. Arne, e. 3. Groa, f. 3. Cecil.
- g. 3. Halldore * Torfe Thorsteinsen.
- e. 2. Jon Illhugasson * Hallvör Jonsdatter, Deres 5 Børn vare:
 - a. 3. Biarne Jonsen, var Høver i Skatholts Skole, siden Capellan hos Hr. Magnus Jonsen til Breidebølstað, gift med hans Datter Audbiörg.
 - b. 3. Ragnhild Jonsdatter * Gisle Biörnesen.
 - c. 3. Gudrid.
 - d. 3. Holmfrid Jonsdatter * Gudmund Thorlakson, havde 4 Børn.
 - a. 4. Jon Gudmundsen, Thorlak, Helga, Ingebiörg.
 - e. 3. Cecil Jonsdatter * Thorstein Haldorsen.
- f. 2. Nicolaus Illhugasen * Gudrun Nicolaisd, fra Hvannsre, 3 Børn:
 - a. 3. Illhuga, John, Cecil.
- g. 2. Thord Illhugasen.
- h. 2. Jorun Illhugadatter * Gudmund Jonsen, Præst til Lævøstein, † 1670. De avlede 5 Børn:
 - a. 3. Jon Gudmundsen var længe Capellan hos Hr. Thorlak Biarnesen, Præst til Helgefjeld, blev siden Præst til Staberhøraun, † 1694, * Haldora Jonsdatter, Moder til 4 Børn:
 - a. 4. Helge Jonsen, Præst til Staberhøraun 1694, Subel-Læret.
 - * Cecil Haldorsdatter, Moder til 2 Børn:
 - a. 5. Jon Helgesen, Præst til Hvannsre, siden til Hof.
 - * Haldora Runofsdatter.
 - b. 5. Cecil Helgedatter.
 - b. 4. Gudmund Jonsen, Præst til Helgefjeld 1708.
 - * Thorkatla Thordardatter, Moder til 4 Børn:
 - a. 5. Haldora Gudmundsdatter * Thorstein Jonsen, Præst til Saurbai i Vadle Syssel.
 - b. 5. Ragnhild * Sigurd Einarson, Præst til Vard, 4 Børn:
 - a. 6. Gudmund Sigurdson, nu værende Præst til Vard.

* Oluf

- Oluf Sturledatter.
- b. 6. Sigfus Sigurdson, nu værende Præst til Zell.
- Oluf Thorarensdatter.
- c. 6. Thorkatle Sigurdsdatter.
- Are Thøilevsen, Præst til Tjørn.
- d. 6. Thorun Sigurdsdatter • Thorlev Claus Brinjolfsen.
- c. 5. Charitas Gudmundsdatter.
- Sigurd Vigfusen 1724, Rector ved Holum Skole til 1742, blev 1746 Eppselmand i Dale Eppsel, † 1753, efter sig selv tvende Døtre.
- d. 5. Christin Gudmundsdatter.
- Sæmund Thorderien Vigfusius fra Stabestad.
- c. 4. Elen Jonsdatter • Hr. Torfe Hannessen.
- d. 4. Valgerdur Jonsdatter f. 1668, gift 1694.
- Steen Jonssen f. 1660 d. 30te Aug., blev Capellan i Hiterdal 1688, Domkirke-Præst i Stalholt 1692, Biskop i Holum Stift 1710, † 1739 Jubel-Lærer. Af deres 11 Børn i 45 Aars Vægstæb døde 6 i Ungdom. De roge Ellnavn af deres Fødestad Sarberg, og kalde sig Bergmann. See hans Historie herester.
- a. 5. Jon Bergmann var først Lærer ved Holums Skole, reiste siden til Kjøbenhavn, og studerede Medicinen, kom til Island og døde uafte, avlede senere en Datter Sigrid, gift med Præst Illhug Halldorsen.
- b. 5. Gudmund Bergmann (vide supra) blev Rector ved Holum 1720, døde 1723.
- c. 5. Sigfus Bergmann gift i Holum Skole, døde tillige m. d. Drederen 1723.
- d. 5. Jorun Bergmann lever Enke, 2 gaae gift.
- Hannes Scheving, først Lærer i Holum Skole, siden Eppselmand i Vable Eppsel, død, havde 2 Børn.
- Stephan Einarssen, Provst i Tingø Eppsel og Præst til Laufaab, død, havde 4 Børn.
- a. 6. Laurids Scheving, Kongel. Forpagter af Munkes tveraa Kloster.
- Anna, Provst Biörn Magnusens Datter, 4 Børn.

Arne Gisleffens Slægt-Register.

- a. 7. Stephan * Thorbiörg Stephansdatter.
- b. 7. Hannes Scheving, Capellan hos Hr. Præf. Honor. Halgrimus Eldjarnsen til Greenjærdarstad, og er gift med hans Datter.
- c. 7. Margret Scheving * Einar Arnesen, nu værende Præst til Næs.
- d. 7. Jorun Scheving, gift med Studiosus Thorstein Hallgrimsen.
- b. 6. Thorun Scheving 2 gange gift.
 - ** Klosterhelber Jon Sigfus, Præst Jon Steingrimsen.
- c. 6. Hildur Stephensdatter * Magnus Arnesen.
- d. 6. Margret Steph. * Studios. Thorgrim Jonsen.
- e. 6. Christin Stephansd. * Magnus Björnsen, nu værende Capellan til Helgestader.
- f. 6. Gudlaug Stephensdatter.
- e. 5. Helga Steensdatter Bergmann, 2 gange gift.
 - * Jon Povelsen Widalin, Hører udi Holum Skole, død, 1 Søn.
 - * Einer Jonsen, Bispestolens Forstander, død, uden Børn.
- a. 6. Jon Jonsen Widalin, Præst til Lausaas og Provst i Thingøe Syssel, gift med Sigrid Magnusd., 5 Børn:
 - a. 7. Povel, b. 7. Jon, c. 7. Jon. d. 7. Sigrid, e. 7. Geyr.
- b. 3. Helge, c. 3. Christin, d. 3. Cecil Gudmundsdöttré visdes en at have været gifte eller sødt Børn.
- e. 3. Gudrun Gudmundsdatter * Sigurd Helgassen, Præst til Helle.
 - a. 4. Gudmund Sigurdsen.
- i. 2. Gudrid Illhugadatter * Gudmund Jonsen, havde 1 Datter:
 - a. 3. Gudrun * Benedict Pederfen, Præst, havde 2 Børn:
 - a. 4. Audun Benedictsen.
 - b. 4. Gudrun * Jon Haldorsen, Præst til Thingvælle. Deres Datter
 - a. 5. Sigrid Jonsdatter * Torfe Erlendsen til Hvol. Deres Datter

- a. 6. Gudfinna Torfedatter * Hr. Haldor Finnssen, nu
værende Provst og Præst til Hirtal, v. supra
B. d. 3. a 4.
- k. 2. Ingebiörg Illhugadatter * Wigfus Torfessen, havde 2 B.
a. 3. Thord Wigfussen * Gudrun Jonsdatter.
b. 3. Cecil Wigfusdatter.
- i. 1. Gudrid Arnedatter (den yngre).
- * 1605 Thorsten Magnussen, en berømmelig Syffelmand, som ned-
stammede fra den sidste Catholiske Biskop Jon Arelen. De
havde 6 Børn, som her følge.
- a. 2. Magnus Thorstenffen à Solhermum, Laugrettesmand, 2 gange
gift.
* Gudrun Teitsdatter, med hende 1 Søn.
- * Gudrun, Præst Jon Sigurdsens Datter, med hende 7 Børn.
a. 3. Thurid Magnusdatter * Magnus Cortson til Arhai, 9 B.
a. 4. Magnus, b. 4. Thorstein, c. 4. Magnus junior,
d. 4. Lidur, e. 4. Cort, f. 4. Valgerdur, g. 4. Halla,
h. 4. Sigurdur, i. 4. Solveig.
b. 3. Einar Magnussen, c. 3. Jon.
d. 3. Gudrun,
e. 3. Katrin Magnusdatter * Thord Bardarson, Præst til Tor-
fastaber.
f. 3. Gudrid * Gudmund Jonssen a Mule.
g. 3. Christin Magnusdatter * Gudmund Thorderfen.
- b. 2. Hakon Thorstenfen, Syffelmand i Skaftefelds Syffel, og
Tidvebnaklosters Forpagter, 2 gange gift.
- * Oluf Teitsdatter døde uden Børn.
- * Gudrun Einarsdatter, med hende 2 Børn:
a. 3. Oluf døde ung.
b. 3. Sigurd Hakonssen * Malmfrid Benediðsdatter.
- c. 2. Einar Thorstenfen, Syffelmand i Skaftefelds Syffel D. D.
- * Audbiörg Philipsdatter. Hun var Moder til 10 Børn:
a. 3. Olafur Einarfen, Syffelmand i Skaftefelds Syffel, og Kon-
gel. Forpagter, gift med Steinvör, en Datter af den
lærdé Hr. Sven Jonssen, Præst til Bard.
b. 3. Gunnar Einarfen * Ragnhild, Præst Magnus Jonssens
Datter fra Dreidebolstæd.

- e. 3. Jon Einarsen * Alfheid Amundsatter fra Slogum.
 a. 4. Arne og b. 4. Margret.
 c. 4. Cort Jonssen * Graa Gisedatter fra Nardvølg, 2 Børn.
 a. 5. Gisle * N. Sigurdsdatter fra Sandgerde.
 b. 5. Audbiörg * Gudne Sigurdsen, Herreds-Dommer i
 Guldringe Syssel, har 2 Børn.
 a. 6. Gudni Gudnedatter.
 * Magnus Gudmundsen, Chirurgus.
 b. 6. Ingveldur.
- d. 3. Jon Einarsen, junior.
 e. 3. Sigurdur Einarsen, Laugrettesmand.
 * Helge, Præst Thord Gudmundsens Datter, 3 Børn:
 a. 4. Jon Sigurdsen * Christin Eivindsdatter.
 b. 4. Gudrid, c. 4. Vigfus.
- f. 3. Thorlever Einarsen, Laugrettesmand.
 g. 3. Isleifur Einarsen, Sysselmand i Skafesfells Syssel.
 * N. N. havde 3 Børn:
 a. 4. Jon Isleifsen, Sysselmand i Skafesfells Syssel.
 * Thorbiörg Oddsdatter. Deres Datter var
 a. 5. Katrin Jonsdatter * Hr. Jon Bergson, Præst til Kals-
 fesfell og Provst i Skafesfells Syssel.
 b. 4. Sigrid Isleifsdatter * Halldor Poulsen, Præst til Brei-
 ðabólfskaf.
 c. 4. Thorun Isleifsdatter * Hr. Biarne Thorleifson, Præst
 til Kalfafell og Provst i Skafesfells Syssel.
- h. 3. Philip Einarsen * Thorun Jonsdatter.
 i. 3. Thorstein Einarsen.
 k. 3. Thorun Einarsdatter * Ketil Jonssen.
- d. 2. Vilborg Thorsteinsdatter * Magnus Biarnesen fra Stocks-
 ege. Af deres 7 Børn blev 5 giftede:
 a. 3. Gudne Magnussen * Oluf, Præst Halldor Ketilfens Dat-
 ter. Deres 5 Børn døde alle unge.
 b. 3. Gudmund Magnussen * Gudrun, Præst Magnus Jon-
 sens Datter af Breiðabólfskaf, havde 4 Børn:
 a. 4. Vilborg, b. 4. Margret, c. 4. Oluf, d. 4. Magnus.
 c. 3. Thorun Magnusdatter * Thorleif Claussen, Præst til
 Ulfæter, havde 4 Børn:

- a. 4. Magnus, b. 4. Claus, c. 4. Arne, d. 4. Gudne.
- d. 3. Ingerid Magnusdatter * Hr. Biarne Hallgrimsen til Odde.
- e. 3. Gudrid Magnusdatter * Jon Magnussen.
- c. 2. Arne Thorsteinsen * Ragnhild, Præst Haldor Ketilsens Datter.
- f. 2. Gudrun Thorsteinsdatter * Stephan Einerfen til Hørgeland, havde 7 Børn:
 - a. 3. Einar, b. 3. Sigvalde, c. 3. Thorvard, d. 3. Arne,
 - e. 3. Katrin, f. 3. Vigdis, g. 3. Christin.
- k. 1. Christin Arnedatter * Magnus Eiriksen. Deres 3 Børn og Dørne-Børn ere anført tilførn. S. E. g. 1. a. 2.

III. Helge, Biskop Gisle Jonsens ældste Datter, gift 1565.

- * Erasmus Willadsen, fød i Jylland, kom ung til Island, blev først Præst til Garde paa Alptanes, derefter til Odde, og siden Dreidebols stad, begge i Skalhøltis Stift og regnede blant Hoved-Kaldene. Deres sammenavlede 11 Børn gjorde denne Jøde til en stor Stam-Fader i Island.
- a. 1. Povel Erasmussen, først Præst til Hole i Akeppum, siden Præst ved Domkirken i Skalhølt.
- * Haldore Arnedatter fra Girtubacke. Deres 6 Børn vare:
 - a. 2. Erasmus Povellen succederede sin Fader i Hole.
 - * Gudrun Magnusdatter, 3 Børn: Katrin, Povel, Haldore.
 - b. 2. Magnus Povellen, Præst til Kalfholt.
 - * Gudrun Magnusdatter fra Hof, havde 6 Børn:
 - a. 3. Povel Magnussen * Oluf Gudmundsdatter.
 - b. 3. Wigfus, c. 3. Nicolaus, d. 3. Christin.
 - e. 3. Haldore Magnusdatter * Oddur Magnussen.
 - f. 3. Gudrun Magnusdatter * Thord Thorsteinsen, Præst til Billingahølt.
- c. 2. Gudni Povelsdatter * Thord Gudmundsen, Præst til Kalfsøll paa Side, havde 6 Børn:
 - a. 3. Gudmund Thordsen * Christin Magnusd. fra Aebai.
 - b. 3. Povel Thordsen blev Præst, efterlod ingen Børn.
 - e. 3. Hogne Thordsen.

- d. 3. Gudlaug Thorsdatter * Thorlev Arnesen, Provst og Præst til Kalfafell, havde 2 Børn:
- a. 4. Thord Thorlevsen, Kongl. Forpagter.
 - * Steinun Erlandsdatter fra Melfstad, havde 2 Børn:
 - a. 5. Biarne og Elen.
 - b. 4. Biarne Thorlevsen succederede sin Fader, og var Provst i Skaftefells Syssel.
 - * Thorun Isleifsdatter. De havde 5 Børn:
 - a. 5. Thorun Biarnedatter * Gudmund Sigurdsen, Sysselmænd i Skaftefells Syssel. Havde 2 Børn:
 - a. 6. Ingebiörg gift med vice Laugmand Eggert Olsen.
 - b. 6. Helga Gudmundsdatter.
 - b. 5. Thorleif Isleifsen succederede sin Fader til Kalfafell, fiden Præst til Reikholt, og Provst i Borgeshorbs Syssel.
 - c. 5. Christin Isleifsdatter * Boge Benditsen.
 - d. 5. Jon, e. 5. Sigurd døde ugifte.
- e. 3. Christin Thorderdatter * Oddur Eyolfsen, Præst paa Vestmannær.
- f. 3. Johann Thorderssen, Præst til Langardale.
- * Svanborg Gudmundsdatter. Deres 3 Børn vare:
- a. 4. Povel, b. 4. Vigfus, c. 4. Gudrun. u. sup.
- d. 2. Katrin Povelsdatter * Gunnlaug Philippusen.
- e. 2. Helge Povelsdatter var 2 gange gift:
- * Torfe Erichsen, en fornem Proprietair til Keldum, uden Børn.
- * Gunnlaug Sigurdsen, Præst til Saurbai i Vable Syssel, 1 Søn:
- a. 3. Sigurd Gunnlaugsen, Præst til Tønglebæde.
 - * Gudrun Biarnedatter. Deres eneste Datter var
 - a. 4. Thorgerdur Sigurdsdatter * Illuge Jonfen a Næs i Hofsde Hverv, havde 6 Børn.
 - a. 5. Skule Illugesen, Præst til Medbruvalla Kloster.
 - * Helge Thomasdatter. Deres Børn ere 2.
 - a. 6. Thomas Skulesen, nu værende Præst til Saurbai i Vable, gift med Alfheid Einersdatter.
 - b. 6. Thurid Skuledatter * Svend Haldorsen.
 - b. 5. Jon, c. 5. Haldora, d. 5. Helga.
 - c. 5. Sigurdur Illugason, hans Søn:

- a. 6. Jon Sigurdsen, nu Præst til Ingaldshoof.
- f. 5. Mørgret Illingsdatter * Peder Jonson, Deres 2 B.
 - a. 6. Jon Pederlsen, Chirurgus i Holum Stift.
 - b. 6. Peder Pedersen.
- f. 2. Gudlaug Povelsdatter * Hr. Ketil Jorundsen, længe Hører i Skalhøls Skole, siden Provst og Præst til Hvam. Havde 3 Børn:
 - a. 3. Povel Ketilsen succederede sin Fader, siden Præst til Stades stad, gift med Elen Biørnsdatter, havde 3 Børn:
 - a. 4. Povel Povelsen, som da han skulde succedere sin Fader, faldt i Melancholie.
 - b. 4. Ketil Povelsen boede paa Dørnstadar.
 - c. 4. Bodvar døde af Kopperne 1707.
 - b. 3. Gudrun Ketilsdatter * Magnus Jonsen, Præst til Rvens nabrecke, men blev for Horerie dømt fra Embedet, blev dog siden Syffelmand i Dale Syffel, døde 1684, havde 3 Børn.
 - a. 4. Arne Magnusen fød 1663 paa Rvennabrecke i Dale Syffel, blev Student 1683, reiste udenlands til Erdsland 1694, blev Professor Antiquitatum Danic., 1697 Kongel. Archiv Secretair og omsider Assessor i Consistorio, 1721 blev Bibliothecarius ved Academiets Bibliothek, døde 1730 den 7de Januarii, og testamenterede alle sine fra Ildbranden 1728 overblevne Manuscripter til Academiets Bibliothek i Kiøbenhavn, saa og 10000 Rigsdaler til 2 Isløndske Studentere, som studere Antiquiteter, og til at lade trykke af gamle Historier for. Hans Brues Navn var Mette Fischer, en meget riig Enke, som han 1708 holdte Bryllup med i Kiøbenhavn. See om ham Hofmanns Fundat. T. I. p. 212 og 275. Hafn. Hodiern. p. 286. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 573—76.
 - b. 4. Magnus Magnussen, Præst til Hvam og Provst i Dale Syffel, fik Bentebrev paa Melstad, med døde forinden han kunde obtainere det.
- * Sigrid Jonsdatter, (Søster til den berømte Historicus og Juris-Consultus Poul Jonsen Widalin, som var Lange mand

- mand for Sonden og Østen, og døde 1727). See heres-
ter Arngrim Jonsens Slægt-Regifter, hvor deres Børn
og findes:
- a. 5. Hr. Jon Magnusen først Præst til Setberg, og siden
til Selvog's Kald. Har Børn.
 - b. 5. Maguus Magnusen.
 - c. 5. Thord Magnusen døde udenlands.
 - d. 5. Astrydur Magnusdatter * Hr. Thorarin Jonssen,
Provst ubi Dale Syffel, havde 1 Søn:
 - a. 6. Hr. Arne Thorarensen, Præst til Selclarnarnes
Meentigheder.
 - c. 4. Jon Magnusen blev Præst til Hjarðarhøle, men for Levers-
maal dømt fra Embedet, dog blev han siden Syffelmand
i Strande Syffel, som han siden ogsaa mistede. See
hans Skrifter i Worms Lexicon.
 - * Christin Jonsdatter, (Søster til bemeldte Laugmand Wida-
lin), med hende 1 Datter, foruden hans naturlige Søn.
 - a. 5. N. Jonsdatter * Thorlak Biörn'sen, Lagrettesmand.
 - b. 5. Snorre Jonssen var først Hører, siden Rector ved Ho-
lum Skole, endelig Præst til Helgefald, og Provst
i Snæfalds Syffel.
 - * Christin Thorlaksdatter, havde 5 Børn:
 - a. 6. Gunlaugur Snorre'sen, nu værende Præst til Hel-
gefald, gift med Ingebiörg Gisledatter.
 - b. 6. Gisle Snorre'sen, Provst i Rangarvalle Syffel og
Præst til Odde, gift med Margret Jonsdatter.
 - c. 6. Jon Snorre'sen, Syffelmand i Stagefiords Syffel.
* Gudrun Skuledatter.
 - d. 6. Rosa. e. 6. Heige.
 - c. 3. Haldora Ketilsdatter avlede ingen Børn.
 - b. 1. Gisle Erasmusen * Katrine Asmundsdatter fra Storøls's-hvof.
 - a. 2. Katrin Gisledatter * Nicolaus Thormod'sen, Kongel. For-
pagter af Kistebai-Klefter. De havde 4 Børn:
 - a. 3. Biörn Nicolais'en * Ingur Thorsteinsdatter.
 - b. 3. Margret Nicolaidatter * Biörn Jonssen til Stadarfæll, Her-
reds-Dommer i Dale Syffel, havde 1 Datter:

- a. 4. Katrin Biörnsdatter gift 1703 med GisleJonfen Wigfusius til Masahlid, drafnede 1715. See foran C. b. 2.
- c. 3. Holmfrid Nicolaidatter * Bette Gudmundsen, Kongelig Forpagter af Stribe Kloster og Syffelmand i Mule Syffel.
- d. 3. Gudrun Nicolaidatter * Haldor Eiriksen, Præst til Eidaler.
- a. 4. Höskuldur Haldorsen, havde faaet B:ntebrev for Mule Syffel, men faldt i ufiendelig Sygdom, døde uden B.
- b. 4. Eiric Haldorsen.
- c. 4. Elen Haldorsdatter * Arne Alfsen, Præst til Eidaler, 1 Datter:
 - a. 5. Groa Arnedatter * Hallgrim Jonssen Thorlacius, Syffelmand i Mule Syffel. See Biskop Gudbrand Thorlacksens Slægt Regifter.
- d. 4. Ragnheid Haldorsdatter * Gisle Gislefen, Præst til Desfarmre, havde 2 Børn:
 - a. 5. Halldor Gislefen succederede sin Fader.
 - b. 5. Arne Gislefen.
- c. 1. Christin Erasmusdatter,
- d. 1. Marin Erasmusdatter døde i Barselseng 1607 den 14de April efter hendes 6te Børn med Snorre Asgeyrson,
 - a. 2. Sigurd Snorresen, Præst til Hrafnsegre, gift med Dys Biarnedatter fra Selardal.
 - b. 2. Erasmus Snorresen, Præst til Skumstader, var 2 gange gift, og arvede en Deel Børn.
 - c. 2. Helge Snorredatter * Einar Sigurdsen, Provst i Strande Syffel, og Præst til Stad i Steingrimsfiord. De havde 4 Børn:
 - a. 3. Asgeyr Einarfen, Præst til Trøskatungu, gift med Sigrid Biörnsdatter, 6 Børn:
 - a. 4. Einar, b. 4. Sigurd, c. 4. Snorre, d. 4. Biörn, e. 4. Solveig, f. 4. Helga.
 - b. 3. Magnus Einarfen, blev Præst til Stad i Steingrimsfiord.
 - * Gudrun Haldorsdatter, havde 2 Børn:
 - a. 4. Andreas, b. 4. Haldor Magnussen, Capellan hos sin Fader.
 - c. 3. Arne Einarfen blev tvende gange sat fra Præste-Embedet.
 - * Gudrun Biörnsdatter, Deres Søn Biörn.

- d. 3. Teitur Einarsen, Præst i Vitre, gift med Thore Arnfinnsdatter, 8 Børn:
 Sigurd, den ældste, Sigurd den yngste, Haldora, Sigrid, Holmfrid, Sigrid den yngste, Gudrun, Arnfinn. Her mærkes:
- a. 4. Sigurd, den yngste, Teiturfen * Torun Sivertsdatter, en Datter: Datter af Orm Wigfussen. See foran II. g. 1. e. 2. e. 3.
 - b. 4. Sigrid Teitsdatter, den ældre, gift med Jon Sigurdfen.
 - c. 4. Sigrid Teitsdatter, den yngre, gift med Gudmund Sigurdfen, som var ældste Broder til næst forbenævnte Jon og Thorun.
- e. 3. Maren Einarsdatter * Gudmund Gislesfen, havde 2 Børn:
- a. 4. Sigurd Gudmundfen, Præst til Teigs, gift med Gudrun Arnedatter.
 - b. 4. Anna Gudmundsdatter * Gudmund Vigfussen fra Kyrkiulef, see foran I. E. g. 1. a. 2. b. 4. Deres Søn:
 - a. 5. Asmund Gudmundfen.
- f. 3. Sigtrud Einarsdatter * Jon Loptfon, Præst til Hvol udt Søurba. Deres 2 Børn vare:
- a. 4. Arne Jonffen, succederede sin Fader, gift med Ingebjörg, Leugmand Magnus Jonffens Datter. Deres 1 Søn var:
 - a. 5. Olafur Arnfen var nogen Tid Amtmand Lafrentzfens Guldmægter, blev siden Bardestrand's Spsfelmand.
 - * Haldore Teitsdatter.
 - b. 4. Jon Jonffen, Præst til Mikkholt, siden til Stabestab, 4 Børn.
 - a. 5. Olafur Jonffen. b. 5. Sigthrud Jonsdatter, hendes Søn
 - a. 6. Biarne Jonfen, nu værende Præst til Wæsefell.
 - c. 5. Gudrun Jonsdatter * Jacob Erikfen til Budum, 3 B.
 - a. 6. Haldor Jacobsfen, Spsfelmand i Strande Spsfel.
 - * Astrid Biarnedatter.
 - b. 6. Jon Jacobsfen, Spsfelmand i Vadle Spsfel.
 - * Sigrid Stephansdatter.

- c. 6. Christin Jacobsdatter * Arne Sigvardsen, nu værende Præst til Dreideholstad a Skogstrand.
- d. 5. Helga Jonsdatter * Sven Gudlaugssen, Præst til Selgne, 2 Børn:
 - a. 6. Gudlaug Svensson, nu værende Præst til Kpikhaabool, og Provst i Ais-fjorde Norder Deel.
 - b. 6. Jon Svensson, nu værende Præst til Garpsdal.
- e. 3. Gudrun, h. 3. Porun, i. 3. Ingan bøde unæe.
- d. 2. Gudrun Snorredatter * Jon Sigurdssen, Præst til Dreideholstad, uden Børn.
- e. 2. Gudrun den yngre, gift med Jon Bergson, Præst til Sklotts-hold, boede paa Ditre, havde 5 Børn:
 - a. 3. Henric Jonsen, mistede det Præstelige Embede for Leversmaal.
 - b. 3. Sigurd Jonsen, Præst til Eyre i Seydiefjord, efterlod ingen Børn.
 - c. 3. Christin * Arne Arnoddsen fra Serianæs.
 - d. 3. Marin Jonsdatter * Jon Vigfussen
 - e. 3. Bergur Jonsen * Bergliot Hallsdatter.
- f. 2. Gudlaug Snorredatter, gift med Laugrettedmand Palme Henrichsen til Varmalæk. Deres 3 Børn:
 - a. 3. Henric, b. 3. Marin, c. 3. Arndiis.
- e. 1. Thordys Erasmusdatter * Thorleif Asmundssen, junior, havde 4 Børn:
 - a. 2. Asmund Thorleifsson * Ulfa Ejulfsdatter, uden Børn.
 - b. 2. Jon Thorleifsson * Astrid Gudmundsdatter, havde 5 Børn:
 - a. 3. Gudmund Jonsen * Christin Biörnsdatter, havde 2 Børn:
 - a. 4. Jon, b. 4. Biorn.
 - b. 3. Valgerdur Jonsdatter * Kloing Ericksen.
 - c. 3. Gudmund junior, d. 3. Stephen, e. 3. Sigrid,
 - f. 3. Holmfrid.
 - c. 2. Thorgerdur Thorleifsdatter bøde uden Børn.
 - d. 2. Emerentiana.
- f. 1. Gudrid Erasmusdatter * Biörn Gudmundsen. De havde 2 Børn:
 - a. 2. Helga Biörnsdatter * Gissur Gislason a Lakiarbotn. Deres 3 Børn:
 - a. 3. Thomas Gissursen,

- b. 2. Atrid Biörnsdatter * Stephan Thomassen, uden Vørn.
- g. 1. Gudlaug Erasmusdatter * Thord Magnusen, uden Vørn.
- h. 1. Christin Erasmusdatter * Povel Sigmundsen.
- i. 1. Helge Erasmusdatter * Ögmund Sigmundsen.
- Hr. Erasmus Willadsen i andet Ægteſkab med Thorun Thorolfsdatter, 2 Vørn :
- k. 1. Margret Erasmusdatter * Arne Eijolfsen fra Saurbai, havde
1 Datter :
- a. 2. Solveig Arnedatter * Amund Thormodsen, havde 7 Vørn :
- c. 3. Cort Amundsen, havde studeret i Kjøbenhavn, blev Hører
i Skalhøls Skole, døde uden Vørn.
- b. 3. Povel Amundsen, (den ældste) blev Præst til Kolſreynſtab
og Provst i Mule Syffel, gift med Thorun Gudmunds-
datter fra Kaldun, havde 4 Vørn :
- a. 4. Biörn, b. 4. Amunde, c. 4. Torfe.
- d. 4. Gudmund Povelſen ſuccederede ſin Fader, og blev gift
med en Datter af Povel Högnessen til Balthioſſtab og
Thorun Stephensdatter fra Vallenaſ, 3 Vørn :
- a. 5. Povel Gudmundsen, Præst til Kirkebai, og Provst i
Mule Syffels Norder Deel.
- b. 5. Thorun Gudmundsdatter * Peder Thorſteinsen,
Syffelmand i Mule Syffel, har 3 Vørn :
- a. 6. Gudmund, adjungeret ſin Fader i Embedet.
- b. 6. Biög * Guttorm Hiorleifsen, Syffelmand.
- c. 6. Holmfrid Guttormsdatter.
- c. 5. Holmfrid Gudmundsdatter.
- c. 3. Povel Amundsen, (den mellemſte), Kongel. Forpagter af
Kirkebai Kloſter, gift med Thora, Datter af Biörn Snæ-
biörnsen, Præst til Stadſtað, havde 1 Datter.
- a. 4. Thorun Povelſdatter * Biörn Jonſen Thorlacius, Præst
til Garde og Veſſtað, og Provst i Gultbringe Syffel.
- d. 3. Povel Amundsen, (den yngſte), gift med Gudrun Ha-
konſd. fra Vatnshorn.
- e. 3. Arne Amundsen var Capellan hos Hr. Biörn Snæbiörnsen,
og tog til ægte hans Datter Thorhiorg, blev ſiden Præst
til Serberg. De avlede 2 Sønner :
- a. 4. Amund Arneſen, Høſpitals Forſtander til Eyre, døde
1707.
- b. 4.

- b. 4. Biörn Arnesen.
- f. 3. Högne Amundson * Thorun Torfedatter fra Gaultveribai.
- g. 3. Alfheid * Jon Einarsen, deres Børn Arne, Margret,
Cort, v. supra.
- l. 1. Helga Erasmusdatter, den yngre, gift med Eric, Præst Arne
Gislessens Søn.

IV. Vilborg Gisedatter, var Biskop Gisle Jonssens anden Datter, hun var den som siges at have været trolovet med Hr. Biskop Gudbrand Thorlaksen, men nægtede ham, da det skulde gjælde, hun var fra den Tid meget melancholisk, hvilken Svagthed forplantedes og paa en Deel af hendes Descendenter.

- * Thorvard Thorolfsen fra Sudur-Keikum. De havde 5 Børn:
 - a. 1. Erlendur Thorvárdssen * Katrin Einarsdatter, havde 8 Børn:
 - a. 2. Thord Erlendurssen * Ingebiörg Eriksdatter, havde 1 Søn:
 - a. 3. Isleifur Thordssen * Anna Marcusdatter fra Ak, havde
1 Søn:
 - a. 4. Einar var Laugrettesmand, gift med Christin Biarnedatter.
 - b. 2. Vilborg Erlendurdatter * Sigfus Egilssen, som var Rektor ved Holum Skole ved Aar 1640, siden Præst ved Dommkirken, (om ham tæler Hr. Siberus Idea Hist. Liter. Island. p. 201. 209).
 - c. 2. Gudrun Erlendurdatter * Jon Thorsteinsson, Præst.
 - d. 2. Einar Erlendurssen * Gunnhild Jonsdatter.
 - e. 2. Thorvard Erlendsen * Solveig Magnusdatter fra Saukaf a Kialar.
 - a. 3. Torfe, b. 3. Gisle, c. 3. Gudmund, d. 3. Erlendur.
 - f. 2. Gudrun junior, g. 2. Ambioig.
 - h. 2. Oluf Erlendsdatter * Sigurd Nupson fra Esjuberg, 5 B.
 - a. 3. Thorlef til Esjuberg, Laugrettesmand.
 - b. 3. Sniolaug Sigurdsdatter, 2 gange gift.
 - * Jon Thomassen fra Kirkiubool. Deres Søn Thomas døde ung.
 - * Vilhelm Jonsen, Laugrettesmand, ved ham 2 Børn:
 - a. 4. Jon Vilhelmsen døde 1707 uden Ætten.

- b. 4. Helge Vilhelmssen * Groa Gisleddatter fra Nartvik, han
døde 1707 uden Børn.
- c. 3. Thorun Sigurdsdatter * Snzbiörn Einesen, Præst til
Vindnæs.
- d. 3. Thorun, den yngre.
- e. 3. Gudrun Sigurdsdatter * Jon Magnussen.
- b. 1. Magnus Thorvardssen * Thore Sivertsdatter fra Einesnæs,
havde 8 Børn:
- a. 2. Thorvard Magnusson * Gudni Gunnarsdatter fra Gilsbæck,
3 Børn:
- a. 3. Gunnar Thorwardsen.
- b. 3. Magnus Thorwardsen blev Præst, men faldt i ukiendelig
Sygdom, engang da han prædikede.
- c. 3. Thore Thorwardsdatter * Hr. Audun Benedixsen fra Hest.
- b. 2. Sigurd Magnussen ** Ingeborg Biörnsdatter fra Væ, og In-
geborg Ormsdatter. Deres Børn ere 5.
- a. 3. Magnus, b. 3. Biörn, c. 3. Audun, d. 3. Vilborg,
e. 3. Gudrid.
- a. 2. Thurid Magnusdatter * Olaf Thomasson a Skogarnæs i
Milla-holts Repp.
- d. 2. Christin Magnusd. * Nicolaus Einesen fra Thingnæs.
- e. 2. Gudrun Magnusd. * Jon Benedixsen a Langholt, 3 Børn:
- a. 3. Asbiörn, b. 3. Sigrid.
- c. 3. Gudrun Jonsdatter * Jon Einesen fra Thingnæs.
- f. 2. Vilborg, g. 2. Thorun, avlede ingen Børn.
- h. 2. Gudrun Magnusdatter (den yngre), gift med Peder Arnesen,
5 Børn:
- a. 3. Groa, b. 3. Thora, c. 3. Vilborg,
d. 3. Gudrun, e. 3. Arne.
- c. 1. Gisle Thorwardsen, ham overfaldt en ukiendelig Svagheit, og
blev tilsidt borte, at man ev kunde finde ham.
- d. 1. Christin Thorwardsdatter * Jon Vigfussen, uden Børn.
- e. 1. Thord Thorwardsen.
- V. Gudrun Gisleddatter, Biskop Gisle Jonsens yngste Datter.
- * Gisle Svendsen, som længe forestod Skalhøls Bispestolts Administra-
tion, samt Herredsdammer Embedet i Arnæs Syssel. Af dennes 4 Børn
var 2 som forplantede Stammen: a. 1.

- a. 1. Gudmund Gislesen, Præst til Gaultvertabat.
- Anne Thorlaksdatter, Moder til 7 Børn:
- a. 2. Salvör Gudmundsdatter * Biarne Sigurdssen fra Stockseyre.
Deres Børn vare 6.
- a. 3. Thorlak Biarnessen, Præst til Helgefell, uden Børn.
- Oluf, Datter af den lærde Præst til Staderstad, Gudm. Eirnesen.
- Helge Benedixdatter.
- b. 3. Marcus Biarnessen * Gudrun Torfedatter, som var Søster til den store Antiquarius, Historiographus og Assessor Confistorii, Thormodus Torfæus, som døde Ao. 1719 i hans 83de Aar. (v. Worms Lexic. T. II. p. 503.)
4 Børn:
- a. 4. Gudrid Marcusdatter * Hans Willumsen Løndemann, som nogen Tid var Sjøfærdmand i Arnes Sjøfærd, blev derefter i sit Fæderneland Toldbetjent i Præstøe, han blev siden gift med Sidzel Biødesdatter, som 1705 d. 18de Febr. tog Livet af sig selv, men nød dog Sacramentet inden hun døde. Ved dette sørgelige blev skrevet adskillige Trøste-Breve og Sørge-Brev, blant hvilke Maag. Morten Keenberg, den Tid Provst paa Næstved, som kalder ham Svoger og nævner hans Navn Geert Willumsen, Prinds Georgs Amtsskriver og Ridestogbetjent over Bordingborgs og Joenshøveds Amter. Af deres Børn var
- a. 5. Edvard Løndemann, fød 1680 d. 5te Jul. i Island, efter adskillige Embeder blev han 1727 Prof. Philof., 1732 Lector Theol. i Bergen og Consistorialsaad, 1735 Assessor i Høyeste Ret, fik Biskops Character, og 1749 nobiliteteret med Navn af Rosenkrone, han døde omtrent 1750, var 2 gange gift.
- Maria Elisabeth Wielandt.
- Fr. Anne Christine Nyegaard, som ved et kort Egestkab med Biskop Müller i Bergen blev Enke 1731.
- Ovennævnte Gudrid Marcusdatter er altsaa Stamme-Moder til den ved det Sachsiske Hof nu værende Danske Envøide Hr. Cammerherre Baron af Rosenkrone. b. 4.

- b. 4. Biarne Marcussen deufnebe 1678.
- c. 4. Gudrun Marcusdatter * Hakon Jonfen fra Arnarbøle.
De bleve siden ved Dom afskifte.
Hendes naturlige Søn var
- a. 5. Marcus Bergfon, Syffelmand i Hsefiords Syffel.
* En Datter af Provst Hialte Thorsteinson, 4 Børn:
- a. 6. Biörn Marcussen, Laugmand D. og S. i Jælland.
b. 6. Eggert, c. 6. Biarne, d. 6. Hialte blev Præst.
- d. 4. Thordys Marcusdatter * Gudmund Jafon Vest.
- c. 3. Gisle Biarnessen * Odni Grimsdatter, havde 2 Børn:
- a. 4. Biarne Gisleffen * Gudrun Marcusd. Snæbiörnsens,
2 Børn:
- a. 5. Gisle døde som Student i Bænefopper.
b. 5. Christin Biarnedatter * Einer Isleifslen, 2 Børn:
- a. 6. Ingebiörg gift med Syffelmand Brinjolf Sigurdfen.
b. 6. Christin * Einar Jonfen, Rektor Sch. i Skalholt.
- b. 4. Helga Gisleddatter ** Jon Gudmundffen fra Keldum, og
Biarne Sigurdfen. Hendes 2 Børn vare
- a. 5. Jon Biarnessen, Præst til Hølstader.
* Thurid Einarsdatter. Deres Børn: Helga, Elen.
- b. 5. Gisle Biarnesen, først Domkirke-Præst i Skalholt,
siden i Vestmannøer, tilsidst i Melum, og Provst i
Vorgefiords Syffel, døde ugift.
- d. 3. Magnus Biarnelen * Vilborg Thorsteinsdatter, Søster
til Hakon og Einer, Syffelmand, havde 7 Børn:
- a. 4. Gudmund Magnussen * Gudrun Magnausdatter fra Droi-
deholstød, de havde 4 Børn: -
- a. 5. Vilborg, b. 5. Margret, c. 5. Oluf,
d. 5. Magnus.
- b. 4. Gudne Magnussen * Oluf, Sr. Haldor Ketilfens
Datter.
- c. 4. Salvor, d. 4. Anna, e. 4. Gudrid.
- f. 4. Thorun Magnusdatter * Thorleif Clausen til Utstale.
- a. 5. Magnus, b. 5. Claus, c. 5. Gudne.
d. 5. Arne Thorleifsfen, Præst til Hvalsnæs, siden til Ar-
narbøle, og Provst i Arnæs Syffel.

- e. 3. Ingebiörg Biarnedatter, gift med Landtingsfriver Povel,
Søn af Laugmand Gisle Thorderfen, havde 6 Børn:
- a. 4. Jon Povelsen, gift med en Datter af Ejolf Isaksson og
Agathe Helgedatter.
- b. 4. Henric Povelsen døde ugift. c. 4. Salvor Povelsdatter.
- d. 4. Peder Povelsen, havde en naturlig Søn Bjarne, som han
avlede med Gudrun Arnedatter.
- e. 4. Thora Povelsdatter * Thord Thorlakfen, Præst til Un-
drefell, de avlede 5 Børn, som ey vides.
- f. 4. Ingebiörg Povelsdatter * Erling Ejolfsfen, deres Søn
a. 5. Gisle Erlingsfen.
- f. 3. Ragnheid Biarnedatter * Einar Olaffen Arnesens fra Hølt
og Solveig Einarsdatter (v. sup.) Deres 4 Børn:
- a. 4. Grimur Einerfön * Margret Haldorsdatter Dadesens,
Præst for Hrune, atter blev Margret gift med Syffel-
mand Einar Ejolfsfen. Af første Ægteskab 1 Datter:
- a. 5. Christin Grimsdatter * Thorstein Oddfen, Præst til
Hølt i Rangarvalle Syffel, havde 4 Børn:
- a. 6. Jon Thorsteinsfen, til Kirkebat Kloster, havde
1 Datter:
- a. 7. Margret Jonsdatter * Halfdan Gislefen, Præst
til Holum.
- b. 6. Hildur Thorsteinsdatter * Ejulf Gudmundsfen til
Eivinder Mula, Laugrettesmand, 5 Børn:
- a. 7. Sigurd * Boel Wium. b. 7. Oddur.
- c. 7. Margret Ejulfsdatter * Lid Gudmundsfen, Syf-
felmand i Skaftefells Syffel.
- d. 7. Groa Ejulfsdatter * Jon Vigfussen, som nogen
Tid var Hører i Skafholts Skole.
- e. 7. Christin Ejulfsdatter, gift med Hr. Erlend Vig-
fussen, Præst til Staderhraun.
- c. 6. Gudni Thorsteinsdatter, gift med Laugrettesmand
Benedict Hognesfen a Skogum.
- d. 6. Ranveig Thorsteinsdatter * Nicolaus Magnussen,
Syffelmand i Rangarvalle Syffel, 3 Børn:
- a. 7. Thorleif Nicolausfön, Landtingsfriver.
* Gudrun Jonsdatter.

Gudrun Gisleddatters Slægt-Register.

- b. 7. Thorstein bøde Student i Kjøbenhavn.
- c. 7. Gudmund.
- b. 4. Salvör Einarsdatter * Arne Haldorsen, Præst til Rune, 3 Børn:
 - a. 5. Sigrid Arnedatter * Frantz Ibsen, en dansk Mand, som succederede sin Svigerfader. Havde 4 Børn:
 - a. 6. Arne blev Faderens Capellan og Succesor.
 - b. 6. Ibe. c. 6. Marin.
 - d. 6. Thord * Thorbiorg Oddsdatter, deres Søn
 - a. 7. Thorlak Thordsen blev Præst til Grimstøse.
 - b. 5. Gudrun. c. 5. Grimur blev Degn til Modruvalls Kloster.
 - c. 4. Holmfrid, d. 4. Gudrun, efterlod ingen Børn.
- b. 2. Gudlaug Gudmundsdatter * Torfe Eriksen til Reikum. De mistede 10 Børn alle unge, een Søn levede:
 - a. 3. Gudmund Torfelsen * Valgerder, (Datter af Laugmand Halldor Olafsen), de havde 4 Børn:
 - a. 4. Jon Gudmundsen døde 1681.
 - * Helge Sigurdsdatter fra Stokkegre. Deres Barn Oddni,
 - b. 4. Torfe Gudmundsen * Christin, Datter af Jon Vigfus- sen den ældste og Karen Erlandsdatter.
 - c. 4. Gudlaug Gudmundsdatter, gift med Klosterholder Od- dur Jonssen til Meynestad, Biskop Magnussens Mor- fader. (See Biskop Gudbrandens Slægt-Register.)
 - d. 4. Thorun Gudmundsdatter, gift med Hr. Povel Amunds- sen, Præst til Kolfreyustad og Provst i Mule Syssel. See foran III. k. 1. b. 3, hvor deres Børn ere an- førte.
- c. 2. Helga Gudmundsdatter * Arnor til Øndverbarnæs, 4 Børn:
 - a. 3. Jon Arnarsøn * Thorgerdur Oddsdatter, Hr. Odd Sre- pensens, Præst til Gautverjabai. See foran I. b. 1. d. 2. a. 3.
 - b. 3. Magnus Arnarsøn * Gudni Torfedatter fra Hltd.
 - c. 3. Gudrun Arnorsdatter ** Nicolaus Vigfussen og Erlend Biarnesen a Alum, uden Børn.
 - d. 3. Borghlid Arnorsdatter * Gudne N-son, havde 2 Børn:
 - a. 4. Helge. b. 4. Torfe.

d. 2.

- d. 2. Magnus Gudmundsen * Gudrun N-Datter, havde 3 Børn:
- a. 3. Thurid Magnusdatter * Einar fra Holme.
- b. 3. Salvör * Gunner Jonssen fra Hoam a Lande, havde 9 B.
- a. 4. Magnus. b. 4. Vigfus. c. 4. Thorgerdur.
- d. 4. Asdus. e. 4. Geyrlaug. f. 4. Salvör.
- g. 4. Margret Gunnersdatter * Thorstein Asmundsen fra Store Vøllum.
- h. 4. Thorbiörg Gunnersdatter ** Jon Valdesen a Sotheim, og Illuge Einarsen, Biskop Skuleffens-Brosder-Søn.
- c. 3. Gudrun Magnusdatter * Thorolf Gudmundsen, 5 B.
- a. 4. Magnus, døde uden Børn. b. 4. Brynjolfur.
- c. 4. Gudmund Thorolfsen * Ingebiörg, Præst Gisle Thoroddens Datter fra Snaulfs-Stub.
- d. 4. Gudmund. e. 4. Vigfus.
- e. 2. Gisle Gudmundsen * Christrun Erichsdatter fra Keldum, 5 Børn:
- a. 3. Erich Gisleffen * Anne Jonsdatter.
- b. 3. Gudmund Gisleffön * Gudrun, Præst Jon Povellens Datter fra Vøghusum i Seltvig, 5 Børn:
- a. 4. Gisle Gudmundsen * Hallbere Biörnsdatter.
- b. 4. Ormur. c. 4. Biörn. d. 4. Haldore. e. 4. Gudrun.
- c. 3. Vilborg Gisleddatter * Biarne Jonsen a Hæl.
- d. 3. Katrin Gisleddatter * Jon Olafsken fra Dugarhøol, 6 B.
- a. 4. Helge. b. 4. Evert. c. 4. Biörg. d. 4. Holmfrid.
- e. 4. Ingum. f. 4. Ingveldur.
- e. 3. Solvör Gisleddatter * Sigurd Hallfen, 3 Børn:
- a. 4. Jon. b. 4. Anna. c. 4. Gisle.
- f. 2. Gudmund Gudmundsen døde ugift.
- g. 2. Biarne Gudmundsen døde ugift udenlands.
- b. 1. Biarne Gisleffön var Præst paa Sønder-Landet, 2 gange gift.
- * Katrin Haldorsdatter fra Tichvebat Kloster, med hende 1 Søn:
- * Haldore Olafsdatter var uden Børn.
- a. 2. Gisle Biarnesen, Præst i Grundarvik, gift med Gudrun Povelsdatter fra Holme. De havde 7 Børn:
- a. 3. Jon Gisleffen var gift og avlede 2 Børn:
- a. 4. Jon. b. 4. Ejolfur.

- b. 3. Olafur Gislesen assat fra Præste-Embedet for Leyermaal,
1 Søn:
- a. 4. Gisle Olafsen, Laugrettedmand i Ntre Niardvil.
- * Gudbiörg Jonsdatter, havde 6 Børn:
- a. 5. Hr. Olafur Gislesen, fød 1692 den 17de Febr., blev Præst 1717 og Provst i Arne Sjøffel 1724, forflytted til Odde Pastorat 1726, og blev Provst i Ransgervalle Sjøffel, derefter Biskop i Skalhøls Stifte, og havde aldrig været uden for sit Fædreland, før han 1746 dreg til Kiøbenhavn, hvor han 1747 den 23de April blev inaugureret, han døde 1754 i hans 63de Aar.
- * Frue Margret Jacobsdatter, og havde 3 Børn:
- a. 6. Hr. Gisle Olafsen, nu værende Præst til Kalbarnæs.
- b. 6. Hr. Thorkild Olafsen, nu værende Holums Domkirke-Præst, gift med Ingegerdur, (Datter af Laugmand Sven Sølvesen.) Deres Søn
- a. 7. Sölve Thorkildsen.
- c. 6. Gudrun Olafsdatter døde ung.
- b. 5. Gudrun Gisledatter * Haldan Nicolaisen, Præst, boede paa Høst.
- c. 5. Gudrid Gisledatter * Jon Jonsen a Latelate.
- d. 5. Jon Gislesen * Valdis Gudmundsdatter, 1 Datter.
- a. 6. Groa Jonsdatter.
- e. 5. Jon Gislafon, junior.
- f. 5. Groa Gisledatter * Cort Jonsen a Kirkebol, 4 B.
- a. 6. Anubiörg Cortsdatter * Gudne Sigurdsen.
- b. 6. Thorum * Runolf Sigurdsen a Sandgerde.
- c. 6. Solveig * Thorvard Eimersen a Brautarhalt.
- d. 6. Gisle * Ingveld Sigurdsdatter fra Sandgerde.
- c. 3. Biarne Gislesen.
- d. 3. Sigurd Gislesen * Gudbiörg Haldorsdatter, 3 Børn:
- * a. 4. Jon Sigurdsen blev gift, erhøldt sig i Hafnes.
- b. 4. Gudrun * Runolf Svensen paa Stafnæs. En Søn
- a. 5. Sigurd Runolfsen.
- c. 4. Gudlaug Sigurdsdatter * Gisle Illugesen. En Datter
- a. 5.

- a. 5. Gudtaug Gisedatter.
- e. 3. Katrin Gisedatter * Vigfus Oddsen, Præst til Vø, 3 D.
 a. 4. Biarne. b. 4. Arnor. c. 4. Ingebiorg. v. supr.
- f. 3. Gudrid Gisedatter * Helga Jonsen, 3 Dørn:
 a. 4. Jon Helgesen * Cecil Biarnedatter.
 b. 4. Gudrun Gisedatter * Biarne Biarnesen, Broder til
 næst forrige Cecil.
 c. 4. Oddbiörg.
- g. 3. Ingvoldur * Sumarlíde Ormsen, Præst, 7 Dørn:
 a. 4. Sigurd. b. 4. Thorleif. c. 4. Ormys. d. 4. Helga.
 e. 4. Bergliot. f. 4. Magnus. g. 4. Ingerid.
- c. 1. Svein Gislefén * Gudrun, Stephen Gunnerfens Datter.
 d. 1. Thurid Gisedatter,

Dette her anførte vidtsøftige Slægt-Register bestaaer af 4 Amtmænd, 15 Laugmænd, 18 Laugrettesmænd, 58 Syffelmænd, 7 Proprietairer, foruden en Deel andre Embedsmænd, saasom Dispestolens Forstander, Klosterholdere, Laugtings-Skrivere ic., af Geistlige er herudi anførte 12 Bisper, 242 Provster, Præster og Capellaner, 12 Rectorer, foruden Professor Arnas Magnus, den uforglemmelige Belgisrer af Kiøbenhavns Universitet, saa og den Kongel. Antiquarius og Historiographus Tormodus Torfaus, samt de nobiliterede Baroner af Rosenkrone, fød Londemann, Resten er af Almue's Folk, som udgøre i alt over 1687 Mennesker. See! til saa mange Slægter og Familier blev Fru Christin Møkol Stamme-Moder ved Bispepen Hr. Gisle Jonsen, som har været velsignet med mange og brave Descendenter; saa at han blev ey allene roset i sine Dage, men og æret i sine Slægter. Strachs 44, v. 8.

4. Capitel.

Om

Hr. GUDBRAND THORLACSEN,

Biskop over Holum Stift paa Island.

Denne berømmelige og af sit Fæderneland høyst fortiente Mand findes blant sat. Hr. Treschows Jubel-Lærese p. 16—20. Men da Hr. Treschow, forledet af Hr. Torchilii vildfarende Skrifte, har indrykket baade udi Biskop Gudbrands og flere Islandske Jubel-Lærers Historier adskillige Urigtigheder; saa vil jeg, af hvad Deres H. H. Biskoperne udi Island Aar 1773 mig gunstige har tilsendt, søge hist og her udi denne min Jubel-Lærer Samling at rette og forbedre samme Fejltagelser, og bliver da sat. Biskop Gudbrands Historie med hosføyet Slægts Register her anført saaledes som følger:

Herkomst

Vor store Gudbrands Forældre vare Thorlac Halgrimsfön og Helga Jonsdatter. Faderen Hr. Thorlac var først Præst til Stad i Hrutafjord, siden til Staderbacke, og endelig til Lingsøre Kloster. Den catholske Biskop Jon Arellen sendte ham med 16 Bevåbnede, i Aaret 1540 omtrent, for at angribe Laugmanden Thorleif Povelsen udi sit Huus, og føre ham fangen til Holum. Hr. Thorlac kunde vel ikke overskide Bispens Ordre, men med uforrettet Sag kom han tilbage, og havde en udført Bispens uretsfædige Befaling. Herover blev Bispens forræderlig,

lig, og i et Skiemte-Digt over Hr. Thorlac kaldet Bissen ham lad, sandseles og frøgtagtig. Men da Hr. Thorlac siden forlod de papistiske Bildfarelser, og blev en evangelisk Præst, visede han sig hurtig og aarvaagen i at forrette sit Embede; thi medens han var Præst til Stad, og havde Eyre til Annex, led han sig om Vinters Tid ofte ste i Dagbrækningen ved Annexet, og havde da gjort til Guds en Reise paa 5 a 6 Mile.

Hans Moder var Helga, Laugmand Jon Sigmundsens Datter, som paa Moderne Side nedstammede fra en i Landet adelig Familie. Hun havde, før hun ægtede Hr. Thorlac, været gift med Krak Hallvardsøn, og med ham avlet 3 Børn, Jon, Ole og Biörga, som sees paa Slægt-Registeret.

Gudbrand Thorlacsen fødte hun Aar 1542 til Staderbacke, Og Fødsel. hvor han saavel som til Thingøre blev opdragen indtil hans elleve Aar hos hans Forældre, da han 1553 blev sendt til den i Holum nyelig oprettede Skole, hvor han i boglige Kunster paa 6 Aars Tid a) og gjorde saa god Fremgang under den fra Danmark didkomne Rector Laurentius, at han 1560 blev dimitteret, og strax blev af foransorte Jubel-Lærer Biskop O. Hjalteffen antagen til Hører ved samme Skole, hvor han tjente i 2 Aar, derefter drog til Kiøbenhavns Høy-Skole, og som der endnu ey var stiftet det Kongelige Communitæt, saa nød han fri Kost hos Professorerne, men i sær hos Professor Povel Madsen og D. Niels Hemmingen, dog hos førstbemeldte kun en kort Tid b); thi han blev

Drager til
Academiet.

a) Hr. Treschow beretter, at han af Faderen blev hjemme oplært indtil han 1561 blev sendt til Kiøbenhavn.

b) Hist. Eccl. Island. T. III. p. 369 siger: Gratuita Professorum, maxime

blev Biskop i Ribe og dertil ordineret den 10de May 1562. Men af D. Niels Hemmingfen, som havde adelige og andre unge Menneſker i ſit Huus, havde og en ſtor Gave til at lære fra ſig og danne unge Menneſker, nød han al faderlig Hielp og Underviisning.

Fra Kiøbenhavnſ Academie tog vor Gudbrand Afſceed, forſynet med beſte Skudsmaal og kom til ſit Fæderneland 1564, og ſtrax traadde han til Skalhøfts Skoles Rectorat, ſom juſt var ledig efter den lærde Zyde Erasmus Willarzsſen, der var bleven Præſt til Garde i Alftanes. Rector Gudbrand foreſtod dette Embede i trende Aar med megen Berømmelſe for ſig og Nytte for Skolen, og 1567 blev han ordineret til Præſt paa Breidebolſtaad i Weſturhoop, hvor han tog ſine Forældre til ſig, og indrettede der ſin Huusholding paa Uvløgaard.

Bliver
Rector.

Præſt.

Det var omtrent ved denne Tid, da hans Halbroder Hr. Jon Kraksøn, ſom da var Præſt til Bay paa Naudeſand, opvaagnede ligesom efter en langvarig Sove- Syge og begyndte at erindre den catholiſke Biſp Gotkalks Forfølgelſer og uretferdige Domme

xime vero Nic. Hemmingii & Episcopi Pauli Matthiæ, quadra vixit, qui ubi eum recte cognoscere coepit, mire ejus ingenio delectatus, per aliquot annos sustentavit, studiorumque dux & doctor exstitit. Et det rigtig, at Gudbrand Thorlaacsen blev Hører 1560, og i den Næſte forblev i 2 Aar, og det er rigtig at Prof. Povel Machen blev den 10de May 1562 ordineret til Biskop i Ribe, ſaa veed jeg ikke, hvoreledes og hvor lange han ſkulde have Levlighed og Tid at kende Gudbrand nære, end ſige i nogle Aar at give ham Ophold og at være hans Studeringers dux & doctor. Det paſſer ſig derfor allene paa D. N. Hemmingfen, ſom var og blev i Kiøbenhavn at den Tid, Gudbrand opholdt ſig der ved Akademiet.

Domme, ved hvilke han med Bold og Uret havde afrungenet hans Morfader Laugmand Jon Sigmundsen en Deel Jordegods; Men fordi Sagen havde nu lang Tid lagt i Doale, og mere end 50 Aar upaaratt henhviſet, ſaa syntes det forgiæves at opvække ſamme uden en Kengel. Tilladelse og Befaling; thi reiſte Hr. J. Krakſen til Danmark, for at ſøge Hielp hos Kongen, ſom alſernaadigſt ſkrax beordrede den Kengel. Befalingsmand paa Iſland Povel Stigsſon, at han noye ſkulde underſøge Sagens Sammenhæng, og derudi kiende og domme efter Lovens Forſkrift.

Povel Stigsſon, ſom meget vel forud ſaae denne Sags ſtore og vidtleftige Paafølge, vilde gaae en Middet Vej ſaaledes, at Hr. J. Krakſen kunde faae noget og tilfredsſtales ved Penge, hvormed Hr. J. Krakſon lod til at være fornøjet, men inden Sagen ſaaledes kunde bringes til Ende, døde Povel Stigsſon, og Contra-Parten benyttede ſig af denne Leylighd, og nægtede det giorte Tilbud at afgjøre Sagen med Penge, hvorefter Hr. J. Krakſon blev kiød af videre at forfølge Sagen. Om Hr. J. Krakſon og hans Son, begge Jubel-Lærere, læſes herefter.

Vores Hr. Gudbrand, ſom ey kunde være tiert med ſaadan Eitergivhe, overlod ſit Kald i Breidebolstad ſamt ſine Forældres Pleje til en anden Halsbreder Hr. Ole Krakſon, drog Reyſer til
Kiøbenhavn. 1568 til Kiøbenhavn, klagede over Biſp Goſkalks gamle Forurettelſer, og omſtændelig foreſtillede, hvortledes med den anlagte Sag var tilgaaet formedelſt Amtmand Povel Stigsſons Dodsſald. Denne allerunderdanigſte Anſøgning og Foreſtilling lykkedes nu ſaa vel, at Kongen befalede den nye Amtmand Chriſtopher Walckendorph, at han ſkulde i Sagen kiende og domme en ret og lovlig Dom, hvilket og ſkede, ſaasnart han kom til Iſland, da

X

Sagen

Binder
sin første
Process. Sagen blev foretaget og paa kiendt til Hr. Gudbrands og Med-
Arvingers Fordeel: Dog fødte denne Process mange og lange
Erætter, bekostelige Rejser og Rettergang af sig, som gav Hr.
Gudbrand nok at bestille nesten hans hele Livstid, som herefter
skal ommældes.

Som nu Hr. Gudbrand ved Hjemkomst var uden Embede,
Bliver
atter Rector. saa tog han 1569 imod det ledige Rectorat c) i Holums Skole
efter Rector Martinus, en dansk Mand, som for Rectoratets
ringe Indkomst en længere vilde blive i Jofand d). See den
Kongelige Instrux til Christoph. Walkendorph, dateret d. 29de
April Ao. 1569. Men ved Holums Skole blev Rector Gud-
brand neppe et Aar, thi da oftbemeldte Jubel-Lærer B. Ole Hjal-
telten, hvis Historie forhen er anført, ved Doden havde ned-
lagt sin Bispe-Stav, forsamledes Stiftets Geistlige, for efter
de Eiders Maade at vælge en Biskop. Fire og tyve Geistlige
voterede paa den catholske Bisp Jon Areslens, udi B. O. Hjalte-
sens Historie ved Aaret 1542, p. 73 ommældte Son, Hr. Si-
gurd Jonson, Præst til Grenjadarstader, som og engang tilførn,
nemlig

c) Hos Hr. Treschow er aldeles udeladt at han var Rector ved Holum
Skole, ligesaa hans Rejse til Kiøbenhavn 1568, og den Process han
vandt for Ober-Retten under Walkendorphs Præsidio.

d) Udi den Kongel. Instrux denne Post angaaende heber det: „Efterthii
„Skolemesterne for norden beklager seg med sin wnderholdinn-
„ge icke at kunde tbiilkomme och tberfore icke lenngre ath wille blif-
„fue tber paa landiir. Tha paa thett att Scolenn maa bliffue wed
„macht holdit och wngdomenn som wdi lerdom och gudf. öchtig-
„hedt skulle optuchtis, icke skal bliffue forsömmit, Tha haffue
„wii befallit forscreffne Scolemesters befollinge ath forbedre,
„och thered bestille som ligeligt oc rett kannad werre. “

nemlig efter sin Faders Afgang blev af Stiftets Geistlige udvalgt til denne høje Værdighed. De øvrige Geistlige voterede paa Præsten Hr. Biörn Gisleffen i Saurbai.

Da disse Vota kom til Hans Majestæts Kong FRID. II. als lernaadigste Approbation, bleve de stiltiende forfastede, men Rector Gudbrand fik Kongelig Befaling at komme til Kiøbenhavn, og paa det Skolen ey skulde lide Forsømmelse ved hans Fraværelse, blev 1570 sendt til Island Hans Gyllebrun at forestaae Holums Skoles Rectorat. Rector Gudbrand, som efter Kongel. Ordre kom til Kiøbenhavn, blev det lediae Bispedomme allernaadigst betroet, og dertil indviet af den Aaret tilforn fra Ribe hidkaldede Biskop D. Povel Madten, der for saa Aar siden havde givet ham som en fattig Islandsk Student sei Kost, men glædede sig inderlig ved at see ham nu som sin Collega, blev og, saa længe han levede, Hr. Gudbrands trofaste Ven og Belynder.

Reiser atter
til Kiøben-
havn.

Bliver
Biskop.

Ao. 1571 drog Hr. Gudbrand Thorlaesen tilbage til sit Fæderneland som Kongelig beskicket Superintendent; men førend han forlod Kiøbenhavn, tænkte han paa at faae forbedret Geistlighedens flette Vilkaar, og til den Ende forestillede Hans Majestæt den store Fattigdom og Armod, der herskede blant Stiftets Geistlige, som hverken havde Indkomst til at ernære sig med Hustru og Børn, (i sær efter at Ægteskabs Forbud var ophævet,) ey heller havde de visse Præstebolige; hvilket alt var en ikke liden Hinder i Kirkens Tilvæxt, og gjorde, at man havde endt for at faae lærde og dærlige Mænd til at tiene i Guds Kirke, naar de uden anstændig Løn og uden vis Boepæl maatte som Flygtlinge og Flyttende saa kummerligen ved fremmed Handel

og Arbejde erhverve det nodtorstige Livs Ophold til sig og sine. Sligt forestillede han udi et allerunderdanigst Bon-Skrift, hvilket hans Ven og Belynder Biskop D. Povel Madfen paa det beste frembragte hos Kongen, som allernaadigst gav Befaling ved sit aabne Brev, dateret Frederichsborg den 28de April Ao. 1571, at Befalingsmanden Johan Buchholz skulle af Madruvalske Klosters Gods, Kronen tilhørende, aarlig uddele blant Stiftets Fattige Præster 100 Rdt., ligesom Buchholz med Bispen skulde og overlegge paa beste Maade at anvise Boeliger for de Præster, som ingen havde.

Biskop Gudbrand visede og med sit eget Exempel at hans Danse og Ansøgning kom af den sande Kierlighed, i det han med Kongel. Tilladelse tillige henlagde til fattige Præster adskilligt Gods af hans egne aarlige Indkomster, hvorom Arngrim Jonæ Chrymogæa p. 251 formælder og nævner de 6 Gaarder han til fattige Præsters Underholdning lod aarlig af Bispstolens Indkomster henlægge. Om disse for Kirken og Staten ved ham udvirkede nye Ting handle de trende Kongelige Rescripter i Marene 1571, d. 28de April, 1573, d. 20de Martii, og 1575, d. 21de Martii, hvilke læses udi bemeldte Hist. Eccl. Island. T. III. p. 17. 18. 20. For denne gode Gierning maatte Biskop Gudbrand lide megen Fortred af den Kongel. Lehnsmænd Joh. Buchholz, der understod sig at holde inde i nogle Aar de ovennævnte Penge der aarlig til fattige Præster skulde uddeles, hvorom mere siden.

Som Hr. Biskop Gudbrand nu havde giert sig af Umage for at faae forbedret Geistlighedens slette Vilkaar i det Timelige, saa var han dernæst betænkt paa, ogsaa at see dem selv forshuede
med

med mere Siæle-Næring og Fode til deres egen og Meenighedens aandelige Underholdning. Af egen Erfaring og hans Formænds Exempel vidste han saa grant, hvor vanskeligt det havde været at faae den gamle indgroede papistiske Surdey udrenset af Menneskers, i sær vantroe Menneskers Sind og Hierte, og faae afskaffet de vanvittige Skikke, de vanhellige Ceremonier, der stak den vankundige Almue i Dyne, og igien indføre, indskærpe og bibringe dem en nye, men af de fleste forhadet dog saliggjørende, Lærdom: Han var ey heller uvidende om, hvor lidet de ulærde Præster, som havde Mangel paa gode Bøger, deres eenfoldige Taler og Prædikener skulde kunde bidrage til Evangelii Embeds Nytte, og til et vanhelligt og uomvendt Hiertes alvortige Forsandring: Denne skarpsindige Mand indsaae noye, at en god Bog, som de idelig kunde læse og giennemlæse, vilde bringe langt større Frugt og Nytte, end alle saadanne eenfoldige Taler og Prædikener; til den Ende stræbte han at faae et Bogtrykkerie oprettet.

Der var vel i Island et Bogtrykkerie, som ved den ofstældte Bisp Jon Aréssens Foranstaltning ankom til Holum om trent 1531, og blev siden forflyttet med Forstanderen Jon Marchiassen, en Svensk Præst, til Breidebolstad i Vesterhoop, og derfra til Nupufell, men som samme Bogtrykkerie nu var kun i slet Stand, saa indkjøbte han sig et nyt Bogtrykkerie. Det gamle paa Nupufell tilforhandlede han sig for 1100 Rdlr. efter Beretning, saasom det var mod fælles Nytte, at 2 Bogtrykkerier skulde være paa eengang i Landet og kun maadelig drives. Nu kom det og til Pas at Jon Jonfen, en Son af Jon Marchiassen, der havde tiemt sin Fader i det gamle Bogtrykkerie, og have

Klæber og
opretter et
Bogtrykkerie.

de Lyst til Kunsten, ham lod Biskopen reyse udenlands paa sin Bekostning, for til Gavn at lære Bogtrykker-Kunsten. Han selv skrev til sin Ven D. Povel Madsen i Kiebenhavn, (see hans tvende Breve herom anført udi Hist. Eccl. Island. T. III. p. 373 — 75, udi hvilket sidste han sender den bemeldte Jon Jonson, for at sættes til Academiets Bogtrykker (Andreas Gutierrez) at blive der Binteren over), som besørgede ham tilsendt Bogstaver, Papiir og alle til saadant Anlæg fornødne Ting, og efter 3 Aar (v. l. c. p. 373.) fra han var bleven Biskop, havde han alle Ting færdig, som horer til et fuldstændig Bogtrykkerie. Over samme satte han bemeldte Jon Jonson, og forskaffede ham og efterkommende Bogtrykker Gaarden Nupufell til stedsevarende Beboelse, og der holdte han en Tid lang Bogtrykkeriet.

Men som Bispens Nærværelse stedse behøvedes ved saa vigtigt et Værk, saa lod han samme fore fra Nupufell til Holum, hvor han, saa længe han levede, bestræbede sig med Bogtrykkeriet, og sparede der paa ingen Omkostning: De Instruimenter han brugte til Bogtrykkeriet, lod han deels komme udenlands fra, og deels forfærdigede med egen Haand, thi han var en stor Mechanicus og havde megen Lyst til dette Studium, hvad han saae for Dyne, eller fra andre fik Kundskab om, kunde han strax giøre efter: Selv udskar han i Træ en Deel Figurer e), og fast alle de store Begyndelse-Bogstaver som findes i hans Ud-

gave

e) Udi D. Hans P. Reesens Fortale til D. Phil. Nicolai Theoria vitæ æternæ, oversat 1631 paa dansk af Naatmand Laurids Christensen Rhode i Helsingør, heber det blant andet: Den gode lutheriske Biskop Hr. Gudbrand Thorlacsen til Holum havde faaet oprettet hos sig et fuldt Trykkerie til sligt, med alt sin Tilbehøring, som han selv stod for,

gave af Bibelen, ligesom det og siges at han med egen Haand har udskaaet Noterne i det første Dplag af hans Psalme-Bog: han lod tillige komme fra Hamborg en Bogbinder med alt fornøden Bærctoy, som skulde lære Islænderne denne Kunst. Selo oversatte Hr. Biskopen de fleste Bøger som i hans Tid der i Landet bleve trykte, en Deel forfattede han selv, og, saavidt hans Kræfter og Embede det tillod, igiennemgik selv hvert et Proves Ark af alle de Bøger der udi hans Bogtrykkerie bleve trykte, hvilke ved den Isländske Kirke-Histories høylærde Forfatters roesværdige Blid F. III. p. 378 — 87 samlede udgiøre 85 i Tallet f), og saaledes havde denne arbeidsomme Mand inden faae Aar forsynet nesten et hvert Huus med de bedste Bøger.

Went

og saaledes Aar 1584 havde trykt den hele hellige Bibel (uden Figurer,) og altsaa vilde Hr. D. Resenius mene, at der var ingen Figurer i bemeldte Bibel, hvilket S. S. Hr. Biskop Harboe udi hans fortreffelige kurze Nachricht von der Isländischen Bibel-Historie (dänische Biblioth. T. VIII. p. 58) har anmærket, i det han udi bemeldte Bibles-Udgave har fundet 23 Figurer, af hvilke Biskop Gudbrand skal have ladet komme nogle fra Hamborg, saasom de Figurer om Tabernaklet og dets Redskab, om Aarons Klædning, Salomons Tempel o. s. f. Nesten har Hr. Biskopen med egen Haand udskaaen, hvortil Hr. Arngrim Jonæ Chrymog. Lib. III. p. 155. sq. uden Tvil siger, naar han skriver: *Interea disu facile non est, quos ille noster Episcopus labores in prædicto opere perficiendo exantlarit, quas molestias & difficultates per diu pernox, assiduus, accubans sustinuerit; quos quantosve sumtus in patria & exteris facere coactus sit; quos sumtus Cathedra Holensis non fuisset sustinendo, nisi Auctoris Ars & ingenium divinum, tum alia, tum præcipue ipsam Typographicam suppellectilem informare, paucis ex hoc ordine imitando artificii exemplo, novisset.*

f) Bøgenes Navne ere:

1) Nic. Hemmingii Liffensvegur (via vitæ). Kiøbenhavn 1570 paa dansk

Men hans allerædste og vigtigste Bestræbelse, for hvilk den onde Verden saa ilde belønnede ham, var den fuldstændige Version og Udgave af den gandske Hellige Skrift i det Islandiske

- Landssprog, men efter Gunnar Gislessens Anmodning af Biskop Gudbrand oversat, og dedice et bemeldte Gunnar Gislessen. Hvert til et søret tvende Prædikener paa 13 og 18 Søndag efter Trinitættis, i 8. 1575. 1599. Disse tvende Prædikener findes og for sig selv trykte.
- 2) Petr. Palladii Catechismus af B. Gudbrand oversat, i 8. 1576.
 - 3) Johan. Plückinger um mannens rettlætning fyrer gude og gudverkin (de Justificatione) af B. Gudbrand oversat, i 8. 1576. 1615.
 - 4) Calendarium Islandicum. 1576. 1602. 1611.
 - 5) Avenarii Bænabók, 1576. 1621. og 1656 i 12., med Hr. Odur Einerssens Forfæring.
 - 6) Lögbók (Kong Magni Lov: Bog) i 8. Holum 1576. Dupuset 1578.
 - 7) Nic. Paladii af christilegre mannens afgaungu. b) Af christilegum Riddarskap. c) Af Riddarskap Pápastanna. d) Af mannens rettlætningu. e) Um Dómadag. Af B. Gudbrand oversat, i 8. 1577.
 - 8) Urbani Regii Lækning silarennar (antidotum animæ) af B. Gudbrand oversat, i 8. 1578. 1591.
 - 9) Job. Spangenberg hinfár Likpredikaner af B. Gudbrand oversatte, i 8. 1578. 1598.
 - 10) Huberinus um Guds náð og reide (de ira & gratia Dei) oversat af Biskop O. Hjaltesen. 1579.
 - 11) Salomonis Ordskvíder (Ordsprog) i 8. 1580.
 - 12) Bók Jesu Sirachs, oversat af B. Gisle Jonson, i 8. 1580. 1589.
 - 13) Dominicale 3: Handbók prests, indeholdende Collect., Epist. og Evangelier, som bruges i Kirkerne. Holum, i 8. 1581. 1599. 1609. 1617, herhos er søret Christi Lidelses og Opstandelses Historie. Atter oplagt i 12. 1686. af (ikke Sønnen som Worms Lexicon p. 482 sætter) Datters Sønnen Egn. Thordur Thorlæsen, Biskop i Skalh., siden af Biörn Thorlæsen, Biskop i Holum 1706, og af Biskop Steen Jonson i 12. 1725. 14, Den

landſke Sprog. Thi ſaaſnart han havde tilforhandlet ſig, og i behorig Stand ſat Bogtrykkeriet i Holum, var han derpaa be- tænkt at levere den gandiſke Bibel i hans Moder- Sprog, hvilket Fore-

- 14) Den gandiſke Hellige Skriſte af W. Gudbrand ſtorſte Dele overſat. Holum, i Fol. 1584.
- 15) Piálmabóken forøget og forbedret med Noter og Fortale af W. Gudbrand, i 8. 1589 1619. 1751.
- 16) Viti Theodori Summaria Bibliorum, overſat af W. Gudbrand, i 4. Mupuf. 1589. Fol. 1591. 1602.
- 17) Biblia Parva, eller Spørſmaal af Catechiſmus, af Latin overſat af Arngrim Jonſen, i 8. Holum 1590. 1622.
- 18) Andr. Muſculi Bænabók, overſat af W. Gudbrand, i 12. 1590. 1597. 1611. 1622.
- 19) Hrædeleg harmaklögum fordæmdra i helvíte. 1590.
- 20) Arngrimi Jonæ Commentarius de Islandia, latin, i 8. 1592.
- 21) Um mordbrefabæklingen (W. Gudbrands førſte Apologie for Jon Sigmundſen), i 8. 1592.
- 22) Martini Mölleri Eintal Skilarennar. (Soliloqvía Animæ) overſat af W. Gudbrand, i 8. 1599. 1161.
- 23) Íslandſk Graduale med Handbók preſta, i 4. 1594. 1623. 1748.
- 24) Polycarpus Lyſari Um góðverkenn (de bonis operibus) i 8. 1594. 1615.
- 25) Nic. Palladii Um dómsdag (de die extremi Judicii), ſee No. 7, i 8. 1594. 1611.
- 26) Aminning og Underviſun af þeſſum háskafamlegum eyndartima, hófsænet Concio Poenitentialis Petri Winſtrupii, i 8. 1594.
- 27) Luthert lille Catechiſmus, (ſee No. 2. 1594. 1617.
- 28) Confirmatio Catechumenorum ad tenorem Ordinationis Saxoniz concinnavit Episcop. Gudbrandus, (conf. Dán. Biblioth. T. 6. p. 589.) 8. 1594, 1596. Den er udgivet paa Íslandſk.
- 29) Arngrimi Jonæ Conſpillum quotidianum, Carmine latino & Islandico, i Fol. 1594.
- 30) W. Gudbrands anden Apologia paa Íslandſk, 1595, ſreven for Jon Sigmundſen, i 8.

Forehavende han formodentlig i Aaret 1578 foredrog den Høysalig Kong FRID. II., hvorpaa Hans Majestæt udi et allernaasdigst Privilegio dateret Friderichsborg den 19de April 1579 ikke alleneſte

- 31) Um þad retta Kirkiunnar Straf og Lyklavallded, ved W. Gudbrand, i 8. 1596.
- 32) Historia þínunnar og upprisunnar Drottins vors Jesu Christi, þar med eirnin eyding og nidurbrot borgarinnar Jerusalem; ved W. Gudbrand, i 8. 1596.
- 33) Alldingærdur Sálarennar (Hortulus animæ), item en Forklaring paa de 3 Troens Artikle, Hærens Døn og adþællige Sprog af den hellige Skrift, i 8. Holum 1596.
- 34) W. Gudbrands Aminning til preſta af 1 Corinth. 4 Cap. 1. 2. v. i 4. 1596.
- 35) Nic. Henningii Antidotum contra desperationem, overſat af Gudmund Einarſen, i 8. 1596. 1600.
- 36) Um Eida, (om Eed, dens Forklaring og rette Drug 1596.
- 37) Hieron. Savenarolæ Speculum peccatoris, Spøgell þeſa ſynduga, af danſk overſat af Gudmund Einarſen, er 7 Prædiker, i 8. 1597.
- 38) Davids Pſalltare ſá ſtutte, af Davids Pſalmer ſamlæde af Arngvim Jonſen, i 8. 1597.
- 39) Huus-Poſtill, ſammendragen og udgltven paa Íslandſk af W. Gudbrand. Holum 1597. 1609.
- 40) Þínungarhistorian; indeholber en Deel bibeliſke Hiſtorier i ſer ſom angaae (Paſſionalen) Hærens Lideliſe, med hoſføpæde Figurer, Dønnar 10, i 8. 1598. conf. No. 32. Atter oplagt under Titel Schematographia Sacra, i 8. 1695.
- 41) Brunnur Liſſens (Fons Vitæ) er en Samling af Sprog af den h. Skrift, uden Forklaring, overſat af W. Gudbrand, i 8. Holum 1598.
- 42) Job. Galli Underviſning om den hellige Nadvere, overſat af W. Gudbrand, i 8. 1598.
- 43) Leikmanna Biblia (Aumanni Biblia Laicorum) har W. Gudbrand af Eydſk overſat, herhoſ føyet et Appendix om den hellige Nadvere og Exorſiſmo, i 8. 1600.

alleneſte anbefalede Hr. Biſkop Gudbrand, med ſtorſte Flid at
 overſætte og corrigere Bibelen, men og forundte ham, at han
 af

- 44) M. Thomæ Steilberi trøſtefulde Sprog, overſat af B. Gudbrand
 under Tittel Huggunarbæklingur, i 8. 1600.
- 45) Paſſiupredikaner, overſat af Gudmund Einarſen, i 8. 1600.
- 46) Enchiridion om Troens Article, uddragne af D. Chytræi og M.
 Chemnitii Væger, og overſat af B. Gudbrand, i 8. 1600.
- 47) Bæklingur um ódauðleik fátarinnar, hreinfunarselldinn, bæ-
 naákall til Heilagra, endir veraldarinnar, upprifu frammlidina,
 síðasta dóm, helvíte og um eilíft líf; hvortíl er fýyet Marci
 Marii de Novíſſimis, overſat af B. Gudbrand, i 8. 1601.
- 48) Spurningakver ut af trúarennar artikulurum. 1601.
- 49) Regiſtur yfer Bibliuna; Dette Regiſter refererer ſig til det 3de
 landſte Opſlag af Bibelen, eſter alphabetiſt Orden, i 4. 1602.
- 50) M. Lutheri Um andleg hervopn, (om aandelígt Kuſtning), er Lu-
 theri Prædikener over Ephes. 6, 10—18. i 4. 1602. Hvortíl er
 fýyet Viti Theodori Summarier over Propheterne, i 8. 1606.
- 51) Viti Theodori Póſilla (Barnapredikaner,) overſat af B. Gud-
 brand, i 8. 1603.
- 52) Nic. Selmecceri Utlegging yfer Eſajæ Cap. 53, overſat af B.
 Gudbrand, i 8. 1604. 1606.
- 53) M. Anders Jenſen Mariagers Utlegging yfer Fader vor, er i
 12 Prædikener, af danſk overſat af B. Gudbrand, i 8. 1606.
- 54) Utlegging yfer ydranar Pſálma Davids, i 8. 1606.
- 55) Lutheri Tíſkæden paa Íslandſk, (er bleven overmaade rar,) i 8.
 1606.
- 56) B. Gudbrands Bænabók. 1607.
- 57) Mölleri Forfedra Bænabók, (Meditationes Sanctorum Patrum)
 af B. Gudbrand overſat af tydſk, hans Værn og gode Venner til
 Orbyggelſe, i 8. 1607. 1615.
- 58) Phil. Nicolai Spegill eylífs Lífs (Speculum vitæ æternæ,) over-
 ſat af B. Gudbrand, i 8. 1607. 1608.
- 59) B. Gudbrands tredie Apologie for Jon Sigmundſen, paa Íslandſk,
 i 8. 1608. Diſſe Apologier ere nu omſtunder meget rare at overs-
 komme.

af enhver Kirke i Island skulde have 1 Rigsdaler eller Bærdie
derfor, til at bestride Omkostningerne; hvorved bliver og mælt
det,

- 60) Catena Peccatorum, Syndakedian, af dansk oversat af B. Gudbrand, i 8. 1609.
- 61) Nya Testamentet, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1609.
- 62) Lutheri store Catechismus af dansk oversat paa Islandsk, i 8. 1610. 1618. 1619.
- 63) Andr. Panætii Posilla oversat af B. Gudbrand, i 8. 1610. 1633. 1649. 1676.
- 64) Ydrunarspegell, er B. Gudbrands Oversættelse af Biskop N. L. Arçandri Speculum Poenitentia, i 8. 1611. 1694.
- 65) Molleris Manuale, om Forberedelse til Døden, af Latin oversat af B. Gudbrand, i 8. 1611.
- 66) Vísnaþók, i 2de Dele, er en Samling af aandelige Psalmer og Viser, med B. Gudbrands Fortale, i 4. 1612.
- 67) Arngrimi Jonæ Anatome Blefkeniana. Latine, i 4. 1612.
- 68) Huggunargreinir og um góðverkinn, i 8. 1614.
- 69) Nic. Selnecceri over Propheten Jonas og Ruths Bog, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1614.
- 70) Martini Molleris Mysterium magnum, store Hemmelighed om Christi Ægteskab med Kirken, oversat af B. Gudbrand, i 8. 1614. 1615. 1727.
- 71) Lutheri Catechismus minor cum explicatione erotematica Latina, una cum confessione Scholastica, in 8. 1616.
- 72) Donatus, Grammatica Latina, & Vogelmanni elegantia Latina & vocabul. Islandicum, in 8. 1616.
- 73) Psalmur Davids 91, med Arngrimi Jonæ Forflaring, i 8. 1618.
- 74) Sigismundi Svevi Vinaspegell (Speculum amicitia) oversat af Sven Simonfen, i 8. 1618.
- 75) Sancti Bernhardi Krosskvedjur (Salutationes metricæ ad unum quodlibet membrorum Christi patientis) Latine & Island., er udgivet af Arngrim Jonfen, i 8. 1618. 1690.
- 76) Martini Hammeris Krossgaungur, er Prædikener over Christi Ædelse, oversat af Arngrim Jonæ, i 8. 1618.
- 77) Pálmabók, conf. No. 15.) i 8. 1618. 1619.
- 78) Paf

det, at Hans Kongel. Majestæt Selv har dertil gjort allernaadigst Biedrag, hvilket, som Helvaderi P. II. Sylvæ Chronol. p. 210 fortæller, skal have været en ret kongelig Gave af 3000 Rigsdaler (f). Med dette fulgte et andet Privilegium, dateret 22 April 1579, at enhver Kirke i Island skulde købe denne Bibel, som kom paa 10 Rdr. hvert Exemplar, saa at Omkostningerne kunde blive ham inden kort Tid erstattede.

U 3

Bib

- 78) Passiu Predikaner, er 7 Præfener om Christi Lidelse, oversat af Biskop Oddo Einarson, i 8. 1620.
 - 79) Adami Fran. Margarita Theologica, oversat af W. Gisle Jonson, og i 4. trykt Kiøbenhavn 1558, men til Islands Skoleers Nyttete oplagt paa Latin, i 12. 1620.
 - 80) Bønadaga Predikener, (conf. No. 78.) 1620.
 - 81) Otton. Casimanni Sönn gudrækne og christelegur kjerleike (Caræ pietatis & raræ caritatis incendium), Jonas Biarnessen, i 8. 1622.
 - 82) Joach. a Beust Sermo de prædestinatione divina, er oversat af Sigurd Einarsen, i 8. 1624.
 - 83) Jonas Biarnessens Samtal Guds vid Evu og Börn hennar, paa Vers, i 8. uden Aarstal.
 - 84) Siö ydranarþálmur Davids, i 8. uden Aarstal.
 - 85) Catonis Moralia Islandico-Latina. Hertil kan søyes:
 - 86) Om Jerusalem's Forstyrrelse. Holum 1617. Han er desuden Auctor til det Landkort over Island, som forekommer i Ortelii Theatro, saa og en Tabula Chorographica, som glemmes i det Kongelige Bibliothek.
- f) See dänische Biblioth. achttes Stück p. 52. Der er ellers nogle, som mene, at Kong FRID. II. gav til Bibelens Tryk 500 Rigsdaler, andre siger 300, og atter andre, som ikkun giar det til 200 Rigsdaler, v. Hist. eccl. Island. T. III. p. 377. Naakkæ man her, men uretellig, har videt mene de 200 Rigsdaler, hans Datter: Søn og Successor, Hr. Biskop Thorlac Skuleton fik af Høysallig Kong CHRIST. IV tilligemed et Kongel. Privilegio i Aaret 1634 paa sin Dorsfaders Islandske Bibel at oplægge og udgive, hvilken blev færdig i Aaret 1644.

Overfatter og trykker den gandske Bibel.

Med saadanne Kongelige Naades Beviisninger var Hr. Biskopen nu bestyret i sin gudelige Tver at fortfare, og gik dette Arbeide saa lykkelig fra Haanden g) at han den gandske Bibel i tiirlig Tryk paa beste Papir, den 6 Junii 1584, (ikke 1579, som nogle har skrevet), fik færdig fra sit Bogtrykkerie, i det Jø-landiske eller Norwegiske, h) oversat, og i Folio trykt til Holum af Jon Jonfen.

til usigelig Nytte for Indbyggere,

Med dette Bibel-Værk har Hr. Biskopen paataget sig ei allene et meget mæsommeligt Arbeide, og det under sit besværlige Embeds-Forretninger i saa kort Tid fuldbragt, men og tillige et højt roesværdigt Arbeide, fordi denne Bibel er den allerførste i det Jølandiske Sprog, den er den smukkeste og tiirligste af alle som af en privat Person er forfærdiget, ja fordi den har antændt et nyt og klarere Lys end nogenfinde tilforn var i den Jølandiske Kirke, og derved har han tilkiendegivet, hvor høit det var ham angelegen at udbrede Guds Ære og forskaffe sine Landsmænd en usigelig Nytte, som ogsaa forevige hans Navn og Berømmelse.

De,

- g) H. H. Hr. Biskop Harboe har funden i et Manuskript at Hr. B. Gudbrand for denne Bibel-Tryk des hastigere at befordre, har dertil holdet 7 Søenne foruden Bogtrykkeren.
- h) Velkembde Hr. Biskop Resenius ubi foranferte sin Fortale til D. Phil. Nicolai, af Laur. Christ. Rhode paa Dansk oversatte Theoriam Vitæ æternæ siger: Hr. Gudbrand Thorlaesen har udfat den hele hellige Bibel paa deres rette gamle gothiske og normandiske Maal, som de endnu kalde a Norrænu, efter hin gode Luthers tydske *παραφρασις* og frie Fortolkning, som han lod efter sig fuldkommen Aar 1584. Foruden Psalmehogen og andre nyttige Stykker baade for Skolerne og Kirkerne, sig til en evig Efterfagn og Berømmelse.

De, som ere kyndige i det Jølandſke Sprog, give ham det Vidnesbyrd, at han frem for andre har beſittet ſig paa Reenhed og Jiirlighed i Sproget: hans Datter: Søn og Successor, Hr. Biſkop Thorlac, udi ſin Fortale til M. Andr. Pancratii Poſtill, Aar 1649. tilſtaaer, at Hr. Biſkop Gudbrand i at udlægge Sprog har havt en beſynderlig Gave.

Efterat nu denne Bibel havde forladt Trykkeriet, yttrede Landets Indbyggere deres Gemtyts Beſtaffenhed paa forſkiellige Maader: Nogle læſte Bibelen, ſom de burde, til deres Ophygge og Underviisning, men andre ifkun for Historierne, ſom deri forekomme, ligesom en Historie: Bog, kun for Tidsfordriv: Nogle bebreidede ham, at han havde gjort tide, at have givet den gemene Mand Anledning paa mange hoiſe Ting at ſtøde ſig, og paa viſſe Historier at forarge ſig. i) Man kunde gierne have ladet ſig noiſe med dette Nye Teſtamente: Endelig fandtes og dem, der forekaſtede Hr. Biſkopen, at hans Drive: Foder til at trykke Bibelen var allene Sierrighed, og at han vilde berige ſig paa Kirkerneſ Befoſtning, k) ſom ſkulde kioſe Bibelen; ſaa at der giordeſ om denne gode Mand adſkillige Paſquiller.

ſom dog et
paaffionerede
hans Noiſe
og Henſigt,

Men

i) Hvad der læſes i Däniske Bibliothek l. c. p. 58. Pontopp. Annal. Eccl. T. III. p. 220. og Hr. Treſkows Jubel: Læſer Samling p. 17. at Janden fordervede hans Bibel: Værk, og ingen maatte reiſe af Landet for at lære Bogtrykker: Konſten, paa det han ingen Vei ſkulde komme med ſit Bibel: Arbeide, anſeer den Hailarde Jølandſ Biſkop Hr. D. Finn Jonſon udi hans mig tiſſendte Manuskript for lutter Fabel og Rierling: Sladder, ſom ikke er vard at læſes, men bør ſom ugrundet at udelades.

k) Wisnabökens trykt 1612, i 4. taler tydelig herom p. 208. ſqv.

hvilket han
stillet til
Gud.

Men ved alt dette beraabte Hr. Biskopen sig paa den alvise Guds, der kiender alle Menneffers Hjerter, at dette var kun deres Opdiect og Paasagn 1) om at han over Formue med den største Moisommelighed havde besørget Bibelens Tryk, om hvilket alt velbemeldte H. H. Hr. Biskop Harbow (Dänische Biblioth. l. d. p. 88.) har fundet Esterrerning udi Hr. B. Gudbrands Fortale til Viti Theodori Summarier, som han udgav i 4to 1589, og udi hans Formaning til Præsterne 1596, hvori han mælder, at ei allene saadan Guds Ords Foragt sandres iblandt den gemeene Mand, men ogsaa blandt en Deel af Lærerne selv, som forsonnede at læse Guds Ord, og sølgelig deraf lidet vidste og endnu mindre forstode.

Men

- 1) Vedre erkjendte Arngrim Jonson Hr. Biskop Gudbrands fortreffelige Bibel- Arbejde udi det smukke Vers han Biskopen til Ære har opsat, og findes i Dänische Biblioth. l. c. p. 61. og Pontopp. Annal. l. c. p. 220. anført saaledes:

Floruerat magno Germania vasta Luthero,
 Gudbrando radiat Patria nostra suo,
 Biblia debentur Germanica scilicet isti,
 Quod solum e multis jam tetigisse sat est.
 Biblia debentur Sancto vernacula labori
 Hujus; & hinc poscit iusta trophæa sibi.
 Miles eras Domini, multum versatus in armis
 Gudbrande, & ratio nominis inde tui.
 Hunc veterum si more ducum tumulemus Achillem,
 Ut simul arma viri fulgida tumbo tegat,
 Biblia Sacrophago vernacula reponere fas est,
 Athlethæ illæ Dei fervidus ensis erant.
 Sin statuz vivo veluti de marmore surgant
 Res eodem recidit, Biblia marmor erunt.
 Pauca habeat tumulus; Nam cætera fama loquendo
 Cum Sole æqvatis passibus ire valet.

Men som nu en Deel besværede sig derover, at denne Bibel var saa kostbar, og de havde ikke Formue til samme sig at anskaffe, ønskede derfor at kunde for sig selv bekomme det Nye Testamente; saa søiede Hr. Biskopen dem og herudi, og lod samme trykke i Avo til Holum i Hialtedal Aar 1609. med D. Lutheri lader det Nye Testamente trykke. fuldstændige Fortale. Men omendskiøndt Hr. Biskopen lod insets paa sin Side mangse ogsaa ved dette Nye Testaments Udgaave at bekiendgiøre Guds rene Ord for sine Landsmænd, saa fandtes der iblandt dem til samme kun faa Liebhabere, hvilket han selv udi hans Fortale til bemeldte Wisnabök anfører, at da nu deres foregionne Begiering var opfyldt, var der saae, som derom sig bekymrede, ligesom det og gif med andre m) nyttige Bøger han havde ladet trykke, at de usolgte henlaae og fordervede.

3

Eige

m) Fast paa samme Maade udtrykker han sin Besværing i Fortalen til Davids 7 Poenitente Psalmer, som han paa Islandsk til almindelig Brug og Nytte lod trykke, og siger: I det blinde Pavedom her i Landet, bleve disse 7 Psalmer stitrig brugte og læste, skjønt man deraf lidet forstode. Der vare fast ingen, som kunde læse et en Bog, der jo daglig læste eller havde maattet læse samme. De blev og ikke holdte for gode Christne, som ei havde Psalmerne, og ofte læste dem, skjønt de ikke forstode et Ord derudi. Det gif dem til den Tid ligesom den Blinde, der idellig fingerer og famler en Edelssteen eller Klenodie mellem Hænderne, og om han ei seer den, og ei kiender dens Værdie, dog har sin Fornøielse af at føle den idellig mellem Fingrene. Paa saadan Maade vare disse Psalmer, disse Ord, mangt et got Hierte i Pavedømmet til Opmuntring, og havde, som man dog ei forstode; (thi de vare paa Latin) en saadan Kraft, at man lode sig opmuntre til Gudsfrøgt. Men hvordan gaaer det nu omfunder? Skulde der nu være mange, der engang vilde læse end sige elske og udseve saadanne Psalmer? Om man endog finder dem i det egentlige Moder. Sprog i Bibelen ublagde og oversatte.

Eigesom det var Hr. Biskop Gudbrands største Bestræbelse at Guds rene Ord kunde udsaaes over det gandske Island ved Hielp af Bogtrykkeriet, saa bar han og omhyggelig Omsoarg at samme kunde vedvare for Eftertiden. Til den Ende beskikkede han ved Testamente dateret Holum den 12 Sept. 1611, at hans

Testamente
vet sit Trykke-
rie til Ho-
sams Dom-
kirke.

ældste Son, Syffelmand Povel Gudbrandsen skulde beholde Bogtrykkeriet og Bogbinderiet med alt sit Tilbehør, om han fik Billie og Kræfter at bruge det, hvis ikke, skulde det være skænket og testamenteret til Holums Domkirke, i den roesværdige Hensigt at Stiftet og Landet altid kunde til Guds Ære forsynes med gudelige Bøger, og for billigste Priis i Landet omsættes efter hans Død.

I lige Maade lod han intet mangle af mundtiige eller skriftlige Formaninger og Underviisninger, eller nyttige Anordninger til Præsternes og Meenighedernes Bedste, Oplysning og Renselse i Lærdom og Levnet, og overalt at rette de Mangler og Feil, som hans Formand, Biskop Oluf Hialtesøn, med al sin brugte Flid og Bestræbelse, havde maattet efterlade urettede. Hans mange Synodal-Anordninger til Kirkens Beste, om hvilke kan eftersees den Islandske Kirke-Histories T. III, p. 383. seqv. gi- ver et klart Vidnesbyrd om hans alvorlige Bestræbelser.

Han indforde i sin Tid med megen alvorlig Nidkærhed Ungdommens Overhørelse og Confirmation overalt i sit Stift, forend de maatte antages til Sacramentet. Herom vidner det lille rare Skrift (see foran No. 28. blandt hans anførte Skrifter.) han i Trykken lod udgaae Aar 1594, tilligemed en Underviisning for Præsterne om Løse- og Binde-Nøglen. Samme rare Piece har voves ofsmældte men ikke nok berømte Hr. Biskop Harboe recenseret

Indfører
Ungdom-
mens Confir-
mation og
Overhørelse.

feret udi sin fortreffelige Sendschreiben (dateret Holum den 9 October 1742, medens han var General-Kirke-Bisitor i Island) an den Verfasser der Dänischen Bibliothek, (v. T. VI. p. 585. 600.) udi samme han kalder Hr. Bisfop Gudbrand einen Mann, dem Island vieles zu dancken hat, und den man hier den Kleinen Lutherum nennet.

Kirkerne vare under Bavedømmet i saadan Anseelse, at ikke allene de med Kirkegaarden, men og en vis dem tilhørende Eiensdoms Jord omkring Kirken af 30 til 40 Skrit havde Jus Asyli, og dertil henfængtede alle Mordere, Blodskændere og andre Forbrydere, og vare frie. Efter Reformationen blev denne uchristelige Kirke-Fred, som Overtroens Koning længe tilovers i Island, saa at naar Blodskændere eller andre Misdædere havde bedrevet deres grove Misgjerninger, hvorføre de billigen burde straffes paa Livet, søgte de straf til Domkirken, hvor ingen maatte dem nem røre eller paagribe. Superintendenten selv var paalagt, at han, imod hans Billie, saadanne modvillige Skalk og udædiffe Menneſter skulde handthæve og opholde, og medens de i Kirken sig opholdte, søgte de beqvem Tid og Leilighed, hvortedes de uden Straf kunne komme af Landet. Midlertid var Guds Huus og Helligdom herover at ansee som en Hore-Stald og Kover-Kule.

Det hente sig i Bisf Gudbrands Tid, at en Delinquent slap løs af Fængsel og fngrede til Holums Domkirke, Bispen herom vuidende, da Ovrigheden fordrede ham, om ikke befalede saa dog tillod, at man maatte paagribe og udføre ham af Kirken; men da ingen vilde begaae en saadan dødelig Spnd (efter deres Meening,) saa vandt Skietmen Tid og Leilighed til, omsider at und-

vige og undgaae den fortiente Straf. Man gav herover Bispfen Skyld for at han saae igiennem Fingre med Skielmen, men Bispfen regnede det til deres Overtroe, at de i Kirken ei torde paa-gribe den Undvigte: Midlertid opvakte denne Handel paa begge Sider baade Forbittrelse og Fornærmelse; men at saadant for Fremtiden kunde forebygges og Guds Huus renses fra saadan Vanhelligelse androg Hr. Biskopen denne Sag for Hans Majestæt Kong Frid. II., som afskaffede saadan Misbrug og uchristelig Kirke-Fred aldeles baade udi Domkirken og alle andre Kirker der paa Landet, Kongens Brev herom, dateret Kronenborg den 2 Junii 1587, kan læses i ostmældre Jøslandske Kirke-Histories T. III. p. 28.

Den uchrifste-
lige Kirke-
Fred, eller
Jus Asyli af-
skaffed.

At forbigaae mange andre for Kirken og det almindelige Beste af Hr. Biskopen foranstaltede nyttige Anordninger (v. l. c.) saa stræbte han tillige med hans Collega Hr. Biskop Oddo Einar- sen at saae en Overensstemmelse i Kirke-Ceremonierne og Gud- tienesten, fornemmelig i Kirke-Sangen, som nu var saa uor- dentlig, at naar nogen kom i en fremmed Kirke, kunde han ei sunge med, for den Forskiellighed udi Kirke-Psalmerne, (vet ligesom det gif for et hundred Aar siden her i Danmark) hvor- over Hans Majestæt Kong Friderich II. ved Rescript af Friderichs- borg den 29 April 1585, befalede begge Biskoperne at træde sammen for at indrette en ordentlig Gradual og almindelig Kirke- Psalmebog, hvilken med Bispernes fælles Samtykke og Slid blev forfærdiget men ved Bisp Einarsens lærde Fortale anpriset Al- muen til almindelig Brug. Samme udgav Hr. Biskop Gud- brand i Aaret 1589 fra sit Bogtrykkerie.

Overens-
stemmelse i
Kirke Psal-
mer og Cere-
monier ind-
røstet.

Hvad angaaer en Deel Trætter og Processer, Hr. Biskopen havde med adskillige, kan læses videløstig ubi tidmeldte Kirke-Historie, hvoraf kortelig anføres følgende:

Den Trætte med Lehnsmanden Johann Bucholtz var angaaende de aarlige 100 Rdlr. Kongen allernaadigst havde skænket til fattige Præster. Der var i Begyndelsen et stort Venkskab mellem Bispnen og Bucholtz, og Bispnen bevisede ham megen Ære og Tjeneste, saa at han engang som et særdeles Venkskabs og Agtelses Tegn forærede ham en med egen Haand og efter Islands elevatio forfærdiget Sphæram; Men da Bucholtz igiennem mange Aar tilbageholdte ei allene det hundrede Rdlr., Hans Majestæt i Aaret 1571, af Modruvells Klosters Gods havde afsig- neret Præsterne, men ogsaa de Boliger, der skulle anvises Præsterne efter Kongelig Majestæts Befaling, og Bispnens Venkskab paa ingen Maade kunde formaae Bucholtz til Pengenes Udbera- ling, saa holdte Hr. Biskopen det for sin Pligt at andrage saa- dan usforsvarlig Begjæring for Hans Majestæt. Men uagtet Allerhoifstamme ved sine Befalings-Breve erindrede Bucholtz endog i Aaret 1582 den 28 Febr. at skulle fornøie Præsterne, hvad Kongelig Majestæt til deres Underholdning allernaadigst havde funderet og skienket, saa understod Bucholtz sig dog ei al- lene at beholde og indeholde Pengene, men og at forandre sit for- rige Venkskab til et imod Biskopen bittert Had, som vedvarede saalænge Bucholtz levede.

B. Gud- brands Trætte med Joh. Buc- holtz.

Men blandt Biskopens øvrige Trætter var den langvarige Trætte, han havde med Laugmand Jon Jonson og hans Arvinger, den farligste og bitterste, eftersom det i samme galt Bispnen om hans Families Ære, saasom hans Morfader Laugmand Jon Sig-

Trætte med med Laug- mand Jon

mundsen derudi blev beskylt ei allene for at have dræbt sin fiendes lige Broder, men og for at have kvalt tvende sine smaa Børn, det ene i en Flod, det andet i en Kiedel fuld af Suppe: videre blev han beskylt for at hans Frue Biörge Thorvalsdatter havde nogen Tid opholdt sig ved Holum, og der forødet en stor Deel Midler Domkirken tilhørende, for saadanne og flere paadigtede Forbrydelser at forløse (hvorom videre læses i Histor. Eccl. Island. T. II. p. 595 og p. 622.) havde den Catholske Bisp Gottschalck, med Uret afsvunget Laugmand Jon Sigmundsen, foruden meget andet de 2de Eiendoms Gaarde Hol og Bessastod, hvilke bemeldte Laugmand Jon Jonson, en mægtig, myndig og bemidlet Mand, nu havde i Besiddelse.

om tvende
Eiendoms
Gaarde,

Disse Gaarde var det Biskop Gudbrand Thorlaksen, som en retmæssig Arving, nu fordrede tilbage; men paa Contrapartens Laugmand Jon Jonsons Side skulde det hede, at han med Rette tilhorte dem, for de vare fordum Tid forfaldne i Bode til B. Gottschalck for begangne Forbrydelser.

I Aaret 1590 maatte da Rector ved Holums Skole Hr. Arngum Jonson. (See hans Historie herester paa sit Sted som Jubel-Lærer,) der og var en Med-Arving, paa Biskop Gudbrands Begne gjøre Reise til Kiøbenhavn og for Majestæten og Magistraterne androg Sagen i sit fulde Sammenhæng, allerunderdanigst forestillende, hvor uretmæssig Laugmand Jon beholdt Gaardene Høl og Bessastod, og ikke vilde i Retten, hvortil han var kaldet, fremlegge lovgivdige Documenter og Udkomst til bemeldte Gaarde, hvilken Bægring Dommerne som en Sminke antog for lovlig, og derfor ikke vilde kiende i Sagen. Hans Majestæt Kongen gav derpaa Befaling til Lehnsmanden Henric Krag, at hvad

Arngrim J.
Reise i samme
Sag.

hvad enten Laugmand Jon vilde eller ikke vilde fremkomme med sine Documenter og Udkomster, skulde han forhøre og efter Lovens Forskrift paadomme Sagen. Kongen befalede at den skal paafindes.

Denne Kongelige Befaling adlydede Henric Krag vel, i saavidt, at han udmældede 24 Dommere, som i Sagen skulde domme, for hvilke Laugmand Jon fremlagde 4 Pergaments Documenter af Indhold: at Laugmand Jon Sigmundsen havde ihjelslaget sin kiødelige Broder Asgrim, og dræbt tvende sine egne Børn, det ene i Stoden Gliusuraae, og det andet i en Kiedel fuld af Suppe, med mere som tilforn er mældet, og derfor havde Jon Sigmundsen som en Broder- og Børne-Morder, samt Biörga, som havde forødet Domkirkeens Midler, forsonet Bisp Gottschalk for deres Forbrydelse med at give i Bøde bemeldte Gaarder. Jon fremlægger i Retteen 4 Documenter.

Bisshop Gudbrand derimod beviseede klartlig, at disse Documenter vare opdigtede og forfalskede, og dog kunde han hos Dommerne ei formaae mere, end at de vilde forsende Sagen til Kongen og Rigets Raad; hvilket Bispen, ligesom og alle disse Siltetier og Forhalinge, alle de Forrædeligheder og Forhaanelser, han var nodt til at fordoie, tilskrev Laugmand Jons og hans Benneres Myndighed og Had imod ham og hans Familie: Nu var da og begge Parters Had og Hidsighed i fuld Flamme, at de samme Aar indstævnedes hverandre at møde for Kongens og Rigets høieste Domstoel. Bispen viser, at de vare opdigtede og falske.

Laugmand Jon lavede sig derpaa at reise til Kiøbenhavn i sin egen Sag at møde; men at han kunde have des større Ansæelse og tillige spare sin Reises Omkostninger, paatager han sig en Gesandts Navn og Person, ligesom han paa det gandske Island Parterne indstævne hverandre for Kongen

Som Islands lands Begne var fende for at tale Landets Sag og besørge Lands Gesandts reises Beste, og under saadant Navn blev af hans Collega Thord ser Laugmand Jon, Laugmand og andre deres Tilhængere befuldmægtiget.

men kun for at sværte Geistligheden, Hvad Laugmand Jon forrettede under saadant Skin var ei af synderlig Betydning, uden allene det som var Gesandten's fornemste Diemeed, at han kunde for Kongen og Raadet berygte Landets Biskoper og Geistlighed. Biskop Gudbrand forsømte ei heller hvad der maatte kunde tiene til at fremme hans Sag, som dog i sig selv var reen og klar nok: han glemte ei heller, hvad han vidste til Laugmand Jons og hans Faders Jon Magnusens Banære at melde ved Arngrim Jonsen, som da atter blev affendt til Kiøbenhavn for at opagte saavel Bispens som sit eget Gavn, og igiendrive Fiendens Bestræbelse, hvori han heller ikke var efterladet.

Islands forrige Lehnsmand' Johann Bucholtz, Bispens og Geistlighedens Advindsmand, var nu i Kiøbenhavn, til ham holdt Laugmand Jon sig som en fortrøelig Ven, og fik hans aabne Brev fuldt af Beskyldninger over Bisperne og Præsterne, og da han fik Audience, var han dristig nok til at forevise samme, hvis Indhold erfares af det Brev, som Kongen paa Laugmands Jons falske Angivelser havde udstædet til Bisperne af Dato 9 Maj 1593. Dette fik Jon udvirket som Forsvar imod det Konges Brev til Henric Krag, dateret 8 Maj 1591, som Biskop Gudbrand havde erhvervet over Undersaatternes Modtvillighed, med mere, og som disse tvende Breve give Lys i denne Historie, vil jeg

jeg af Hist. Eccl. Isl. Tom. III. p. 50 og 51. herneben anføre samme under Litr. A og B.

A a

Men

Lit. A. Kongens Brev til Henric Krag:

Wi Christian den Siørde 2c. Giøte alle witterlig, att effter som wi komme vdi forfaring, at wore Wnderfotter for uordenn paa Wortt landt Islandt vdi Høllsfiggt haffue vdi gammelt tiidt oc fremfarne aar saa wøl som oc nu paa theinne dag werrett Wisperne thet sammesteds mdgitt modt uillige oc vlydige forre vdi thet the icke wille betale kirckerne theres thien der, icke wille the heller tilhielpe att indkressue vdi hvertt sogenn huade kirckerne medt rette tilkommer haade paa renste oc indkompst, huor vdoffuer kirckerne een partt nederfalder oc een partt staar mdgitt byggfelligt. Sameledes komme Wii i forfaringe att en deel hñder thet paa landett skulle thennom kibe tilserhandle oc ellers tilforholder thennom nogen kirckejorder oc eyendomme som vdi gammelt tiidt er solt oc bytt fran kirckerne thennom till stoer skade oc forderffuelse oc till inett gaffn eller nytte, vdi ligemaade skall thet findis een partt som haffue quitanker, thennom er giffuen for thetis tiender enddog the ingen fylifte haffuer giortt kirckerne som thett sig ellers medt rette burde. Tha haffue wii nu naadigst thend Leilighedt anset befalitt oc fuldmagtt giffuet, oc nu modt thette Wortt obne breff befalle oc fuldmagtt giffue Oss elskelige Henrich Krag, Wor mandt thienner oc embidghmandt paa forskreffne Wortt landt Islandt, oc Oss elskelige hederlig oc høilerdt mandt Her Gudbrander Thorlakssenn Superintendent vdi Høllsfiggt att indkressue lade huis restancker Jortt eiendom oc anditt som fran kirckerne ere medt rette kommitt saa wiidt the medt loug oc rett giøre kunde oc thet igien till kirckernis nytte oc forbedring annuende, saa framt nogen heremodt, eller hereptter findes modt uillig oc besuerger sig saadantt till kircken att vdgiffe, som hand ellers medt rette plicktig er, tha skall the fuldmagtt haffue, hannom thetfore att deele, tillcalle oc straffe effter som retten medtgiffuer, oc som en modt uillig thet Wortt befaling forackte will, her eppter sig alle hvet kunde haffue oc wiide att rette, ladendes thet ingenlunde 2c. Haffnia 8 Maji Anno 1591.

Lit. B.

Men hvorledes Sagen ellers blev ageret, viser Udfaldet, som var dette, at Kongen og Raadet befalede Lehnsmanden Henric Krag, at han enten skulde stræbe at forlige Parterne eller han

Lit. B. Kongens Brev til Superintendenterne:

Christianus IV. &c. Vor synderlig gunst tilførn; wiider efter att monige vore underfotter oc indbyggere paa vort landt Islandt ved theris fuldmægtige off elskelige Jon Jonssen laugmand for norden oc vesten paa forskreffne vort landt Islandt haffue underdanigst till Oss supplicert oc ladt ic tillkiendegiffve om mange store trettet oc uaffadelige deelemaal som nu nogen tiid skulle haffue verit forarsagit oc oppkommen af Superintendenterne, prester, oc then geistlige standt ther paa landit, i thet att hverken Superintendenter eller oc en part aff presterne vilde lade sig nsie med thend deel thennom till theris rigelig underholdning aff fremfarne Konger und oc bevilgit er, meden for theris girigheds skyldt liader sig trettet till oc klage oc plage the fattige bønder theris gaarde oc nering udaff; item att Superintendenterne besverger thend fattige Almue medt the aff gamle Kirkens regenslæber udi alle maade som the gamle Bisper gjort haffue udi Davedømet, thend fattige almue sit godz oc neringe themed afftrenge oc udi saa maade skulle lade sig bruge bode udi thend geistlige oc verdhligge bestilling emodt ordinaengen, underdanigst begierendes att thetudinden matte haffvis tilbørlig indseende oc giøris thepaa en god forandring, saa att thend geistlige standt matte tage vare paa theris kald oc embede foruden ald verdhligge bestillinger klammer oc trette paa thet landit motte vere oc bliffve udi rolighebt, oc vii for offerløst motte vere forschonede, efter som samme theris supplicaz therom ydermere formelder oc ubviisser; tha bede vii ether oc vilde att i therom forfarer ald seilighedt oc viide ether seiff herudinden tilbørligen at rette, oc hvis udi saa maade utilbørligen oc emod ordinaengen findes fand, att i thet affspasser oc ether ther fra undholder, saa oc haffver alvorlig oc grandgiffvelig indseende med alle presterne offer ald ethers sigt att the sig aldelis entflaer oc entholder fran verdhligge bestilling oc forskreffne trette oc deelemaal, oc allene thage vare paa theris kald oc embede thennom befallet oc paalagd er, oc thet troligen oc vel foreslaar, som rettsindige Prestemend og Gudz ordz thienere eigner oc bør at giøre, oc att i eller oc presterne ther ingen fremmede Sager skulle antage

han skulde stille deres Errette ved 24 Mænds Dom. Herom han fik Kongelig allernaadigst Ordre og aabne Brev saa lydende: efter Kongelig Ordre skal Sagen forlaes eller dømmes.

Wii Christian 12. helse thiig offelskelig Henrich Krag thill Thron- derup vor mand thierer och embidhmand paa vort Land Island h. med Gud och vor naade. Wiid efter att vii forfare hvorledis ther skal haffve begiffvit sig en langvarendis och megit besverlig klammer och thrette emellom off elskelig hederlig och vellerd mand Her Gudbrand Thorlacsen Superintendent udi Hollestige paa then ene saa och off elskelig Jon Jonson laugmand for norden och vesten paa forskreffne vort Land Island paa thend anden Side, som icke endnu skal vere nederlaugd och fordragen, hvor aff sig och so lenger jo mere haffver forogit och thildragen stoer had och affvendt bøde med dome som ther er gangen, och udi andre maade, och endeligen besverlige skieldhord och thalle, och effter att thet Land thildrasge att ther kan befindis skuldt att vere paa begge siider, og paa thet saadanne besverlige klammer och thrette och uehnyghed thennom udi saa mange Aar emellom haffver verit endeligen och udi thiide engang for alle morthe thennom enthen thill myndelighed emellom forhandlis eller och formiddelst domb och rett platt och aldelis dempis och nederleggis, thend och icke hereffter skulle ndermere forogis och hoer theris arffvinge slegt och Benner och effterkommere skulle indarvis, och tha saaviit kunde indgroe att thend icke latteligen foruden stor opror och forderff paa begge siider kunde bliffve stillet och nederlagt; tha bede vii thiig, befalle och nu med thette vort obne breff suldmacht giffve, att thu med thet allerforste ther paa forskreffne vort Land Island thiltager thig fire och thiuuffve gode forstandige och uildige dannemend och aff the beste ther paa laus dit boendis ere, och med thennom thiig paa becilig thiid och sted

U a 2

for

tage att forfølge unthagen hvis ther oc thennom stelf for ether oc theris personer vedkommer, oc ether oc thennom udi saa maade hør med rette att forsvare; saa fromt nogen heremod givr hand tha therfore icke vill stande tilbørligen till rette thetmed 12. Aatum Haffniæ 9 Maji Anno 1593.

forsamler och siden med thennom indsteffner forskreffne Superintendent och forskreffne Laugmandt for ether udi rette och grandgiffveligen forfare om alle hvis irringe och thrette enthen med ord, gierning, breff och sezzell, fra thet forste och thil thet sidste, emellom thennom verit haffver, och thennom saavel som och alle theris slegt, venner och arffvinger, som sig samme sag och thrette kunde eller ville thiltage, therom enten thil mindelighed formedelst sterke contracter och breffve, stedghe och altiid herefter uraggeligen att holde, emellom forhandler och fordrager eller och endeligen kiender och dommer thennom emellom hvis rett kan vere och hvis i thennom udi saa maade enten till mindelighed emellom forhandlendis, eller och ved dom och rett kiendendis och affsigendis vorder, att i thet klarligen under ethers signether giffver frau ether beskreffvoit, som i ville ansvare for Gudt och vere bekiendt for oss; thi bede vii och biude begge parterne forskreffne sag och langvarende klammer och thrette er ahnrørendis, at i retter ether efter att møde forskreffne vor embedhmand, saa och forskreffne 24 dannemendt udi rette; naar the ether therom lader tilsiige, med hvis breffve och ald anden beviisning i udi samme langvarendis besverlige och affvindh sag och thrette emod hinanden haffve och tha att liide och undgielde hvis therom loug och rett er, ladendis thet ingenlunde. Actum Hafniae 9 Maji Anno 1593.

Saa snart Laugmand Jon kom til Island, søgte han til Altinget, hvor og Bispnen mødte for at agere sin Sag til Doms efter Hoibemeldte Konges Brevs Ordre; thi Kongen og Raadet havde noksom bemærket saavel Dommernes brugte Sminke forrige Aar, som og Bispens Fienders Bedragerier. Lehnsmanden Henric Krag leverede da omsider Sagen under 24 udmældte Dommeres Undersøgning og Kiendelse, hvilke tillige med ham erklærede da de fremslagte Documenter, som skulde bevise det besvangne Broder- og Børne-Mord, for falske og opdigtede, reve dem

Dommen er
klarere de
fremslagde
Documenter
for falske og
opdigtede,

dem offentlig for Retten i Stykker, og overleverede Stumperne i Biskopens Hænder.

Nu maatte man formode, at Lehnsmanden og den hele Commission skulde have tilkiendt Biskopen tilstrækkelig Erstatning efter saadan Sagens Bessaffenhed og efter allerhoistbemeldte Konges Brev, der saa alvorligen befaler dem at dømmen som de ville ansvarre for Gud og være bekiendt for Hans Kongelige Majestæt; Men Nei! — De domte ham ei til Erstatning for een Skilling Omkostning i denne betydelige Sag, ja de vorte ikke med et eneste Ord i Dommen ved de omtvistede Gaarde Hol og Bessastad, hvilket meget smertede den gode Biskop, og gav hans Svigersøn Are Magnusen Anledning at han mere end 30 Aar derefter reisede Sag om samme imod Jonas Olsen.

men giv
Bispen ingen
Erstatning
for de omtvistede
Gaarde
og Omkostninger.

Jeg siger det smertede Biskopen, da han paa Altinget (hvor fra han hjemkom syg og skrøbelig og nærmere død end levende) maatte høre offentlig oplæste Documenter, i hvilke hans Morfader blev beskylt som Broder- og Vorne-Morder, og saadant maatte han saae Lov at anhøre, men at ikke i Documenterne, at noie eftersee deres Indhold og indvortes Bessaffenhed var ham slet ikke tilladt; hvorfore han lod tilføre, og protesterede imod hvad han af disse Documenters hurtige Oplæsning kunde erindre, for derved at forsvare sin Morfader, og tilintetgiøre saa affhyelige Beskyldninger. Dommerne vilde dog ei tillade hans for Morfaderen fremsorte Forsvar at indrykkes udi Acten, saa at enhver, som i sin Tid fik see og læse disse Acter og denne Protocolle maatte jo ei kunde forestille sig andet, end Bispen ei havde noget imod saadanne Beskyldningers Stadfastelse at opponere og erindee, men har maattet tie og tilstaae, at han var nedstammet og fødte

af saa uadidisse Forfædre og Forældre; hvorfor, at han ei skulde synes at nægte sine Alfdode den tilbørlige Forvar i deres Grav, at han ei skulde synes at samtykke i de over dem ergangne loognagtige Beskyldninger, men uforfærdet bevidne Sandheden og opmuntre baade sit eget nedslagne og saarede Sind, og sine ved disse afsknelige Logne og Forhaanelser bestyrkede brave Venner og Beskyttere, han greb til Pennen og udgav for det første en lempeligste Apologie, og taalelig Apologie (Um mordbre Sabæktingen) trykt 1592.

Derfom nu Bispens opbragte Gemyt havde kunnet lade det herved forblive, havde det været saare got for ham selv, og denne Apologie havde baade været roesværdig og tilstrækkelig, især efter Doms Slutningen 1593, ved hvilken Jon Sigmundsens Ære kunde synes at være fuldkommen reddet.

Men da Biskop Gudbrand, efter at Dommen den 30 Junii 1593 var fældet i Sagen, fik de omtvistede og sonderrevne Documenter i Hænder, ved deres Gennemlæsning og Betragtning blev tilfulde underrettet saavel om deres indvortes Betskaffenhed som den gandske Sags Sammenhæng, brændte hans saarede Sind, at hans retmæssige Arv Høl og Bessastod, som paa saa uretfærdig Maade var bleven ^{forværet} ~~forværet~~ ham og hans Arvinger, skulde nu forblive i hans arrigste Fienders Bøld og Cie uden ringeste Erstatning og Skadesløshold, saa udgav han i Aaret 1595 en anden trykt Apologie i langt strengere Tone og vidtloftigere end den første, i hvilken han for at redde sin Families Ære, med mange og uomstødelige Beviser lægger for Dagen, at hans Morfader hverken var Broder eller Borne-Morder. Dernæst viser og beviser han disse Documenters Forfalskning: først af Tids-Regningen, fordi Bisp Gottschalek og Jon Sigmundsen vare begge døde, førend

Bispens lader
trykke sin første
ste Apologie,

lader trykke
sin anden
Apologie

giver Underretning om
de forfalskede
Documenter.

rend disse Documenter vare skrevne: Dernæst med lige Bished fremfører han mange paalidelige Vidner om denne Sag, og endelig Documenterne selv, om hvilke Islands Kirke-Histories Hoilærde Forfatter har til Exempel mældet følgende Underretning: Det ene Pergament (skriver han T. III. p. 408.) og den første halvanden Linie, som indeholder Vidners Navn, var gammel, Seiglene svarede og til Navnene, undtagen Bisp Gottschalks Seigl, som var borte, men de øvrige Linier vare nye, og Bogstavernes Træk og Sammenhæng var ikke lig gammeldags Skrift, dog var Documentet smittet og svertet nok, de afkradsede og udgniede Bogstaver og Ord vare skrevne igien med nyt Blesk, endelig var det gandske Document overstrøget med Sood eller Rødvæg; dog kunde alt dette meget lettelig afvaskes af Pergament uden allene den første halvanden Linie, som var gammel Skrift, og med gammelt Blesk skreven. Efter at Biskopen i bemeldte Apologie har anført og oplyst disse og mange andre Kiendetegn paa disse falske Documenters Bedragerie, undskylder han og fra dette Skielmerie gandske friekender Bisp Gottschalk, hans Datter Christin, hendes Son Gottschalk, Præst til Glambay, og hans Son Jonas Gottschalksøn; derimod beskylder han Jon Olsen for dette Bedragerie, og erklærer ham infam (ærlausinn) med mindre han igiendriver dette, og lovlig fratægger sig disse Beskyldninger, ofte og skarpt giennembegler han Medviderne, giendriver dem med haarde Tilrettesættelser saavel til hans Siender som hans Dommere, hvilke alle han truer med Guds Dom, og endelig slutter Apologien med hans og Arngrim Jonsons egenhændige Underkrifter.

Ingen af hans Modstandere findes at have gjort nogen Besværgelse derover, skönt det er let at troe, at dem fattedes ikke Vilje

lie til at søge Hevn, i sær da Joh. Buchholz, Laugmand Jons gamle Ven, men Bispens Fiende, som 1597 var atter bleven Lehnsmænd, vilde staae dem biev, om de vilde forsøge noget imod Bispens; Tiden ulmede dog immer under Afsen indtil 1606, da Herluff Daa Herluff Daa som Lehnsmænd kom til Island. Ham lod Bispens straf overlevere en Apologie og Klage, og derpaa lod Laugmand Jon straf kalde til sig. Hvad Herluff Daa handlede med ham om, er ikke bekiendt, uden hvad man kan slutte af Hist. Eccl. Island. T. III. p. 40. *) Der fortælles, man fik høre af Laugmandens Tjenere, at, da han gik drucken til Sengs, skal han have sagt: Nu skal Gutti setta ofann 3: Nu skal Gutten tage Huen af; hvilket man meente at være sagt om Bispens, efterdi Jon, af Foragt til Bispens, pleiede at kalde ham Gutten. Bist er det, at Herluff Daa bevertede den 70 Aars gamle Laugmand Jon saa vel, at man om Morgenen fandt ham død i Sengen, hvorover samme Nat. Tretten for en Tid standsede.

Udi den Trette mellem Herluff Daa og Bisp Oddur Einarfen til Skalholt, som 1618 blev paadømt af de tvende Kongelige Commissarier Friderich Friis og Jörgen Wind, blev der og klaget over Biskop Gudbrand, at han havde deels afhændet, deels selv beholdet sig nogle Bispestolen tilhørende Godser, som han igien maatte erstatte, og derom lyder det Kongelige Rescript til Friderich Friis, dat. 21 April 1619.

Bisfopen

*) Mox ubi advenerat (Herluff Daa de Snödinge) Jonam Nomophylacem accersivit, ut hic, rerum quippe Islandicarum sprime peritus, ipsi a consiliis esset, qui sine mora Bessastadas properans, Præfecto gratanter & oppiparo convivio excipitur, quo in multam protracto noctem Nomophylax in tentorium dormitum se contulit, sed crastina luce in lecto mortuus est deprehensus.

Biskopen var og af sine Fiender angivet og offentlig be-
 det at have antaget en Rector til Skolen, som man af Spot over
 hans Båndkundighed kaldte Ole Lærdekarl, og selv forbeholdt
 sig det en Rector tilkommende Salarium. Denne Besskyldning
 og Angivelse fik Lehnsmænd Friis ved Rescript af 21 April 1619
 Ordre til at undersøge og derfor lovlige tiltale Bissen. Derpaa
 gik Stevnemaal, hvorefter Bissen mødte for Retten, og frem-
 forte, at Rector Ole Olsen var fra Holums Skole forsendt til Kie-
 benhavns Universitet, hvor han nogen Tid havde hørt de Høi-
 de Professorer, og derpaa drog han hjem, forsynet med Profes-
 sorerens, især Rectoris Magnifici D. Thomæ Finkii Vidnesbyrd
 om hans Dueltighed, hvorefter han 1615 er af Bissen beskikket til
 Rectoratet. Rector Olsen var og for Retten tilstede, og fremlagde
 de bemeldte Testimonia, som han begierede offentlig at læses, der-
 hos erklærede, at den som holder ham for en Idiot eller unyttig
 Skole-Rector, eller vover at beskylde ham for Båndkundighed,
 den fremæfter han til at disputere og er færdig med hvem der vil
 binde an at fremtræde; Men om ingen fremkommer, bør det
 ei tilregnes ham, eller han derover at høre ilde: hvad det af Hr.
 Biskopen tilbageholdte Salarium angaaer, da nægter han det
 aldeles, og offentlig tilstaaer, at han paa god Troe og Love har
 faaet sin Løn, og har intet at fordræ. Da slikt forfaredes, vandt
 Bissen Sagen, men hans Anklagere bleve til Skamme. Man
 holdte det dog derefter ei raadeligt at Olsen blev ved Rectoratet,
 han fik derfor strax et Præsteskald, og Biskopen satte i hans Sted til
 Rectoratet sin Datter-Søn, en virkelig lærd Mand, Hr. Thorlak
 Schulefen, der omsider fik at bære sin Morfaders Bisse-Stav.
 See herefter Slægt-Registeret.

Biskop Gud-
 brand beskyl-
 des paa nye

og stevnes,

Bissen
 vandt Sa-
 gen,

Iader trykke
 sin tredie
 Apologie,
 hvori den af-
 døde Laug-
 mand Jon og
 hans Vaar-
 rende angri-
 bes,

Det som endelig allerhaardest tryffede denne ellers store Bis-
 fop, var hans tredie Apologie (libellus famosus) som han forfats-
 tede efter Laugmand Jons Død, og i Aaret 1608 ved Trykken bes-
 kiendtgjorde. I denne Piece angriber han alt for haardelig den
 afdøde Laugmand, men Storadals Brødrene, Marcus Olsen,
 der var død 12 Aar tilforn, og Jon Olsen, som endnu levede,
 besylder han som de fornemteste Brev-Sorfalkere, Biörn Si-
 gurdson, en Stif-Son af Marcus Olsen udmærker han paa en
 forblummet Maade, som den der skal have skrevet Brevene, hvil-
 ken Mistanke Biörn skal offentlig for Retten have fralagt sig ved
 12 Mænds Eed. De øvrige Beskyldninger om de kunde være
 sande, saa kunde de dog ikke documenteres og beviistliggøres;
 saa at vor gode Biskop gjorde sig skyldig, ikke saa meget i løgn-
 agtig Bagvaskelse, som i alt for overilende Begierlighed til at
 hævne sig.

som efter 10
 Aar blev
 paaanket

Laugmandens Venner har enten tiet til den omtvistede Pie-
 ce (ear Rögur) i fulde 10 Aar, eller og de ere ikke blevne horte,
 saalænge Herluff Daa endnu var Lehnsmænd, men siden androg
 Jon Olsen Sagen for bemeldte tvende Kongelige Commissarier,
 Friderich Friis og Jörgen Wind, og leverede sin Supplicax den
 24 Julii 1618, saa lydende:

Jon Olsens
 Besværing
 over bemeldte
 Apologie

„ Jeg Joenn Oluffenn giffver eder ihilkiende fromme Velbaarne
 „ Herrer Frederich Friis och Jörgen Vinnd, saa och Herloff
 „ Daahe, hvorledis att Her Gudbrand haffver mig forfulde
 „ i langsommelig thiid; forst med steffninger, siden med mans-
 „ ge vrangelige saker och klagemaal, ligesom de domme der
 „ ere gangenn imellom oss, formelder och udviffer, hvilket
 „ ieg haffver aldt maatte lide och ombetter, och min rett att
 „ opgiffve,

„ opgiffve, fordi ieg fattige mandt kunde hanom icke nocksom
 „ meligen bestaae udi rettergang; Saa bleff der en contractt
 „ och forlielssemaal giortt imellomb oss paa Allthingit anno
 „ 1596 aff den Welbaarne Herre Her Heffvidsmand Brostrup
 „ Gedde och de andre fornembste mænd som denn thiid var paa
 „ Allthingitt, ligesom det indseglede forlielssemaalsbreff nocks
 „ sommeligen giffver thilliende, saa liudendis, att vii forliels
 „ ttis om aldt thed som oss thillforne var emellom thill denne
 „ daug for oss och vorre Arffvinger for forskreffne sacker. Eps
 „ ther denne contractt haffver Her Gudbrand laditt trycke och
 „ udgaae enn lidenn bog anno 1608; hvilkenn forneffte bog
 „ indholder att ieg skulle haffve giorte falske breff, licks
 „ som den bog formelder, udi enn anden sted i bogenn da kals
 „ der han den breffgiövrer enn falschener, for det thredie
 „ enn forbandede breffmeder, for det fierde da tillegger
 „ hand och dedicerer mig och min salig broder Marckus denne
 „ Bog, paa spaatt och fererern, og siger att denne skal være
 „ oss thill ære for alle erlige mendt herepther; Jeg
 „ haffver soerritt enn stetter eed for thisse falsche breffve som
 „ han schylder mig fore udi denne forneffte tryckte boeg. Der
 „ fore ehr ieg ydmngeligen begierendis aff eders velbiurdighe
 „ der paa Guds veigunne, og for loug och rett skuld, saa att
 „ ieg kunde faae loug och rett offver forneffte Her Gudbrand
 „ fordi hand haffver denn usande bog och tryckt om mig och min
 „ salig broder laditt udgaae offver ded gandsche land, tiltroendis
 „ eders velbiurdigheed atti mig fattige mand herudi vil behiel
 „ pellig findes saavitt som loug och rett land medfore. Jon
 „ Oluffönn.

Commissarierne, som reiste til Danmark samme Aar over
 gave da Sagen og Suppliken til hans Majestet Kongen, som
 befalede Velb. Friderich Friis til Hagested (der var bleven Kongel.
 Lehnsmand i Stæd for den af velbemeldte Kongelige Commissarier

1618 fra Embedet domte Herluff Daa) at tiltale Bispen efter dette Kongebrevs Ordre:

Efter Kongl.
Ordre blev
D. Gud-
brand

søgt for be-
meldte Apo-
logie,

Christianus Quartus &c. Vor gunst tilforn; Viid efter som vii naadigst er vorden videndis hvortledis Bispen for uorden paa vortt land Island imod fundagens indhold holde en ulerd oc udnyctig person som ungdommen der sammesteds skal informere oc underviise oc selff de reditus oc indkompt som til hans underholdning ere lagt beholde; distigeste skal han ocsaa haffve troect en bog udi hvilken han nogle personz som ved Døden ere afgangne skal haffve defamerit oc forurettet; tha bede vii dig oc ville att du des leilighed med fliid forfarer, oc hannom dersom hans brøst udi saa maader findes ved lov oc rett der saare tiltaale lader. Kiøbenhavn den 21 Aprilis Anno 1619.

Men Velbaarne Hr. Friderich Friis kunde ei efterleve denne Kongelig Ordre; thi han døde (*) saa Dage efter han var kommen

*) Friderich Friis til Høgested (ikke til Hesselager, som Hist. Eccl. Island. T. III. p. 43. siger,) var af de Hesselager, Friiser, med 3 Eggerne i Vaabenet. Han var født 1553, var en Søn af Henrich Friis til Ørbeklund, der døde 1571 ætat. 75. hans Moder Margrete Bild døde samme Aar. Dennes Farbroder var den store og lærde Johan Friis til Hesselager oc., var Cancellar i 3 Kongers Tid, og Patron for Kjøbenhavns Universitet. Han gav 3000 Rdlr. til fattige Studenter, og har derved som Stifter af de Friisers Stipendium gjort sig udsælig. Han døde 1570, ætat. 76. ugift, og testamenterede bemeldte sin Broders Henrich Friises 3 Sønner, Christian Friis Borrebø, Niels Friis Hesselager og Friderich Friis Høgested. Disse trende Brødre forfattede og underskrev Anno 1584 en Fundah paa deres Sal. Farbroders Vegatum, og forsøgede samme med 500 Rdlr. Anno 1618 blev Friderich Friis tilligemed Jörgen Wind til Grundet som Kongelig Majestæts tilforordnede Commissarier oversendt til Island at undersøge, forhøre og dømme de Uordener med mere som sandtes i Island.

kommen til Island, altsaa blev Sagen udsat til næste Aar, da hans Eftermand Velb. Holger Rosenkrantz til Frolinge 1620 i

B b 3

Kongens

Fra Kongsgaarden inhbød de den 20 Maj 1618. alle og enhver paa Island, som havde noget at klage, at møde til førstkommende Aeting, hvor de paa Dreraating sadde den 30 Junii første Gang i Retten, begge som Kongel. Majestæts Secretairer, og efterat de havde forrettet hvad dem var befaleet, drog de samme Aar til Danmark. Af disse Kongelige Commissarier blev den forrige Lehnsmænd Herluff Daa fradømt Embedet, hvortil bemeldte Friderich Friis i Aaret 1619 blev beffikket, og som han var i stor Naade hos Kongen (Vir magni nominis, & Regia gratia florens,) saa fik han frem for hans Formænd saadanne Privilegier, at han havde Tilladelse at føre til Island 12 Læster Meel, og frit udsælge det til hvem han vilde. Paa Rejsen blev han syg, og saasnart han kom til Island, sendte han strax Bud til Præsten Hr. Gudmund Einarson, (som han afvigte Aar i Commissionen dømt fra sit Embede, fordi han var Webvider, at Laugmand Jon Sigurdson anden gang havde begaaet Feilmaal, og derfor tillige blev fradømt sit Embede, lod ham vide, at han havde Kongelig Restitution at levere ham, som Friis havde hos Kongen søgt, Gudmund Einarson uvidende,) og forlangede at medbrødes Sacramentet, som Hr. Gudmund uforsøvet meddelede ham, der hvert Dieblit var Døden forventende; dog levede han 3 Dage derefter, og døde ugift i hans 66de Aar. Han blev først begravet til Bessastad, men Aaret efter optaget, for at føres til Danmark at bisættes i sit Fædrene Degravelse; Men fordi Kongen om saadant var uvidende, maatte derfor betales i Bøde 1000 Rdlr. v. Hitt. Eccl. Island, T. III. p. 43. Udi Hr. Confer. Hoffmanns Foundation T. I. p. 47, berettes at Friderich Friis har til 4 fattige Studentere givet 2000 Rdl. Specie, som skulde lægges til de 3500 Rdlr., Sal. Cancellar Johan Friis og hans Testamentarier forhen havde sunderet, og beretter Velbaarne Hr. Hoffmann tillige, at Friderich Friis's Fundah er dateret Odense den 10 Julii 1619, mener og, at han maa være død imellem den 3 og 10 Julii. Hans Døds Dag meldes ei i Hist. Eccl. Island. l. c. De Kongelige Rescripter, han bragte med sig til Island ere daterede Kjøbenhavn den 21 April. At han fra den Tid har opholdt sig i Danmark til Foundationens Datum den 10 Ju-

Kongens Navn udmædede 24 uvillige Mænd at domme denne Sag. Stevning blev da udstædet efter hvilken Biskopen skulde møde for Retten, men som hans svage Legeme og høie Alder ei tillod ham at drage til Altinget, saa gav han sin Svigersøn Guldsmagt under sin Haand og Segl at procurere Sagen, men saa skiodesløs og saa løseligen forrettet han denne Commission og saa slet forsvarede han denne for Biskop Gudbrand betydelige Sag, at han meget ensfoldig blev omsider enig med de under Holger Rosenkrantz's Præsidio 24 Dommeres Meening og Kiendelse, og med dennem samtykkede, at den omtvistede Piece ear Rögur (ca-lumnia) og Biskopens Embede blev dømt under Kongens Naade og Unaaide. Man domte Bispens uværdig til sit Embede, ja han geraadede i Fare for Ære, Liv og Gods, som Islands Kirkes Histories Høilærde Forfatter slutter af den Talemaade under Kongens Naade og Unaaide, ligesom velben. Høilærde Forfatter undskylder ikke Bispens umaadelige Hævngierrighed, men beviser dog at Bispens havde største Ret i en Sag, der saa meget anrørte hans Families Ære, og at Holger Rosenkrantz's (**)) og de 24 Mænds

lii, er ikke troelst; formodes altsaa, at han, før han drog bort, og som en 66 Aars gammel Herre, har gjort Stiftelsen, før han drog til Island, og beordred en af sine Venner at forfatte og understrive Fundamen-dagen den 10 Julii. Velbaarne Hr. Hoffmann i Fundation: T. VIII. p. 316 anfører, at Friderich Friis til Hagested døde 1586, 33 Aar, hvilket erfares af en der i Begravelsesfunden Liigplade: og p. 18 siger han, at det var ei den Friis, der gav 2000 Rdlr. til fattige Studen-tere, men Giveren var Niels Friis's Søn, som døde paa Island 1619. og i T. VI. p. 5. siges, at Niels Friis til Hesselager døde ugift 1682. Men paa de Friis's Stamtafle staaer Niels Friis til Hesselager, gift med Ingeborg Parsberg, og havde med hende 8 Børn, som alle døde smaae.

**)) Holger Rosenkrantz var Kongel. Hvidemand og Lehnsmænd paa Is-land

Mænds Dom, hvorved Biskopen ei allene stod i Fare for hans Embede, men og for Vre Liv og Guds, n) var for streng for disse o) denne alt for strenge Dom
 Skrifte

land i 14 Aar, indtil 1634, da han blev Lehnsmænd paa Gulland. Udi Hr. Hoffmanns Fundation: T. I. p. 125 er han paa de Rosenkrantzers Stamtafle anført som Lehnsmænd paa Gulland men ikke paa Island. Hans første Præsidium i Islands Alting var at fælde den haarde Dom over Biskop Gudbrand, og deri var han mere driftig end da han 1627 havde burdet gjøre til Landets Forsvar de Algieiske Søe-Nævere Modstand, da de heldte ilde Huus i Island, rovede og plyndrede og bortførde en Deel Islændere i Slaveriet, (see Kongel. Rescript dateret Hafnia den 4 Martii, 1630) vilde og besøge Kongsgaarden, og havde nær ved taget ham med, men til Lykke stod hans Hest opfadlet Nat og Dag. Han vilde ikke angribe Algierne skönt mange Islændere anmodede ham derom, hvorfore han maatte høre ilde.

n) Hvo som overveier hvad den Talemaade vil sige; Under Kongens Naade og Unnaade, skal ikke nægte, at jo Biskop Gudbrand ved denne Dom var bestød i første Fare. Hvordan Kong Christian IV. pleiede at forstaae denne Talemaade, kan man lære af andre Exempler, især beretter Hr. Professor Schlegels Vita Christiani IV. p. 160, libr. 3. at en Doctor Medic. Christopher Dybvad, der just samme Aar som Dispens Dom faldt, nemlig 1620, den 22 Dec. blev i Consistorio dømt fra sine geistlige Privilegier, sagde Kongen: „ er sey von den Profes- „ foren in des Königs Gnade und Ungnade verurtheilet, daher könte „ er ihm zwar nach Willigkeit und mit gutem Fug am Leben strafen las- „ sen.“ Axel Arenfeld procederede imod ham paa Kongens Vegne, (ligesom Jens Bielke procederede imod hans Fader Prof. og Dr. Theol. Jörgen Dybvad, der 1607, den 11 April blev ogsaa dømt i Consistorio fra sit Embede, og aldrig fik det mere) hvorpaa Christopher Dybvad blev ført i Vanaataarn i Kiøbenhavn, og 1621 den 27 Januarii førde fangen til Callundborg, hvor han døde i Fængsel af Kulde. Ildes Dunst. Saalebes blev og Jörgen Lunge, som efter Kongeligg Rescript af 9 April 1617 dømte en Nordmand Andreas Madsen at lide Straf paa Kongens Naade og Unnaade, befalet at besøge uden Forhaling Anders Madsen at straffes paa Livet.

o) Islands Kirke-Histories Høilærde Forsatters Anmærkninger herom ere disse:

formilbede
 Kongen til en
 Penge-
 Mulct.

Skrifter, v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 416. hvorfore den og efter
 Ansøgning blev formildet og nedsat til en Penge- Mulct i Følge
 til Holger Rosenkrantz Kongel. allernaadigst Missive af Dato 7
 April 1621, i hvilken saaledes mældes: „ Da haffve Vii naa-
 „ digst undt oc bevilgett hannom at maa samme sin Forseelse paa
 „ vore vegne hos dig afftinge thi bede vii dig oc ville att du der-
 „ fore med hannom paa vore Vegne oc effter hans Formue aff-
 „ tinge formedelst at fornessnde 24 Bønder havffver dømbt offver
 „ hannom, eller hvis andet han kan forevende. Daa ere vii
 „ naadigst thilsfredts att han sagen igien paa nye maa hidt neder
 „ steffne for oss oc vor Elskelig Raadt — — — (vii tilskickte dig
 „ her hos hans Supplicaz des indtholdt du viidere deraff fandt
 „ forfare) ahnsendes det billigt oc rett att vere.

Saa snart

disse: Man maa tilgive denne store Mand's overmaads vittige Hoved,
 der ei kunde bære den langvarige Forurettelse, der saa længe havde opir-
 ret ham, og med de smfindeligste bagvaskende Tunger saaret ham; man
 maae noget estergive det Aarhundrede, i hvilket han levede, nemlig:
 næst efter de Catholske Bisper, der ingenslunde havde ustraffet taaled saa
 stor Forurettelse og Forhaanelse, hvormed Biskop Gudbrand blev anta-
 stet; Endelig bør og tages i Betragtning en Deel Theologiske Reforma-
 torers Exemppler, ja Lutherus selv, som alle holdte sig for en Værelse af ef-
 terligue: men hvorledes han beegnede sine Fiender, de romerske Paver,
 ja Kongerne af Engelland og Frankrig, og andre store Hoveder, er nok-
 som bekiendt; man maa og noget tilgodeholde denne Høiærværdige Sam-
 le, der nu i 50 Aar til Guds Kirkes store Nytte og til sit Fædernelands
 store Prydelse med største Verømmelse havde forestaaet Bisppe, Embetet;
 hvilket alt paa nogen Maade kan, efter min Meening undskyldes Bisppe,
 og overalt saa ere vi Mennecker, og falde alle i mange Stykker, og for den-
 ne Værelse Skyld laaber vor Bisp Gudbrand ikke af at agtes og regnes
 iblandt Guds Kirkes hyperligste Lys, ligesaavel som andre store Mænd,
 der have forsøgt samme Skiebne, saasom Biskop Bircherod, Biskop
 Krog og andre, hvis Ighukommelse lever i Velsignelse.

Saa snart B. Gudbrand fik at vide Kongens naadigste Bilske og det frie Valg var givet ham: enten at bøde med Penge efter Formuð, eller paa nye indstevne Sagen for Kongen, raadede nogle hans Venner, at han skulde udvalge det sidste, og indstevne Sagen for Kongen og det gandske Raad, hvor han havde nogen der vilde ham vel, hellere end give en stor Sum Penge; Men Bisp Gudbrand vilde ei høre disse Venners Raad, men efter som det var givet i hans frie Valg, saa vil han nu paa eengang giøre Ende paa alle Erætter, og derfor besluttede at draage til Holger Rosenkrantz for selv at astringe Bøden.

Bispen raadedes paa nye at indstevne Sagen,

Men som denne firefindstyve Aars gamle Mand var saare svag og skrøbelig, at han ei kunde taale Reisens Besværlighed, saa lod han sig, til Magelighed for sit gamle Legeme, i en Fruentimmer: Sadel til Hest fore omtrent 30 Miile for attinge og afgiøre Bøden med bemeldte Lehnsmand; Saa udkom Aaret efter Kongelig Befaling af 11 May 1620, at de 1000 Rdlr. in Specie, som af Holger Rosenkrantz var Superintendenten forelagt at udgive for sin Forseelse, skulde han tilholde ham at betale og samme at fore Kongen til Regnskab. Men de tvende omtvistede Gaarde Hol og Bessastad bleve dog i Contraparternes Bold og Eje.

men vil heller bøde 1000 Rdlr.

Disse 1000de Rigsdalers Betaling (siger oftemeldte Høiers værdige Forfatter l. c. p. 419,) giörde Ende paa denne store Mands Tvist og Erætter. Men om denne Mulct nogen Tid er bleven afbetalt, skulde man tvivle af tvende (l. c.) anførte B.

Gudbrands Brev p) til Holger Rosenkrantz og til Siellands Bis-
kop Doct. Hans P. Reesen, i hvilke han deels undslaaer sig for at
betale

p) „ Copie af det Brev ieg skrev til Hoffuitsmanden Anno 1622.

„ Kiere Velbyrdige Juncker gunstige Her Hoffuitsmand.

„ Jeg beder denn naadige Gud schall vere Ethers W. h. Iden for hviff gode
„ vilge och vmag som E. W. haffuer laggt vind paa min bedrøffuede sag att
„ formilde hoest min allernaadigste Herre Konning.

„ Endoog Handels Majestat holder fast paa de 1000 daler, da ere de dog
„ icke i min formue. Thi vdi forgangen aar laante jeg aff andre hviff
„ ieg kom aff sted. Saa ieg sieder endnu i samme giæld. Veder der
„ for E. W. vill paa min allernaadigste Herriiff vegne haffue fordrag medt
„ min formogenhed. Sender ieg nu i dette breff Matz Hanndstenns Riib-
„ mannds paa Hussuig handskrift paa sex och fortitue Rixdaler in specie,
„ och beder de maatte komme i denn summe saam resterer hoest mig, meer
„ haffuer ieg ikke kundet att sende der til denne gang. Gud i Himmelen
„ ved all den sag huor hun sieder sammen. Dog alligeuel skal jeg findes vil-
„ lig mens jeg sliider denne bedrøffuede thiid. Gud forlade mine Wenner
„ saa den Jon Magnussen som de andre.

„ Fromme Herr Doctor! Jeg sender Copie aff Hoffuitsmandens breff.
„ I threi samfulde aar haffuer jeg icke bekommet hoest di Danske Riibmend
„ uden 46 Daler som jeg nu sender Riibmondens Handskrift paa.

„ Den summa Pending er mig unueligte att betalle, skullde ded end for
„ ste Riifed. Jeg siet paa domskirkens recker i fior en hvaltann fire allen
„ lang, hinde sörde jeg till altinged och forstickete den samme thornthill
„ Kongl. Majestat med lensmanden Holger Rosenkrantz, i den forhaab-
„ ning, att hans naade skullde vere thillseds dermed; thi haffde jeg soltt
„ den hvaltann thil Hamborg, da haffde jeg vell kundet att bekomme 1000
„ daler for den samme. Udi mit breff ded Kong Fredrich haffver giffvet
„ mig paa stifter, begierer hans naad stett intet aff hviff der kand reke hver-
„ ken hvaler eller nogen anden deel, Och om i villde ded berette for Cans-
„ ler, daa forhoobest jeg hans strengthed hielper mig med ett gaat ord hoest
„ Kongl. Majestat ad min fattigdom bliver noged forsoned.

Gudbrand Thorlachsens m. e. h.

anno 1622 d. 24 Augusti.

betale, deels anfører Commerciens slette Tilstand paa samme Tid, som gjør ham det umueligt at betale Mulcten.

Biskop Gudbrand havde i alle sine mange saavel offentlige som egne Forretninger altid Die og Hensigt baade til sit eget som til Landets almindelige Gavn og Fordeel at fremme: han vidste vel at Fattigdom og Foragt følges gierne ad: han indsaae, at Penge driver Bærket; han passede derfor noie paa Skillingen, og var en stor Defonomus, men han hensaae tillige til Landets Gavn: han vidste, at der var intet, som mere hindrede Island i at slippe ud af dens Armod, end dette, at alt hvad der af indenslands Vahre kunde bringe Profit og Fordeel, maatte indrømmes fremmede Kiøbmænd, men disse Fremmede tilbragte Landet ikke altid friske og gode men slette og uskudte Vahre og Brags-Gods, som Landet dyrt nok maatte betale; hvilket Onde Bispnen formeneede allerbest at kunde forebygges, dersom Islanderne (efter Forfædrenes Maade, der havde egne Skibe og befeglede Norge, Engelland og Grønland,) brugte deres egne Skibe, hentede de fornødne Vahre fra første Haand, og selv dreve en frie Handel; Bispnen gjorde derfor en allerunderdanigst Ansøgning, og bad at Kongen allernaadigst vilde tillade ham med eget Skib en frie Handel paa Norge, og andre hans Majestæts egne Lande og Stæder, hvilken Ansøgning ham allernaadigst blev bevilget ved Kongelig Rescript af 18 April Anno 1579. Utsaa udi samme Aar, som han fik Privilegium paa at trykke Bibelen.

Bispnen faaer Privilegium paa en frie Handel med eget Skib.

Saa snart Laugmændene sugtede dette Bispens Forhavende, hans Fiender ophidsede alle civile Betientere, at de i eget og hele Landets Navn skulde fra Altinget gjøre contra Ansøgning til Kongen. Denne deres dumdriftige og løgnfulde Supplicaa til Kongen er dateret

hans Fiender stræber at hindre det, men forgie- ves.

Ørernaes Landsting den 1ste Julii 1576 (1579) og findes i bemeldte Hist. Eccl. Island. T. III. p. 423. seqv. Paa dette Bønskrift eller rettere Skamskrift, har hverken Kongen eller Raadet givet noget Svar, i hvorvel Lehnsmanden Johan Bucholtz havde det paa det beste recommenderet.

Da Bisskop Gudbrand havde nu faaet dette Privilegium, købte han et Handel:Skib fra Hamborg paa 60 Læster, og derpaa tog i Compagnie med sig nogle af de rigeste Indvaanere i Skagefiords Syssel, hvilken med ham gjorde atter Ansøgning, at Kongen vilde tillade, at de maatte udsælge og forhandle fremmede Wahre til Landets Indbyggere; hvilket nu ligesom forhen, blev dem allernaadigst tilladt under Forbud, at de ei videre end tilladt var maatte udvide deres Handel, og at de ligesom andre Kjøbmænd skulde erlægge den sædvanlige Told og Afgift. Dette Privilegium har Kongen dateret Colding den 15 Martii 1580.

Skibet blev nu tilladdet med Islandske Wahre og skulde udløbe af Skagefiords Havn til Hamborg. Over Skibet satte Bisskopen en Præst, Arngrim Jonsen, der havde Bentebrev paa et Præstekald, en forstandig og lærd Mand, der skulde omsætte Ladningen, bestyre Handelen og besørge Bispens Forretninger i Hamborg med at indkøbe de fornødne Ting til Bispens Bibels Trykning; Men paa Reisen forgik q) Skibet med Mand og Muus, og man horte aldrig enten til Præst eller Skib.

Denne

q) Dette Skibbrud hensegges Annal. Biornonis de Skardsa T. I. p. 257. til Aaret 1576. Men Islands Kirke: Histories Høilærde Forfatter har T. III. p. 425. anmærket, at foruden Arngrim bliver omtalt i B. Gudbrands Brev, (l. c. p. 393.) til Dr. Poul Madsen i Aaret 1578, havde

Denne betydelige Skade og Forliis affrækkede Bispfen og hans Allierede at giøre videre Forsøg eller benytte sig af deres Privilegium. Hr. Biskop Gudbrand har om Islands gamle Skibsart og Egenhandel med mere skreven en rar og læseværdig historisk Beretning dateret 14 Aug. Anno 1613, som er at læse udi bemeldte Kirkehistories T. III. p. 420-22.

Biskop Gudbrand var en af de lærdeste Mænd i sin Tid, ikke uerfaren i mathematiske Videnskaber og ret oplagt til at være en Kunstner: skont han aldrig omgikkes med Kunstnere, kunde han dog mesterlig giøre efter hvad han saae, ja opfinde at forfærdige det han aldrig for havde seet: han havde med egen Haand forfærdiget en Sphæram, efter Islands elevatio indrettet, hvilken han forærede Lehnsmanden J. Bucholtz, som tilforn er nævnt: han arbejdede og paa Globum Terrestrem, hvorpaa han agtede at rette og forbedre Islands Beliggenhed, hvilken han paa Soes Kartene havde fundet urigtig; Men! hans lange Sygdomme og mange Fortrædeligheder afbrød dette rare Forehavende. Det Kart over Island, som forekommer i Theatro Orthelii, og et andet over Gronland, som skal glemmes i det Kongelige Bibliothek, siges at være denne Mand's Arbeid.

Han var overmaade arbeidsom og stræbsom, det viser i sær hans mangfoldige til Trykken befordrede Skrifter. *) Han pleie-

C c 3

de

havde Hr. Arngrim bemeldte Nar ogsaa faaet Kongens Brev at succedere Hr. Sigurd Jonson til Grenjadarstad, om han overlevede ham: Altsaa bliver Annal. Biorn. de Skardsa paa dette Sted uefterrettelig.

*) Jöchers Gelehrten Lexicon veed slet intet enten af Manden eller hans Skrifter, kun dette: Gudbrandus Thorlacus, ein Isländischer Theologus,

de paa det nøieste at overlægge alting, som angik Huusholdning og ved Slutningen af ethvert Aar glennemgik alle sine og Bispstolens Regnskaber. Men endskjønt han var selv den nøieste Inspektør, benyttede han sig dog af fornuftige og forsigtige Mænd til Medhjælpere, blandt hvilke hans Fætter Thorkill Gamalielsen var den navnkundigste.

Han elskede lærde Folk, havde Vennskab og Brev-Besel med mange store Mænd, med Bisperne i Sieland Dr. P. Madsen, Winstrup og Resen, med Dr. Nic. Hemmingfen, Dr. Philip. Nicolai af Hamborg, med Tycho Brahe r) og mange flere, blandt hvilke Dr. P. Madsen var hans største Ven og Belynder (s. S. 163.) og saa længe han levede forskaffede hans Forbøn hos Kong Friderich II, alt hvad Gudbrand søgte.

Men han elskede og fattige Discipler, og paa egen Bekostning holdte dem til Skole, og, naar han erfarede deres Flid og Færdighed, befordrede dem nu til Høiskolen i Kiøbenhavn, nu til geistlige Embeder, eller og til begge Dele, blandt hvilke i sær erindres Odder Einerfen **) tilsidst Biskop i Skalholt, Gudmund Einarsen Provst og Præst til Stædestod, Jon Giffersfen Rector i Skalholt og Holum og siden Præst til Muhle, Magnus Olaksfen Rector i Holum, siden Præst til Lousoos, Halfdan Rafnsen

fogus, lebte um 1589, und schrieb: Summaria in Novum Testamentum; Saa at dette kostbare Lexicon er paa flere Steder end dette upaa lidelig.

r) See herom Hist. Eccl. Island. T. III. p. 428-32. item 387-93.

**) Han var ikke Jubel-Lærer, som Hr. G. Treschow p. 15. beretter, men hans Fader og Broder, hvilke herester paa sit Sted skal vises.

Rafnson Præst til Underfell, og mange flere, som i hans Grav takkede ham for faderlig Kierlighed og Befordring.

Biskop Gudbrand giftede sig 30 Aar gammel, og fik 1572 til ægte den dydige deilige rige Jomfrue Halldora Arnædotter som nedstammede fra de fornemste Folk i Landet. f) Hun var en Datter af den rige og anseelige Arnas Gislerfen fra Hlidarende, hvor deres Bryllup med megen Pragt og Høitid blev holdet. Hun døde paa sin fjerde Barfælseng 1585, og efterlod 3 Børn som mangfoldig have udbredet sig indtil vore Tider; Men Biskop Gudbrand besørgede denne dydige Frues hastige Skilsmisse i 42 Aars Enke-Sæde.

hans
Ægtefælle

Han skal have havt en fuldkommen Mand's Høide og god Statur, begavet med store Kræfter og det beste Helbred indtil hans 43 Aar, i hvilket han mistede sin Frue, og med hende sit Helbred; thi efter hendes Død indfandt sig Sygdomme, som vedholdte af og til saa længe han levede, hvorover han fandt det fornødent at søge Kongen, og ved Aar 1596 bad om Hr. Arngrim Jonfen til sin Medhjælper i Bispe-Embedet.

I Aaret 1624, (det mærkværdige Aar i de Følsandste Annaler) indviede han sin Datter, Søn Rector ved Holum Skole, til at være tillige Domkirke-Præst, der siden blev hans Succesfor, den berømmelige Biskop Thorlach Schulesen, og denne Præstevieelse var hans sidste offentlige Forretning. Trede Pindsedag syntes Bispen at befinde sig saa vel, at han, for at tage frisk Luft, staaer tidlig op, og spadserer ud af sine Værelser, men til

hans
Sygdom

f) Hendes Forældre og Slægt anføres i Annal. Biörn. de Skardsa T. I. ad annum 1570 og 72 og p. 249 heder det om hendes Fader: Erat Arnas magnatum Islandiæ facile princeps.

til alles Bedrøvelse blev han pludselig overfaldet af Hemiplexie, man bragte ham strax paa Sengen, og han med et blev vort baade paa hans høire Side og paa hans Næse. Ufsad beholdt han dog den venstre Haand, med hvilken han kunde kaste op i hans ved Sengen stedse liggende Bibel, og med Fingeren pege paa hvad han vilde have læst.

Domkirken ved Storm omkastes. Samme Aar den 14de (16de t.) November Morgen tidlig blev Domkirken ved en heftig Storm af Norden omkasket. u) Man lode Biskopen herom intet vide af Fyngt for, det vilde tage alt for meget paa ham udi denne hans store Svaghed. Biskopens Datter Halldora, en Jomfrue af Mandts Mod og Hierte, afsendte 1625 sin Søster's Søn bemeldte Domkirke-Præst Hr. Thorl. Skulefen til Kiøbenhavn for at hente Medicamenter til den syge Fader, og Materialier til den nedfaldne Kirke. Midlertid han var borte, døde Biskopens Fætter Thorkill Gamalielsen, der i 30 Aar havde været hans Deconomus og hans Huusets besynderlige Stytte. Nu maatte bemeldte Halldora ene forvalte den vidtloftige Huusholdning hjemme paa Bispegaarden, og have Opsigt med alle Regnskaber, med Skolen, med Bogtrykkeriet og Ombuderne, fortellig; alt Domkirken tilhørende Gods, hvortil hun og, og især formedelst hendes rare Egenkaber, af Kongens Befalingsmand Holger Rosenkrantz blev authoriseret den 31 Junii 1626, i hvilket Aar bemeldte Hr. Thorl. Skulefen kom hjem, og fra de Kiøbenhavniske Doctorer O. Worm og Bernh.

Lange

t) Annal. Biononis de Skardsa T. I. p. 119.

u) Histor. Eccl. Island. T. III. p. 426. anmærker, ligesom Holums Domkirke tvende gange ved Storm er omkasket Anno 1393 og 1624, saa er Skalhøls Domkirke tvende gange ved Ild ødelagt Anno 1309 og 1526.

Lange medbragte Medicamenter, skönt unyttige for hans Mor-
Fader, og en stor Mængde tilhuggen Bygnings- Tømmer til Kir-
ken, hvortil Prinds Christian V. der medens hans Hr. Fader
selv førde Krigen i Tydskland, forestod Regieringen, naadigst
haude skienket 18 Tylter Gorthlandske Bord, 12 Tylter store
Bielker og 6 Fade Bøg, altsammen til Domkirkens Bygning
som var i fuldkommen Stand inden Biskopen døde.

Midlertid Biskopens Svaghed mere og mere tiltog, blev
Hr. Arngrim Jonsen af Holger Rosenkrantz beordret Anno 1624
at være hans Coadjutor, hvilket Prinds Christian V. af Antvord-
schouff 8 November 1625 bekræftede, ligesom han Aaret derefter
ved Skrivelse til H. Rosenkrantz af Haffniæ 31 Martii 1626 bes-
ordrer at Hr. Arngrim skal visiterer Stiftet og ordinere Præster.

Men som alle Læge-Midler vare forgiebes anvendte paa hans
forældede og afkræftede Legeme, der i sidste langvarige Sygdom
paa 4de Aar efter Guds Behag var hæftet til Sengen, saa til-
sloges omsider den hos Islænderne saa kaldede Landsarsott eller
hidsig Feber, i hvilken han Anno 1627 den 20 Julii v) Klokken
omtrent 3 efter Middag forlod denne Verden, da han havde le-
vet 85 Aar og været Biskop i 56 Aar, men tient i offentlige
Embeder 61 Aar.

Hans Død
og lange
Tieneste.

- v) Doct. Hans P. Resen i hans Fortale til Doct. Philip. Nicolai Theo-
riam Vitæ æternæ, dens danske Oversættelse 1631, siger: Biskop
Gudbrand Thorlaesfen hensov i Herren den 10 Julii 1627, der han
havde levet saa her i Naaden i 87 Aar.

Hans Symbolum var:
Gaudeo Triumphantis Ecclesiæ
Hæreditatis Societate Infinita.

D D

Hans

210 4. Capitel. Om Hr. Gudbrand Thorlaesen.

Hans Liigsteen fører den af ham selv fort forfattede
Gravskrift

Exspecto Resurrectionem carnis, & vitam æternam;

GUDBRANDUS THORLACI fil.

Jesu Christi peccator.

Anno Christi 1627, 20 Julii.

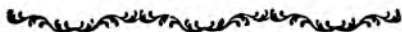
Den Islandske Kirke: Histories ostmaldte men ikke nok berømte
Forfatter tilegner ham (T. III. p. 427.) denne af
sit Stift velfortiente Lov:

Nulla ferent talem secla futura Virum,

Genea-

Genealogia Svenbiorniana Halgrimiana-Gudbrandiana- Thorlaciana &c.

Hr. Sveinbiörn Thordarson circa annos 1430 til 1460, var han Præst til Mule og Officialis udt Thingøe Syssel, var i sin Tid en af de fornemste Prooster og Præster i Holum Stift. Vel var det ham som Geistlig ikke tilladt at gifte sig, dog har han beklendt sig som Fæder til 50 Dørn. En af dem var

- a. 1. Halgrimur Sveinbiörnson, hans Sønnen vare 5.
- A. 2. Thorkell Hallgrimson (Fæderbroder til Biskop Gudbrand Thorlacson) hans Søn var.
 - a. 3. Hr. Oddr Thorkellson, Præst til Hoff i Vapnesford.
 - * Ingebiörg Vigfusdatter. Deres Søn var.
 - a. 4. Biarne Oddsøn til Bustarfelle.
 - * Thorum Biörnsdatter (hendes Fæder var Biörn Gunnalen som boede paa Bustarfelle, og var Sysselmand i Mule Syssel, gift med Ragnhild Thordardatter.) Deres Datter var.
 - a. 5. Thorbiörg Biarnedatter.
 - * Eric Oddsøn fra Fitium (en Søn af Biskop Oddr Ericson,) dens Søn var.
 - a. 6. Oddr Erichson fra Fitium.
 - * Cicilia Halldorsdatter fra Arnarhøft. 1 Datter.
 - a. 7. Thorbiörg Oddsdatter * Hr. Poul Sveinson, Præst til Goddelev, deres Datter var.
 - a. 8. Biörg Poulsdatter * Thorsten Sivertsen, Sysselmand i Mule Syssel, har 2 Sønnen.
 - a. 9. Sigurd Thorstenen, Guldsmed i Kiøbenhavn og en agtet Borger, f. 1714.
 - * Maria (Lauritz Ottelens Datter, Jølands Ober-Kiøbmand) f. 1720, gift 1743. † 1771, havde 5 Dørn, som toge Tilnavn Thorstenen.

- a. 10. Berte Catrine f. 1743.
 - * Christoph Balck, Guld-Arbejder i Kjøbenhavn.
 - b. 10. Thorsten f. 1748, er ved Guldsmed-Professionen.
 - c. 10. Peter Thorstensen f. 1752, tog Doct. Grad 1775, er Doctor Medicinæ paa Kongsberg.
 - * Elisab. Christ. Dorothea Funk, en Apotheker Datter af Kjøge, f. 1755, g. 1775. † 1776.
 - * Ingeb. Maria Knagenhielm Snithler, Provste Datter fra Eger. See Jubel-Lærers Bisfop Krogs Stamtavle.
 - d. 10. Lauritz Thorstensen, f. 1754, er Skriverkarl i Kammeret.
 - e. 10. Elisabet Maria f. 1755.
 - * Hr. Eigil Thorhalleten, 1777 Sognepræst til Bogense i Fyen.
 - b. 9. Peder Thorstensen, Syffelmand i Mule Syffel efter sin Fader, f. 1720.
 - * 1746 Thorun, Gudmundsdatter, som var Præst paa Kollfrejstæd i Mule S. har 4 Børn.
 - a. 10. Biorg Pedersdatter f. 1747, g. 1766.
 - * Guttormer Hiörlullen, Syffelmand, efter 3 a 4 Aars Ægteskab døde han 1777, og efterlod hende med 2 Døttre.
 - a. 11. Thorun.
 - b. 11. Oddny.
 - b. 10. Gudmund Petersen f. 1748, har nu succederet sin Fader.
 - * Thorun, hans Moders Broerdatter Hr. Poul Gudmundsens paa Kirkeba.
 - c. 10. Holm Frid. Petersdatter f. 1755.
 - * 1777. Odder Stephensen, Fuldmægtig hos Hr. Stiftamtmand Thodal, og Secretair i Islands Ober-Ret.
- J. 10. Sig.

- d. 10. Sigvard Petersen, *f. 1759, nu studerer i Kjøbstidde Skole.
- B 2.** Gamaliel Hallgrimsen (Færbroder til Biskop Gudbrand Thorlacsen) var Præst til Sted i Rutefiord.
- a. 3. Hr. Biarne Gamalielsen var 1566 Rector i 10 Aar, og Præst i 51 Aar † 1636, i høi Alder. See herefter blandt Jubel-Lærere hans Historie.
- * Turid Gudmundsdatter. Var Moder til 7 Børn.
- a. 4. Hr. Gudmund Biarnesen, succederede 1637 sin Fader til Grenjæderstad.
- b. 4. Sigrid Biarnedatter * Hr. Sigurd Biarnesen, som var en Søster-Søn af Biskop Oddur Einarson. See herefter Jubel-Lærer Einar Oddsens Slægt-Register.
- c. 4. Sigrid (junior) Biarnedatter gift 1628.
- * Hr. Arngrim Jonsen Præst til Melstad og Biskop Gudbrand Thorlacsens Coadjutor i 30 Aar. Hun var hans anden Hustru, og avlede med ham 9 Børn som udgøre den største Deel af Jubel-Lærer Arngrim Jonsens Slægt-Register, som herefter paa sit Sted skal anføres ved hans Historie, og derfor blive de her udeladt.
- d. 4. Ingun Biarnedatter * Hr. Biarne Gislessen, Præst til Gard i Kjeldehverf.
- e. 4. Gudrun. f 4. Gudrun Junior. g 4. Jorun.
- b. 3. Thorkell Gamalielsen † 1625. var Biskop Gudbrands Oeconomus over i 30 Aar, og hans Huusets beste Støtte.
- C. 2.** Hr. Einar Halgrimson (Bisp Gudbrands Færbroder) var Præst til Utskal. Hans Søn var.
- a. 3. Hr. Bergsvein Einarson succederede sin Fader til Utskal, havde 1 Datter.
- a. 4. Thordys Bergsveinsdatter. (Worms Lexicon kalder hende Gudrun.)
- * Torfa Erlandsen (hans Fader var Erland Syffelmand i Mule Syffel * Thordys, Datter af Henrich Gerkens, Forvalter over Thingøe Kloster, han var Proprietair og siden Syffelmand udi Arne Syffel † 1665, 25 Aug. havde 4 Børn.
- a. 5. Thormod Torfaffor (Thormodus Torfæus) f. 1636.

27 May, deponerede i Kiøbenhavn 1655, blev 1660, Interpres Regius ved de Islandske Antiquiteter. 1664 Stiftamtis: Skriver over Stavanger Stift og siden Antiquarius Regius, endelig 1682 Historiographus rerum Norvagicarum og Assessor i Consistorio, † 1719, paa sin Odelsgaard Strangeland. v. Wormii Lexic. og Hist. Eccl. Island. T. III. p. 567. 73.

* Anna Pedersdatter, var Enke og blev med ham gift 1665. Med hende fik han Gaarden Strangeland paa Den Kornt hun døde 1695, 16 Dec.

* Anna, Hans Pederfen, Raadmands Datter af Stavanger. Hun havde nogen Tid forestaaet hans Huus, og blev med ham gift 1709. Hun overlevede ham uden Børn af begge Hustruer.

b. 5. Hr. Sigurd Torfæsson, var først Capellan til Gard, derefter Pastor Cathedralis. † 1670 uden Børn.

c. 5. Asa Torfædøer * Hr. Helgo Jonson, Præst † † uden Børn, og indsatte Hans W. Londeman til deres Arving.

d. 5. Gudrun Torfædatter * Marcus Biarneffon, De havde 3 Døttre.

a. 6. Gudrunna Marcusdatter, hun var Bestemoder til nu værende Syffelmand Biörn Marcuffon.

b. 6. Thordys Marcusdatter * Gudmund Jafonis Wæst, af engelsk Nation. Hun levede 1719. Hendes Afkom er gaaet i Armod.

c. 6. Gudrid Marcusdatter * Hans Willumsen Londemann, Syffelmand i Arness Syffel, siden Tolder i Præstøe. (Det er en Feiltagelse, hvad der er anført foran p. 151. udi Biskop Gisle Jonsons Slægt-Regifter, hvor det mældes, at han blev siden gift med Sidsel Biødesdatter, der 1705 tog Livet af sig selv; hendes Mand var Broderen Geert Willumsen Londemann, som var Prinds Georgs Amtsskriver og Stedfoged over Wordingborgs og Joenshøveds Amter.)

Af deres Børn var.

a. 7. Edvard Londemann f. 1680 d. 5 Julii i Island.

land. Han kom 1688 udi sin Farbroders Geert W. Londemanns og Sidfel Biødesdatter Tanges Huus, hvor han med deres Værn blev informeret, og derfra sat i Kiøbenhavns Skole i Aaret 1694. Student 1698. Blev Collega i samme Skole, og 1706 Sognepræst til Schelund og Viøborg i Viborg Stift. 1724 Provst i Hingstved Herred. Samme Aar Professor Philosophia. 1732 Lect. Theolog. i Bergen og Consistorial-Raad. 1735 Assessor i Høieste Ret, fik Biskops Titel, og 1739 nobiliteret med Navn af Rosenkrone, † 1750, var Farfader til den nu værende Kongelige Envoje i Sachsen Hr. Kammerherre Baron af Rosenkrone.

* Maria Elisabeth Wielandt, Datter af Islands Kiøbmand Peder Wielandt i Kiøbenhavn.

* Anna Catharina Nyegaard, som 1729 (ikke 1731) blev Enke efter Biskop M. Marcus Møller i Bergen. Hun tilbragte ham store Midler.

D. 2. Sigrud Hallgrímson (W. Gudbrands Farbroder,) havde 1 Datter.

a. 3. Helga Sigurdsdatter, en stor Stamme-Moder.

* 1508. Jon Arason paa Holum, den sidste og navnkundige catholske Biskop i Island, som corresponderede med Paven, og med Magt søgte at modstaae Reformationen, hvorover han tilsidst som en oprørisf og ulydig Undersaat blev fængslet, og endelig den 7 Nov. 1550 halsbuggen tilligemed hans tvende Søner i hans 66de Aar; dog steede denne Henrettelse uden Kongel. Befaling. Med Helga som var hans Concubine avlede han Vørn, af hvilke 6 levede.

a. 4. Are Jonson blev 1530 Syffelmand, tilligemed Faderen halsbuggen, døde uforfærdet.

* Halldora, Thorleif Grimsfons Datter af Modruvalls. Saalænge hun levede, tog han et Deel i Faderens Håndlinger. De avlede 2 Døttre.

a. 5. Thora Aradatter * Jon Sigurdson.

b. 5. Helga Aradatter * Poul Jonson til Reykhold.

a. 6. Peter

Gudbrand Thorlacsfens Slægt-Register.

- a. 6. Peter Poulsen til Staderhol, havde 1 Søn.
 a. 7. Biarne Peterfen.
 b. 6. Ellen Poulsdatter * Biörn Bendiåson til Munketveraa. De havde 4 Børn.
 a. 7. Magnus Biörnson Lavmand.
 * Gudrun Gisledatter (hendes Fader Gisle Thordesen Lavmand) havde 5 Børn
 a. 8. Gisle Magnusen til Hlidarenda, Syffelmand i Nangarvalle Syffel.
 a. 9. Gudrid Gisledatter.
 * M. Thordar Thordakken Biskop i Skalholt. See herefter Genealog. Thorlacianam.
 b. 8. Biörn Magnusen Syffelmand og Kongel. Forpagter paa Munketveraa.
 c. 8. Helga. d. 8. Salveig. e. 8. Jorun.
 b. 7. Biörn Biörnson.
 c. 7. Sigrid Biörnsdatter * Poul Gudbrandfen, Søn af Biskop Gudbrand. See Genealogia Gudbrandian.
 d. 7. Gudrun Biörnsdatter.
 * Hr. Gisle Oddfen, Biskop i Skalholt, Søn af Biskop Oddr Einarfen. See herefter paa sit Sted hans Genealogie.
 c. 6. Ragnheide Poulsdatter.
 * Hr. Sven Simonfen, Præst til Holt, † 1644, han tiente 67 Aar, var Jubel-Lærer. Hun var hans anden Hustru, havde 2 Sønner.
 a. 7. Hr. Gissur Sventon, Præst til Alfstamir
 b. 7. M. Brynjolfer Svenson f. 1605, blev Conrector i Hoeskilde 1633. Biskop i Skalholt 1639 + 1674.
 * Margareta (Datter af Halldor Syffelmand, som døde i Skalholt 1638, og Halldora Jonsdatter) Moder til 7 Børn.
 a, b, c. 8. døde førend de fik Daab.
 d. 8. Halldor Brynjolfffen f. 1647 8 Dec. † 1666 til Jeremih i England, hvor han studerede.
 e. 8. Biskopens tiereffe Datter, blev af hendes Informator

formator Dade Halldorfen besvangret, og det-
te var en ubodelig Skam og Skade for denne
vidtberømte Biskop. Dade Halldorfen blev
siden Præst, og findes blandt Islandste Jubel-
Lærere paa sit Sted.

b. 4. Hr. Magnus Jonfen (Biskop Jon Arasens anden Søn)
blev 1528 Præst til Grensjarstad † 1534.

* Christin, Syffelmand Wigfusens Datter. (Biörns a Skardla
Annalers T. I. p. 115, siger hans Kone eller Maitresse
var Cecilia Pedersdatter, men det er en Feiltagelse, hun var
hans Broders Hr. Sigurds Kone,) de havde 2 Døttre.

a. 5. Halldora døde før Faderen, ugift.

b. 5. Gudrum Magnusdatter, Moder til 1 Søn.

* Gunnar Gislafon, Reinefode Klosters Forpagter.

a. 6. Biörn Gunnarfon til Vustarfelle, Syffelmand i
Nule Syffel.

* Ragnhildur Thordardatter, de havde 1 Datter.

a. 7. Thorun Biörnsdatter.

* Biarne Oddfen til Vustarfelle. See foran Thorkell
Hallgrimfons Genealogie a 4. til d 10, hvor
deres Descendentere ere anførte.

c. 4. Hr. Biörn Jonfen (Bisp Jons tredie Søn,) Præst til Vef-
stad, og tilsidst sin Faders Officialis over Skalhøls Stift.
Var en uroelig og oprørist Mand, han tilligemed Bro-
deren Are Jonfen fangede den lutherste Bisp Morten
Einarsen 1548; men blev selv fanget og hals hugget, til-
ligemed Fader og Broder. Var i Døden meget forsagt,
og begræd sine Børn.

* Steinun, Datter af Jon Magnusen til Svalbard, var hans
Concubine, og avlede med hende 7 Børn. Siden blev
hun gift med Olafur Jonfen fra Geitaskarpe, Datter-
Søn af Biskop Gottschalk paa Høllum, der var af
norff Adel og samme Familie som Bielke,) med ham av-
lede hun en Søn. Tredie gang gift med Eggert Hæn-
nesson Langmand.

a. 5. Jon af fjerde Egtefæde 7 Børn var Biörnsfon fra Høll-
tafodum, den ældste * Gudrum Arnædatter, (Efter
til fene Vispinde Gudbrand Thorlacsens,) deres Datter.

© c

a. 6. Hel-

a. 6. Helga Jonsdatter, Moder til 6 Børn.

* Hr. Oddur Einarlen, f. 1559, blev 1585 Vice-Prøft paa Communitetet, og samme Aar Rector i Holum Skole, Biskop over Skalholtz Stift 1589. † 1630, saa han stod i offentlige Embeder i det hvieste 44 Aar; han har derfor urettelig faaet Sted blandt Hr. Treschows Jubel-Lærere i Sted for hans Fader Hr. Einar Sivertsen, ved hvis Historie kan eftersees i Slægt-Registeret Bispede Einarlens 6 Børn med deres Descendenter.

Af ander Egtteskab 1 Datter.

b. 5. Gudrun Olafsdaughter * Hennes Biörnsson (Søn af Biörn Hannesson og Thorum, Dade Gudmundsens Datter fra Snordal.) Deres Søn var

a. 6. Eggert Hånnesson fra Snordal.

* Halldora Håkonardatter (hendes Forældre vare Hakon Biörnsson og Solveig Jonsdatter, Sønne: Datter af Biskop Morten Einarlen,) deres Datter var

a. 7. Thorun Eggertsdatter * Thorvard Runolfsfon. (Dennes Fader Runolf Sigurdson var Broder til Jon Sigurdson af Einarsnefe, som var Fader til Laugmand Sigurd Jonson, der var Sviger-Fader til Laugmand Sigurd Biörnsson, hvis Sønne: Sønner ere Syffelmand Brinjulf Sivertsen og Landting-Skriver Sivert Sivertsen. Broder til bemeldte Laugmand Sigurd Jonson var Prøvsten Thorleifur Jonson paa Odda, Fader til Biskop M. Biörn Thorleifsson. Laugmand Sigurd Jonsons Sønne: Datter var Fru Thorun Gudmundsdatter, Moder til Fru Sigurdur Magnusdatter. Samme Laugmand Sigurds Sønne: Sønns Søn er Syffelmanden i Rangarvalla Syffel Jon Jonson. (Denne Familie kaldes almindelig Einarsneffæt,) deres Datter var.

a. 8. Herdis Thorwardsdatter.

* Sigurd Thorgilsson fra Jórva (hvis Fader var Thorgils Biarneffon, Søn af Biarne Sveinson fra Jórva og Sigurdur Olafsdaughter, hvis Fader Olafur Brandsfon, Præst til Kvennabrekka, som

som havde til Fader Brandur Einarson, kaldet Mollidar-Brandur, Broder til Biskopen Hr. Morten Einarson, hvis Fader Hr. Einar Snorreson var Præst til Staden, og Official over Vester-Landet,) deres Søn.

- a. 9. Thorsten Sigurdson Syffelmand i Mule Syffel * Biörg Poulsdatter. Deres 2de Søner ere foran at se a. og b. 9.
- d. 4. Hr. Sigurd Jonsen (Visp Jons fjerde Søn,) blev Præst efter sin Broder til Venjadarstad 1535, † 1595, tjente i Præst-Embedet i 60 Aar. Denne rige og mærkelige Præstes Historie kan læses herester blandt Jubel-Læserne.
- * Cecil Pedersdatter af adelig Herkomst, hun var først hans Concubine, men da han blev Lutherisk tog han hende til ægte, og avlede 2 Børn.
- a. 5. Peder Sigurdson og Halldora Sigurdsdatter, som døde begge uden Livs Arvinger.
- c. 5. Thurid Sigurdsdatter var hans naturlige Datter, som han imod Halvsøsterens Willie løfede i Kuld og Risen ved Kirke-Stevne. Hun arvede derefter begge sine Halvsøsters de og sin Fader, og blev meget rig.
- * Magnus Arnesen en Proprietair til Storedal i Vadle Syffel, som var en Broder-Søn til bemeldte Cecil Pedersdatter, og fra dem skal nedstamme en meget talrig Familie. Her anmærkes disse deres Børn, deels som de fornemste og deels som Høveder for berømte Familier i Island.
- a. 6. Arne Magnussen * Sigrid Arned. fra Hlidarendi.
- b. 6. Peder Magnussen * Elen Sivertsdatter.
- c. 6. Torsten Magnussen, Syffelmand og Kongelig Forpagter af Tackebai-Kloster, var en blandt de største Jurister Island kan fremvise. See hans Skrifter i Worms Lær. T. III. p. 6.
- d. 6. Biörn Magnussen til Laxamir.
- * Gudrid, Provst Torsten Illagesens Datter fra Mule.
- e. 6. Drude Magnusdatter. ** Einar Grimsson og Magnus Hjaltesen til Teig.
- e. 4. Helga (Visp Jons ældste Datter) * Ejolf Einarson, gift 1531, de bleve begge gamle. Om deres Børn har jeg ingen Efterretning.

- f. 4. Thorunna (Bisp Jons yngste Datter,) var 3 gange gift.
 * 1527 i hendes 14de Aar Rafne Brandien, Laugmand for Østen og Storden. † 1529.
 * 1533 Isleif Sigurdson til Grund, Proprietair.
 * Thorstein Gudmundson. Hun overlevede dem alle, og døde i Dec. 1593, over 80 Aar gammel. Hun var en Kvinde af Mand's Mod, navnkundig baade af Dyder og Lyder: var Faderen kiereft fordi hun var efter hans Sind, og med hendes store Rigdom understøttede hans Handlinger.
- E. 2. Hr. Thorlak Hallgrimsfon (Bisp Gudbrands Fader) var først Præst til Stad, siden til Staderbæck, og endelig til Thing'sre Kloster.
- * Helga Laugmand Jon Sigmundsens Datter. Hans Fader var Sigmund Steindorsfon, Præst til Miklabay, som havde meget at sige i Island ved Aar 1474, hans Favorite var Solveig Thorleifs datter: hendes Fader var Thorleifur Arnesen Lehnsherre over Island, hans Frue var Vatnsfiordar Kristin Biörnsdatter, hendes Fader var Biörn Einarsfon kaldet Jorsalafare, (som reiste 3 gange til Jødeland, Rom, Spanien o. s. v.) Hans Forældre vare Einar Erikson og Grundar Helga, (hun lod ihjelslaae 2de Kongens Lehnemand og 14 Følgemand, som vilde giøre Vold paa hende i hendes Mand's Fraværelse.) Moder til ovenmeldte Helga Jonsdatter var Biörg Thorvaldsdatter. Thorvaldurs Fader var Jon Buland, og hans Moder Ingegerdur Thorleifs datter. Ovenmeldte Solveig Thorleifs datter, var Søster til Biörn Thorleifsfon den Rige, som blev adlet af Kong Christian den 1ste og var Lehnsherre over Island, hvis Søn Einar Biörnsfon ligeledes var Lehnsherre.
- Blandt adskillige Børn som Solveig avlede med bemeldte Præst Sigmund Steindorsfon, var ovenmeldte Jon Sigmundsen, som var Laugmand ved Aar 1474. Hans Datter Helga, var Moder til Biskop Gudbrand, men hun var først gift med Krækr Hallvardson, og med ham avlede 3 Børn. Af andet Egetskab med Hr. Thorlakk Hallgrimsfon blev hun Moder til 2 Sønner, som alle 5 her anføres.
- a. 3. Biörg Kræksdatter * Hr. Erlend Povelsfon, Præst til Breidabolstad, deres Søn var.

a. 4. Hr.

- a. 4. Hr. Olafur Erlendsfon, sin Faders Successor.
 * Sigidur Thorwardsdatter, (Biskop Morten Einarsfens Døder: Datter,) deres Datter var.
- a. 5. Biðig Olafs datter * Hr. Sveinn Jonsfon, Præst til Vard i Hlotum, deres Søn var.
- a. 6. Hr. Poul Sveinsfon Præst til Goddaler.
 * Thorbiðig Odds datter. See foran deres Descendenter A. 2. a. 7. d. 10.
- b. 3. Hr. Ole Kraksfon blev Præst til Breidabotstæd efter Halvbroderen Biskop Gudbrand.
- c. 3. Hr. Jon Kraksfon var først Præst til Vay paa Naudasfand ved 1550, siden til Gard 1565. † 1600, var Provst i Guldbringe Syssel og blev Jubel-Lærer, var gift og avlede Børn, af hvilke var.
- a. 4. Margrete Jens datter * Gisle Hakonarson, Laugmand. Af dem nedstammer en takrig og fornem Familie.
- b. 4. Hr. Olafur Jonsfon f. 1570, blev sin Faders Capellan og Successor, † 1658, blev 88 Aar og tjente hen ved 60 Aar, altsaa Jubel-Lærer, stedse ugift.
- d. 3. Thordur Thorlacksfen beboede Gaarden; Mardarup, og døde der 95 Aar gl.
- e. 3. Hr. Gudbrand Thorlacksfon, Biskop i Holum Stift i 56 Aar, men tjente ialt 61 Aar, levede 85 Aar, døde 1627, den 20 Julii, var Jubel-Biskop.
- * Halldora (en Datter af Arne Gisleffon fra Hlidarenda, hvis Fader var Gisle Hakonarson, af den saa kaldte bekjendte Laugs Væt, og Moderen Ingebiorg Grimsdatter fra Modnevalle. Bispinde Gudbrands Søster var Solveig, gift med Eijulfr Halldorsfen, hvis Forældre var Halldor Ormsfon og Thordys Eyolfsdatter, Søster til Bispinde Gisle Jonsfon. (See foran deres Slægt-Register,) hun blev gift 1572, † 1585 af Varselseng efter sit 4de Barn, som og døde med. Her beqvnder Genealogia Gudbrandiana;
- A. 4. Povel Gudbrandsfen f. 1573, studerede 3 Aar ved Kjöbenhavns Universitet, kom hjem 1603, og blev Rector ved Holums Skole, men kun 1 Aar, blev 1606 Sesselman i Hunevatns Syssel og Thingare Klosters Forpagter. † 1621, 10 Nov. paa Videmyre meget hastig.

Gudbrand Thorlacsens Slægt-Register.

- * Sigrid Biörnsdatter fra Munchetveraae, (Efter til Magnus Biörnsen Langmand,) havde 4 Børn, og gif svanger med det 5te da hun blev Enke.
 - a. 5. Biörn Povelsen Syffelmand i Desfords Syffel, boede paa Stadarhol.
- * Ragnheid Magnusdatter (Efter til Sigurd Magnussen, Syffelmand i Tingøre Syffel. Deres Moder var Torun den Ritige,) de havde 7 Børn.
 - a. 6. Magnus Biörnsen.
 - * Sigrid Jonsdatter, den ældre, † 1725, havde 4 Børn.
 - b. 6. Jon Biörnsen. c. 6. Elen, og d. 6. Anna Biörnsdötre.
 - e. 6. Sigrid Biörnsdatter * Hr. Jon Thorfesen, Præst til Breidabofstad.
 - f. 6. Thrude Biörnsdatter, * Hacon Hannessøn, Syffelmand i Rangarvalle Syffel.
 - g. 6. Holmfried Biörnsdatter.
 - * Arngrim Hrolfsen, Syffelmand i Rangarvalle Syffel. See herefter Steinuns Slægt.
- b. 5. Benedikt Poulsen, lærte Barbeer-Professionen i Hamborg, reiste derfra til Spanien eller Levante og blev fanget af Algiererne, men efter nogen Tid af sine Slægtninge udløst, kom til Island, og blev Mødruvalls Klosters Forpagter. Hans anden Kone var.
 - * Sigrid Magnusdatter. De havde 3 Børn.
 - a. 6. Thorlak Bendiætsøn. b. 6. Holmfried Bendiætsdatter.
 - c. 6. Magnus Bendiætsøn * Ingebiörg Thorlaksdatter.
 - a. 7. Nicolaus Magnussen, Syffelmand i Rangarvalle Syffel, 1 Søn.
 - a. 8. Thorleif Nicolausøn, vice Landtingskriver, lever.
- c. 5. Thorlakr Poulsøn * Christin Jonsdatter, (hendes Fader var Jon Sigurdsen Langmand paa Reinefjæde Kloster,) havde 2 Børn.
 - a. 6. Poel Thorlakson blev ikke gift.
 - b. 6. Jon Thorlakson * Hildur, Datter af Jubel-Lærer

- Lærer Arngrim Jonsfon. See herefter hans Slægt: Register. Deres Børn vare 3.
- a. 7. Poul Jonsfon med Tilnavn Widalin, da han havde lagt 3 Aar ved Kiøbenhavns Akademie, kom han hjem 1688, og blev Rector ved Skalhøfts Skole 1690, forlod samme 1696, og blev Lauzmand for Sønden og Østen, † 1727, den 18 Julii paa Altinget: var en lærd Mand, lykkelig Poet, besad stor Kundskab i den Jødelandske Lovkyndighed og Landets Oldsager. Hans Skrifter anføres i Worms Lexicon, men fuldstændigere ubi Historia Eccl. Island. T. III. p. 538, hvor og læses hans Historie som ei mælder om hans Egteskab.
- * Thorbiörg Magnusdatter. Deres Børn vare 3de.
- a. 8. Jon Poulsfon Widalin, lærde Chirurgen i Kiøbenhavn, † ugift.
- b. 8. Jon Poulsfon Widalin, junior, Conrector i Holum.
- * Helga, (Datter af Jubel: Lærer Biskop Steen Jonsfon, hvis Historie herefter.) De havde 1 Søn.
- a. 9. Hr. Jon Jonsfon Widalin, tilsidst Præst til Laufaas og Provst i Tingøve Syssel.
- * Sigrid Magnusdatter, (nu værende Landfoged Skule Magnussens Søster.)
† † 1768, begge i December, havde 5 Børn, som herefter paa sit Sted anføres.
- c. 8. Holmfrid Poulsdatter Widalin.
- * Biarne Halldorsfon, blev Rector ved Skalhøfts Skole 1723, Sysselmand i Hunevards Syssel 1728, og derefter Tingerøe Kloster Forpagter, † 1772. 5 Børn.
- a. 9. Poul Biarneffen Widalin, studerede i Leipzig, hvor han døde. See hans Skrifter i Worms Lexicon.
- b. 9. Astrid B. Widalin.

* Hall.

- * Halldor Jacobsen Syffelmand. 1 Datter.
 - a. 10. Gudrun Halldorsdatter.
 - c. 9. Thorbiörg B. Widalin.
- * Jon Olsøn, vice Laugmand. Deres 2 Børn.
 - a. 10. Holmfrid Jonsdatter.
 - b. 10. Thorun Jonsdatter † spød
 - d. 9. Halldor Biarnessen Widalin, Keinestade Klosters Forpagter.
- * Ragnheid Einersdatter (hendes Farfader var Biskop Einer Thorstenten,) 5 Børn.
 - a. 10. Biarne Holldorssten Widalin.
 - b. 10. Einar H. Widalin.
 - c. 10. Povel H. Widalin.
 - d. 10. Holmfrid Widalin.
 - e. 10. Biörg Widalin.
 - e. 9. Jon Biarnesson Widalin † ugift.
- b. 7. Christin Jonsdatter * Jon Magnussen, Syffelmand ubi Strande Syffel, efterlod 1 Datter.
- c. 7. Sigrid Jonsdatter * Hr. Magnus Magnussen, Præst til Hvam og Provst i Dale Syffel.
 - a. 8. Hr. Jon Magnussen Præst til Sefberg, siden til Selvogs Kald, har Børn.
 - b. 8. Aftrydur Jonsdatter * Hr. Thorarin Jonsøn, Provst i Dale Syffel.
 - a. 9. Hr. Arne Thorarensen Præst til Seltar-noirnæs Meenighed.
- d. 5. Poul Poulson, havde foruden andre Børn, 1 Søn.
 - a. 6. Biörn Poulson, Syffelmand i Desfiords Syffel, hans Børn vare 3.
 - a. 7. Magnus Biörnsøn. See Gisle Jonsfons St. T. p.
 - * Sigrídur Jonsdatter, den ældre † 1725, havde 4 Børn.
 - b. 7. Sigrídur Biörnsdatter * Hr. Jon Thorveffen Præst til Breidchofstad, efterlod Børn.
 - c. 7. Thrude Biörnsdatter * Hacon Hannessen, Syffelmand, efterlod ogsaa Børn.
- 3. 4. Halldora, Biskop Gudbrands ældste Datter, som (efter Hr.

Hr. Arngrims Beretning in vita Gudbrandi) multos indignata maritos, var for sine rare Dpder, Klopflab og Gudsfrøgt æret og berømmet, som foran i hendes Faders Historie er sagt, † 1658 paa sin Gaard Osdal, ugift, 84 gammel.

C. 4. Christin, Biskop Gudbrands anden Datter f. 1576. gift 1594, † 1652, 1 Oct.

* Are Magnússon til Dger, han var af adelig Herkomst, og som Biörns a Skardsaa Annaler T. I. p. 283 beretter, vir procera statura, formaqve heroica eminent, blev 1581 Syffelmand i Isefiords og Strande Syffeler. (Han var med i Aaret 1616 at ihjellslaae de spanske Hvalfangerre, som røvede og plyndrede paa Island.) Af deres mange Dørn blev 4 giftebe.

a. 5. Thorklak Arefen til Dger Syffelmand i Isefiords Syffel.

* Malfrid Gisedatter, de havde en Datter.

a. 6. Helga Thorlaksdatter * Jon Vigfússon, den ældre, til Storulfschool, Syffelmand i Arnes Syffel, Broder til Biskop Jon Vigfússon paa Holum.

b. 5. Halldora Aredatter, af sin Morfader Biskop Gudbrand opbraget.

* Gudmund Haconarsson, Syffelmand i Hunevatns Syffel og Thingøre Klosters Forpagter, havde 2 Dørn.

a. 6. Thorkel Gudmundsen Syffelmand og Kloster-Forpagter efter sin Fader.

* Solveig fra Munchetveraae, (Datter af Magnus Biörns-son, Laugmand,) havde 2 Dørn.

a. 7. Are Thorkelsfson * Astrid Thorleifsdatter paa Hage.

b. 7. Ingeborg Thorkelsdatter * Magnus Bendic-son. See foran Poul Gudbrandsens Geneal. a. 6.

b. 6. Helga Gudmundsdatter * Biörn Magnússen, var Syffelmand over Wable Syffel og Munchetveraae Klosters Forpagter, (en Søn af Magnus Biörns-son Laugmand,) havde 3 Dørn.

a. 7. Gudbrand og b. 7. Christin blev ikke gift.

Gudbrand Thorlacsfens Slægt-Register.

- c. 7. Halldora Biörnsdatter * Hr. Olaf Stephenson,
Præst til Wallenes.
- c. 5. Magnus Arefen, Syffelmand i Wardestrands Syffel.
- * Thorun Jonsdatter, den Rige, de havde 5 Børn.
- a. 6. Jon Magnússon, Syffelmand over Strande Syffel, boede paa Reikholum.
- * Jorun fra Munchetereaae, (Datter af Magnus Biörns-
son Laugmand,) de havde 1 Søn.
- a. 7. Magnus Jonsen, Laugmand Norden og Westen,
og Syffelmand i Snæfjeldsnæs og Strande
Syffeler.
- * Gudrun Thorgilsdatter fra Wøllum, havde 1 Datter.
- a. 8. Margret Magnúsdatter * Gisle Jonson til
Masahlid, havde 3 Børn.
- a. 9. Hr. Magnus Gislesson, Amtmand, hvis
Datter.
- a. 10. Sigrid er nu værende Amtmands Hr.
Olaf Stephensens Frue.
- b. 9. Fr. Gudrid Gisledatter, † 1766, Mo-
der til 6 Børn.
- * Dr. Finnur Jonsen f. 1704, 16 Jan., blev
1732 Præst i Reikholts Sogn og Provst
over Dorgefiords Syffel. 1743 vice Bi-
skop, og 1754 virkelig Biskop i Skalholt.
1774 Doctor Theologiæ. Vi have denne
ypperlige Mænd at takke for Islands Kirke-
Historie i tvende Tomer paa Latin. Han
lever endnu, gid! længe lykkelig og vel.
- a. 10. Hr. Hannes Finnsen, 1777 ordines
ret at være sin Hr. Faders Adjunctus
og Successor. Hans Skrifter sees i
Worms Lexicon.
- b. 10. Hr. Halldor Finnsen, Provst i Myr-
re Syffel og Præst til Hyterdal.
- c. 10. Hr. Jon Finnsen, Præst til Hrune.
- d. 10. Steindor Finnsen, Syffelmand i Kr-
næs Syffel.
- e. 10. Margret Finnsdatter * Hr. Jon Teits-
son,

Son, Præst til Saulvertabat, og Provst
i Arnes Syffel.

f. 10. Ragnheidur Finnsdatter.

c. 9. - - - Gisedatter, Hr. Amtmand Gisle-
sons anden Søster, * Hr. Jon, en for-
nem Provst.

a. 10. Jon Jonsfon, nu værende Syffelmand
i Kangervalle Syffel.

b. 6. Sigurd Magnuffon, Syffelmand i Thingøre Syffel.
* Sigrid Oddsdatter, havde en Datter.

a. 7. Elen Sigurdsdatter, * Hr. Skule Thorlacius,
Provst paa Grenjaderstad. (See herefter
Steinuns, Bisp Gudbrands Datters Genea-
logie b. 5. c. 6. Deres Datter.

a. 8. Jorun Skuledatter * Brinjolver Thordarsen
Thorlacius til Hlidarenda.

c. 6. Gudbrand Magnussen, † ugift.

d. 6. Ragnheidur Magnusdatter * Biörn Poulsson,
Syffelmand. See foran deres Vorn A. 4. a. 5.
a-g. 6.

e. 6. Helga Magnusdatter * Jon Vigfuffon, Syffel-
mand i Thingøre Syffel, deres Datter.

a. 7. Thorbiörg Jonsdatter * Peter Biarnesen af
Staderhøls Slægt.

d. 5. Hr. Jon Arefson f. 1605, var i sin Morfader Biskop
Gudbrands Huus opdragen, studerede ved Kjø-
benhavn's Akademie, blev 1633 Rector ved Skole-
høls Skole, 1636 Præst til Vatnsfiord, Provst
i Isefiords og Strande Syffeler, † 1674. Far-
der til 10 Vorn, som her anføres.

* Holmfrid Sivertsdatter, var Biskop Oddur Einarsens
Sønne datter. (See Zubel-Læter Einar Sivert-
sens Slægt-Register.)

a. 6. Magnus Jonsfon * Astrid, en Datter af Provst
Jon Jonsfon og Haldora Jonsdatter fra Hølt
i Nununder Fiord, de havde 2 Døttre.

a. 7. Thorbiörg Magnusdatter * Poul Widalin,
Laugmand, han med Vornene ere foran i
§ f 2. Poul

Poul Gudbrandsfens Genealogie A. 4. a. 7-
e. 10.

- b. 7. Christin Magnusdatter * Snæbiörn Poulsfon,
Proprietair.
- a. 8. Hr. Magnus Snæbiörnsfon, Præst til Sande og
nu Præposit. Emerit. i Høsteds Syssel.
- * Helga Jonsdatter.
- b. 8. Hr. Marcus Snæbiörnsfon, nu Præst til Flatsø.
- * Cecilia Jonsdatter, har 3 Børn.
- a. 9. Christin Marcusdatter.
- b. 9. Holmfrid Marcusdatter.
- c. 9. Walgerdur Marc. * Studios. Thord Ol-
sen til Wigur.
- c. 8. Hakon Snæbiörnsfon er gift og har 1 Datter.
- a. 9. Gunnild Hakonsdatter.
- * Hr. Jon Eggertsfen, nu Præst til Hølt i Nun-
underfiord.
- b. 6. Hr. Gudbrand Jonsfon, var nogle Aar Rector i
Skalholt, siden Capellan hos sin Fader, og 1674
succederede ham i Kalder og Provstiet.
- * Elen, Datter af Syffelmand Hacon Gislesfon, havde
6 Børn.
- a. 7. Hakon Gudbrandsfen. b. 7. Helga † ugift.
- c. 7. Jon, † 1707. d. 7. Thord † ung.
- e. 7. Wigfus Gudbrandsfen, collationeret til Helge-
fell, † 1707.
- f. 7. Christin Gudbr. * Wigfus Jonsfen til Leieraac.
- c. 6. Hr. Sigurd Jonsfen, blev først Capellan hos Hr.
Jon Jonsfon til Hølt i Nununderfiord, og suc-
cederede ham i Præster og Provste-Embedet
1681.
- * Helga, Datter af den lærde og berømte Provst Hr.
Poul Biörnsfon til Selardal, og Helga, Kaug-
mand Halldor Olsfons Datter, havde 6 Børn.
- a. 7. Jon og Sigurd, † † unge. Thorun og Haldo-
ra, † † ugift.
- e. 7. Ragnheid Sigurdsdatter * Hr. Teit Poulsfen
Præst til Eyre i Skutulåfiord, havde 3 Børn.
- a. 8. Hal-

- a. 8. Haldora Teitsdatter. * Oluf Arnefen Syffelmand i Vardestrands Syffel, har 3 Børn.
- a. 9. Cort. b. 9. Teitur og c. 9. Ragnus Olufsbønner.
- b. 8. Hr. Magnus Teitsøn, nu Præst til Vatnsfiord og Provst i Isefiards Syffels norder Deel.
- * Ingeborg, Datter af Syffelmand Marcus Bergsen, 4 Børn.
- a. 9. Marcus, Magnussen, er Student i Kiøbenhavn.
- b. 9. Sigrid Magnusdatter.
- c. 9. Ingeborg Magnusdatter.
- d. 9. Ellen Magnusdatter.
- c. 8. Hr. Jon Teitsfen, først Præst til Aarabal og Provst i Vandestrand's Syffel, nu Præst til Gaulveritabal, 2 gange gift.
- * Astrid Sivertsdatter, † : : Moder til 1 Søn.
- * Margret, Datter af Biskop Dr. Finnur Jonsøn, har Børn.
- a. 9. Teit Jonsøn, er Student i Kiøbenhavn.
- b. 9. Finnur Jonsøn og flere Børn, alle unge.
- f. 7. Hr. Sigurd Sigurdsen, succederede sin Fader til Holt, var 3 gange gift.
- * Aftad Poulsdatter, † : : Moder til 3 Børn.
- a. 8. Astrid Sigurdsdatter, * ovennævnte Hr. Jon Teitsfens.
- b. 8. Thorkatla Sigurdsdatter.
- c. 8. Groa Sigurdsdatter.
- * Ellen Marcusdatter, † : : havde 1 Datter.
- d. 8. Hvala Sigurdsdatter.
- * Karen Gudmundsdatter, har en Søn.
- e. 8. Gudmund Sigurdsfens.
- d. 6. Oddur Jonsøn * 1672 Gudbög, Datter af Gudmund Torfessen til Kelbur, (nedstammede fra den berømte Laugmand Thorlew Poulsfens til Skard) og Walgerdur, Laugmand Haldor Olsfens Datter. Oddur var Holm Bispestoels Forv. i 10 Aar, og Klosterholder til Reinefstad, 3 Børn.

- a. 7. Thorunna Oddsdatter, † 1755. 80 Aar, uden Børn.
- * Hr. Arnbiörn Jonsfon, Præst til Underfel, † s. s.
- b. 7. Ingeborg Oddsdatter f. 1676, † s. s. uden Børn.
- * Hr. Thorsten Ketilsien, først Skalhøfts Demtiker, Præst, siden til Ravnegil, og Provst i Wable Syssel.
- c. 7. Gudrun Oddsdatter f. 1677, opdraagen hos sin Fæder Brue Dispinde Gisle Thorlacsen, gift 1710.
- * Hr. Magnus Marcussen, Corrector og siden Rector i Skalhøfts Skole fra 1702 til 8, derefter Præst til Grenjadarstad, † 1733, efterlod sig 3 Børn.
- a. 8. Gudlog Magnúsdatter * Hr. Erlend Jonsfon, Præst til Ravnegil, avlede 2 Sønner.
- a. 9. Magnus Erlendsfen † spæd.
- b. 9. Magnus Erlendsfen, endnu ung.
- b. 8. Hr. Gisle Magnússen f. 1712, den 12 September, blev Rector ved Skalhøfts Skole 1737, siden Præst til Staderstad 1746, og fort derefter Provst i Snæfjelds-Næs og Snappabals Sysseler. 1754 Biskop i Holums Stift, hvor denne velfortiente Biskop lever endnu, Gud give længe og vel.
- * Fr. Ingeborg Sivertsdatter, hendes Forældre var re Hr. Biskop Einar Thorstensons Søn Sivert Einarsten og Christin Marcusdatter, som var Biskop G. Magnússens Fæder, af deres 6 Børn lever 3.
- a. 9. Magnus Gisleffon, som efter han havde studeret i 7 Aar ved Kjøbenhavn's Akademie, blev Sysselmand i Skagefiords og siden i Hunevads Syssel.
- * Helga, eneste Datter af Sal. Provst Haldor Jonsfon.
- a. 10. Gisle Magnússen.
- b. 9. Hr. Oddur Gisleffon, nu værende Præst til Miklabai i Skagefiords Syssel.
- c. 9. Chri-

- a. 9. Christin Gisledatter * Mag. Halldan Einarssen, Rector 1755 ved Holums Skole, lever, gid længe løjskaldig og vel.
- a. 10. Ingeborg Halldansdatter.
b. 10. Sigrid Halldansdatter.
- c. 8. Oddur Magnussen, Landtingskriver, Syffelsmand i Skagefiords Syffel, Klosterholder i Reinefstad, og Holum Dispestoels Forstander.
* Sigrid Sivertsdatter, Søster til hans Hr. Broders Frue Wispinde Magnussen.
- a. 9. Einar Oddssen † spød
- e. 6. Are Jonsfon * Christrun, Provst Thorsten Illugafens Datter, de havde 5 Børn.
- a. 7. Jon Arefen, Dogn til Reinefstad Kloster, † udenlands.
- b. 7. Holfrid Arnedatter, * Thorlak Marcussen.
- a. 8. Oluf Thorlaksfen, * Jorun Thorleifsdatter, 1 Søn.
- a. 9. Are Olsfon, * Maria Aredatter.
- b. 8. Sven Thorlaksfen til Søeborg.
* Ellen Grimulfsdatter, har ingen Børn.
- c. 8. Ragnheid Thorlaksdatter,
* Sæmund Magnussen, Proprietair.
- d. 8. Ingrid Thorl., * Hr. Thorvald Jonsfon, Præst til Hvam.
- e. 8. Gudrun og f. 8. Gudrun den yngre, begge ugifte.
- g. 8. Marcus Thorlaksf., * Maren Gudmundsdatter, en Søn.
- a. 9. Gudmund Marcussen, ugift.
- b. 8. Holmfrid Thorlaksdatter, * Hr. Svein Jonsfon, nu varende Præst til Snappstade, de have 9 Børn, alle unge.
- e. 7. Biörg Aredatter, * 1710 Eyulf Einarssen, var Klosterholder til Reinefstad, havde 10 Børn.
- a. 8. Haldor, † ung. b. 8. Einar, † ugift. c. 8. Jon Eyulfen.
- d. 8. Thorsten, Katrin, Anna, Steinvör, Helga.
i. 8. Are

- i. 8. Are drog til Holland, og der gift.
- k. 8. Christrun Eyulfsdatter, * Gudmund Arnthorfen.
- d. 7. Gudrun Aredatter, * Wigfus Olafsken, boede paa Eydra-Fjall i Adalreykiadal, havde 2 Børn.
 - a. 8. Jon Wigfussen.
 - b. 8. Jon Wigfussen den yngre.
- e. 7. Steinvor Aredatter, * Hr. Jon Einarsken, Præst til Skinnastadar, havde 7 Børn.
 - a. 8. Are, Ellen, Helga, Helga, Gudrun, Gudrun.
 - g. 8. Groa Jonsdatter.
- f. 6. Helga Jonsdatter 2 gange gift uden Børn.
 - * Teit Torfesson, Skafholt Wispestoels Forstander.
 - * Hr. Thorsten Geyrsken, Præst til Laufaas, † 1688.
- g. 6. Ragnheid Jonsdatter, den ældste, Moder til 3 Børn.
 - * Torfe Jonsken, Sysselmand i Vardesstrands Syssel.
 - a. 7. Jon Torfessen drog til Kjøbenhavn og der gift.
 - b. 7. Gudrid Thorfedatter * Hr. Gunnar Poulsen, Præst til Stafholt, † † 1707 begge af Kopper, fra 2 smaa Børn.
 - a. 8. Jon Gunnarsken.
 - b. 8. Poul Gunnarsken.
 - c. 7. Christin Torfed, † 1707 hos sin Gaster Wispenden.
- h. 6. Ragnheid Jonsdatter, den yngste, 2 gange gift 1674 og 1696, den 13 Sept., men Enke den 9 Oct. uden Børn dog Stifbørn i sidste Ægteskab.
 - * Hr. Gisle Thorlaksten, Biskop i Holum † 1684. æt. 51. See herefter Genealogiam Thorlacianam, hun var hans tredie Frue, alle uden Børn, og derfor testamenterede han hende 1680, alle hans Løvere. hun fik og Naadsens Kar, og Pension aarlig af Wispestolen.
 - * Hr. Einar Thorstensken f. 1633, den 21 Febr. Biskop i Holum 1692, giftede sig anden gang 1696, den 13 Sept., † den 9 Oct., altsaa fra hans Dryllups til hans Dødsdag kun 26 Dage. Var i største

i første Ægteskab med Fr. Ingeborg Gisleddatter
 Faber til 15 Børn, af hvilke en Datter Gudrun
 Einarsdatter blev gift 1703 med Jubel-Lærer Fr.
 Biskop Jon Arnæson, hvis Historie herefter.

i. 6. Anna Jonsdatter * Fr. Oluf Thorvaldsen,
 Præst til Breidebolstad i Vesturhop, havde 2
 Børn.

a. 7. Gisle Olusffen, * Helga Grimsdatter, uden
 Børn.

b. 7. Christin Olufsdatter † ung.

k. 6. Christin Jonsdatter † ugift, og var hun den tiende
 de af Provst Jon Aresens Børn.

D. 4. Sigrid, Biskop Gudbrands yngste Datter, † 1585, 3
 Dage gammel. Efter hende † Frue Dispinden af
 Batselseng.

Den følger og Biskop Gudbrands 2de Børn,
 avlede med hans Naads-Quinde Gudrun
 Gisleddatter. See foran Genealogiam Gis-
 lavianam p. 115.

E. 4. Gisle Gudbrandsen, f. 1565, var 2 Aar Rector ved
 Skalhols Skole, siden Præst til Svamm i Svamm-
 svelt, † 1621. Vir gravis, musicus, & piætor
 egregius, interqve doctiores suæ ætatis numeratus.
 v. Hist. Eccl. Island. T. III. p. 174

F. 4. Steinun Gudbrandsdatter, f. 1569, blev hos sin Mor-
 moder Christin Eyulfsdatter Mókall, der havde Biskop
 Gisle Jonsen til ægte (l. c. p. 115.) nogen Tid op-
 dragen, blev lykkelig gift, avlede 11 Børn, og blev
 en mærkværdig Stamme-Moder til mange betæm-
 lige Slægter, som blomstre inden og udenlands indtil
 denne Dag. Biörn a Skardsaa Annal. T. I. p. 247.
 siger at hun er fød 1571.

* Skule Einarsen en formuende Proprietair.

a. 5. Einar Skulefen var Forpagter i Fløotum.

* Thurid, Datter af Fr. Sigurd Joenssen Præst i Gods-
 delum, de havde 10 Børn, af hvilke 6 vare bekendte.

a. 6. Fr. Jon Einarsen, Præst til Reinesstæde Kloster.

* Steinun Hallgrisdatter fra Glaumbay, havde en Datter.

Gudbrand Thorlaesens Slægt-Register.

- b. 6. Einar Einarsen * Halldora Jonsdatter, Søster til Jon Rygman, Antiquarius i Evertig.
- c. 6. Bergliot Einarsdatter * Hr. Guttorm Sigulfson paa Holum i Reidarfjord, havde 1 Søn.
- a. 7. Hr. Jon Guttormsen, Præst.
- d. 6. Ragnheidur Einarsdatter * Morten Røgnvaldson Syffelmand, havde 9 Børn, af hvilke var.
- a. 7. Poul Mortensen, Syffelmand.
- b. 7. Gudrun Mortensdatter, den yngre.
* Biörn Petersen, Syffelmand, som boede paa Bustarfell i Vapnefjord.
- e. 6. Biörg Einarsdatter, * Jon Hallgrimsen Lavretsm.
- f. 6. Helga Einarsdatter, * Jon Jonsen, Lavretsm.
- b. 5. Thorvald Skuleson, hans første Kone var
* Gudrun Erlandsdatter, Søster til Torfe Erlandsen, Syffelmand i Arnes, Syffel, og Fader til den berømte Thorm, Torfaus.
- a. 6. Hr. Biörn Thorvaldsen, Præst.
- b. 6. Jon Thorvaldsen * Cecilia, en Søster af den berømte Jon, Bogtrykker paa Nupefell.
- a. 7. Thorgrim Jonsen, Lavretsmand i Thingøre Syffel.
- c. 5. Gudrun Skuledatter * Haldor Teitsen, Præst til Gufudal, de havde 8 Børn, af hvilke
- a. 6. Hr. Teitur Haldorsen, Præst til Gufudal.
- d. 5. Biörg Skuledatter, den ældre.
* Bergthor Sæmundsen, havde 5 Børn, blandt hvilke.
- a. 6. Thore Bergthorsdatter * Arne Biörnsen fra Hæge, havde 2 Børn.
- a. 7. Oluf Arnesen, Syffelmand i Vestmannøe.
- b. 7. Biörg Arnedatter, * Hr. Thorkel Thorder-
sen, Fr. til Saunglabac.
- e. 5. Biörg Skuledatter, den yngre.
* Hrolf Sigurdson paa Wydemyre, Syffelmand i Thingøre Syffel, af deres 8 Børn ere disse:
- a. 6. Sigurd Hrolfsen, Lavrettesmand i Thingøre Syffel.
- b. 6. Biörn, Lavrettesmand i Hunevatns Syffel.
- c. 6. Hr.

- c. 6. Hr. Samund Hrolfsen Præst, først paa Underfell, siden paa Upsum, * Loggebiörg Jonsdatter.
- d. 6. Argrim Hrolfsen, Syffelmand over Thingøre Syffel.
- * Holmfrid Biörnsdatter fra Storulfshoole.
- e. 6. Sigurd junior, Laugrettesmand i Wable Syffel.
* Datter af Hr. Jon Magnussen fra Lausaase.
- f. 5. Valgerdur Skuledatter, * Hr. Vigfus Arnesen, Dronst i Muule Syffel, af deres 9 Børn vare
- a. 6. Hr. Arne Wigfussen, Præst paa Holme i Dodefiord.
b. 6. Hr. Gudbrand Wigfussen, Præst.
c. 6. Hr. Sigfus Wigfussen, Præst til Dvergastein.
d. 6. Gudrun Wigfusdatter.
* Sigurd Thorgrimsen, Laugrettesmand.
e. 6. Ingeborg Wigfusdatter.
* Hr. Gisle Sigurdsen, Præst til Reffstad.
f. 6. Biörg Wigfusdatter.
* Hr. Oluf Gislelsen, Præst til Hof i Vapnefiord.
- g. 5. Helga Skuledatter, * Hr. Thord Gislelsen, Præst til Kviabek, siden til Upsastad.
- a. 6. Hr. Jon Thorderen succederede sin Fader.
- h. 5. Cecilia Skuledatter * Barden Gislelsen paa Vatnsdal ved Skiotshled, Laugrettesmand, blev holdt for en af de lovfærdigste Mænd i Island. See hans Skrift i Worms Lexicon, havde 2 Sønner.
- a. 6. Hr. Gisle Bardsen, Præst til Storulfshvol.
b. 6. Hr. Thord Bardsen, Præst til Torfskade i Distrupstungur.
- i. 5. Haldore Skuledatter.
- * Illuge Jonsen han nedstammede fra den i femtende Aarhundrede berømte gamle Laugmand Finhoge Jonsen og Malfrid Torfadatter. Finhoges Fader var Hr. Jon Paulsen fra Grenjadarstad, Officialis i Holum Stift. 1447. (Malfrids Fader var Torke Arnesen, Ridder og Lehnsmænd over Island,) fra Haldora og Illuge nedstiger en talrig og fornem Slægt. Disse havde 8 Børn, af hvilke følgende ere mest bekjendte:
- a. 6. Hr. Torstein Illugelsen, var Rector ved Holums Skole

Gudbrand Thorlacsfens Slægt-Register.

Eskole fra 1649 til 1654, da han blev Præst ved Holum og siden Præst til Valla i Svarfar- dal og Provst i Vadle Syssel.

- * Steinvör Jonsdatter, deres 3 Døttre vare
 - a. 7. Christin Thorsteinsdatter * Are Jonsen fra Vapnefiord.
 - b. 7. Sigrid Thorst. * Hr. Hjalte Thorsteinsfen til Vapnefiord.
 - c. 7. Groa Thorst. * Hr. Gisle Jonsen, kaldet Præst til Urschale.
- b. 6. Jon Illugesen * Margret Gudmundsdatter, af deres 7 Børn mærkes følgende:
 - a. 7. Hr. Jon Jonsen, Præst til Underfell, siden til Tisv i Vatnéfiord.
 - b. 7. Hr. Benedict Jonsen, Præst til Blarnarnek i Hornafiord.
 - c. 7. Gudrun, den ældre, Jonsdatter.
 - * Hr. Jon Thorvaldsen, Præst til Miklabay i Blon- duhlid.
- c. 6. Thordus Illugedatter * Hr. Thorlak Haldors- sen, Præst til Audkulu og Provst i Hunevads Syssel. De havde 6 Børn, blandt hvilke be- kiendt.
 - a. 7. Hr. Illuge Thorlaksen succederede Faderen til Audkulu.
 - b. 7. Hr. Haldor Thorlaksen, Præst til Voigisaa.
 - * Gudrid Olafsdatter.
 - c. 7. Hr. Gudrun Thorlaksen, Capellan hos Mor- broderen Hr. Thorstein Illugesen.
 - d. 7. Gudrun Thorlaksdatter * Hr. Gisle Einarfen, Præst til Muulestad i Reifiadal.
- d. 6. Ragnheid Illugedatter * Magnus Bergsøn. 1 Søn.
 - a. 7. Berg Magnussen, Laugrettesmand i Hegraness Syssel.
- e. 6. Gudrun Illugedatter * Grim Sigurdsfen, Laug- rettesmand i Thingore Syssel, havde 1 Søn.
 - a. 7. Hr. Thorlak Grimfen, fik Kaldeebrev for Gren- jadarstad

Jadarstad efter Hr. Skule Thorlacius, Broder
til Biskop Thord Thorlacius.

- £ 6. Malfrid Illugedatter * Guttorm Jonfen i Skottum.
- a. 7. Helga Guttormsdatter * Jon Sveinsfen, Skotte: Udbuds Forpagter, havde 2 Børn.
- a. 8. Jon Jonsfen, Munchetveraae Klosters Forpagter, Landtingskriver og siden Syffelsmand i Defjords Syffel, † 1762, 80 Aar gl.
- * Gudrun Thorarensdatter, havde 2 Børn.
- a. 9. Thorarinn Jonsfen, Syffelmand i Wadsle Syffel.
- * Sigrid Stephensdatter, Søster til Hr. Amtmand Stephensen. Blev atter gift med Jon Jonsfen nu værende Syffelmand i Defjords Syffel, har Børn af begge Egteskab.
- b. 9. Malfrid Jonsdatter * Hr. Sven Sølversfen, nu værende Laugmand i Hæland.
- b. 8. Haldora Jonsdatter * Sölve Thomassen, Munchetveraae Klosters Forpagter, 1 Søn.
- a. 9. Hr. Sven Sølversfen, bemeldte Laugmand.
- * Malfrid som før er mældet, haver Børn, blandt hvilke
- a. 10. Ingegerdur Svendsdatter.
- * Hr. Thorkel Olafsfen, Præst til Domkirken paa Holum og Provst i Skagefiords Syffel, Søn af Sal. Biskop Olaf Gisleffen i Skafholt.
- k. 5. Irgun Skuledatter var Steinuns 10de Børn.
- * Hr. Magnus Jonsfen, Præst til Mælefelli Skagefiord, 3 Børn.
- a. 6. Hr. Skule Magnussøn f. 1615, blev Præst 1645 til Goddale † 1711 Jubel-Lærer, 96 Aar gl.
- * Arndrud (Jardthrud) Björnsdatter, havde 3 Børn.
- a. 7. Hr. Einar Skulefføn f. 1645, blev Præst til

Gard i Kelduhverf 1669, † 1742 Jubel-Lærer 97 Aar al.

- * Gudrun (Datter af Jubel-Lærer Provst Hallgrim Jonsen fra Glambay,) Moder til 2 Sønner.
- * Gudrun Grimsdatter, uden Børn.
 - a. 8. Jon Einarsson var først Rectoris Vicarius ved Skalholt's Skole, og Conrector, forlod samme 1698, tjente siden ved Hofums Skole, var Rector Designatus, † 1707 af Kopper. Var en berømt Poet, og et af de største Genier. Worms Lexicon opregner hans Skrifter, men flere anføres i Hist. Ecc. Island. T. III. p. 541 og 550.
 - b. 8. Hr. Magnus Einarsson, Præst til Husavik † 1728.
- * Oddny Jonsdatter, (den 5te fra Sigurda Grensjardarstad,) hun † 1741, da hendes 5 Børn endnu levede, og en Deel Børnebørn.
 - a. 9. Skule Magnussen, f. 1711, kom til Akademiet 1732, kom i Syffelmands Tjeneste 1734, blev Landsoeud 1749, lever endnu. Han har, siden han blev Landsoeud, gjort 18 Reiser til Kiøbenhavn, blot allene om Kongens Vrinder og Landets Forretninger, som neppe nogen Islander for ham har gjort.
- * Steinun Björnsdatter, f. 1690, hun lever endnu tilligemed hendes 7 Børn. See her efter Genealog. Thorlacian. f. 7. a. 8.
- a. 10. Hr. Jon Skulesen, f. 1738, er sin Fader adjungeret med Succession. Han blev 1778 tilkiøbt Landhuusholdnings-Selskabets større Sølv-Medaille for Kartofle-Avlens Besordring i Island.
- * Ragnheidur Thorarinsdatter, hendes Forældre sees foran i Haldore Skuledatters Slægt, i. 5. a. 9.

Hendes

Hendes eneste Søn er:

- a. 11. Jon Jonfen, f. 1766, han bærer Tilnavnet Widöe efter hans Godested. Hans Farfader har ordaget den nu bekendte Sandsteen, som er saa saare nyttig til Dygning i et flov løst Land. Til Belønning for samme Opdagelse gav Kongen ham allernaadigt til frie Beboelse Widöe Kloster, som er det ældste Kloster i Island.
- b. 10. Biörn Skulefen, f. 1741, er nu Constructeur ved Skibets Byggeriet i Kjøbenhavn, endnu ugift.
- c. 10. Gudrun Skuledatter, den ældre, f. 1739.
- * Jon Snorreffen, Syffelmand, † 1771, de havde ikke Børn.
- d. 10. Gudrun den yngre, f. 1743.
- * Jon Arnorsfon, Syffelmand i Mule Syffel, nu i Snæfjeldsbnes Syffel, har 3 Børn levende.
- e. 10. Ranveig Skuledatter, f. 1742.
- * Biarne Povelsfen, Land-Physicus, de have 7 Børn.
- f. 10. Oddny Skuledatter, f. 1748, er ugift.
- g. 10. Hulldora, f. 1750 * Bachman Chirurgus i Island, har 5 Børn.
- h. 9. Hr. Jon Maganusfen, f. 1712, forhen Officiaris paa Holum, nu Præst til Starðarfjæd.
- * Thorun, hendes Fader var Hans Lauridsfen Scheving, Klosterholder paa Mødrevallé Kloster i Vestfjords Syffel. Hendes Brødre ere David Scheving i Vardesfrands Syffel. Vigfus Scheving i Schagesfjords Syffel og Hannes Scheving, hun lever og er Moder til 4 Sønner og en Datter.

a. 10. Lau-

- a. 10. Laurits Jonsen Snefield, Copist udt Rentekammeret.
- b. 10. Hallgrimus.
- c. 10. Arne.
- d. 10. Gudmundur.
- e. 10. Helga.
- c. 9. Gudrun Magnusdatter, † 1742 i Kopperne.
- * Hr. Ketel Jonsen, Præst til Husevig, han lever endnu, over 80 Aar gl., hans Søn.
- a. 10. Magnus Ketelsen, Syffelmand i Dale Syffel, er en lærd Mand, har 7 Børn.
- * Charitas Eggertsdatter fra Skard.
- d. 9. Sigrid Magnusdatter * Hr. Jon Widalin, Provst i nordre Syffel, † † begge 1768, havde 4 Sønner.
- a. 10. Jon Jonsen Widalin, er Under-Risbmand paa Drebak, endnu ugift.
- b. 10. Jon Widalin den yngre, er nu paa sin anden China-Reise i det asiatiske Compagnies Tjeneste.
- c. 10. Geir Widalin, gaar i Skole i Holum.
- d. 10. Sigrid Jonsdatter Widalin, endnu ugift.
- e. 9. Einar Magnussen, var Forpagter i Hunevarde Syffel, † 1770.
- * Ingeborg Biörnsdatter, har 2 Børn.
- a. 10. Magnus Einarsen, i Tjeneste ved Handelsen i Kjøbenhavn.
- b. 10. Steinun Einarsdatter, ugift.
- b. 7. Steinun Skuledatter * Hr. Magnus Sigurdsen, Præst til Bergstad i Svartardal.
- c. 7. Hr. Biörn Skulesen, Præst til Willebay.
- * Margret Tkorgilsdatter, de havde en Datter.
- a. 8. Helga Biörnsdatter * Hr. Eirek - - Provst i Defjords Syffel, deres 2 Børn ere:
- a. 9. Hr. Gunnlaug Eireksen, Præst til Munchestveraae.
- b. 9. Elen Eireksdatter * Hr. Eirek Jonsen, Præst

Præst til Hof paa Skagefiord, endnu levende.

- b. 6. Einar Magnussen, var Conrector ved Holums Skole i Biskop Thoralak Skulesens Tid, † ugift.
- c. 6. Gudrun Magnusdatter * Hr. Thorsten Jonsen, Præst til Svalbord, havde 2 Døttre.
 - a. 7. Christrun Thorstensdatter * Hr. Ketel Eireksen, Præst til Svalbard, havde mange Børn, ubekendte.
 - b. 7. Ingun Thorstensdatter * Biörn Nicolaisen, Kirkebay Klosterholder, hvis Afkom ei heller vides.
- l. 5. Hr. Torlak Skuleffen Steinuns 11te Barn, (det er en Feil i Worms Lexicon T. II, p. 389 at hans Moder kaldes Christine,) f. 1597, var Conrector 1619, Rector 1620 ved Holums Skole, 1624 Præst, og 1627 Biskop paa Holum, † 1656 4 Jan. Hans Levnets Historie læses i Hist. Eccl. Island. T. III. p. 715-25, hvor og hans Skrifter anføres. Fra ham har Familie-Navnet Thorlacius sin Oprindelse, og med ham begynder Genealogia Thorlaciana.
 - * Christin Gisedatter fra Brædratungu. Faderen var Laugmand Gisle Haconarsen. De havde 6 Børn.
 - a. 6. Hr. Gisle Thorlacius f. 1631 7 Nov. (11 Nov.) blev Rector i Holum 1654, Biskop efter Faderen 1657, † 1684 22 Jul., 3 gange gift, men uden Børn.
 - * Groa, Datter af Syffelmand Thorleif fra Hlidarende, † 1660.
 - * Ingeborg, Syffelmand Bened. Haldorsens Datter af Hagræns Syffel.
 - * Ragnheid Jonsdatter. See foran Christin Gudbrandsdatters Slægt. c. 4. d. 5. h. 6.
 - b. 6. Gudbrand Thorlaksen, Syffelmand i Huncvatn Syffel.
 - * Thorun Benedisidatter, (Efter til Biskop Gisle Thorlacii anden Frue,) deres eneste Datter var.
 - a. 7. Raga.

- a. 7. Ragnheid, hvis Afkom ei vides.
- c. 6. Hr. Skule Thorlaksfen, Provst og Præst til Grens-
jabarstæd.
- * Gudrun Benedictsdatter, ogsaa en Søster af B. Gis-
les anden Frue. Et rart Exempel, at 3 Søstere
fik 3 Brødre til ægte, hun var uden Børn.
 - * Ellen Sigurdsdatter. (See foran Christin Gud-
brandsdatters Genealogie c. 4. c. 5. b. 6. a. 7.)
de havde 7 Børn.
 - a. 7. Jorun Skuledatter * Brynjolt Thord. Thorla-
cius til Hlidarenda, Syffelmand i Arnes Syf-
fel. Herefter anføres hans Børn og Descen-
denter. f. 6. b. 7. a-d. 8.
 - b. 7. Thorlak, c. 7. Sigurd, d. 7. Benedict, e. 7.
Benedict. f. 7. Sigrid. g. 7. Margret. Deres Af-
kom ei vides.
- d. 6. Elen Thorlaksdatter * Thorstein Thorleifsfen
til Hlidarenda, Syffelmand i Hegranses Syffel,
han var Broder til Gros, Biskop Gislels første
Frue, deres eneste Datter var
 - a. 7. Thrude Thorsteinsdatter arvede Forældres store
Mibler.
 - * Mag. Biörn Thorleifsfen af anseelige Forældre og
Forfædre, blev 1687 Capellan hos sin bedagede
Fader Hr. Thorleif Jonsen, blev Præst til Odde
og Provst efter Faderens Død 1690, vice Biskop
1692, og 1697, virkelig Biskop til Holum,
† 1710, havde ei Børn, og derfor testamenteres
de sin Frue.
- e. 6. Jon Thorlaksfen, først Mødrevalle Klosters, dernæst
Skrive Klosters Forpøster, og Syffelmand i Muse S.
- * Cecilia, Datter af Jubel-Lærer Hallgrim Jonsen fra
Slambay, (see foran hendes Søster gift med Jubels
Lærer Einar Skulefen. k. 5. a. 6. a. 7.) De havde
7 Børn, som følge:
 - a. 7. Thorlak Jonsen, b. 7. Wigfus Jonsen, † †
Studentere i Kjøbenhavn.
 - c. 7. Margret Jonsd. d. 7. Gisle Jonsen, † † unge.
 - e. 7. Jon Jonsen Syffelmand, hans Afkom ubekendt.
f. 7. Hr.

- f. 7. Hr. Biörn Jonsen Thorlacius, Provst til Garde i Gudbringe Syssel, havde 2 Døttre.
- a. 8. Steinun Biörnsdatter, f. 1699, lever endnu.
- * Hr. Landfoged Skule Magnussen, see foran hans Forsædre og Børn, k. 5-a. 9.
- b. 8. Thora Biörnsdatter f. 1705 * 1725, † 1762, 27 Sept.
- * Hr. Haldor Brynjolfsen f. 1692, 15 April., blev 1716 Præst til Ulstaaler og Hvalnæs, 1736 til Stabestad og Provst i Snæfjeldnæs Syssel, 1746 Biskop i Holum, † 1752 den 28 Oct. paa Skibet uden for Røbenh., den 2 Nov. høitidelig begravet i Frue Kirke.
Af deres 10 Børn, kan jeg anføre 4.
- a. 9. Hr. Snæbiörn Haldorsen, Præst udi nordre Syssel.
- b. 9. Biörn Haldorsen, Under-Rismand paa Husevig.
- c. 9. Thorun Haldorsdatter * Jon Brynjolfsen Thorlacius, Kirkebay Klosters Forpagter, see herefter b. 7. c. 8.
- d. 9. Margret Haldorsdatter.
- * Hr. Gisle Snorrelen, Officialis i Skalholt og Præst til Odde i Rangarv. Syssel.
- g. 7. Halgrim Jonsen Thorlacius, forhen Rector ved Holum Skole fra 1708 til 11, siden Sysselmand i Mule Syssel, † 1734.
- * Groa . . . var Moder til 5 Børn.
- a. 8. Vigfus Hallgrimlen, † Student.
- b. 8. Jon Hallgrimlen Thorlacius, Proprietair paa Verunæs.
- * Halla . . . de have en Deel Børn.
- c. 8. Thrude Hallgrimsdatter, lever ugift.
- d. 8. Elen Hallgrimsdatter.
- * Hr. Einar Jonsen, først Præst og Provst i Mule Syssel, siden Præst til Kalbadarnæs i Anefs Syssel.

Gudbrand Thorlacsfens Slægt-Register.

- a. 9. Hallgrim Einarssen, Discipel i Skalhøfts Skole.
- c. 8. Cecilia Hallgrimsdatter * Biarne Einarssen, Søn af bemeldte Hr. Einar Jonsen, Laugrettesmand i Arnæs Syssel. Deres eneste Søn er
- a. 9. Einar Biarnessen Thorlacius, Attestatus Philologiæ og Alumnus Collegii Medicæ ved Kiøbenhavns Akademie.
- f. 6. M. Thordur Thorlacius, Biskop Thorlaks yngste Søn, f. 1637, 14 Aug., blev Rector ved Holum Skole 1660, reiste 1663 til Kiøbenhavn, og Aaret efter udenlands til Tydskland, Frankrig og Nederlandene, og opholdte sig halvandet Aar i Wittenberg, kom tilbage 1667 og 1672 Biskop i Skalhøft, † 1696, 16 Martii. See hans Historie og mange til Trykken befordrede Skrifter i Hist. Eccl. Island. T. III. p. 664-81.
- Gudrid Gisedatter, hun var i sin Tid den rigeste Jomfrue i Island, (hendes Fader Gisle Magnussen til Hlidarendi, var Sysselmand i Rangarvalle Syssel, en i sin Tid lærd, rig og berømt Mand,) hun var Moder til 2 Sønner:
- a. 7. Thorlak Thordarsen Thorlacius f. 1675, blev Rector i Skalhøfts Skole 1696, † 1697 ugift.
- b. 7. Brynjolver Thordarsen Thorlacius til Hlidarendi, Sysselmand i Arnæs Syssel, Arving til Faderens store Midler, døde for faae Aar siden, over 80 Aar gl.
- Jorun Skuledatter, Faderen var Hovst Skule Thorlaksen til Grenjadarstad, hendes 4 Børn ere.
- a. 8. Skule Brynjolfsen Thorlacius, † 1736, Student.
- b. 8. Thorder Brynjolfsen Thorlacius. (See foran Jubel-Lærer Bisp Gisle Jonsens Slægt Register p. 132. c. 5.) Hun var Tycheban Klosters Forpagter.
- Christin Sigurdsdatter fra Saurban, (hendes Fader var Sigurd Sigurdsen, Sysselmand i Arnæs

Arnæs Effel, hendes Farsfader Sigurd Biörn-
sen Laugmand,) hun fødte 5 Børn :

- a. 9. Mag. Skule Thordarfen Thorlacius, f.
1741, deponerede 1758, blev Rector
ved Eolding Skole 1769, Rector ved
Kjøbenhavns Frue Skole 1777. Gid
han leve længe og vel!
- * 1771 Agatha Riisbrigh, Datter af Sal. Hr.
Hans Christian Riisbrigh, Præst til Weiße
bye i Tjen. Hendes Broder Hr. Børge
Riisbrigh, er Professor Philosophia ved
Kjøbenhavns Akademie. Hendes Mor-
moder var Søster til Maria Elisabeth
Wielandt, Biskop Londemands første
Frue, hvis Sønesøn er Kammerherre
Baron af Kolencrone, (see foran c. 2.
a. 7.) de have 3 Børn.
- a. 10. Christian Peter Thorlacius.
b. 10. Theodorus Thorlacius.
c. 10. Børge Thorlacius.
- b. 9. Gisle Tordærden Thorlacius, Tjingsø
Klosters Forpagter, endnu ugift.
- c. 9. Thorlak Thordarfen Thorlacius, Tjingsø
Klosters Forpagter, † 1775.
- * Oluf Hannesdatter, de have Børn.
- d. 9. Sigvard Thord. Thorlacius, † 1765,
Discipel i Slagelse Skole.
- e. 9. Cicilia Thordarsdatter.
- * Wigfus Skeving, Proprietair, har og Børn.
- e. 8. Jon Brynjolfsfen Thorlacius, Kirkeby Klo-
sters Forpagter.
- * Thorun Halldorsdatter, see foran f. 7. b. 8. c. 9.
Af deres 5 Børn veed jeg at nævne:
- a. 9. Halldor Jonsen, f. 1758.
b. 9. Brynjolf Jonsen, f. 1760, Alumnus
Scholæ Skalholt.
- d. 8. Helga Brynjolfsdatter * Sigurd Sigurdsfen

- paa Hildarenda, Landtingsfriver i Island,
f. 1718. Af dets 16 Børn lever 11:
- a. 9. Ragnheid Sigurdsdatter, f. 1754.
 - b. 9. Jorun Sigurdsdatter, f. 1756 * 1775.
 - * Einar Brynjolfsen, Proprietair, Søn af
Brynjolf Sivertsen, Syffelmand.
 - c. 9. Ingeborg Sigurdsdatter, f. 1758 * 1776.
 - * Hr. Semund Halvdansen, Præst paa Gufubal.
 - d. 9. Malfridr Sigurdsdatter, f. 1761.
 - e. 9. Sigurd Sigurdsen, f. 1762, Alumnus
Sch. Hafniens.
 - f. 9. Thorleif Sigurdsen, f. 1763, er ved Hans-
delen.
 - g. 9. Gudrid, f. 1764.
 - h. 9. Haldora, f. 1765.
 - i. 9. Brynjolf, f. 1770.
 - k. 9. Thrudur, f. 1771.
 - l. 9. Arne Sigurdsen, f. 1772.

Udi dette mærkværdige Slægt: Register findes: 1 Islandsk
Ridder, 3 nobiliterede og baroniserede, 4 Islandske Lehnsher-
rer, 1 Kammerherre, 2 Amtmænd, 20 Laugmænd, 2 Lands-
fogeder, 68 Syffelmand, 10 Laugrettesmænd ic., og blandt
disse, 32 Proprietairer: af Geistlige er herudi anført 25 Bisko-
per, 130 Provster og Præster, 2 Professorer, 18 Rectorer,
6 Conrectorer, foruden den danske Antiquar. Tormod. Torfæus,
og den svenske Antiquar. Jon Brygman, Resten er Biske: Provs-
te: Præste: og andre Embeds: Mænds Døtre tillige med Al-
muens Folk, der udi dette Slægt: Register udgiøre over 850
Mennesker, som alle nedstammede fra Præsten Hr. Sveinbiörn
Thordarsen siden Aar 1430, og indtil denne Dag, da en af
hans Descendenter er Rector i Kiøbenhavn's Frue Skole, en an-
den Descendent Discipel i samme Skole, og end en anden De-
scendent Discipel i Kjøbstide Skole, og alle disse Mennesker ned-
stamme

stamme ifkun fra hans ene Son Hallgrim Sveinbiörnsen; men hvad om man havde Descendenterne fra Hr. Sveinbiörns øvrige 49 Børn! hvad om man havde alle de heri ubekjendte Familier (ei at tale om Hr. Biskop Oddo Einerfens og Hr. Arngrim Jonsens Slægt-Register, som paa hver sit Sted herefter skal blive anført) da skulde man see en Mangfoldighed af Biskop Gudbrand Thorlæksens Forfædre, samt deres og hans Descendenter igiennem næsten halvfjerde Hundred' Aar; Men dette her anførte synes at være nok til at bekræfte disse Sirachs Ord, Cap. 44, 15. Deres Sæd bliver ved ævindeligen, og deres Ære skal ikke udslættes.

5. Capitel.

Om

Mag. JENS GIÖDESEN O: JOHANNES
ÆGIDIUS,

Biskop over Aarhus Stift.

Claudius Lysander kalder ham in catal. Scriptor. Dan. Johannes Gedionis, men hans danske Naavn var Jens Giödefen, han var fød Anno 1550 i Ribe af borgerlige Forældre, og mener M. P. Poulson in Biblioth. Aarhusensi p. 63, at han har været af Familie med M. Laurids Ægidius, som var den store Philippi Melanchtons Discipel, og blev siden Rector, derefter Rector Theol. og endelig Sognepræst til St. Cathrinæ Kirke i Ribe, hvor han

Fødsel og
Herkomst,

tiente

tiente ved Skolen og Kirken 32 Aar, og døde 1597, 66 Aar gammel.

Efter Hr. Pro-Canceller Pontoppidans Meening har han uden Tvivl i sine unge Aar studeret til Wittenberg, efterdi han, som sees af hans Epitaph, havde siden efter faaet sin Frue fra Wittenberg.

bliver
Rector

Udi 5 Aar var Mag. Jens Giödfen Rector ved Lemvig Skole, indtil Aar 1580, (Hr. Pro-Canceller Pontoppidan og efter ham Hr. Provst Zwergius sætter 1583,) da han af Kong Friderich II. blev kaldet til Kiøbenhavn at være Kongelig

Hofpræst

Hofprædikant efter M. Anders Sörensen Wedel, dette Embede forestod han troelig og vel i 11 Aar, indtil 1591, da han blev

Sognepræst

Sognepræst ved St. Nicolai Kirke i Kiøbenhavn efter M. Albert Hansen, hvilken han og 1595 succederede som Biskop i Aarhus, hvorhen han ligeledes af de udi Kong Christian IV. Mindreaarighed regierende 4 Rigsraad blev kaldet og udvalgt, og dertil af

Biskop

Biskopen Dr. Peder Winstrup indviet.

Han levede 31 Aar i stor Berømmelse for Oprigtighed og alvorslig Bestræbelse udi Embedet, efter det Vidnesbyrd bemeldte M. Poullson l. c. giver ham. Sammested bliver og af Mag. Henric Blichfelds efterladte Haandskrift denne Lov-Tale og ypperlige Vidnesbyrd anført: Vir eximæ pietatis & devotionis, candoris & antiqvæ fidei.

hans
Karakter

Udi Aarhus Capitel pleiede han, efter de Tidens Maade, ofte at holde theologiske Forelæsninger. At han har havt Smag paa det historiske Studio, og derom erhvervet gode Efterretninger, erfares af hans Brev-Bog med bemeldte Claus Lyseander, som

som udi hans Fortegnelse (indice Autorum) paa dem som har været ham behjelpelige nævner M. Ægidius.

Hvad hans offentlige Forretninger angaaer, da var dette den første, nemlig: samme Aar han blev Biskop, 1595 indviiede han i Ribe Domkirke til Biskop M. Peder Hegelund, som Hr. Procanceller Pontopp. Kirke: Historie T. III. p. 154 beretter. *)

hans
Forretning:
ger.

I et Brev til Biskop Ægidius og samtlige Biskopper dateret 5 April 1606, klager Høifalig Kong Christian IV. at nogle af deres Middell understaaede sig den ved Præste: Vocationen i Kirke: Ordinangen foreskrevne Orden at tilside sætte, Menighedens Valg: Rettighed at ophæve, og efter eget Godbefindende at beskikke en Candidatum Ministerii til et ledig værende Præstekald, ja og at udtryffeligg paalægge ham den Betingelse, at han skal ægte Enken i Kalder, eller Datteren, eller af Familien. Videre klager Kongen, at et Præstekald tvært imod Kirke: Ordinangen stode Aar og Dag ledig, og Candidaten blev ikke ordineret, at Ordinationen skede uden den Kongelige Lehnsmands Forvidende og Bekræftelse. I alle disse Puncter vil Kongen have Kirke: Ordinangen bedre efterlevet eller straffe Biskopperne som dens Overtrædere.

Då allerhøistbemejdede Kong Christian IV. i samme Aar faldt paa de Tanker, at Exorcismus (Befværelsen) ved Daaben: Sær her ud du urene Aand &c.) vel kunde afskaffes, foruden derhos

I i

at

*) Besønderligt, at M. Ped. Hegelund, som var en af de fra Ribe Capitel til Kiøbenhavn indsendte 4 Deputerede, og blandt dem blev da af de 4 i Kongens Mindrearrighed regjerende Rigs: Raad udvalgt til Biskop i Ribe, ikke og da med det samme blev i Kiøbenhavn ordineret af D. Peder Winstrup.

at formode nogen Forargelse, raadforte han sig derfor med Rigs-Raadet, og lod udgaae en Befaling, dateret 6 April til samtlige Professorer i Kiöbenhavn og Rigets Biskopper, at indgive deres Betænkende om Exorcismo. Den til Biskop Ægidius og samtlige Bisper og Professorer ergangne Kongelige Skrivelse, som læses i dänische Biblioth. T. IV. p. 18. paa Latin, og i Hr. Pro-canceller Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 560. paa tydsk, vil jeg her oversat give Sted, saaledes lydende:

Christianus IV. af Guds Naade Konge til Danmark og Norge, de Wendes og Gothers ic. Vor synderlige Gunst tilforn, wider, at Vi, efter at Vi ved bestandig Omgang med nogle særdeles lærde Mænd her i Riget, naadigst have fornummet, at Exorcismus, og den Besværelse, som her i Vore Kirker og Menigheder ved Daaben skeer, er gandske unødvendig, og ikke haver synderlig Grund eller Fundament i den hellige Skrift: Vi og selv med dennem kunde naadigst overveie og Os forestille, at samme Ceremonie er kun vedbleven Reliquie og Overblivelse af Pavedømmet, og Vi om denne Sag med Vores elskelige Danske Rigs-Raad, som paa den afsvigte Rigsdag var forsamlet, have tracteret og handlet, og endelig deres Betænkende herover saavide have erfaret, at denne Besværelse og Exorcismus uden nogen Forargelse i Religionen kunde vel gandske affaffes; Men Vi drage det naadigst i Betænkning, derudi at foretage nogen Forandring, førend Vi herover eders samtlige og underdanigste Tanker erfare. Saa bede Vi eder og naadigst begiere, at I ved allerførste leilighed eder med hverandre, enten skriftlig eller mundtlig om denne Forandring beraadslaae, og ders paa eder udførlig for Os erklære, og samme eders Erklæring i Vores Cancellie indsende, paa det Vi derefter naadigst kan vide at anordne og forandre hvad christeligt og forsvarligt være kan.

Dermed

Dermed skeer Vor Bille, befalendes eder Gud. Skrevet paa Vort Slot Kiöbenhavn den 6 April Anno 1606. Under Vort Signet.

CHRISTIAN.

Disse særde Mænds Judicia og Betænkende saavel for som imod Besværelsen (da en Deel tog Besværelsen i Forsvar, andre menede, det var bedre at Exorcismus i vore Kirker blev afskaffet) ere indførte i däniske Biblioth. T. IV, hvor fra p. 1. til p. 140 gives herom vidtløftig Esterrættning. Men iblandt disse stridende Parter finder jeg ikke Biskop Egidius. Men at det var Kongens alvorlige Bille, bevidner hans Majestæt dermed, at da han kort derefter lod døbe sin Datter Prinzesse Elisabeth, fik Biskop Winstrup Befaling ved denne Daabes Forretning at udelade den sædvanlige Besværelse: ligesom den ikke heller fra den Tid af er bleven brugt ved de Kongelige Børns Daab. Videre er der ellers ikke bleven af denne Sag.

Anno 1608 var han tillige med 5 andre Biskopper efter Kongelig allernaadigst Indbydelse tilstede i Kiöbenhavn, for at udvælge til Thronfølger den ældste Kongelige Vrinds Christian V. Ved denne Leilighed talede bemeldte Biskopper med de theologiske Professorer om adskillig Mangel og Brev i det danske Kirke-Væsen, der manglede Kirke-Disciplin og gode Skoler, og besluttede sig alle under deres Navn at gjøre Kongen herom en alkerunderdanigst Forestilling. Samme paa Latin forfattet, kan læses i Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 578, og da samme giver et troeværdigt Vidnesbyrd om Kirkens forfaldne Tilstand, endog paa en Tid, da man rosende sig af Evangelio og vilde kals

des gode Reformerede, saa vil jeg her anfore dens Summariske Indhold:

1. Bemeldte Klage var affatted i fem Puncter: Man klagede, at Almuen var gandske uvillig til at lade sig og deres Børn undervise i Guds Ord, hvorover der fandtes voksne Mennesker af 40 til 50 Aar, der ikke vidste et Stykke i Catechismus, og i 10 til 14 Aar ikke søgte den hellige Nadvere, man bad derfor den verdslige Arm om Hielp, at Forældre maatte alvorlig tilholdes at bedre drage Omsorg for at deres Børn bleve opfødde i Tugt og Herrens Formanelse.
2. Man klagede over, at Drankere vilde ikke lade sig straffe af Kirken; at Mord og Manddrab blev tredskelig fordøjet og skjulet under falsk Skin af lovlig Forsvar: at Ægteskabs-Brud ikke alvorlig nok blev straffet, og Horerie blev derved uden Afstkye, saa at Qvindfolk blev funden i Hoer 5 ja 10 gange med adskillige Personer: item, at Overdaadighed i Klædedragt og i Fraadserie paa Brylluper og andre Sammenkomster gif saare vidt: at den daglige Sværger og Bander, ja at Meen: Eed i Nettergang oftest blev ustraffet; bad derfor instændigst, at Kirken igien maatte faae sin Myndighed og saadanne Satans Slaver maatte blive afstraffede.
3. For det 3die blev klaget over, at visse Skoler ikke havde de fornødne Indkomster, og bad derfor om Tillæg. For det 4de,
4. at i Følge Kirke-Ordinansen flere residerende Canonici maatte beskikkes, og Præbenderne ved Domkirkerne dertil maatte bruges, at udarbejdede og velfortiente Skole-Lærere derved kunde blive op-

mun-

muntrede, og for det 5te, at Præste-Balg maatte skee med mere 5.
Frieled, og det afstypelige Simonie maatte bedre forebygges.

Denne veemodige Klage blev efter samtlige Biskoppernes Begiering af de Kiöbenhavnske Theologer igientaget ved en Skrivelse til Kongen dateret 10 Martii 1610. Men jeg finder ikke, at de nød deres Ansøgning, muligt for Krigens Skyld, som samme Aar blev declareret Överrig, og i de 2de næstfølgende Aar fortsat.

Udi bemeldte Aar fik Biskop Giödefen tillige med de andre Biskopper Kongelig Befaling med sit Cleresie at møde i Viborg til den 2 May, for at hylde Prinds Christian V. og forsikre det Balg, som 1608 var gjort. Til den Ende affærdigede Biskop Giödefen Omgangs-Breve til alle Provster i Stiftet. Et saadant til den ældgamle Provst i Hægherred Hr. Christ. Rasmussen, lyder saaledes:

Reverendo & pio Seni Dn. Christierno Erasmo Ecclesiastæ de Gylding, & Provinciæ Hæzherrit in divinis Præposito ordinario, Amico dilecto.

Bene rein per Christum gere!

Rev. Dne. Præposite, frater in Christo colende: Postquam Rex noster elementissimus ante biennium pene, dilectum suum Filium, Illustrissimum Principem Christianum, Regni hujus Ordinum fausta electione & acclamatione Successorem Sibi in Imperio, Deo Opt. Max. per quem Reges regnant, bene providente, renunciari Hafniæ curavit. Censuit solennem hanc & publice tum peractam electionem in præcipuis Regni hujus provinciis eorundem Ordinum publica Suffragatione & calculo ratificandam. Ercum mandat Majestas Regia Cimbriæ hujus Septentrionalis dictis Ordinibus, ut Viburgum se recipiant

ant solennitate huic affuturi, vult simul, & in mandatis dedit nobis Clericis & in Ecclesia hujus Dioecesis fungentibus officio, ut ex qualibet Nomarchia Præpositus loci cum duobus Collegis, pleno jure simul a domi remanentibus agendi & confirmandi in his Comitibus ad proximum diem 11 Maji munitus compareat.

Ut autem Regis voluntas & mandatum in arduo hoc & augusto negotio percipiatur luculentius, hisce meis Copiam ad Archetypum Diplomatis Regii formaliter exscriptam, Rege id ut fiat, singulis Præpositis imperante, addo: Tui jam est, quod obsequentem decet Subditum, Officii, studiose curare, ut omni sublata dilatione & incuria Collegis tuis hanc Dei & Regis nostri clementissimi Voluntatem ex adjuncto exemplari palam facias. De concernentibus viaticum seu sumptus in itinere faciendos ex mutua contributione ipsi consulite. Dei Filius, magnus ille Rex gloriæ, cujus bonitate & justitia stabilitur Thronus Regis, fortunet propitius laudabile hoc magni ponderis boni publici propositum, ut omnia dirigantur in gloriam nominis sui & communis nostræ Patriæ pacem & tranquillitatem.

In eodem Rege nostro Christo vero & vivo Deo vive & vale æternum. Aarhusii 18 Januar 1610.

T. Johannes Ægidius
Episcopus Aarhusiensis.

I Aaret 1614 reiste sig en heftig Strid, da Mag. Ole Coccius, Sognepræst til St. Nicolai i Kiøbenhavn, beskyldte Professor Theologiæ Dr. Hans Poulsen Resen for Urigtigheder i Lærdommen, med mere. Sagen gik saa vidt, at Stevning i Kongens Navn blev udfædet, at Parterne skulde møde til Eolding den 21 Febr. Da nu den til Modet bestemte Dag var for
Haanden,

Haanden, modte paa Slottet *) Arensbek, i Kongens høieste Nærværelse den Kongel. Cancellar Christian Friis, Rigets Cancellar Jacob Ulfeld, Rigs Raad Manderup Parsberg, saa var og Johannes Alanus, Rector Magnificus ved Kiøbenhavns Universitet, samt Biskopperne af Aalborg, Viborg, Odense, Lund, og Biskop Ægidius af Aarhuus. Hvad Klagemaal der blev indgivet over Coccius, som alt var den 21 Dec. 1613 bleven suspenderet, og derpaa 1614 dømt fra Embedet: hvad Bidner der blev fordte med og imod ham: hvad Coccius derpaa svarede og Resenius igientog og undtog, iligemaade hvad der ved bemeldte geistlige Møde til Tolding skeede: hvortledes Resen forsvarede sig imod Coc, hvortledes Resen tilsidst nær havde faaet med alle Biskopperne at bestille, dersom ellers nogen af dem ret havde villet binde an med ham, anfores altsammen med de fleste Omstændigheder i Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. fra p. 612. til 676, saa og i Hr. Zwergii Siel. Clerise p. 144. seqv. Men Dagen derpaa som var den 22 Febr. maatte Biskop Giödefen tilligemed de andre hans Colleger i Rigets Raads Nærværelse indgive deres Vota til Kongen; dog forend Dommen blev affagt, og da de mærkede, at, ald Skyld faldt paa M. Ole Koch, holdte Biskopperne det fornøden, skriftlig at forestille Hans Kongelige Majestæt, at D. Resenius maatte tilholdes i et offentlig Skrift at forklare sine mørke Talemaader saaledes, at derpaa ingen mere skulde sig støde og forarge, men at den danske Kirke kunde være fornøiet dermed, og at D. Resenius efterdags skulde holde sig fra alle saadanne nye og i den orthodoxe Kirke og udi de symboliske Bøger usædvanlige Tale-

*) Hr. Pontopp. Kirke-Historie T. III. p. 628 siger: auf dem Schloß Arensburg bey Koldingen.

Talemaader. Denne Protestation b) imod D., Resen. fandt man sig høilig besøiet Hans Kongelige Majestæt allerunderdanigst at overlevere, for Guds Ære og Kirkens Gavn og Noelighed at fremme og befordre.

Denne Biskoppernes Protestation og Forestilling gav Kongen allernaadigst Biesald, og faldt Dommen saaledes for Koch, at endskiondt han havde forbrudt sit Liv, saa vilde hans Kongel. Majestæt dog ikke forfare efter yderste Strengbed, men skænkede ham Livet, imod at han inden 14 Dage skulde rømme Kongens Riger og Lande, og understaaede han sig at komme der, da skulde han miste Livet, som den der imod Kirke-Ordinangen høilig havde forseet sig med mere. D. Resenius blev aldeles friekjendt for den Beskyldning at have fort falsk Lærdom, men da hans Stiil og Skrivemaade havde været usædvanlig og uforstaaelig for Enfoldige, saa blev det ham i Dommen befalet c) i latinisk og dansk Sprog til at forekomme bemeldte Forargelse, at udgive en tydelig Forklaring paa sin Lærdom, og skulde han derudi saaledes forklare sig i de Artikler om den hellige Treenhed og om Christo, at han selv kunde befries fra Mistanke, og Kirken fra Forargelse, og saadant Skrift skulde han, for det blev trykt, lade censurere af alle Bisper og Professorer.

Dette

b) Denne Protestation som jeg havde ventet at finde Ord til andet udi Resenii Historie blandt Hr. Treskows Jubel-Lærere især p. 52 ansøet kan læses i Hr. Pontopp. Kirke-Historie l. c. under denne Titel: Protestatio, Supplex v. Episcoporum contra D. D. Joh. Resenium exhibitæ Serenissimo Regi Christiano IV. in Synodo Coldingensi 22 Februar. Anno 1614.

c) Zwergius i sit Stiel. Clerike p. 145 udtrykker sig saaledes: og bad Kongen i ffur: infirmorum & minus-informatorum causa, huade paa Latin og Dansk at udgive sin Declaration paa sin Lærdom ic. Men denne Talemaade staaer stet ikke i Dommen.

Dette gjorde og D. Resen, og kort derefter udgav sin bekiendte Bog *De sancta Fide in Verum Deum*, om den hellige Troe til den sande Gud. For denne Bogskylt maatte Biskop Giödesen med de andre Biskoper gjøre en Reise til Kiöbenhavn i Junii Maaned; thi Bogen kunde ei blive trykt, förend den var af Biskoper og Professorer censureret og approberet i Consistorio, hvor da Bogen fra den 4de til 16de Julii blev paa det nöieste examineret i 12 Forsamlinger eller Sessioner, hvor adskillige Desputer forefaldt, hvilket sees af den derover forte Protocoll, som læses i Pontopp. Kirke-Historie l. c. p. 648-76.

Da M. Hans Knudsen Weile, Biskop over Sjens Stift Anno 1616, yttrede sig med sin Tilboielighed til Crypto-Calvinismum, i hvor vel han tvende Aar tilforn, som mædt er, var selv med at domme (maaffee imod sin Billie) den til Calvinismum tilbøielige M. Ole Koch, med hvilken han var lige sindet, og derfor nogentledes forsvarede Koch imod Resen i bemeldte Toldingske Møde, og nu selv for saadan Bildfarelse i Lærdommen skulde tiltales, maatte Hr. Biskop Giödesen med 3 andre Biskoper atter efter Kongelig Ordre reise til Kiöbenhavn, hvor Biskop Weiles Sag fra den 26 May til den 3 Junii blev examineret paa Slottet, hvor han, af Biskop Giödesen med flere, blev demt fra sit Embede, og saaledes, som Hr. Pontopp. Kirke-Historie ved Aar 1616 angörer Processen, maatte denne Stierne falde fra vores Kirkehimmel, og förestille et sielden Phænomenon.

En behageligere Forretning havde Hr. B. Giödesen i næstfølgende Aar, da han d. 31 Oct. 1617 nød den store Glæde at helligholde den evangeliske Kirkes første Jubel-Fest, for den

100de Aar tilfor i Wittenberg ved D. Lutherum lykkelig begyndte Kirke-Reformation; til denne Jubel-Fest udgav D. H. P. Resenius sin Bog, kaldet *Lutherus Triumphans* og dedicerede samme til Bispop Giödesen, og dette er ikke et ringe Beviis paa den Hoiagtelse han stod udi, hvilken han ogsaa bestandig vedligeholdte lige indtil hans Dødsdag, som indtraf den 11 December Anno 1626, da han havde levet 76 Aar, og tient i offentlige Embeder over 50 Aar.

Hans Alder
og lange
Tjeneste.

Anno 1581 kom han i Ægteskab med Magdalene Valentini fra Wittenberg, hvor hendes Fader var Notarius eller Slots-skriver. Udi 45 Aars Ægteskab aflede de 7 Børn, af hvilke mig er allene bekiendte 1 Son, som blev Doctor Medicinæ, og 1 Datter gift med Kong Christian IV. Liv-Medicus, Doctor Matthias Jacobæus, og ved ham blev hun en mærkvaerdig Stamme-Moder til mange brave og fornemme Descendenter, hvilke ere anførte paa det hosfoiede Slægt-Register, saa mange som det haver været mig mueligt at opsoge, næsten 600 Mennesker i Tallet.

Hans
Ægteskab.

Bispinde Ægidius overlevede ham og døde 1630 den 2 Julii, i hendes 63 Aar. De ligge begravede i Aarhus Domkirke. Deres Gravskrift, som indeholder ikkun hvad her tilforn er anført, kan læses i *Marm. Danica*.

Hans trykte Skrifter ere følgende:

Liigprædiken:

Over Jörgen Rosenkrantz af Ps. XC. Aarhus 1596. 8.

— Jacob Biörn, af Ebr. 12. Kiebh. 1597. 8.

— Frue Christine Lunge, af Ps. XIII. Kiebh. 1609. 4.

Liig-

Ligprædiken

- Over Broden Anna Rosenkrantz, af Sir. XLI. *ibid.* 1610. 4.
 — Hr. Peder Strygge, af Ef. LVI, 13. *ibid.* 1612. 4.
 — Fr. Christine Scheel, af Ebr. 13, 1. 2. *ibid.* 1612. 4.
 — Fr. Dorthe Lange, af Ps. LXXXI. *ibid.* 1613. 8.
 — Hr. Christian og Christine Scheel, af Sap. VII, 3, 10.
 1617. 4.
 — Hr. Jörgen Kaas, af Joh. III, 13. 14. 15. *Kiebh.* 1619. 4.
 — Hr. Peder Munch. *ibid.* 1623. 8.
 — Hr. Esche Broch, af Phil. III, 5. 6. 7. *ibid.* 1625. 4.
 — Fr. Christence Wivert, af 2 Cor. 5, 1, 6. *ibid.* 1626. 4.
 En Præken over 2 Cor. V, 1, 5. *Kiebh.* i 4to og uden
 Arstal anføres i Mülleri Cimbria Litterata T. I. p. 4.; men
 det er en Feistagelse, og er den samme der er anført over Fr.
 Christence Wivert.

Velbemeldte Hr. Möller anfører og efter Beretning fra Hr.
 Peder Jensen Lucopidan, Sognepræst til Thaastrup, at Biskop
 Giödesen har efterladt sig i Manuskript.

Prælectiones Theologicas in auditorio Aarhufiensi propositas,
 & has inter expositionem Symboli Athanasii Anno 1598, sua og
 Expositionem Cantici Ambrosii & Augustini Anno 1600. propo-
 sitam.

Slægt-Register

over

F a m i l i e r n e

af

Jacobæus, Fofs, Lövenörn, Rosenörn, Rosenstand
Goifche, Scavenius og flere,
saavidt de nedstamme

fra

Mag. JOHANNES ÆGIDIUS eller JENS GIÖDESEN,

Biskop i Aarhus, f. 1550 * 1581, † 1626, Jubel-Lærer. * Mag-
dalen Valentini af Wittenberg, blev en stor Stamme-Moder i Dan-
mark, f. 1567, † 1630. Af 7 Børn levede toende:

A 1. D. Egidius Jensen, drog udenlands, blev Doct. Medicinæ, og
Practicus i Randers, † 1656.

* Margrete Nielsdatter, f. 1602 * 1630, † 1677, hun var Datter
af Borgemeister Niels Jacobsen i Randers, og Søster til Justit-
Raad Peder Lasson, hvis Levnets Historie, samt Stiftelser og
Stamtavle ved Sal. Assessor Tycho de Hofmann er i Trykken ud-
givet Aar 1753. Af hendes 6 Børn levede 2de:

a. 2. Magdalena Egidia f. 1634 * 1672, † 1678.

* Hr. Johannes Olavius, Provst og Sognepræst i Randers ic., var en
berømt Poet, f. 1624, 27 Sept. (See Pontoppidanernes
Genealogie.) Efter udenlands Reisen blev han Hofmeister ved
Gunde Rosenkrantz's Børn, 1660 blev han sin Faders Ud-
junctus, 1666 Faderens Successor, † 1696. Hun var hans
anden Hustru, den første var Datter af Jubel-Læreren Hr.
Christopher Helsing, hvis Historie og Stamtavle skal herester
paa sit Sted anføres. Hendes Datter var

a. 3. Barbara Olavia, f. 1673 * Johann Woldenberg, en Søn af
Doct. Medicinæ Jacob Woldenberg.

b. 2. Hr. Peder Egidius, f. 1636, blev Sognepræst til Vester og Øster
Hæsfing 1665, var og Provst i Kiær Herred, † 1688.

* Kirsten Andersdatter, (hun var Datter af hans Formand i Hæsfing,
Provsten

Provsten M. Anders Hansen.) Deres 7 Børn toge Tilnavnet efter deres Færmøders Døder, bemeldte. Justit. Raad Peder Laffon,

- a. og b. 3. Anna Maria og Abigael Laffon, Tvillinge † † 1667.
- c. 3. Anders Laffon, f. 1672.
- d. 3. Anna Maria Laffon blev gift i Norge.
- e. 3. Hans Christian Laffon * 1710 Maren Vaar, havde 3 Børn.
- f. 3. Matthias Laffon, Styf-Sunker, f. 1681.
- g. 3. Hr. Egidius f. 1665, han var den ældste og blev Sognepræst til Karstrup, † 1724.
- * Anna Cathrine Laffon * 1695, † 1716, Moder til 5 Børn.
- a. og b. 4. Anders Laffon, Cathrina Margrete, f. 1696, † 1711.
- c. 4. Elisabeth Laffon, f. 1697, † 1721 ugift.
- d. 4. Jacob Laffon, f. 1701.
- e. 4. Johanna Laffon, f. 1710, † 1726 * Hans Morkhof, Ritmester.

B. I. Ingeborg Egidia, † 1636, var Moder til 4 Børn, og ved dem Stamme-Moder til mange brave Familier.

- * D. Mathias Jacobæus (en Søn af den fjerde Biskop D. Jacob Madsen Weile s: Wellejus) f. 1569, 7 Aug. blev 1598 creeret Doct. Medicinæ til Padua. Ved Hjemkomst practicerede han i Aarhus, 1614 blev han Kongel. Liv-Medicus og Prælat i Aarhus Dom-Capitel. 1620 tog Afsked fra Hoffet, og drog til Aarhus, † 1636, han har givet til fattige Enker i Aarhus 333 Rdlr. 2 Sk. See Hofmanns Fundat. T. II. p. 138.
- a. 2. Mette Matthsdatter Jacobæa * M. Christian Clementin, Decanus ved Herlufsholm, 1647 Vicarius Cap. Lund, † 1654. 1658.
- b. 2. D. Jacob Matthsøn f. 1602, 17 Octobr. i Aarhus, deponeret fra Odense 1621 blev 1623 antagen i Holger Rosenkrantzens Hus paa Rosenholm, 1624 reiste udenlands, 1630 kom hjem og blev Professor Eloqv. i Kiøbenhavn, 1638 Hof-Prædikant, 1640 Doct. Theolog, 1645 Biskop i Aarhus, † 1660, 3 Junii.
- * Anna Bartholin (Datter af D. Caspar Bartholin og Anna Finke. See herester disse Jubel-Læres Genealogier,) f. 1615 * 1632, hun

hun overleve ham, Moder til 7 Børn: af hvilke de tvende døde i Ungdom.

- a. 3. D. Matthias Jacobæus, f. 1637, 1 May i Ribehavn, drog 1660 udenlands, kom hjem 1664 og blev Prof. Hist. & Geogr. 1668 Prof. Græc. Ling. og omfødte Prof. Medic., samt Assessor Consistorii, † 1688 ugift.
- b. 3. D. Jens Jacobæus, f. 1646, 26 Julti blev Prof. Medicinæ og Assessor i Høieste Ret, † 1698, 27 May.
- * Dorthe Henriksdatter Egleton, et engelsk Fruentimmer, 3 Børn.
 - a. 4. Jacob Jensen Jacobæus, b. og c. 4. † † tidlig.
- c. 3. D. Holger Jacobæus, f. 1650, 6 Julti i Aarhus, reiste udenlands i 9 Aar, kom hjem 1679, og blev Prof. Medic. ved Universitetet, da han tilforn var bleven Doct. Medic., han blev Assessor i Høieste Ret, og 1693 Justits-Raad, † 1701, 18 Junii.
- * Anna Margrethe Bartholin, (Datter af D. Thomas Casparsen Bartholin,) † 1698, Moder til 6 Børn.
- * Anna Tistorph, (Datter af M. Michael Henriksen Tistorph, og Enke efter Thom. Thomæsen Bartholin) uden Børn.
 - a. 4. Thomas Jacobæus, † Student paa Dorches Collegium.
 - b. 4. Caspar Jacobæus, † ung og vandsør.
 - c. 4. Matthias Jacobæus, † i Sørg.
 - d. 4. M. Jacob Jacobæus, 1710 Sognepræst i Farsø, og Provst i Herredet, † 1728.
- * Christiana von Alst, † 1762, 23 May, af 5 døde 3 Børn:
 - a. 5. Holger Christian Jacobæus, Lieutenant i Land-Etaten.
 - b. 5. Catharina Jacobæa, f. 1723, 28 Nov.
- * Christian Rejersfen, Commandeur-Capitain i Sø-Etaten, † 1764, 17 May, deres 6 Børn vare:
 - a. 6. Else Jacobine Rejersfen, f. 1745, † 1746.
 - b. 6. Holger Christian Rejersfen, f. 1746, 14 Sept., er nu Secretair i danske Cancellie.
 - c. 6. Jens Rejersfen, Premier-Lieutenant ved Sø-Etaten, f. 1747, 27 Sept.
 - d. 6. Else Jacobine, e. 6. Else Christiana, † † Børn.
 - f. 6. Jacob Rejersfen, f. 1764, 18 Januar.
- e. 4. Hr. Christopher Jacobæus, Sognepræst i Slagslunde, † 1764.

* Bolette

- * Bolette Broch, (Datter af Altmester Broch.) De havde 3 Børn, som af Etats-Raadinde Bartholin ved Testamente af 12 Oct. 1762, bleve stienket 1000 Rdlr.
- a. 5. Holger Jacobæus, Lieutenant i Rendsborg.
 - b. 5. Vitus Jacobæus, er Skoleholder i Santøse, ugift.
 - c. 5. Kirstine Margrete Jacobæa, † 1775, af 5 lever 3 Børn.
- * Helge Petersen af Halsborg, Kromand i Vallerup, af hans første Ægteskab med Hedevig Maria Brynow, en Præstedatter af Bornholm, havde han 6 Børn, af dem lever 4, og af 3die Ægteskab med Anna Elisabeth Nielsen, en Søster af Forpagter Kisbyes Kone paa Cathrineberg, er han Fader til 11 Børn, 8 levende:
- a. 6. Engel f. 1758.
 - b. 6. Peter f. 1760.
 - c. 6. Anna f. 1762.
 - d. 6. Matthias Petersen f. 1763.
 - e. 6. Christopher f. 1765.
 - f. 6. Holger f. 1769.
 - g. 6. Bolette f. 1770.
 - h. 6. Niels Petersen f. 1776.
- f. 4. Hr. Johan Adolph Jacobæus f. 1698, 21 May, han studerede udenlands Medicinen, var ved Hjemkomst i Forslag til Professionem Medicinæ ved Universitetet, men blev 1731 Sognepræst til Lidøe, og Smørum, † 1772, 3 Aug. æt. 74.
- * Regina Magdalena Weldingh f. 1714, 27 May, af hendes 11 Børn lever 7 med Næderen.
- a. 5. Holger Jacobæus f. 1733, 16 Oct., er Ober-Risbmand i Seland * Kirstine Maria Koch, har 3 Børn:
 - a. 6. Christen Adolph Jacobæus f. 1767.
 - b. 6. Regina Magdalena Jacobæa f. 1770.
 - c. 6. Elisabeth Jacobæa f. 1773.
 - b. 5. Thomas Jacobæus f. 1740, Finmarks Ober-Risbmand.
 - c. 5. Henrich Jacobæus f. 1742, Apotheker i Slagelse.
 - d. 5. Anna Margrete Jacobæa f. 1738, er Enke, en Søn.
- * Hans Albrecht von Erden, Pakhuus-Forvalter ved den Sælandske og Finmarkske Handel, † 1769.
- a. 6. Johan

Handwritten signature

Mag. Jens Giödefens Slægt Register.

- a. 6. Johan Henric v. Erden f. 1760, er nu hos Hr. Etats-Raad Borch.
- e. 5. Elfe Magdalena Bartholina f. 1746.
- * Hr. Nicolai Knub, Præst til Børn og Schanderup, 3 Børn.
- a. 6. Lucas Heiden.
- b. 6. Johann Adolph.
- c. 6. Sara Regina Knub.
- f. 5. Catharina Christiana Jacobæa f. 1747 * 1766.
- * Jørgen Seerup, Iffentrammer i Kjøbenhavn.
- a. 6. Peter Adolph Seerup f. 1766.
- b. 6. Agnete Cathrine Seerup f. 1768.
- c. 6. Regina Magdalena Seerup f. 1770.
- d. 6. Johan Adolph Seerup f. 1773.
- g. 5. Wibeke Margrete Jacobæa f. 1744 endnu ugift hos sin Moder. Disse 3 yngste Søstre fik efter bemeldte Testamente 1000 Rdlr.
- d. 3. Ingeborg Jacobæa (Biskop Jacob Mattsens Datter) f. 1635.
* 1653, † 1702. Af hendes 6 Børn levede tvende:
- * Rasmus Povelsen Winding, først Prof. Hist. siden Assessor i Høieste Ret og Etatsraad, † 1684 æt. 70, han var een af de fornemteste Arbejdere ved den danske Lov, og især den som førte Pennen, han var tilforn gift med Margrete Finke, hvis Faders Historie og Stamtafle herefter.
- a. 4. Povel Rasmussen Winding, Prof. Græc. Ling. og Etats-Raad, f. 1658, 8 Sept., † 1712, 17 Martii.
- * Margrete Sophia Bøgvad, (Datter af Anders Bøgvad, Tolker ved Børesund,) havde 3 Børn.
- a. 5. Rasmus P. Winding til Bistrup, blev 1704 Cancellie-Secretair, 1711 Cancellie-Raad, 1717 Justitsraad, † ugift i Kjøbh. 1727, 21 Julii.
- b. 5. Andreas P. Winding, Oberst, †.
- * Maria Poulsen f. 1706, * 1730, † 1744, hun var Datter af Etatsraad Matthias Poulsen, der købte Bistrup efter Justitsraad Winding, og gav den med sin Datter til Oberst Winding. Af deres 4 Børn levede 1 Søn:
- a. 6. Rasmus Winding f. 1742 paa Bistrup.
- c. 5. Inge-

c. 5. Ingeborg P. Winding * 1706, † 1738 havde 2 Sønner.

* Povel de Lövenörn til Bregentved, Ridder af Elephanten, General af Cavalleriet, Geheimeraad og Ober:Secretair i Krigs:Cancelliet, fød i Horsens den 5 April 1686, † i Kiøbenh. den 27 Febr. 1740. Saaledes læses paa hans prægtige Kobberstykke, sticket 1759 af Haas. Denne Overskrift viser, hvorvidt Forsynet bragte en fattig jydsk Student, Povel Wendelboe, der ved Mod og Hurtighed i Krigs:Tjenesten bandede sig Vej fra Vere til Vere, saavel i Rusland som i Danmark; saa det imellem Czaren og Kong Friderich IV. blev aftalt at han skulde ophjædes i Adelsstanden og forene den danske Løve med den russiske Ørn i sit Navn og Vaaben, som sees i Wielands lærde Tidender p. 386 for Aaret 1730.

a. 6. Rasmus de Lövenörn, † ung.

b. 6. Friderich de Lövenörn f. 1710, blev 1734 Premier-Lieutenant i Søe:Etaten. Højsalig Kong Christ. VI. af særdeles Naade for Faderen, gjorde ham paa en besynderlig naadig Naade til Capitain 1735, da han med Kongelig Tilladelse reiste udenlands og gjorde adskillige Tog med franske og maltfestske Skibe, og med disse sidste bivaanede Erobringen af tvende afgjærte Carper:Skibe, som hjem 1739, og blev 1740 Commandeur:Capitain, sidst i samme Aar blev han Etats:Raad og Deputered ubi Søe:Etatens Gen. Commiss. forblev dert, som og i det combinerede Admiralitet indtil 1751, da han blev Amtmand over Amtvorskov og Corsør Amter; 1765 Conferents:Raad.

I Aaret 1741 blev han af Margreven af Brandenburg Bajreuth optagen til Ridder af den Brandenburgske røde Ørn; og i Aaret 1767 fik han det Store Kors af bemeldte Ridder:Orden.

* Friderica Sophia v. Holsten, (Søster af Hans Excellence Hr. Geheimeraad og Amtmand over Nyborg og Tranekær Amter, Hr. Adam Christopher v. Holsten,) f. 1720 * 1740, † 1773. Af hendes 14 Børn bøde 5 Sønner unge.

Mag. Jens Giödelens Slægt-Register.

- a. 7. Sophia Magdalena de Lövenörn, f. 1741 * 1771.
 * Joh. Frideric v. Bardenfleth til Hærrislesgaard, Major af Cavalleriet f. 1740.
- a. 8. Joh. Frideric v. Bardenfleth.
 b. 8. - - -
 c. 8. - - -
- b. 7. Detlev de Lövenörn, f. 1743. Er Major af Cavalleriet, Ritmeister af Guarden, saa og General-Adjutant.
- c. 7. Ingeborg Dorothea de Lövenörn f. 1744.
 d. 7. Elisabeth Maria de Lövenörn f. 1745.
 e. 7. Anna Margrete de Lövenörn f. 1746.
- f. 7. Povel de Lövenörn f. 1751, er Premier-Lieutenant i Søe-Etaten.
- g. 7. Friderica de Lövenörn.
 h. 7. Adelsida Benedicta de Lövenörn.
 i. 7. Anna Sophia de Lövenörn.
- b. 4. Anna Rasmusdatter Winding * Peder Hiort, Etats-Raad.
- a. 5. Rasmus Hiort.
 b. 5. Ingeborg Christine Hiort.
- e. 3. Søster Jacobæa, (Datter af Biskop Jacob Mattsens Datter.)
- * D. Peder Scavenius, (Søn af Biskop Laur. Mortensen Scavenius) f. 1623, 12 Aug. i Koeskilde, blev Prof. og D. J. U. General-Procurer og Etats-Raad, Herre til Aastrup. Var en af de fornemste Medarbejdere ved Lovens Revision, † 1685, 10 Junii. De havde 6 Børn.
- a. 4. Laurids Scavenius, † ung.
 b. 4. Jacob Scavenius, Design. Prof. ved Kjöbenhavns Akademie, indbrændte i den ulykkelige Ildbrand paa Amalienborg 19 April 1689.
- * Ingeborg Christine Hiort, ovenmeldte Etats-Raad Hiortes Datter.
- e. 4. Peder Scavenius, Gen. Major og Chef af et Regiment Infanterie, Herre til Hagaard f. 1678, † 1738.
- * Lene Benzon, (Datter af Peder Benzon til Hagaard), 9 Børn.
- a. 5. Friderica Christina Scavenia f. 1716 * 1746.
 * Dideric de Thura, (Søn af Biskop Thura) f. 1704, 1ste May,

May, reiste i sin Ungdom udenlands paa Kongelig Beskøftning, blev ved Hjemkomst befordret ved Søe-Statens, først som Lieutenant, Capitain-Lieutenant og Fabrik-Mester, 1735 Capitain, og 1738 Commandeur, 1739 optagen i Adelstanden. De lever begge, hun og hans ~~hustru~~
som Fru og uden Børn.

- b. 5. Peder Scavenius, f. 1706, † 1729.
 c. 5. Christian Scavenius, † 1723. 4.
 d. 5. Hans Scavenius, † 1722.
 e. 5. Søster Margrete, † 1709 1. f. 5. Povel Schav., f. og † 1709.
 g. 5. Mette Birgitte, † 1712. 2.
 h. 5. Anna Scavenia, f. 1699 * 1737. Rudolph von Biegen, Oberstlieutenant, † uden Børn, hun lever i Harsboes Enke-Kloster.
 i. 5. Margrete Christine Scavenia, f. 1715 * 1730, † * Herman Weinigel, Oberstlieutenant, † 1745, 65. 4 Børn.
 a. 6. Peder Weinigel, f. 1732, Capitain ved Hr. General Schultens Regiment.
 b. 6. Helena Weinigel, f. 1734.
 * Hr. Capitain Thuroh paa Holmen.
 c. 6. Christiana Weinigel, f. 1733.
 * Kammeraad Niels Eric Behr, Bys og Herredsfoged i Østeraad.
 d. 6. Margrete Sophie Weinigel, f. 1731, er ugift.
 d. 4. Anna Christina Scavenia, f. 1663, 29 Januarii, * 1682, † 1734, 10 Dec., ligger begravet med sin Mand og 3 Børn i deres aabne Begravelse i Høstilde Domkirke.
 * Hans Ehm, Justitsraad og Landsdommer, † 1711 i Krigstid meget hastig.
 e. 4. Elle Scavenia, f. 1659 * 1675, † 1689, 19 April udt den bedrøvelige Ildbrand paa Amalienborg tilligemed hendes Broder og Datter, hun var Moder af 10 Børn, deraf døde 4 unge.
 * Niels Benzon til Waar, Mørkegaard, Bispeklar, Aastrup, Aggerbøld og Steddesdal, Ridder af Dannebrog, Geheime: Etats: Justits- og Cancellie-Raad, Assessor i H. H. General-Procureur og Vice-Præsident i Kammer-Coller.

glo, f. 1646 i Aalborg, blev 1669 Doctor Juris til Leiden, † 1708 den 14 Januarii i Kiøbenhavn og ligger begravet i Nicol. Kirke under en sort Marmor. See Marm. Danic. T. I. p. 103. Hans anden Frue var Anna von Meulengracht, Datter af Hans von Meulengracht til Euenstrup, og Enke af den rige Henric Skupp, hun var f. 1653, † 1723 uden Børn af dette Ægteskab, og gav 1000 Rdlr. til Nicolai Kirkes Gattigkole i Kiøbenhavn.

Geheime: Raad Niels Benzon, var en Søn af Doct. Med. Niels Benzon, som blev Ridder af St. Marco den 30 May 1638 udi Senatets Forsamling i Venedig, hans Fader var Borgemeester Bent Hanlen af Randers, hans Moder Borgemeester Niels Jacobsens Datter af Randers.

Geheime: Raad Benzon, om hvilken her egentlig mæles, blev den 15 Dec. 1679 aaleet tilligemed hans Broder Peder (ikke Hans, som Wielands lærde Tidender for 1724 p. 534 urigtig sætter,) Benzon til Haunse, Nagaard ic. Cancellie: Raad. Og da her i dette Slægt: Register forekomme tre forskellige men nær lignende Familier, vil jeg her anføre enhveres Vaaben:

Geheime: Raad Niels Benzons Vaaben var saaledes: øverst udi et blaat Skjold findes en forgyldt Halvmaane med begge Ender op ad, hvorover staaer hos hverandre tvende forgyldte sekskantede Stierner, neden under er en Sparre som en Huusgavl med tvende Rader Guld- og Sølv: Ruder, skaktavlet med 3 forgyldte Roser neden under, den ene øverste for sig selv, de tvende nederst udi Skjoldet hos hverandre: oven paa Skjoldet staaer en aaben adelig kronet Tourneer: Hielm, hvoraf opstiger en halv blaae flyvende Løve med Guldmann og Vinger.

Nu følger de Børn, som ikke døde i spæde Ungdom, og vare 6, blandt hvilke 3 Sønner arvede Faderens Herregaarde og Rigdomme.

a. 5. Mette Benzon f. 1677, hun maatte i sit tolvte Aar ynkelig omkomme tilligemed hendes Moder og Morbroder i Amalienborgs Ildbrand.

b. 5. Niels Benzon, Cancellie: Secretair, † 1704. 22 Aar.

c. 5. Christian Benzon, Kammerjunker, † 1710 25 Aar.

d. 5. Peder

- d. 5. Peder Benzon til Hggervold, Nastrup, Benzonseje, Benzonådal, Benzonstunds, Veddesdal, Gistlinge og Tryggevelde, Conferents-Maad, f. 1684 * 1709, † 1735. Han byggede Benzonseje, opbyggede Veddesdal, som han tilligemed Nastrup og Hggervold arvede, og denne sidste opbyggede han næsten af nye 1724, Gistlingegaard 1725, og Benzonstund 1730, af en nedbrudt Bondehøje Donnerup i Tude Herred.
- * Sophia Wisting, f. 1692, Meder til 5 Børn:
- a. 6. Niels Benzon, Justitsraad, Assessor i Høieste Ret, f. 1711.
- b. 6. Friderich Benzon, f. 1712, † : : :
- c. 6. Anna Elisabeth Benzon, f. 1713 * 1734.
- * Christian Georg Jacobi, Justitsraad, † : : : hos Frue Jacobi har jeg forgieves, baade skriftlig og mundtlig ladet begiere Underretning om hendes Børn og Eddesfænde, og derfor kan ei herom give noget fuldstændigt.
- a. 7. Elias Jacobi, f. 1736.
- b. 7. Peder Jacobi, f. 1737.
- c. 7. Christian Jacobi, f. 1741.
- d. 6. Christian Benzon til Christiansdal, Kammerherre og Oberstlieutenant, f. 1718, fik efter sin Fæderbroder Stattholder Benzons Testamente Cathrineberg og Ruugaard, som er oprettet til Stamgods for hans ældste Søn.
- * : : : Af Børnene veed jeg at nævne:
- a. 7. Jacob Benzon, Stamherre til Cathrineberg og Ruugaard.
- b. 7. Fritz Benzon, f. 1760.
- c. 7. Carl Benzon, f. 1766.
- d. 7. Peder Benzon, f. 1768.
- e. 7. Jens Benzon, f. 1769.
- f. 7. Christian Benzon.
- g. 7. Karen Benzon, f. 1759.
- h. 7. Anna Sophia Benzon, f. 1762.
- e. 5. Jacob Benzon til Cathrineberg, Ruugaard ic., f. 1688, hans Væres og Embeds, Trin har været følgende:

- Kammerjunker, Assessor i Hofretten den 24 Martii 1721; Stiftamtmand over Trenblems Stift den 13 Dec. 1726; Ridder af Dannebrog den 28 October 1731; Stiftamtmand i Aggershuus Stift den 14 Nov. 1735; Deputeret for Financerne den 6 Sept. 1737; Stiftamtmand i Aarhus Stift den 29 Jullii 1740; Geheimeraad den 20 Nov. 1744; Oberpræsident i Kjøbenhavn den 16 Junii 1747; Rang med Geheime-Conferens-Raader den 15 May 1750; Vice Statthalder i Norge og Stiftamtmand over Aggershuus Stift den 11 Sept. 1750; Ridder af Elefphanten den 13 Martii 1763; Statthalder i Norge den 26 Januarii 1770, hvorfra han tog Afspæden 1773, efterat han havde tiend i offentlige Embeder under fire Konger i mere end 50 Aar, † 1775, var aldrig gift, men efterlob megen Rigdom.
- f. 5. Laurids Benzon til Hagestedgaard, Sabyegaard og Kottstrupgaard, Conferentsraad, f. 1687 * 1721, † 1741.
- * Charlotta Amalia Adeler, f. 1703, † 1724, hun var Datter af Geheimeraad og Stiftamtmand Friderich Adeler. Med hende fik han Sabyegaard, som han næsten har opbygget, meget stor og anseelig. Deres Børn vare:
- a. 6. Friderich Benzon, f. 1722, † 1747.
- b. 6. Niels Benzon til Sabyegaard.
- b. 2. Malene Jacobæa, Søster til Aarhus Biskop Jacob Madsen.
- * Kasmus Nielsen Skriver, Borgemeister i Aarhus. (Deres Epitaph. i Aarhus. Domskirke er sat tvært over for bemeldte Biskop.) Hans Legatum 333 Rdlr. 2 Mk. til Gættige, findes i Hr. Hofmanns Fund. T. II, p. 138. Deres 5 Børn toge Tilnavnet Broberg. (See l. c. p. 45.) mueligt af den Gade eller Gaard i Aarhus, hvor de vare fødte.
- a. 3. Jens Broberg, † 1652. 20. Etudept. v. Resenii Infer. Hafn, p. 86.
- b. 3. Ingeboig Broberg, f. 1633 * 1653, † 1709. Moder til 6 Børn.
- * Laurids Bording, f. 1609 i Aarhus, efter udenlands Reiser blev 1652 Prof. Historiar. i Borse, 1653 Lector Theol. og
- Cans.

- Canonicus i Aarhus, † 1677, 30 April, 3 af Sørensene bøde unge.
- a. 4. Doct. Rasmus Bording, † ugift, og begravet hos sine Forældre i Mariae Valens Kirke i Jylland.
- b. 4. Magdalene Bording, f. 1660, † 1720 uden Børn.
- * Peder Fogh til ~~Stad~~gaard, (en Søn af Jürgen Fogh, J. U. L. Raadmand 1667, Borgemeester 1668, Stads-Oberst i Kløbenhavn 1675, var og blandt de Forordnede til den danske Lovs Revision, — og Cathrine Schumacher, Griffenfelds Søster,) f. 1675, nobiliteret 1707, Justitsraad 1725, Etatsraad 1737, † 1753 meget hastigt sin Lehnstool, 78 Aar gammel, var 3 gange gift uden Børn. Man ser hans Donation 3000 Rdlr. til Aarhus Skole og Fattige. See herom Hofm. Fundat. T. III. p. 163-64 hvor og findes hans Søster: Søn Jürgen Fogh Wilster, som blev 1747 nobiliteret. Han fik Nyomgaard efter Ped. Fogh, og hans Donation gjør bemeldte Capital til 3500 Rdlr.
- c. 4. Ingeborg Maria Bording, * Poul Glud, (Søn af Biskop Glud. See herefter Jubel-Læser Gluds Stamtafle) Kiermand i Kjøbenhavn i Norge, af 3 Børn levede, 1 Datter.
- a. 5. Friderica Lovisa Glud, f. 1702 * 1719, † 1745 uden Børn, hun stiftede Eftvadgaard's Frue-Kloster, og desuden gav sin Gaard i Viborg til stedsevarende Boelliger for fattige Enker.
- * Joachim Severin Bentzon til Eftadgaard, Cancellie-Secretair, f. 1692, † 1741. Hans Fader Hans Bentzon til Schiersøe, Justitsraad og Landsdommer i Jylland, † 1704, den 23 Dec. 54 Aar * Christina Glud, Biskop Gluds Datter, f. 1660 * 1683, † 1724. De havde 4 Sønner og 2 Døttre. See mere om dem i Hofmanns Fundat. T. III. p. 112. Ovenmeldte Hans Bentzon (Wiellands lærde Tidender Aar 1724 p. 565 nævner ham Bentzon, som er urigtig,) blev 1679, 15 Dec. nobiliteret, og for sig og sin ægte Affkom fik til Vaaben: et Oxehoved mellem tvende blaa Sparrer, og 3 røde Roser, samt en Skandskurev paa Hielmen, hvoraf springer en forguldet Løve

Leve med opløstet Svands, aaben Gab, og udraft Tunge, som holder med sin høire opløstede Forfod en forgyltet Pils, med den God lehner sig paa Skandskurven. Deres Børn vare, foruden 2 Sønner som døde spæde: 1 Sophia Amalia Bentzon, (ubi Justiterraad Peder Lassons Levnets Beskrivelse ved Tycho de Hofmann, Ette XIV kaldes hun uretteligen Sophia Margretha,) gift med Admiralen Hr. Andreas Rosenpalm, Ridder, 2 Ide Christine Bentzon, gift med Hein. 3 Christian Bentzon, som gjorde Schierfse til Etamhuus oprettede ved Droobye Kirke et Begravelse og prægtigt Epitaph over sine Forældre, hvor han og hviser ugift, med hans Frue Søster og Svoger Admiralen. 4 Joschim Severin Bentzon til Eftvadgaard, som egentlig hører til dette Slægt-Register. Med ham, som den sidste af Stammen paa Mandts-Linien er Vaabnet nedlagt, og vedvarede dette Vaaben kun 62 Aar.

- c. 3. Nicolai Broberg, Jur. Utr. Licent, f. 1636, 25 Martii, † 1674.
- * Kirsten Drostrup, (Datter af Narhuus Borgemeister Hans Nielsen Drostrup) f. 1647 i Mariager, † 1731, i Narhuus, 84 Aar gl. Hendes Foundation paa 3 Doeltger og 200 Rdlr., sees i Hofm. Fund. T. II. p. 45, hun blev gift 19 Aar, var gift 8 Aar, og sad Enke 57 Aar.
- d. 3. Maria Broberg, f. 1627 * 1648 Dr. Jacob Knudsen, da Sognepræst og Stiftsprovst i Narhuus, siden Professor og Doct. Theologia i Kiøbenhavn, hvor han er f. 1603, 8 Sept., hun var hans anden Frue i 11 Aar, uden Børn.
- c. 2. Karen Matthiasdatter Jacobæa, † 1645, Moder til 6 Sønner og 3 Døttre.
- * D. Niels Fols (Søn af M. Christen Fols eller Næv, Lector i Viborg, og siden Canonicus i Narhuus, som var gift med Maria, Datter af Viborg Biskop Dr. Ped. Tøgerfen, som man tillægger det Navn Lövenhalk, hun døde i første Barselseng, da hun var forløst med Niels Fols, som blev opfod i Dispens-Huus) f. 1588, 4 Oct. Efter 10 Aars udenlands Rejse 1622 Medicus Prov. og Canon. til Lund i Skaane. Reiste atter ud 1623 med Christen Sehested, som skulde være Envoye i Spanien,

nien, og tog Doct. Graden i Leiden 1624, blev siden Kong Christian IV. Liv: Medicus, † 1645, 1ste Januarii.

Uf hans Børn og Eiterkommere ere især de berømmelige Fossere i Danmark, af hvilke se nogle i Zwergii Cleresie p. 645-48 anførte, endel paa Stamtavlen i Hofm. Fundat. T. II. p. 193 men fuldstændigere her samlede:

- a. 3. D. Christen Fols, f. 1626, 14 October i Skaane, var Medicus Practic. til Lund og Canonic. maatte i Krigstuen forlade sit Fædrene: Land 1677, og blev strax Christian IV. Liv: Medicus, 1678 Assessor i Høieste Rer, † 1680, 1ste Dec., 2 gange gift.
- 1 * Else Scavenius, (Datter af Biskop L. M. Scavenius) Enke 1651 efter Prof. Jørgen From, og 1655 g. m. Doct. Fols, Moder til 7 Børn.
- a. 4 Niels Fols, Collega III Classis Scholæ Hafn., † 1691.
 b. c. d. 4. Laurs, Peder og Matthias Fols, † ugifte.
 e. f. g. 4. Christian, Else Fols, † unge, og et navnløs Børn.
- 2 * Sophia Kaare, Borgemeester Jens Kaares eneste Datter af Helsingborg, (hun kaldes Kaale paa Stamtavlen i Hofm. Fundat. T. II. p. 193) * 1673. 2 Børn.
- h. 4. Anna Cathrine Fols, † ugifte.
 i. 4. D. Jens Fols, var omtrent 1722 Practicus og Professor Medicinæ i Kiøbenhavn, v. Alb. Thura Idea Hist. Lit. Dan p. 174.
- * En Hollandsk Dame.
- b. 3. D. Matthias Fols til Hvidstedgaard, f. 1627, 12 Oct., blev 1660 Hofprædikant i Kiøbenhavn, 1665 Prof. Theol. Ordin., 1672 Biskop i Aalborg, 1675 Doct. Theol. * 1655, * 1675, † 1683.
- * Bodil Brochmann, Datter af Prof. Theol. D. Hans Brochmann og Drude Finke. (See Jubel-Lerer D. Thom. Finkes Slægt-Register.) Hun var Enke efter M. Hans Lauridsen, Prof. Mathem. og Canonic. i Kjøbenhavn, hun var gift med Biskpen i 15 Aar, og Moder til 2 Sønner og 5 Døttre.
- * Margrete Axelsdatter Aand, (hun var en Søsterdatter af Justits-Raad Peder Lassen,) blev Enke 1672, den 22 Sept. efter Sognepræsten for Hammer ic. Meenigheden i Aalborg Stift M. Bent Hansen, der var Søn af Aalborgs Borgemeester Hans

Sörensen. Hun med Bent Hansen gav 300 Rdlr. til en Lørdags Aftenfang i Halborgs Gvne Kirke at holdes. Hun havde ikke Børn med Wispen, men maatte taale den Hlertersorg at see paa, man vilde afsætte Wispens svage Been, og var derom nu forsamlede, da just ankom fra Tydsland en Barber-Svend, Asbach, som fik Beenet at see, hindrede Afsejlsen og lykkelig bragte Wispen paa Bene, men blev og selv lykkelig ved denne Cuur.

- a. 4. Karen Fols, f. 1656 til Lund i Skaane, hvor hendes Fader da var Rector, * Peder Rosenstand, Kirmeister (var Søn af M. Thøger Pedersen Provst og Sognepræst i Randers og Christine Leil o: Lelius.) De havde 3 Børn.
- a. 5. Hr. Thøger Rosenstand, Præst til Sørborg i Stellanb.
* Anna Maria Titken, havde 2 Børn.
- a. 6. Henric Ge. Peter Rosenstand.
- b. 6. Hermann Christoph Rosenstand, † 1735, 17 Julii i Vestindien, uden Børn med Helene Margrete Möller, en meget rig Enke efter Lorentz Heinrichsen paa St. Thomas.
- b. 5. Boel Margrete Rosenstand, * 1700, † i hoi Alder.
- * M. Peder Goiske, Provst og Sognepræst til Westervig og Agger, † 1722, hun var hans anden Hustru, 6 Børn.
- a. 6. Maren Goische, * 1719 M. Joh. Friedenreich, Slotspræst til Fredensborg og Præst til Næminderød, siden Provst paa Møen og Sognepræst til Stege. (See Jubel-Læser Friedenreichs Slægt-Register,) havde 7 Børn.
- a. 7. M. Christopher Diderich Friedenreich, Præst i Farum.
- * Cathrine, Datter af Commerceraad Ove Elling, har 3 Børn.
- a. 8. Georgine Friedenreich.
b. 8. Peder Friedenreich.
c. 8. Hylleborg Benedicte Friedenreich.
- b. 7. Maurits Friedenreich, Artillerie-Capitain.
* Maren

- * Maren Knudsen af Kjøbenhavn.
- c. 7. Christiane Arnette Friedenreich, † 1774, 41 Aar.
- * M. Christ. Frid. Wadskjær, Prof. Eloquentiæ ved Børsen og Kjøbenhavn. Af 12 lever 7 Børn.
- d. 7. Bolette Margrete Friedenreich.
- * Joh. Jensen Hage, Kjøbmand i Stege, har 9 Børn.
- a. 8. Marthe Margrethe Hage.
- * Hr. Hans Coster, Hospitals-Præst i Ribe.
- b. 8. Margrete Hage.
- * Hr. Henr. Dan. Henchel, Capellan i Friderichshald.
- c. 8. Bolette Margrete Hage.
- d. 8. Anna Sabina Adolphine Hage.
- e. 8. Jens Frideric Hage, i Kjøstilde Skole.
- f. 8. Peder Goische Hage.
- g. 8. Johan Jensen Hage.
- h. 8. Christopher Friedenreich Hage.
- i. 8. Jan Peter Hage.
- e. 7. Cathrine Marie Friedenreich, † ugift.
- f. 7. Ingeborg Foss Friedenreich.
- * Hr. Ivar Dam Just, Sognepræst til Bammen.
- g. 7. Adolphine Friedenreich.
- * Capitain-Lieutenant Bille, har 2 Børn:
- b. 6. Ingsborg. c. 6. Cathr. Elisabeth. d. 6. Henric G.
† † † smaae.
- c. 6. Karen Goische, boer Enke paa Næsen.
- * Mag. Joh. Hegelar, f. 1708 i Bergen, tilsidst Sognepræst til Karlebye paa Falster, † 1768. Hun var hans anden Hustru, af første Ægteskab avlede han 16 Børn, af hvilke 9 endnu leve.
- f. 6. D. Peter Rosenstand Goische, Doct. og Prof. Theol. Ordinaire., Tilførdnet i Missions Collegio, m. m., f. 1704, i May, † 1769, 13 Junii, meget hastig, men med en rar Æuens Frimodighed.
- * Frue Maria Benedicte Kneil, Moder til 10 Børn.
- a. 7. Joh. Peter Rosenstand Goische, † 1769, Student.
- b. 7. M. Jens Rosenstand Goische, var Decanus, tog

- Magister Graden, blev 1773 Sognepræst til
Gundlev paa Falster, † 1776 afstarende Sygt.
- c. 7. Peder Rosenstand Goische, er Auditeur.
- d. 7. Johan Philip Kneil Rosenstand, er Student.
- e. 7. Johan Ludwig, er Student.
- f. 7. Sabina Mørgrete Rosenstand Goische.
- * M. Jeremias Wöldike, Prof. Philosoph. & Math.
ved Sorøe. See Jubels Læres Wöldikes mærke-
værdige Stamtavle.
- g. 7. Ingeborg Fols Rosenstand Goische, † 1778, af-
terlod Børn.
- * D. Christian Bastholm, blev 1767 Præst for den Evans-
geliske Menighed i Smyrna, derefter Præst i Citas-
deller, og midlertid Doct. Theol., derfra Sogne-
præst ved Helsingøers danske Kirke 1777, og dansk
Hofprædikaant 1778.
- h. 7. Maria, ~~Anna~~ Sophia Rosenstand Goische, har 2
Børn:
- * M. Abraham Kall, Prof. Græcæ Lingvæ. og Biblio-
thecarius Universitatisk. See velbemeldte Wöldi-
kers Stamtavle.
- i. 7. Henriette Benedicte Rosenstand Goische.
- * Doct. Joh. Philip. Rogert, Land-Physikus i Viborg.
- k. 7. Anna Margreta Rosenstand Goische, ugift hos sin
Frue: Moder.
- c. 5. Christiana Magdalena Rosenstand.
- * Hr. Hans Lund, Præst til Nædding og Kreiberg, †
2 Børn.
- * Hr. Niels Haverslev, Præst samme Sted, † 2
Sønner.
- a. 6. Peder Lund, f. 1710, † 1734.
- b. 6. Mette Lund.
- c. 6. Laurids Haverslev.
- d. 6. Hr. Peder Rosenstand, Præst til bemeldte Nædding, †
1765.
- * Marine Christine Heug, 8 Børn.
- a. 7. Niels Jacob Rosenstand, Kasserer ved Otto: Con-
toiret i Kiøbenhavn.
- d. 7. Wulf

- b. 7. Wulf Sivert Rosenstand.
 c. og d. 7. Envold og Niels, † †
 e. 7. Peder Rosenstand.
 f. 7. Otto Rosenstand.
 g. 7. Christfine Magdalene Rosenstand.
 h. 7. Friderica Rosenstand.
- b. 4. Sölter Fofs, (Bisshop Matth. Foskes 2den Datter,) 5 Børn.
 * Christopher de Hemmer, Borgemeister i Aalborg, † : : :
 a. 5. Matthias Fofs de Hemmer, Provst og Præst paa Eskagen, og dertil ordineret den 10 August 1721, var tilførn Collega i Aalborg Skole, var gift, † 1753, uden Børn.
- b. 5. Hr. Hans de Hemmer, Provst og Præst til Lyngbøye og Albøje.
 * * Östergaard og Bang, med hvilke han har avled 17 Børn, hvoraf endnu 12 leve, blandt hvilke er:
 a. 6. Hr. Henric de Hemmer, Faderens Capellan p. p. 1778.
 c. 5. Henric de Hemmer, Groshandler og Høstrammer i Røbenhavn, † : : : : ugift.
 d. 5. Christopher de Hemmer, Klokker i Ribe, † : : : : ugift.
 e. 5. Karen de Hemmer, † : : : :
 * Niels Kizr til Kiærsgaard i Aalborg Stifte, † : : : : uden Børn. Disse Hemmer nedstamme fra en gammel adelig Slægt i Westfalen, som i den 32 Aars Krig blev fordreven til Danmark, hvis adelige Vaaben sees paa Justits-Raad Peder Lassons store Stamtavle.
- c. 4. M. Niels Fofs, Sognepræst til Verslev og Jordløse, siden til Strøbye og endelig til Sorø, † 1710, var 2 gange gift. *2. og 3. k. Møhr.* * f. 1664.
- a. 5. Barbara Sophia Fofs, † : : : : ugift.
 b. 5. Else Magdalene Fofs, * Sæstons-Skriver Bundelsen.
 c. 5. Drude Cathrine Fofs, * Hr. Wilsgaard, Præst i Norge.
 d. 5. Claus Ulric Fofs, Regimentsfeldtkiær.
 e. 5. Bodil Margrete Fofs, * 1712, † 1763, hun blev 1762 Jubel-Drud, og Moder til 6 Børn.
 * Hr. Niels Heining, tilsidst Præst til Faareveile og Dragsholms Slot, † 1766, 28 Oct. æt. 86 og Offic. 57.

Alf Børnene som herester sees paa deres Stamtafle, lever:

- a. 6. Hr. Niels Fofs Heining, Eegnepræst til Gladsaxe.
- d. 4. M. Hans Fofs, f. 1660, blev 1682 Collega Vtr. Classis Sch. Hafn., reiste udenlands i 12 Aar, blev 1703 Sognepræst til Simmersted ic., afdød Raib: 1710.
- * Anna Magdalena, et Søst: Fruentimmer. Deres Datter var:
 - a. 5. Sinette Fofs,
 - e. 4. Drude Fofs, (Bisfopens tredie Datter,) * 1679, † 1682.
 - * Peder Benzon til Haaunø, Aagaard, Ngersbørg og Korsgaard, Cancellie-Raad, f. 1652, † 1701. Hans anden Frue Margrete Rantzau, † 1699, 33 Aar ubi sin 9de Barselsfeng. Hun var Datter af Oberst Frans Rantzau til Estrvadsgaard, og han var Broder til foransførte Geheimeraad og Ridder Niels Benzon.

Her ansøres Børn af begge Ægtefæder:

- a. 5. Niels Benzon til Haaunø, Cancellieraad, * 1705; † 1709, 25.
- * Alhed Magdalene Svanevedel, † 1732, var Generalmajor Svanevedels Datter, siden gift med Etatsraad Sehested Ivar Nicolai, Landsdommer i Jylland, (en Søn af Axel Sehested til Tinggaard og Frue Jytte Krag,) de havde 2 Børn.
 - a. 6. Frans Herman Benzon, † 1733 udenlands.
 - b. 6. Drude Margrete Benzon, f. 1707.
 - c. 6. Peder Benzon, f. 1709, var Lieutenant.
 - d. 6. Axel Sehested, † s s s s
 - e. 6. Jytte Sehested.
- b. 5. Frideric Benzon, f. og † 1696.
- c. 5. Peder Benzon, f. 1695, † 1738 ugift. Han gav 2000 Rdsr. til Odense Frøken: Kloster.
- d. 5. Frans Rantzau Benzon, Oberstlieutenant, f. 1698, * 1716.
- * Tatke Verkmeester, † 1724, efterlode 2 Børn:
 - a. 6. Peder Benzon, f. 1719, Major af Cavalleriet, var gift, men uden Børn.
 - b. 6. Margrethe Fransdatter Benzon, f. 1722, † 1759 paa Barselsfeng, og tilligemed Sønnen. Medens hun var Frøken i Estrvinggaard's Kloster, gav hun et

et Orgelverk af 9 Stemmer, med Villeshugger-Arbejd, og laqveret, til Halsøe Kirke i Jylland. See Hofm. Fund. T. III, p. 128.

* Tøger Keenberg Teilmann til Endrupholm, Cratstrand, f. 1721.

e. 5. Hans Benzon, Obrist af Cavalieriet, † ugift.

f. 5. Helena Benzon, * Hr. Generalmajor Scavenius til Naagaard. See foran deres 8 Børn.

g. 5. Mette Benzon, f. 1693, * 1708, † 1752. Bemeldte Halsøe Kirke paa Pulpituret læses dette:

1741 gav Frue Mette Benzon til Halsøe Kirke en Bysekrone, som hænger i Choret, og en sølobeslagen Fattigtavle.

1743 gav Frue Mette Benzon 500 Rdlr. til Fattige i begge Sogner.

1749 forærede hun Pulpituret til et Orgelverk.

1751 lod hun samme male og staffere.

NB: Udi Hofm. Fundat. l. c. er hendes Navn urigtig sat Bentzon i Sted for Benzon.

* Povel Rosenörn til Weilgaard og Ratholm, Generalmajor, f. 1663, * 1708, † 1731. Deres 7 Børn vare:

a. 6. Peder Rosenörn, † 1710, 1 Aar.

b. 6. Christian Rosenörn, † 1716, 6 Aar.

c. 6. Johann Nicolai Rosenörn til Weilgaard, Major af Cavalieriet, f. 1709, * 1739, † 1747.

* Sophia Amalia Dyre, f. 1704, siden * 1752 Oberst von Osten, † uden Børn.

d. 6 Anna Rosenörn, f. 1713, * 1740, † 1747.

* Laurids Thurah (Søn af Jubel-Læge Biskop Thurah) til Børglum Kloster, Oberstlieutenant af Fortificationen 1738, optagen i Adelsstanden 1739, Oberst 1744, og 1753 Generalmajor af Infanteriet, 1754 General-Hygmeister, † 1759, 53 Aar. Hans anden Frue var Christiana Maria Kirrkiold, (Enke af J. H. Rantzau,) f. 1706.

a. 7. Povel Rosenörn Thurah, † s s s s

b. 7. Laurids Thurah, † s s s s

c. 7. Christiana Sophie Margrete Thurah, f. 1741.

d. 7. Mette

- d. 7. Mette Thurah.
 * Hr. Capitain og Equipage-Mester Kruse ved Holmen.
- e. 6. Peder Rosenörn, Ridder, Scheimeraad, Kammerherre og Eftstammand over Aarhus Stift, f. 1711, * 1758.
- * Sophia Hedevig de Heinen, 3 Børn.
 a. 7. Mette Pauline Rosenörn.
 * Hr. Kammerherre af Schack. Deres Søn er:
 a. 8. Christian Julius Schack.
- b. 7. Poul Rosenörn, Kammer^{Junker} og Committet i Commerce-Collegio.
- c. 7. Ulrica Friderica Cathrina Rosenörn, Hofdame hos Hendes Kongelige Høihed Prinsesse Sophia Friderica.
- d. 7. Johanne Caspare Rosenörn.
- f. 6. Margreta Rosenörn, f. 1715, * 1733, hun beboer Kiargaard.
- * Christopher Fr. von Gersdorf til Kiargaard, Oberstlieutenant, f. 1698, † 1748. (Var en Søn af General-Lieutenant Frid. von Gersdorf til Drangstrup, Ridder og Scheimeraad, han lod 1695 Kiargaard moderne opbygge. I Hunderup Kirke ligger han i sit anseelige aabne Begravelse, tilhøjemed hans Frue Edel Margrete Kragh.) Af deres 11 Børn døde 2 i spæde Aar.
 a. 7. Edel Margrete Gersdorf, f. 1734.
 * Hr. Kammerherre Schefted til Bierre, har Børn.
 b. 7. Mette Gersdorf, f. 1735, † 1757.
 * Morten Teilmann til Nistrup, Justitsraad, f. 1725.
 Deres eneste Datter er:
 a. 8. Margrete Mette Teilmann, f. 1757.
 c. 7. Friderich Rosenörn Gersdorf, f. 1736, Kammer-Junker.
 d. 7. Poul Rosenörn Gersdorf, f. 1737, Major af Cavalleriet.
 e. 7. Joh. Peter Gersdorf, f. 1740, † Lieutenant.
 f. 7. Christian Christopher Gersdorf, f. 1741, er Kammerherre

merherre og Ritmester ved det Slesvigske Regiment.

- g. 7. Antonette Gersdorf, f. 1738, er i Koeskilde Frøken-Kloster.
- h. 7. Margrete Gersdorf, f. 1745.
- * Etatsraad Lasson til Åstrup, har Børn.
- i. 7. Mette Pallene Gersdorf, f. 1743, er i bemeldte Kloster.
- g. 6. Antonette Rosenørn, f. 1706, * 1726, † 1752.
- * Christian Gersdorf til Bohnsgaard, Conferenceraad og Aintmand, var en Søn af Joachim Gersdorf, Comferentsraad, + s s s s
- a. 7. Edele Sophie Gersdorf, f. 1728, † 1734.
- b. 7. Mette Gersdorf, f. 1735.
- c. 7. Mette B. Gersdorf, f. 1741.
- d. 7. Christian Carl Gersdorf, f. 1742.
- e. 7. Joachim Gersdorf, f. 1743.
- f. 7. Christian Carl Gersdorf, f. 1744.
- g. 7. Povel Rosenørn Gersdorf, f. 1745.
- h. 7. Anna M. Rosenørn Gersdorf, f. 1748.
- f. 4. Ingeborg Fols, (Biskopens 4de Datter.)
- * Hans Tøgersen til Waar, (en Søn af Tøger Lassen og Elsebe Hansdatter) uden Børn.
- * Jens Wisling, Kammerraad, med ham hun avlede 1 Søn.
- a. 5. Jens Wisling.
- g. 4. Magdalene Christine Fols, (Biskopens 5te Datter,) † ung, og derfor bliver ei regnet i hans Epitaph.
- c. 3. D. Jens Fols, f. 1629 6 May i Lund, reiste udenlands 1650, og blev 1654 Doct. Medicinæ til Padua, 1661 Provincial, Medicus i Blesking, 1664 Stads-Physikus i Kiøbenhavn, 1679 Assessor i Høieste-Ret, 1684 Cancellie- og Kammer-Raad, † 1687 paa sin Gaard Svaneø.
- * Maria Hofmann, D. Søren Hofmanns Datter af Randers, f. 1643, * 1664, † 1667 uden Børn.
- * Anna Margrete D. Biskop Svanes Datter, * 1671, hun blev Moder til 6 Børn som her anføres, og dermed tættes Svanes Stamtavle hos Zwergium p. 284.
- a. 4. Hans Fols, † Børn.

- b. 4. Cathrine Marie Fofs, f. 1676, * Johann Gaermann, Cancelleraad paa Drageneß, †
- c. 4. Ingeborg Margrete Fofs.
* * Major Christian Friderich Lund, Major Köhler, om disse haveß ingen Underretning.
- d. 4. Nicollæ Jenetta Fofs, f. 1680, † 1703 ugift.
- e. 4. Christiana Maria Fofs, f. 1684, † 1753.
* Casten Worm, Justitsraad og Præsident i Ribe, † 1750. 74.
Sun var hans anden Frue, uden Børn.
- d. 3. M. Jacob Fofs, (Broder til Biskop Matthias Fofs, f. 1630. Efter hans udenlands Reiser blev 1666 Rector i Kiøge, 1675 Rector i Kjøbenhavn, var og Prof. Design., † 1676.
- * Dorthe Hansdatter Brochmann, † 1676 saae Uger efter Manden, Søster til Biskop Fosses Frue, og Enke af Prof. Theol. M. Christian Steenbuch, som døde 1665, hæn avlede i begge Egteskaber 1 Søn og 1 Datter, som her anføres:
- a. 4. Hans Steenbuch, f. 1664, 5 Jullii, reiste udenlands 1686, kom hjem 1693 og blev Prof. Lingv. Oriental., 1707 Prof. Theol., var og Tilforordnet i Missions-Collegio, † 1740 21 Junii ugift. Han funderede 10 Senge i Wartous Hospital.
- b. 4. Drude Cathrine Fofs, * Doct. Ole Worm (den yngre, en Søn af Conferentsraad Wilhelm Worm,) f. 1667, blev 1688 Prof. Philos., derefter drog udenlands, kom hjem 1691 og blev Prof. Eloqv. 1697 tillige Professor Historiar. ved det Ridderlige Akademie i Kjøbenhavn, hvilef han efter nogle Aar for Svagbed nedlagde, 1704 Prof. Medic. ved Universitetet, † 1708, 28 April. Deres 2 Børn vare:
- a. 5. Else Worm, † ung.
- b. 5. Wilhelm Worm, Assessor i Hof-Retten, f. 1698, † 1727 ugift, var en af vore beste danske Poeter.
- e. 3. M. Peder Fofs, f. 1631, var Rector i Kjøbenhavns Skole, Prof. Music. og Assessor i Consistorio, fik Rectoratet efter sin Broder 1676, † 1698, * * Kirsten, Prof. Jörgen Froms Datter, Moder til 3 Børn. Anna Grægersdatter, uden Børn.
- a. 4. Niels Fofs, efter endeel Aars udenlands Reise blev han Præsident

- sbent i Under-Admiraltets-Retten, Assessor i Høieste Ret, siden Justitsraad, og 1726, Etatsraad, Herretill Suedkund, † 1751.
- * Sophia Amalia Matthesia, (blev 1719 Enke efter Justits- og Admiraltets-Raad Peter Worm) † 1749, 9 April, uden Børn.
 - b. 4. Else Scavenia Foss, * Admiral Ole Jüdicher, en Præstes Søn af Slangerup. Stjerne ønskede jeg at kunde give mere Underretning om denne berømmelige Admiral. Havde 5 Børn.
 - a. 5. Hr. Henrich Jüdicher, Præst til Walberslow u. i Slesland, † : : :
 - b. 5. Nicolai Peder Jüdicher, Student, †.
 - c. 5. Christian Friderich Jüdicher, †.
 - d. 5. Anna Christiane Jüdicher.
 - e. 5. Else Malene Jüdicher.
 - * Commandeur Güntelberg.
 - c. 4. Magdalene Pedersdatter Foss, * 1703, 23 April, † 1717.
 - * Johan Conrad Ernst til Aunsøegaard, Etatsraad og General-Bygmester, * 1719 Frue Margret Elisab. Veinmand, † 1750, 84 Aar.
 - a. 5. Friderica Lovisa Ernst, Frøken i Risenhavn, hun har megen Ære af de 3 smukke Stropher hun satte over sin Faders Grav i Bispekirke. See Hofm. Fund. T. VIII. p. 225.
 - b. 5. Christiana Sophia Ernst.
 - * Marcus Fogh til Drobysgaard, Cancelleraad.
 - c. 5. Frideric Ernst, † : : : d. 5. Carl Ernst.
 - f. 3. D. Laurits Foss til Tøbbøl, Assessor i Cancellie-Collegio og Forstander paa Sorø, f. 1637, † 1703.
 - * Barbara Pedersdatter Rosenberg, † : : : hendes 4 Børn vare:
 - a. 4. Peder Foss, † : : : b. 4. Christian Foss, † : : :
 - c. 4. Mag. Niels Foss, blev 1704 Prof. Philosoph. Design. ved Risenhavns Akademie, 1705 Rector i Sorø, † 1712.
 - * Anna Boye, (nogle nævner hende Carstens) * 1711.
 - a. Lars Nicolai Foss, f. 1712.
 - d. 4. Magdalena Foss, * 1706, 10 Martii.

- * Mag. Andreas Frölund, f. 1669 i Slaane, blev 1702 Prof. Philof. Design., og 16 Dec. Rector Örn's Successor i Sorøe, 1705 Rector i Kiøbenh., 1708 Prof. Metaph., 1709 Prof. Lingv. Ebr., † 1731. Af deres 8 Børn efterlevede Enten med 4:
 - a. 5. Hr. Laurids Michael Frölund, Sognepræst til Farsø, † 1753.
- * Else Kirstine Thestrup, (See Jubel-Læser Thestrups Stam-tavle,) havde 2 Børn.
 - a. 6. Johanna Dorothea Frölund, f. 1742.
 - b. 6. Magdalena Fofs Frölund, f. 1739, † 1769.
- * Jens Giörup Möller, Collega og Cantor i Kalborg.
- b. 5. Bolette Nicolle Frölund, †
- * Seckmann, Justitsraad, havde 1 Datter.
 - a. 6. Seckmann.
- g. 3. Maria Nielsdatter Fofs, * 1660.
- * D. Bernhard Oelreich, f. 1626 i Ijehoe. Efter sine udenlands Rejser blev han 1651 Præst til Asam og Skipperlæs i Slaane, 1664 Doct. Theol. til Grypsvald, 1668 den første Pro-Cancellor ved det nye Akademie til Lund, 1672 Superintendent i Bremen, Assessor Consistorii og Pastor Primarius til St. Petri Kirke, 1673 General-Superintendent over Bremen og Verden, † 1686, var 2 gange gift, * 1625 Elisabet Datter af Doct. Joh. Laurenberg Prof. Soranus, med hende 4 Børn; men af 6 Børn med Maria Fofs levede 2, som toge Moderens Stam-Navn.
 - a. 4. Niels Fofs.
 - b. 4. Christian Albrecht Fofs.
- h. 3. Magdalene Nielsdatter Fofs, † paa første Barselseng med en Datter, som levede, og blev en stor Stamme-Moder.
- * Töger Lassen, til Kølset ic., Assessor, †
 - a. 4. Elisabeth Lassen, * 1690, † 1714, af hendes 10 Børn, † 3 unge.
- * Hans Benzon til Juellund, Søhngaardsholm, Vester-Ladegaard og Kiellerup, han var en Præste-Søn fra Randers, tiens-te i sine unge Aar i det Kongel. Rentekammer, hvor han blev Rente-Skriver, og Commerceraad, f. 1657, † 1715, foruden andre anseelige Gaver og Prydelser til Guds Huuse,

har

har han og kienket 4000 Rdlr. til Garnisons Kirken i Kjøbenhavn. See Marm. Dan. T. I. p. 121. Hans efterladte Sonner og Døtre, og deres agte Affom bleve adlede den 22 Februarli 1717, og sees af det Kongel. Patent, at denne Familie skrives Benzon og iffe Bentzon, som er forseet paa Justitsraad Peder Lassons General: Tabel. Forskiellen paa hans Vaaben fra de tvende forhen anførte, er saaledes: Skoldbeter blaae og deeleet i 3 Deele ved en opreist Skafstavle, som er distingeret med en sort Sølv-Åstrag. I den nederste Deel er 3 forgyldte Rosen, satte i en Triangel, i den øverste Deel er 3 forgyldte serkantede Stierner i Triangel. Oven paa Hielmen staaer 2 Elephant Hovfeler vepelviis halv forgyldte og halv himmelblaae, mellem disse staaer en forgyldt serkaalet Stierne, som hviler paa Hielmen. Nu følger hans Børn og Affom, saa vidt de findes paa bemeldte General: Tabel, og til derte Slægt-Register henhøre.

- a. 5. Sören Benzon til Juellund, Haunse, Bisborg og Marlagers Kloster, Justitsraad, f. 1691, * 1718, † 1726.
- * Anna Kierulf, var Cancellieraad Svanes Enke, og blev Priorinde i Estrabgaards Kloster.
- a. 6. Elisabeth Benzon, f. 1719.
- b. 6. Hr. Laurids Benzon, Sognepræst til Hvidberg i Thyne, † 1759, ubi Atlas Danic. T. IV. p. 470 kaldes han M. Laurids Bentzon Kierulf.
- * Johanna Maria Poulson, Datter af Justitsraad Jochum Poulson, f. 1725, * 1751. See Jubel: Lærer Poulsons Stamtavle.
- a. 7. Joachim Benzon, f. 1753.
- b. 5. Thøger Benzon til Budrupholm, f. 1696, † 1750.
- * Cathrine Math. Datter, * 1721, † 1740, 70 Aar.
- c. 5. Karen Benzon, f. 1698 * 1717, † 1773.
- * Joachim Poulson til Vaar, Justitsraad, Broder til Jubel: Lærer Poulson, paa hvis Stamtavle sees deres Børn.
- d. 5. Elisabeth Benzon, f. 1694, * 1710, †
- * Henric Conrad Offenhuus, Oberstlieutenant, † 1727, 4 Børn.

- a. 6. Elisabeth Offenhuus, f. 1721.
- b. 6. Thøger Conrad Offenhuus, f. 1718, Lieutenant.
- c. 6. Elisabeth Medea Offenhuus, f. 1721 * 1751.
- * Hr. Adam Levin Bloch, Præst til *Ælleshøj*, †
- d. 6. Hr. Hans Henric Offenhuus, Præst i *Billsted*, f. 1717.
- * 1743 Ingeborg Cathrine Ancherfen, † 1744 uden *Børn*. See *Jubel-Lærer Anchersens Genealogie*.
- * Ide Trap. - - - Moder til 5 *Børn*.
 - a. 7. Mauritz Offenhuus, f. 1746.
 - b. 7. Conrad Offenhuus, f. 1748.
 - c. 7. Johan Offenhuus, f. 1749.
 - d. 7. Jörgen Offenhuus, f. 1750.
 - e. 7. Inger Kirstine Offenhuus, f. 1751.
- e. 5. Maria Benzon, f. 1700 * 1719, † 1752.
- * Jacob Kaalund til *Estruplund*, *Justizråd* og *Krigs-Commissair*, † 1744. Af deres 13 *Børn* † 5 unge.
 - a. 6. Christopher Kaalund, f. 1722, Lieutenant.
 - b. 6. Hans Kaalund, f. 1723, Lieutenant.
 - c. 6. Hans Wilhelm Kaalund f. 1724, Captain.
 - d. 6. Christian Frideric Kaalund, f. 1720.
 - e. 6. Elisabeth Cathrine Kaalund, f. 1720.
 - f. 6. Joh. M. Kaalund, f. 1728.
 - g. 6. Cathrine Kaalund, f. 1730.
 - h. 6. Joh. Friderich Kaalund, f. 1743.
- f. 5. Johanna Maria Benzon, f. 1707, * 1726.
- * Sören Kierulf til *Halktær*, *Cancellieraad*, (Søn af Hr. Andreas Kierulf til *Bjørnesholm*, *Holmgaard*, *Mølgaard*, *Drendrup* og *Sjøddal*) f. 1693, † 1730. Deres eneste Datter er:
 - a. 6. Andrea Kirstine Kierulf, f. 1730, 19 Januarii, * 1747.
 - * Henric Hielmstjerne, f. 1715, deponerede 1732, atter sterede 1736, reiste udenlands og blev Medlem i det londonfke *Videnskabers Selskab*, 1738 *Secretair* i det danske *Cancellie*, derefter *Assessor* i *Højeste Ret*, 1742 Medlem og *Secretair* i *Videnskabernes Selskab* i *Kjøbenhavn*, 1745 Medlem i det kongelige danske

ste Selskab, 1747 Justitråd og aaleed med Navn af Hielmstjerne, 1752 Etatsraad, 1766 Conferentraad. Schelmeraad og Ridder af Dannebrog.

Deres eneste Datter er:

- a. 7. Agnete Maria Hielmstjerne, f. 1752 * 1776.
 - * Marcus Gerhard, Baron af Rosencrone, er Kongel. dansk Minister, først ved det Sächske, nu ved det Preussiske Hof.
- g. 5. Johann Benzon til Søhngaardsholm, Conferentraad, f. 1712, * 1742.
 - * Friderica Sophia With, (Datter af Hr. Johan Albrecht With, Ridder, Stiftamtmand over Viborg Stift og Amtmand over Halbs Amt, en i mange Embeder forsøgt Herre, † 1754, 71 Aar), f. 1723. Deres Begraevelse og prægtige Sten-Epitaph er i Nørre Tranthers Kirke, som de herlig har prydet, oprettet 1755, hvor 7 af deres smaa Børn, foruden velbemeldte Hr. Stiftamtmanden, saa og deres Svoger sal. Hr. Conferentraad Christian de Braem, som døde i Viborg 1753, ere biesatte. Deres Fundation sees i Holm. Samlinger T. III, p. 551-56.
 - a. 6. Hans Benzon, f. 1749.
 - b. 6. Albr. Cathr. Benzon og
 - c. 6. Adam Gottlob Benzon, Tvilling, f. 1752.
- i. 3. Ingeborg Nielsdatter Fols, f. 1638 * 1664, † 1676.
 - * M. Jens Burchard, (en Søn af Nider Biskop, D. Joh. Burchardsen) f. 1635, blev 1664 Præst til Tranberg paa Samøe, † 1681. Af 5 Børn levede 2.
 - a. 4. Maren Burchard, + + + +
 - * Hr. Ole Christensen Zeuthen, Sognepræst til Gangsted og Søevend i Jylland, † 1725, 8 Børn.
 - a. 5. Hr. Jens Fols Zeuthen, succederede sin Fader, †. Eftertlod sin Enke med 1 Søn og 5 Døttre.
 - b. 5. Jörgen Burchard Zeuthen, Skriver paa det Kongelige Rentekammer.
 - c. 5. Friderich Zeuthen, Berg-Casserer ved Selboe Kobbersværk ved Trundhjem.

d. 5. Peter

- d. 5. Peter Laurentius Zeuthen, Bogholder ved den civile og andre Stenders Enke-Casse i Kiøbenhavn, †
- e. 5. Maria Margrete Zeuthen, var i Frue Christianæ Mariæ Fosfes Huus i Ribe endes Aar.
- * Caspar Als, † af deres Dørn som sees paa Jubels Lærer Biskop Randulfs Stamtaale, var
- a. 6. Peder Als, Kongelig Hof-Historie- og Portrait-Skildrer, Prof. ved det Kongel. Konsters Akademie i Kiøbenhavn, Medlem af det Pavelige Konsters Akademie Clementine i Bologna, † 1776 ugift.
- f. 5. Elsebeth Christine Zeuthen, †
- * Jochum Wulff, Sognepræst til Forstef i Stotland, †
- g. 5. Abel Cathrine Zeuthen, var og i Frue Fosfes Huus.
- * Jochim Jojada Schultz, Lieutenant i Norge, har efterladt sig 7 Dørn.
- h. 5. Nicolle Janette Zeuthen, var og nogle Aar i bemeldte Frue Worms Huus.
- * Andreas Wulf, ved Kongenberg Sølv-Værk.
- b. 4. Karen Burchard.
- * Michel Mogensen Fogh paa Waarsøe, nu Kraagerøe, som ligger i Søvind Sogn i Boer Herred, †
- a. 5. Mogens Fogh, Børgere og Maler i Horsens.
- b. 5. Maren Fogh, * August Petri Engzelius, boer paa Mersøen ved Åhrendal.
- c. 5. Ingeborg Margrete Fogh, var ugift hos Andreas Winding, Bogtrykker i Tronhiem.
- Alle disse Descendenter af M. Jens Burchards og Ingeborg Fosfes Dørn arvede 1753 sal. Justitsraad og Præsident Worms Frue i Ribe, Christiana Maria Fols.

Udi dette mærkelige Slægt-Register findes: 1 Ridder af Elephanten, 7 Riddere af Dannebrog, 8 nobiliterede og baroniserede, 2 Admiraler, 4 Commandeurer og Commandeur-Capitainer, 44 fra Generaler indtil Lieutenanter, 1 Geheime-Conferentsraad, 6 Geheimeraader, 8 Conferentsraader, 10 Etatsraader,

raader, 15 Justitsraader, 8 Cancellieraader, 15 Kammer- og Commerceaader, 4 Stiftamt- og Aimmænd, 4 Kammerherrer, 3 Kammerjunkere, 6 Assessorer, 2 Secretairer, 5 Borgemeistere, og blandt alle disse, 37 Proprietairer. Af Geistlige nævnes her 1 General-Superintendent, 7 Biskoper, 22 Professorer, 7 Doctores Medicinæ, 70 Provster, Præster, Rectorer og andre Geistlige, og blandt alle disse findes 14 Jubel-Lærere. Resten er Bispe, Provster og andre Embeds Mands Døtre tilligemed Almuens Folk, der udgiøre en Skare over 700 Mennesker, og her hidhøre endnu mange flere, om hvilke jeg forgiæves har søgt Underretning. See! alle disse ere Descendenter, besvogrede og beslagrede til Biskop M. Jens Giödesen, hvis Sæd ere blevne i Pagren, og for deres Skyld ere deres Børne-Børn stedse og altid blevne ved Magt, Syrachs 44, 12.

6. Capitel!

Om

DR. ANDERS ANDERSEN RINGKIÖBING,

Biskop over Aalborg Stift.

San tog sig Tilnavn efter hans Fødeby, kaldes ellers efter hans Fader Andersonius (Alb. Thura Id. Hist. Lit. Dan. p. 82.) hans Fødsels Aar og Dag var 1597 den 1 Oct. Dette findes ikke i Resenii Bibliotheca eller i Fruæ Karen Brahes Biblio-

thee eller i Alb. Thuræ Idea l. c. Men i velbemeldte Alb. Thuræ efterladte Manuscript over Aalborg Stift, saa og i Hr. Procan- celler Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. II. p. 196. findes bemeldte Aar og Fødselsdag; det er altsaa urigtig i Marmora Danica, naar det T. II. p. 146. staaer die 10 Oktobr.

Om hans Forældre har ingen givet Underretning, ei heller veed man, fra hvilken Skole han er forsendt til Akademiet; og det er da ligemeget, naar han kun vel og viselig har anvendt sine unge Aar, og det slutter man af Annal. Eccl. Danic. l. c. hvor det heder at han omtrent i sit Tyvende Aar er betroet Aalborg Sko- les Rectorat ^{a)} altsaa i Aaret 1617.

Bliver
Præst,

Derfra blev han 1621, kaldet til Sognepræst for Henne, og siden til Sognepræst i Warde, hvorfra han 1639 blev Sog- nepræst

- a) Mærkeligt, at han som Rector ikke er nævnet paa hans Epitaph i Aalborg Frue Kirke. Blandt Rectorerne i Aalborg, findes han i Alb. Thuræ Idea l. c. men ikke ved Aarstal, som hans Formand M. Joh. Samuelis (med Tilnavn Schreuder) circa 1617. Men denne blev Rec- tor i Aalborg 1616, (siger Hr. Professor Worms Lexicon) og tog Wa- gister Graden 1617, er og i samme Aar bleven Sognepræst i Horsens, og anføres, men uden Aarstal i M. Poulsons Catalog. Pastor. Aarh. p. 35. dog under et andet Navn, naar han kaldes M. Samuel, som blev i den Keiserlige Krig 1628 forfæren af den Bergenske Lehnsmænd, Hr. Ole Porsberg, som befordrede ham til Embed ved Domkirken som Capellan og 1632 Sognepræst ved samme, hvor han som Provst døde 1647, den 17 Julii, han var en Borgemeesters Søn af Callundborg. See hans Geneal. Tabel udi Hr. Alb. Hattings Præstehistories 1ste Deel p. 110.

Tvende Aar tilforn gav Mag. Schreuder i Tryk en Liigprædiken over den Bergenske Raadmand Jens Jensen Skive; men findes dog ikke an- ført i Christoph. Friemanns Bergenske Stribentere, 2det Stykke, trykt 1766.

nepræst ved Holmens Meenighed i Kiøbenhavn, og blev sat i Stedet for den gamle Jubel-Lærer M. Niels Michelsen Aalborg, som samme Aar for Alderdom og Svaghed nedlagde Embedet, hvilket herefter i hans Historie kan erfares. Han blev og den første Provst ved Holmen over hans Kongel. Majestæts Skibspræster. Provst.

Han var i Aaret 1641 iblandt de 29, der toge Magister-Graden af Professor Hans Svane, der siden blev Erke-Bisp i Siellands Stift. Høifalig Kong Christian IV. som havde bygget Holmens Kirke, og pleiede ofte at besøge samme, fandt saa stor Behag i M. Anders Ringkiøbings Veltalenhed, at Høifsamme agtede ham værdig at beklæde Aalborgs Bispestol efter M. Christen Jensen, der døde den 2 April 1642, og blev han til dette vigtige Embede indviet den 19 May af Kiøbenhavns Biskop D. Caspar Brochmann. Magister.
Biskop.

Aaret derefter blev han kaldet til Kiøbenhavn, for tillige med andre Biskoper og Professorerne, efter Kongelig Ordre af 29 Julii 1643, at holde den 28 Sept. i Consistorio en Consultation over den antimoniske og fanatiske Læremaade, for hvilken Præsten i Sevel Hr. Jørgen Lauridsen Friis blev tiltalet og dømt fra Embedet. b) hans Forretninger.

Aar 1648 den 17 April har han tilligemed andre Bisper været tilstæde paa Kiøbenhavns Slot ved Frid. III. Kongevalg.

Aar 1650 ved St. Hansdag var han i Kiøbenhavn tilligemed andre Biskoper og deputerede Provster fra ethvert Stift,
D o 2 for

b) Herom kan læses omstændelig ubi Pontopp. Kirkehistorie T. IV. p. 337-352, hvor man finder at Bisp Ringkiöbing har tillige med flere affagt og underskrevet Hr. Frises Dom.

for at hylde Prinds Christian som Thronfølger. Samme Tid lod Høistbemeldte Konge kalde de forsamlede Geistlige til Raad over adskillige Kirke-Sager, og maatte de under 14de Junii indgive deres allerunderdanigste Betænkende de meris scholasticis, hvilket B. Ringkiöbing og 5 andre Biskoper har underskrevet.

Udi samme Synodo haver de (uden Tvivl siger Hr. Procancellor Pontoppidan) givet Forslag til den Forordning om Skole-Væsenets Forbedring i Danmark, hvilken Forordning blev samme Aar den 20 Aug. udgivet, og dermed befalede, at hvor der paa Landet hidindtil ingen Skoler havde været, skulde nu overalt anlægges Skoler, og samme nær ved Kirkerne: disse Skoler skulde Præsterne hvert Fierdingaar besøge, og ingen unge Folk trolove, førend de vare vel undervisede i Catechismo med mere.

Aar 1653 den 10 Dec. blev Doctor-Promotionen høitidelig holdet i Frue Kirke i Kiøbenhavn, hvor Biskop Ringkiöbing tilligemed den gamle Jubel-Lærer Biskop Ped. Kraglund af Ribe, og 4 andre Høiærværdige Geistlige bleve i Kongens Nærværelse creerede Doctores Theologiæ af Decano D. Lauritz Mortensen Scavenio.

Aar 1660, da Krigs Uroelighederne vare stillede, blev den sidste Rigsdag holdet, da Stænderne vare forsamlede i Kiøbenhavn, og den 18 Oct. bleve enige at overdrage det Kongel. Huus en arvelig og tillige en Enevolds Regiering. Blandt de Geistlige var og tilstæde D. Anders Ringkiöbing at befordre dette høistnyttige Værk.

Uf hans Bisitags-Journal har velbemeldte Hr. Procancellor Pontoppidan erfaret, at D. Anders Ringkiöbing har været en flittig

flittig og naarvaagen Biskop. Saa maae her ei forbigaaes at anføre, at af det Legatum 500 Rdlr. i Specie som Frue Helvig Kaas Sal. Hr. Hanibald Gyldenstiernes til Rebstrup gav til Aalborg Skole, blev Renten for 1652. 53 og 54 indeholdt, hvilken Biskop Ringkiöbbing forbedrede med 10 Rdlr. Mulctpenge, og saaledes ved Hr. Biskopens gode Omsorg blev dette Legatum forøget til 100 Rdlr. hvorom høves Efterretning i Hr. Hofm. Fundat. T. IV. p. 131. Han forestod Wendelboe Stift eller Aalborg Stift paa 27 Aar, og hensov i Herren den 11 Oct. 1668 c) da han havde levet 71 Aar og 10 Dage, og tient i offentlige Embeder 50 Aar.

Alder og lange
Tjeneste.

Da han var bleven Biskop i Aalborg haver den Lundiske Biskop D. Ped. Winstrup gjort ham til Ære dette Epigramma: d)

Tu precibus contra Satanam, qvi nomine pulchro

Diceres Andreas, *Κάτ' ἄρσπον Ἀνδρὸς eas*;

Sis *Ἀνδρείος* & *ἀνδρείως* sta, sive resiste;

Ἀνδρείως stabis, si tibi firma fides:

Qvin *Ἀνδρείος* eris non contra Dæmona tantum;

Ἀνδρείως vinces sed simul Hæreticos:

Scilicet *Ἀνδρείως τὰς ἀνιλέγοντας ἐλέγξεις*;

Præsta te, contra dogmata falsa, vivum.

Andrea, *ἄνδρα* simul te contra crimina præsta;

Ἀνδρείω Zelo crimina quæqve vera.

Andrea nomen geminatur, quando vocaris:

Ἀνδρείος sis tu pluribus ergó modis.

D o 3

Hans

c) Udt Bibliotheca Resenii, og efter samme udt Alb. Thuræ Idea Hist.

Lit. Danor. p. 82. staaer 1660 som et en Trykfeil.

d) See Winstrupii Epigramm. L. III. p. 1024.

Hans Frue Helvig Paludan var en Datter af M. Willum Hansen Paludan, Canonicus og Sognepræst til Domkirken i Viborg, hvor han døde den 30 Nov. 1634, og havde til ægte Datter Thygesdatter, som var en Søsterdatter af Niels Thomæsen, der er begravet Anno 1600 i Romlund Kirke ved Viborg. Hens des Moder kaldtes Hustrue Merre, som var fød i Holbeck. M. Willum Paludans Forældre vare D. Hans Paludan, Medicus Practicus i Viborg og Sidfel Bloch. Mag. Willum Paludan og Dorthe Thygesdatter havde en Søn og en Datter, Sønnen var Mag. Peder Willumsen Paludan, S. S. Theolog Lector i Viborg. Datteren var ovenmeldte Bispinde Ringkiöbing, fød 1604. hun havde først til ægte D. Niels Povelsen Schandorph, som havde til Fader Hr. Povel Andersen, Slotspræst til Schanderborg Slot, Provst i Hiemslov Herred, og Canonicus i Aarhus, og Moder Karen Nielsdatter, hvis Fader var Niels Pedersen, øverste Borgemeester i Aarhus, bemeldte D. Niels Povelsen Schandorph var Rector i Herlufsholm 1625, Rector i Viborg 1626, og i samme Aar Sognepræst til Budolphi Meenighed i Aalborg, 1634 Sognepræst til Frue Meenighed i Kiøbenhavn, 1639 Professor Theologiæ, 1640 Doctor Theologiæ, døde 1645. De gave til Fattige 1500 Rdlr., og hun lod opsætte ham i Frue Kirke et prægtig Epitaphium af Steen med deres Vaaben og Billedene paa. Det sees iblandt Inscript. Resenii p. 25. og Vindingii Acad. Hafn. p. 344.

Efter hans Død blev Frue Schandorph gift med Biskop D. And. Ringkiöbing som hun overlevede og døde den 16 Oct. 1671, 67 Aar gammel. De ligge begravede i Aalborgs Frue Kirke, hvor bemeldte hendes Broder og Familie 1673 opreiste dem ved

Alteret

Alteeret i Muren et af Steen forfærdiget Epitaph med begge deres
Skilderier og denne Inscription :

Apoc. 14.

Beati mortui qui moriuntur in Domino.

Adm. Rev. & Clariss. Viro

Dno. D. ANDREÆ A. RINCOPIO

Pastori Hennöensi, Vardensi & Holmensi Annos 21.

atqve Episcopo Alburg. Annos 27.

nato Anno 1597, die 1 Octobris,

Mortuo 1668, die 11 Octob.

Ut & Honestissimæ Matronæ

HELVIGÆ W. PALUDNÆ,

natæ 1604 die 23 Octobr.

Mortuæ 1671 die 16 Octobr.

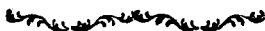
Avo & Sorori bene meritis Hæredes,

hujus Frater ac illius Nepotes

P. C. 1673.

Alf hans Arbeid er i Trykken udgivet 9 Liggprædikener over
adelige Personer, og findes i M. Linds Cat. M. Alb. Thuræ Idea
Hist. Lit. Danor. p. 82 & in Episcop. Diocel. Vansal. p. 26 og i Hr.
Prof. Worms Lexic. T. II. p. 271.

Efter al anvendt Beføstning og Umage har det været mig
umueligt at levere Læseren enten fuldstændig Historie eller Slægt-
Register om denne Biskop Sal. D. Anders Ringkiöbing. Mere
lykkelig har jeg været med næst staaende Biskops D. Ped. Krag-
lunds Historie og Stamtable, som nu følger.

7. Capitel.

Om

DR. PEDER JENSEN KRAGLUND,

Biskop over Ribes Stift i Jylland.

Fødsel og
Herkomst.

Norges store Handelstad var denne store Mands Fødestad. Han kom til Berden Aar 1602, den 21 Dec. i Bergen, hvor hans Fader Jens Kraglund var Riibmand. Fra Bergens Skole sendte Rector M. Engelbreer Jørgensen ham til Kiøbenh. Universitet, hvor han anlagde sin Tid vel, og lod sig ofte høre i de akademiske offentlige Ovelser. Saaledes finder jeg, at han var Respondens til den Disputats, kaldet *EMTAS duplicata Quæstionum Philosophicarum*, som M. Hans Hansen Refen, (sic den Biskop i Sieland) holdte, da han fra Rectoratet i Herlufsholms Skole blev kaldet til den philosophiske Profession i Kiøbenhavn, hvor han 1624 den 1ste May disputerede pro loco, 1625 var Kraglund den 22 Januarii Respondens i den Disputats, som Prof. Christ. Sever. Longomontanus holdte de *Astrologia, in qua Effectus Eclipsium Solis & Lunæ exponuntur*, 1627 var han ætter Respondens i den Disputats, som bemeldte Prof. Longomontanus holdte den 27 Jan. de *Chronolabio Historico, seu Tempore præcipuis rebus in Orbe Gestis ritè facileqve accomodando, in qua Parasæve ejusdem præcipue de Natura variaqve Definitione Temporis Generali pariter ac Speciali præmittitur.*

I Kiøbenhavn slog Kraglund sig ellers temmelig igiennem, imidlertid erholdte han en Condition, og i samme sandt Forsynets Kiulte Vel aabnet for sig til Leve: Brod.

Aar 1628, den 9 Martii blev han kaldet at være Slotspræst bliver Præst. til Draxholm Slot, og Sognepræst til Faareveile Meenighed i Sielland, 1635 *) (andre 1631 og andre 1636), den 9 a) Map tog han Magister: Graden under Decano D. Jacob Mølsen, og som han i Kong Christian IV Nærværelse paa bemeldte Slot, som da var en Fæstning, havde ikke sielden Leilighed at lade sig høre, og for sit muntre og redelige Væsen at finde allernaadigst Yndest saavel hos Kongen selv, som hos Prinds Friderich den III, saa blev Kraglund i naadig Erindring, da Høistfamme kom paa Tro:nen, og blev han ved Biskop D. Eric Monrads dødelige Afgang den 26 Junii 1650 samme Aar sat paa Ribes Bispestoel. Han bliver Biskop, var altsaa den første Biskop, som Kong Friderich den III. udvalgte; hvilket J. Wolff i hans Encom. Reg. Dan. p. 26 har anmærket. Til dette vigtige Embede, blev han bemeldte Aars Michelsdag ordineret af Biskop Brochmann, og strax forfoiede sig til sit Bispedom, hvor han den 13 Nov. dernæst efter indviede 2de Præster Mads Poulsen Buch til Bierst og Beche, og Peder Sørensen Bhie til Deufling og Tynder, og denne sidste blev omsider Biskopens Svigerføn.

Da Archidiaconus i Ribes Capitel Peder Lange til Riærgaard Anno 1652 blev Befalingsmand paa Åsmild: Kloster og

P p ff

*) See Joh. Mølleri Cimbr. Literat. T. II. p. 434, og Prof. Worms Lexicon T. I. p. 543, Trefschows Jubel: Lærere p. 91.

a) See Udtog af D. Jacob Madsens Stambog i danske Magazin T. I. p. 219 og blant 19, sem promoverede var Hans Svane, Prof. siden Biskop i Kiøbenhavn, og Christ. Matth. Tauson, siden Biskop i Stavanger.

fik tillige Cantor. Dommet i Ribe Capitel efter sin Broder Gunde Lange, som døde samme Aar, og Kongerne havde Rettighed til at kalde Archi-Diaconum, som og Kong Christian I. ved sin Nærværelse i Rom Anno 1474 havde erhvervet af Paven, og efter Reformationen altid blev øvet af Kongerne, blev han af Fridericho III. kaldet til Archi-Diaconus, *) efter Kongel. allernaadigst Patent af 10 Nov. 1652, saa lydende:

Archi-Diaconus.

Vi

*) Det Archi-Diaconat, som blev givet B. Kraglund, og som Biskopperne i Ribes Stift endnu have, er egentlig det saa kaldede Lørringlehuuse, som ligger i Hadersleb Amt, og bestaaer af 4 Herreder: Hvidding, Mær Mangstrup, Gram og Loe Herreder, som i forrige Tider skal have hørt hen under Hadersleb Provstie, men nu omstunder staaer Præsterne der in Civilibus under Amtshuset i Hadersleb, men in Ecclesiasticis under Biskopen i Ribe.

Da M. Joh. Wandal (Aqvivalinus) blev Aar 1537 den første Evangeliske Biskop i Ribe, og Indkomsterne vare der kun maadelige efter Reformationen, skal han have faaet disse 4 Herreder fra Hadersleb Hnuss Amt, som et Tilslag til sin Bispestoel: de bleve og under Ribe in Ecclesiasticis indtil 1577, da Hertug Hans som residerede i Hadersleb, lagde disse 4 Herreder igien under M. Henrich Dinggreve, som den Tid var Provst og første Hofprædikant i Hadersleb, hans Inspection, dog det varede ei længer end til Hertug Hanses Død. Da M. Dinggreve kort derefter blev kaldet til Superintendent i Wismar, vigilerede man i Ribe for at faae disse Herreder tilbage igien, hvilket ogsaa skeede i Biskop Jerfins Tid, og siden ere de blevne under Ribe in Ecclesiasticis. Imidlertid gjorde vel Provsterne i Hadersleb ofte Prætention derpaa, og da M. Bonaventura Rehefeldt blev af Kong Friderich III i Aaret 1649 allernaadigst beskicket til Provstiet i Hadersleb Amt, (han blev siden Superintendent i det Slesvigske) gjorde han som en vigilant Mand sig al Umage for at faae disse Herreder igien henlagde under Provstiet i Hadersleb Amt, men vandt dog intet, hvor stor Naade han end stod i hos Kongen, men Doct. Kraglund trængte igiennem, og fik derpaa bemeldte Konges Brev.

Som

Vi Friderich den Treblete, glove alle vitterligt, at Vi af vor
 synderlig Gunst og Naade, naadigst have bevilget og tilladt,
 saa og dermed bevilger og tillader, at Os elskelige hæderlige
 P p 2 og

Som Archi-Diaconus havde han jus Patronatus til Kirkerne i be-
 meldte 4 Herreder med Gæste-Rettighed over al Kirke-Jord, og for
 Kirke-Regnskab at høre af hver Kirke 2 Rdlr., jus Patronatus & vo-
 candi til Emmerlef og Brøns Kirker, hvis Præster, som Archi-Dia-
 cono Capellaner, af deres Tænde svarede en vis Deel til Archi-Dia-
 conus. Og at han virkelig fra den Tid af har haft dette Embede, bevises
 af en hans Skrivelse til Universitetet af 21 Martii 1653, hvori han
 paa dets Anmodning af 23 Febr. e. a. om at paatage sig dets Procura-
 tion i Capittlet, mælder: Jeg er nylig selv Kommet in Capitulo,
 og in Novembri sidst forleden af Kongel. Majest. med Archi-
 Diaconats Præpositur forleenet. Og i Skrivelse til Provsterne i Ar-
 chidiaconatet den 23 April 1653 gjør han adskillige Erindringer til
 Kirke-Bærgerne, ei at foretage nogen Reparation uden hans Foran-
 staltning, og deri staae disse Ord: Endog jeg med Velb. Peder Lan-
 ge om dets Beskaffenhed har gjort fuldkommen Rigtighed og
 Afssked. Og i Skrivelse til Henrich Uppendorff Kirke-Bærger i Tøn-
 der, som Torsdagen efter 9 Nov. 1653 fordrer ham til Kirke-Regnskab,
 svarer han samme Dag: Efterdi jeg i nærværende November Maa-
 ned efter Kongel. Majestats og høie Øvrigheds Anmodning er
 forarsaget til Kiøbenhavn at forreise, kan jeg ikke forbemelde
 te Tid være over Regnskab tilstæde. Og i Skrivelse til Hans Aa-
 gelsen af 11 Febr. 1654, mælder: at have forhørt de Tønderke
 Kirkers Regnskab, vilde den 19, 24, og 27 Febr. forhøre Hvid-
 ding, Nør-Rangstrup og Gram Herreders Kirke-Regnskaber. Dette
 erindres til Rettelse i Terpaggers Inscriptioner p. 91, som siger: Ar-
 chi-Diaconatu honoratur 1664, og: obiit anno Archi-Diacona-
 tus 17, som og Pontoppidan, Marmora Danica har fulgt Treskow i
 Doct. Kraglunds Historie blandt Jubel-Lærere p. 91 siger: Han blev
 uddet efter 1653 Archi-Diaconus; hvilket nogenledes kan have Sted,
 vedet at D. Kraglund først det Aar forhørte Kirke-Regnskaberne. Hvad
 angaar Terpaggers Inscriptioner, da skal de findes i Kraglunds Cap-
 pel, altsaa formodentlig paa hans Kiste, siden ingen anden Sted findes
 i Capellet,

høilærde Mand M. Peder Kraglund, Superintendent over Nisber Stift maae have, nyde, bruge og beholde ad gratiam et nu vacerende Profftie udi Nisber Stift, som Os Etskellige Peder Lange til Kirsgaard, Vor Mand, Tjerner, Landsdommer udi Vort Land Norre-Jylland, og Befalingsmand udi Nomiold Kloster hidtil havt haver; dog at han i alle Maader retter og beqvæmmer sig efter Vores Raadigst til Nisber Capitel sub Dato 16 August 1650 udgivne Missive, og den Bevilling Os til Rigets Gieldes Afleggelse skeet er, skal han og tilstænkt være, at hoo og residere hos Capitlet, og giøre sig Tjyngge og Tjeneste, som andre residerende Caniker der sammesteds, desligeste skal han være den geistlige Ordinance, som om Religionen udgangen er, og Capitels Statuta aldeles undergioven, han skal og holde den Gaard og Residens, han dertil bekommes vorder, ved god Hævd og Bygning, saa og Bønderne dertil liggendes ved Lov og Ret, og ingen af dennem forusrette imod loven, eller med nogen usædvanlig Paalæg befære, og ikke heller forhugge eller forhugge lade nogen af de Skove der til ligger til upligt i nogen Raade, forbyndendes alle og enhver herimod, eftersom forskrevet staaer, at hindre, eller i nogen Raade Forsang at giøre, under Vor Hyldest og Raade; Givet paa Vort Slot. Kiøbenhavn den 10 November 1652. Under Vort Signet.

FRIDERICH.

Åar 1653 reiste Biskop Kraglund i November efter Kongel. Majestæts Anordning, og Universitetets Anmodning til Kiøbenhavn,

i Capellet, som er under Jorden, nogen Inscription, og da denne Riste staaer langt inde i Capellet, og andre Rister oven paa den, er det troeligt, at den, som har udskrevet samme, har ikke seet ret til, eller ubeladt et X, at der skulde staaer XXVII, som kan blive det rette Tal, naar Naabsens Året frogaaer.

havn, hvor han disputerede for Doctor:Graden, de fidei salvi- Bliver Dr.
Theologus.
ficæ principio & fundamento in Christo Jesu, og blev den 10 De-
cember tilligemed 5 andre berømmelige Mænd creeret Doctor Theo-
logiæ af D. Laur. Mortens. Schavenius.

Endskiøndt der efter Christian IV. Befaling af 24 Januarii
1631 var anordnet, at i Ribes Stift skulde holdes 2de Lande-
Moder, det ene i Ribe, det andet i Warde, og at det i Warde som
var holdet Dom. III Adventus, skulde derefter holdes Onsdagen
for 3 Adventus. Dette Warde Lande:Mode, blev igien affkaf- Hans For-
retninger.
set ved Kongelig Rescript af 28 August 1649, hvorfor Biskop
Kraglund til Kirkens Nødtorfstigheds Jagttagelse, udvirkede en
Kongelig Befaling af 14 Nov. 1655, at der i Stiftet skulde
holdes tvende Lande: Moder, et i Ribe Onsdagen efter Miseri-
cordias Domini, og et i Warde Onsdagen efter Dionysii. Om
disse Lande: Moders Nytte og Forretninger ved samme, vil jeg
her anføre en hans Invitation, hvoraf mange ere udgivne:

Reverendi & Religiosissimi Domini Præpositi!

Veterem fuisse legibus etiam confirmatum morem, de rebus
sacris ubi tractandum, ut ecclesiarum ministri, ac cum primis præ-
positi stato tempore certo loco venirent, primævæ ecclesiæ decreta
luculenter testantur. Imperatorum autem autoritate Synodos hu-
jusmodi coactas fuisse nimis manifestum est; quo salus ecclesiæ,
allos instituendo, aliorum suffragia expetendo, invicem conferen-
do, hortando, orta dissidia tollendo, facta recta conservari posset.
Hoc certe consilio Augustissimi Daniæ Reges ordine sacro annuus
indulfere Synodos, ut ecclesiæ incommoda tam quoad doctrinam
quam ceremonias easque spectantia dissidia hoc beneficio tollerentur
ac impedirentur. Nostrum est, sanctissimum piorum Regum

pro ecclesia Christi sollicitudinem agnoscere, atque præclarum a nostris majoribus acceptum morem ad seram usque posteritatem propagare. Inveniuntur quidem inter Præpositos plures, qui pro sua in Magistratum & Ecclesias pietate legibus se obsequentes præbeant, partesque officii decenter impleant; sunt vero haud pauci numero, qui monita publica privataque insuper habentes privatis suis commodis ceu Diis litatis secure indulgere gaudent, hinc crebrius auditas de derestando Synodorum in hac Dioecesi neglectu querelas hac epistola iterare atque expromere cogor. Ne vero gravius quid in Synodorum contemptores statuatur, suaque Præpositura mulcentur, non tam moneo, quam serio hortor, ut hujus Dioeceseos Præpositi ad diem Synodico conventui sacram, quæ in 21 Junii incidit, heic Ripis primo mane omnes compareant, causas litesque, quæ in collegio nostro annuatim discuti solent; adferant, quibus singulatim recensendis supersedeo, ne superioris anni monita tædiose repetam. Summa quicquid *εὐλαξία* vel Disciplinæ ecclesiasticæ claustra laxare soleat, accurata per Dnos Pastores in singulis Parochiis inquisitione facta censuræ Synodi turo subjiciant. Eodem tempore etiam Liberorum propriorum oppressores absolutionem paratam invenient. Subjungo hisce regiarum litterarum excerptum de iis, qui minus justa vocationes ecclesiasticas affectare solent via, quo huic malo obviam venire Dni Præpositi mature discant. Atque sic, Ven. D. Præpositi, salarii mei, ut certa inductus spe mihi polliceor, sine me monitore, memores, valete, Deoque vivite. Ripis d. 24 Maji 1655.

Til disse Lande: Moders flittige Besøggelse af Provsterne lod han foranstalte i Ribe Lande: Mode den 26 April 1662: At hver Præst skulde erlægge til Provsten for hver Reise 2 Mk. Slutningen lyder saaledes:

Efter

Efterdi Provsterne sig beklage, at de deres egne sumtibus altid reise skulde, uanset deres Reise det gandske Herred angaaer, da er sluttet, at Præsterne endelig skal komme Provsterne til Hielp, som det skeer udi Sielland og andre Steder, og hver Præst i det ringeste give sin Præposito for hver Reise 2 Mk. Danske, indtil videre Anordning, og dersom Præpositi haver lovlig Forsald, da saa tit behoves udi Provstens Sted eisdem sumtibus den ældste Præst første Gang, & sic deinceps ordine at fremkomme, paa det over Stiftet udi alle Herreder kan blive kundgiort, hvis Hans Kongelige Majestæt haver at befale, og hvis ellers til ædificationem ecclesie kan blive concluderet.

Åar 1657 den 1 Janv. blev han indfaldet til en almindelig Herredag, som skulde holdes i Odense den 23 Febr. næst efter, men Folgen af denne Herredag var beklagelig for Ribe; thi de Svendske indfaldt i Jylland, og in Augusto under Jörgen Lübecker indtog Ribe, og brandskattede den paa 9000 Rdlr., da for Resten alting gik i Byen efter Fiendens Willie, Retten op- horte, saa der ingen Rettergang blev holdet fra Sept. 1657 ind- til den 20 April 1658, hvorom findes i Byens Protocoller disse Ord: 1658 den 20 April blev her holdet Ting i Ribe efter Svends- skens Indfald. *)

Dette Ind- fald taler Holberg om i hans Riis Hist. T. III. p. 248 seqv.

3

- *) Hvad Skat og Byrde Riber i den Tid har været paalagt kan sluttet af følgende Udtog af en Raadstue-Protocoll over en Raads Udgift, saa lydende:

Anno 1658 den 27 Martii blev samtykt, at Morten Lassen strax skal udgive sin Brandskat, som han nu resterer med til de 9000 Rdlr., som er 180 Rdlr., Proviant-Skat 7 Rdlr. 5 Mk. 10 s. for Indquar- tering og Vagt medens han har været borte, 50 Rdlr. Forpflægningsskat for April efter 1 Mk. 18 Eldr. er for ham 16 Rdlr., er tilsammen

I disse Troubler vaagede Biskop Kraglund saaledes for Geistligheden, at han erhvervede af den Svenske Konge salva Guarda-Brev for alle Provster og Præster i Stiftet, som han gav dem tilkiende i Skrivelse af 5 Sept. 1657 med disse Ord:

Jeg haver bekommet Laurids Flemming Kongel. Majestæt til Sverrig Krigs-Kammer-Præsidents Ordre, at Provster og Præster skal sende rigtig Designation over alle hele og halve Gaarde samt Boele, og hvilke Adelen og hvilke Kongen tilhøre uden Forhaling: desligeste at Bønder og Borger skal blive tilstæde ved deres Huuse og Gaarde, i hvis Forhaabning, dem ingen Overlast og Bevælt skal vederfares, samt at jeg har forhvervet Kongel. Majestæt af Sverrig salva Guarda-Brev for alle Provster og Præster i Nibe Stift.

Hvad Besværligheder Biskop Kraglund maatte udstaae med de store Skatter at udrede, formeredes derved, at alle hans Indkomster for Aar 1657 og 1658 udebleve, hvilke, som de meest bestode i Tiender, han ei kunde erholde, siden Tienden bortog Avlingen, og Bonden, som havde Tienderne i Fæste, derfor holdt sig befriet at svare noget deraf. Udi en Skrivelse til Biskopen i Viborg af 3die May 1658 beklager han sig derover med disse Ord: „ Jeg lader hannem herved venligen forstaae, at jeg her „ dette Aar aldeles intet haver nydt af alle mine Tiender, eller „ det ringeste af mine Biskopelige Indkomme, hvorudover jeg „ ikke uden stor Besværlighed mig haver maattet opholde.“

Bel

253 Rdlr. 5 Mk. 10 s. som er overdraget til Hr. Staldmesters Fuldmægtig i denne April Maanedes Contribution, efterksom han tilforn ei godvilligen har villet klaret, og vi nu ei i denne Hast andre Midler vide til denne store Summa Forpsegnings-Penge vi nu strax skulle udgive.

Vel fik han Execution af 21 Dec. 1658 paa dem, som havde de Tienderne i Fæste, for 2 Aar han intet havde faaet af samme; men da atter Usfald skeede i Landet, saa faldt dette alt bort. Ved dette Indfald blev Geistligheden anmodet om Forstrækning af Korn til den Brandenburgiske og Allierede Armees Underholdning, da Biskopen den 3 Dec. 1658 anbyder 10 Edr. Rug med disse Ord: Bispen, som aldeles intet endnu har bekommet udi disse Aar, af hvis hans Embede er tillagt, resolverer sig at forstrække Rug 10 Tønder.

For Geistligheden sogte han den 7 Januarii 1659, og fik *Salva Guarda* - Brev af Churfyrsten af Brandenburg; men blev end Landet og Byen haardt plaget af de Svenske, saa blev det endnu haardere plaget af vores allierede Hielpere, Brandenburger og Polakker; thi da disse havde udjaget af Ribe de Svenske, raadede de sig selv, saa at der blev ikke holdet Ting det gandske Aar, førend 31 Oct. 1659. Og som en stor Mængde af omliggende Landsbyer havde taget deres Tilflugt til Ribe, blev Byen hiemsøgt med smitsom Syge, at der i dette Aar døde over 900 Indvaanere, Biskopen mistede og et Par Børn i denne Pest, foruden nogle 1000 Bønder, som ved vores selvraadige Allierede bleve undertrykte, og maatte Biskop Kraglund, som bestandig maatte blive i Byen med sin talrige Familie, kummerlig ernære sig, og tillige taale adskillig Overlast; thi da en Mand i Byen havde været i Haandgemæng med en Polak og gjort ham nogen Skade, men de andre Polakker kom den Beskadede til Hielp, flygtede han ind i Bispegaarden, som de Polke strax med deres dragne Palascher anfaldt, hug i Dørene, saa Biskopen maatte indlade dem overalt i Huuset at søge; men den Forstufne havde

midlertid ud af Bispegaarden fundet Tilflugt paa Kirken's Hvelpinger, hvor han i nogle Uger maatte ligge skjult. En Søn havde Biskopen, Mag. Niels Kraglund, Sognepræst til Lærshov og Jordrup, som af Fienderne var gandske udplyndret, og maatte flygte til Ribe tilligemed en stor Deel af sin Meenighed, der at opholde sig, saalænge Krigen vedvarede.

Hvad Biskopen i disse besværlige Tider har lidt og udstaaet, kan enhver slutte, som betænker Krigen's Besværlighed for en Mand med en talrig Familie; hvilket nærmere kan sees afeen hans Skrivelse til Hr. Jens Pederfen, Provst og Sognepræst i Brøns.

Salutem cum voto omnigenæ Prosp. Rev. Dn. Pr. amice S. Næst Taksigelse for den velvillige Affection, jeg hos Eder altid fornummet haver, beder jeg gjerne Dn. Præp. som min Ven vilde have mig i Tanke, belangende min Pension med det første at have i Beredskab, eftersom man ikke kan vide hvad videre Ubestændighed Tiden vil medføre, og synderlig at mig 6 Edr. Vng det snarest muelig til min Fornødenhed maatte blive leverede, eftersom I selv noksomsom kan eragte min Tilstand i disse Tider, sapienti satis. Jeg formoder mig visselig til Ven. Dn. Præp. han ikke herudi Forhaling eller Undskyldning forevender. Jeg haaber til Gud at leve den Dag, jeg kan tiene Eder eller Eders igien, sic me eo promptiorem in tua invenies obsequia, quo faciliorem ego te in mea vota difficili hoc tempore cognovero, vale Vir optime mihi charissime, & Deo pro afflictâ patria & Ecclesia in ea supplica. Dabantur Ripis pridie Michaelis 1658.

Efter Fred i Landet var gjort, blev han den 5te August 1660 indkaldet til en Herredag, som skulde holdes i Riisbenhavn den 8 December,

December, og som han dertil blev befuldmagtiget fra de fleste Præster i Stiftet, blev han af Geistligheden betalt til Reisepenge 105 Rdlr. 4 Mk.

Ligeledes blev han af de fleste Provster og Præster befuldmagtiget at reise til Kiøbenhavn til Hyldingen den 14 November, da Stænderne havde erklæret Kongen Souverain, og blev ham da givet i Reisepenge 104 Rdlr. 2 Mk.; Men ved hans Hiemkomst gav han Præsterne tilkiende i Skrivelse af 26 Nov. 1660, at de Reisepenge ikke vare halv tilstrækkelige, og anholdt om 1 Rdlr. mere af hver Præst, og blev ham da i Martio endnu godtgjort 88 Rdlr. 5 Mk. 9 f.

Varet efter holdt han et overordentlig Provste-Møde, og det i Anledning af Høi-Kongelig Ordre sub dato 15 Juli til Biskopperne ergangen, af saadan betydelig Indhold: at, eftersom Regjeringens Form var nu forandret, saa vilde det være fornødent i de almindelige Lands Love hist og her en Forandring og Forbedring at træffe, og man i Henseende til Kirkens Sager vilde allernaadigst fornemme Geistlighedens Betænkning; altsaa var Hans Kongelige Majestæts allernaadigste Villie denne, at enhver Biskop skulde invitere til sig de meest erfarne Provster i Stiftet, og med dem deliberere om et Forslag, efter hvilket bemeldte Forandring og Forbedring best kunde træffes, derefter saadan deres Betænkning at indsende til Erke-Bispen, og derpaa videre Kongelig Foranstaltning allerunderdanigst afsvarte.

I Følge denne Kongelige Befaling, indkom ved Slutningen af Varet Biskoppernes Betænkende, som blev til Undersøgning overgivet dem, hvilke Kongen havde committeret at besørge Lovens Forbedring.

Doctor Kraglund kaldte da til sig 8 af de meesterfarne Provster, og den 2den Sept. 1661 blev udi Recessen, Kirke-Ordinansen, og i de saa kaldet Niber Article blandt andet gjort følgende Anmærkninger:

Uf Recessen Cap. I.

Ad Artic. 1. Da i de Niberste Proovstier, hvilcke in Civilibus henhøre til Hadersleb Amt, ikke sielden saadanne Candidati til Præste-Valg forlange at indlades, som ikke have efter Lovens Bydende sultineret deres Examina paa Kiøbenhavns Universitet, ei heller have derfra faaet Testimonium, saa forlangte man, at i saa Fald maatte giores en tydelig Forklaring.

Ad Artic. 5. At det maatte blive befalet til Studiosis Theologiae, som reise paa fremmede Universiteter, ikke at udvælge andre end lutherste Professorer, paa det de efter Hiemkomst ikke skulde være indtagne af fremmede principia, og ringe agte vor Kirkes Lære, eller være mindre nidkiære for samme, skiondt de undertiden vidste at forestille dem.

Ad Artic. 16. At Forbudet maatte blive skierpet mod Stue-Prædikener saavel hos Adelen, som hos andre, saa og imod den indsnegne Brug med Copulationer, Daab og Altergang hiemme i Husene.

Ad Artic. 20. Hvorledes det for Fremtiden skal forholdes med deres Udvælgelse til Præste-Embedet, henstilles allerunderdanigst til Hans Kongelige Majestæt, som dette Regale allene tilkommer. Skulde Udvælgelsen endnu have Sted, saa beder man, at det maatte blive de 7 vælgende Mænd af hver Meenighed paa-

lagt,

sagt, alvorligere, end hidtil er skeet, at overlægge Sagen med Provsten, i Sted for de tilforn fast allene have raadført dem med Enken i Rådet, om hun var fornoiet med Candidaten, hvilket foraarstager Uorden paa mange Stæder.

Fremdeles maatte Biskopperne gives fuldkommen Frihed at rejcere de Candidater, som vel mødbringe Testimonium Academicum tilligemed Vocations-Brev, men derhos ei have tilstrækkelige Studia, og staae dem kun stet i Examen, hvorved en Biskop har Uleilighed, og med Patronen kan forfalde i Strid.

Item at ingen Ulevet eller sygelig Præst maae, efter eget Valg og Billie kalde en Capellan uden derover at consulere Bispren, ligesom det i den norske Kirke-Ordinans Fol. 46 er befalet. — Item at og ingen Degn af Bønderne maae sættes uden Biskopens Billie, men at han af ham først maae examineres, om han forstaaer Catechismum og Sagen.

Ad Artic. 23. At Strafen for de Præster, hvilke i Nadverens Sacramente forgribe sig, og uddele Kalken forend Brodet, da de ellers ere gode Mænd, og kunde sig af Skrobelijkheid let forsee, maatte blive formildet, og til en Penge-Mulct forandret med offentlig Afvig af Prædikestoelen.

Ad Artic. 31. At derimod Banden og Svergen, som og imod Sabbathens Banhelligelse ved unødvendig Arbeide maatte bruges mere Alvorlighed, og derover paa Landet saavel som i Kiøbstæderne maatte ficsafiseres.

Cap. II.

Ad Artic. 1. At Kirkens Myndighed mod Ubodsfærdige maatte handthæves og bestyrkes, Præsternes Medhjelpere, hvor de

endnu ei ere, maatte bestikkes, og de som besværgede sig over Uuelighed af Kirkens Band, maatte derhen tilholdes, at de forstaaede deres Sag undersøge af Biskopen og Provste-Moedet, førend de mælde sig for Hans Majestæts Høieste Ret.

Løse Qvinder, som staae aabenbare Skrift, siule med Raabe Hoved og Ansigt, saaledes: at Præsten neppe kan være forsikret, om han har den rette Person for sig eller ei. Dette maatte dem forbydes.

Ad Artic. 24. Ligesom Omgang med Adelige, der leve udi bitterlig Horerie, er foreskrevet, ligesaa maatte det blive ndgiort, hvortledes man har at forfare med de Adelige, der i lang Tiid afholde sig fra den hellige Madvere.

Cap. IV.

Ad Artic. I. Hvad Kirkerne i Niber Stift betreffen, staaer de fleste af dem under Capitelets 4 Prælater, hvor enhver til sin Kirke har Jus Patronatus, undersøger Kirke-Regnskaberne, bortforpagter Kirkernes Tiender og Torder: om det derved skal forblive eller andre Anstalter dermed gøres, bliver Hans Kongelige Majestæt henstillt.

Under Lehns-Manden paa Koldinghuus Slot, staaer nogle saae Kirker, af hvilke en Deel, besynderlig de, der laae den svendste Lejer nærmest, ere tillige med Præsterne bleyne forarmede og ruinerede, saa at de høilig ere behovende af Kongelig Naade indtil videre for Contribution at forkaanes.

Af Kirke-Ordinansen.

Man beder, at ikke allene ingen Papister, Jesuiter og Munke,

Munke, men endog ingen andre fra den Ausburgiske Bekjendelse differterende maae blive tollereret.

Angaaende Ceremonier forlanger man allene en nøie Uniformitet med Frue Kirke i Kiøbenhavn til Regl og Rettesnor.

Da det er forbudt at meddele Absolution og Communion til de Manddrabere, som ikke have forsonet sig med deres Modstandere og Herskab, og dog alligevel opholde sig hemmelig hist og her saadanne Manddrabere, uden at kunde erholde nogen Forsoning eller Forlig; saa beder man, at bemeldte Sacra maatte staae saadanne frit for, hvorvel deres Sag i det øvrige bliver den samme, og Modstanderne have til dem deres Ret forbeholden.

Da mange in tertio Gradu inæquali beslægtede begiere at ægte hverandre, og saadan Gradus er i de angrændsende Fyrstendomme tilladt, beder man, at og herudi maatte dispenseres. Der spørges: *An liceat ducere Uxorem, quam reliquit demortuus frater meæ conjugis?*

De der efter Troelovelse i langfommelig Tid ikke holde Bryllup, men lade det blive derved, maatte anbefales uden videre Forhaling at fuldføre Brylluppet.

Biskopen maatte og have noget at sige med i en Provstes Udvælgelse, og tilholde de vælgende Præster, at de ikke altid maae regardere paa Alder, men og paa Habilitet og Bequemhed til dette Embede.

Patroni maatte tilholdes, at de ei undlade at betale af deres Kirkers Formue Provsternes aarlige *Salarium*.

Da

Da Adelen ingen Tiende give, var det billigt, at de maatte tilholdes at give i den Sted Præsten nogen vist. Den Punct om de Kiøbstæd Præsters Naadsens Aar behøver nogen Forklaring, efterdi udi Kiøbstæderne bliver det meste afbetalt i Penge og ankommer paa Offeret. Magistraten i Kiøbstæden maatte ikke forsomme den anbefalede Omsorg for deres Præste: Enker, hvorover tit og ofte høres mange Klagemaal.

I Henseende til den bispelige Jurisdiction udi verdslige Sager, som Kirke: Ordinangen forbøder, forespørges: om ikke, naar en Verdslig lader søge en Geistlig for Gield eller anden Sag, den første Instans maae skee for Prousten, og den anden for Biskopen, paa det at Clerus ikke skal drages for verdslig Ret, Deres Majestæts Høieste Ret undtagen.

Da Niber Bispestoels Indkomster ere besønderlig forringede udi de overstandne Krigstroubler, saa bliver om Forbedring af Cathedralicum eller paa andre Maader underdanigst anholder.

Om Biskopperne for Fremtiden skal ligesom hidtil udvælges, eller Hans Majestæt maatte behage dermed at giøre en Forandring, bliver Allerhøiøstsamme henstillet.

Hans Majestæt vil formodentlig herefter som hidtil vise den Naade, paa ethvert Sted den biskopelige Residenske at vedliges holde, saa og befale Kirke: Forstanderne i Kiøbstæderne, at de Kirke: og Skole: Betienternes Baaninger nødtørftig reparere.

Canonicater og ledige Præbender vilde Deres Majestæt af Høifongelig Naade ingen anden tillægge end vel meriterede Kirke: og Skole: Betientere i deres høie Alderdom, ligesom og af Besyndelsen saadanne Stiftelser ere alle indvømmet denne Stand.

Saa

Saa maatte det og *Canonicis* blive betydet, at de jo ikke gjøre *Superintendenten* Indgreb i Embedet, eller vove at gjøre nogen Forandring in *Ceremoniis*.

Uf Niber Artifler.

Artic. 9. 10. 11. 12. maatte bedre tages i *Observants*, og ikke tillades *Kiøbstædernes* *Indvaanere* at unddrage *Tienden*, som ofte skeer.

Ad Artic. 18. Da det er befalet, at *Hospitals* Forstanderens *Efterladenskaber* skal være *hiemfalden* til de *Fattige*, saa behøves vel en Forandring, efterdi *Tiderne* have forandret sig, og disse *Betientere* gemeentligen efterlade sig *Kone* og *Børn* &c. &c.

P. Kraglund, S. R.

Nicol. Seerup, P. Dn. Virg.

& *Canonicus*.

Ansgarius Severini

P. & Præp. Colding.

Georgius Petri P. Jelling

& Præp. *Nomarch*. Torrild.

Nicol. *Agtomontanus*,

P. Ward. Præp. *Vardo-*
occidentals.

Janus Schytte P. *Leuburg*.

Præp. *Nomarch*. *Septentr*.

Joh. Lagomius Prov. *Andsens*.

Præp. & *Eccl*. *Andsens* *Past*.

Ivarus Hemethæus P. *Ikiernens*.

Præp. *Böllingens*.

Petrus Melissus P. *Beulingens*.

Præp. *Skadborgens*.

Disse *Consilia* give til forstaae, at *Kraglund* har været en vittig Mand, en stor *Biskop*, men udi *Orthodoxien* særdeles ivrig imod alle *Dissentientes*, han udbad sig derfor af *Kongen*, at de gandske og aldeles maatte her af *Landene* udvises, og hertil havde han *Ansledning* nok af de *Tiders* ikke ubekjendte *Omstændigheder*, især med *M. Niels Svensen*, *Lector* af *Christiania*, hans betydelige *Bevægelse*, hvorom mere herester paa et andet *Sted*.

Ovenmeldte Consilia oversendte D. Kraglund i en Skrivelse til Erkebispem den 5 Oct. 1661, hvorudi han baade om dette Aars beide og Geistlighedens Privilegier skriver saaledes:

Jussuo regio pro tenui mea parte æstimavi sacras ecclesiarum nostrarum Constitutiones, libello ordinationis & novellis comprehensas adhibita etiam Præpositorum opera, quæ substricta manu signavimus, ea nunc censuræ Eminentissimi Dni. Archiepiscopi jubente Rege nostro Clementissimo reverenter subjicio. Tuum erit, iis quæ recto videntur stare talo, album adjicere calculum, iis vero, quæ judicii tui dexteritatem sustinere nequeunt, nigrum præfigere Theta. Præterea non ita pridem, quæ indulgentissimus Rex sacro ordini concessit, Viburgo mihi transmissa, accepi privilegia manu eminentissimi Archiepiscopi firmata, quæ ut regem supra majorum exempla mitissimum Deique æmulum ostendunt, ita magnis tuis in Ecclesiam Christi meritis videntur annumeranda, quicquid enim honoris & autoritatis Episcopis, quicquid immunitatis accesserit Dei Ministris, id omne post Deum & Regem (in conspectu Christi hoc scribo) eminentissimo nostro Archiepiscopo haud injuria acceptum ferendum existimo.

Ved Regjeringens Forandring skeede og en stor Forandring med D. Kraglunds bispelige Indkomster, i det de beste Kirker, som laae til Archidiaconater, nemlig: Møgelstønder, Daler, Vallum og Romøe bleve af Kongel. Majestæt udlagt til Feldts Herre Hans Schak, hvorimod Hans Kongel. Majestæt gav Bispen Forsikring af 7 September 1661, at han skulde see Vederslag af afgangne Peder Langes Prælatur og Canonicat; men som denne Peder Lange døde dette Aar, og efterlod en stor Gield, som
foraar

forarsagede megen Forvirring, og Canikerne havde tillige Raadsens Aar, maatte Biskopen længe vente, inden noget ham tilfaldt, hvorover han beklager sig i Skrivelse af 28 Junii 1662 til Ober- Secretairen, hvori han blandt andet* skriver: Gud veed best hvad Skade jeg haver lidt i denne Tid, og ikke kunde nyde Kongelige Majestæts Brev hos Bønderne noget godt ad for deres store Zalstarrighed, som jeg ikke havde Lyst at trette med. Egeledes maatte han lide Afgang ved de tønderste Kirker, Abel, Uberg, Schaß, Hoyer, Terpstad, Brede og Tønder, som før havde ligget under Archidiaconatet, og efter den Eoldingste Afseede skulde deres Regnskab forhøres af Archidiacono, som og seede Aar 1660, men efter den Tid holdt sig Hertugerne af Holsteen dertil berettigede efter den dennem overdragne Souverainitet, hvorfor Ambtskriveren i Tønder under 5 Junii 1662 tilmeldede Biskopen, at han havde forespurgt sig hos det fyrstelige Raad til Gottorp, og saaet det Svar: at Biskopen herefter ikke kunde præsidere i forbemeldte Kirkers Regnskaber, eller have nogen Direction deri paa Kongelig Majestæts Begne, fordi saadant skulde være imod de Traktater og det Forlig imellem Kongelig Majestæt og Fyrsten til Gottorp, og den Souverainitet Fyrsten af Holsteen bekommet haver.

Vel androg han dette for Hs. Kongel. Majestæt; dog blev det derved, imidlertid lod han ei af at vigilere for Bederlag, indtil han erholdt Kongelig Befaling af 5 Jun. 1664, *) at han i

R r 2

Sted

*) Dette er vel Aarsagen til, at Terpager l. c. Möll. Cimbr. Literat. l. c. og Pontopp. Marm. Dan. har skrevet, at Biskop Kraglund blev 1664 Archidiaconus, og har jeg vidtløftig opholdt mig ved denne Sag, deels for at meddele Læseren om bemeldte Archidiaconat, Underretning,

saadan

Sted for hans Afgang, som blev fastsat paa 100 Rdr. ved det til Feldtherre Hans Schak afhændede Gods, skulde oppebære af Capitularibus aarlig 70 Tønder Korn og 5 Fierdinger Smør af Peder Langes ledig værende Canonicat. Dette blev siden efter forandret, da Kongen oprettede Ryttergods paa Landet, hvorved blev medtaget den største Deel af Capitels Gods, og som Canikerne Eid efter anden afgift, og deres Gods blev seculariseret, lod Kongen igien af det beholdne og ei til Rytter-Gods udlagde gjøre Vederlag til Biskopen, deriblandt Bryndum Tiende, som endnu ligger til Bispestolen.

Som intet forhen var til Bispe-Residensens Bedligeholdelse, saa udvirkede han Kongelig Bevilning af 17 Junii 1670, at Etang Præstekald skulde perpetueres til Bispe-Residensens Bedligeholdelse, og Biskopen der holde en Capellan; hvilket i de senere Tider blev forandret, og i det Sted udlagt Lunde og Dutrup Præstekald og Kirker.

Da nogle Studentere begyndte i deres Klædedragt at vige fra den forrige Simplicitet, og lade sig see saaledes naar de prædikede, søgte Biskopen at afværge dette ved at indkalde alle Riber Byes Præster, og da gjorde denne Beslutning, som beskriver de Tiders Klædedragt:

Efterdi det befindes at nogle Studiosi Prædikestoelen betiene med adskillig Overflodighed, Inoder i Klædedrag-

ten,

saadan som den fra 2de Steder mig gunstig er meddeelt, deels og underrette Læseren om det i D. Kraglunds Historie hos Hr. Treschow p. 91. at efter D. Kraglund var bleven Biskop, blev han Erke-Degn i Riber Capitel. Hr. Jöcher som har brugt bemeldte lærde Mænds Skrifter anføres og i algemeines gelehrten Lexicon Lit. K. at Hr. Biskop Kraglund blev 1664 zugleich Archidiaconus des Stifts-Collegii.

ten, nemlig med *Zalstjorter*, lange *Zaandklapper*, opskaarne *Armer*, ophægtede *Trøjer* og anden *Phantaste*, som er imod *Akademiets Constitution*, som efter den høie *Dyrigheds Befaling* er hidskicket; da ere *Dni Pastores* her paa *Stedet* paamindre, herefter at gjøre sin *Flid*, saadant maatte forekommes og afskaffes, og ei tilstøde dem *Prædikestolen* at betræde, som ei saadan *Guds Fortørmelse* og *Overflodighed* vilde aflægge paa det hellige *Sted*, og dens nem ikke tillades *Prædikestoelen* at betræde eller lade sig høre, som ei have exhiberet *Dno Episcopo* deres *Attestats* eller *Dimiss* efter *Recessen*. Med *Collegis* i *Skolerne* vilde *Dnus Episcopus* efter *Rectoris Raad* gjøre en *Constitution* med hvad *Habit de Prædiken* og *Guds Tienesten* skulde forrette, naar de derom af *Præsterne* blive ombudne.

Conclusum in adibus Dni Episcopi den 19de *Februarii* 1664. For at have en *Original* af *Geistlighedens Privilegier*, af 24 *Junii* 1661 gjorde han *Ansøgning* og erholdt samme ved *Secretairen Johan Adolph Zoega*, til hvis *Bekostning* han af hver *Præst* oppebar en *Rdlr.* og derfor oversendte til *Secretairen* 100 *Sldr.* hvorfor blev læst *Qvittering in Synodo Vardensi* den 14 *October* 1663.

Imod *Cortez Ulfelds Forræderie* viiste *Bisshop Kraglund* og sin *Ridkerhed*; thi da samme *Forræderie* ved en *Kongel. Befaling* overalt skulde publiceres, gav han derved følgende *Skrivelse* til *Provster* og *Præster*:

Censoriam augustissimi Regis de Cornificio, qvondam comite de Ulfeld, homine factioso, adqve rem publicam turbandam nato, voluntatem hoc regiarum litterarum per, qvod

mitto, vos docebit plenius, quam illis interpretandis diu de-
beam immorari. Vos viri Rever. Deo, Regi, patriæ cum-
primis dicati, hoc universo conatu agite, ut mandatum re-
gium nonmodo e suggesto auditoribus solenniter inculcetur,
verum auditores vestris insuper stimulati consiliis fideli obse-
quio heic Regi datam fidem approbent; valete viri Venerandi,
atqve Deum, ut gliscentes Seditionis scintillas mature compri-
mar, jugiter exorate. Ripsis 5 Aug. 1663.

Og angaaende den paabudne Taffigelse af Prædikestolene for
Forsæderiets Opdagelse skriver han til Provsterne og Præsterne
saaledes:

Viri Reverendi Præpositi atqve Pastores Religiosissimi

Frates in Christo Amantissimi!

Parvo sæpe initio, seditiones Regibus Reginisque fatales
ortas, vix, licet omnium seculorum loquantur annales, cre-
deremus, nisi in incendio scintillulæ virtutem animadvertere-
remus, quo circa consultius nihil, quam melioribus malum
fleatur consiliis, prima, quod dicitur, herba conculcetur,

Has Pientissimum Regem animo volvere curas, & quæ nu-
per missa, & quæ per præsentem mittuntur Tabellarium do-
cumenta luculenter testantur.

Non enim in novæ præditionis authorem Ulfeldium (cujus
animum audacem, subdolum, ad bella intestina omniumque
statuum discordiam pronum, non prima vice expertus est Rex,
experta Dania) justam modo decrevit vindictam, quoad om-
nes metus, ad authorem criminis consciosque poena solum
perveniret; Verum Deo Opt. Max, cujus est nefaria impio-
rum

rum

rum consilia confundere, dissipare, ac irrita facere, hoc totum fert acceptum, quod pernicioſa ac callidiſſima Ulfeldii infatuavit conſilia, & quæ ſub terra in aprium protulerit. Ipſum idcirco ſolum Jehovam, noſtrum juſtiſſimis laudibus atque gratis in coetu publico venerandum pie ſtatuit. Vos itaque viri reverendi ſereniſſimi Regis juſſu ſerio & ſevere monitos volo, ut ubi ad manus veſtras hæc pervenerit cum Dnis. Paſtoribus abſque mora communicetis, atque inſequentem ſtatim Dominica e ſacra concione ſecundum formulam publice exſcriptam litteriſque incluſam ſupremo Numini immortales gratias agatis 1) quod in laudem ſuæ ſapientiæ ſimul ac juſtitiæ arcana & pernicioſa Ulfeldii revelarit conſilia. 2) Orantes ſimul ex animo, ipſe Regem hujus Ulfeldii tam nefariæ proditionis Authoris faciat compotem, quo, ipſo ſublato, hi motus viciffim ad omnium vota componi poſſent. 3) Conjuratos, ſi qui ſunt, ſive ſcleris conſcios hæc occaſione inſuper prodar, a conjuratione vero integros declaret innocentes. 4) Et ultimo, ut Clementiſſimum Regem, Regiam Domum porro ab infidis ſediſioſorum machinationibus atque inſidiis potenti dextra elementer protegat atque conſervert, quo ſub leniſſimi Regis noſtri imperio tranqvillam ac quietam vitam degamus cum omni pietate gravitate ac veneratione Amen. Ripis 18 Aug. 1663.

Saaſom Ulfeld ſkulde have udfpredet, at Geiſtligheden ſkulde have været hans Medvidere og Medhielpere udi hans forrøderſke Anſlag, ſaa har Biſkop Kraglund forſattet en Declaration paa hele Stiftets Vegne, og beſørget ſamme af alt Præſteſkabet underſkrevet, og derom tiſkrevet dem den 16 Sept. følgende Skrivelle:

Reverendi

Reverendi Domini Præpositi & Pastores!

Giver jeg Eder venligen at vide, at jeg i Gaar den 15 September haver bekommet Eminentissimi Dni. Archiepiscopi Skrivelse, belangende det meget forvæderlige og daarlige Udslag, Corfiz forrige Greve af Ulfeld haver have imod Hs. Kongelige Majestæt og det gandske Kongelige Huus, og efterdi han tillige det gandske Ministerio i Danmark skammelig havde paaløst, som de, der ei allene skulde være Medvidere, men endog udi saadan afskyelig og uhortlig Gierning at bringe tilveie Tilhielpere; hvorfor det og skulde behage Kongelig Majestæt vor allernaadigste Herre, at Geistligheden en Declaration til deres Uskyldighed ville indlægge udi den samme Meening, som Clerisiet i Kiøbenhavn allerede gjort haver, hvorfor jeg og strax eodem momento en Declaration paa alle vores Begne saa kortelig befattet haver, hvilket Ministerium her i Ribe sig haver ladet befalde at underskrive. Og som jeg formærker det skal gøres fornøden, at fornævnte Declaration af alle Stifts, Provster og Præsterne med deres Hænder skulle underskrives og til Kiøbenhavn fremskikkes: Tilskikker jeg Eder derfor nu forberørte Declaration, at I, det snarreste mueligt være kan, underskriver og mig af alle Provster og Præster underskrevet igjen tilskiller ic.

Efter at Biskopen dette fra Præsteskabet havde erhholdet, sender han det til Erke-Biskopen i følgende Brev:

Eminentissime & Excellentissime Dne. Archiepiscopo
Collega & Fautor Honoratissime!

Efter som jeg haver bekommet Eders Erværdigheds Skrivelse

velse den 15 Sept. sidst forleden, belangende den meget forvæderlig og daarlige Anslag Cortiz tilforn Græve af Ulkeld haver havt imod Hans Kongelige Majestæt og det gandske Kongelige Huus, og hvorledes han det gandske Ministerio skammeligen haver paatoiet, som de der ei allene skulle være Medvidere, men ogsaa udi saadan affhyelig Sierning tilveie at bringe Tilhielpere; og eftersom samme hans løgnagtige Angivende ei allene nogle visse Personer, men den gandske Orden angaaer, skulle gøres fornødent en Declaration eller Erklæring til Hans Kongelige Majestæt, alles vores naadige Herre, paa underdanigst til vores Ufkyldighed af os alle tilige blev nedlagt, saa haver jeg strax ex tempore en kort Erklæring forfattet udi Meening, som det høderlige Ministerium i Kiøbenhavn allerede haver ladet publicere, og udi Stifter til Subscription af Provsterne og Præsterne udfikket med den Instruction derhos, som dertil kunde synes fornøden; hvilken jeg nu omsider Eders Høierværdighed med al Tienstvillighed fremsender, paa ydmngst begierendes Eminentissimus Dnus. Archiepiscopus, som vores Ordens høieste Patron, næst Gud, ei allene ville den selv i beste Meening optage, men ogsaa Kongel. Majestæt paa underdanigste efter sit gode Løfte insinuere, og vores Ufkyldighed i denne Sag, som Gud best er bekiendt hos vores naadige Herre og Konge, udi beste Form og Maade andrage. Ribe den 4de Nov. 1683.

Kiøbenhavns Universitets og Ministerii Declaration er at læse udi Pontopp. Annal. Eccles. T. IV. p. 497-504. seqv. og i hvorvel Biskop Kraglund havde foranstaltet, at denne Declara-

slon varlig skulle medhandles, at den reentlig kunde indsendes, blev den dog ilde medhandlet sendt Biskopen, hvorover han i Ribe Landemøde den 22 April 1664 gjorde dette Monitum.

Skal inquireres flittigen, hvem der har været Uarsag at Geistlighedens Declaration, som skulle have været leveret Kongelig Majestæt, blev saa sammelig lacerevet og ilde medhandlet.

Som Kongen havde befaleet, at alle Originaler paa beneficeret Guds skulde indleveres paa Rente-Kammeret, og kort derefter ankom allernaadigst Ordre, at Originalerne skulde forevises Biskopen med Gienparter af samme, som af Biskopen skulde verificeres og indsendes til Rente-Kammeret, saa blev i Ribe Landemøde den 2 May 1666 besluttet, af Hr. Anders Rasmussen Spandeh, Sognepræst til Nykirke og Faaborg skulde reise over til Kiøbenhavn med alle Geistlighedens Documenter, at besørge der ved det nødvendige, og til samme blev ham efter Landemødets Slutning accorderet et hæderligt Viaticum.

Anno 1668 den 10 Junii indviede D. Kraglund den nye opbygte tydske Kirke i Fridericia.

Anno 1670 den 17 Martii mødte Biskopen med al Geistligheden i Eolding, for at aflægge deres Troestabs Sed til Kong Christian den V, hvilken Sed blev tagen af de Kongelige Commissarier Otto Povisch og Erich Krag. Den 3 May derefter holdte Biskopen efter Kongelig Ordre en Klageprædiken paa Latin i Ribe Domkirke over Høisallig Kong Friderich III. over Texten Actor. 13, 36. David, der han havde i sin egen Livs Tid tiende
Guds

Guds Raad, da sov han hen, og blev hentaget til sine Fædre, og saae Forkrænkelſe.

Med Kongelig Bevilling af 8 September 1670 blev Geistligheden forundt, at naar enhver erlagde 5 Rdlr. i Cancelliet, vilde Hans Kongelige Majestæt give en General-Confirmation paa alle Sognepræsters Embeder, og for videre Bekostning og Rejse have dem forſkaanet, hvorpaa en General-Confirmation blev givet til 153 Præster, til hvilken at besøge og afhente D. Kraglund oversendte sin Amauenslem Lago Christensen, som paa denne Rejse og Sagens Guldsførelse anvendte 14 Uger, og blev han af Stiftets Præster derfor salareret. Og som hans Kongel. Majestæt ved Geistlighedens Privilegiens Confirmation af 15 Dec. 1670 havde extenderet samme, besøgede Biskopen deraf et Exemplar, hvis Bekostning efter Cancellie-Forvalter Rasmus Rasmussens Fordring beløb sig 106 Rdlr. som Præsteskabet betalte.

Til Erkiendtlighed for Privilegiernes Extension og Confirmation resolverede Biskopen D. Hans Wandal at samte Summa overalt af Geistligheden til et Guld-Kar at forære den Geistlighedens Patron, som dertil har hiulpet, og derom anmodede Biskop Kraglund, som til Stiftets Geistlighed lod udgaae følgende Skrivelse:

Sirenæ loco omnem felicitatem tam in occasu quam ortu novi anni precatur. Gives Eder herhos ventligen at vide, hvorledes det har behaget Kongelige Majestæt vor allernaadigste Herre og Arve-Konge, Geistlighedens Privilegier ei allene at confirmere, men i mange Maader allernaadigst at forbedre og formere, som af denne indlagde Copie kan for-

nemmes, hvorover vi have høi Aarsag baade at takke Gud, og i alle vores Bønner saadan Kongelig Mildhed og Naade at ihufomme. Og eftersom admodum Rev. Dn. Doctor Johannes Wandalinus Episcopus Sælandiæ Honoratiss. som har skicket mig dette, mælder i sin Skrivelse, at til dette gavnlige Værks Expedition for Geistligheden udkræves ei allene temmelig Beføstning med stemplet Papier, Cancelliets Retstighed, Drickpenge, Trykken &c., men i Sønderlighed mælder, hvorledes en fornemme Mand Kongelige Majestæts Geheime og høibetroede Minister og Geistlighedens sær høie Ven og affectionerede Belynder haver giort meget herudi, saavel som med den naadige Forlindring paa Confirmationspenge, og endnu ydermere kan, næst Guds Hielp, forrette; hvorfor det billigt og retmessig eragtes, at saadant med et anseeligt Honorario taknemmeligen ihufømmes, og ikke kan være ringere end 1 Rdlr. af hver Præst, og hver Capellan 1 Rixort til et årlig Guldgeschier at lade forfærdige med den Inscription: CLERUS DANIÆ ET NORVEGIÆ.

Hactenus Wandalinus, qvod Væstræ Fidei sancte commendatum volo. Saa har jeg allerede saadant udlovet paa alle Eders Begne, som flere af mine kiære Collegis, formodendes visselig enhver af den Discretion sig lader finde, at dette med en god Billie og Redebonhed efterkommes, saa Pengene mig med forderligst kunde tilsendes, og siden D. Wandalino tilskickes.

Hvor høit os alle ligger Magt paa, at have en god og gunstig Ven til Høve, in tanta patronorum hoc seculo raritate, vil jeg ikke mælde vidtøstig om, men Eder selv fornusteligen

teligen at betænke have hjemstillet, og Gud forhøbe, vi til andre Tænker skulde have Uarsag, Prudenti satis. Onskens des Eder oc. Ribe den 10 Jan. 1671.

V. ex optima fide

P. J. Kraglund.

P. S. Doctor Wandalinus skriver, at vi have mere Godt at forvente, angaaende Kirkenes Direction og Administration.

Hans Brev skal produceres i Fremtiden. Jeg troer vist Rev. Dni. Præpositi ei allene communicerer dette cum Dom. Pastoribus med allerførste, men handler med dennem tam fide, diligentia atque cura, at denne Collecta inden Fastelavn kunde være i Beredskab. Ego nullum non laborem Dominorum Pastorum commodo lubens meritoque sustineo. Naar dette bliver trykt, loves saa mange Exemplaria som begieres. Valete.

Men da denne bemeldte Patron ei vilde have dette Honorarium, fordrede Biskop Wandal sin Skrivelse tilbage, ligesom og Biskop Kraglund fordrede tilbage fra Præsterne sin Skrivelse, som efter at det havde circuleret, blev ham tilsendt. Derom findes et Monumentum i Ribe Landemode 10 May 1671.

Recitatæ sunt literæ Eminentissimi Dn. D. Wandalini, quibus priores non sine gravissimis procul dubio causis ex parte revocantur.

Ligesaa omhyggelig som Biskop Kraglund var for de Geistliges Gavn og Beste at befordre: from og sagmodig imod alle, ligesaa alvorlig og nidkær var han i sit Embede, og til sin høie Alder utret-

tellig i at visiterer, at han endog 3 Maaneder for han dode visiterede i Zerløv og Schads Herreder, hvorom skal findes i Provstens Hr. Sören Horsens libro disse Ord:

1681 den 13 Junii kom Reverendiss. Episcopus til mig, og anden Dagen den 14 Dito en Tirsdag visiterede han i Egtved Kirke, og tillige absolverede publice Niels Michelsens Kone Mette Nielsdatter af Vorch, som Sondagens tilførn havde opprimeret sit Barn 17 Uger gammel.

Men fra den Tid toge hans Kræfter mere og mere af, og forøgedes hans Alderdoms Afsmagt ikke lidet ved den store Hjertes Sorg, at hans yngste Datter Lene Kraglund, som han Aaret tilførn havde ægteviet den 15 Junii 1680 til M. Christen Vellejus, Sognepræst til Lintrup og Hjerting, kom saa godt som nogen til ham, da hun i Julio 1681 ved en ulykkelig Ildbrand i Præstegaarden havde mistet alt det hun eiede og havde, og i saadan høibedrovet Tilstand kom hoi frugtsommelig til sin Fader i Ribe, hvor hun faae Uger efter maatte ligge i Barselseng, forløst den 8 Aug. med en Son, som blev i Daaben nævnet efter Moerfaderen Peder Kraglund.

Denne Sorg og Bedrøvelse gjorde saa stor Bold paa dens ne Guds Mands gamle Kræfter, at han maatte gaae til Sengs, og ved dette Leje blev Huden saaret paa Lænderne, hvorudi satte sig dødt Kiød; *) dog befandt han sig saavel den 8 Sept., at han selv ordinerede Rasmus Strangensen til Sognepræst for Simidstrup og Skjærup Menigheder. Men strax derpaa ittredede Sygdommen sig

* *) Hr. Treschow l. c. skriver: Han døde mere af Alderdom end nogen ret Sygdom; thi han sad oppe og talede med sin Sønne, Søn.

sig saa stærk, at han mærkede sit Livs Ende, lod derfor bringe til sig hans Datter, Son * bemeldte 5 Uger gamle Peder Kraglund, og efterat han havde taget ham i Favn og velsignet ham, lagde sine Hænder sammen, og sagde: Consumavi vitam, veni Jesu! veni, og derpaa sagte og salig hensov den 13 Sept. 1681 da han havde levet 79 Aar 8 Maaneder og 23 Dage, været Præst i 22 Aar, Biskop i 31 Aar, og altsaa tiend i Guds Kirke 53 Aar, ordineret og confirmeret 300 Præster, indsat 43 Provster, beskiftet 41 Rectors.

Hans Død
og
lange Elene-
ste.

Han blev den 27 Sept. nedsat i Ribe Domkirke i et Capell under Choret paa Søndre Side, hvor man af Inscriptionen, som findes blandt Inscriptiones Ripenses D. P. Terpag. p. 94-95. seer, at han har været 2 gange gift: først med Bodil Nielsdatter, som han holdt Bryllup med 1628, hun fødte ham 3 Sønner, hun døde 1634 den 27 April. Anden gang med Lene Thomasdatter, som 1613, 1 Dec. var fød paa Bregnholm i Aarhus Stift af fornemme Forældre. Hun havde i sine unge Aar været i Velb. Claus Daais, og siden i Biskop D. Brochmanns Huus, hvorfra hun 1634 blev gift. Hun blev i 47 Aars Ægteskab Moder til 2 Sønner og 9 Døtre, som alle sees paa hosfoiede Stamtable, hun levede 16 Aar Enke, og døde den 7 April (i Folge Kirkes Regnskaberne, altsaa ikke den 7 May, som Terpag. Inscript. l. c. urtgrig sætte) 1697, i hendes Alders 83 Aar 4 Maaneder og 6 Dage: hun ligger begravet hos Biskopen. Paa deres Gravsteen, som er anført i Append. Inscript. Ripens. D. P. Terpag. p. 9 er følgende at læse:

Ægteskab
og
Dera.

Hic inter mortuos invenies immortalis dignum memoria Nobilissimum & Summè Venerabilem Doct. Petrum Jani Kraglundum, qvi Bergis Norvavorum A. M. DC. II. natus, Eccles.

cles. Faareweil & Dragsholm Pastor præluxit annos XXIV. Hinc omnium Dioecesis Ripensis Ecclesiarum Lumen & Columnen, vigilantem egir Episcopum annos XXXI. Cui associata uti prius in thalamo, sic & in tumulo Conjux Dilectissima Helena Thomæ, quæ nato Bregnholmi A. M. DC. XIII., annos cum eo exegit, facta duor. filior. & novem filiar. Mater. Annum jam ægens LXXXV, anno M. DC. XC. VII. moriens mortalis esse desit.

Den lærde Kraglunds Been er lagt i denne Grav,
 Sin adle Siæl han Gud sin Skaber overgav.
 Men hans prisværdig Navn skal blive uforgiet
 Hos den ret Dømmendes og Dydefærvæ Et.

Denne Biskop haver efterladt sig et godt og berømmeligt Navn. Han bliver især af 4 lærde Mænd roset for sin Værdom, Betsalenhed og Fromhed:

D. Thomas Bartholin (Cent. VI. Hist. Anatom. no 90 p. 355.) kalder ham Episcopus Ripensis Vigilantissimus, insigni humanitate & eruditione inclytus.

D. Oluf Römer (in Programmate ved M. Jörgen Seerups Doctor - Promotion Anno 1700) taler om ham saaledes: Vir, qui vastum adeo Septentrioni reliquit, ob morum candorem, & prisce ævi conservatam innocentiam, famæ argumentum, ut nullam in hominum memoria metuat mortalitatem.

D. P. Terpæger (in Joh. Laurentii Serie & vita Episcop. Ripens. per eum continuata) haver n. 40. p. 37. gjort ham det smukke Ære-Værd, som læses hos Hr. Treschow p. 92. (conf. P. Winstrupii

Winstrupii Epigram. lib. III. p. 955.) hvorudi mældes, at D. Kraglund maatte udstaae Pest og Krig, dyr Tid og Hunger. I samme Vers siger Terpæger blandt andet: Pieridum Decus, qvem tellus Cimbrica, gloria Pindi & Pallas ipsa, stupent: og Terpæger i sit Brev til Joh. Möller. Flensburgenf. kalder ham Vir profunde doctus & disertissimus.

M. Christen Aagaard, Rector Theologiæ i Ribe har gjort Biskop Kraglund til Ære, da han 1653 blev creeret Doct. Theologiæ, et smukt Ære-Vers, som findes in Delic. poetar. Danor. Fr. Rostgardi, T. I. p 495 & seqv. Slutningen deraf lyder saaledes:

Kragelunde Pater meritam modo suspice Laurum.
 Qvæqve tuis qvondam studiis promisit Olympus
 Aonii decora ampla fori; nil Pieris ultra,
 Qvod numerabit, habet, nil qvo comulabitur illa
 Infula & æterno virtus famulata Jehovah.
 Perge ipsi vigilare Deo, qvos Phocidis aula
 Ignorat titulos, summi domus inclyta Patris
 Conferet, atqve alia vittabit tempora lauri.
 Sis felix sospesqve diu, dum Sydera stabunt,
 Dum maris horrescent vicini murmura Ripæ
 Damnosaqve minus, nomen cum sole perennet,
 Famaqve postremum Kragelunde enaviget ævum.

Skrifter har man fra hans Haand:

1. Verus Christianus v: En kort og ensfoldig Forflaring over den XV. Davids Psalme, udi hvilken besattes alle sande Christnes og Guds Børns visse Kiendtegn. Kjøbh. 1632. 8.

2. Det Israeltiske Tabhera, eller en uheldelig Ildbrand med sine Marsager, Nød og Elendighed, samt Raad og Trøst derimod, over Num. XI, 1. 2. 3. Hafn. 1641. 12. Denne var i Resenii Biblioth. p. 232. og er det uden Tvivl dette Skrift Hr. Henn. Witten, i hans Diar. Biogr. T. II. p. 125. saa og Jöcher l. c. Littr. K. kalder en Beskrivelse over Bergens Ildbrand. See Mölleri Cimbr. literat. T. II. p. 435, ikke p. 125, som hos Treschow p. 92 er en Trykfeil.
3. Disp. Inaugur. de fidei Salvificæ principio ac fundamento in Christo Jesu, Præsida D. Laur. Mart. Scavenio, illius Autore, ab eo competitoribus defensa. Hafn. 1653, 4to.
4. Auxilium a Jehova, eller et ret adeligt Symbolum, er en kiigs prædiken over Mogens Sehested til Holmegaard, holden over denne Adelsmands Symbolum (Ps. 121, 2.) Min Hielp kommer fra Herren, som gjorde Himmel og Jord. Hafn. 1661. 4to.
5. ——— over Mette Dresselberg ——— 4to.

8. Capitel.

Om

Dr. HENRICH GERNER,

Biskop over Viborg Stift.

Hans Forfædre vare for Religionen fordrevne af Schotland; hvor Navnet Gerner endnu indtil denne Dag skal vedligeholdes b'andt nogle Familier. Den første man veed af her til Lands, var Thomas Gerner, som under Kong Christian IV og Friderich III. Regiering gjorde Tjeneste i det Kongelige Rentes Kammer, og var tilsidst øverste Rente-Skriver. Denne var Fader til Henrich Gerner, som blev fød i Kiøbenhavn den 9 Dec. 1629, paa det omhyggeligste opdragen og vel undervist, blev han ved Akademiet indskrevet som Student i Aaret 1648, da han endnu ikke var 18 Aar gammel. Iffkun 2 Aar brugte han til at fuldende sit akademiske Løb, saa blev han udvalgt til at være 1650 Collega Scholæ til Sorøe, hvor han midlertid gjorde god Nytte. Men han ønskede midlertid iffku at besee de udenlandske Høiskoler, og Kong Friderich var saa naadig paa sin Beføstning at lade ham reise. Han drog da i Aaret 1654 til Oxford i Engelland, hvor han hørte Dalle, Pocock, Barlov og Dickinso, og lærde imidlertid færdig at tale det Engelske: drog derpaa til Holland, hvor han ligeledes udvalgte Golium, Scriverium og andre vigtige Mænd til Læremestere. Aar 1656 kom han hjem, og strax derefter blev han adjungeret med Succession den gamle

Hans Herkomst og Fødsel,

bliver Hæree ved Sorøe Skole,

reiser udenlands,

bliver Præst, Hr. Jens Hermandsen a) i Bircherod, hvortil han af Biskop Svane blev ordineret, og succederede ham i næstfølgende Aar 1657.

Med denne Mand's Datter Dorthe Bircherod indlod han sig strax i Ægteskab, som varede i 44 Aar, i hvilken Tid hun blev 11 gange Barne-Moder, som sees paa den hosføiede Stam-Tavle. *)

3

a) Hr. Jens Hermandsen blev Præst til Bircherod 1616 i hans 28de Aar, tiente i denne Meenighed 41 Aar og døde 1657; men 1646 lod han opreise sit Epitaph i Bircherods Kirke. Han staaer derpaa afmalet med begge sine Hustruer: med den sidste, Maren Jacobsdatter, f. 1593, avlede han 4 Døttre og 5 Sønner, af hvilke 2 bleve D. og Professores Theologiæ, 2 bleve Præster, blandt hvilke var Hr. Christen Bircherod, som 1659 i hans 28de Aar blev skudt af de Svenske paa hans Præstestol i Karleboe Kirke.

*) Af Børnene anmærkes følgende tvende Sønner:

a) M. Thomas Gerner, f. 1668, dimitteret fra Rigshavns Skole 1688. Hans Testimonium var opfyldt med lutter Berømmelser, hans Testimonium Publicum ligesaa, dateret 1702, den 11 Junii. I dette Aar blev han kaldet til St. Laurentii Kirke i Lønsberg og til Sems Præstegield at succedere M. Jürgen Winterberg, som den 16 Martii druknede i Fjorden ved Lønsberg. Aar 1707 blev han Provst efter Hr. Anders N. Glostrup. Den Dag M. Gerner blev 1702 indsat af Provst Glostrup, hændte det sig, at Gerner faldt paa Kirkegaarden. Provsten sagde: Det var et slet Tegns at Hr. Magister faldt i Dag. Hvad skulde det betyde, spørger Gerner? Provsten svarer: at I døer snart. O! sagde Gerner: den Udtolkning paa mit Fald troer jeg ikke, men jeg udtolker det saaledes: at Provsten døer snart, og jeg skal succedere ham, hvilket blev sandt. Han var Provst fra 1707 til 1739, da han døde den 31 Jan. ætat. 71, og havde forestaaet sit Embede med Berømmelse. Hr. Provst Möller i sit Skrift over Jarlsbergs Provstie har p. 103, slet intet berettet om hans Ægteskab eller Børn.

b) Hr.

I Begyndelsen af dette ellers lykkelige Ægteſkab, maatte dette Kiære Par udstaae megen Elendighed og Gienvordighed i Anledning af Svoenſkens uforventede Indfald og paaforte Krig i Aarene 1658, 59 og 60.

Et 3

Om

- b) Hr. Jens Gerner, f. 1666, blev Student tillige med hans Broder 1688 fra Rector M. Peder Fols. Efter ſit academiſke Løb, blev han nogle Aar Hører i Friderichsborgs Skole, og derfra 1693 Præſt for Tierebøye og Alſhynderup Meenigheder i Strø-Herred, blev Provſt i Herredet 1706, og døde i Herren 1729 2 Febr., han blev 1694 gift med Magdalena Sophia Tamblon, ſom blev Moder til 5 Sønner og en Datter, og forlod ham ved Døden i hendes Alder 34 Aar den 10 Aug. 1710, han blev atter gift med Anna Margretha Lidde, Datter af M. Torben Christophersen Lidde, Provſt og Sognepræſt til Herreſted, Øſter og Veſter, ſom var 2 gange gift: forſt med Margrethe, Datter af Jubel-Lærer M. Jens Aalborg, forſtum Slotspræſt paa Kiøbenhavnſ Slot, (han findes ei i Cal. Hr. Zvergi Eleriſte) ſiden Provſt og Sognepræſt i Store-Hedinge. Anden gang gift med Anna Eliſabeth Steinmann, ſom var en Datter af General Superintendenten Doct. Juſt Valentin Steinmann. (See herefter Jubel-Lærer M. Johannes Steinmanns Slægt-Regiſter) hun var Moder til Hr. Jens Gernerſ anden Huſtrø, ſom overlevede ham, og har opreift hans Epitaph i Tierebøye Kirke. Hun blev ved ham Moder til en Søn Torben Gerner, ſom 16 Aar gammel døde 1729 den 13 Oct. Af hans førſte Ægteſkabs 6 Børn levede 2 Sønner:
- 1) Hr. Andreas Gerner, fød 1698, død 1749, da han med Børnsmæſſe havde optient ſig til Commandeur: Capitain i Søe-Etaten, og efterladt i ſamme Etat trende Sønner, brave Officerer i Kongel. Danſk Tienefte, ſom endnu leve, gid længe lykſalig og vel!
 - 2) Hr. Henrich Gerner er fød 1701, den 11 Martii. Han blev af bemældte hans Far: Broder M. Thomas Gerner kaldet, og af Kong Friderich IV. confirmeret at være Capellan og Medtjener til Laurens til Kirke i Tønsberg, ſamt Somb og Slagens Meenigheder, hvorfra

Om Hr. Gerners tragiske Handlinger har man nogen Efterretning udi Biskop Thuræ Rostgaards Levnet paa Vers, udi Baron Holbergs Danmarks Rigs- Historie T. III., Hr. Proccanceller Pontoppidans Annal. T. IV. hans Marmora Danica, saa og Hr. Secretair Mallings Danske Mænds store og gode Handlinger, hvoraf jeg her vil anføre det Mærkværdigste med nogle Anmærkninger.

Da Svensken i Januarii og Februarii 1658 gjorde den forunderlige March over Jis- Broen til Sielland, blev Hr. Gerners Præstegaard i Vircherod 6 gange udplyndret, og mistet han ei allene hans Indboe og Besætning, som med Kreaturer og alt var nogle 1000de Rixdalers Værdie, men Hr. Gerner, for at fremstaffe mere, blev endogsaa torqveret, og da de Svenske Soldater nu ei kunde afsvinge ham mere, fandt de for godt at kaste Lod om hans Præstekiol.

Nu tænkte Hr. Gerner, da den Koeskildske Fred den 26 Febr. 1658 var bleven sluttet, at alle Fiendtligheder vare forbi: nu taalede han med sin unge Kone vor Herre, der havde sparet dem

Livet,

fra han i Aaret 1732 af Hr. Friderich Anthon, Græve af Jarlsberg blev kaldet Sognepræst til Waale og Underumsdals Meentigheder i Grævfabet Jarlsberg. Herfra 1738 kaldet til Kiøbenhavn at være Stifts Proost og Sognepræst til Frue Kirke.

Dette vigtige Embede nedlagde han frivillig, og holdte sin Afskeds-Prædiken Domin. 11 post Trinit. 1747, og blev derfra i Kongelig Naade dimitterer. Han tog derpaa til Hernhut, hvor Kongen af Preussen beskikkede ham til Proost. Efter 7 Aars Tjeneste tog han Afsked, og drog til Sænsberg, hvor denne gudfrygtige Mand endnu lever i en høi Alder med sin bedagede Elifabeth. Af deres Børn anmærkes deres eneste Søn, Hr. Kammerraad Jens Gerner, Medlem af det Kongelige Naad paa St. Thomas, hvorfra han efter 10 Aars majsom Tjeneste tog Afsked 1777.

Livet, omendfiont de vare nu reent forarmede, ja havde ogsaa i disse Forfølgelser mistet et lille Barn; dog vare de glade, i Tanke at Siendtlighed og Fare var forbi. Men Aaret er ei til Ende, og det verste staaer endnu tilbage for den gode Hr. Gerner efter Guds skjulte Raad.

Svensken bryder Freden, falder atter ind i Sielland samme Aar den 3 Aug., og neppe er September Maaned begyndt, før de har alt indtaget Fæstningen Kronborg, (Capitulationen blev sluttet den 6 Sept. 1658 og underskrevet af Carl Vrangell, Christoph. Bilde, Poul Beenfeld og Carl v. Brunow) og agter at beleire Kiøbenhavn. Landet er nu i den yderste Nød. Vel havde Friderich den Tredie omkring sig i Kiøbenhavn troe og tapre Mænd, til at stride som Helte mod en Fiende, der havde besluttet baade hans og Rigets Undergang, men troe og aarvaagne Mænd havde han ogsaa uden for Byen, som gjorde store Ting til Kiøbenhavns og Kongens Frelse. Disse krænkedes som ærlige danske Mænd ved at see Kronborg i Svenskens Hænder. Med Magt kunde den ei vindes tilbage; thi Svenskens Overmagt var i Sielland da alt for stor. List og Smidthed skulde altsaa drive Barket.

indvirkles i
den Kron-
borgske Hæ-
del.

Hr. Baron Holberg, efter Manley og Pufendorph, fortæller, at Borgernes i Helsingøer, som længe havde spundet paa en Sammenrottelse mod den Svenske Besætning, vare Stiftere af det Anslag paa Kronborg; men det er ikke saa; Helsingøers Borgere kunde umuelig udføre Planen, som var lagt af andre saaledes:

Plan til
Kronbergs
Besættelse.

Hos Michel Hansen, Øresunds Soldskriver, som havde Søster til Hans Koltgaards Kone, raadsloges hemmelig i Helsingøer om at iværkstille Anslaget.

En engelsk Obrist, Richard Hutchinson, der havde herved 300 Mand til svensk Tjeneste, men som Kong Carl Gustav ei vilde bruge ham eller dem, blev han med sine Folk malcontent, og laae samme Tid i Helsingøer.

Denne tillige med flere Officerer af den engelske Flode vare blevne bekiendte med Hr. Gerner, deels fordi han kunde tale Engelsk, og deels fordi Generalmajor Wilhelm Wawaffor havde hos Hr. Gerner sit Quarteer, hvor de ofte havde hentet deres Ordre. Med Hutchinson tog Gerner sig paa at træde i hemmelig Underhandling, for at iværkstille Anslaget, som hos Michel Hansen var aftalt: Hans Koltgaard (efter svensk Ordre) skulde lade Amts-Bonderne tilføre Slottet fornøden Brænde, ved enhver Bogn vilde han sætte en rask Kiørsvend, vel forsynet under Kiølen med Gevær. Naar da det halve Taa af Bogne vare indkomne paa Slottet, og flere trængede til, da maatte en Bogn, som tungest Læs havde, gaae i Stykker paa Vindebroen, saa skulde hans Kammerater hastig komme til, og lade som de vilde hielpe Bognen og Læsset op. Ved denne Hændelse menede man let at staae imod og hindre, at Bagten, naar der kom Alarm paa, ei saa let skulde komme til at ophidses Vindebroen. Midlertid skulde Amts-Bonderne tillobende stræbe at komme inden Slottet, og med Kaarden i Haanden angribe Bagten og Besætningen, som kun skal have været saare ringe; men ikke nok: den danske Ingenieur Oluf Steenvinkel, som i Erobringen var bleven paa Slottet, men ikke havde gjort Ed til den svenske Konge, havde

havde den danske Constabel under sig, og arbeidede med Kronborgs og Hirschholms Bønder daglig paa nye Forstærknings Bølge; naar han nu mærkede at Bønderne var kommen ind, skulde han med sine Arbeidere ile til at staae de andre bie: Obrist Hutchinson skulde nu og med sine 300 Mand trænge til at hielpe og undsætte Angrebet.

Helsingøer havde og et godt Tal brave Sveune, som fra Staden vare sendte Rostgaard til Bedækkelse: ja Helsingøers Borgere vilde og ikke forsømme sig at giøre deres Beste, naar Angrebet skulde skee. Om alting maatte Steenvinkel nøie underrettes, og mellem ham og de Engelske, kunde ingen bedre være Bud og Mellem-Mand end Hr. Gerner, som best og uformærket hos bemældte Toldskriver i Helsingøer kunde tale med Hutchinson, der bragte ham paa det engelske Skib til Mylord Montagii, og ellers troelig i denne Handel havde lovet at staae bie, tilliges med flere *) som alle vare troe og aarvaagne Mænd *) enige at

bidrage

*) Iblandt flere troe og aarvaagne Mænd som vare enige at bidrage til Kronborgs Befrielse, var den ærlige og troe Forvalter paa Hirschholm Lorentz Tuxen, som efter Hr. Gerners Fangenskab og Løsladelse blev inddelet saadan Attest:

At den ær- og agtbare Mand Lorentz Tuxen har tillige med mig og andre været saungen paa Kronborg, og ofte der for Krigs-Ret været stillet for medelst den troe Affection og Tjeneste, han for sin allernaadigste Konge ubi hans Trængsel havde i Ohagt, og derover ikke allene har udstanden stor Tristelse, Frygt og Livs Fare, men ogsaa tilsat sine Midler og Formue, ligesom og med mig med største Flid har overtalt den engelske svenske Malcontante Obrist Hutchinson paa sin allernaadigste Dronnings Huus Hirschholm, saa at samme antog sig Danmarks Beste og Fromme, og begav sig Dagen derpaa med Tuxen og mig til de ved Helsingøer ankomne engelske Kongel. Skibe, ud til Mylord Montagii paa

bidrage til Kronborgs Befrielse. Kong Friderich den Tredie blev derom underrettet og foranstaltede Baaben og Penge:
Dagen

det engelske Hovedskib Mesbeu, hvor da bemeldte Obrist Hutchinson for-
talte med adskillige Omstaende velbemeldte Montagii de Svenskes uretsfær-
dige Procedurer contra Kongen af Danmark.

At saadant er i Sandhed bevidner jeg med min egen Haand og Elge-
net. Kjøbenhavn den 31 May Anno 1660.

Guds Ords uværdige Tiener, og Pastor
til Birkerøds Kirke,
Henrich Thomæsen Gerner.

Denne Attest nævner os Mandens Navn, og at han har været blandt
de troe Mænd, der havde sluttet Anslag paa Kronborgs Befrielse, alt-
saa Medvidder i samme Beslutning: videre mælder Attesten, at han har
været blandt de Fangne paa Kronborg, for Resten findes Manden ei
nævnet i vor gandske danske Historie, førend Hr. Secretair Malling har
ansført hans Navn hos Hans Rostgaard, og har jeg ret lagt Mærke til,
at der i Rostgaards hele Levnets Historie ikke paa noget Blad kan spores
Lorentz Tuxen, hvis Levnets Historie fortiente nok saa stor en Plads
som Rostgaards. Men siden han har været i lige Fæere med M. Gerner,
vil jeg og give ham et Sted i Anmærkningerne til M. Gerners Historie:

Saa snart de Svenskes Indfald her i Landet atter var skeet den 3 Au-
gust 1658, lode Deres Kongel. Majestæter Kong Friderich den Tredie
og Dronning Sophia Amalia kalde Lorentz Tuxen, og den 8 Aug.
hannem indfordre i Dronningens Gemak, hvor Allerhøiøstamme befale-
de, at han skulde begive sig til Hirschholm, og, om Zienden foretog sig
Stadens Beleiring, skulde han stittig have Agt paa det Kongl. Hærskabs
Beste, og hvad Omkostninger han gjorde, skulde ham ei allene gorgjøres,
men og en god Recompensy bekomme.

Lorentz
Tuxens store
og gode
Handlinger,

Fra det Dieblik forsømte L. Tuxen ittet af sine Pligter: han for-
svarede Hirschholm og Jægersborg saa meget han var mueligt for Ziende
dens Strøyerter og Udelæggelser; men Kronborg i Svenskens Hænder
var ham en daglig Krænkelse; derfor overlagde han, og paa Hirschholm
afstalede med Obrist Hutchinson, som blev villig med sine 300 Mænd

Dagen var bestemt og alting var færdig til at bryde frem; men! bliver frug-
 Anslaget bliver til intet, formædlest et Brev, som tilfældigviis tesløs forme-
 U u 2 delst et Brev,
 faldt

at forsvare Angrebet som før er nævnt: han aftalte med Steenvinkel og Koltgaard, som nævnt er: selv lovede han at stikke Steenvinkel til Fæstnings Arbejdet af Hirschholms Mandskab de beste og stærkeste, under Klæderne vel udrustede, Karle: Berndt Phalen, som i Kronborgs Besætning havde været Vagtmester. Lieutenant, fik Tuxen sat paa, og betroede sig ham, fordi de fra forrige Tid vare gode Venner, da de i Kong Christian den Fjerdes Armee imod den Svenske Feld-Marchal Leonhard Thorstensen og Gustav Horn tjente tilsammen. Denne Phalen skulde anføre tillige med Steenvinkel Tuxens Mandskab, naar det kom til Angrebet, og altsaa med samlet Haand bemaegtige den Kronborg: han fik Hutchinson til i al Stilhed at afgjøre, at de Svenske Engelse nye ankomne Folk under Admiral Aschow, (der og vare misfornøiede) vilde lade sig bruge til Hielp ved Kronborgs Erobring: Hutchinson havde og med Tuxens Vaad hemmelig indsendt til Kong Friderich sin Søn den unge Hutchinson som Gidsel til Forsikring, at han vilde blive Danmark troe: Kongen havde hidsendt Penge, Vaaben og alle fornødne Ting, Dagen var berammet, og man formeente nu at have Fæstningen, ja den svenske Konge selv. See! saa bliver alting forvirret, da bemædte uheldige Brev faldt i de Svenskes Hænder; hverpaa Steenvinkel, Tuxen, Phalen og andre bleve førte fangne til Kronborg, men fordi Steenvinkel og Gerner, af Gud besynderlig styrkede, udstode de haardeste Plinselet uden at lade sig tvinge til at bekiende det allerringeste om deres Landsmand, slap endelig Phalen og Tuxen, som intet kunde overbevise, efter megen Angst og Nød udaf Fængsel, og maatte allene bøde med Penge for de Formodninger man havde fattet imod ham, foruden de Penge han havde anvendt paa Anlægget. At dette saaledes var i Sandhed, havde bemædte B. Phalen meddeelt L. Tuxen Attest, som tillige var underskrevet af tvende danske Capitainer, Johan Sortoi og David Lindemann, og dateret Kopenhagen 16 Junii 1660.

Tuxen var ikke saa snart kommen paa frie Fod igien, før han forglemt af den Elendighed han havde udstaaet, og begyndte nu som før at vaage og vove sig til sin Konges Bæste.

faldt i Svenskens Hænder, derom taler Biskop Thura i H. Rostgaards Liv og Levnet p. 122:

Men alle Frugter just til Modenhed ei komme,
 Og hvo forstaaer sig paa vor Herres skulte Domme?
 En eneste Person vred Nøglen aved om,
 Hvorved det hele Bærk plat i Forvirring kom.

Ja

En Mater. Svend Otto Butfeldt, som iblandt opholdt sig paa Hirschholm hos Tuxen, brugte ham til et vigtigt Stykke: denne Butfeldt gjorde sig kiendt med nogle svenske Officerer, som toge ham med i deres Lejr for han med sin Skildre. Konst skulde dennem opvarte. Her tog nu Butfeldt daglig i Agt og Die Leirens Fortification og Tranchementer, og derom holdte Tuxen og han om Natten Samtale og Oversøg paa Jægersborg, og i Marken omkring Leiren aftalede og rettede Butfeldts Afriis indtil han fik det særdig over den hele svenske Leir, med Application paa hvad Sted ethvert Regiment baade til Hest og Gods stode, ligesom og hvor enhver svensk General havde sin Telt. Saadan Aftegning indsendte Tuxen til Kiøbenhavn.

Omtrent 3 Uger før Stormen sendte Tuxen sin troe Tiener Ingvard Lorentzen til Kiøbenhavn med Livs Fare igiennem den Mængde Drto. Jis, og lod mælde, hvorledes en fornemme Person havde af Kiøbenhavn udsendt i Fiendens Lejr en i Vetskerklæder forklædt Person med Breve ubi hans Skoe indsyede til den svenske General Grev Thott.

Samme Ingvard Lorentzen blev og sendt til Kiøbenhavn 2 Dage før Stormen, som skeede den 11 Febr. 1659 med Breve fra Tuxen, hvori han tilkiendegav paa hvilket Sted paa Volden Fienden vilde bruge sin største Magt, og i hvilken Nat, og paa hvilken Time Stormen skulde begynde: berettede og, at Fienden vilde gjøre Angreb i hvide Skiorter, for ei at kiendes i Sneen om Natten: indsendte og tillige en Sæksfuld af det Livetie og Kiendtegn som Fienden vilde bruge om Hoved og Arme: indsendte og Maalet paa de Droer, Fienden vilde kaste over Gravene ved Kiøbenhavns Volde, og berettede tillige hvad Slags Art af Droer, Stiger, Palliader, Granater m. m. de i Stormen vilde bruge; hvilket blev afleveret til den Kongel. Kammertjener J. Pedersen,

Ja vist nok i Forvirring: Oluf Steenvinkel blev strappaaagrebent, dømt den 18 Julii 1659, og henrettet uden for Helsingøer.

U u 3

Jens

dersen, hvorom han tillige med Hr. Kammerjunker Corfitz Trolle har givet deres Attester, dat. Kiøbenhavn den 20 Aug. 1660.

Da Stormen var forbi, men Besætringen endnu vedvarede, sendte Kongen sine allernaadigste Placater til Siellands Indvaanere, hvorved alle og enhver bleve opmuntrede til, under Haanden at holde sig i Beredskab, naar de fremmede Hjelpe-Tropper, som man ventede til Amager, kom i Land; og som samme Kongel. Skrivelse eller Placat ikke findes i Hr. D. Holbergs Rigs-Historie, vil jeg her give den Sted, saa lydende:

Fridericus Tertius!

Hilse Eder alle Vore Indvaanere i Vort Land Sielland, af hvad Stand og Condition I være kan, venligen med Gud og Vor Naade. Vede Vi Eder og naadigst ville, at I som Vore troe Undersaatter og gode Patrioter gjøre Eders største Glid, og Eder forstærke saaledes, at I kunde med Eders Gevær baade til Hest og til Fods møde her uden for Vor Handel Stad Kiøbenhavn, og Os i denne Vor anliggende Nød den troe Tieneste gjøre, som I Gud og Os pligtlydige ere. Derefter ville Vi Eder forsikre, at Vi ville begaae Eder her uden for Staden med saadan Magt, at Fienden ingen Skade Eder skal tilføie, fordi Deres Gløde ved Guds naadige Bistand er ruineret, og Vi hver Stund forventer paa Amager Land den Keiserlige, Poliske og Brandenburgske Succurs.

Herpaa ville Vi naadigst see Eders Kierlighed og Affection imod Os, og derefter enhver efter Stand og Condition, ligesom Vi befindes Eders Troeskab, forskyldte og vederlægge, dertil enhver sig have at tilforlade. Eder Gud befalet. Skrevet paa Vort Slot Kiøbenhavn den 17 May 1659.

Saa snart denne Kongel. Placat eller Skrivelse kom Tuxen til Hænde, var han strax fyrig og færdig: han overlagde med Skov-Ridderen, Lorentz Knudsen, Smeden Anthoni Bermann, og flere af Hirschholms Betientere, som han kunde forlade sig paa: nogle skulle hverve Mandskab, andre støbe Kugler, Tuxen sankede Geværer, Krud og Kugler, hvilke

Jens Henrichsen og flere fra Helsingøer, som havde havt Haand i med, blev meget slet tracteret: Christen Tikiøb af Helsingøer, døde

hvilket de alt om Nattetide fik lavet og samlet og nedgravet udi Hirschholms Ladegaard: Tuxen blev enig med Friderichsborgs Amtsforvalter Hans Madsen at bringe sammen det meste Mandskab mueligt var til Hest og Fod, de anviste dem Stæder i Skoven, hvor de til vis Tid skulde samles: han gjorde og Afstale med bemædte Officerer Bernd Phalen, som skulde holde sig særdig at føre disse Folk an; men da de forventede Hjælpe-Tropper ingenstinde kom til Amager, og en Sag, der drives af mange, ei lettelig i lang Tid kan skules, fik Fienden imidlertid Underretning om alle disse Tilberedelser, der skede ved Tuxen og Hans Madsen. Denne blev da paagrebet og sat fangen paa Friderichsborg, hvor han blev ilde medhandlet, alt hans Gods borttaget, hans Huus og Eiendom indtil Grunden nedreven og ødelagt. Tuxen søgte de forgleves, men vare saare forbittede paa ham, fordi man havde saet Nys om, at han iværksatte, at den svenske Secretair Joels Cancellie-Cassa blev opsnappet, begge Cancellisterne skudte af bemædte Skovridter Lorentz Knudsen, hvilken, da han mærkede et Partie Ryttere satte efter ham, forstak sig i et Lege-Træ. Rytterne rede og gressede deres Heste 10 Skridt østen for samme, Gud gjorde, at de ikke søgte i dette hule Træ, og de fik ham ikke fat, men Tuxen fik fat; paa de svenske Breve og Documenter, og ved bemædte sin troe Svend indsendte dem til Kong Friderich.

Tuxen brugte Smeden Bermann i mange Anslag: han igiennem Fiendens Vagter og Forposter bragte adskillige Breve og Forfriskninger med Vaade til Kiøbenhavn: han fornaglede 4 Metal-Kanoner i Munsted, hvor Tuxen imidlertid brav tilbrak de Vagthavende: han med Tuxen borttog i Skoven fra en Vonde om Natten en meget stor Granate, og andre Brand-Sager, som skulde have været brugte i Stormen, og nedstøvede det alt i en Rose: han efter Tuxens Ordre opflog og einstrøde om Nattetide nogle 100 trykte Exemplarer af Kongel. Majestæts Citations-Placater, hist og her i den Svenske Leir; hvilket havde den Virkning, at der blev mange Svenske Overskøbere, som toge dansk Tjeneste. Men iblandt mange lykkelige Anslag, hvorved Fienden skede ikke liten Afbræk, iværksatte Tuxen og det mærkværdige Anslag, hvorved den Svenske Konges Liv-Hest midt igiennem Fiendens Vagter

og

døde i Fængsel paa Cronborg den 18 Nov., H. Rostgaard fik sin Hest ved Keerstrup 24 Ulve Søe, og ufortovet søgte Strandfanten

og Forposter blev indbragt til Kiøbenhavn. Om denne Sags Wisshed har Commendanten i Kiøbenhavn Hr. General M. Frid. von Ahlefeld givet Attestation, dateret 29 May 1660.

Foruden de mange Omkostninger Tuxen daglig anvendte, og intet sparede sig selv eller til sig, naar han kunne forraske Fienden, eller indbringe Underretninger om Fiendens Foretagender, saa anvendte han og adskillige Capitaler til de Medfangnes Frelse og Løsladelse: Saaledes finder jeg Hirschholms Birkedommer Severin Michelsen og hans Søn, samt den Fisker, Ingvard Lorentzen, som jevnlig bragte Tuxens Vrende til Kiøbenhavn, blev løstøbt af L. Tuxen med 280 Rdlr. som han endda laante paa sit eget Sølv: Pant, og var ei betalt 1661, som jeg ser af Birkedommer S. Michellens Brev, dateret Nibberød den 6 Januarii.

Men som Svensken havde saa ofte erfaret Tuxens Snedigheder, hvorved han gjorde dem megen Afbræk, saa blev han tillige røbet ved en Overløber fra Kiøbenhavn, der berettede i Svenskens Leir, at der tales des overalt i Kiøbenhavn om Tuxen, som bragte idelig Efterretninger til Kongen, og havde gjort meget til, at Svensken tabte Stormen for Kiøbenhavn, m. m. hvorover Tuxen allevegne blev efterfat, og var nu ei længere sikker paa sit Liv. Dette erfarede han, da et Partie Svenske Nyttere kom en Morgenstund ind paa Hirschholm at søge ham, men han sprang strax ud af et Bag-Vindue i Søen, som gik om Slottet, og reddede sig ved at svømme, saa de ei fik ham fat den Gang.

Tuxen fik da strax et hemmeligt Bud til den Engelske Fregat, Indianeren, som laac imellem Hveen og Sieland, og førtes af Capitain Carl Klager, som den 10 Aug 1659 sendte sin Vaad i Land, med den Tuxen seilede bort, og tug Oldfruens Datter paa Hirschholm Margrete von Alpen med sig. De vare kun lidet komne fra Landet, da tvende Svenske til Hest kom og raabte, at Hirschholms Manden skulde komme til dem; men som de engelske Matroser ikke ville vende tilbage saa kom strax 2 Svenske Officerer ud paa Skibet, og fordrede L. Tuxen

med

Kanten, hvor en Vaad laae til hans Tieneste, og bragte ham til
Kjøbenhavn: gav midlertid baade Svenske og Danske ved denne
Snild:

med sig. Capitain Klager vilde stet ikke udlevere Tuxen; dog blev der endelig lovet, at han skulde samme Aften aflevere Tuxen paa Hirschholm. Midlertid var paa Skibet en Dynkirker, Martin Zielman, med ham og nogle engelske Søefolk aftalede Tuxen, om Matten at roe ham til Kjøbenhavn, imod han betalte dem 100 Rdlr. Aftenen kom, og den engelske Skibss-Lieutenant førte Tuxen i Land. De Svenske Ryttere spurgte strax efter Hirschholms Manden, som de havde ventet paa den gandske Dag, og havde Ordre at convoyere ham. Den engelske Lieutenant svarede: han havde i Dag afhentet ham paa Hirschholm, han vilde ogsaa der aflevere ham. Men hvordan de afleverede ham eller ei, saa bragte Dynkirkeren tilligemed de andre engelske Søefolk Tuxen, hans Kone og Varn med Jomfrue von Alpen, serklædte, imellem dem, midt igiennem de Svenske Ryttere ved Midnat ud paa Vaaden, og i det Varnet gav Skrig, raabte alle Skibssfolkene, som med et Raab for at stoppe Varners Skrig, adieu Bruder Schwede, adieu, nun gehen wir fort zu Schiff. Saaledes kom de paa en forundringsværdig Maade, som her omstændelig at fortælle er for vidtløftig, midt igiennem den Svenske Vagt, hvorfra de Engelske bragte ham paa Kjøbenhavns Hed paa en Skude, der laae ladet med Jörgen Marvins Gods, som skulde bringes til Jylland. Her betalede Tuxen de lovede 100 Rdlr., hvormed de drog bort, men Tuxen med sit kiære Følge, kom lykkelig den 11 Aug. til Kjøbenhavns Toldbod, og da havde Tuxen til den Tid indbragt 21 Vaade og Budskab med Breve-og Forskrifter til Kongen, hvorom den Kongel. Generals Sold:Forvalter M. Langemark samt den Kongel. Capitain og Ober: Sold:Wortent Melhorn have meddeeleet Tuxen deres Attester, dat. 30 og 31 May 1660.

Nu turde Tuxen ikke mere lade sig see uden for Kjøbenhavn saa længe Beleiringen varede. Hos Borger og Sergeant ved Brand-Compagniet Carl Rosenmeyer sogerede han fra den 31 Aug. 1659 til 1ste May 1660, altsaa i 8 Maaneder, midlertid har han selv fierde som Volunteer camperet under Strand-Compagniet til Stadens Defension, saa ofte Larm og Nødvendighed det udfordrede, og dertil selv underholdt og bevæbnet trende Personer, uden Tvivl af hans forhen brugte troe
Folk,

Enlidhed Leilighed til at troe, at han af Fienden var ombragt. Lorentz Tuxen blev paaagreben, men lykkelig undkom, og atter faldt

Golf, som midlertid havde fundet Leilighed at komme ind til ham i Kjøbenhavn.

Da Landet fik Fred og Roelighed, erindrede Kongen denne troe Mand, og for saadan utrættet Glid og allerunderdanigst troe Tjeneste, har Hs. Majestæt allermildest stienket og givet ham og hans Hustru af Dresunds Told en aarlig Pension af 700 Rdlr. ved allernaadigst Konges Brev, dat. Kjøbenhavn den 16 Febr. 1661., hvilket 3 Aar derefter bliver bekræftet ved et andet Konge-Brev, hvorudi H. Rostgaards Pension 300 Rdlr. tillige allernaadigst stadfæstes. Men da saadant rart Konge-Brev ei omstændelig er omtalt udi H. Rostgaards Liv og Levnet, og i Hr. Ove Mallings store og gode Handlinger p. 207. har indsnøget sig en Trykfeil, at Rostgaard faaer aarlig Pension 500 Rdlr., vil jeg her ansføre Ord til andet Kongens Brev:

Fridericus Tertius.

Sigre alle vitterlig, at efterat Vi formedelst troe og villig Tjeneste, som Vores kiære troe Lorentz Tuxen og Hans Rostgaard udi nassifløben Krigs Tid giort og udviset have, og herefter giøre ville og skulde, naadigst haver stienket og bevilget dem og deres Hustru deres Livs Tid, aarlig af Vor Stads Helsingørs Told, navnlig Lorentz Tuxen og hans Hustru Syv Hundrede Rixdaler og Hans Rostgaard og hans Hustru Tre Hundrede Rixdaler, hvilke bemeldte Penge Vi hermed byde og befale Vor kiære Mathias Mortensen, der nu er, og hvem herefter kommandes vorder, at de saaledes aarlig til Lorentz Tuxen og hans Hustru ligesom og til Hans Rostgaard og hans Hustru dennem samtlig deres Livs Tid betaler, hvilket skal tage sin Begyndelse fra næstafvigte Nytaars Dag Anno 1663, og fremdeles blive dem for deres Livs Tid betalt som forhen skrevet staaer. Thi forbyde Vi hermed alle og enhver, som det angaaer, herimod efterkom foreskrevet staaer, at hindre, eller i nogen Maade forfang at giøre under Vor Hyldest og Naade. Givet paa Vor Kongel. Residens-Slot, Kjøbenhavn den 17 Febr. Anno 1664.

Friderich.

✂

Men

falde i Fiendens Hænder, men atter undkom, og gjorde megen Tjeneste;

Men, hvor blev Hutchinſon? (Thura l. c. p. 134.) han kom
geſvinde af Die,

Og lod en Snekke ſig igiennem Belgen ploie;

Saa, da man meente, meeſt at gjøre ham uglad,

Til Dret mueligt han i engeliſk Pudding ſad.

Men

Men Leſeren er vel begierlig efter at vide hvem og hvorfra denne Mand var, ſom tilligemed Hr. Gerner var fængſlet, og har udſtaaet mange Gienvordigheder? Jeg vil kortelig berette det:

Lorentz Tuxen var ſodt paa det lidet Land-Gods i Angelſt, Se: hegardt kaldet, under Amtet Schwabſted beliggende, hvilken han og hans Fader Tycho Tuxen for ham eiede. Det er uafgiort, om han hidſtamme fra en af de trende adelige Familier af Tuxen, ſom i Slesvig og Holſteen havde Landgodſer.

I hans Ungdom har han bivaanet Feldtoge, og tient i Armeen under Kong Chriſt. IV. tilligemed Bernhard Phalen, ſom tilſorn er maldet. Efter Krigen blev han Nogens Marſkes Tjener, og derpaa har haft Beſtalling: Endelig blev han Dronningens Nidſejed eller Forvalter over Gødſerne Hirschholm (eller Jbstrup) Uranienberg paa Hveen, Ebbekjøbing, Dronninggaard &c., var og Inſpecteur over Wiſſelfeld og Holmegaard fra 1649 til 1669, da han den 31 May fik Cammer-Collegii Qvitering for hans i Kongel. Majſtats Skat-Kammer afleverede Regnskaber. Midlertid han forvaltede Hirschholm, var det han udviſede og iværkſatte de tre Tjenester, ſom tilſorn er maldet, og flere ſlige Troefkabs Beviſer, ſom her for Vidtſæftighed ei kan anføres, men med det ſamme tilſatte han og ſine Midler og Formue, ſom han af Regjeringen blev erſtattet, og tillige beſtaaet med aarlig Penſion af 700 Rdlr. og derforuden blev Kongel. Hof-Kammerer og vice Præſident i Hof-Retten, hvorudi da vare Aſſeſſorer Streen Hohendorph til Rønnebecksholm, og Mogens Friis, Rentemester, ſom den 25 May 1671 af Kong Chriſtian den Fjerde blev giort til Greve af Friſenborg.

Han

Men Hr. Gerner blev stærk efterføgt, endelig paagræben, pinte-
lig forhørt, og dømt fra Livet. Hans egenhændig Beretning
herom læses i Bircherøds Kirkebog, hvoraf Marmoræ Danica ha-
ver følgende: Foruden disse og utallige andre Expenser, saa og
Bøld og Tyrannier, som paa mig og mit Huus er øvet, da er
jeg (formedelst en Sag, som jeg paatog for mit Fædernelands og
min Herre og Konges Begne, anlangende Cronborg med 300

Gerner bli-
ver pinte-
lig forhørt og
dømt fra Li-
vet.

Æ 2

Engelske

Han var gift med Christine Jostens af Glensborg, hun havde først
til ægte en rigtig Riismand i Kiøbenhavn, og da hun var Enke efter ham,
blev hun udvalgt i Aaret 1646 at være Kronprinds Christians Amme.
Denne Prinds begyndte først i sit 5te Aar at kunde gaae, og var i hans
unge Aar meget svagelig; men hun, da alle andre Medicorum Naad
skal have været forgieves, ene og allene, næst Guds Hielp, ved hendes
omhyggelige Opvartning og Baden har forskaffet ham sine fulde Kræfter,
hvorover hun og paa hans Kronings-Dag den 7 Junii 1671 af Aller-
høistfamme Kong Christian V. er bleven benaadet med en aarlig Pension
af 1000 Rdlr., som hun beholdt til hendes Død i Aaret 1679. Mid-
lertid hun var Prindsens Kammer:Frue, som hun i Ægteskab med
Dronningens Kammer:Tiener Claus Kroger, som kort derefter døde
den 28 December 1654 af Pesten, der i saae Maaneder henrev over
10000 Mennecker, —saa at de Kongel. Herkaber midlertid toge deres
Residence i Glensborg. Efter C. Kroges Død kom hun i Ægteskab med
Lorentz Tuxen, der døde som Ober:Zahsmester 1682 eller 1681 udi en
høi Alder, dog ei saa gammel, som hans Moder, han havde hos sig
paa Hirschholm, hvor hun og maatte gienneingaae Krigens Bedrøvelser
og Trængsler, førend hun forlod Verden. Lorentz Tuxen lod hende
begrave i Bircherøds Kirke, hvor man læste følgende Inscription:

Denne Tafte lod Ærlige, Velagte og Velfornemme Mand
Lorentz Tuxen, Hendes Dronningl. Majestæts velbetroede Fuld-
mægtig over Hirschholms Gods opsætte, sin kiære Moder, Ær-
lig, Dyderig og Gudfrygtige Matrone Sal. MAREN TYCHO
TUXENS at Sehegardten udi Holstein, til Ære og Ihukommel-
se, som blev her neden for begravet Anno 1661 i sit Alders
85 Aar.

Engelske som laae i Helsingøer, samt deres Officerer, som laae hos mig i Logement) tagen fangen af de Svenske (efter en Studiosi Gragers Hansens forræderiske og skielmske Angivende, som intet havde med den Sag at bestille) og sat fast paa Cronborg, den første Gang udrede jeg mig saa fra hans Breve, at de kom hverken mig eller nogen til Skade, men der de fik ham selv, maatte jeg blive bortført igien den 29 Junii 1659. Endog han havde intet imod mig, han aldrig havde talt med Steenvinkel som og var en Participant i dette Bærf. Paa hans Ord blev jeg piint udi 6 Timer, men de vandt intet, paa hans Ord og Bekiendelse blev Steenvinkel domt til Steilen og Hiul, som ogsaa skeede, men efter at Freden blev sluttet, blev han igien nedtagen og hæderlig begravet. Jeg blev domt fra min Hals, iligemaade Gregers selv, Dagen var sat, nemlig den 19 Aug. paa hvilken jeg skulde døe, Risten var færdig, og alting bereed, jeg havde taget Afskæed med min Hustrue og Børn, og leveret til min Hustrue mit Testamente, da 8 Timer tilforn for den bestemte Tid, blev jeg pardoneret, gif saa siden i Jern, veiede 36 Pd. om Haand og Fod Nat og Dag i 18 Uger, blev saa fordret af mig Rankøns-Penge, 1) 20000 Rdlr.; 2) 10000 Rdlr.; 3) 4000 Rdlr.; 4) 2000 Rdlr., men fordi jeg ei havde mere end 1000 Sldr., blev jeg fort til Helsingborg udi Jern paa nye igien, hoire Haand og venstre Fod sammen, sad saa der i 3 Uger, da med gode Benneris Hielp og Raad rankønerede min Hustrue mig for 400 Sldr., lidedet efter tog General-Auditeur D. Huls mig i Arrest 3 Ugers Tid udi Leiren igien, og maatte jeg give ham 339 Rdlr., fordi han agerede Sagen, og domte mig paa Cronborg: 3 Uger efter blev Freden sluttet. Saavidt Hr. Gernerens egen Beretning. Her lægger

Gerner pardoneret paa Livet.

lægger jeg Mærke til, at Hr. Gerner kun siger: han blev pardorneret, men taler slet intet om hvem der skaffede ham Vardon.

Den franske Minister, Ridderen af Terlon i hans Historiske Mærkværdighedens danske Oversættelse af Hr. Delgalt anden Deel, Side 89. naar han beretter, at han bad den svenske Konge om nogle danske Rigs-Raadere Losladelse, fortæller videre: Jeg gif endog saa vidt med min Ansøgning, at jeg bad for en Lutherisk Præst, som tilhørde Dronningen af Danmark, og hvis Vardon jeg tillige holdt an om, endskjønt han var anklaget for en meget fæl Gjerning. Kongen af Sverrig svarede mig, at han gierne vilde give mig de danske Raads-Herrer løs, men hvad denne Præst angik, som havde vildet lade det Gemak paa Cronborg Slot ved en Mine springe, hvori han med sin Dronning logerede, det vilde han betænke sig paa, saasom han for sin Person's Sikkerheds Skyld ikke kunde lade see saa stor Mildhed imod et Menneffe, der var befunden udi sig en Misgjerning, som imod Raads-Herrerne. Men i hvor vel denne Konge sagde mig nei, saa mærkede jeg dog, at han nok benaadede ham; men tillige, at han vilde bedes mere derom, hvilket jeg og ved foresaldende Leiligheder gjorde. Endelig blev denne Lutheriske Præst frelst, for medelst den Langsomhed, som Kongen af Sverrig gif frem med i Processen imod ham, hvorudi han uden Tvivl vilde lade see en Høflighed imod Dronningen af Danmark. — — Saa vidt Terlon, hvis Fortælling paa dette Sted er ligesaa paalidelig som den Svenske Professor Pufendorphs b) paa et andet Sted.

X p 3

hverken

b) Pufendorphius Libr. IV. Hist. Car. Gustavi §. 52. p. 562. literas inquit, hinc inde portabat quidam exigua in cymba piscantis specie, qui eum inobservatus Hafniam penetrasset, noctu Helsingoram revelatus

hverken M. Gerner ei heller en anden Siellands Præst, som samme Tid var uskyldig fængslet paa Cronborg, men dode omsider i Frihed som Jubel-Lærer (hvis Historie herefter skal gives) havde

de

rus dum naves Svecicas præterit, visus est, scapham in se euntem conspissere; unde territus literas lapidi alligatas in mare projecit, non procul a litore, sed, rupto vinculo, quo lapis alligatus erat, Epistola ad littus adpulsa fluctuabat; quam eques e castris Helsingorami tendens inspectam sustulit ac Regi tradidit. Ita scena proditiæ detecta fuit, ac unus & alter facinoris architectus poenas capite dedit; alii pecuniam multati sunt, quidam aufugere. Inter quos & Studiosus quidam fuerat, qui Regem veneno tollendum in se susceperat. Om dette affvælige Stykke (med Forgift at omkomme den svenske Konge) er aldrig i Danmark hørt, eller fra nogen Pen læst en Tadel, særend fra Pufendorph; dog kan det ei komme os fremmet for, at denne ellers berømmelige Skribent ogsaa i denne Post har stukket de Danske med sin svenske Drod; efter som han ei allene paa adskillige andre Steder udi Carl Gustavs Historie har skrevet det om dem, som kyndige og reisfærdige Penne længe siden have giendrevet, og for al Verden bevist Sagen langt anderledes; men han endog udi hans Einleitung zu der Historie der vornehmsten Reiche und Staaten in Europa giver tilkiende, at, naar der handles om den Krig, som i Aarene 1675-79. førtes i Norden, har han anseet alt hvad priseligt af vore nu kiære og med os vel forenede Naboer var forrettet, ligesom igiennem et Forstørrelses-Glas, for hvilket alting udvider sig og bliver aldeles stort og anseeligt; og ei havt Mangel paa Ord (efter hans forte Skrive-Maade) til at tale berømmeligen om enhver Forretning, i Særdeleshed og i stykkevis; da tværtimod, naar der skulde mældes noget om de hellige Seiervindinger, hvormed de danskes Vaaben saavel til Lands som fornemmelig til Vands af Gud vare velsignede, har Pufendorph seet paa dem igiennem det Glas, der formindsker, indsnæver og gjør alting fast usigtbart; paa hvilket altsammen hans tidske Pen har ikke havt Naad til at yde vidtsæftigere Forflaring, end Overfatteren paa Latin har fundet indfatte udi disse saae og fattige 8 Ord: Cæterum mari eo bello superior res Danorum fuit. Det er da ei at undre over, at den der var vor Nation saa lidet bevaagen, har og fundet Behag udi, paa dette Sted at tilslæge og paadigte os noget, hvorved man for al Verden maatte være skamsfulde.

de nogen Deel i det afskyelige og lastværdige Foretagende, at sprengte ved en Mine det Kongel. svenske Herstabs Gemak; lige saa lidet havde Studenten Gregers Hansen (der skrev til sin Ven M. Jens Tikiöb i Kiøbenhavn det fatale Brev, der gjorde at Foretreden, da det kom i Svenskens Hænder) eller nogen anden havt i Sinde at omkomme den svenske Konge med Forgift, som Pufendorph fortæller, og om saadant under Sagen og Forsøret var bleven opdaget og beviisliggjort, da havde saadan en, hvis han havde bragt saa skielmsk et Mord til Ende, vist nok bleven kast paa Baalet ved Kong Friderichs egen Dom, hvis Siel gysede ved at bringe Konger om; saa det er skammeligt, at Pufendorph og Terlon har villet skrive det ingen Grund har haft til at foregive. Hvorledes, og naar har M. Gerner været befunden i sliq Misgjerning? Terlon kalder ham en lutherisk Præst, som tilhorte Dronningen af Danmark, rigtig nok; thi som Præst i Bircherød, var han Dronningens Slots-Præst til Hirschholm; men at den svenske Konge, ved at lade Gerner beholde Livet, har viist nogen Høflighed imod Dronningen af Danmark; kan jeg ikke see; thi havde det haardeste Fængsel, de grusligste Piinseler og Torturer kundet bringe Gerner til Bekjendelse om saadant afskyeligt Forsæt, eller nogen har kundet ham saadant overbevise: da havde han ingentunde bleven frie for den Død, Steenvinkel fik: kan vel være, at Ridder Terlon havde midlertid bedet for ham; men mere paalidelig og upartisk er Baron Holberg, naar han (Danmarks Rigs-Hist. T. III. p. 402) skriver saaledes: Hr. Henrich Gerner, som havde været Bud imellem Hutchinson og Steenvinkel, blev greben og domt til Døde, og blev hans Execution besluttet at skulle skee ved Høisingøer den 19 Aug. samme Aar, men den blev opsat, efterdi

Kong

Kong Friderich lod declarere, at een af de svenske Fanger i Kiøbenhavn skulde overgaae lige Medfart som de tilfoiede Gerner. — Udi H. Rostgaards Levnets-Historie p. 133. hedder det:

Kong Friderich gav en Svensk fornemme Fange hen
Hvorved vor Gerner blev sin egen Mand igien.

Men da han havde faaet Dodsens Bud, som fastsatte hans Hensrettelse Fredagen den 19 Aug. sendte han herom til sin bæangstede og saarede Hustrue et sorgeligt Brev saaledes lydende:

Min Allerkiæreste!

Efter som jeg haver i Dag ved 10 Slet faaet Bud at justificeres tilkommende Fredag, og mig ingen Tid mere forundes, endog jeg det haver begiært; saa er det min Formaning til Eder, at I, for den Dods Skyld, som Christus haver taalet, og den Erøst, som den hellig Aand meddeeler alle bedrovede Hierte, intet bekymrer Eder videre om mig, end det jeg Eder herudi ombeder: at I først og fremmest bestiller en Liigkiste med 6 Ringe udi, et Par fine Linbuxer, en reen Skjorte, en fin linned Nattoje, en Nathat og et Stykke rodt Klæde.

Derhos anmoder 4 Danne-Qvinder af Byen, som mit Begeme udi Kisten vil indvikle, siden saa mange enten Borgere eller hvem I synes, der kan bortdrage, enten her til Kirken eller og til Bircherød fra Byen ages, om det maae tilstædes, hvorom jeg i Særdeleshed vil have anmodet Commandanten. For det andet beder jeg Eder, at I ufortsvet Nat og Dag, efter denne Tids Leilighed gior Eders Flid til, at faae Bud til Kiøbenhavn. (at Tiden tages i Uge) For det tredie om I kan faae Bud til Hr. Peder i Liunge og
Mester

Mester Hans i Kamlose, da lader mig komme dem i Tale i Morgen eller paa Fredag heel tidlig. J haver ellers at raadsfore Eder med hvem J vil, men tager intet for mange Raad. J skal fornemme, i hvor det gaaer, at J haver havt en ærlig Husbond, baade i Livet og Døden, som skal have forment at være til i Eders Hukommelse efter Døden.

Henrich Thomæson Gerner.

NB. Kommer til mig vist i Morgen, om J kan ikke komme i Dag, og lader mine Børn og komme til mig inden den bestemte Tid.

Den mærkelige Afskeds-Tale, han havde sammenskrevet, for at vilde, om det maatte blevet ham tilladt, have holdet paa Retterpladsen, er endnu hos en og anden i god Glemme og stor Priis. Han har givet den saadan Titel: Homo proponit, Deus disponit, og Texten var tagen af 1 Petri 2 Cap. 17 Vers: Strygter Gud, ærer Kongen. Udi samme Tale har han blandt andet forklaret denne Sag saaledes:

Jeg haver haft min naadigste Herres og Konges Kong Friderich den Tredies Bud, at jeg skal ratione juramenti dæi, ratione fidei patriæ datæ, & ratione beneficii accepti, være en Tolk mellem Oluf Steenvinkel, nu salig hos Herren (som formeentes at være i Hans Majestæts Bestilling, efterdi ham intet Bestillings-Brev var givet af Carolo Gustavo) og en engelsk Oberst, ved Navn Richard Hurchinson, som for sin tilbudne Tjeneste fik Repuls hos den svenske Majestæt, og derfor tog Tjeneste under Hs. Majestæt af Danmark. Jeg haver vel undskyldt mig derfor for sine Aarsager, dog

efterkommet det indtil en anden i mit Sted er commanderet. Ingen Vaaben haver jeg optaget, ei heller læderet noget Menneſke, ikke desmindre er jeg paa et Menneſkes Ord, som ſagde mig ſaaledes at have hørt tale: Steenvinkler mueltigt god danſk, prøvet ved Torturen i 6 Timer, ſaa at de to Fingre af den venſtre Haand ere endnu næſten døde m. m.

Et Afſkrift af denne Tale eier jeg, og uden Tvivl er det Originalen, men, ſaa mange Afſkrifter, jeg har ſeet, ender med diſſe afbrudte Ord: frygter Gud (taler han til ſin Huſtrue) og gaae aldrig af min Faders Raad, men holder ham, næſt Gud, for Ederes. — Af denne afbrudte Final ſynes det, at Hr. Gerner havde midlertid ſaaet nogen hemmelig Kundſkab om hans Vardon, der blev ham tilbragt 8 Timer forend Executionen ſkulde ſkee, og derfor mueltigt har lagt Skriverteiet til Siden, og ei tilendebragt Talen, ſom ellers er heel mærkværdig. Hr. Gerner ſlutter ſin herom givne Beretning, hvoraf Hr. Procanceler Pontoppidan haver benyttet ſig, med diſſe fremmodige Ord:

Løvet være Gud, der har løſt alle diſſe Vaand, og giort det med mig ſaaledes, at jeg endnu har beholdt til overs en god Samvittighed, et fundt Legeme, god Formue, en naadig Dyrighed og et ærligt Navn.

Gerner kom Efter Freden, ſom i Leiren for Kiøbenhavn blev ſluttet den 27
 nier paa frie May 1660 kom Hr. Gerner omſider paa frie Fod, og med inder-
 Fod, lig Glæde blev modtagen ſaa vel af ſin Huſtrue ſom af ſin Mee-
 nighed, hos hvilken han i megen Kiærlighed levede, og med me-
 gen Frugt og Nytte arbeidede derefter i 33 Aar, midlertid lod
 han til ydermere Underretning herom, og til en evig Admindelſe,
 ei

ei allene de tunge tredobbelte Lænker og Jernlod, 36 Pd. vægtige, fastsatte tvært over for Prækestolen i Bircherøds Kirke, men endog en Tavle, hvorpaa dette efterfølgende er at læse:

Vincula Svecica.

Dette er et af de svenske Fængsel, som Hr. Henrich Gerner, Sognepræst til Bircherøds Sogn, haver baaret om Haand og Fod for sit Fædreneland, udi 18 Uger Nat og Dag No. 1659 og 1660, der han sad fangen paa Kronborgs og Helsingborgs Slotter udi 43 Uger.

Prov. 18, v. 14.

Hvo som haver et glad Hierte, han veed at stikke sig i Modgang, men naar Modet ligger, hvo kan det lide?

Triplicibus ferri cinctus sua membra catenis,

Candorem mentis frangier haud voluit.

Ante oculos ferrum, carcer versatur & urna,

Infracto est ferrum, carcer & urna nihil.

Pro Patria dulci memorem tot tantaqve passo

Nominis hæc famam Svecica vincla ferunt.

Udi de 33 Aar han efter hans Fængsel hensad ved Bircherøds Meenighed, fandt han sin Noe og Lise i at udarbeide mange, saa vel geistlige som verdslige, især poetiske Skrifter, som her efter skal anfores. I Aaret 1680 var han blandt 20 Candidater, som disputerede for Magister-Graden, da D. Ole Borch var Decanus, som dennem creerede. I Aaret 1690 blev han udvalgt til Provst over Liunge-Kronborg Herred, og dertil af Biskop D. Hans Bagger i Roskilde Domkirke indviet. I hans Tid skeede det, at Biskop Bagger, som havde sin Hystgaard, Ebberød i

bliver
Magister,
Provst,

Bircherøds Sogn, ordinerede Anno 1691 i Bircherøds Kirke, Hr. Falk Leth til Sengeløse og nok en anden Candidat til det hellige Lære-Embedede.

Endelig blev M. Gerner i sin høie Alder efter Værdighed og Fortieneste af Kong Christ. V. sat paa Viborgs efter Sören Glud **Bisshop**, ledige Bispe-Stoel, den 7 Martii Anno 1693, blev og creeret Doct. Theologiæ den 11 i samme Maaned. Blev derefter i Frue Kirke høitidelig indvied paa første Sondag efter Paaske, og var dette den sidste Bispe-Vielje, D. Bagger forrettede. I dette **hans sælsomme Død**, Embede levede han 7 Aars Tid. Hans sælsomme Død blev foraarfaget af et Stykke Rind han fik i Halsen, og var ikke til at faae herud med noget Instrument, saa at denne gamle Guds Mand maatte med et frisk Hjerter, midt i Overflodighed, doe af Hunger, og da han nu mærkede Døden nærmede sig, lagde han sig selv ned i sin Kiste, og der opgav sin Aand den 13de, andre **hans Alder og lange Tieneste** siger den 14de May 1700, udi hans Alders 71de Aar, da han havde tient udi offentlige Embeder 50 Aar.

Udi Viborg Domkirke blev han nedsat in Sacello australi Spir. Sto. Sacr. hvor hans efterladte Frue og Søn, Borgemester i Viborg, har sat ham dette Epitaph:

Cineres

Viri Nobilissimi & summe Venerandi

Domini Doct. HENRICI GERNERI,

Hafniæ nati 1629 d. 9 Decembr. qvondam Pastoris apud Bircherodios Siælandiæ 37 annos, Præpositi Districtus Lynge Cronæburgensis 3, annos Episcopi Dioeces. Wiburgensis 7 annos. Nec non Uxoris Dilectissimæ, Piissimæ & Nobilissimæ Dominæ DOROTHEÆ BIRCHERODIÆ natæ Bircherodii Siælandorum 1636 die

11 Oktobri XI filior. & filiar. Parentum iusto jure hæc urna contegit. Vixere autem unâ conjuges 44 annos, ille Pastor, Præpositus & Episcopus 70 annos, illa virgo casta & Mater fecunda 69 annos, Obiitæ anno salutis restauratæ 1705. Ærumnarum, bellorum, laborum, honorum & dierum saturi, resurrectionem carnis & gloriosam æternæ vitæ Coronam prætolantes.

2 Reg. 33., v. 18.

Lader hannem ligge, ingen røre hans Been.

Hans Original: Portrait, som pranger med et venerabelt Skæg, skal giemmes i det Kiøbenhavniske berømmelige lærde Selskab. Det Kobber, som efter samme er stukket, givede den store Poet D. Th. Kingo med dette smukke Vers:

Saa seer den Herrens Mand vor Gerner udaf Die,
 Sin Konges hulde Mand, som Giender ei kan boie;
 Hvis lærde Mund og Ven Guds Wiisdom forer frem,
 Hvis verdslig Klogskab og hvis Skialdre-Konst har klem.

Alf Kobber: Stik man ham dog ei saa lige fiender.
 Men hvo hans Bogers og hans Skrifter's Blade vender,
 Han seer, hvor hoit han gaaer i Lærdom og Forstand,
 Og desforuden er en Hjertens ærlig Mand.

Skrifter:

1. De Wiises Oeconomia Practico-Sacra. Kiøbh. 1662. 8of.
2. De Wiises Politica, Practico-Sacra. ibid. 1662. 8of.
3. Hesiodus paa danske Niim udsat, med mythologiske, politiske og oeconomiske Anmærkninger. ibid. 1670. 12. og 8.

4. *Utkonfning til Kong Christian 5te paa hans Salvoelses-Dag*,
ibid. 1671, 4to.
5. *Ἐκατον Φίνεμα* Christiano Vto ab expeditione Wismariana re-
duci, ibid. 1676. Fol.
6. *Orthographia Lingvæ Danicæ*, paa Dansff, hvorhos er trykt
hans Underviisning om det engelske Sprogs Udtale, ibid. 1679,
8vo.
7. *Kong Christian den Femtes berømmelige Land-Togs og af Gud
forlenede lykkelige Seiervindingers Ilias*, ibid. 1681. Fol. paa
Vers.
8. *Kong Christian den Femtes hyperlige Søe-Kustning, berømmel-
lige Søe-Slag og af Gud forlenede lykkelige Seiervindingers
navnkundige Utsffes*, 1681. Fol. paa Vers.
9. *Æres-Vers til Kong Christian den Femte formedelst Lovbogen*,
ibid. 1683. 4to.
10. *Kong Christian den Femtes berømmelige Bedrifiers og fem Aars
fra 1680 til 1685 continuerende Ilias*, ibid. 1685. Fol. paa
Vers.
11. *Danske Postill over Evangelierne*, ibid. 1684. Fol.
12. — — — over Epistlerne, ibid. 1693. Fol.
13. *Epitome Philologiæ Danicæ*, ibid. 1690. 8., in qua locu-
ples ingenium, ac indefessum in cultu vernaculæ lingvæ studium
laudabili sane opera ostendit. Saaledes sffriver M. Alb. Thu-
ra i hans *Collectanibus ad Ideam Hist. Lit. Danor.* p. 309.
Bogen

Bogen er skreven paa danske Vers, Hr. Procanceller Pontoppidan citerer samme ubi sin Danske Atlas, T. II. p. 294, og kalder den Henrich Gerners metriske Beskrivelse om Kiøbenhavn, og dets nye Fabriker.

14. Liig-Prædiken over Mogens Scheel til Jusinge 2c., Ridder, Stiftamtmand i Viborg, som døde 1694, men liigprædikenen blev ei trykt før 1697. Fol.
15. Det Nye Testaments med Anmærkninger, har han efterladt sig i Manusc., som Hr. Procanceller Pontoppidan har anført i Annal. T. IV. p. 185.
16. Afskeds-Tale at holdes paa Ketterpladsen over Terten i Petr. 2, 17.; Frygter Gud, ærer Kongen, Manusc.

9. Capitel.

Om

Dr. NIELS RANDULF,

Biskop over Bergens Stift.

Shan er fød Anno 1630, Natten imellem 19de og 20de Aug., Hans Fødsel Roeskilde kan ret bryste sig af denne Præste's Son. Hans og Hertomst, Fader var den for sin Lærdom og Betsalenhed berømte Mag. *)
 Envold

*) Hoorledes Sal. Hr. Treschow p. 93 nævner ham Doct og ubi Cimbr. Literat. l. c. ligesom og paa hans Liigsteen nævnes han Magister, ved jeg

Envold Nielsen Randulf, Dom-Propst og Sognepræst til Doms-
Kirken i Koeskilde, Propst i Somme Herred, Canonicus og en-
delig

jeg ei, uden det enten er en Trykfeil, eller og Hr. Treschow har taget
Faderen for Sønnen; men denne Solennitet skee jo efter Faderens
Død. I de Doctor-Promotioner 1630, 34, 40, 46, 50 og 1657,
som alle ske de i Faderens levende og Embeds-Aar, findes et M. Envold
Randulfs Navn.

Efterdi denne høilærde brave Mand saa lidet om mældes i Cimbrica
Literata, og endnu mindre i Alb. Barthol de Script. Danor. vil jeg an-
føre her hans Levnets-Historie korteligen:

M. Envold Randulf er fød i Hadersleb den 18 Febr. 1597. In-
gen af de Skribentere som have skrevet om ham, nævner hans Forældre
eller Forsfædre, men en af hans Descendenter har fortalt mig, at han
nedstammede fra en høi Person. Hans unge Aar anvendte han saa vel,
og ved Dyd og Flid erhvervede sig saa stor Versømmelse paa Univerfite-
terne inden- og udenlands, at han af Høisalig Kong Christian den Fier-
de blev allernaadigst antaget 1619 til Prinds Friderichs Informator,
i Sted for Lauvids Mortensen Scavenius, som udenlands havde faaet
høibemældte Konges Brev om at komme hjem, men for Pesten kunde
ei saa snart indfinde sig. Med Høisfamine reiste M. Randulf udenlands,
og begave de sig først til de foreenede Provindsler, og derfra til Brabant
og Flandern, hvor paa de Tider Krigs-Videnskaben var paa den høieste
Spids. Videre fortsatte de Reisen til Frankrig, og erholdt sig meest i
Paris, Orlean og Anjou. Vores Randulf var tilstede, da Prinds Fri-
derich med hans Broder Prinds Ulrich kom til St. Denis, for at see
det saa kaldte Tresor eller de Helligdomme som samme Sted ligge forva-
rede tilligemed de Franske Konges Insignia, hvor det mærkelig skee,
som Historien fortæller, at saa vel Prindserne, som deres Følge, fik Lyst
til at sætte den Kongelige franske Krone paa. Benedictiner-Munkene
tillode det dog, skøndt de allevegne reisede incognito, og deres Hofmester
og Domestikker havde Kongelig Ordre, ikke at give deres Personer til-
siende. Efter at de alle havde haft Kronen paa, syntes nogle den at
passe best paa Prinds Ulrichs Hoved; men en af Munkene sagde dertil
Nei, tog Kronen, satte den paa Prinds Friderichs Hoved, og sagde:
Den

delig Senior Capiruli (hvilken Phil. Lobbeus efter Joh. Molleri Ob-
servat. in Cimbr. Literat. T. I. p. 519. har taget for Sonnen)
hans Moder var Bente Rasmusdatter. Han var den ældste af sine
Sødfænde, som hosføiede Stam-Tavle viser:

Under

Den passer sig best paa denne Cavaliers Hoved. Alle Tilstødeværende for-
stummede ved denne Munkes Tale, der spaaede, at Prinds Friderichs
Hoved endelig maatte blive kronet, førend han døde, hvilket og skeede.
De Kongelige Prindser agtede at fortsætte Reisen videre igiennem Italien
og andre Lande, men blev hindret deri, formedelst den i Italien græs-
rende Pest; de andre Lande vare foruroeliggede af de Keiserlige: Savoien
var beængstet af Frankrig, Keiseren og Stænderne laae i Strid med
hinanden i Tydskland, og Krigs-Luen strækkede sig næsten over hele Eu-
ropa, hvorudover Hiem-Reisen til Danmark blev besluttet.

Til Tegn af hans Kongel. Majestæts høie Naade for vores Randulf
fik han Kongens Brev, dateret Haderslebhus den 24 Dec. 1625 *),
at han for bemælte sin Tjeneste maae bekomme det første Canikfedom,
der vacerer enten i Noeskilde eller Aarhus Capitel.

Der blev dog ikke noget Canikfedom eller Præbende ledig her i Capitel
telet de tvende Aar efter; thi da fik M. Randulf paa bemælte Konges-
Brev Confirmation, D. Crömp den 4 Aug. 1627, og just fire Uger
tilforn var gaaet de udi Kongens Graværelse regierende Herrers Wietsive
til Capitelet om Kongens Villie, for M. Envold til at nyde det vacante
Embede ved Noeskilde Domkirke, Brevet lyder saaledes:

Vi Christian den Fierde med Guds Naade zc.: Vor synder-
lig Gunst tilforn, Wider efterforn Os Elskelig M. Lauritz Skaboe,
Sognepræst till Domkirken dervedi Vort Riøbstad Noeskild, bliffuer
befordret till St Nicolai Kirke herudi Vort Riøbstad Riøbenhaffn,
da haffuer Vi Naadigst bevilget Os Elskelig M. Envold Nielsøn at
maa lade sig høre dervedi Domkirken, om han soulig efter Ordinan-
zen kand kaldes, och Gud til Vre och Menigheden till Opbyggelse

3 3

kand

*) Randulf var Hovmester hos Pringen medens han studerede paa Soroe Ridderlig
Akademie fra 1624 til 1627.

Under sin Faders Opsigt gik han i Koeskilde Skole, og blev derfra 1648 dimitteret til Kiøbenhavns Akademi med Testimonio fra Rector M. Hans Calundborg.

Efter

hand kiendes dygtig till samme Kald. Befalendes Eder Gud, Krefullt paa Vort Slott. Kiøbenhavn den 2 Julii Anno 1627.

Under Vort Signet.

Høibemældte Hans Majestæts forordnede Reglerings Raad vdi Hans Majestæts Graværelse:

Christian Frys. Christopher Wisfeld. Frantz Rantzov.

Paa denne Skrivelse kunde menige Koeskilde Capitel ei andet end respectere, helst M. Envolds gode Rygte om hans Lærdom og rare Egenffaber var dem alt bekjendt, da han og alt for 2 Aar tilforn var bleven designatus Canonicus Koeskildensis, og derfor strax bestemmede en Dag til at høre ham i Domkirken, hvorefter Capitlet udsærdigede hans Kaldsbrev uforsøvet, og kaldede ham at være en eneste Sognepræst (hidtil havde været tvende Sognepræster) til Domkirken — under deres Capitels Secret, Koeskild den 23 Julii Anno 1627.

Saaledes blev denne dydige Mand Sognepræst her til Domkirken i hans 31te Aar, og lægger jeg herhos Mærke til Guds alvise Forsyns besynderlige Bestyring: da M. Laurids Mortensen Scavenius var udenlands fra kaldet hjem 1619, for at være Prinds Friderichs Informator, men kunde for Pesten ei komme saa hastig, blev M. Envold antaget i hans Sted: Nu M. Scavenius forflyttes fra Koeskild, kom M. Envold atter i hans Sted.

Udi dette Embed sad han næsten 40 Aar, nød baade megen Sorg og Bedrøvelse, men og megen Glæde og Hoiagtelse: Han maatte med Bedrøvelse see Aar 1647 at 160 Huse og Gaarde i Koeskilde bleve lagde i Afse: han maatte med megen Sorg fordrage de Svenske, der 1658 havde Koeskilde inde og maatte da forsmerte Krigens Jammer og Nød, men han nød og megen Glæde i at see sine Børn forfremmede og vel forsørge: han blev brugt i mange vigtige Forretninger: saaledes var han 1648 den 17 April blandt den store Forsamling af Geistlige paa det
Kon

Efter fuldbødet *Cursum Academicum*, gik han til Tydskland, hvor han især paa de *Sachsiske Høiskoler* en Tid lang ovede sig i
reiser uden-
lands,

3 } 2 Sprogene

Kongel. Stot i Kiøbenhavn, paa det Siøllandske Clericiske Begne tilslige med 3 andre Provster committeret ved Kong Friderici III Valg, han var 1650 atter committeret ved Prinds Christians Udvælgelse (herom vidtskiftigere paa et andet Sted.) Ved 3de Wispe-Valg har han 1639, 1652 og 1653 voteret, og paa hans Votum er altid bleven reflecteret. Han havde erhvervet sig stor Yndest og Anseelse, ei allene i Dom-Capitelet som Senior, men og hos Magnaterne her i Riget for hans store Erudition og ypperlige Sindss Gaver; Cancellers Schested skrev ham til Aaret før han døde, og kalder ham sin gode V. n, i samme Brev han søger Capitelet om det vacante Cantorat til sin Søn Eric Schested. Ole Rosenkrantz siger om ham i *Status Triumphal.* memor. D. N. Trolle erecta 1679, saaledes: *Insignes eruditione viros summo semper favore complexus est — & dum præfecturam Roeskildensensem gerebat (N. Trolle) M. Enevaldum Randulfum atque M. Joh. Colundanium, qvi præter summam literariæ rei scientiam ob magnum insuper rerum usum & exquisitam experientiam dignissimi.* D. Peder Winstrup Junior har og beæret vores Provst Randulf med et sundrigt Epigramma, som findes *Libr. 3. p. 966.*

Men hvor meget han har været æret og yndet af Adel, af Geistlige og Verdslige, saa er det dog lidet at ansee imod den Ære og Ynde, den Mildhed og Naade hans allermildeste Konge bevisede især derudi, at han 2de Gange tilkød ham Wispedømmer; første Gang 1661 efter Biskopen Marcus Humblet i Stavanger, men han med allerunderdantigst Taksgelse undskyldte sig, og udbød sig Kongens Naade for sine Søner, hvorpaa Sønnen Rasmus Randulf blev 1661 Landsdommer over Løslund og Falster, og Niels Randulf blev paa samme Tid Sognepræst i Riege efter D. Christian Tauson, som blev i Sted for vores Provst Randulf givet Stavangers Wispestol. Anden Gang blev Bergens Wispedømme ham allernaadigst confereret, men han betakkede sin store Velgjerer, som vilde have ham i saa naadig Thukommelse, undskyldte sig som tilførn, og bad at denne Naade maatte falde paa hans Søn, som nyelig
for

Sprogene, i Philosophie og Theologie, og 1652 til Leipzig publice disputerede de resurrectione Christi, under D. Henrici præsidio.

for 6 Maaneder tilforn var kommen til Helliggiestes Menighed, og denne Søn er vor Jubel-Læser, hvis Historie her egentlig gives:

Denne Søn med flere, som Stamtaavlen udviser, var avlet med Bente Rasmusdatter. Hvem hun har været, har ieg ikke fundet udfinde, men at hun har været til Hove, slutter jeg deraf, at deres Bryllup stod paa Kiøbenhavns Slot, Aar 1628 Hellig 3 Kongers Dag.

En Deel Aar før hans Endeligt, var han rørt paa den ene Side, hvortil han fik Begyndelsen, da Eversken huserede her i Kjøstilde. Denne Apoplexie tog med Alderen mere og mere til, saa han maatte søge hos Hans Majestæt med Capitelis Samtykke om en Medhjælper, og blev ham da i Aaret 1660 allernaadigst forundt en Adjunctus og Successor, i den ved Kjøstilde Gymnasio værende Lector Matheseos M. Jens Franz. Trojel, som levede kun 5 Maaneder efter Provst Randulf. Denne vores gamle Tertullius blev ved, saa længe det var ham mueligt, at lade sig høre i Menigheden, og da hans Svaghed ei tillod ham at komme paa Prædikestolen, saa blev han ved, siddende paa det store Kirkegulv, at forrette Prædiken og forkynde sin Herres Villie, indtil denne Guds Mand gif ind i sin Herres Glæde den 30te April 1666, (ifke 1667, som Cimbria literata T. I. p. 519 har) han ligger begravet her i Domkirken paa det store Gulv, ved Siden af det Sted (efter Fortælling) han i sine sidste Aar sad og prædikede, og er det heel mærkeligt, at i dette Aar bortdøde 3 Præster her ved Domkirken. Han blev nedfat i sit murede Begravelse, ved Siden af sin Søn Landdommer Rasmus Randulf, den 11 May. Hans Frue levede 7 Aar efter ham, og blev 1673 den 16 Julii nedfat hos sin i Herren salig hensevrede Ven, som havde levet her i Verden 69 Aar, 2 Maaneder og 12 Dage, altsaa ifke i hans 72de Aar, som Cimbr. Literat. l. c. sætter, hvilket er nok sat efter det Aars-tal paa hans Grav-Steen som hans Enke 1667 lod lægge, og sammes Græffkrift er at læse i Marmora Danica. Men paa en stor udruklet Messing Plade, som Aar 1742 blev funden i Begravelsen, var følgende Inscription:

Mag.

dio. Naa udenlandske Reiser anvendte ham tillige med sin yngre Broder Rasmus Randulf 7 gandske Aar, og skal de have været ved den hellige Grav. Efter Hjemkomst til Fædrelandet, tog han 1657 Gradum Magisterii, Decano Petr. Spermanno, 1661 den 7 Junii blev han kaldet til Sognepræst i Kiøge efter D. Christ. ^{bliver Præst} Tauson, som blev givet Stavanger Bispedom, og den 19 Junii ^{i Kiøge,} erdinerede vores Randulf, fordi Erkebisp Svane var reist til Norge (M. Niels Randulf var ei Præst i Himmelef som sat. Hr. Treschow p. 93 sætter; thi Hr. Simon Nielsen Nestved var Sognepræst i Himmelef fra 1646 til 1665.) Der er og en Feiltagelse, naar Hr. Procanceller Pontoppidan i hans Annal. T. IV. p. 239, og efter ham Hr. Alb. Hæring i hans Bergenske Præste-Historie p. 80 beretter om M. N. Randulf i Kiøge: Daseibst litte er beym Einfall der Schwedischen Armee, welche besagte Stadt fortificirte, und ihre Haupt-Magazins da hatte, viel Noth und Kummer in zweyen Jahren. Thi M. Niels Randulf gif den Tid til Volds i Kiøbenhavn med de andre Studentere, og da Beleiringen var ophævet, og Freden sluttet den 27 May 1660, og da han blev Præst i Kiøge 1661 den 7 Junii, var der neppe en Svensk at finde i Kiøge. Han blev og medens han var i Kiøge 1662 udvalgt til Provst over Ramsøe Herred. Aar 1665 den 5te Martii og Provst,

3 i 3

blev

Mag. ENVALDUS NICOLAI RANDULF

Ecclesiæ Capituli quæ Roeskildjæ est Pastor Primar.
Præpositus Sömmensis, Senior in Capitulo Roeskildensi
Natus Hadersleben Anno 1597 die 18 Februarii,
Denatus Anno 1666 die 30 April ætatis 69. 2 Mens. 12 di.
Anno Pastorat. & Præposit. 39, Canonicat. 38.
Animam Deo Corpus Humi Famam Orbi reliquit.

Skrifter fra hans Haand ere 5, ansførte i Cimbr. Literata T. I. p. 519, 520, og andre Stæder.

blev han indfaldet at være Sognepræst ved Helliggeistes Menig-
 hed i Kiøbenhavn (efter Hr. Anders Jensen eller Hansen, Roeskil-
 densis, som døde 1665 i Januario) hvilket Embedet han ifkun nog-
 le Maaneder betiente; thi da Biskop Jens Skielderup 1665 den 3
 Oct. var død, saa blev vores M. Envold Randulf, hans Fader,
 af Kong Friderich III. kaldet til Bergens Bispedom; men han
 undskyldte sig her atter for denne Bispestoel, ligesom for
 Stavangers 1661. (Et stort Beviis paa sin Konges Naade) gi-
 vende tilkiende hans høie Alder og svage Legeme, og bad at saas-
 dan Høif kongelig Naade maatte falde paa hans Son. Sonnen
 blev da allernaadigst sat paa Bergens Bispestoel, og dertil ordi-
 neret af Erkebiskop Svane. Da den store og solenne Doctor-Pro-
 motion blev holdet 1675 i Folge Kongel. Majestæts Misfive af
 13 Aug. 1674 til Biskopen af Sieland, blev Biskop Niels Ran-
 dulf iblandt de 11 hoiårde Candidater creeret Doctor Theologie
 af Pro-Decano D. Georg Wirzleb. (Om denne Doctor-Promos-
 tion som af adskillige Omstændigheder er mærkværdig, kan læses
 fuldstændig hos sal. Hr. Treschow p. 94., sal. Probst Zwergius
 p. 300.)

Da Kong Christian den Femte Aar 1685 i nogle Dage med
 sin høie Nærværelse glædede Bergens Stad, hørte han Dom. III.
 post Trinitat. D. Randulfs Prædiken med saa stor Fornøielse, at
 Hans Majestæt Dagen derpaa besøgte ham i hans Huus, og
 tog allernaadigst til Takke med et Ustens-Maaltid. Kongen af-
 lagde og sin Bert saa mild og naadig, at Eftermænd i Embedet
 har Aarsag med største Tak at erindre sig samme Kongel. Naade,
 som bestaae i Konge-Tienden af Indre Sogn, hvilken Kongen
 perpetuerede til Bispestolen, saaledes: at af samme kan bestrides
 deels

deels de aarlige Reparationer paa Biskeps-Residensen, deels og Enkeltpension, naar den af Embedet skulde udgives.

Hr. D. Randulf oplevede den store og fast almindelige Brandskade i Bergen 1702, som i hans Traværelse paa Bispe-Residensen te ham ved Huus og Hiem og alt hans Formue, men især hans af Alb. Thura in Idea Hist. Literar. p. 231 berømte kostbare Biblesbibliothek; derfor savner vi hans Manuscripter, men især hans rare Diarium over hans 7 Aars udenlands Reiser. Men ved hans Reise i sin høie Alderdom til Kiøbenhavn, at søge nogen Hielp hos Kongen for de afbrændte Kirker, Hospitaller og Skolen, saae han af Kongel. Mildhed samme igien af Alfen opreiste, og var det den Gang (skriver Hr. Treschow) han uden Tvivl udvirkede, at Bergens Skole, som før var af Træe, blev igien opbyggt af Sten, hvorom Alb. Thura i hans Idea Hist. Lit. Dan. p. 90 saaledes skriver: *Postea hanc Scholam (Bergensem) incendio vastatam de novo extrui curavit 1639 M. Ludov. Muntherius Episc. Bergens. quam postea 1705 Episcopo D. N. Randalpho lateritiam ex lignea fecit Regis clementissimi Friderici IVti munificentia.* Han fik og samme Tid sin Bispegaard opbyggt, ved samme anlagde han med store Bekostninger en saa rar Have (meest for hans Estermand) som neppe fandtes lige til i Norge. Men om hans fortreffelige Egenstaber og langvarige Embeds roesværdige Førelse, vil jeg her anføre Hr. Procanceller Pontoppidans herlige Eloge, naar han i Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 240 saaledes mælder: *was er in Vinea Domini gebauet und geflanget, verdienet eigentlich von mir gerühmt zu werden, und da kan ich mit Wahrheit bezeugen, daß D. Randulf einer derer würdigsten und besten Bischöffe dieser Länder seit der Reformation gewesen sey. Der mehr als 80 jährige*

sider Ilds-
vaade,

hans rare
Egenstaber,

venes

venerable Bort, welcher an manchen andern alteram partem Episcopi ausgemacht, kam an ihm in keine Consideration, da er in guten Wercken thätige Glaube, die Weisheit, Wachsamkeit und ansharrende Gedult, ihn recht ehrwürdig machte. Was ich auf meinem Posten in Publicis gutes vorgefunden von der Art, daß mans einem Antecessori verdancken kan, des dancke fürnehmlich und eigentlich ihm, bestrebe mich auch seiner Spuhr, wo dieselbe angetroffen wird, nachzufolgen. Indessen ersehe, zu meiner Erinnerung, aus dessen nachgelassenen Schriften im Stifte Archiv so viel, daß er mannigfalt Noth und Mühe genug gehabt durch alle Arten des Widerstandes hindurchzubrechen, und gute Ordnung im Hause Gottes aufrecht zu halten.

D. Randulf skal i sine sidste Leve-Aar, formedelst sin høie Alder og Svaghed i Fødderne have havt en særdeles Kongel. naadigst Tilladelse at ordinere Præster hjemme i sit Huus. Han oplevede saa mange Aar i Bispe-Embedet, som neppe nogen Biskop for ham i Norge nemlig 46 Aar, og skal have været en meget sagtnodig, from og godgiørende Mand, hvorover hans Død af mange, særdeles af fattige i Bergen blev meget beklaget, da han Anno 1711 den 14 May, som var Christi Himmelfarts Dag fik Lov at fare til Himmels og være med Christo sin Frelser, efter at han havde levet 80 Aar 8 Maaneder og 14 Dage, og tient i Guds Kirke, at regne fra hans Ordinations-Dag til hans Døds Dag, 49 Aar 10 Maaneder og 15 Dage. Han har altsaa ikke tient (som Hr. Treschow beretter) 51 Aar og levet i 82 Aar *) ikke heller har han, som i de Kiøbenhavniske Nyere Tider

hans Død,

hvor længe
han har
tient,

*) Jöchers gelehrten Lexicon T. III. p. 1899 siger ham 82 Aar gl. ligesom hans Fader 72 Aar gl., men begge Deele urigtig.

dender om lærde Sager for Aar 1733, No. 10 anføres, betient Biskopdommet næsten i 52 Aar. Af hans langvarige Biskep-Embede har Forfatteren af Novis Literar. Maris Baltici ad annum 1703 menſe Aug. p. 182, anmærket denne Sielendhed, at allerede 8 Aar for hans Død var der i det gandske Stift ikke een Præst i Live, som jo havde ved hans Haand faaet Ordination, uden allene den da nyelig dode tydske Præst i Bergen M. Henrich Oldenborg, som i Tydſkland var bleven ordineret.

Han har tvende gange været gift: Aar 1661 kom han i ^{hans} Ægteskab med Merre Pedersdatter, den Kiøbenhavnſke Borgemeſters Peder Pedersens Datter (hun var Søster til den theologiske Professoreſ Rasmus Brochmanns Frue, Elle Pedersdatter.) De bleve viiede i Nicolai Kirke af Sognepræsten M. Michel Henrichsen den 10 Nov., som var Dom. XXII. post Trinitatis ved Hei- messe Tienesten. Hun fødte ham 6 Børn, og forlod ham ved Døden 1680. Over hende har Sognepræsten ved Bergens Domkirke Mag. Ambros. Hardenbech udgivet Liigprædiken, trykt Kiøbenhavn 1680, 8vo. Samme Aar reiste han i et fornødent ^{15. Dec 1680.} Ærinde til Kiøbenhavn, og da kom han anden gang i Ægteskab med Dorthe Cathrine Wandal (en Datter af den Kiøbenhavnſke Biskop D. Hans Wandal, som var død 1675, og Frue Anna Cathrine Winstrup, en Datter af D. Ped. Winstrup, Biskop i Skaane.) Sal. Hr. Professor Rasch i Odense har engang berettet mig, at Biskop Randulf havde, medens han var Præst 1665 i Kiøbenhavn, staaet Tædder til denne hans Brud, som fødte ham en Søn og 4 Døttre i 30 Aars kiertlig Ægteskab, men gjorde ham til en bedrovet Enkemand i Aaret 1708. Over hende har Stiftsprovsten i Bergen M. Ole Storm holdet Liigprædiken:

A a a

diken:

diken: om Trost i Trængsel, Røe i Uroe, og Fred i Ufred, af
 Exren Joh. 16, 33. Kiøbenhavn 1710, in 8ol.

Han skal efter bemeldte Ildbrand have samlet adskillige Maa-
 nuscripter og efterladt sig en anseelig Bogsamling, hvilket alle blev
 overladt til hans Son Hr. Consistorialraad Randulf, men blev
 siden solgt til Biskop Deichman i Christiania.

Hans trykte Skrifter ere urigtig anførte hos Hr. Treschow
 hans Skrif- p. 98, og derfor anføres her:
 ter.

1. Disputatio Theologica de Domini nostri Jesu Christi Resurrectio-
 ne tam typis, quam dictis utriusque Instrumenti, præpomis
 autem duobus Prophetæ Hoseæ vaticiniis comprobata, sub Præ-
 sidio Dan. Henrici Theol. Doctor & Prof. Canonici, habita
 1652, 4to.

2. Liigprædiken over Mag. Ambrosius Hardenbech, Stiftsprovst i
 Bergen, om den Apostoliske Røes, af 2 Cor. 1, 12. Kiøbh.
 1695, in 8ol.

3. — — over Inger Olufsdatter Worm, Biskop J. Schelderups
 Enke, som døde i Majo 1677, 4to.; under Titel: De Bes-
 drevedes Sinder og Sielerøe, af Ps. 116, 7. 8. 9.

4. — — over Mag. Anders Bruun, Stiftsprovst i Bergen, om
 de Troendes hellige Lillid, af Ps. 73, 25. 26. Kiøbh. 1706,
 4to. Saa har man og fra hans Pen foruden hans rare Apro-
 bationer til Trykken for adskillige Skrifter, ogsaa a) hans græ-
 ske og latinske Vers for i hans Faders Mag. Envold Randulfs
 Skrift, kaldet Resonabilis Echo, 1649. b) Hans Brev til

Hr.

Hr. Hans Egede, indrykket i saammes Relation om den Gronlandsske Missions Fortsættelse og Forbedring p. 4. dat. Bergen 19 Aug. 1710 i hans Ottretende Aar.

10. Capitel.

Om

Dr. P E D E R K R O G,

Biskop over Tronhiems Stifte.

Denne mærkværdige og grundlærde Mand, er fød i Jylland i Hans Fødsel Aarhuus, hvor hans berømmelige Fader var Collega Scho- og Herkomst, læ, Conrector, tilsidst Rector Scholæ, Assessor Capituli Senior, og Sognepræst til Weilbye, som døde Jubel-Lærer Anno 1685. Hans Farsfader var den ældgamle Hr. Niels Krog, Provst over Bergshjffels Provstie og Sognepræst til Berg-Næbe og Ussach, som døde Jubel-Lærer og oplevede sit 100de Aar. Begges Historier findes herefter paa sit Sted, og saaledes haver Fader, Son og Sonne-Son været Jubel-Lærere. Hans Farsfader var Hr. Christen Krog, den første Lector Theologiæ i Opsloe og Canonicus Capituli, som regnede sig at nedstamme i lige Linie fra Kiril Krog, Hr. Torsten Jarls Son, om hvilke Snorre Sturleson mælder p. 379, og nærmere sees paa den hosfoiede Stamtafle.

Hans Moder var Cecilia Blichfeld, hvis Forældre og Forsfandre kan sees herefter paa Jubel-Lærer M. Christen Blichfelds Stamtafle. Hun fødte ham til Verden den 8de April Aar

1654. *) Han blev fra Moderens Bryst bestemt til Guds Huus ses Tjeneste. Til Forældrenes største Glæde tiltog han daglig i Forstand og Vittighed, og fattede snart sin Borne-Lærdom, saa at hans Fader gjorde selv Begyndelsen med ham i det latinske Sprog da han faldte sit fjerde Aar, og da han var i sit 8de Aar, blev han af Aarhus Biskop M. Hans Brochmann i den offentlige Skole-Examen 1662 kiendt dygtig at nyde Sted i Skolens 4de Lectie, hvor da de berømmelige Lærere Hr. Jacob Söfrensen, siden Sognepræst i Einaae, og Hr. Niels Clemenssen, siden Sognepræst i Siern, vare hans første Lærere, som ingen Umage sparede, de begyndte Wiisdoms Lineamenter i hans unge Sind ydermere at afbilde. Men som han faldt i Sygdom, og hans svage Legeme formeente ham den Tid længere Skolegang, tog hans Fader ham atter under sin egen Underviisning, hvorved Gud gav Lykke og Belsignelse, at den unge Krog udi sine Præceptis, Authoribus og Poetis baade udi latinske og grædske Sprog gjorde saa ønskelig Fremgang, at han 1666, lidet for sit tolvte Aars Udgang af Biskopen D. Eric Grave i den offentlige Skole-Examen fik Sted i Mesterlecties overste Part, og blev Supremus Scholæ. Her gjorde han i fire Aar usædvanlig Fremgang under sin Fader M. Niels Krog og Convector M. Joh. Georg Rhodius, derved omhyggelige Underviisning, vel blev han i Alders 14 Aar af velbemældte Høiarværdige Biskop Grave a) kiendt dygtig at udsendes til Academiet; Men den kiære Fader, som betragtede hans unge og sngtige Alder, hans liden Væxt og svage Legeme, holdt det

raa

*) Iffe 1649, som mældes i Anonymi Brev til Sr. Wesling 1732.

a) Iffe Biskopen M. Hans Brochmann, som Hr. Treschow ommælter p. 99; thi B. Brochmann døde 1664, altsaa 4 Aar førend Peder Krog var fiorten Aar.

raadeligst endnu et Aar at holde ham hos sig. Midlertid havde den unge Krog Adgang til Biskopens Bibliothek, hvor han ofte nød Biskopens gunstige Samtale, under hvilken han lærde, hvordan han skulde benytte sig af et Bibliothek, og bruge en Bog: saa gik og ingen Maaned forbi, at jo Krog enten disputerede eller holdte offentlige Taler i bunden og ubunden Stil, og ofte overlevede Specimina diligentia & eruditionis, som Biskopen med megen Fornøielse modtog, og aarlig ved Skole-Examen opmuntrede Krog ved et Præmium diligentia.

Udi bemædte 2 Aar lod Faderen ham, naar nogen af Skolens Colleger reiste bort, forrette deres partes, for derved at prøve og øve ham i at undervise andre.

Saaledes anvendte han de sidste tvende Aar i Skolen, og holdt det stedse for sin store Lykke og Fordeel at Faderen i disse 2de Aar beholdt ham hjemme.

Endelig blev han med Faderens Testimonio sendt til Rigsbenhavns Academie Aar 1670, da han fyldte sit sextende Aar, og var samme Tid D. Wirzleben Rector Magnificus og D. Erasm. Bartholin Decanus. Her udstod han sine Prover med saadan Færdighed og Nøes, at Patres Academiæ udi sine Attester ikke kunde finde saa høi en Charakter som han fortiente, og derfor skrev: Talem, qualem nec audivimus nec vidimus.

bliver
Student,

Han fik strax Lyst til at besøge fremmede Høiskoler, og derfor med Professorenes Tilladelse drog tilligemed hans ældre Broder M. Niels Krog, der var Attestatus, i August Maaned samme Aar til Kjøbenhavn, - hvor de nåede Huus og Bord hos Prof. Theol. Mich. Cobabum. Her begyndte han ikkun sine Philosophiske Stud-

reiser uden-
lands,

deringer, blev bekiendt med Professorerne, og drog samme Aar tilbage til Kiøbenhavns Academie; Men følgende Foraar 1671 reiste han atter til Rostok, nød forrige Logemente og under de Herrer Professorer Becher, Grap, Dringenberg og flere fortsatte sine philosophiske og philologiske Studeringer, men besynderlig studerede han Theologien under Professor Theol. D. August Varenium, og kunde ikke noksom forundre sig over hans vidtloftige Erudition i de theologiske Videnskaber og de orientalske Sprog, hvorudi vores Krog mangfoldig profiterede udi 2de Aar, han stedse besøgte hans Collegia Theologica, og desuden privatim af denne store Mand blev underviist og anfort i sine Studeringers Fortsættelse, saa der neppe gik nogen Dag forbi; Krog jo havde den Lykke at omgaaes denne berømmelige D. Varenium, hvorfør Krog ofte brugte det Ordsprog: Ad memoriam tanti viri totum me composui, og kunde aldrig tilfulde beromme denne store Mand's mod sig beviiste velgiørende Godhed. Efter saavel anvendte 2de Aar reiste han i Foraaret 1673 til Leipzic, og blev bekiendt med Schertzer, Rappolt og flere der værende berømmelige Professorer, reiste saa derfra for at besøe Dresden, hvor han besynderlig admirerede den berømmelige Hof-Prædikant Glykriani Betsalenhed. Derfra drog han til Erfurt, og efter et kort Ophold reiste til Jena, hvor han horte D. Musæum, D. Weisium, og i Besynderlighed blev bekiendt med Prof. Weigel, *) som formedelt sine store

Viden:

*) D. E. Weigelius, Prof. Mathem. til Jena, begynde 1696 paa Rosensborg i Kiøbenhavn at forfærdige en af Kobber stor Himmels-Globum, der ligesom Himmelen skulde i 24 Timer ombreie sig, vise Stierner, Dag og Nat i deres naturlige Stikkelse: derhos vise Stjernernes Figurer efter deres Inddeeling, hvilket skulde forestille de Europæiske Prindsers Baabener. Ordet gik, at Weigelius kunde ei fuldføre dette begynde

Videnskaber in Mathematicis & Mechanicis var i stor Anseelse, udi hvis Huus Krog opholdt sig og meget profiterede, fra ham tog han Afsked i September, og drog til Wittenberg, som han kaldte Almam Orthodoxiæ Religionis Nutricem & Statricem, og udvalgte sig her at blive, for at fortsætte sine Studeringer. Her gjorde han sig strax bekiendt med de Herrer Professorer Abrah. Calov, Joh. Meisner, Mich. Walther den yngre og flere, og midlertid in disputando publice & privatim blev saa yndet af Studenterne, at han aabnede sine Collegia Philosophica, Philologica, Mathematica & L. L. Orientalium udi hans Alders 19de Aar, og samme med almindelig Roes lykkelig tilendebragte. Midlertid lod Academiet til Wittenberg ham tvende gange erindre, at han enten maatte ophøre med sine Collegier, eller og antage Honores Academicos, for hvilket han in honorem Academiæ Patriæ undslog sig; men da han tredie Gang af Facultate Philosophica blev paalagt, enten at tage Graden eller aldeles ophøre med at holde Collegier, som var stridende imod Academiets Statutter, blev han af sine Collegianter, som godvillig tilbode at udrede Beføstningerne, saaledes overtalt, at han 1675 i hans 21de Aar efter holdte Disputatø tog Magister-Graden under D. Joh. Qvensted S. S. Theol. Prof. som da var Rector Magnificus, og M. Balthaz. Stolberg L. Gr. Prof. som var Decanus, og fik han derpaa Frihed at fortsætte sine Collegier, i hvilke han daglig saae flere og flere Collegianter. Midlertid ved de Herrer Professorum Dassovii, Hillingeri og Rudelii gode Underviisninger excellerede han privatim de orientalske Sprog, udi hvilke han viiste en Proeve paa sin Fremgang,

holder offentlige Collegier,

Da

gynkte Værk, denne kunstige Machine, og derfor var allerede betænkt paa, hemmelig at drage fra Kiøbenhavn; Men vor fortreffelige danske Mathematicus sal. Römer hjalp ham til Rette.

da han til sin ældre Broders M. Niels Krogs b) Sognepræst i Skive, hans Bryllup med Cathrine Majoner i A^r et 1674 hidsendte Bryllups Vers, forfatter, ikke i 10, som velbemældte Hr. Treschow p. 99. beretter, men i 9 Slags Sprog, nemlig: Hebraisk, Chaldaisk, Syrisk, Arabisk, Samaritansk, Græsk, Latinsk, Tydsk og Dansk, som er trykt Wittebergæ, Typis Joh. Haken, 1674, 4to.

M. Peder Krog berømte i Besynderlighed et Collegium Theologico Disputatorium, som den fortreffelige Disputator D. Joh. Deutschmann S. S. Theol. Prof. hver Søndag Eftermiddag nogle Timer holdte gratis i sit eget Huus c) hvortil ingen lettelig indfandt sig, uden Adulti og Magisteriales, da en eller anden paatog sig at defendere de til en anden Samling foresatte Theses, andre igien at opponere, alt udi beste Orden under velbem. D. Deutschmanns Præsidio. Dette Collegium besøgte M. Krog idelig saa længe han var i Wittenberg; men som han tilligemed sine egne Collegiers Holdelse og idelige Studeringer blev saare udmattet, baade paa Synet og Legemet, saa tog han mod det Tilbud af den unge Adelsmand Jörgen Scheel Christensen, som da var i Wittenberg,

og

- b) Det var ham, der var antegnet i Gros-Canceller Griffenfelds egenhændig skrevne Censur, funden i hans Stuel i St. Nicolai Kirke, hvor det heber: Hr. Niels Krog predichete sehr wohl — og in Margini stod: Hat einen Dienst erhalten — nemlig han blev 1672 Sognepræst i Skive; 1674 Provst i Herredet, og døde 1680.
- c) Denne gamle Doctor Jubilæus, Joh. Deutschmann, som bevistte vores Krog saa stor Yndest og Godhed, holdte idelige Exercitia Disputatoria og ofte sagde: Er wäre niemahls vergnügter und gesünder, als wenn er disputirte; ja ved hans store Steen-Smerter, under hvilke han oplevede 8 i Aar og 2 Dage, pleiede han at sige: das Disputiren wäre sein bestes Remedium wider den Stein.

og for at forfriske Sind og Legeme, drog med i hans Følge tillige med Scheels Hofimester M. Helmer Bang. De forlode da Wittenberg i Foraaret 1676 og fortsatte Reisen til Nimwegen, hvor den navnkundige almindelige Fred i Christenheden blev forhandlet paa Danmarks Side, af vice Stattholder Just Höeg, som der var overordentlig Ambassadeur. Om Krog længere fulgte med Jörgen Scheel, veed jeg ei til visse, men ved samme Tid kom Krog til Leiden, hvor han blev bekiendt med den berømmelige D. Alando Westmann under hvis Anviisning han excolerede Philologiam Sacram, havde desuden Omgang med Professor Friderich Spanheim den yngre, og andre Lærde. Og som han paa dette Sted af Curiositet besøgte de anatomiske Sectioner, lod han sig og overtale at tage Culcellum anatomicum i Haanden, hvormed han nogen Tid continuerede; Men da de Herrer Professorer lærde at kiende leonem ex ungue søgte de at overtale ham til at antage Professionem Anatomicæ ved deres Academie; Men Amor Patriæ og Studium Theologiæ holdte ham derfra, hvorpaa han drog til Utrecht, og blev bekiendt med den berømte Joh. Leusdenio, for hvis Skyld han der opholdte sig nogen Tid. Efterat han havde besøgt disse hollandske Stæder, havde han foresat sig at reise til Engelland og Frankerige, men som Krigen endnu vedvarede, og han frygtede for Søe-Revolvere, besluttede han sidst i Aaret at reise til Magdeborg, hvor han fik Kost og Logemente hos den fromme og flittige M. Christian Sriver, og hos denne gudfrygtige Præst lagde sig i god Noe efter Studium Homilericum. Her fandt han og en fornoielig Udgang til D. Reineo Medico, som han formedelst hans store Kundskab i det arabiske Sprog meget frequenterede, og havde Frihed at besøge hans Bibliothek, fandt og besynderlig

Indest hos den venerable Sebastian Goebelum, som var Abt til et Kloster, hvor M. Krog havde frie Adgang.

Midlertid fik han Skrivelse fra hans Fader, som efter hans hoigrevelige Naades Stor-Canceller Ahlefeldts Befaling hjemkaldte ham. Derpaa reiste han fra Magdeborg i May Maaned d) 1677 over Hamborg, hvor han forblev nogle Maaneder for at confes

- d) Ved M. Krogs Afreise fra Magdeborg har en hans fortroelige Ven beræret ham med følgende Vers, som mig synes best kan glemmes her fra Undergang, det lyder saaledes:

X. 3.

Den Wohl Ehren-Versten, Gross-Achtbaren und
Wohlgelehrten
Herrn

M. Petrum Nicolai Krogium

Aus Aarhusen in Jütland,

Der orientalischen Sprachen eifrigst Besessenen, und
S. S. Theolog. Candidatum,

Da derselbe seinem liebwerthen Vater-Lande die Frucht
seines sieben-jährigen, auff denen Weltbekanten hohen
Schulen Copenhagen, Kistock, Wittenberg und Jena emfsg-
getrichenen Studirens darzustellen,

Im May Monat des MDCLXXVIIsten Jahres sich auff
die Rück-Reise begabe,

als seinen Bröderlichen-vertrauten Academischen
Freund

Begleitet hiemit in Eil

Johan Christoph Heine, aus Sagan Ein Schlesier.

Magdeburg, druckt Johan Daniel Müllern.

So wandert Pythias, und Damon bleibt zurücke?

O hartes Wort Ade! daß ich jetzt hören muß:

Ensteht

conferere med den lærde Ezdra Ezardi in Rabinicis; gjorde saa en Reise til Kiel, hvor han nød Kiendskab og Venskab med de Herrens Professorer Korsholt, Morhoff og flere, og efter et kort Op-

B b 2

hold

Engleht ihr euch von mir, ihr angenehmen Blicke,
 Die ihr mich oft vergnügt: o strenger Sternens-Schluss,
 Der Dir, mein ander Ich befiehlt von mir zu reisen!
 Jetzt lehret mich die That, nichts gehe schwerer ein;
 Als wenn das Angesicht einander rückwärts weisen
 Zween Freunde, die sonst nicht von sammen konten sein.
 Zwar thust du recht und wohl, daß du dich lässest ziehen
 Des Vater-Lands Magnet, und giebest Ihm die Frucht,
 Die Ihn schon längst versprach das wundersöhne Wäthen,
 Da dein noch zarter Sinn genos des Vaters Zucht.
 Die Krone Dennemarcks, darin du dich bedienet
 So manches Lehrers Fleiß, verlangt den Wucher schon:
 Der edle Rosenstock, der an der Warne grünet,
 Wo du geraume Zeit auch warst ein Musen-Sohn,
 Schickt deinem Limber-Land durch dich die schönsten Proben
 Von seiner süßen Frucht: das kluge Saal-Athen,
 Und unsre Leucotis, die selbst der Neid muß loben,
 So lange Titan wird am Sternens-Dache stehn,
 Heist dich nun wiederum zu denen süßen Gränzen
 Des Vater-Landes ziehn, da dein gelehrter Mund
 Soll zelgen, wie Sie pflegt dieselben zubekränzen,
 Vor andern die gelegt den rechten Weisheits-Grund.
 Dis alles muß dich nun zum Reisen wohl bewegen:
 Wie aber, meinstu, kan mir zu Ruche seyn,
 Da ein so ferner Ort sich zwischen uns wil legen,
 Die wir bisher geliebt einander ohne Schein?
 Mein Herz ist Seuffzer voll, die Augen wollen rinnen,
 Mit heißer Thränen-Flath, die Zunge spricht kein Wort,
 Das fröhlich machen kan; doch muß ich mich besinnen:
 Der Himmel ruff Dich selbst von diesem lieben Ort.
 Er hat im Vater-Land den Ehren-Stuel gelehret,
 Den Du bekleiden solst. Ich wünsch: reise wohl,

Du

efter 7 Mars hold ved dette Academie, hilsede han sin fære Fader og Venner
 Reise kom i Marhuus udi Foraaret 1678. Han kom da til sit fære Fædre-
 hjem, neland igien ikke allene overmaade beriget paa Wiisdoms Skat,
 men og paa Guld og Penge, som han havde lagt sig op ved sine
 Collegier, saa han nu regnedes blandt vore rigeste og lærdeste
 Studentere: Han bragte og hiem en udvalgt Bog-Samling,
 og gjorde god Regnskab for de 160 Rdlr. han 7 Mar Udenlands
 havde kostet sin Fader. Af dette anførte kan mærkes hvad Mand
 M. Krog er bleven agtet for at være i fremmede Lande, hvor man
 holdt det for et profitabel Marked at kiobe Ord og Underviisning
 af hans Mund; Desuden lærer Erfarenhed, at mange Stude-
 rende reiser mere ud for at strøe end samle Guld; Men hos denne
 Mand findes et vart Exempel, hvilket ikke bør glemmes til Roes
 for ham, og til Opmuntring for Fædrenelandets Sonner.

For

Du, dessen Gunst und Kunst bißhero mich ergetet,
 Und der aus meinem Sinn wohl nimmer kommen soll.
 Es müsse lauter Heyl und Wohlstand Dich begleiten,
 Kein Sturm, kein Ungeßüm verhindere deinen Lauff:
 Die starke Wächter-Schaar sey immer Dir zur Seiten,
 Dir stecke Phoebus stets die Freuden-Fackel auff.
 Es halte Aelus in Zügel seine Knechte,
 Das keiner Scollen: Macht verkehr das Wasser-Hauß,
 Darauff du dich begiebst: Es håncke Tag und Nächte
 Sich Castor dir zu gut mit seinem Bruder auß.
 Und wen Du unversehrt hetrist die Vater-Schwellen,
 So soll Dir ungeschämt das Glück entgegen gehn:
 Es soll sich lauter Heil Dir immer zugesellen,
 Dein Wohlstand wird allzeit in voller Blüthe stehn.
 Laß keinen Ort noch Zeit das feste Band zerstückten,
 Das Dich und mich verknüpfft. So lang ein Athem wach
 In meiner treuen Brust, so will ich zu dir schicken
 Verbundne Seuffter-Schaar. Ade zu guter Nacht!

Formedelst en hæftig Feber maatte han holde sig i Marhuus, men saasnart den forlod ham, forlod han sin Faders Huus, og i Hosten 1678 reiste til Kiøbenhavn, og strax gaves ham Velgøthed at vise sin Værdom og store Gaver, i det D. Christian Nold bod ham til at opponere imod sin Inaugural-Disputatz e) contra Nic. Stenonium, hvilken Disputatz blev holdet den 30 October i Kongens, Gros-Canceller Grev Ahlefelds og mange høie Herrens Nærværelse, da Nold blev honoreret med Doctor-Graden, hvilken Høitidelighed blev forrettet ved Biskop D. Hans Bagger, som Decanus Facult. Theol. Her gjorde nu M. Krog sin Sag saa vel, og med saadan Parrhesie og promptitude forrettede partes Opponentis, at han nød communem Applausum af alle Tilstedeværende. Dagen efter lod Gros-Cancelleren ham kalde til sig, forsikrede ham om Kongens Naade, og som Patronus Academiae offererede ham, med Facultatis Theologicae Samtykke, at være ind-

B b 3

til

a) Den har følgende Titel:

Disputatio Prior
contta Plur. Reverend.

Dr. NICOLAI STENONIS

Episcopi Titianopolitani,
Scrutinium Reformatorum:

Ad demonstrandum, (uti præ se fert)
Reformatores morum in Ecclesia fuisse à Deo;
Reformatores fidei non fuisse à Deo

Habebitur, Deo juvante, pro impetrandis Summis in Theologia
Honoribus, d. XXX Octobr.

Præside

Christiano Noldio, S. S. Theol. Prof. Prim.
Respondente

Gerhardo Joachimi Bonsach, Philos. Bacc.
Horis, & loco, Solitis

Hafniae 1678.

bliver Præ- til videre vice Præpositus f) ved Communiteret i Kiøbenhavn.
 positus Com- D. Nold, som og var vel fornoiet med ham, tilbød ham sit Huus
 munitatis og og Bord, hvilket han med Taksigelse imodtog, og strax begyndte
 holder Colle- han i D. Nolds Huus at holde Collegia Lingv. Oriental., hvortil
 gum L. L. han fik en stor Mængde Tilhørere.
 Oriental.

Midlertid blev Bordingborg Sognekalde ledig efter den lærde Hr. Christen Nielsen Spend, som døde 1679, strax efter Hellig 3 Kongers Dag, og blev da dette Embede M. Krog offereret, men han med underdanigst Taksigelse undslog sig for samme. Kort derefter indfaldt Kong Christian V. Geburtsdag, ved hvilken Høitidelighed den 15 April han til Kongen leverede et Lyfkonfningss Vers, forfattet udi 9 Slags Sprog, og kaldet de 9 Musæ, hvorpaa Hans Majestæt allernaadigst lod ham ved Ober- Secre- tairen tilbyde det ved Kiøge Skole ledige Rectorat. Hvor nødigt han nu vilde rykke op og forlade Kiøbenhavn, hvor han nu havde det saa godt ved sine Collegiers Holdelse, og tegnede til bedre, i det han af Academiets og Biskop Baggers Yndest og Samtykke kunde gjøre sig Haab om Professione Lingvarum Orientalium efter den gamle M. Jørgen Jensen (som og døde 3 Aar derefter) især gjorde det ham ondt, at han nu skulde afbryde det af ham nyelig begyndte Collegium Theologicum; Han mærkede tillige hans Betynnderes Biskop Baggers, Dr. Nolds og D. Ole Borches Misfornoielse, at han nu vilde forlade Academiets og drage til Kiøge. Men da D. Hans Leth som var Kongel. Confessionarius og stod i stor Naade til Hove, viiste og M. Krog ret faderlig Kierlighed, raa-
 dede

f) M. Jørgen Hammer, som fra 1665 havde været Præpositus Commun- itatis var og bleven tillige Professor ved Academiets, og desforuden af Pref. og Præsident P. Resenio udvalgt at forrette hans Partes ved Aca- demiet, kunde altsaa vel behøve en vice Præpositus.

dede ham derfor at tage det Visse for det Uviste, og ikke atter afslaae Kongens naadige Tilbud; saa tog han imod Kiøge Rectorat i Aaret 1679. g)

bliver Rec-
tor,

Medens han forestod dette Embede, kunde han ikke aflade fra academiske Forretninger, som var hans store Lyst og Tilboelighed; han udgav derfor bemeldte Aar tvende Disputationer de Miraculo Solis stantis in Gibeon, Josva 5; hvilcke han kort efter hinanden offentlig forsvarede. Ved Kiøge Skole tiente han kun i 2 Aar, da han uformodentlig fik Skrivelse fra Geheimeraad Moth om at komme ind til Kiøbenhavn, hvor han blev tilbudt Provstiet paa Samsøe, samt Bessers og Onsbørgs Præstekald. Han lod sig da høre i Holmens Kirke Dominica Lætare, og Palmesøndag prædikede han for det Kongelige Hærskab i Slotskirken, fik saa Vocation af Hendes Hoigrevelige Naade Sophia Amalia, Grevinde af Samsøe: løste saa sit Testimonium Publicum den 28 Martii 1681, reiste derpaa til Kiøge, tog der Afsted, og blev i Skole-Embedet succederet af Mag. Laurids Thura. h)

Derefter blev han den 6 May til Præste-Embedet ordineret i Aarhus Domkirke af forrige Belynder Biskop Grave, som Dagen derefter indviede ham til Provst ved en latinsk Oration, hvilken M. Krog med en latinsk Oration ex tempore besvarede til megen Fornøielse for alle Nærværende, men i Besynderlighed for hans gamle Fader, der Aaret tilforn havde faaet den Hierte-
Sorg

og Sogner-
præst,

g) Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. p. 227, sætter Anno 1677, som er rigtigst.

h) Han blev derefter ligeledes Biskop, og døde Jubel-Lærer, som hans Historie udviser hos Hr. Treschow p. 105-110.

Sorg over hans ældste Son, M. Niels Krog, Provst og Sognepræst i Skive, som 1680 ved Døden afgik i hans beste Alder.

Efterat M. Krog var bleven indsat i dette sit Embede paa ^{bliver gift,} Samsø, gjorde han en Reise til Kiøbenhavn, hvor Guds Forsyn veiledede ham til den velbaarne Jomfrue Anna Dorothea Bremer, hvis Fader havde været Borgemeester i Kiel, med hende han holdte Bryllup in Julio 1681, med hende han levede i et langt varigt Ægteskab i 50 Aar, hun overlevede ham og døde 1749 i hendes Alders 87 Aar. Hun blev ved ham Moder til 3 Sønner og 1 Datter, (som sees paa hosføiede Stamtable) alle fødte paa Samsø, hvor han levede vel og fornøiet paa 8de Aar, og havde gierne (som han selv skrev 1716 i sin Epistola ad M. Christ. Lehmannum; hvilket er indrykket i Unschuldige Nachrichten auf das Jahr 1716, p. 873.) ønsket at forblive der sin Livs Tid.

Men Gud havde udseet ham til at beklæde et høiere i) og vigtigere Embede i sin Kirke; ham blev derfor sidst i Aaret 1688 gandske uførmødentlig tilsendt Hans Majestæts allernaadigste Bille, dateret 1ste December, at han skulde være Biskop i Trons ^{bliver Biskop,} hjem udi afgangne D. Christopher Schletters Sted. Til samme Embede blev han af hans fordmærkede Academiets store Betyndere D. Hans Bagger indviet Dom. Invoeat. den 17 Febr. 1689, da han endnu ikke havde fyldt sit 35te Aar, og strax derpaa blev han ^{Dr. Theol.,} efter Kongel. Befaling creeret til Doct. Theologiae. Derpaa reiste han til Samsø, (som han i sin Epistola til en fornemme høis lærd Udenlands, kalder: *formosa ista ac fortunata Parnus*) tog Afskeed

i) Postea Pastor primarius Calenburgeris skriver M. Poulsen udi hans Catalog. Pastor. Aarh. p. 79, hvilket er urigtigt.

Afskeed med sine Menigheder i Besser og Onsberg k) og fortsatte Reisen til Norge saaledes, at han lod i Aarhus fragte et Skib, som satte ham med Frue og Børn i Land ved Bragenæs, men Skibet

k) Onsberg Kirke har 2 store Uvstager, som Biskop Krog gav til Kirken, da han drog derfra, paa samme hænger tvende ortekantede Kobber Plader, paa hvilke er tvende Vaabener med følgende Inscriptioner:

Paa den ene Plades ene Side sees Biskopens Vaaben, udi Feldtet med Lovværk omkring, staar en Mand eller Munk med sit blottet Hovedhaar, Skoe paa Fødderne, i en kort Kiortel med Opflag, har et Liv-Belte over Kiortelen, holder i den høire Haand en stor Nøgel, og i den venstre Haand et Hamus, udstrækkende begge Arme: over Feldtet er en aaben Hielm, hvorefter sees en af Solen bestraalt Dyr med udstrakte Vingler; rundt om Vaabnet læses:

D. PEDER KROG, BISKOP I TRUNDHIEM.

Paa Pladens anden Side læses:

Föd i Aarhus d. 8 April 1654; i sit Alders 16 Aar deponeret; Ætat. 20 promoveret til Wittenberg in Magistrum; Ætat. 25 efter 7 Aars Peregrination vorden Vice-Præpositus i Clostret; Ætat. 26 Rector Scholæ i Kiøge; Ætat. 28 Sognepræst til Onsberg og Besser, og Præpositus Regius over Samlöe og Tuen; Ætat. 35 creeret Doctor Theologiæ og Biskop over Trundhiems Stift i Norge 1688.

Paa den anden Plades ene Side Bispindens Vaaben, i Feldtet med lige Lovværk omkring, sees et Hjerte, hvorigennem sidder korsvis 2 Pille. Paa den aabne Hielm ligger en Laurbær Krands, og derpaa staar en sexkantet Stjerne, deromkring læses:

ANNA DOROTHEA BREMER.

Paa Pladens anden Side læses:

Föd i Kiel den 26 May 1659; Ætat. 19 kommen til Kiøbenhavn; Ætat. 22 kommen i Ægteskab med Doct. Peder Krog, og ved ham Moder til 4 Børn: Christian Krog Æt. 7. Niels Krog, Æt. 6. Sophia Amalia Krog, Æt. 3. Jørgen Henrich Krog, Æt. 2.

See Hr. General: Bygmester L. Thuræ Samsöes Beskrivelse p. 25

Skibet fortsatte Reisen til Tronhiem, selv drog han med Frue og Born til Christiania, for at conferere med den store Biskop Rosing, derfra reiste han over Land, og med sin Familie ankom til Tronhiem sidst i Junio 1689. I Foraaret 1690 fik han atter et Brev paa sin Konges Naade ved en Kongelig Ordre, at han skulde tage Rang og Sæde med virkelige Justits-Raadere, hvilken Rang var den Tid hoiere anseet, end nu omstunder.

Hidindtil har D. Krogs Liv været en Riede af sutter Ære, Lykke og Velstand: han nød Ære og Yndest saavel uden som indenlands, han gjorde et anseeligt og lykkeligt Giftermaal, han blev fra et honorabelt Embede til et andet forflyttet, og for sin store og vidt udstrakte Erudition endelig befordret til den hoieste Æres Post i den geistlige Orden.

Men fra hans biskopelige Embeds Tiltrædelse, og igiennem dette hans Embeds langvarige Tid, er hans Liv at betragte som en Riede af Fortred og Møye, Had og Forsølgelse, Sorg og Bedrøvelse.

Evende brave Mænd har givet os Biskop Krogs Historie (Jeg vil ei tale om Hr. Provst Lillelund, der i sin lille Kirke-Historie har givet denne store Mand et lidet Strid, og af Hr. Procanceller Pontoppidans Annal. Eccl. Dan. T. IV. oversat nogle faae Linier, som staaer Biskop Krog til liden eller ingen Ære.) Vor lærde Hr. Treschow haver paa 3 Blade Biskop Krogs Historie blandt sine Jubel-Lævere. Det siger han p. 102: „Jungen kan
 „ nægte, at jo Biskop Krog var en lærd, fiæk og venerabel
 „ Mand o. s. v. Men naar han kommer til at næide om det,
 „ som lægges denne store Biskop til Last, saa er Hr. Treschow
 „ saa

„ saa om, saa sparsom at røre derved, og allene mælder; at Bis-
 „ kop Krog var indviklet i alt for mange Proccesser, hvorfor han
 „ maatte gjøre mange Reiser til Kiøbenhavn, og den sidste i Aa-
 „ ret 1725, da han var indstevnet til Høieste Ret, hvor Sagen
 „ faldt ud efter Dnske.“

Derimod vor store Polyhistor Hr. Procanceller Pontoppidan
 har l. c. asmalet ham med ikke nær saa fin en Pensel, naar han
 p. 228 og 229 skriver: „ det bliver lagt ham til megen stor Last,
 „ besynderlig at han anmassede sig alt for stor Authoritet; der-
 „ over blev han ved bestandig Modstand af nogle Præster, især
 „ af Canonicis til Fronhiem endelig udmattet, ja endog undertis
 „ den irriteret, hvorved han forfaldt udi mange vidløftige Pro-
 „ cesser, saa at Omsorg for hans Embed derved blev hindret,
 „ og hans Nidkierhed imod det Onde blev kold. Item: man
 „ kan ikke nægte, at han noget for meget indbildte sig om sin bi-
 „ spelige Høihed; ja ofte forsvarede endog uordentlig vandrende
 „ og fiødelig sindede Geistlige. Dernæst anføres som til Biskop
 „ Krogs Banære nogle Proccesser, som dog ei er at ligne (skriver
 „ Hr. Pontoppidan) imod det Uheld, der i hans høie Alder be-
 „ ggnede ham, da han ved en Undersøgnings Commission blev
 „ tilligemed Stiftamtmand v. Ahven Kiøndt skyldig at erstatte
 „ Publicum den Skade, som i Mangel af deres Tilsyn var for-
 „ aarsaget de til Missions Collegium overdragne nordlandske Kir-
 „ ker, eller at aflægge Regnskab for disse Kirkers mange Aars
 „ Revenyer, og at sætte de forfaldne Kirker i Stand, hvilken
 „ Skyld Hr. Pontoppidan anslaaer til 40000 Rdlr., for hvilke
 „ hans bispelige Indkomster blev beslaaet, hvilket bragte Man-
 „ den i yderste Armod, hvorover han, for at slippe ud af denne

„ Nød maatte giøre en Reise til Kiøbenhavn 1725. Item: at
 „ Biskop Krog i den uheldige Ildbrand 1699 var saa affindig,
 „ at han sluttede sig inde i sin Studere:Stue, for med sine Bø-
 „ ger og Manusc. at opbrænde, med mere saadant, som til saa
 „ stor og vefortient en Biskops Skam og Vanære, er udi et of-
 „ fentligt Skrift anført, uden sligt at documentere.

Men da et Documente i Form af en Skrivelse til en hoi Herre, efter Forlangende forfærdiget ført efter Biskop Krogs Dod, indeholdende alle hans Processer og Anledning til samme, alle hans fata adversa siden han blev Biskop, er mig gunstig tilsendt, udleveret af sal. Hr. Biskop Gunneri Stervboe, og dette mærkværdige Documente, kan tiene som en Apologie og Forsvar imod alle de haarde Beskyldninger over en af Tronhiems største Biskoper, og tillige give noie Underretning, saavel om hans bispeplige Embeds Forretninger, samt hvorledes han har lucreret Stiftets Kirker over 30000 Rdlr., fremfor forrige Tider, hvorved han og bekom Leilighed, foruden Kirkernes aarlige Reparationer, som ved de aarlige Visitationer bleve foranstaltede, i sin Tid at lade opbygge 48 Kirker af gandske nye, hvoriblandt adskillige vare, hvor ei nogenfinde tilforn havde været Kirker, som ogsaa give Underretning om den Mangfoldighed af Had og Forsølgelse, Sorg og Bedrovelse, han har taalmodig udstaaet, og uforsagt igiennemgaaet, saa vil jeg her meddeele min gunstige Læser dets Indhold:

S. T.

Til underdanig Folge af Deres Excellences naadige Skrivelse de Dato — Ann. pass. som mig for længst vel er til Hænde kommen, hvorudi Deres Excellence til sin egen particulære Efterretning,

retning, har behaget at forlange en fuldstændig Efterretning, angaaende afd. Biskop D. Peder Krogs udstandende Fortrædeligheder Tid efter anden her i Fronhiem; da er for mig længere Tid tilgaaet, end jeg vel havde ventet, baade i Henseende at der behevendes Tid til at eftertænke Sagerne, som og for at eftersee Documenterne, som derom kunde have, hvorfor jeg deprecere deffen lange Udeblivelse, med at beskrive hans adwersa fara fra Roden af, fra hans Betienings første Begyndelse, efter hver sine Omstændigheder, med Forsikring, at hvad jeg nødvendig uden Persons Anseelse, dog med mueligste Modestie har maattet anføre, sig saaledes udi al Sandhed og Oprigtighed forholder, og haver jeg brugt den Methode, til desbedre Oplysning for Deres Excellence, at anføre enhver Passage fra det Aarstal, enhver begyndte, og continueret med samme til dens Ende, i hvor mange Aar og Tider den end ofte har vedvaret, og derefter en nye anført i sit rette Aar, naar den er indfalden, ydmygst forhaabende, at det allene maatte forblive til Deres Excellences egen particulaire Efterretning, hvorhen det allene er destineret, det jeg af Deres Excellences høie Günst og Bevaagenhed, som Deres Excellence allerider, ja endog udi den sal. Mands høieste Forfølgelses Tider for ham haver ladet see, mig ydmygst vil have tilbedet. Jeg vil da af Begyndelsen fra hans Betienings Tid hermed anføre, hvad ham Tid efter anden er passeret:

Efterat hans Antecessor Biskop D. Christopher Schletter udi October Maaned Aar 1688 ved Døden var afgangen, anmeldte sig strax fra Fronhiems Bye tvende Episcopaturientes om at succedere i hans Sted. Den ene var M. Ole Borchmann, Proust og Sognepræst til Domkirken i Fronhiem, en anseelig vel bemid-

let Mand. Den anden var M. Sebastian Wiith, Sognepræst til Frue Kirke i Tronhiem, som havde Geheimeraad Michael Wibes Broderdatter til ægte. Begge disse søgte hver for sig paa hver sin Raade at erholde Infulam Episcopsalem; Men da saadanne store Forhaabninger sloge dem Feil, og D. Peder Krog dertil blev beskikket, som ankom til Tronhiem sidst in Junio 1689, ansaae de ham strax med Kieve Dine, som den der var saa meget yngre end nogen af dem: maatte dog skikke sig efter Kongens allernaadigste Billie; Men hvorledes deres Hiertelaug var mod ham, have de siden ved adskillige Tilfælde udbiist, og indfaldt da strax Begynnelsen af alle Tragoedierne ved efterfølgende:

Provsten M. Ole Jacobsen Borchmann var nogen Tid tilforn kommen i Fortredelighed imod Capellanen til Domkirken M. Niels Muus *) tildeels om deres Sportler, tildeels om Offerets Deeling, som faldt paa Alteret, med andet mere, saa det da omsider kom til Proces mellem dem for Landemodet, hvor Stiftsammand Hans Kaas, Biskop Krog med flere geistlige Mænd betiente Retten.

Disputerne blandt de stridige Parter vare adskillige. Det hoieste og fornemmeste som M. Muus havde imod M. Borchmann var dette, at han paa en Sondag havde uddeest til Communicanterne for Alteret vinum non consecratum, som skeede ved den Henselse, at Chordegneen af Skiodesløshed ikke havde forsynet Alteret med saa megen Biin, som behøvedes, hvorover Sognepræsten, hvilkfen det, efter dette Stads brugelige Raade tilkommer at uddeele Kalken, og ei havde givet Agt paa hoed Fortaad af Biin paa Alteret kunde være, maatte midt under Communionen standse,

*) Denne afdgamlø mærkeverdige Jubel-Lærers Historie findes hersefter paa sit Sted udi min Samling.

se, og som der da maatte stilles Bud i Byen for at lade hente mere Vin, hvilken han, da den ham for Alteret var tilbragt, strax uddelede: hvorover, med mere, M. Ole Borchmann ikke fik den Dom for Landemodet, som han vilde, hvilken Dom af Stiftamtmanden og Biskopen blev affagt og underskreven. Denne Dom stævnedes Ole Borchmann til Ober-Hof-Retten, hvor han heller ikke fik Dom sig til Billie, hvorfor han strax derpaa tager Stævning til Høieste Ret, og ikke lang Tid derefter reiste selv til Kiøbenhavn. Efter hans Ankomst haver han strax indrettet sine Sager paa det beste. Da nu Sagen blev ageret for Høieste Ret, brugte han til Undskyldning, at han havde lagt Haanden paa Flasken med Vinen udi, brugende derhos de Ord: Dette være velsignet, i Jesu Navn; hvorefter Dommen blev affagt for Høieste Ret saaledes: at Capellanen M. Niels Muus blev dømt fra sit Embede: Stiftamtmand Kaas og Biskop Krog skulde betale M. Borchmann tilsammen 400 Rdlr.; men Biskop Krog skulde betale 1000 Rdlr. til vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, og saadan Udfald fik denne Sag.

første Pro-
cess,den 25 Julii
1693,

og Dom.

M. Ole Borchmann kom da til Tronhiem med stor Triumph; Men ikke lang Tid efter begyndte han gandske at forandre sig, saasom i Stedet for det store Mod, han tilforn lod see, blev han ligesom gandske nedslagen, sukede og stionede, hvor man saae ham, ja blev gandske Modløs. Det hendte sig nogle Aar derefter, at da Tronhiems Geistlige vare tilsagte at møde i Biskopens Huus, de Fattiges Sager vedkommende, var M. Borchmann den første som kom. Biskopen, for ikke at lade ham allene indtil de andre bleve samlede, gik strax ind til ham i Stuen, og strax ved første Dieblif saadte Borchmann paa sine Knæ. Biskopen op-
reiste

reiste ham igien, men han bad om Forladelse og Eftergivelse for hvad han havde gjort Biskop Krog imod, 1) bekiendte og, at Processen havde kostet ham over den halve Deel af sine Midler, som man kunde beregne til 12 a 14000 Rdlr. M. Borchmann levede kun kort Tid derefter, og døde om Sommeren 1696.

M. Sebastian Wich kunde ei heller lade at viise sit Hiertefang imod Biskop Krog. Han havde den Maade, at han, under det Skin at vilde see til sin Meenighed paa Jundersøen, (samme Raad laae i de Tider under Sognepræsten til Frue Kirke i Tronhiem) ofte reiste derhen, hvor han efter eget Forbefindende nogen Tid forblev, saa reiste han i Aaret 1690 ogsaa derud, hvor han i Collas med Bønderne paa Jundersøen tilspurgte dem: om de nogen Tid havde seet Judas! hvortil de svarede Nej. Saa sagde han til dem: Naar I nu seer den nye ankomne Biskop, saa kan I skinnbarlig see Judas; thi han havde ligeledes rødt Skiæg som Biskopen. Denne Tale igientog M. Wich ofte i Samtale med Bønderne, som lagde Mærke til det, der var dem sagt af deres Sognepræst.

Da nu Biskop Krog første Gang bemældte Aar kom at visitere paa Jundersøen, uvidende om M. Wiches Samtale, saa ffede det, at Almueen agtende paa M. Wichs Beretning, baade i og uden Kirken stirrede paa Bispen, og hveranden Mand havde det Judas-Navn i Munden. Biskopen forekom dette gandske underligt, ei vidende hvad Bønderne dermed vilde sige; undersøgte derfor hos Præsten om Anledning til Bøndernes Mundhæid. Præsten

1) Pontopp. Annal. T. IV. p. 669, kalder ham M. Oluf Brochmann, som og er urigtigt.

sten Hr. Jacob Wesseltost tilstode da endelig for Biskopen, hvad M. Sebast. Wich havde talt med Bønderne.

Da Biskopen kom hjem fra hans Bisitats-Reise m) erindrede han i Mindelighed M. Wich om saadan hans uanstændige og for en Præstemand lastværdige Discours blandt Bønderne, og forestillede ham, hvad han dermed havde fortient. M. Wich ^{anden Pro-} var fræk, og nægtede alting med største Hidtsighed. Biskop Krog, ^{ces,} som ikke havde i Sinde at forfølge ham med Proces, androg Sagen for Kongen, og allerunderdanigst udbad sig Hans Majestæts allernaadigste Billie og Resolution herudi. M. Wich efterlod ei heller paa sin Side til Hans Majestæt at indkomme med Klage og Besværing over Biskopen, og aldeles nægtede Beskyldningen. Hvorpaa der kom en Kongelig Ordre, at Sagen imellem dem skulde blive urørt og upaatale af dem begge, ^{og Dom,} og saaledes være gandske ophævet. Denne Kongel. Ordre blev ved Hans høie Excellence Hr. Statholder Gyldenlöwe dem tilføjet. Men den Fortælling som ved denne Tvist blev gemeenslig hosføiet, nemlig: at Biskopen skulde have sat i Rette paa M. Wich, at han skulde bære Ragsstenen af Byen (da dog aldrig nogen

m) Samme Reise vifiterede Biskop Krog i Nordland, men kom dog el længere end til Senjens Provstie, hvor der i forrige catholske Tider var en vice Biskop, som Vicarius af Erke-Biskopen i Tronhiem, og residerede paa Trondenes, hvor der endnu er en ståtellig Kirke af Muur opbygget, og har adskillige Reliquier fra Pavedømmet: og som dette var det fornemste Kald, der tillige med de andre Kald paa Senjen er bleven efter Reformationen henlagt til Bispestolen i Tronhiem, saa havde B. Krog da Leilighed at erkondige sig om samme Kirkes Tilstand, og taledes dermed med tilhørende Præster, for hvilke han var Pastor Primarius, og tillige havde jus vocandi til alle Præstekald paa Senjen.

gen Rettergang eller Action blev begyndt, men Sagen ved bemeldte Kongelig Befaling ophævet) reiste sig af en anden Sag, der i samme Tid var reist imod M. Seb. Wich, som offentlig i Selskabet havde blameret Borgemestrr Lars Brixes tvende Døtre for usømmelig Omgiengelse med visse Personer, som han i Selskabet navngav; hvorover Borgemesteren maatte tage sine Døtre i Forsvar, lægge Sag an mod M. Wich, og offentlig allereede den Lovens Articul, som mælder om Straf for den, der satte uberygtede Noer en Skamflik paa deres Ære, hvorover Brix sogte Vidnesbyrd imod M. Wich. Men Biskop Krog, for at afværge Scandalum for den geistlige Orden, gjorde sig megen Umage at denne M. Wichts Forfølger ei kunde trænge igiennem, men omsider maatte lade Sagen falde. n)

M. Wich gjorde vel en Taksigelse til Biskopen: hvorledes ellers hans Hiertelaug til Biskopen forblev, skal vises i det efterfølgende; men Borgemester Brix blev Biskop Krogs Fiende til sin Døds Dag.

Nu følger en anden Materie med vidtloftige Omstændigheder:

Saa snart D. Peder Krog var kommen til Embedet, forefandt han ved sine første Visitationer i Stifter, med Bemodighed Kirkernes slette Tilstand, hvorledes Bygningerne overalt vare meget brøstfældige, og paa mange Steder forfaldene. Han bragte da i Erfaring, at Aarsagen dertil, var fornemmelig denne: at

n) For saadan Biskop Krogs rebellige Hensigt i denne M. Wichts Sag med Borgemester Brix staaer han indtil denne Dag i Pontopp. Annal. Eccl. l. c. med den Beskyldning: daß er so gar unordentlich wandelnden, oder fleischlichen Geistlichen oft das Wort sprach.

at de Kirker, som havde nogen Slags anseelige Indkomster, vare forlehnedde til adskillige Private, deels rige Folk, imod at de skulde holde Kirkerne's Bygninger i forsvarlig Stand, samt ellers forsyne Kirkerne med de fornødne Ting; men saadanne beneficerede Kirker bleve kun slet tilseete, og befandtes ei bedre i Stand, end de fattige Kirker, der neppe af egne Midler kunde vedligeholdes. Dette foraarfagede, at Stiftamtmand Kaas tillige med Biskop Krog gjorde herom allerunderdanigst Forestilling, efter hvilken hans Majestæt ved en allernaadigst Resolution og Befaling til dem begge, aldeles ophævede alle saadanne Beneficia, saa at Kirkerne paa Landet og deres Indkomster skulde allene dependere under Stiftamtmandens og Biskopens Tilsyn og Direction.

Dette kunde ei andet end i hoieste Maade gaae dem til Hierte, som havde været Beneficarii og havde nydt saa herlige Præbender i saa mange Aar tilforn, men derimod været lidet bekymrede om Kirkerne at vedligeholde; endskionde de herudi maatte underkaste sig Hans Majestæts allernaadigste Ordre og Billie. Men da Stiftamtmanden og Biskopen paa saadan Maade fik frie Hænder over Kirkerne med deres Indkomster, søgte de strap Kirkerne's Revenüer at forbedre, til hvilken Ende de lode sætte alle Kirkerne's Revenüer over Nordlands og Tronhiems Amtet til offentlige Auctioner, et Provesties Kirker efter det andet, enhver Kirke for sig, eller samtlig Præstekaldets Kirker tilsammen, paa 3 Aars Forpagtning, hvilke Auctioner da bleve holdte udi Stiftamtmand Kaas's Huus i Aaret 1693, nærværende Biskop Krog, samt da værende Stifts-Skriver Knud Hammer. Herved opstigede Kirkerne's aarlige Revenüer til noget Anseeligt frem for tilforn, og blev enhver Kirkes Forpagter tilholdt, aarlig derom at aflæg-

ge Nede og Rigtighed for sin Kirkes Indkomster til Stifts-Skriver Hammer. Naar nu Biskop Krog derefter reiste i Stiftet paa Visitation, og nogensteds befandt en eller anden Brystskældighed paa nogen Kirke, har han strax befuldmægtiget Kirkeværgen for samme Kirke, udi Præstens og nogle Sogne-Mænds Nærværelse, at eftersee saadant, og derover at forfatte en billig Taxation, efter hvilken Biskopen har givet sin Anvisning til Kirkens Forpagter, at betale til Kirke-Værgen den Summa, der behøvedes til Kirkens Reparation, hvilken Summa med hosføiede Beregning over de giorte Omkostninger siden af Stifts-Skriver Hammer blev antagen til Betaling udi Regnskabet for samme Kirke: og naar en anden Kirke, der havde ifkun faae Indkomster, befandtes ved Biskopens Nærværelse, efter foregaaende Taxation, at behøve en større Reparation end dens Beholdning kunde være tilstrækkelig nok til, saa udgav Biskop Krog paa forovnmældte Maade sin Anvisning til en anden formuende Kirkens Forpagter, som da ligeledes udi Stifts-Skriverens Regnskab for Kirkernes Indtægter og Udgifter blev antagen, og ved Aarets Stumning til Regning anført.

Paa saadan Maade bleve Kirkerne over det hele Stift inden faae Aar satte i forsvaerlig Stand, og formedelst den Forbedring ved Forpagtningerne var altid noget anseeligt tilovers. o)

Dette

- o) Dette er overensstemmende med en anden mig gunstig meddeelt Efterretning, som siger, at fra Biskopens første Betienings Tid har han lucreret Stiftets Kirker over 30,000 Rdlr. frem for de forrige Tider, hvorved han bekom Leilighed, foruden de aarlige Reparationer, i sin Tid at lade opbygge 48 Kirker af nye, hvoriblandt adskillige vare, hvor et tilforn havde været Kirker.

Dette varede saaledes nogle Aar til alles Forundring og Fornoielse over Kirkernes gode Vedligeholdelse, og det uden nogens Paaanke lige indtil Stiftamtmand Kasfes Død, som indtraf 1700 i Kiøbenhavn.

Efter hans Død blev Amtmanden over Romsdalen Ivar v. Ahnen beskicket til at være Stiftamtmand, og samme Aar ankom til Eronhiem paa en Tid, da Biskop Krog var paa sine Visitations Reiser. Clerikiet i Eronhiem søgte strax fra første Begyndelse at strøe Uenigheds Klinte imellem Stiftamtmanden og Biskopen, for stedse at have Stiftamtmanden paa deres Side, hvilket siden forarsagede mangen Uroelighed, som vi siden skal erfare.

Efter Biskopens Hjemkomst fra Visitation, begyndte Stiftsamtmanden strax at paastraae, at Nøglerne til Capitulet skulde ham udleveres tilligemed Capitulets samtlige Documenter og hvad dertil horte: vilde allene have Magt at sammenkalde de Geistlige til Capituls Samling, naar noget foresaldt, med videre; hvilket gav adskillige Forvirringer og Fortrædeligheder i de Ting, hvori deres Embede kunde være tilfaldes.

Dette forarsagede Biskop Krog at gjøre derom en allerundsderdanigst Forestilling, efter hvilken Hans Kongelige Majestæt behagede ved en Kongelig Befaling at lade Capitulets Nøgler som hemmes og Documenter forblive ud i Biskopens Gjemme, Convocationen at skulde dependere efter gammel Sædvane af Biskopens Gortbefindende: blev ellers forbuden at indføre Noviteter, Biskopen og den geistlige Stand til Præjudice.

Sligt forarsagede mere og mere Misforstaaelse imellem disse Stifters hoieste Embedsmænd. Stiftamtmanden kunde derefter ikke dolge sin Forbittrelse imod Biskopen, men samme i en og anden Maade yttrede, fornemmelig da de begge engang vare indbudne af General-Lieutenant Wiibe paa sin paaboende Gaard, hvor Stiftamtmand von Ahnen over Maaltidet ansaldt Biskopen med adskillige haarde og nærgaende Ord og Lignelser, hvilke Biskopen dog med al Taalmodighed og Ydmyghed beegnede; men som det var saare groft og fornærmeligt, kunde Biskopen ei andet end andrage sligt for Hans Kongelige Majestæt, som aller-naadigst beordrede General-Lieutenant Wiibe, samt Provsten paa Hitteroen Hr. Rasmus Rosing, som Commissarier, at forhøre Sagen paa begge Sider, og derom deres allerunderdanigste Relation til Hans Majestæt at indsende, hvorefter Sagen ved en Kongelig Admonition til Stiftamtmanden fik sin Ende.

etter Disputen med von Ahnen,

som ved Kongel. Admonition blev hævet,

Cleresiet i Ironhiem undlod midlertid ikke at oppuste den antendte Jid hos Stiftamtmanden imod Biskop Krog, og forebragte blandt andet, at Kirke-Forpagtingerne udi afgangne Stiftamtmand Kaasens Tid vare skeede til Biskop Krogs egen Interesse, og at han derved havde gjort sig selv Profit til 6000 Rdlr., som ved en Kirke Regnskabernes General-Revision kunde best blive opløst.

Dette med mere, gjorde, at Stiftamtmand von Ahnen ved en Forestilling til Hans Majestæt gjorde allerunderdanigst Ansøgning om at faae opnævnt 4 Commissarier, nemlig Laugmanden Abrah. Drejer, Commerce-Raad Andr. Schiöller, og tvende andre, strax at foretage sig alle Stifters Kirkers Regnskaber til Revision, som skeede i Aaret 1701, til hvilken Ende den da værende

nye

nne ankomne Stifts-Skriver Morren Wium blev befaleet at indlevere i Commissionen Stiftets samtlige Kirkers Regnskaber, som og til sammes Oplysning at være tilstæde ved Commissionen, naar han derom blev tilfagt. Biskop Krog blev ligeledes dertil indstrønet, men mødte aldrig, saasom han havde ikke noget at befrygte.

Commissionen blev da sat, og Tid efter anden fortsat i fulde 7 Aar, indtil den i Aaret 1708 endelig blev sluttet; men i Stedet for 6000 Rdlrs. Ansvar, som der var gjort saa stor Forsikring om hos Biskop Krog at hente, blev der ikke udsat den allermindste Skilling ham til Ansvar; thi alting blev befunden rigtig, og for de af Bispen udstædte Assignationer laae der rigtige Regnskaber, hvortil Pengene vare anvendte; saa at: da Commissionen skulde slutes, lod von Ahnen med Fortrydelse falde disse Ord: Naar Biskop Krog slet intet bliver skyldig, hvad har vi da for al vor Umage?

vedvarede
i 7 Aar,

til Bispens
Frielelse,
delse,

Siden blev denne Commissions Forretning altid holdt som et Mystorium, at Biskop Krog aldrig maatte faae samme at see, i hvor megen Umage han gjorde sig for at faae den i Hænder, førend 20 Aar derefter, da den blev funden i von Westens Størreboe, da han den 9 April 1727 ved Døden afgik i Tronhiem.

Det er da klart Bevist nok paa Biskop Krogs Uskyldighed at have søgt nogen uforsvartlig Interesse ved disse Kirke-Forpagtninger, saasom ham aldrig blev krævet det allerringeste efter saa anseelig og langvarig Commissions Holdelse og sluttelige Afhandling.

Udi Aaret 1693 skeede dette efterfølgende til stor Tab og Skade for Biskop Krog udi hans Embeds Indkomster;

Det

Det havde fra Arilds Tid været brugeligt, at den gemene Almue udi Senjens og Tromsøens Fogderier i Nordland, paa visse Tider om Aaret, naar Fiskeriet gik til udi Finmarken, reiste dithen for at fiske, og efter Hjemkomsten til hver sit Sted og Kirke-Sogn, erlagde af hvad de havde fisket deres Tiende til den Kirke og den Præst, som de tilhorte; men forebemeldte Aar blev af Betienterne i Finmarken gjort et Forslag til de Finmarkske Kirkers Opkomst og Forbedring, at saadan Tiende, som af de Fremmede ved deres Hjemkomst til hver sit Sted var vandt at erlægges, maatte derefter betales i Finmarken til Præsten og Kirken ved hvert Sted, hvor de havde fanget Fisken. Hvorefter en Kongelig Anordning befalede, at der i Finmarken skulde betales Tiende af hvad Slags Fisk, der blev fanget, til den Kirke, hvor Fisken var taget, og at Fiskerne derimod skulde være frie for at betale videre Tiende deraf, ved deres Hjemkomst, naar de mod Quitering fra Finmarken beviste der at have betalt Tienden; hvorved den Tiendes Erlæggelse, som de altid havde været vant til i Senjen og Tromsøen til hver sin Præst og Kirke ved sin Voepæl at erlægge, blev aldeles ophævet, og passerede derefter megen Underseeb ved Tiendens Erlæggelse udi Senjen, i det at Bonden angav den meste Fisk, hvoraf han skulde give Tiende, for at være Finmarks Fisk; thi naar han ikkun havde en Sæddel med Boe-Mærke under for en Quantitet, saa maatte samme frie passere. Biskop Krog som Pastor for de fleste Kirker i Senjen mistede derover omtrent 300 Rdlr. af sine aarlige Revenüer, som til det bispelige Embede fra mange Tider tilforn havde været hentlagte, foruden hvad Senjens Kirker af deres Rettigheder derved tabte.

Biskopen
mister aarlig
300 Rdlr.,

Udi Aaret 1695 indfaldt en nye Fortrædelighed for Biskop Krog, som havde sin Oprindelse paa efterfølgende Maade:

Da Tronhiems Bye udi Aaret 1681 tilligemed Frue-Kirke ved Tidens Grumhed var lagt i Aske, stede det, at man ved Kongelige Donationer, anseelige Collecter og andre Kongelige Benaadinger fik Leilighed igien paa nye at opbygge Kirken. Af da værende Inspecteurer for Kirkerne blev da gjort Forslag i en Memorial til Kongen, at Frue Kirke, som tilforn var for liden og trang, nu formedelt Menighedens Eiltagelse maatte gøres større*), hvorfor og de 3 nederste Binduer blev tillagde og af nye opbyggede.

Men som Inspecteurerne i de Tider ikke ansaae den da værende Kirke-Værger ved Navn Mathias Krenckel, som var en fremmed Mand, der sig nyelig i Tronhiem havde nedsat, sufficient nok til at betroes saadan anseelig Capital, som til samme Bygning behøvedes, saa haver M. Seb. Wich udstædt til da værende Inspecteurer sin Caution, med Forpligt at tilsvare hvis der noget hos bemeldte Kirke-Værger maatte komme til kort; hvorpaa der i Aaret 1685 blev gjort Begyndelse til Kirkens Reparation og videre Udbygning, indtil dens Forfærdigelse, som varede indtil 1690.

Efter nogen Tids Forløb indkom da Kirke-Værgens Regnskab paa Omkostningerne over Kirkens Bygning som beløb sig til 15000 Rdlr., og da saa mange Kongelige Donationer derudi vare indbegrebne, maatte saadant for Hans Kongelige Majestæt blive

*) Maatte forlænges indtil 24 Aen, staaer der i Hr. Prof. Schönings Beskrivelse over Tronhiems Kirke p. 347.

blive angivet, hvorpaa der i Aar 1695 ankam en Kongelig aller-naadigste Befaling til Biskop Krog og Borgemeester Roald Opdal at foretage sig disse Regnskabers Revision over Frue Kirkes Opbygningens Bekostninger, samt hvad deraf dependerede, hvilket de da og strax foretog. Ved samme Revision fandt de adskillige Poster at udsætte, og hvor vel de havde brugt den yderste Moderation for Bedkommende, saa besleb sig dog disse Mangeler til omrent 4 a 500 Rdlr., som bleve udsatte Kirke-Børgen til Besvarelse og hannem tilstillet.

fjerde Pro-
ces, M. Seb. Wich som Cautionist, for at vise sit Mod mod Biskop Krog, udtog paa disse af begge Commissarier Kirke-Børgen tilstillede Antegnelses Poster, en Stevning til Ober-Hof-Retten, hvor Dommen ikke udfaldt ham til Nøie, hvorefter han forfølger Sagen til Stevnamaal til Høieste Ret, og derefter selv til Riisbenhavn nedreiste, hvor da saaledes blev domt: de formerede Mangel-Poster skulde være annullerede: M. Seb. Wich for sin udstedde Caution skulde være aldeles frie og upaataalt, og samme ham igien tilbage at skulde udeliveres: Biskop Krog allene af egne Midler skulde betale 400 Rdlr. udi Processens Omkostninger til M. Seb. Wich,

og Høieste
Rettes
Dom,

Saadan Von fik Biskop Krog for havde Umage ved disse Regnskabers Revision, men Borgemeester Opdal, som havde været enig med udi alt hvad der var bleven forrettet, og tilligemed Biskop Krog underskrevet alting, blev ikke nævnet, men aldeles udeluft af Høieste Rettes Dom, som blev affagt i Aaret 1700.

Under Alders-
vaade, Aar 1699 den 12 Junii havde Biskop Krog den store Besværlighed, og leed den store Ulykke, at hans skionne og velbyggede
Residentz

Residens om Natten, en Times Tid efter man havde lagt sig, paa tvende Sider kom i Brand, saa man havde Grund til at slutte, at onde Mennecker var deri Skyld, og tog Tiden saaledes Overshaand, at Gaarden inden faa Timer laae i Aske: Biskop Krog for at redde de noedvendigste Papiere og Documenter, som han kastede ud af Vinduet, var nær bleven indebrændt; thi Doren blev af Tiden saaledes bespændt, at man maatte sætte ham en p) Stige til Vinduet, hvoreftiennem han nedstigede, og strax nedfaldt Taget af Huuset. Foruden megen Guds Betsignelse som af Tiden blev fortæret, beklagede han meest sit Bibliothek, som han havde tiideels samlet sig Udenlands, deels kiøbt i Kiøbenhavn, samt og tiihandelt sig hans Formands D. Schellers udvalgte kostbare Bogsamling, som alt tilsammen var et stort og kostbart Bibliothek, fornemmelig beklagede han sine egne Manuscripter q) saa vel Philologiske som Theologiske, hvilken ubodelige Fortiis han alle sine Dage beklagede.

Bispen var nær bleven indebrændt,

Aar 1700, da M. Seb. With var, som foran er mældet, nærværende i Kiøbenhavn, erhvervede han en Kongelig allernaar

E e 2

digst

p) Det er gandske upaalideligt hvad i Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. p. 229 berettes, daß als er kein Mittel fand der grausamen Feuerbrunst abzukehren er fast von Sinnen ging, und, wie einige berichten, sich selbst mit in der Studierstuben verschossen, um nebst seinem Schatz zu verbrennen, m. m.

q) L. c. hedder det: Selne vlefskiltige Manuscr., unter welchen ein Commentarius über die gesamte Heilige Schrift gewesen, und womit er viele Copisten fatigiret hatte, wurden zugleich mit selner in der Stadt nahe an der grossen Thum-Kirchen gelegene Residenz gänzlich eingekschert. Blandt disse Manusc. vare hans Ordinations Taler, hvortil han alletider havde taget Externe af Johannes Aabenbaring, som han saaledes havde foresat sig paa den Maade at igiennemgaae, og forklare.

femte Pro- Digst Tilladelse, at actionere Biskop Krog for 4 af ham paa 'nye
cess, angivne Poster, over hvilke M. Wich havde at klage, hvortil han
beriente sig af de da indfaldende Conjuncturer, som han formen-
te, der skulde være til hans Fordeel, i det Dithlev Wiibe, som
var M. Wicks Kones Godskendebarn, var bleven Ober-Secre-
tair i det Danske Cancellie, ved hvilken Anledning han indgaaer
til Hans Majestæt med en forsærdelig Klage, som han med me-
gen Bidtlostighed udførte, bestaaende af 4 Poster, som følger:

1) At Biskop Krog i haardeste Maader havde tiltalt ham for
en Calumnie, Biskopen havde ham mistænkt for at have begaaet
paa Jenderson, for hvilken han paastod gandske at være uskyldig.

2) At da Provsten M. Ole Borchmann ved Døden afgik
i Aaret 1696, havde M. Seb. Wich, som ældste Sognepræst de
fleste Præsternes Vora til at succedere i Provste-Embedet efter ham;
men at Biskop Krog paa St. Michaelis Fæst havde paataget sig
i Domkirken at prædike, og efter Prædiken oplæste M. Gert Bon-
sachs Konge-Brev, som Præst i afgangne M. Borchmanns Sted,
saa og tillige proclamerer ham af Prædikestolen som Provst for de
Geistlige, hvilket skulde være skeet udi egarde til Geheimeraad og
Ober-Secretair Moch, som var M. Bonsachs Svoger.

3) At Biskop Krog en Aftens Tid havde befaleet ham at
communicere en Delinquent, som Dagen derefter skulde henret-
tes; hvilket han formeente sig ikke at skulde kunde tilkomme.

4) At Biskop Krog udi en Andragelse for Hans Majestæt
skulde have beskylidt ham for Meen-Ed, hvilket han formeente sin
Person og Embede at være alt for præjudicerligt, og derfor at
vilde have tilstrækkelig Satisfaction.

Efterat

Efterat M. With med saadan Kongelig Bevilling var fra Kiøbenhavn hjemkommen, begyndte han strax at reise Sag imod Biskop Krog, som heri gif defensive.

M. With vilde ei være fornoiet med nogen Ting; thi det var ham kun om at faae Sagen frem for Høieste Ret, hvor Biskop Krog, efter hans Meeening, allerede var fordømt, førend han blev dømt. M. With stævnedes Sagen til Ober-Hof-Retten i Aaret 1703, da Biskop Krog reiste til Christiania, hvor han paa M. Withs giorte Andragelser udlod sig i følgende Gienfvar:

Eil 1ste Post svarede han, at ligesaa lidet som M. With kunde skaffe Beviis paa hvad Biskop Krog i Eenrum under fire Dage havde foreholdt ham, hans Forhold paa Tnderoen angaaende, ligesaa lidet kunde Biskop Krog, efter saa mange Aars Forløb, da Sagen efter Kongelig Ordre, i Anledning af hver deres separate giorte allerunderdanigste Andragelse var dødgiort, nu forskaffe Vidner derom; men allene i den Tid efter allerunderdanigst Pligtshydighed acquiescerede ved Hans Majestæts allernaadigste Billie og Befaling. Biskop Krog anførte tillige, at han fast i lige Tilfælde af den Forfølgelse, som da imod With af Borgemeister Brix var opreist, havde reddet M. With, for at afvende Scandalum fra den geistlige Orden, det Biskop Krog i alle Maader sogte at forekomme, for hvilket M. With vel den Tid aflagde sin Taksigelse, hvilken han nu maae have forglemt.

Eil 2den Post svarede Biskop Krog, at Probfte-Embedet i Fronhiem haver ligesom ved alle Cathedral-Kirker altid fulgt med Sognepræste-Embedet til Domkirken, og hvad de plurima vota angaaer som M. With sig paaberaaber paa sin Side at have haft,

Biskop
Krog stæv-
nes til Ober-
hof-Retten,

Bispens
Indlæg i O-
ber-Hof-Ret-
ten,

saar havde derom aldrig været sset nogen Samling blandt Geistligheden, hvorved han kunde obtinere plurima vota, ei heller havde saadant været fornødent, hvorfor ei heller de particulaire Discurser, han ved en eller anden af Geistligheden, som dog kun var de tvende Capellaner, kunde have haft, i nogen Maade kunde autorisere ham til Provste-Embedet.

Hvad den 3die Post angaaer, formeente Biskop Krog, at naar det af den verdslige Overighed i Tronhiem for ham var givet tilkiende, at Dagen derefter skulde en Misdæder føres til Nettersstedet, som da i sin Saligheds Sag Aftenen tilforn burde betienes, og var bleven begiert, at en Præst dertil af Biskopen maatte bestikkes, det da var hans Embeds Medfor at bestikke en Præst dertil, som var nærmest, eftersom de andre vare udi lovlig Forsald, og samme ikke kunde komme at forrette; saa at M. Withes Undskyldning af et godt Compagnie ikke derfor kunde befrie ham.

Den 4de Post indbefatter følgende vidtloftige Omstændigheder:

Aar 1697 ankom en Person til Tronhiem ved Navn Hans Muus, som havde tient ved Land-Maateriet i Sielland, da der over Landet skulle oplægges et nyt Charte efter Professor Ole Rømers Foranstaltning. Denne Person havde en Fordring hos da værende Capellan til Frue Kirke, Hr. Ole Pederfen; men da han forgieves en Tid lang havde søgt sin Betaling hos ham, udvirkede han ved sine Venner i Kiøbenhavn en Kongelig Ordre til Biskop Krog at skulde lade sequestrere Hr. Ole Pederfens Offer, som paa de store Høitider kunde falde paa Alteret, til denne Hans Muuses Afbetaling. Biskop Krog kunde ei andet end stille Ordre
til

til Frue Kirkes Sognepræst M. Seb. With at indeholde Hr. Ole Pederlens Høitids Offer, og derom hver Høitids-Dag at indleve til Biskopen en Notice paa hvad Offer der paa Hr. Ole Pederlens Part kunde være falden.

Trende Høitids Dage efter hinanden fremsendte da M. Seb. With til Biskopen Notice-Seddeler paa Hr. Ole Pederlens Anpart Offer. Derpaa indfaldt bemeldte bedrøvelige Ildbrand da Bispens Residence afbrændte, hans Midler og Eiendomme samt Bøger, Papirer og Documenter bleve spolerede. Midlertid gik Hans Muus uden at kunde komme til Endskab med Hr. Ole Pederfen, hvilket foraarfagede, at Muus indgik med nye Klage til Hans Majestæt, som sendte samme til Biskop Krogs Erklæring, saa han derover nødvendig maatte indhente M. Withs Forklaring. M. With, som efter al rimelig Slutning, (ved Branden af Bispens Residence, der laae tvert over for M. Withs Huus, og ved det af Bispens Papirer og Documenter blev kastet paa Gaden igiennem Vinduet) maae have faaet i Hænder een af de forhen af ham til Bispens udstædte Notice-Sædler paa Offerets Anpart, og derved maae have gjort sig den Tanke, at de øvrige Sædler ligeledes maatte være i Ilden fortærede, svarede med stor Fretted, at ham aldrig af Biskop Krog nogen saadan Ordre var tilstillet, og derfor ei heller nogensinde noget af Hr. Ole Pederlens Offer havde opbaaret; hvilket han tilbød sig med Led at ville bekræfte.

Biskop Krog forundrede sig ikke lidet over saadan Forklaring og Benægtelse: kunde dog ikke undlade til sin Undskydning at fremsende til det Danske Cancellie sin Besvarelse, hvorudi han
blandt

blandt andet skrev, at M. With kunde ei med god Samvittighed gjøre saadan en Tred, som han havde bødet sig til.

Om saadan Biskopens Skrivemaade fik M. With ved sin Nærværelse i Kiøbenhavn Eserreretning i Cancelliet, og tog deraf Anledning til denne 4de Klage-Post, som en Beskyldning der var fornærmelig og uanstændig baade for hans Person og Embed. Da nu M. With havde reist denne Sag, maatte Bisköpen foretage sig noiere at giennemlede sine af Branden reddede Papirer, og til al Lykke fandt tvende M. Withs originale Notice-Sædler paa Hr. Ole Pedersens Høitids Offer, men den tredie Sæddel fandtes ikke saa at man havde Grund til at troe, at den var, som mældt er, kommen i M. Withs Hænder, og kunde have forledet ham til saadan fræk Benægtelse og Modsigelse.

Biskopen
vinder ved
Ober-Hof-
Retten,

Men da de tvende Sædler ham uventet for Ober-Hof-Retten bleve forelagde, maatte han vel med Forundring see dem, men skamsfuld tie stille; og saaledes fik han da ikkun slet Afvisning fra Ober-Hof-Retten; midlertid maae han under Haanden stiltiende have fornøiet Hans Muus, saasom man aldrig horte noget siden derom.

men indskrev
nes til Høie-
ste Ret,

Efter at M. With saaledes ikkun til liden Fornøielse var afskediget fra Ober-Hof-Retten, drog han hjem til Tronhiem og strax gjorde Anstalt til Høieste Rettes Stevning, hvorved han indskævnede Biskop Krog i Aaret 1704. Selv reiste han betids til Kiøbenhavn, for at forhverve sig Venner, og midlertid, ved mangfoldige Calumnier og Beskyldninger imod Bisköpen, søgte at gjøre sin egen Sag god. Biskop Krog sandt det og fornødent at være nærværende, reiste derfor paa Vinterforet til Kiøben-

Kiøbenhavn, hvor han havde den Lykke paa mange høie Steder at igiendrive M. Wichs Calumnier, saa at mange brave Folk kom da i andre Tanker.

Omsider da Sagen blev ageret for Høieste Ret, haver hans egen Procurator, Brostrup Albertin, strax frasatdet de 3de sidste Poster, hvilket da Biskop Krogs Procurator, Hans Schavenius, hørde, vilde han ikke acquiescere dermed, men sagde, at om Contraparten ikke vilde tale sin Principals Sag, saa fandt han sig forbunden paa Biskop Krogs Begne derom at tale, for derved offentlig at bekiendtgjøre Biskopens Ustyldighed udi M. Wichs haarde Andragelsers Beskaffenhed til Hans Kongelige Mæjstæt, Schavenius reciterede og igiendrev hver Post især, fornemmelig reciterede han den 4de Post, angaaende Hans Muuses Forsdring samt M. Wichs tilbudne Sed, hvorimod han producerede de tvende af M. Wich under sin Haand til Biskopen indgivne Notice: Sædler paa meerbemeldte Hr. Ole Pederlens Høitids Offere, hvilket Schavenius omstændelig udførte, uden at Contraparten noget derimod kunde sige; og blev da endelig saaledes dømt og affagt: at alle Parternes mod hinanden havende Prætentio- Høieste Retts
ner skulde være ophævede, døde og Magtesløse: Biskop Dommen,
Krog skulde betale til M. Wich udi Processens Omkostninger 400 Rdlr. Begge Parter bleve formandede til Fredelighed mod hinanden, og skulde den, som først igien den anden at-
taqverede, have forbrudt til vor Svelferes Kirke paa Chris-
tianshavn 500 Rdlr.

Efterat Biskop Krog havde taget den store Skade ved den ulykkelige Ildbrand, som før er nævnt, beslattede han at flytte fra Byen, hvortil gaves Leilighed, da Obristlieutenant Franz

Kyhn (som var Commandant paa Munkholmen, og i 4, 5 Aars Tid, efter sin Sviger-Fader, forrige Præsident i Tronhiem, Anders Tønders dødelige Afgang havde paataget sig Bachegaard til Eiendom), i de samme Tider ved Døden var afgangen, hvorefter Skiftet efter bemeldte Obristlieutenant blev foretaget af General-Lieutenant Johan Wiibe, Baron Stubeek, som var Capitain ved Garnisonen, og Sorenskriver over Strindens Fogderie Peter Jouch, hvilke da besluttede at sætte Bachegaard paa Auction, hvorved der ikkun blev budet 800 Rdlr.; thi Huuse-
ne paa den hele Gaard vare brostfældige og nedfaldsfærdige; Commissarierne vilde samme Auctions-Bud ikke antage, fordi der var større Forpagtning i Gaarden, som deraf burde betales (afgangne Præsident Tønders Børn vare nogle Aar forhen gaaet fra Arv og Gield) saa resolverede Biskop Krog at byde for Gaarden 1000 Rdlr. med de Vilkaar, at han til samme maatte beholde Odels Retten, paa hvilken Condition den af Skifte-Commissarierne blev ham tilslagen, hvorpaa Biskop Krog udi Aaret 1700 strax begyndte at nedrive de gamle og igien at opbygge nye Huuse og Bygninger, saa at Gaarden blev i 2 Aars Tid gandske af nye opbygget, og i alle Maader forbedret og i Stand sat, som kostede Biskopen over 2000 Rdlr.

Nu begyndte Bachegaard at stikke Folk i Dine, og Bispens nye Residens opvakte nye Misundelse hos adskillige, som da efter kort Tid sig yttrede; thi afgangne Præsident Tønders ældste Søn, som var Raadmand i Byen, og nogle Aar tilforn havde frasagt sig Arv og Gield efter sin Fader, nu ved andres Hielp og Understøttelse, sagsom han selv var en fattig og uformuende Mand, begyndte først at lade til Tinge lyse sin Odels Ret til
Bache-

Bachegaard, og strax derefter ved en Protest insinuerede sin Odels-
 Løsning med Tilbud af 200 Rdlr. for Bygningerne, for Fredes-
 ligheds Skyld, og hvis dette Tilbud da ikke blev modtaget, da
 inden en vis Tid af nogle faae Maanedøer at skulde flytte fra Gaar-
 den de nye opsatte Huuse og Bygninger; men da Biskop Krog
 ikke kunde beqvenne sig til at modtage sliq ubillig Proposition,
 begyndte Tønder strax at indstævne Bispnen til Lands Tinget,
 hvor Bispnen af Sorenskriveren i Antledning af den holdte Auction,
 samt at ingen Indsigelse derpaa af Arvingerne var skeet, blev tils-
 dømt at beholde sin Gaard.

Stette Pro-
 ces,

Bispnen ind-
 stævnes til
 Lands
 Tinget

Uf Laugmand Drejer blev Bispnen dømt at fravige Gaarden
 og at cedere den til Raadmand Tønder. Sagen kom da for D-
 ber-Hof-Retten, hvorfra den blev hjemviist ad primam instantiam,
 saa at Processen da paa nye maatte begyndes, og gif saa alle
 Retterne igiennem indtil den kom for Høieste Ret, hvor Biskop
 Krog i Aaret 1709 blev tildømt at beholde Gaarden med frie
 Besiddelse uden Raadmand Tønders Paaanke i nogen Maa-
 de: Tønder blev tilfunden at betale Processens Omkostnin-
 ger til Biskop Krog med 200 Rdlr., hvilke hans Tilskyndere
 tillige med den langvarige Processes Udforsel for saa mange Ret-
 ter maatte udrede og betale; thi Tønder selv havde intet at sætte
 til, og saaledes endtes denne Sag.

og
 taber, men
 gaar til O-
 ber-Hof-Ret-
 ten,

og endelig
 til Høieste
 Ret faaar
 Dom,

Udi Aaret 1710 ankom Amtmand Owe Schieldrup fra Nord-
 landene til Kiøbenhavn, og medbragte en Memorial, stillet udi
 Almuens Navn af Senjens Fogderie med 10:12 Bønde-Zigneter
 under, og giordes der da allerunderdanigst Ansøgning af Almuen
 at maatte vørde befriet for den til deres Præst sædvanlige Offer-

Skieppe's Erlæggelse, som dog Lovet byder, og de fra Arilds Tid uværgelig betalt havde.

Bisshop
Krog mister
atter 350
Rdlr.

Denne Ansøgning erholdte Amtmand Schielderup remitteret til sin Erklæring, og i fædveer for Almueen sig saaledes derpaa erklærede, at Almueen ved Kongelig Befaling blev befriet for bemeldte Offer-Skieppe's Erlæggelse til deres Præster, hvorved Bisshop Krog, som Pastor Primarius til Kirkerne, mistede over 350 Rdlr. af sine aarlige Revenüer, som til det bispelige Embede stedse havde været tillagde.

Udi Aaret 1711 indfaldt for Bisshop Krog en nye Fortrædelighed, som bestaaer af følgende:

Det hændte sig Aaret tilforn, at en fornemme høi Herre i Jylland af den militaire Stand vilde lade sin Datter reise et Sted hen, for at giøre et Besøg hos andre deres fornemme Venner. Faderen gav hende en af sine beste Domestiquer med, for at giøre hende Geleide og Opvartning under Reis; men han gjorde sin Opvartning saa vel, at Jomfruen inden kort Tid besandtes frugtommelig. De høie Paarørende som billigen maatte forsmerte saadant, syntes heller at ville bevare dem ved Æren end gandske slaae Haanden af dem, hvorfore de besluttede at lade dem copulere, og skikke dem bort. Man søgte da paa høie Stæder ved snarest Leilighed at faae ham employeret; og som der blev en Auditeur Tjeneste ledig ved et af disse nordiske Regimenter, saa blev de til Fronhiem forskendte for at blive her. Mandens Navn var Johan Trellund, som under Character af Auditeur r) blev her sat ved et

r) Pontopp. Annal. l. c. kalder ham Lieutenant Trellund. Denne trefteiere Auditeur var og Skuld i, at Bisshop Krog blev beskylt for at tage uordentlig vandrønde Geistlige i Forsvar,

et af de nærmeste Regimenter; men som han var en bitter og bjærd Mand, saa lod han og saadant sit Sindelaug udi adskillige Ting mærke, besynderlig imod Geistligheden her og der: hvorudi han ikke altid kunde finde Bisfald. Omfider forfalder han i Dispute med Sognepræsten til Byneset, Hr. Johan Crantz, som han i haarde og stiklende Skrivemaader angreb, og over ham indgav Klagemaal til Bisfop Krog, som derom nødvendig maatte indhente Hr. Crantzis og Bedkommendes Erklæring og Forklæring om Sagens Beskaffenhed, hvorpaa Bisfop Krog meddeelte ham en Resolution efter Sagens Værd. Dermed vilde Trellund ikke være fornøiet, men indstævnedes Hr. Johan Crantz for en Provste-Ret, hvor han udi sine stolte Angreb og Skrivemaader ikke fik nogen Medhold, men en Dom som var gandske langt, fra hans Hensigt, og derfor stævnedes Sagen ind for Landemodet, for Stiftamtmanden og Bisfopen. Blandt andre meget vidteløstige Ting producerede han en og anden Resolution, af Bisfop Krog udgivet, som ikke havde været ham til Noie; hvorover Bisfopen, som vel betiente Retten efter sit Embeds Medfør, holdte sig exempt for Dommen, som dog heller ikke udfaldt for Capitulatet efter hans Billie. Auditeur Trellund stævnedes Capitulats Dom for Ober-Hof-Retten, og tillige Bisfop Krog for sine udstædte Resolutioner i en og anden Sag, som Trellund havde haft mod de Geistlige. Bisfopen agerede sin Sag defensive, paastaende at hans udstædte Resolutioner vare grundede paa Lov og Billighed, hvorfors han ei heller videre vilde svare til Trellunds gjorte Forestillinger. Ved Ober-Hof-Retten kunde Dommen ei heller udfalde til Trellunds Fornøielse, hvorfor han udtrug Stevning til Høieste Ret over Bisfop Krog, og derudi anfører tillige mange Beskyldninger over Stiftets Geistlige i Almindelighed, til hvil-

Syvende
Process,

Bispen vinder ved Ober-Hof-Retten,

ken Ende han paa adskillige St. der havde reist Sag og Forfølgelser imod adskillige Præste-Mænd, som han aldrig nogensinde havde kiendt, hvilte han saaledes paa heftigste Maade i Høieste Rets Stevning angreb, uden nogen Speciel at navngive, hvorfor alle hans Beskyldninger allene paa Biskop Krog med samtlige Stifters Geistlighed skulde hvile. Biskopen for saavel at forsvare sig selv som sit underhavende Clerisie saae sig nødsaget at tage contra Stevning til Høieste Ret, hvor Dommen faldt saaledes:
 samt Høieste Ret, at alle Trelunds Angivelser over Biskop Krog, samt alle hans Insolentier imod Geistligheden i Tronhiems Stift skulde være døde og annullerede: Trelund at skulde betale til Biskop Krog 200 Rdlr. udi Processens Omkostninger, og 50 Rdlr. til vor Svelsers Kirke paa Christianshavn, samt for Høieste Ret strax at gjøre offentlig Ufbigt for Biskop Krog saavel som samtlige Geistlighed i Tronhiems Stift; hvilket ogsaa strax skede for Høieste Ret. Saaledes var Slutningen paa denne Biskop Krog uskyldig paaforte Proces, som varede indtil i Maret 1715, men siden har man aldrig hørt til denne usroelige Auditeur, ei heller kom han mere igien til Tronhiem.

Det er hver Mand bekiendt, at den svenske Armee i August Maaned 1718 indfaldt fra Jempre Land ind i Tronhiems Lehn, og grasserede udi Bårdalen, Skaugen, Jnderoen og videre overalt i den Egn nogle Maaneder, og da de havde fæstet Fod udi Stordalen, frygtede den commanderende General Major Vincenz Budde, at de skulde nærme sig til Tronhiem, da den hele Militz var draget derfra ind i Byen, ligeledes at de skulde attackere Tronhiem; thi blev af Generalen foranstaltet et Krigs Conseil, tilstædeværende den samtlige militaire Etat, og derudi besynderlig omtalt,

omtalt, at Bachegaard, som Biskop Krog paaboede, maatte odeslægges fordi han frygtede, at de Svenske kunde have der et Tilhold, i Fald de vilde nærme sig til Byen, og endskiondt de tvende Soer Officerer, Capitain Johan Wesel og Capitain Lorentz de Ferri, som med hver sin armeret Fregat til Tronhiem var commanderet og vare tilstæde ved dette Krigs Conseil, offentlig forklarede at være gandske uforneuden Bachegaard saaledes at ruinere, saasom de tilforpligtede sig inden faae Minuter med deres Canoner af deres Skibe, som laae i Elven lige tvært over for Gaarden, at skulde de kunde fordrive de Svenske derfra, og i Nøds Tilfælde med samme at sætte Gaarden i Brand, i Fald de Svenske skulde bemægtige sig den, saasom der var ei andet end Træe-Bygninger; saa blev dog saadant ei taget i nogen Betragt, men Generals Majorens commanderende Billie maatte suldføres, hvorpaa det og blev Biskop Krog, da han et Par Dage forhen af sin lange Bisitags-Reise fra Nordland og Finmarken træt og mat var hjemkommen, ved tvende commanderende Officerer tilkiendegivet, at Gaarden Bache skulde afbrændes og odelægges: dog blev ham givet 24 Timers Frist at drage bort og redde hvad han kunde. Efter 24 Timer blev da dette Beslut ved en Major med underhavende Commando af Soldater virkelig suldført, og Bachegaard den 22 Nov. aldeles afbrændt og odelagt.

Bispens Højsfidenk afbrændes og odelægges,

Enhver Nætsindig kan estertænke, hvad der af en suldfommen bebygget, meubleret og besat Gaard, i Høstens Tid, da alting var kommen i Huus, udi saadan Hast kunde reddes og bierges; men nok var det, at det høie Generaliter fik sit Forsæt suldført og Gaarden afbrændt, saa Biskop Krog med Familie Vinterdage maatte bierge sig, som han best kunde; men Dagen derefter var ikke nogen

Svenf

Svensk mere at see omkring Tronhiem, saasom de toge en anden Dei omtrent en halv Meil fra Byen, og samlede sig ved Tillerbroe for der at passere videre Elven og at trænge ind i de der oven for liggende Districter af Landet. Desforuden blev Kebersbanen tilligemed alle Indbyggernes Huuse paa Bache Landet, saavelsom Søe Bryggen og Kiobmænds Boder, som under Bachegaard forterede, aldeles ødelagde: saa at den hele svenske Arme, om den havde kommet dertil, ei skulde kunde have giort det bedre. Samme Tid havde Biskopen og det Uheld, at Gaarden Berg, som er Præstegaarden til Stændens Præstegield, hvortil Biskopen er Pastor, og henlagt til Biskopen pro Officio, hvilken Gaard Biskop Krog paa egen Bekostning af nye havde ladet opbygge, blev i samme Tid med Bierdesgaard og alt aldeles ødelagt og nedreven, saa der ikke blev en Pind eller Stage tilovers paa Gaarden, og er ei heller til denne Tid bleven opbyggt igien, men bruges allene til Engesletter.

samt hans
Præstegaard
til Stændens
Præstegield

Det er tilførn anført, at Geistligheden i Tronhiem besynderlig associerede sig med Stiftamtmand von Ahnen efter hans Ankomst til Stædet, for allerider at vedligeholde Evedragt imellem ham og Biskop Krog, til hvilken Ende der, alt for den langvarige Commissions Slutning i Aaret 1708, blev pønsat paa en nye Casses Indrettelse i Navn af en Stifts-Riste, hvor alle de publike Documenter, som vare i Capitulet samt alle Obligationer for Kirkerne og de publike Huuses Capitaler skulde henlægges og forvares under Stiftamtmandens Opsyn, hvilken Casse da omfider blev forfærdiget og sat i Stiftamtmand von Ahnens Huus. Vel søgte von Ahnen paa adskillige Tider og Maader at overtale Biskop Krog til at nedlægge Capitulets Documenter i denne nye Riste;

Riste; men Krog var ei nogensinde dertil at formaae, sigende: at Capitulet var det rette Sted, hvor alt saadant burde bevares, hvor der er ingen Frygt eller Fare for Iidebrand, som Byen daglig kan staae i Fare for.

Saaledes varede det i nogle Aar, indtil Biskop Krog en gang reiste paa Visitaz' til Nordland og Finmarken, da han ved sin Afreise efter Sædvane leverede Capitulets Røgler til Provosten M. Giert Bonsach, som udi Bispens Graværelse udleverede til Stiftamtmand von Ahnen alle de fornemteste Documenter, som i Capitulet forvaredes, tilligemed alle Obligationer for udlaaente Capitaler, Kirker, Skoler og Fattighuusene tilhørende, saa at da Biskop Krog, efter aflagde Visitaz-Reise kom hjem igien, fik vel Røglerne fra M. Bonsach tilbage, men maatte lade sig noie med et udtømmet Capitul-Archiv. Biskop Krog, for ei at indlade sig i nye Stridigheder, holdte sig herudi stille, og lod det paa Tiden ankomme: midlertid havde Stiftamtmand von Ahnen alle Capitulets Documenter i denne Riste, og under sine Hænder, og Biskop Krog skulde være ligesom udelukt fra Capitulet og hvad dertil horte. Men da der i Aaret 1720 udkom en meget skarp Kongelig Befaling, angaaende Regnskab og Rigtigheds Afslæggelse for alle Kirkers, Skolers, Fattighuusenes og Fattiges Capitaler, hvorudi Stiftamtmand og Biskopen samt andre Bedkommende under haard Straf baade for dem og deres Arvinger bleve anbefalede saadanne Regnskaber og Rigtighed derfor inden en vis Tid at aflægge; men Biskop Krog for sin Person intet derved kunde udrette, efterdi alting var borttaget fra Capitulet; saa haver han da i Forstningen søgt ved en og anden mundtlig Samtale at formaae Stiftamtmand von Ahnen at træde i Conference

atter Dispu-
te med von
Ahnen,

med sig og de andre Vedkommende, men, da han ei vilde, anmoder ham derom skriftlig, men alt forgieves; saa lod Biskop Krog samme Aar alle Capitulares sammenkalde, og tillige anmode Stiftamtmanden, om det maatte behage ham med sin Nærværelse at bivaane Samlingen paa Capitulet, men da det ikke behagede ham at være der tilstæde, kunde der intet udrettes, saasom alle Capitulets Documenter og Regnskaber vare i Stiftamtmandens Hænder. Biskop Krog lod da Tid efter anden sammenkalde Capitulares indtil 7 gange, og ved hver Samling anmode Stiftamtmanden om at være tilstæde, men forgieves, og ved hver Forsamling lod det passerede tilføie i Capitulets Protocol, hvilket for Høieste Ret siden blev produceret.

Biskopens
Beføvning
til Kongen
over von
Ahnen,

Derpaa saae Biskop Krog sig nødsaget at indgaae til Hans Kongelige Majestæt med en allerunderdanigst Beføvning over Stiftamtmanden, og forestillede: at han med allerunderdanigst Lydighed ikke kunde fuldbyrde Hans Majestæts allernaadigste Forsordning, formedelst Stiftamtmanden hos sig indsluttet beholdte alle Capitulets Documenter, hvilke i hans Fraværelse medens han var paa sin Visitats-Reise vare blevne udtaget af Capitulet, og samme efter saa mange Anmodninger og Capituls-Forsamlinger ikke vilde udlevere m. m. Denne Andragelse blev fra det Kongelig danske Cancellte opsendt til Stiftamtmandens Erklæring; men han lod den i lang Tid ubesvaret hos sig henligge, og derefter udi Aaret 1721 ved Døden afgik, uden at nogen Erklæring derpaa fra ham fremkom.

Da det nu var rygtet i Byen om bemeldte Biskopens Memorial og Klage over Stiftamtmanden, indfandt sig strax nogle, som søgte at ophidsse Stiftamtmandens Enke-Fruer til Forbittrelse imod

imod Biskop Krog, og overtalede hende til at gjøre allerunderdanigst Ansøgning om Commissarier for at tiltale Biskop Krog, for sin over hendes salig Herre giorte Angivelse, som var ham til Banære i hans Grav: og til denne Sag at udføre erbøde de sig at være hende tjenstvillig og afsiſteerlig.

Enke-Fruen erholdt da det ansøgte Commissorium, og Etats-^{ottende Pro-} Raad og Amtmand Schielderup samt Assiſtence-Raad Christian ^{666,} Schiöller til Commissarier bleve hende bevilgede. Disse indstæv- nede da Biskop Krog for Commissionen, hvor han hverken mødte eller mindste Ord lod svare, hvorpaa de efter nogle Sessioners Holdelse affagde en saadan Dom: Biskop Krogs giorte Andra- ^{og Dom,} gelse for Hans Kongelige Majestæt over afgangne Stifts- amtmand von Ahnen ſkulde være død og Magtesløs, og Biskop Krog at ſkulde betale til Enke-Fruen 200 Rdlr. til Processens Omkostninger. Denne Dom blev affagt i Aaret 1722.

Biskop Krog gjorde derimod ingen Allarm, men ofte lod sig offentlig bemærke med at være villig til at udbetale de tilsdomte 200 Rdlr. til Stiftamtmandens Enke-Fru, i Respect for hendes Person, som han altid havde baaret Ære for, ønskende at al den Sag dermed maatte være ophævet; thi han vel vidste, at Enke-Fruen af Udefindede maatte være forledet; men aldrig krævedes hos Biskop Krog nogen Betaling efter Dommen; thi Enke-Fruen lod den saa Aar efter andet henstaae: man ventede derfor saa meget mindre, at Fru von Ahnen, da hun i Aaret 1724 reiste til Kiøbenhavn, ſkulde have giort nye Ansøgning, og i Aaret 1725 udvirket 4 Kongelige Bevilgninger, nemlig: 1) Opreisning paa den forældede Commissions-Dom, ſamme at maatte paatale.

2) Allernaadigst Tilladelse at Sagen maatte gaae Ober-Hof-Rets ten forbi, og lige til Høieste Ret at indstærnes. 3) Beneficium paupertatis at maatte udføre sin Sag paa slet Papiir, og 4de niende Pro- Høieste Rettens Stævning udi Sagen, hvilke 4 Kongel. allernaadigste Besalinger for Biskop Krog paa eengang om Høstens Tid bleve forkyndede, og det paa en Tid da Biskopen af Svaghed i nogle Maaneder havde været sængeliggende, og man lidet eller intet Haab havde til hans Liv, selgelig ventede hun ingen Forklaring om Sagen eller Forsvar paa hans Side udi Proceduren at skulde fremkomme, men at man efter erholdte Høieste Rettens Dom kunde kun holde sig til Biskopens Boe og Familie.

Men da Biskop Krog næsten i 6 Maaneder havde holdt Sængen, og der neppe var Haab om hans Liv, gav Gud ham, tværtimod alles Forhaabning, en forunderlig Styrke og Helbred, saa at han, uagter sin høie Alderdom, besluttede at reise til Kiøbenhavn paa Vinter-Føret Aar 1726.

Strax efter Ankomsten maatte han fornemme, at den som altid tilforn havde haft hans Sager og Commissioner under Hænder i Kiøbenhavn, nemlig Høieste Rettens Procurator Justitz-Raad Truuls Smitt var bleven ham imod, og havde ladet sig overtale til at antage Frue von Ahnens Sag, med flere slige Inventioner som bleve brugte imod Biskopen.

Midtsommerstid blev Sagen for Høieste Ret foretaget, hvor Justitz-Raad Smitt vidtløftig procederede sin Principalindes Sag; men da Biskop Krog ved sin Procurator lod tale for sig, blev strax fremlagt afgangne Stiftamtmand von Ahnens Original Specification paa de Obligationer, som han af Capitlet havde

de

de ladet udtage, hvilken Biskopen paa en god Maade fra Stiftsamtmanden nogle Aar forhen havde bekommet under hans egen Haand og Segl; men da blev der stor Opsigt iblandt Høieste Rettes Herrer, da samme Skrift gik om fra den ene til den anden: tilsidst blev den og forevist Frue von Ahnens Procurator, hvorpaa han strax gik bort fra Retten, og kom ikke igien, endstiondt Biskop Krogs Procurator vedblev nogle Dage at processere, førend der blev affagt følgende Dom: Commissariernes og Dom ved ugrundede Dom tilsidesættes: de skal paa egen Bekostning Høieste Rette, paa nye foretage sig Sagen til rigtigere Afhandling, og betale til Biskop Krog udi Processens Omkostning 400 Rdlr.

Saaledes fik Biskopen god Ende paa denne Sag. Frue von Ahnen reiste derefter til Eronhiem, og lod sig finde saa billig at hun selv i Mindelighed afgjorde alle Capitulets Sager med alle Bedkommende, og til enhver godvillig udbetalte, hvad der fattedes, som beløb sig til 45000 Rdlr., saa at alting i Stithed og Redelighed paa saadan Maade blev afhandlet.

Da denne vidtløstige Sag, for hvis Skyld Biskop Krog var nødsaget at reise til Kiøbenhavn, saaledes var kommen til Endelighed, blev af det hoi Missions Collegio opreist imod ham en nye og betydelig Sag, til hvis Beskrivelse og grundige Underretning at give, det er fornødent samme fra Begyndelsen til Enden at anføre:

Da Thomas v. Westen var bleven beskikket og 1710 af Biskop Krog indviet at være Sognepræst til Bedøens Præstegjeld, fik han formaaet 6 andre Præster i Romsdalens og Nordmørs Provstier med sig at holde Forsamling. Disse oprettede et eget

Collegium, og snart hos en snart hos en anden forsamledes for at overlægge om et Værk, de havde foresat sig at fuldføre, som bestod deri, at de vilde gjøre et gandske nyt Systema til en nye Reformas i Kirke-Væsenet, saavel som og vilde have meget for-
 andret s) ubi Kirken: Netten, i Lovbogen, ligesom han og paa
 Haand indførte adskillige Forandringer i sin Menighed, som ei
 nogen

- s) Ubi General-Kirke-Inspector Hr. Eric Johan Jessens smukke Afhandling, indrykket i danske Bibliothek Tom IV. under denne Titel: Kurze Nachricht von der Königl. dänischen Mission in den Norwegischen Lappland &c., heder det p. 625 saaledes: Insonderheit kam von Steben Predigern aus Norwegen ein herrlicher Vorschlag zur Befehrung der Finnen und Lappen herunter, dem noch bald hernach ein anderer von Vier andern dortigen Predigern nachfolgte.

Hvo som lyster at underrettes om den nordlandske og lapplandske Missions Begyndelse og herlige Fortsættelse, behager at læse bemeldte Hr. Jessens Kurze Nachricht, hvori Læseren med Hjertens Glæde vil finde, at den glørværdigste danske Monarch Friderich den Fjerde var det Guds udvalgte Rik: Stab til at besørge med Nidtierhed og Ectertryk Guds herlige Ord at prædiktes for de afgudske Lapper og Finner, og ikke mindre paa de nordiske Vierge end i Ostindien og Grønland har været bekymret om at plante Guds Kirke, som fra Aar 1716 til 1724 vorte til et Antal blandt Finner og Lapper af 1472 Familier, som bestode af 7231 Stæle. Bemældte 7 Præster, af hvilke nogle nævnes i denne Historie, vare følgende: i Nomsdalens Amt Hr. Jens Juel Præst til Tingvold, Hr. Amund Barhow, Præst til Qværnes. Hr. Th. v. Westen, Præst til Vedøe, blev derfra Lector Theol. i Ironhiem og Missions Collegii Vicarius. Hr. Nic. Engelhardt, den Tid residerende Capellan til Næstet, siden i v. Westens Stæd Præst til Vedøe. Hr. Peder Ström, den Tid Capellan pro loco, derefter Præst til Vargen i Bergens Stift. Hr. Mentz Ascanius da Capellan p. l. til Oure, omfider Sognepræst samme Stæd. Hr. Eiler Hagerup var først Capellan i Qværnes hos hans Svigers Fader Hr. Amund Barhow, blev derfra Sognepræst i Callundborg 1715, hvor han underskrev ovenmældte Forslag. Derefter Stiftsprovost og Lector Theologiae i Ironhiem 1729; Biskop 1731 og 1742 Doct. Theol., og døde den 15 April 1743.

nogen anden Stads i Kirkerne hos os har været brugelig, og sli-
ge private Samlinger haver de nogle Aar vedligeholdt. Omfider
affendte de udi Foraaret 1714 en af deres Samling til Kiøbens-
havn, Hr. Eiler Hagerup, Capellan til Qværnes med alleruns-
derdanigst Supplik til Hans Kongelige Majestæt, hvori de udi
gandske korte Særser forestille alle i Svang gaaende Synder blande
det menneskelige Kion, hvilke de inspecie opregne, med Ønske,
at derpaa maatte raades Bod. r)

Saadant blev af mange anseet, som en *recita accusatio* imod
den, som saa Aar tilforn havde ordineret dem alle til Præster;
endskiondt de i deres Forestillinger ingen nævnede. Hr. Eiler Ha-
gerup havde den Lykke at finde Naade hos Dronning Lovise, u)
og prædikede for det Kongelige Herkskab, hvorefter han den 15
Martii 1715 blev kaldet til Sognepræst i Callundborg. Hr.
Thomas v. Westen, opmuntret af dette lykkelige Udsald med Hr.
Hagerup, som saa hastig fik et got Præstekald, vendte sig til det
hoie Missions Collegium de propaganda fide, ved hvis Hielp han
den 28 Februarii 1716 fik Kongelig Vocation som Lector Theo-

Thomas
v. Westen
bliver Bica-
rius Missio-
nis,
hvor

r) Pontopp. Annal. Eccl. T. IV. 231. Underdessen ward diesel Eiffer der-
nen Præludis eines so genannten Pietismi beymessen.

u) Pontopp. l. c. Hr. Hagerup predigte bey Hofe mit gutem Beyfall,
ward auch einigemahl, zur Haltung einer Beth-Stunde, ins Gemach
Ihro Majestæt der gottseligen Königin Lovisen beruffen, und kriegte
dadurch so wohl Veneider als Sønner.

v) Til alle Biskoper i Danmark, Norge og Island, som og til Generals
Superintendenterne i Hertugdømmerne gif Kongelig Befaling at indføre
offentlig

hvormed han da søgte i høieste Maader at recommendere sig. Og at dette forehavende Bærk kunde have nogen Bestyrkning, er-
 beneficeres holdte han den 27 Nov. 1717 Kongel. allernaadigst Bevilling
 med Helge- paa Helgelands Kirker af de Præstegield Bronøe, Alstahoug og
 lands Kir- Rødøe, saavel Hovedkirker som Annekirker, som vare de riges-
 ker, ste og mest bemidlede Kirker i hele Stiftet, med hvilke Frue Jus-
 titsraad Hiortes siden Aar 1701 havde været benaadet, men
 de Tider ved Døden afgaaet, saa von Westen umiddelbar efter
 hende antog Kirkerne, og opbar deres aarlige Tiender og Ind-
 komster, og noget derefter nemlig den 5 Sept. 1718 fik han Kon-
 gelig allernaadigst Bevilling, at de samtlige nordlandfke Kirkers
 da værende Beholdning og aarlige Overflud af Kirkernes Ind-
 komster skulde være evig henlagde til dette Missions-Bærks Fort-
 sættelse, og at samme af Missions-Collegio eller dets Vicario von
 Westen skulde allene dependere.

Conrector
 Schanche
 bliver hans
 Adjunctus,

Conrector ved Tronhiems Skole M. Hans Schanche blev an-
 taget til at være hans Adjunctus ved Missions-Væsenet, saa og
 en Borger af Tronhiem Hans Hagerup til Casserer for at oppes-
 bære bemeldte Kirkers Revenüer, og fra den Tid var Biskop
 Krog udelukket fra at have det allermindste Opsyn med Kirkerne,
 saasom alle skulde bestyres af Missions-Collegio, eller rettere at
 siges af deres Vicario von Westen. Conrector Schanche, som i
 von

offentlig Von i alle Kirker for den gandske finmarkfke og lapplandske
 Mission, og det strax efter Dønnen for den ostindiske Mission. Saa
 gjorde og Kongen en Anordning af 20 Nov. 1716, at af alle Kirker i
 Norges gandske Rige, saavel i Kiststæder som paa Landet, hvad enten
 de stode under jure Patronatus eller ei, af hver Hovedkirke skulde aar-
 lig gives 2 Rdlr. og af hver Annekirke 1 Rdlr. til Missionens Fort-
 sættelse, og betales aarlig til hver 1ste May.

von Westens Graværelse forrettede tillige hans Embede i Rectoratet, Notariatet og det anlagde Finmarkske Seminarium, fik tillige Bente-Brev paa Rectoratet, og derforuden beneficeret den 27 Dec. 1719, med Meelhuus tredje Kirkers Indkomster, hvilke han for at spare videre Udgifter, en saadan Adjunctum ved Missionen at sonne, allene skulde nyde og opbære.

beneficeres
ved Meel-
huus 3 Kir-
ker,

Da Rector von Westen til dette Missions-Værks Foretagelse havde indrettet alting efter eget Tynke og Behag, uden ringeste herom at bespørge sig, snakke eller tale med Biskop Krog, tiltraadde han første Reise den 29 May 1716, fra Tronhiem til Wardsohuus med et Skib, og derfra videre omkring, han havde i sit Følge 6 Studentere x) som han havde udvalgt sig til Catecheter eller Missionarier, samt 5-6 andre Personer, som skulde være Under-Catecheter, og paa det hans Ankomst til ethvert Sted kunde have des høiere Anseelse, sendte han altid Bud i Forveien fra en Præst til en anden, som forkyndte den nye Biskops Ankomst, og i hvilket Errende han var udsendt. Hvor han da ankam til nogen Præst (som allerede var underrettet, at Hr. von Westen gierne behagede at begæges med Titel af Hans Høiærværdighed) der forblev han nogle Dage, for tillige at tage fuld Underretning om Kirkerne Indtrader, men om Kirkerne Reparationer og Vedligeholdelse havde han ingen Omsorg eller

x) Paa hans første Reise havde han kun 2 med sig, men paa hans anden Reise i Aaret 1718 tog han med sig 4 Catecheter eller Missionarier, foruden Skoleholdere. Udi hans første Brev af Tyrhav, en Havn, hvor han laae for Nodvind, skrev han den 5 Junii 1716. I dette Dieblik seiler jeg fra Tyrhav med begge Missionarier Jens Bloch og Kield Stub. Jeg fører med mig 384 Catechismus Luthert, 500 A. B. C., 50 Evangelier og 30 Psalmebøger.

eller Belymring. Midlertid blev holde Forhør over Finnerne, og bleve da alle deres Legender om Trolddom, Hæxerie, Afguderie m. m., flittig og noie udi Missions-Protocollen indførte, alene for at gjøre Bærket stort, og for at give det en større Lustre af store Gierninger, om ikke apostoliske Mirakler at fremvise paa høiere Stæder: Catecheter bleve her og der satte, og alting efer hans eget Gortfindende forordnet, samt Forslag gjorde til en og anden Finne-Kirkes Opbyggelse i Fioldene, tilligemed Forsamtings-Huuse, som han kaldte dem, samt Finne-Skolers Indretelse med videre.

Hr. von Westens første Reise varede 6 til 7 Maaneder, før rend han igien hjemkom, derefter gjorde han vel en eller anden Reise Nord efter, som og i flere Districter, hvor Finnerne opholde sig langs efter Fioldene, da han ligeledes flittig optegnede alle deres Historier og Legender, som han baade med Lokken og Erudsel af dem kunde faae udspurgt, alt til sin Protocolles Forsøgelse: han kaldede og bestiftede Catecheter og Missionarier, som han paa alle saadanne Stæder fremsendte, ret ligesom det havde været et heelt Barbarie y) der af nye skulde omvendes til Christen-

heden

y) Biskep Krog paa sin Visitations-Reise i Aaret 1708 fandt blandt de længst bortliggende Finner og Lapper dem saavel underrettede i deres Christendom, at de Norste neppe skulde kunde gjøre dem det bedre. Et Exempel derpaa var en Fin-Dreng, 8 Aar gammel, som Biskep Krog yderst i Finmarken examinerede, og fandt, at han ei allene færdig udenad vidste Catechismum, adskillige Hoved-Sprog af Bibelen, og mange af Davids Psalmer, men kunde endog derom tydelig give den rette Forstand og Mæning, og dette var tildeels Frugten af det utrættede Arbeide, som Isaac Olsen, af egen gode Vilje og ret gudelig Driste, paa de norste Dierge blandt Finner og Lapper, i 14 Aar havde paataget sig. See mere herom i bemeldte Hr. Jessens Kurze Nachricht p. 261.

heden, alt for at gjøre Værket stort, og bane sig Veien til det, hvoraf han forud tog sig Titel.

Saaledes varede det nogle Aar, at Rector von Westen stedse lod opbære alle Kirkerens Revenüer, men ikke bekymrede sig om Kirkerens Conservation eller Reparation. Midlertid som Kirkerne saaledes mere og mere forfaldt, undlod Biskop Krog ikke, skiont al Tilsyn og Omsorg for Kirkerne var ham aldeles betagen, Kirkerens flette og brøstfældige Tilstand at andrage for det høie Missions-Collegium i Kiøbenhavn; men paa slige hans redelige Forestillinger blev ham aldrig værdiget Svar, og til Hans Majestæt torde han ikke indkomme med nogen Besværing, saasom det ham var forbudet sig det allerringeste med de nordlandske Kirker at maatte befatte, men allene af Missions-Collegio eller af Vicario von Westen paa deres Begne at skulde dependere.

Men da Biskop Krog i Aaret 1726 af Frue von Ahnen var stævnet til Høieste Ret, som før er nævnt, har det høie Missions-Collegium, nogen Tid efter hans Ankomst til Kiøbenhavn, ham for de nordlandske Kirkers Faldfærdighed og ruinerede Tilstand søgt og tilsalet. Herudi maatte han da kortelig tilkiendegive sin Ukyldighed, at saasom til Missionen vare hentlagde bemeldte Kirker, hvis Revenüer Collegii Missionis Vicarius i saa mange Aar havde ladet opbære, uden ringeste Communication med sig, som Biskop, der efter Kongelig Ordre ikke i nogen Maade med de til Missionen hentlagde Kirker skulde have at bestille, saa maatte det tilkomme Rector von Westen at svare til Kirkerens Forfaldenhed.

stende Pro:
 66, Kongelig Commission, og Ordre til Geheimeraad Lerche, Bis
 skop Worm og Etats-Raad Niels Foll som Commissarier at under
 søge Sagen, og at domme udi Missions-Collegii Præsention
 han indtal: imod Biskop Krog. For Commissionen, som uden foregaaende
 des for Com: Stævnemaal eller ordentlig Saggivelse blev foretaget, haver Bi-
 missionen i skop Krog med kraftigste Argumenter klarlig tilkiendegivet sin U-
 Ribbenhavn, skyldighed, men derimod henviset Skylden paa Lector von Westen,
 der havde opbaaret Kirkerens Revenüer, og samme til anden
 Brug uden for Kirkerens Nytte anvendt, samt: at Biskop Krog
 fra al Tilfyn for bemeldte Kirker var gandske udelukket, med me
 re, som han til sit Forsvar kunde fremføre. Men hvor omstændelig
 Biskop Krog end forestillede sin Ufkyldighed, saa blev derpaa ikk
 kun lidet agtet, og da han ei havde mere at fremføre, blev ham
 sagt, at han skulde faae Varsel, naar Dom i Sagen skulde
 affiges.

Omstider, da den terminus fatalis var kommen, blev han
 Dagen tilforn varselet at skulde indfinde sig til den ham forekrevs
 ne Tid og Time i Geheimeraad Lerches Huus, Dom i Sagen
 at anhøre. Biskopen indsendt sig da den 16 Oct. 1726 for Com
 missionen, hvor der blev, i Stedet for Dom i Sagen, oplæst
 for ham en Kongelig allernaadigst Befaling til Commissarierne,
 at de skulde tilholde Biskop Krog inden 6 Maaneders Forsløb
 fra den Dato at regne, at skulde sætte alle bemeldte forsalds
 ne Kirker i fuldkommen Stand igien paa hans egen Bekosts
 ning, og hvis han det ei gjorde, skulde hans bispelige Embeds
 Intrader sequestreras, indtil samme Reparationer vare fuld
 førte; hammaatte ei tillades at faae Acten beskrevet, men
 skulde

faaer Konge-
 lig Ordre in-
 den 6 Maan-
 eder at is-
 sandsætte
 alle de nord-
 landste Kir-
 ker,

fulde lade sig nøie med en Copie af den Kongelige Befaling, hvilkken han fulde holde sig allerunderdanigst efterrettelig! og endelig, at han ei maatte understaae sig at skrive noget derimod, eller til Hans Majestæt med nogen Slags Klagemaal eller Skrift derom at indkomme.

Efter saadan Sagens gandske uventede Udfald, hvorved Biskop Krog var bleven betaget alt Haab om sin Ret, og al Udgang til Majestæts Throne, forblev han i Stilhed og Taalmodighed i Kiøbenhavn. Midlertid blev Etats-Raad og Kammer-Junker Jacob Benzon *) beskikket at være Stiftsamtmand i Tronhiems Stift efter Stiftsamtmand Keitzer, som kom til Tronhiem 1722, og derfra til Aalborg Stift 1726 forflyttet. En af de første Kongelige Befalinger til Stiftsamtmand Benzon var denne, at han fra Biskop Krog fulde indhente Efterretning, hvorvidt der med Missionens Kirkers Istandsættelse var avanceret? Hvorom Biskopen til ham fulde indgive sin Besvaring. Men som det forhen havde været Biskop Krog forbuden at skrive noget i denne Sag, eller til Hs. Majest. med noget til sit Forsvar at fremkomme, saa fik han nu Leilighed at skrive: og forklarede da Biskopen: hvorledes Kirkerne
 slette Tilstand og Brostfældigheder hidrøede en Deel af de hans Besva- ring og For- svar,
 seelige Summer, som til Hans Majestæts Cassa efter Kongelige Befalinger vare blevne betalte af Stiftets Kirkers Revenüer: en Deel og af de mange Benaadinger som en og anden havde nydt af Kirkerne Midler, hvormed de i forrige Tider havde været beneficerede, hvorved store Summer
 H h 3 af

*) Hr. Jacob Benzon findes her foran p. 270 ubi Biskop Giödesens Slægts-Register, som viser, at han den 13 Oct. 1726 blev beskikket Stiftsamtmand i Tronhiem.

af Kirkerne's Midler ere dem frakomne; thi de rigeste og best beindlede Kirker vare næsten alle til particulaire Folk benaadede, som dog ikkun lidet bekymrede sig om Kirkerne's forsvarlige Vedligeholdelse: de andre mindre formuende Kirker kunde knap af deres Midler aarlig vedligeholdes, men begge tilsammen udi een Summa specificce beregnet, beløb sig over 100000 Rdlr., som alt har været til Afgang i Stiftets Kirker's Intrader, der burde have været anvendte til deres Bygningers Vedligeholdelse, da de fleste ere Bygninger af Træ, der idelig behøvede nødvendige Reparationer.

Men som saadanne Beneficier udi hans første Betienings Tid, efter Stiftamtmand Kaales og hans Forestillinger bleve paa eengang ved Kongel. allernaadigst Befaling ophævede, og Kirkerne's Intrader ved de derefter offentlig holdte Auctioner saa meget forbedrede, saa ere Kirkerne, saavidt mueligt kunde være, blevne satte i god Stand: ja saa mange Midler af Kirkerne's Revenüer været i Behold, at Biskop Krog med rigtig Fortegnelse visede i sin Tid at have af nye opbygget deels murede, deels af Træ, efter Landets Viis, i alt 48 Kirker, hvoriblandt vare adskillige af nye opbygte paa de Stæder, hvor ei tilforu havde været nogen Kirke.

Han forklarede videre: at Revenüerne af de Kirker, som til Missionen vare henlagde, beløb sig aarlig til 2481 Rdlr. hvilke Missions-Collegii Vicarius von Welten aarlig siden 1716 havde opbaaret og forbrugt, beløbende sig til 4225 tusende Rdlr., og lod saa Kirkerne staae at falde ned, for medelst Mangel af Tilsyn og den fornødne Reparation; og
naar

naar Biskop Krog for det hoi Missions-Collegium nogle Gange havde besværgt sig over Kirkerne's forfaldne Tilstand, fik han ingen Behor, langt mindre noget Svar, og til Hans Majestæt torde han derom ikke indkomme med noget Klagemaal, saasom han havde den Kongelig allernaadigste Ordre, sig ingentunde med de til Missionen henlagde Kirker at befatte; saa han i dette Fald aldeles var udelukt fra sit Embedes tilliggende Tilsyn ved disse Kirker.

Han forklarede videre: at han i Begyndelsen af Missions Collegii Stiftelse havde fort Brev-Bevling med de hoi Herrer, angaaende Finnernes og Lapperne's Underviisning i Nordland og Finmarken, hvilke hans Forslag da i beste Maade fandt Collegii hoi Behag og Samtykke; men da andre af egen Ambition, og for at indføre Novitæter og en separat Etat in statu Ecclesiastico i hans Stift, trængte sig ind i hans Embeds Forretninger, og han saaledes fra den Inspection, som hans Embed vedkom, skulde være udelukt, saa maatte han stikke sig efter de derom ergangne hoi Befalinger: havde det været ham, som, efter sit Embeds Medfør, var anfortroet Direction over Geistligheden og Inspection over alle Kirkerne i Stiftet, ligeledes havde været betroet dette Missions-Værks Foretagelse, saa skulde han paa sin Samvittrighed, med 48 r Rdlrs. aarlig Omkostning til fornødne Catechetes Underhold, have udviset bedre Frugter til Missionens Forfremmelse, end skeed var ved saa stor en Capitals Anvendelse; derimod saa mange tusende Rixdalers Capital kunde have været sparet til Kirkerne's nødvendige Conservation, som nu til anden Brug ere for-
tærede. Han

haver opbygget 48 Kirker i hans Tid i Stiftet vare opbygde, havde han tvende gange opbygget Tronhiems Domkirke, som ved Jidsvaade er bleven odelagt: tvende gange opbygget Skolen, første Gang 1702, da den af Velde var nedfaldsfærdig; anden gang 1708, da den tilfide med Domkirken var afbrændt, haver han med Kongelig allernaadigst Approbation paataget sig, for at befordre Skolens Opbyggelse, at forrette Lections Embed uden nogen Løn eller Bestaling i 8 samfulde Aar, efter den afdøde Rector M. Simon Hoff, og midlertid af Rectoratets Indkomster igien ladet Skolen opbygges 2) uden at røre den mindste Skilling af Skolens Midler.

gratis i 8
 Aar forrettet
 Rectors
 Embed,

profiteret
 Stiftets Kirker
 30000
 Rdlr.

Foruden saadan Skolens Opbyggelse ved Biskop Krogs Om-
 sorg og oprigtige Flid og Nøye forklarede han udi sin Betienings
 Tid at have lucreret Stiftets Kirker over 30000 Rdlr. frem for
 i forrige Tider, hvilke igien til Kirkernes Nytte, og saa mange
 nye Kirkers Opbyggelse Tid efter anden ere anvendte; hvilket
 den udi afgangne Stiftsamtmænd von Ahnens Tid holdte 7 Aars
 varige Commission tilligemed andre Acta publica kan udvise: saa
 at han med yderste Flid har vaaget for Kirkernes Bedste og Bed-
 ligholdelse i alleroprænkeligste Maader; og herom kalder han sin
 Gud til Vidne at have tient som en troe Tjener og Huusholder
 udi sin Guds og Herres Huus.

Endelig forestillede Biskop Krog den store Umuelighed saa
 mange forfaldne Kirker til Soes og til Fjelds beliggende, nogle
 og syrtig i Tallet, udi en saa vidtøstig Afstand og Omkreds, i
 den haardeste Vinter-Tid, da Dagen paa de Stæder neppe er

34

2) Paa samme Tid og Maade blev af nye opbygget den saa faldene Blaas-
 Skole, hvor fattige Betler-Børn indtages, forfleges og oplæres.

3:4 Timer (det paa de Eider i Nordland jevntlig indfaldende haarde Veirlig ikke vidtloftig at anføre) udi saa kort en Tid at kunde reparere: Ja! om enhver Kongelig Foged skulde efter en Kongelig Ordre reparere de udi sit Fogderie beliggende Kirker, saa var det dog der i Landet, formedelst Mangel paa de dertil behøvende Materialier og fornødne Arbeids-Folk, som fra Kiøbstæderne maatte have, den største Umuelighed i saadan foresat Tid at kunne fsee eller tilveiebringes. Han anfører til Exempel: om en ved Søekanten i Østersøen skulde have den Ordre, under en haard Straf at skulde reparere nogle og syttig forfaldne Kirker i 6 Maaneders Vinter-Tid; hvor man dog kunde have Tilførsel til Lands og Bands af allehaande behøvende Materialier, saa var det dog umueligt at kunde udrettes og efterkommes, end sige: at en uskyldig Mand saadant skulde kunde præstere i Nordland, hvorhen alle fornødne Ting fra andre Stæder med store Bekostninger maatte hentes og didføres; med videre, som Biskop Krog udi sin Deduction til Stiftamtmand Benzon omstændelig og vidtloftig anførte med Begiering, at Hr. Benzon vilde bevise ham den store Gunst og Bevaagenhed samme for Hans Kongelige Majestæt saavel som for Missions-Collegio til hans Uskyldigheds Forsvar at forestille.

Alle Upartiske, som saae og læsede Gienparten af dette Forsvar-Skrift, bleve til noie overbeviste baade om Retfærdigheden af Sagen paa Biskop Krogs Side, Umueligheden af Tingen, og Biskopens store Uskyldighed for sin Person udi de Ting, for hvilke han var actioneret og saa haardelig dømt; hvilket for alle Upartiske opvakte for ham Omhed og Medlidenhed, men tillige en tvungen Tausshed.

Hans Und-
skyldning
finder ingen
Gheser,

Men da Hr. Etats-Raad Benzon var draget til Tronhiem, sit Stiftamtmandskab at tiltræde, haver hoibemeldte Collegium strax derefter udvirket en Kongelig Befaling, at han ved alle der gøres Arrest paa hans Bispe- Intrader, fæde.

Fogeder i Stifter skulde lade sequestrere alle det bispelige Embeds Revenüer, udi ethvert Fogderies District beliggende; hvilket og fæde.

Og som Missions-Collegium, for at giøre vidt og bredt af deres Anklagelser imod Biskop Krog, fremlagde under Sagen nogle Besigtelses-Forretninger over de Kirker i Senjen, som under Bispestolen, men ikke under Missions-Collegii eller deres Vicarii Opsyn henhorte, hvilke Besigtelser Missionens Berientere der Nord, Biskop Krog uafvidende, og dertil uvarselet, efter eget Tykke havde taget, da for ikke at overlade disse Senjens Kirkers Reparationer i Uvedkommende Fremmedes Hænder, som samme paa hans Bekostning skulde fuldføre, lod han ved Ordre til sin Son M. Niels Krog, Rector i Tronhiem, giøre Anstalt til samme Kirkers Reparationer det forderligste ske kunde, hvorpaa Rector Krog til Baaren derefter fragtede en Jagt, som indtog alle fornødne Materialier og Arbeids-Folk, og reiste selv med Jagten til Senjen, og inden nogle Maaneders Forløb, saasom de jevnlig tilforn efter Biskop Krogs Anstalter havde faaet deres fornødne Vedligeholdelse, gaudte fuldforte omtrent 11 Kirkes Reparationer.

han lader re-
parere Kir-
kerne i Sen-
jens Prov-
stie,

Midlertid havde Stiftamtmand Benzon udvirket en Kongelig Befaling til en General-Revisions Holdelse over Kirkernes, Skolens og alle publique Huses og Capitalers Examination i Tronhiem, hvortil Stiftamtmanden havde Kongelig Tilladelse selv at udnævne hvilke Kongelige Berientere, han fandt for got
til

til enhver Kirkes eller Capitals Regnskabs Revision. Ved Ma- der bliver i
 gistraten af Tronhiem fik Biskop Krog, som endnu var i Kiøben- Dispens fra
 havn, Rald og Barsel for Commissionen at møde og svare. værelse sat en
 Commission
 Saadanne Revisions-Forretninger bleve da i Dispens Graværelse til at revidere
 paa hvert sit af de dertil udnævnte Commissioner straf foretagne; alle Kirkes
 men som alting fandtes rigtig, og der ikke blev befunden den rin- Regnskaber,
 gste Post, der kunde udsættes Biskop Krog til Ansvar i nogen som alle fand-
 Waade, bleve de des hastigere afhandlede, allene: da de kom tes rigtige,
 til Skolens Regnskaber, til hvis Oplysning Rector Krog frem-
 lagde den Regnskabs-Bog, han havde over Udgifter til Skolen
 holdet fra hans første Betienings Tid, hvorudi han anforte hvad
 han aarlig til Disciplerne af Penge, Bøger og Klæder havde
 uddeestet, hvilke aartlige Regnskaber undertiden af Sristammans-
 den og Biskopen tillige, undertiden af Biskopen allene, vare ap-
 proberede og undertegnede; men fordi der ikke fandtes particulai- Rector Krog
 re Qviteringer fra enhver Discipel, som samme Beneficia havde paalagges at
 nodt, udsatte de Mangler i Skolens Regnskaber til den Summa betale Sko-
 1500 Rdlr., og paalagde ham for samme at skaffe Qviteringer; len 1500
 men da det var Rector Krog umueligt at skaffe Qviteringer af de Rdlr., i
 Discipler, der i 19 Aar vare saa vidt adspredte, mange af dem Mangel af
 imidlertid formodentlig bortdøde, besluttede han af egne Midler Qviterin-
 at udbetale de 1500 Rdlr., og derhos nedlagde sit Embede a a) ger,
 hvorved Conrector Schanche, som ved Missions-Collegii Besor- hvilke han bes-
 dring havde Bente-Brev, blev Rector i Skolen. tater, og geb-
 villig nedlæg-
 ger sit Em-
 bed,

3 i i 2

Det

a a) Mag. Niels Krog var i 19 Aar Rector i Tronhiems Skole, resignere-
 rede 1728, blev Cancellie-Raad, reiste derefter Udenlands og døde til
 Mainz. Gav i sit Testamente til Tronhiems Domkirke 1000 Rdlr.
 See hans tvende Hustruets, Værn og Afkom paa Stamtavlen

Det er tilforn mældet, at benævnte M. Schanche for sin Tjeneste, ved Missionen var bleven benaadet med Meelhuus Præsfigiøds trende Kirkers Revenüer, af hvilke han nu i saa mange Aar havde gjort sig til Gode, uden mindste Skillings Bekostning paa Kirkerne's Reparationer, eller at være bekymret om deres Bedligeholdelse, men ikkun opbar Kirkerne's Revenüer, og lod Guds Huuse forfalde: Omfider ommedes hans Hjerte over sine forfaldne Kirker, som han nu gierne vilde have sat i Stand, men vidste ikke, paa hvad Maade samme mageligst kunde see; hvorefter han i Aaret 1726 indkom til Hans Majestæt med Klage over Kirkerne's forfaldne Tilstand.

Denne Memorial, som efter al Billighed burde have været sendt til Biskop Krogs Erklæring, sender Missions-Collegium til da værende Stiftamtmands Christian Reitzers Erklæring. Reitzer, som i sin Samvittighed noksom var overbevist, at Biskop Krog aldeles ingen Skyld kunde have i Meelhuus Kirkers Forfaldenhed, efterdi det var Biskop Krog aldeles forbuden med Missionens Kirker sig det ringeste at maatte befatte: vidste og tillige, at Stiftets Kirker tilforn af Hans Majestæt vare solgte til Particulair, hvorover Stifts-Skriver Embedet blev ophævet og ingen publik Cassé kunde altsaa være for Kirkerne's Revenüer, som da alle vare udi particulair Folkes Hænder: see! det vidste Stiftamtmand Reitzer; blev dog af Frygt (han stod selv paa svage Fødder, og kom samme Aar fra Stiften) overvunden at give paa M. Schanches Memorial en vidtloftig men dunkel og tvetydig Erklæring, hvilken Missions-Collegium efter eget Behag forklarede saaledes, at de udvirkede derpaa en Kongelig Befaling til Stiftamtmand Benzon at lade gjøre Sequestration over Biskop Krogs

Midler

Midler og paaboende Gaard Bache til disse M. Schanches Kirkers Reparationer. Med Sequestrationen blev og ved Fogeden og Rectors Middelt virkelig gjort Begyndelse, indtil Bispens Son Rector Krog kom der imellem, og til Stiftamtmanden udgav sin Caution for 4000 Rdlr., paa det Biskop Krogs Gaard og Midler i hans Fraværelse kunde blive urett.

Biskop
Krog befales
at istandsætte
M. Schan-
ches 3 fors-
aldne Kir-
ker,

Derefter paatog han sig paa sin Faders Vegne Reparationen for disse 3 Kirker, med hvilke M. Schanche saa lang Tid havde været benaaded, men ladet dem midlertid forfalde, og i Foraaret 1728 fuldførte samme Kirkers Reparationer, som kostede i alt 1700 Rdlr., hvortil Biskop Krog aldrig var den mindste Skilling skyldig. Blandt disse Kirker var Nybens b) Annekskirke, som formedelst dens Velde og slette Tilsyn, i saa mange Aar, Schanche deraf nød Revenuer, gandske nu var nedfalds færdig, og derfor aldeles af nye maatte opbygges, hvilket og skede paa Biskop Krogs Bekostning.

opbygger til-
lige en Kirke
af nye paa
sin egen Be-
kostning,

Da disse 3 Kirker saaledes vare fuldkommen i Stand satte, blev M. Schanche anmodet om at modtage ved Syn Kirkerne i nogle Præsters og Sognemændenes Overværelse, hvor da Schanche tillige indfandt sig, og efter gjorde Besigtelse maatte give Qvittering for deres Annammelse i fuldkommen repareret Tilstand. Efter saadan foreviset Qvittering for Stiftamtmand Benzon fik Rector Krog sin udgivne Caution tilbage: M. Schanche havde paa denne Reise det Uheld, at han i en Basse kom til at snuble med sin Hest, og faldt imellem nogle der ongefær liggende løse Stokke, som rullede med ham ned efter Bassen, saa han blev

I i 3

der

b b) Det var den 49de Kirke som Biskop Krog i hans Embeds Tid af nye havde ladet bygge.

derover gandte forknuset, og var efter den Dag en Hælsøls Mand, saa længe han levede; hvilket alt skede i Sommeren 1728. Bemeldte trende Kirker i Neelhuus Provstie bleve nogen Tid derefter solgte til Provsten Jens Lemvig i Kleboe paa Hans Majestæts Regning, som for samme bekom Riobe-Summen.

Bisshop
Krog lber
3die Gang
Ildsvaade,

Under saadanne Forfølgelser forblev Bisshop Krog endnu i Kiøbenhavn, hvor han med mange andre fik at see og finde den bedrøvelige Ildbrand den 21:23 Oct. 1728, hvorved han tog stor Skade saavel paa egne Midler, som paa de til Huusets Fornødenhed lejede Meubler, samt en Deel gode Vøger, han i Kiøbenhavn havde tilkiøbt sig, med mere, saasom det Huus, hvori han logerede paa Frue Kirkegaard, blev af Ilden fra Vester- og Nørregade bespændt, saa der var kun liden Tid for ham at bierge sig af et Huus i et andet, og siden maatte tage hvad Huusleilighed, der i saa jammertlig Tid kunde faaes og findes. Gud gav ham da som altid sin Naade, at han da med Taalmodighed kunde stikke sig i Tiden.

faaer Ordre
at prædike
for det Kon-
gelig Her-
skab;

Efter Nye-Aar 1729 blev han af Hans Kongelige Majestæt allernaadigst anmodet at prædike i Slotskirken, om han dertil havde Kræfter. Denne allernaadigste Anmodning, antog han med allerunderdanigst Taksigelse, og ifkun vilde afvarte Hs. Majestæts allernaadigste Billie, naar det ham behagede at befale: og fik han derefter Ordre at lade sig høre den anden Søndag efter Hellig 3 Konger. Samme Prædiken han i Hans Majestæts, de Kongelige Herkæbers og mange hoie Herrers Nærværelse til alles Fornøielse lykkelig forrettede, cc) Hendes Majestæt Dronning

cc) Pontopp. Annal. 1. c. siger: woben er sich dieses aushat, daß er seine gewöhnliche Mühe auf dem Haupt behalten und sitzend predigen dürfte.

Da

ning Anna Sophia begierede samme Prædiken bestreuen, som med megen Naade blev modtagen. dd)

Fra Hans Majestæt fik Biskop Krog i May Maaned der Kongen lod efter et tillukt Brev, som allernaadigst tilmældede ham, at saa kyndiger A snart han vilde begive sig hjem til det ham allernaadigst anbefoede resten paa de Stift, skulde der strax udstædtes Ordre til at gienkalde den hans Embeds Indkomster, over hans bispelige Embeds Indtræder forhen lagde Sequestration: og som Hans Majestæt samme Tid lod udruste en Fregat, som skulde gaae til Bergen, saa blev Biskop Krog under Haanden i saaar med det naadigste Terminis tilbuden at afgaae med samme Fregat, og blev Kongelige Capitainen, som førte samme, forbuden at tage noget af Biskops Etid frte Befordring pen eller hans Følge. fra Kløbens havn,

Efter

Da gesiel es nun den König hauptächlich durch 2 Dinge, nemlich einmahl, daß er seine vielen Feinde und Streitigkeiten mit keinem Wort gedachte, und zweitens, daß er die neulich erlittene Kopenhagensche Feuers-Brunst den gehäuften Sünden-Maß hoher und niedriger nicht zuschrieb, welches fast alle andere Predikanten der Zeit thaten, und dadurch den Unwillen des Hofes auf sich luden, weil man meynte, sie orientierte die Sache.

dd) Denne Prædiken, som ei er bleven trykt, tilleguede han ved et kort Vers hendes Majestæt Dronningen under saadan Titel:

Guds Kierligheds Forklaring ved Christi Herligheds Aabenbaring, og visse af Evangelio: I. Christi Herligheds Herlighed. II. Christi Forsyns Herlighed. III. Christi Almagts Herlighed.

I denne Prædiken har han sanket saa megen Mangfoldighed af aandelig Viisdom og Veltalenhed, frembragt i Troens Friemodighed og Munterhed, at den gode Sal. Hr. Treschow, som samme Prædiken hørte, har Ret deri, naar han siger: Jeg kunde ikke nok, som undre over, at han i saa høi en Alder havde endda saa store Sinds Kræfter.

Efter aflagde allerunderdanigst Reverence for Hans Kongelige Majestæt, Hendes Majestæt Dronningen, og Hans Kongelige Hoied Cronprindsen, reiste han da fra Kiøbenhavn og efter 14 Dages lykkelig Seilads ankom ved St. Hans Dag til Bergen, hvor han af sine Venner blev vel og kiertlig modtaget, og strax sendte han Bud til Provsterne i Romsdalen og Nordmoer at foranstalte paa behørige Stæder Kirke-Visitationer, hvilke han paa Hiem-Reisen forrettede. Omsider er Biskop Krog efter 3½ Aars Forlob, og derudi mange udstandne Viderværdigheder sidst i August 1729 til sin Residens Bache lykkelig hjemkommen, og tænkte nu i sin høie Alderdom og øvrige Levetid at beholde Fred og Roe, men Nei! hans egen Capellan Hr. Anthon Bruunball til Strindens Præstegield, som Biskopen faae Aar tilforn, mens han var i Kiøbenhavn, havde kaldet til Embedet, og sat ham i Brød og Stand, begyndte strax efter Bispens Hiemkomst at paaastaae, ei allene langt mere af Kaldet end nogen af hans For-mænd havde nydt, men endog, som en ingratus Cuculus, gjorde sine Præentioner imod Biskop Krog ved Strevnemaal anhängig for en Provste-Net, hvor Provsten M. Jens Lemvig, som var Sognepræst til Klæboe og Eiller, ved Sagens Undersøgning bes og Dom, fandt hans Paastrand ugrundet, og derfor med en tilstrækkelig Tilrettesættelse domte Hr. Bruunball til Processens Omkostning. Dette var Biskop Krogs sidste Proces som tales om udi det bemeldte mig udlaante Document, der sluttes saaledes:

Udaf ovenstaaende Beskrivelse (andre mindre betydelige Ting at forbigaae) for saa vidt mig haver været vidende, og faaet Kundskab og Oplysning om, vilde Deres Excellence i Naade behage at fornemme, at Biskop Krogs hele Liv og Levnet, fra første

ste Tid af hans bispelige Embede, haver været et perpetuum Martyrium og en concatenata calamitas her i Tronhiem; dog kan man med Sandhed sige, Gud til Lov, at han alligevel i al hans Modgang og Viderværdighed altid haver vist konstantem, virilem & invictum animum indtil sin Døds Dag, stolende paa sin Gud, trostende sig paa sin gode Samvittigheds Vidnesbyrd, overlod alle Ting til den Allerhøiestes Forsyn og Villie. Til Slutning vil jeg herved anføre den Sal. Magds egne Ord, som han udt en Skrivelse havde brugt til en Høilærd og fornemme Mand under en anden Krone, med hvilken han i sine unge Aar paa Universiteterne i Holland havde været meget fortroelig bekiendt, som, efter at han paa sine Stæder havde hørt om Biskop Krogs besyn-derlige Contrarietæter, ved en megen hoffig Skrivelse anmodede ham om sine Omstændigheders Beskrivelse som Biskop Krog efter Forlangende meddelede ham, og slutter samme sin Skrivelse med disse Ord:

Nihil attinet dixisse quid facere, sed quid pati oportuit pro gloria verbi, disciplina Ecclesiæ, Domo Dei. Interceferunt quorundam Episcopaturientium turbæ ac calumniæ, Magnatum quorundam potentia & autoritate suffultæ, propter quas una cum rabulistarum nebulis & officiis indigne habitus est. Expertus tamen robur divinæ gratiæ, quantillum denigratum nomen candido pectori, vel læsa fama illæsa noceat conscientiæ. Innocentia quantumvis afflicta triumphabit, nec enim vel sincera posteritatis, nec districta æternitatis reformidat Judicia.

Saavidt gaaer det omtalte Document, som indeholder Biskop Krogs Fata adversa. Hvad nu hans sidste Leve-Aar og salis-

holder Klage- ge Endeligt angaaer, da holdte han den 23de Jan. 1731 Klas
 Prædiken ^{og} ge-Prædiken i Ironhiems Domkirke over den store Kong Fride-
 ver Kong rich IV. og parenterede over den anordnede Text af Ps. 90, 5.
 Frider. IV. men dette blev og den sidste offentlig Tale, som af ham er holdt
 i Kirken. Fra den Dag mærkede han Legemets Kræfter mere
 og mere at aftage, dog befandt han sig saavel, at han den 6te
 May høitidelig helligholdte sit Jubilæum som Jubel-Lærer, og
 efter som der fattedes kun faa Uger i 50 Aar, saa helligholdte han
 celebrerer sit tillige samme Dag sit Jubel-Brøllup, og paa en dobbelt Maade
 dobbelte Ju- gjorde Dagen mærkværdig og glædelig for hans Born, Borne-
 bilæum, Born og Venner, som da vare forsamlede.

Men nogle Dage derefter blev han mere og mere affældig,
 hans Egg- saa han Eoverdagen den 19 May maatte gaae til Seng, og som
 dom, han mærkede, at hans Afskeeds Tid var for Haanden, da Wiin-
 gaards Herren vilde hjemkalde sin troe Tjener fra Edomiters Had,
 og fra denne Verdens Uroe og Moie; saa lod han Søndagen
 derpaa, som var Trefoldigheds Søndag, anmode sin Capellan,
 bemeldte Hr. Anthon Bruunbals (den Præst, han havde sin sidste
 Proces og Dispute med) at, naar han i Bache Kirken havde
 endet Guds Tjenesten, da indfinde sig paa Bachegaard. Mid-
 lertid begierede Biskopen en Psalmebog, og da han deraf havde
 oplæst Dagens Evangelium lagde han Bogen hen, og under en
 stille Andagt forventede Præsten, ved hvis Ankomst Biskopen be-
 gyndte at tale, og holdte da sin sidste Prædiken og Afskeeds-Tale
 over de 2 sidste Vers af Dagens Evangelio, Joh. 3, 14. 15.
 Ligesom Moses ophæiede Slangen i Ørken, saa skal og
 Menneskens Søn ophæies, at hver den, som troer paa ham,
 ikke skal fortabes, men have det evige Liv: deraf han forst
 fore

forestillede Urve-Synden, og det første Menneskes bedrøvelige Syndefald: dernæst den Kobber-Slanges Ophvielse for Israels Børn, da de havde syndet imod Gud, og endelig gjorde Tilgængelse paa sig selv, trostende sig ved den, som havde sonderknuset Slangens Hoved, og syldestgiort for det menneskelige Kion, og saaledes inderlig forlangede at nyde sin forskafte Frelseres allerhelligste Legem og Blod.

gubelig Beredelse til Døden,

Denne Tale holdte Biskopen ved Guds Naade og Kraft i Aandens Frimodighed, og varede vel en halv Time til alle Tilstædeværendes Forundring og Opbyggelse, hvorpaa han da til sin Troes Bestyrkelse blev meddeelt det hoiværdige Sacramente. Tirsdagen den 22 May overfaldt ham en Hemiplexie, saa at det ene Ben næsten blev tilluft og kunde neppe fremføre noget forstaaeligt Ord. Torsdagen derefter, som var den 24 May, da han nu mærkede Dødens Komme, stigede han af Sengen, aflagde sin Hue, knælende bad ee) og under Bonnen leverede sin Sjæl udi sin troefaste Gienløseres Haand.

og mærkbarværdige Endeligt,

K K 2

Saa

ee) Udi Sal. Conrector Peter Hoyers Lig-Bers over Sal. Biskopen heder det herom saaledes:

Hans Aand var meget stærk, skønt Legemet var svækket,
Naar Kroppen tyngdes ned, da op sig Sjælen strækket:

Kort før hans sidste Stund han spilled meget klar
Det som Regnbuen, naar den flux sin Afsted tar.
Han bigted paa sin Seng om Orkens Kobber-Slange,
Og sagde, at han ei for Dødens Sting var bange;
Ihi Slange-Træderen nu alle Slange-Saar
Eurere kunde, saa at Pinen snart forgaaer.

Strax som en Elephant han derpaa sig bestænkte
Med Jesu Morbar-Viin, som Mod i Hjertet skienkte:
Med blottet Hoved han med Bønne-Rog i Haand
Med bøiet Knæ opgav, som Stephanus, sin Aand.

hans Alder, Saaledes ved en salig Død overvandt han denne Verdens Modgang og Møye, da han havde levet 77 Aar i Maaned og 16 Dage *) og været Biskop over 42 Aar, men tiemt i offentlige

*) Mogle tillægge Biskop Krog flere Leve-Aar, og mene at han har oplevet 80 Aar: saaledes siger M. Peder Höyer i bemeldte sit Litg:Vers, at han er bleven over 83 Aar gammel. Det samme finder jeg i et Brev dateret Tronhiem den 31 Martii 1732 til Hr. Westling, at han oplevede 82 Aar og 6 Maaneder. Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 229. kalder ham ein 85 jähriger Mann. Hertil har man uden Tvivl taget Anledning af hans tvende Kobber, det ene stukket af F. Morellon la Cave 1731 Amstelodamensis: omkring Randten af samme staar denne Inscription: Petrus Krogius S. Stræ Theologiae Doctor, Sacr. Reg. Maj. Dan. & Norveg. a Consiliis Justitiæ, Episcopus Dioeceseos Nidrosiensis Ao. Æt. LXXX. Det andet Kobber er med samme Indskrift, med samme Præg, og slet ingen anden Forskiel end Ao. Æt. LXXXV. saa at den, som efter hans Død har haft Kobber:Pladen, har ifkun tilfat et V. Men af en latinsk Optegnelse, forfattet af den sel. Biskop selv, og skrevet med hans egen Haand, ser jeg, at hans Fødsels Aar var 1654, og altsaa er han død kort efter han havde fyldt 77 Aar.

Af Hr. Justits-Raad og Laugmand Thom. Bredal, der i sin Tid var en anseelig Poet, og havde til ægte Biskop Krogs Sønne-Datter, ere 3 Stropher til at sættes paa hans Kobber forfattede:

I Farver og Metal har Konserne vel prøvet

At bringe frem, hvad de i Videnskab har øvet;

De Bispens Mine vel og rigtig truffet har,

Og fromme Myndighed, hans værdig Ansigt bar.

Forskaad, Studeringer, og høi oplyste Hierne

De meget stræbet har og vilde nok saa gierne

For hele Verden viist; men der slog feil al Konst,

Hver Vensel og hver Preen arbejdede omsonst.

Dog skal i Slægter og i Ifkom være prented,

At Gud fra Tronhiems Stift ved Døden haver hentet

En Guds og Kongens Mand saa myndig, lærd og flog,

Som neppe Norden har, en Doctor Peder Krog.

lige Embeder over 52 Aar, og levet i Ægteskab med sin efterladte Fru i 50 Aar. **) Hans affælede Ægeme blev derefter den 7 Junii med anstandig Ceremonie til Domkirken geleidet, og efter Parentationen, holdet af velbemeldte D. Eiler Hagerup, til

R E K 3

Hvile

Foruden dette er af Hissens Eftermand D. Eiler Hagerup, den Tid Stifts-Prøvt og Lector Theol. i Tronhiem, ligesledes til at sættes paa hans Kobber dette latinske Vers forfattet:

Præfulis hæc facies præstans & Præfule digna,

Ornat Apostolicæ quam gravitatis honos,

Præstans exterior facies: Præstantia major

Oris & ingenii, cordis & artis erat.

Mens roborata Deo: Mens imperterrita constans,

Nescia mens frangi: PETRA robusta PETRO.

Provida cura Dei longævum fecit ARONEM

Ornavit multis auxiliisqve PETRUM,

Glorificatus erit sed præstantissimus. Umbram

Et famam Tanti Lector amato Viri.

*) Hans Sal. Fru sad Enke efter ham i 15 Aar, og døde 1746 den 21de Febr., da hun havde levet 86 Aar, 1 Maaned og 23 Dage. Hun blev derpaa den 9 Martii nedsat i Tronhiems Domkirke hos hendes Sal. Mand. Over hende blev gjort Sørge-Tanker af hendes Sønne-Datters Søn Niels Krog Bredal, da værende Supr. Class. Alumn. siden vice Borgemeester, samt Medlem og Secretair i det Kongl. norske lærde Selskab i Tronhiem, som døde i Kjøbenhavn 1778 i hans 45 Aar, da han havde udarbejdet mange smukke Stykker for det danske Theater, og deriblandt Gram og Signe, det ypperlige Sønne-Epil, som gjør ham usorgskommelig. Af bemeldte hans Sørge-Tanker har jeg anmærket, at

Af Gud begavet var hun med de stærke Dyder,

Hun mod de Fattige barmhiertigt Hjerte bar,

Og hendes gandske Liv befriet var fra Lyder,

Som Dyds Exempel hun blandt alle æret var.

Udi samme Vers tales der til den efterladte Søn, og det var Christian Krog, en af de 3 Sønner, om hvilke Biskop Krog omstændelig mæl, der i sin Epistola ad M. Christophorum (ikke Christianum som Hr. Tre-

Hvile nedsat i det Capel, hvor fordum Biffop Eric Pontoppiden lod indrette fit Grav-Stæd.

hans store
Egenskaber, Ingen kan nægte, at jo Biffop Krog var en lærd, fiæk og venerabel Mand. Han havde baade uden- og indenlands gjort sig mærkværdig ***) og erhvervet sig en usædvanlig Erfarenhed i Sprog-

Treschow kalder ham p. 101) Lehmannum 2) hvilken er indryffet i Unschuldige Nachrichten auf das Jahr 1716 p. 873, og beretter, at hver af dem blev Student i deres 16de Aar. Denne berømmelige Søn Kristian Krog, var født 1682, blev Student 1698. Efter 8te Aars vidtløftig udenlands Reife kom hjem til fit Fæderneland 1712, og blev Præsident i Bergen, efter 20 Aar derfra affædiget blev han Justits-Raad og Præsident i Tronhiem, hvor han døde 1749. Han havde i sin Tid Faderens Skiebne, og maatte udholde mange vidtløftige Processer, som han med Ære giennemgik. Han blev 1714 gift med Ingeborg Maria, Datter af Justits-Raad og Laugmand Niels Knag, der siden blev aadel, og førte Navnet de Knagenhielm, hvis Slægt-Register findes paa Biffop Munthes Stam-Tavle. Af denne dydige Frue Ingeborg de Knagenhielms 11 Børn lever endnu 4 Sønner, alle fiække Officerer i Kongel. Dansk Tieneste, blandt hvilke er i Kjøbenhavn Commandeur-Capitain Hr. Hans Georg Krog, som har været Gouverneur i Tranquebar, og ikke mindre end sin Fader og Far-Fader har maattet udholde vidtløftige og kostbare Processer til Høieste Ret, som han med stor Ære har giennemgaaet og overvundet.

1) M. Christoph. Lehmann havde tilligemed Biffop Krog studeret til Wittenberg, hvor de havde Kost og Kammer sammen i 2 Aar. Udi hans Skrivelse til Biffop Krog, dateret Gartau den 22 Oct. 1716, mælder han blandt andet: Ich danke Ihn noch für gute Information, denn er ist gewesen Studiorum meorum Promotor: beretter og, at han nu var i sit 64 Aar, Pastor til Gartau siden 1678, med 2 Husfruer avlet 21 Børn, af hvilke 17 vare end i Live.

**) Dette med mere har M. Peder Höyer udi bemeldte sit Liig-Værk vidtløftig udført, hvoraf følgende Stropher:

Til Muserne han sig fra Buggen havde partet,
Men Parcerne har ham derfor ikke sparet:

Han

Sprogene saavel de Østerlandſke ſom Europæiſke, foruden Ma-
thematik og andre Videnskaber, ſom tilforn er nælde, og udi
ſamme var han ſaare flittig, ſaa at ſaae ſkulde kunde giøre ham
det eſter. Indtil hans hoiſe Alder viſiterede han i det vidtloſtige
Stift Vinter og Sommer, undtagen naar han blev hindret for-
medeſt de ham aſtvungne Kiøbenhavnſ Reifer. Udi hans Biſpes
Embeds-Tid havde han 10 gange paſſeret Nord-Cappen, dog ikke
aldrig kunde eſter ſit Forſæt komme til Wardehuus, formedeſt
indfaldende haarde og ſtormende Veirligt. Paa hans Viſitaker
havde han en ſtor Gave for Ungdommen at catechiſere paa en
grundig men tillige let og fattelig Maade: udi den ſkarpeſte Vin-
ter kunde han til manges Forundring med den ſtorſte Taalmodig-
hed 5-6 Timer udholde i Kirken ved Catechiſering, hvori han vid-
ſte at lempe ſig eſter de Cenfoldiges Begreb, og den i de Unges
Forſtand forborggen liggende lille Kundſkab at udlokke og udvikle
paa en ſaa venlig og opmuntrende Maade, ſaa at Bønderne ble-
ve ei keede af at høre ham, og Børnene omringebe ham for me-
re at ſaae høre: ja mange brave Præſter og Studenter reiſte ofte
mange

Han tidlig moeden blev af Vilbdom og Forſtand,
Og i hans Børne-Aar var agtet ſom en Mand.
Da over tyve Aar han neppe havde leved,
Til Wittenberg han blandt Magiſtrers Tal blev ſkreved,
Med mange Tungemaal han længe talte der,
Og Orientens Sprog ublagde for enhver.
Ham Koſtock, Wittenberg og Leiden heit opſkriver,
Og Navn af Underværk og Meſterſtykke giver:
Studeringer, Natur hos ham var gandske ſtor,
ſkarpſindighed, Begreb hos ham i ſtorſte Flor.
Han bragte Prøver hiem af Wiſtdoms Skat og Kierner,
Communitetet har nok kiendt hans klygtig Hierner:
Lad Kiøge, Samsøe, ja lad Tronhiem tale ſandt,
En Rector, Provſt og Biſp tilſtrækkelig de fandt.

mange Møile for at høre hans Visitag. Han gjorde sig megen Møye med at faae affkaffet mange indflegne Uordener i Guds Kirke, drev overalt stærk paa Catechisationen og flittig Siæles Sorg; hvorom hans mange Pastoral- og Circulaire- Skrivelser endnu ere i manges Hænder, og noksom bevidne en retskaffen alvorlig Omforg for Guds Kirkes Gavn og Fremvegt. Præfelligt var det, at han ved at bekiendtgjøre sig Stiftets Kirkers Tilstand havde lucreret Kirkerne over 30000 Rdr., og derved fik Leilighed foruden de aarlige Reparationer at lade opbygge af nye 49 Kirker, endog der, hvor ingen Kirke tilforn havde været: præfelligt var det og, at han, som før er nævnt, ved hans allerunderrdanigst gjorte Forslag, i den afdøde Rectors M. Simon Hoffs Sted, forrettede Rectors Embede i 8 Aar uden Betaling, alene for af Rectors Løn og Indkomster at faae den afbrændte latinske Skole igien opbygget. I de 42 Aar, han forestod Bispes Embedet, ordinerede han 249 Præster, indsatte 32 Provster og 2 Rectorer, ligesom han og 2de gange indviede Skolen med latinske Orationer. Saa har han og, foruden sit eget dobbelte Jubilæum som Præstemand og Egtemand, oplevet og helligholdt trende Jubilæa i Aarene 1700, 1717, og 1730, ved hvilke Hoitideligheder han i Domkirken haver prædiket.

Foruden de forhen ommeldte trende Jidsvaader hvorved Biskop Krog i sin Egteskabs Tid havde taget Skade i Aarene 1699, 1718, 1728 tog han ogsaa i de forrige Tider Skade ved Jidsbrand, nemlig: da han studerede til Rostock, og der kjøbte sig en stor Deel gode Bøger, som han ved sin Bortreise indpakkede i Kasser, og leverede dem til en god Ven, der lovede at sende dem med første Leilighed til Danmark; men nogen Tid efter kom

Jid

3ld søs i Klostet, hvor mange Bygninger, og tillige det Huus, hvor hans Bøger vare, bleve ødelagde.

Men til hans mange Bedrøvelser og Sienvordigheder, han giennemgik, kan denne billig regnes, at hans haabefulde Son, Georg Henrich, forandrede til Rom sin Religion, og blev en Papist; hvilket ei mindre end hans Vog. Skats Forliis ved 3lden smertede Biskop Krog, som en Mand, der holdte Orthodoxien i stor Agt.

Saa stor Glæde, han havde af de tvende andre Sønner, om hvilke tilførn er mældt, saa og af hans eneste Datter Sophia Amalia (i hende Faderen syntes ligesom levende ved en dobbelt Aand, som hende fra Fader og Moder var meddeelt: hende Biskopen selv Anno 1710 ægteviede til Tronhiems berømmelige Præsident Hr. Justisraad Hans Collin, ved ham hun er bleven Stamme-Moder til en anseelig Familie) saa stor Sorg og Hjertens Græmmelse fik han over bemeldte sin Son, just paa en Tid, da han havde stort Haab at see ham efter 13 Aars vidtloftige Reiser, nu snart at hjemkomme med et godt Forraad af Lærdom. Biskop Krog mælder om denne Son i sin Epistola ad M. Lehmannum i Aaret 1716 saaledes: Superest ultimo Genitus filius ætate sed non ingenio utiqve minor. Decimus tertius nunc agitur annus, ex quo oculis meis subductus alieno sole calentes invisit terras: Post omnes placuit ipsi Italia, ubi Magnorum virorum insolitum experus est favorem; Literis suis Romæ mense Januario scriptis spem mihi fecit cito se rediturum Spoliis vaticanæ aliarumque Bibliothecarum onustum. — Men Biskop Krogs gode Haab slog Feil; thi han saae ham aldrig mere i dette Liv, for han blev i Rom, og der Mag-

norum Viorum insolito exceptus favore levede i Anseelse og Bæredighed, og for kort siden er død i en høi Alder.

Derimod har Biskop Krog haft den Lykke, at der i hans hese Levetid ei noget Liig er baaret af hans Huus, førend han selv deraf blev udbaaret: ei heller har han udi sin Levetid søgt noget Embede eller Rang, uden allene Rectoratet i Tronhiem, hvilket han i 8te Aar gratis forrettede for Skolens Bygning og Opkomst at befordre.

Alf Biskop Krogs Arbeide have vi i Trykken haft følgende:

Disp. II. de Miraculo Solis stantis in Gibeon Hafn. 1679, 4to.

Et Bryllups Vers til hans Broder M. Niels Krog i 9 Sprog, Wittenb. 1674, 4to.

Et Vers til Kong Christ. V. forfattet paa 9 Sprog under Titel af de 9 Musen, Hafn. 1678, 4to.

Et Brev til M. Christoph. Lehmann, indført i usschulbige Nachrichten pro Anno 1716, p. 873.

Et Brev til Hr. Hans Egede Anno 1711 indført i Hr. Egedes Relation, angaaende den Grenlandske Missions Begyndelse og Fortsættelse, Kiøbh. 1738, 4to.

Derksom Tidens Lue ikke havde ødelagt alle hans Haandskrifter, og med det samme mange Aars Arbeide og Studering, er det ei at tvivle paa, at den lærde Verden jo havde seet fra hans lærde Pen mangt et lærdt og læseværdigt Skrift. Hvad jeg har seet i Haandskrift af denne store Mand's Arbeide, er alle ne bemeldte hans Prædiken holden for det Kongel. Hærskab i Kiøbenhavn

benhavn Dom. 2. post Epiphaniam 1729, saa og nogle latinske Vers, som give tilkiende hans store Gave til dette Slags Poesie: af samme jeg ikkun vil anfere hans Epicedium, Fer. 3. Pentec. 1708. over hans Ven, Præsten til Alstahoug, Hr. Peder Dals, som han kalder Noricus ille Maro. Under dette Vers har Biskopen skrevet sig Poly Karpus Nidros. mueligt han med dette Navn har sigtet til hin Polycarpus Smyrnenf. der var Biskop i Smyrna i 70 Aar.

Til Slutning vil jeg anfere hans egne Ord, som han ved en vis Leilighed havde brugt: *De coerero inter Cautes & Abyssos Sisyphium muneris sui saxum volvendo ante annos consenuit. Uteriora quæ viventis modestia sülere voluit, utcunque recensabit Posteritas, pia certo censebit Eternitar.*

Uf de mange Liig-Vers over Sal. Biskop Krog venter jeg, Læseren finder Behag i dette, forfattet af hans efterlevende Ven, den ældgamle Jubel-Lærer, som dode Aaret efter Biskopen.

In

Εὐδωπιᾶν καὶ Εὐδαρᾶριαν

Piæ ac Venerabilis apud Superstites Memoriae

Dn. Doctoris PETRI KROG,

Qui in feros annos perennavit

Dioeceseos Nidrosiensis Episcopus

ceu Ocellus

&

Doctorum sui seculi ac loci

Phanix

§ 11 2

Doctor

Doct̄or KROG moritur , video iustumqve perennem
 Non sicco tantum Lumine Lumen abir,
 Conditur angusta grandævus Episcopus Urna ,
 Funeris est tanti non tamen urna capax.
 Virtutes Orbi , Mentem Coelo , Ossa Sepulchro ;
 Cuncta Deo , Morti credidit Ipse nihil.
 Vos , quibus est cordi Mors hæc , compescite fletum ;
 Altera Vita maner , sustinet Ossa Sopor.
 Mens secura Mali facta est , Dolor exulat omnis ,
 Nube carent omni Gaudia , Fine Qvies.
 Sed mortalis ego meditabor & ajo Seqvelam ,
 Mors hodierna Seni , cras mihi Morsqve Seni.
 Ducimus hic festam sed eum Spe divite Vitam ,
 Credimus in Christum non præcul esse : Veni !
 Non velut ex propriis discedimus ædibus ambo ,
 Sed velut Hospitio . Vertimus inde Solum.
 Interea Laudesqve Tuas , Nomenqve canemus ,
 Tu fruire æternis , quæ Tibi parta , Bonis.

Scripsit calamo lugubrico amicissimo , officiosissimo
 Olaus Gerdrum ,
 Pastor p. t. in Ecclesia rurali
 Bergenſi Strandebarm

Blandt de Encomia Episcopi quondam Dioceſeos Ni-
 droſienſis Incluytiſſimi & longe Celeberrimi Dat. PETRIKRO-
 GII , Rythmis Latinis & danicis conſcripta & verſa , Nepoti
 ſui Viro perilluſtri & ampliſſimo Dn. NICOLAO COL-
 LINO ,

LINO, S. R. Majestat. Consiliario Status Fautori bene merito humiliter offerta vil jeg her til Slutning ikkun anføre en dansk Oversættelse af Sal. Hr. Biskop Hil. Hagerupii nylig foran Pag. 445. indførte smukke Vers, saaledes:

En Biskops Ansigt seer du her, der noget i sig haver,
 Som er anstændigt for en Bisp, ja apostolisk Mand.
 Han var vel stor af Aashu; men han større var af Gaver
 Af Videnskab, Betsalenhed, Mand's Hjerte og Forstand.
 Vor Aaron styrket var af Gud, var derfor usorfærder,
 Han Petrus hedte, Klippefast han ogsaa altid var.
 Han og den Naade nød, at han blev gammel og graaehærdet;
 Og at han dennem Herren til sin Død med Ære bar.
 Nu da han Aarons Krone bær, han allerstørst skal være
 Naar han skal leve op igien i en forklaret Stand.
 Imidlertid, min Læser! du hans gode Navn bør ære,
 Og elske Skyggen ogsaa af en saa elskværdig Mand.

Saaledes oversat

af

Gerhard Treschow,

Sognepræst til Birkerød, sidst til
 Trinit. Kirke i Kiøbenhavn.

II. Capitel.

Om

M. LARS THURA,

Biskop over Nibe Stift.

Hans Fødsel, **D**enne ypperlige Mand er fød den 20 Aug. 1657 i Naschow i Volland, hvor hans Fader M. Lars Mortensen Widsted a) var Sognepræst og Provst i Nørre Herred.

Hans

- a) Denne mærkværdige Mand's Historie har vi i Danske Magazin T. V. p. 216-23 af hans egen Søn, Biskopen, forfattet. Hr. Provst Rhode har og et Par Blade om ham udi sin Volland'ske Historie p. 118. seqv. Men her er det beste Sted at giemme hans Hukommelse:

Hr. Provst M. Laurids Widsted eller Wedsted var fød 1614 i Wendsyffels Rier Herred i Nabye Sogn, udi en Bye, som kaldes Wedsted. Han var altsaa en Lyde, og det var Skade (skriver Hr. P. Rhode) hans Fader Morten Ipsen og Moder Karen Jensdatter vare ærlige Bønder-Folk, som fik i Sinde at lade ham i Daaben navne efter deres i samme Dage døende Præst Hr. Laurids Justessen. Hvad enten Navnet gav Anledning, som Hr. Rhode skriver, eller Guds forunderlige Forsyns Bestyrelse havde bestemt ham til en Lærer i Guds Kirke og til en Stamme-Fader for saa prisværdig en Stamme, saa blev Laurids Mortensen sat til Aalborg Skole, og derfra sendte Rector M. Johannes Egidii ham i Aaret 1634 til Akademiet. Aar 1637 blev han Informatør hos D. Hans Refens Børn, Aaret efter blev han 1638 Sognepræst i Naschow, men det var ingen Skade, at denne Lydske Bønder-Søn var kun 4 Aar Student, førend han i sit 24de Aar blev Kiøbstads-Præst i Naschow ved Stiftamtmand Palle Rosenkrantz's Befordring. Han

Hans Moder var Margrethe Lauridsdatter Thura b) Datter af M. Laurids Pederfen Thura, Sognepræst til Nyefiobing i Falster

Han tog imod Tilbudet og var en ivrig Lærer her i 28 Aar. Han var iblandt 29 Candidater, som under Prof. M. Svane 1641 tog Magister-Graden. Udi Aaret 1658 paa Søndagen Septuagesima blev Maschow af de Ewenke bestormet, og Aaret efter indtaget den 15 Julii 1659 efter 13 Ugers Arbeid, og 1800 Mandes Forskik, hvortaf man seer, at Höyers Dännemarkiske Geschichte p. 475. er upaalidelig, naar han skriver, at Maschow lod sig overtale til at gve Byen over. I denne Trubel maatte M. Laurids Widsted lide og udstaae megen Siensvordighed, og tage Deel i den haarde og bekostelige Indkvartering og Brandskatter. Hans Søster-Søn Peder Christensen blev 1653, den 5 Oct. ihjelstukken i Viborg af Christian Urne, som Forældrene søgte med Retten, og blev dømt at forjone Morderet med Penge. Disse Penge 500 Rdlr. blev af Forældrene Christen Pederfen af Aalborg og Karen Mortensdatter sendt over til Maschow til M. Laurids og hans Broder Borgmester Peder Mortensen, at de maatte bruge dem til Maschows Kirkers Staffering. Herom kan læses paa Altertavlen i Maschows Kirke. Mag. Laurids havde en Huus-Capellan, ved Navn Hans Korsberg, som var gift med bemældte Borgmesters Datter, og menes, at han var det ulukkelige Redskab, som ophidsede disse to i Byen fornemmeste Mænd og Brødre mod hinanden. Præsten blev hidfig, optalede af Prædikestolen mod sin Broder Borgmesteren det han ikke burde; blev og des Aarsag 1666 efter Høieste Rets Dom virkelig affat fra sit Kalb, og efter 8 Aars Forlob døde den 8 Martii 1674, Hemiplecticus. Hans Effigies sees i hans store Begravelse i Maschows Kirke, og under samme har han ladet tegne disse Ord: Herren gav, Herren tog, Hans Navn vare lovet. Hans Symbolum som han altid skrev ved sit Navn var: Justus Jehova Vindex. Han var 2 gange gift: med sin første Hustru (Karen Nielsdatter Enken i Kalbet efter fogge Formand) som han holdte Brudlop med den 25 Aug. 1639 havde han ingen Børn, men med Margrethe Larsdatter Thura avlede han 10 Børn, 5 Døttre og 5 Søner, og blandt dem Biskop Thura, hvis Historie her egentlig leveres. Udi Kirkens Ministerial-Bog har Mag. Widsted skrevet disse Ord: In Nomini Jesu Christi hic substiti post exantlatos in Pastoratu viginti octo, interimque in Præpositura quatuor, annorum labores regi. dissimos,

Falster b) og Provst i Sønder Herred. Efterat hans Fader i Aaret 1666 med Hustru og mange Børn var bleven Brodløs,
 ff

diffimos, non sine infensissimis diaboli & mundi propter honorem Dei & publicum ecclesie, scholæ, pauperum, totiusque civitatis (meas officii partes quatenus saltem spectabat) emolumentum, persecutio- nibus atque calumniis, donec nunc tandem technis suis permittente Jehova Justo Judice severoque Vindice, me duodecimum & anti- quissimum post reformationem Lutheri, hujus loci Evang. Pasto- rem, sed nullum Judam adeo disturbarint. Quo meo fato si nec- dum saturati sunt maligni homines, præcaveant sibi, ne culpam suam æternum luere teneantur. Quod in officio relictum erit, committo Rev. humanissimo circa hoc meum fatum Successori exop- tatiss. Dno. Joh. Rosstrupio, cui in succedanea sacra sua provincia omnem felicitatem ex animo præcor; nullus dubitans, quin si quid bene divina gratia coeprum esse animadverterit illud religiose continuet atque conservet, & si quid secius, quod vix sperabo, id pro pietate & prudentia sua honeste corrigat. Atque ita manum de tabula. Naschoviæ XIV. Calend. Octobr. ClcIoCLXVI. Laur. Martini Withstedius.

Uf hans Børn var, foruden Biskopen, en Søn Morten Lauridsen Widsted, som deponerede fra Kjøbenhavns Skole, og blev Degn i Taarn- bye paa Amager. Den samme var Poet, og skal have skrevet adskillige gode og artige Vers, blandt hvilke er hans Ære-Vers 1695, foran i Arnold Bondeløns Regnebog, saa og det Vers kaldet *Harernes Klæ- gemaal* paa gammel Amager 16. tr. Kjøbh. 1699, 4to.

Uf hans Bøger eller Skrifter have vi:

1. Elfgprædiken, kaldet *Jesie Levnet og Død*, af 2 Ræntk. 35, 24. over Mads Borgen, Borgemeester i Naschov, Kjøbh. 1640, 4to.
2. Salomons Høisang, forklaret i en Samtale mellem den afdsde Prinds Christian og hans efterladte Enke, Magdalena Sybilla, ibid. 1648, 4to. Da M. Widsted lod dette Skrift udgaae i Trykken, har M. Christ. Aagaard gjort ham et latinsk Ære-Vers, som læses in *Deliciis Poetarum Danorum* T. I. p. 561 og endes saaledes:

Dum

fik han Plads i Kiøge Skole 1668, hvor den berømmelige Jacob Fols den Tid var Rector. Denne brave Mand, tilligemed hans

Dum vester durabit amor dum sermo fidesque
Widstedii tantum fama rotabit opus.

3. Christelige smaa Psalmer 1668, 8vo. Tvende gudelige nye Psalmer, 1668, 8vo.
 4. Kong Davids Skole eller Skoles 7 Lectier, er en Paraphrase i Bønner over de 7 Davids Bode-Psalmer med en tredobbelst Fortale ic. Læs Mig Vel. Han har og efterladt sit Manuscript, som brandte med Refenii Bibliothek.
 5. Relation om Naschovs Belsirings Accord og Opgivelse 1658, saa og om
 6. Naschovs Lykke-Handel.
- b) Mag. Lauritz Pedersen (Biskopens Morfader) var fød den 3 October 1598 i Skjelskør, hvor hans Fader Peder Lauritzen Holst var Chirurgus, og hans Moder Apollonia Hansdatter, han forlod sin Faders Tilnavn, og skrev sig paa det sidste Thura, hvilket Ord i det Syrriske Sprog er saa meget som Petra, en Klippe, og dette Tilnavn har Biskopen og hans Descendenter brugt indtil vore Tider. Aar 1613 blev den unge Thura sat i Skjelskørs latinske Skole, og 1615 i Slagelse Skole, hvorfra Rector M. Ole Fochs sendte ham til Academiet 1619 i April: Den 21 Junii samme Aar (saasom Exercitia Academica formedest Pesten ophørte) antog han Hørers Plads i første Lectie i Slagelse Skole, blev samme Aar den 9 Nov. forflyttet til anden, den 7 Febr. 1620 til tredje, og næstfølgende 7 Junii til fjerde Lectie, og samme Aar tog Gradum Baccalaureatus af Decano M. Hermann Nielsen. Udi October samme Aar frasagde han sig Skole-Tjenesten, og paatog sig med Velbr. Herluf Erichsøn til Fuglesbjerggaard, hans Søn Christopher Herluffsøn (som siden blev slagen i den Tydske Krig, hvor han tjente under Oberst Ditlew Holk) at reise udenlands: Kom saa den 20 Nov. bemeldte Aar til Rostok, hvor han lod Christopher Herluffsøn deponere, og lod ham saavel som sig selv i Maticulen indskrive. Ao. 1621 den 7 Junii kom de til Wittenberg, hvor de fik Kost og Kammer hos D. Bartholom. Reusnar, J. U. Doctor og Senior. Her tog Thura for sin egen Person sig for at studere fornemmelig det Græske Sprog: fandt imidlertid Yndest hos de berømmeligste

hans Hustru Dorthe Brochmann, fattede saadan Kierlighed til den unge Thura, at de toge ham i deres Huus og ved deres
 Word,

Mand ved Academitet, saasom Meisnerum, Hunnium, Buchnerum, Möllerum, Heineccium og andre, som den sal. Mand med egen Haand havde optegnet udi sin Reisebog, som var i sal. Biskop Thuras Eie. Derudi var og antegnet: at han 1622 den 15 Junii til Wittenberg som Respondens har forsvaret en af Ægid. Hunnii metaphysiske Disputationer de accidentii naturæ in genere & de absolutis in specie. Aaret derefter, 1623 den 18 April, har han sammesteds under Jac. Martini Præsidio holdt en Disputag de Anima Rationali, bag i hvilken hans Landmand M. Oluf Wind, som da studerede i Wittenberg, men siden blev Conrector i Roskilde, og entelig Kongel. Hof-Prædikant, har sat ham et græsk Vers til Ære. Han blev med den unge Herlufsdn derpaa hjemkaldet, og kom de i Majo 1623 igjen til Fuglebjerggaard, hvor han forblev indtil paaafølgende November, da han gav sig ind i Riisenhavns Communitet indtil videre, men blev samme Maaned kaldet til Nestved Skoles Rectorat. 1625 var han blandt de 23 Candidater, som toge Magister-Graden af Decano M. Wulfgango Rhumanno (ikke Hermannno Rhumanno, som der staar i Danste Magazins 55 Hefte, V. 218.) 1626 i December blev han Conrector i Riisenhavns Skole under Rector M. Anders Hegelund, 1628 i Martio blev han Rector i Herløvholm's Skole, og endelig 1630 Dom. 13 post Trinit. kaldet at være Sognepræst udi Nyekiøbing paa Falster, og ikke længe derefter Provst i Sønder Herred. Her holdte han Hellig 3 Kongerødag 1631 Wyllup med Jomfrue Cathrina Matqvedel, Datter af D. Baltzer Matqvedel, som var den Høifalige Enkedronning Sophiæ Elors: og Hof-Prædikant i Nyekiøbing. Med hende avlede han 4 Søner og 5 Døttre, og blandt disse var Biskop Thuras Moder.

No. 1654 første Juuledag blev M. Laur. Thura syg paa Prædikestolen, og det blev hans sidste Prædiken. Sygdommen syntes at være en Levning af Pesten, som Aaret tilførn det i Landet havde grasseret. Han forlod dette Tielige den 7 Januar. 1655 i hans Alders 57 Aar. Indskriften, af ham selv forfatter 15 Aar førend hans Død, paa hans Ligstøen uden for Chorsdøren i Nyekiøbing's Kirke (men findes ei i *Marinora Danica*;) lyder saaledes:

Sub

Bord, holdte ham ogsaa nogle Maaneder i Kiøbenhavn i hans Broders D. Mathias Fosses Huus, hvor han lærte Regning, Skrivning og Musik, hvortil han havde stor Lyst. Midlertid blev M. Jacob Foss fra Kiøge kaldet at være Rector i Kiøbenhavn

M m m 2

havn

Sub hoc Cippo conduntur ossa

D. Balthasaris Maschwedelii Lunæburgensis S. S. Theol. Doctoris, qui apud Sereniss. Daniæ &c. Reginam Sophiam Viduam 29 annos munere sanctus Aulici Concionatoris obiit 7 Januarii Anno Christi 1621. suæ autem ætatis 60.

Appositz sunt Exuviz

M. Laurentii Petræi scelschorensis, qui triennium sanctus Restoratu Scholæ Nestvedensis, Annum sesquialterum Conrektoratu Scholæ Havnensis, biennium & semestere Restoratu Scholæ Herloviannæ, Pastor Ecclesiæ Nycopientis vocatus Dom. 13 Trinit. Anni 1630. tandem discedens, anima commendata in manus J. C. Servatoris, huic dormitorio exuvias, & Dn. Successori partes inchoatas reliquit An. Chr. — — suæ autem ætatis — — Quo decrevit Deus ordine ad Patrem, Maritum, Fratres 4. *Johannem, Fridericum, Joachimum, & Petrum, & sororem Agnetem*, suumque filium *Balthasarum Laurentii f.* filiarum forte stipata comitatu allegitur *Carbarina Maswedelia* An. Chr. — Ætat. —

Hoc Monumentum locavit *M. Laurentius Petri* An. 1640.

Etiam, Veni, Domine Jesu!

M. Lauritz Pedersen besad stor Kundskab i de Østerlandske Sprog, og har fornemmelig gjort sig berømt ved hans Paraphrasis i Hebraiske og Danske Vers, samt latinsk ubunden Stil over Salomons Høvisang, som, med en net og lærd Tilskrift til Prinds Christian den Femte, og hans Gemahl, meget yndelig er trykt i Kiøbenhavn 1640, in 12. Derforuden har han efterladt sig tvende utrykte Skrifter, som i Resenii Bibliothek opbrændte 1728. Det første kaldtes: Davids Psalmer og Esaia 53 Capitel hos Hebraiske til den hellige Kirkes brugelige Melodier, udsat af Laur. Petræo Thura paa Danske Riim. Det andet kaldes *Subsidium memoriæ in Sacrarum literarum monumentis*. Jeg finder og, at han til Georg Theophili Sadolini Skrevet, kaldet *Compendium Mosaicum*, Hafn. 1642. 8. har sat for i Bogen et græff Revers, og underskriver sig *Laurentius Petræus Eccl. Nycop.*

havns Skole. Didhen tog han den unge Thura med, satte ham i den overste Lectie, og gav ham ligesom i Kiøge Kost og Kammer. Men det varede neppe 1 Aar, førend Rector Fols døde 1676, og nogle faa Uger derefter hans Ugreven, til største Hierteforg for den unge Thura, der maatte saa hastig miste sine kiere Forældre og Belgiorere c). Til hans Lykke kom Biskopen D. Bagger samme Aar at visitere Skolen, og fandt ham da værdig at dimitteres til Academiet; han blev derfor 1676 i sin Alders 19de Aar indskreven i Studenternes Tal. Biskop Bagger skaffede ham strax Kosten paa Klosteret, og nogen Tid derefter blev han af Rasmus Schöller d), som var Cancelleraad og Landsdomsmer

bliver Stu-
dent.

- c) Deres Kierlighed og Godhed imod ham kunde han aldrig glemme: han erindrede dem længe efter deres Død udt H. Koftgaards Liv og Levnet Pag. 234 i følgende Strophen:

Jeg nævner Jacob Fols; thi naar jeg seer tilbage
(Som tidt jeg gjør og bør) til mine Ungdoms Dage,
Var han næst Himlen selv min Velfærds Grund og Rod,
Og mig i Faders Sted, indtil han døde, stod.
Hans halve Deel og Siel, Matroners Spell og Vre,
Var rebebon imens en Moder mig at være;
Ja og, der han var død: dog Graad og Gramtvielse
Nedlagde Enken snart i hendes Jorde-Vle.
Har Ven paa andens Grav et Hierte ladet sætte;
Paa Deres maatte mit staae hugged ud med Nette
Til Tegn, at holdt jeg ei i kierligt Minde sligt
Mens Blod i mig er varmt, da var det flammeligt.

- d) Pontopp. Annal. Eccl. Dan. T. IV. p. 157. kalder ham Erich Schöller, og beretter, at han blev Informator hos hans Vorn, men blev der kun 1 Aar, fordi Biskop Bagger kaldte ham til Rector i Kiøge; hvilket er urigtigt. Paa Schöllernes Stamtafle finder jeg ingen Erich. Blandt de Stellanfske Landdommere staaer Rasmus Schöller ved Aar 1684. Men blandt Kiøbenhavns Borgemeestere i Stats-Journalen for Aar 1769 findes ingen Rasmus Schöller.

mer i Sieland, antaget til at læse for hans eneste Son Herman Schöller.

Midlertid tog han sine academiske Examina under D. Christian Nold og D. Jens Bircherod, og ved dem begge erholdte den bedste Character. Da Landsdommer Schöller fandt for godt at sende sin Son til Kiøbenhavn, maatte Thura følge med, for fremdeles at have Opsyn med hans Studeringer. De bleve begge indlogerede hos Wilhelm Mule, da Oeconomus Communitatis, og siden Etatsraad og Assessor i høieste Ret.

Aar 1680 satte Biskop Bagger ham til at være øverste Ho-^{bliver Colle-}
rer i Kiøge Skole, og neppe var 1 Aar til Ende, før samme ^{ga Sch.}
Biskop kaldede ham til Rector ved samme Skole, hvorpaa han ^{Rector.}
den 15 April 1681 fik Kongelig Confirmation at succedere den
nyelig ommeldte Jubel-Lærer D. Peder Krog. Aaret efter var
han blandt 24, som af Decano Facult. Philos. D. Ole Borch tog ^{Magister.}
Magister-Graden. Udi Rectoratet forblev han paa 10de Aar,
gjorde midlertid stor Nytte, og bragte brave Disciple til Acade-
demiet, blandt hvilke især kan nævnes hans ovenanførte Disci-
pel Hermann Schöller, der siden blev Justitsraad, og altid bar
en besynderlig Kiærlighed og Høiagtelse for Thura, saa og M.
Christen Lemwig, af hvilken Discipel han havde ei allene den
Øre, at han blev Kongelig Confessionarius, men ogsaa den
Glæde, at han blev Thuras Svoger, da han fik til ægte M. Al-
bert Wicks yngste Datter, Søster til Bispinde Thura.

Men som Kiøge Skoles Beneficia begyndte at aftage, og
Disciplinens Antal at formindskes, saa besluttede Rector Thura
hos sig selv (paa det saadant i Fremtiden ikke skulde lægges ham

til Laft) jo før jo heller, medens Skolen var endnu nogenledes i Stand, at tage Afsked, i det Forsæt, enten ved at holde Collegier for Studenter i Kiøbenhavn, eller paa anden lovlig Maade at fortiene Brodet.

nedlægger
Rectoratet.

Medens han gaaer med disse Tanker, bliver han af Cancelleraad og Landsdommer Luxdorph anmodet om at anføre hans Stædsøn, Peder Hovenbech, paa udenlands Reiser. Mag. Thura tog med Glæde mod dette Tilbud, nedlagde sit Skoles Embede, og den 30 Julii ved en latinsk Takfælgelses-Tale e) tog Afsked fra Kiøge Bye og Skole, og med den unge Hovenbech, saavel som med Christian Luxdorph, (en Brodersøn af oven-
meldte

- e) Udi denne Afskeds-Tale erindrer han sin Rector og Belgierer, Mag. Jacob Foss, (der ved Dorthe Brochmann blev Stædsfader til Prof. Hans Steenbuch. See her foran Biskop Jens Gjødskens Slægtregister) og paa en rørende Maade udtrykker sig saaledes:

Silerem ego de Tanti Viri meritis, n̄ filere impium ac sacrilegium foret. Hic nimirum ille est, cujus beneficentiæ almo latice olim rigatus, velut secretus in septis hortis flosculus, sensim succrevi. Hic, raro & memorando exemplo, me tenerum & orbum nullo nec sanguinis nec affinitatis vinculo sibi annexum in familiam suam accivit; filii loco futurum: Hic suis impensis aluit, monitis rexit, præceptis confirmavit, & è locuplete ingenii penu largissimis quotidie opibus cumulavit, facturus haud dubie in rem nostram plura & majora, n̄ coeleste hoc depositum Nestoreis dignum annis, cum insigni Reip. literariæ jaclura præproperè ad se revocassent Superi. Sed nimirum suprema pietatis officia utcunque tibi persolvi, Pater, cum & oculos in morte natantes tremulo pollice mosrens clauderem & sanctos cineres tepidamque favillam largo lacrymarum imbre consopirem. Restabit in pectore meo dulcis tui memoria, restabit monumentum ære perennis, nullo squalore vel situ oblitterandum, *dum memor ipse mei, dum spiritus hos regit artus.*

meldte Hr. Landsdommer Luxdorph) der siden blev Oberst og Herre til Morup, og var Fader til vores endnu levende, gid længe lykkelig og vel! lærde Geheimeraad og Ridder, Hr. Bolle Wilhelm Luxdorph begav sig igiennem Slesvig og Holsteen til Hamborg, derfra til Grønningen og Franeker, hvor han logerede hos Doct. Schelken, og omsider til Leiden, hvor han forblev i to Aar, og lærte det Hollandske Sprog saa vel, at han siden deri kunde prædike. I Leiden traf han den siden berømmelige Conferenzraad Friderich Rostgaard f), og kom med ham i noie Kiendskab og Venskab. Midt i Hosten den 29 Julii 1692, da de hoiere Skoler pleie at lukke Bogen lidt, begave de sig paa Veien til Rotterdam og Dort, og hastede at fortsætte Reisen til det Spanske Nederland, hvor de allerførst besaae Antwerpen, derfra droge de til den skionne Stad Brüssel, hvor Keiser Carl den Femte fordem har havt sin Throne, indtil han frivillig nedlagde Krone og Scepter. Tre Meile derfra stod Kong Wilhelms gauffe Her, didhen droge de for at besee samme, og kort derefter indfandt de sig ved Universitetet i Leiden at fortsætte deres Studeringer.

og reiser
udenlands.

Her var det Mag. Thura ved Samtale med Fr. Rostgaard fik Kundskab om hans Faders, Hans Rostgaards, mærkværdige Levnetshistorie og de Viderværdigheder, han i Beleiringen ofte
med

f) See herom Biskop Thuras poetiske Samling, V. 65. nr. Rh. 1721. 4. saa og H. Rostgaards Liv og Levnet, Pag. 237, hvor han i yndige Vers beskriver deres Venskab, Studering, ic. og begynder saaledes:

Det snøe Leiden blev derefter for os begge
En kjær og yndig Sted: vor Agt var der at lægge
Blandt Stadens lærde Mænd paa flige Sager Vind,
Som bringer vis Gevinst til unge Hjerner ind. — —

med Livsfare havde udstaaet. Han fik see de Documenter, Fr. Rostgaard havde i Hænde, og hver Gang de begge forlystede Sindet i de hyndelige Spadseregange uden for det deilige Leiden, blev denne Histories Mærkværdigheder saa ofte igientaget, at Thura omsider fik meere og meere Lyst til at udføre samme udi Danske Vers, og dette blev hans Lyst-Arbeide, hvormed han morede Sindet, naar han en Times Tid iblandt om Sommeren tog frisk Luft i det Grønne, og han fandt ingen Kiærere og ukyndigere Maade at forfriske Sindet paa, naar enten Bibliothekerne vare tillukte, eller det hjemme faldt fiedsommeligt at studere; eller der undertiden var ingen Leilighed at opvarte og besøge saadanne Mænd, hvis Samtale og Omgængelse kunde gavne ham, end ved det, han saaledes under Trærnes Skygge i Stillehed og Ensomhed pensede paa noget, der i sin Tid maatte blive ikke unyttigt at læse hjemme i hans Fædreland. Saaledes udarbejdede han et Stykke efter det andet i Leiden, som han reenskrev siden i Dyfjord, og med en latinsk Dedication, dateret Oxonii Frid. Id. Julii c1s 1sCXCIv. forærede Fr. Rostgaard hans Faders mærkværdige Levnetshistorie udi ziirlige Alexandrinske Vers; hvilket smukke Skrivt 31 Aar derefter er bleven trykt, Kiøbenhavn 1726. 4. Med Biskopens Fortale, 3½ Ark stor, skrevet i Ribe den 20 Aug. 1720, og til Trykken approberet af Joh. Bircherod, Hafniae den 8 Nov. næst derefter.

Her var det, Frid. Rostgaard, medens de studerede sammen i Leiden, lod i Trykken udgaae *Deliciae quorundam Poëtarum Danorum in II Tomos divisæ. Lugduni Batavor. MDCXCIII. 12mo.*

Et Bærf, der rigtig til sin Titel svare kan,
Og kaldes lækker Rost for lærd og lækker Tand. g)

Blandt

g) Hans Rostgaards Liv og Levnet, Pag. 237.

Blandt de mange, som med Crevers geleidede til Trykken dette rare Bærk, var og vores M. Thura, hvis rare latinske Bærk læses foran i den første Tome.

Men da de paa tredie Aar havde opholdt sig i Nederlandene, besluttede Thura, med sin elskelige Ven Rostgaard, at reise til Engeland. Dette Beslut blev forhølet, fordi Cancellieraad Luxdorph just paa samme Tid kaldede sin Søn Hovenbech hjem. Thura maatte da følge med ham, men efterat han den 28 Maji 1693 havde bragt bemeldte sin Discipel til Fædrelandet, og hilset sin kiære Moder, som endnu levede, reiste han strax med et Skib til Amsterdam, hvor Christian Luxdorph efter Aftale opbiede ham, da de begge begave sig til Engeland, forst til London, derfra til Oxford, hvor Rostgaard efter en Maanedes Forløb kom til dem. Her opmuntrede den ene den anden. De studerede flittig, besøgte Bibliothekerne, og omgikkes med lærde Mænd. Men da de paa andet Aar havde opholdt sig i Engeland, fornemmelig i Oxford, maatte Thura, deels formedelst hans Benners Raad h), deels formedelst sin plette Helbred forlade sin

N n n

Rost-

h) Herom taler han i Hans Rostgaards Liv og Levnet Pag. 240 saaledes:

Ja kiære Oxford snart et Vennepar maae tage

Uglerne Afseed her, og fra hinanden drage:

Du kiender os, og tidt os hos hverandre seer;

Gud eene veed, om vi i Verden samles meer.

Jeg læste nys i et af Kiøbenhavnste Breve:

„ Hvor længe agter du vel udenlands at leve?

„ Du samler jo paa Aar; hvi tænker du ei paa

„ Dit eget Brød engang paa eget Dord at faae?

„ Naar andre uden Skramt givr deres til her hjemme,

„ At Gud og Kongen dem i Naade maae forfremme,

„ Absentes Careant, man dig da sender til.

„ Sraaer denne Kost dig an, saa reis imens du vil.

Rostgaard og Luxdorph, hvor nødigt han end vilde, og begive sig paa Veien til sit Fædreland. Til Kiøbenhavn kom han den 29 Dec. 1694. Ikke var han saasnart hidkommen, førend hans Patron, Hr. Conferentsraad Willh. Worm, recommenderede ham hos Frue Margrethe Ehlers, Baronesse af Fuirendal, at være Hovmester hos hendes eeneste Søn, Baron Diderich a Fui- ren. Thura tog med Glæde mod dette Tilbud; men da Hiimlens Forsyn havde beffikket ham til at tiene i sin Kirke, blev han kort derefter af Hr. Biskop Bornemand foreslaaet til at være Lutherisk Præst ved den Hollandske Meenighed i Kiøbenhavn, som den Tid holdt sin Gudstieneste i Holmens Kirke i). Til dette Em-
bede blev han ordineret den 6 Nov. 1696, og Aaret derefter blev han tillige Præst for den Hollandske Meenighed paa Frideriks-
berg. Dette Embede forestod han i 7 Aar indtil 1703, da han, efter Mag. Friderich Blichfelds Død, blev kaldet til at være Sog-
nepræst ved Frue Kirke i Aarhus, og Provst over Ring-Her-
red. Tre Aar derefter blev han forflyttet til Domkirken i Aar-
huus, blev Stiftsprovst og Provst over Hasle Herred. Blandt hans Forretninger i dette Embede anmærker jeg, at han 1713 den 8 Julii holdte Liigprædiken i Aarhus Domkirke over Bisko-
pen Doct. Johannes Braem. Liigtexten, som Biskopen selv havde udvalgt, var af 2 Cor. 5, 6. 7. 8. 9. Men Exordium, som Mag. Thura udvalgte, var af Num. 20, 29. Og da al Mees-
nig-

bliver Præst
ved den Hol-
landske Mees-
nighed.

Sognepræst
i Aarhus og
Stiftsprovst

i) No. 1687 fik nogle nederlandske Familier af Lutherisk Religion Tilladelse at benytte sig af Holmens Kirke til Gudstienstens Holdelse i Hollandsk Sprog. Deres første Prædikant var Mag. Jacob Andersen Hummer, fød 1655 i Kiøbenhavns Hummergade, døde 1735 Sognepræst ved Maglebye paa Amager. Deres anden Præst var M. Lars Thura. Efter ham holdte det op, og man søgte til de Høitidskes Kirke.

nigheden saae, at Aaron havde opgivet Landen, da begrædte de Aaron i 30 Dage det ganske Israels Huus.

Samme Aar den 10 November blev han allernaadigst kaldet til Ribes Bispedom efter D. Johannes Ochsen, der paa et Aars Tid havde været Biskop i Ribe, men nu blev sat paa den ledige Bispestoel i Aarhus. Til dette høie Embede indviede Biskop Worm ham den 2 Febr. 1714, som var Kyndelmisssedag.

Biskop i
Ribe.

Allerede 1697 kom han i Ægteskab med Jomfrue Helena Catharina With, Datter af Mag. Albert With, Sognepræst til Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn (hvor han 1715 døde i hans 76 Aar) med hende han i 33 Aars fredelige og fornoielige Ægteskab blev velsignet med 3 Sønnar og 3 Døttre k). Hans bispelige

Ægteskab og
Dørn.

N u n 2

Embede

k) Den ældste Søn var Mag. Albert Thura, var først Rector i Colding, siden Sognepræst til Leierskov og Jorstrup, hvor denne lærde og flittige Mand 1740 døde i sit 40 Aar, men lever dog i hans udgitte smukke Skrifter til vor Danske lærde Histories Oplysning. Han var gift med Biskop Mathias Ancherens Datter, og har efterladt Dørn, som sees saavel paa hofsiende Stamtavle, som Ancherens Slægtregister.

Den anden Søn, Diderich de Thura, har været over 50 Aar i Kongelig Dansk Tjeneste. Efterat han i sin Ungdom havde reist udenlands paa Kongelig Beføstning, blev han befordret ved Sø:Etaten, først som Lieutenant, siden som Capitain-Lieutenant og Fabriqs-Mester, 1735 Capitain, 1738 Commandeur-Capitain, 1739 blev han nobiliteteret. Han lever endnu i en høi Alder af 76 Aar, vil fremdeles leve i de mange smukke Skrifter, han af Engelsk har oversat os, og har nu endelig aabnet os hans Viadoms Skole til Frimodighed mod Døden og Forberedelse til Evigheden. Den tredje Søn, Lauritz de Thura til Dørglum Kloster, reiste i sin Ungdom udenlands paa Kongelig Beføstning, og lagde sig efter Fortification og Architectur. Blev ved Hiemkomst først Ober-Conducteur, 1733 Hof-Byggester og Ingenieur:

Embede forestod han med stor Berømmelse paa 18de Aar. I Aaret 1717 har han høitidelig helligholdet Jubelfesten for Lutheri Reformation, og i den Anledning skrev han den 18 October sin Forklaring over Propheten Amos i det 9 Capitel. Men hvad som især gjør Biskop Thura usorglemmelig i Niber, er hans utrættelige Slid og Bestræbelse i at faae den latinske salsfærdige Skole opbygget og istandsat. Til den Ende erhvervede han ved allerunderdanigst Ansøgning til Kongen, en Hielp af de fire Stifter i Jylland: han skrev til alle hans Patroner og Belyndere, samt Lærdoms Elskere af begge Kion, saasom Grevinde Schack, Geheimeraadinde Harboe, Geheimeraaderne af Kragh, Plese, Lercke og mange flere 1). Han opmuntrede især Geistligheden i hans

genieur-Capitain. I dette Aar byggede han det Kongelige Pallais i Koefkilde. 1738 blev han Oberst-Lieutenant af Fortificationen. 1739 optagen i Adelsstanden. 1744 Oberst. 1753 General-Major af Infanteriet, og 1754 General-Vygmester. Han døde 1759 ubi hans Alder 54 Aar, men har gjort sit Navn udsædligt saavel i hans Danske Vitruvius, hans Hafnia Hodierna og flere Skrifter, som og ved Børglum Klosters Kirkes Hoved-Reparation og Zirater, samt prægtige Begravelse, hvor han med begge sine Fruer, Rosendørn og Kierskiold, hviler. — Af Biskopens Døtre døde den ene i sin Ungdom, de andre sees paa hofsøiede Stamtafle.

- 1) Niber latinske Skole er en anseelig grundmuured Bygning, som 1727 er indviet, hvilket sees af sal. Rector Christ. Falsters in Folio trykte Indvielses-Tale i Danske Vers, dediceret til Geheimeraadinde Harboe, hvor iblandt andet meldes deres Navne, som til sammes Opbyggelse har givet, nemlig:

Fremdeles lægger jeg et ydmygt Takke-Mærke

Ved Schach, von Plessen, Kragh, ved Harboe, Rantzau, Lerche, Ved Sehested, Rostgaard, Worm, ved Ehrenfeldt og Fols,

Ved Lodberg, Klöcker, Fog, som har velsigned os.

i hans eget Stifte til Gavnildhed mod Skolen, og selv gif han dem for med godt Exempel; men fornemmelig fik han denne Bygning understøttet saavel af det Kongelige Huus, fra Prints Carl, Printsesseerne Sophia Hedevig og Charlotta Amalia Hoitovlige af Thukommelse, som fra Biskopperne af Sieland og Fyen og Fyens Stift og flere Lærde; og saaledes fik han samlet en Capital af meere end 2200 Rigsdaler. Skolens Bygning blev foretaget i Aaret 1726 og 1727 indviet, da en anseelig Forsamling ved 2 Skolens Colleger var indbudne for at høre Rectors M. Falsters Indvielses-Tale Eftermiddag Kl. 1. Saasnart Rectors Tale var til Ende, traadde Biskop Thura i Skolens Cathedra, og holdte en ypperlig Tale. For og efter enhver Tale opførte Skolens Cantor, Henr. Hornemann, Vocals og Instrumental-Musik, og til Slutning blev den anseelige saavel af Staden som af Egnen indbudne Forsamling beværtet i Rector Falsters Huus til langt ud paa Natten. Til et stedsevarende Xreminde for Biskop Thuras gudelige og roesværdige Flid og Bestræbelse har den lærde D. Peder Terpager i hans Ripæ Cimbricæ p. 551 sat dette Monument:

N n n 3

Reco-

Ved Svane, Steenbuk, Gram, ved Ancherfen og Möller,
 Ved Calnein, Friedlib, Hvas, saavel som Endorph, Skøller,
 I samtlig sige kan om hver en Skolens Steen
 I anden Mæning: Det er Been af mine Been.

Hr. Biskop Thura, hvad maae du vel om mig tænke,
 At jeg gaar dig forbi, da Væge, Vord og Vanke,
 Og heele Skolen fra sin Grundvold til sit Tag
 Selv undrer paa saa slet et Troeskabs-Bederlag. 16.

Recogita Hospes
 Non tam
 Qvod vides,
 quam
 Qvod non vides.
 Fundamenta hujus Ædis
 Vetustate exesa fuerant,
 Parietes labefacti,
 Tecta collapsa,
 Hæc invidi & mordacis temporis Tropæa
 Immortalis Episcopus Ripensis
 LAURENTIUS THURA.
 Laboriose sustulit,
 novumque Sibi
 in omnem memoriam
 Posuit,
 dum
 in Gloriam
 Dei T. O. M.
 Spectabile hoc
 Bonarum Artium Domicilium
 de novo condi
 fecit
 A. O. R. cIs Is CCXXVI.

Udi de 18 Aar, han med Berømmelse forestod Biske-Embedet,
 haver han ordineret 116 Præster, indsat 25 Provster og 10
 hans Døb, Rectorer i adskillige Skoler. Omsider døde denne lærde Mand
 Alder den 1 April 1731 i sin Alders 74 Aar, efterat han fra 1680,
 da

da han først blev Collega i Kiøbenhavns Skole, havde tiend i 51 Aar. og lange
Tieneste.

Og er det mærkeligt, at der ved samme Tid levede foruden Biskop Thura tvende andre anseelige Mænd, som alle vare Jusbel. Lærere, nemlig: Lector Theol. D. Peder Terpøger, og Stiftes Provsten Mag. Søren Seerup, hvilke tillige med deres Stamtavler findes i den anden Tome af denne Samling.

Hans Skrifter ere:

En Dansk Oversættelse af alle Saxonis Grammatici latinske Vers, tillige med adskillige Danske og latinske Vers udi en Samling, Kiøbenh. 1721. 4. med sal. Biskop Lintrupps Fortale udgiven.

Hans Rostgaards Liv og Levnet paa Vers, med historiske og philologiske Anmærkninger. *ibid.* 1726. 4. Et Mesterstykke i vor Danske Poesie.

Hermann Hugonis Pia Desideria, oversat paa Danske Vers under Titel: Sielens gudelige Attraace og Forlængsel, *ibid.* 1738. 4. ziret med 45 smukke emblematiske Kobberstykker. Udgivet af hans Søn M. Albert Thura. Det er disse Skrifter, der giver ham Sted iblandt vore største Poeter.

Hans Forklaring over Amos 9, er at læse i Cypriani Hilaria Evangelica, p. 902, sqv. under saadan Titel: In honorem Dei, atqve eorum *Συμπεροβούτων* gratiam, quibus tenuior forte & curtiior fuerit supellex libraria; haud poenituit, Textus Litaneutici, die Nov. 5to ad sacra matutina atqve antemeridiana explicandi, delineationem qvalem cunqve heic exhibere.

Doct.

Doct. Peder Terpager nævner ogsaa med Berømmelse de Dratloner, som han har holdt ved Landemodet om luthert Reformationens Historie; men de ere ikke i Trykken udkomne.

12. Capitel.

Om

M. FRANTZ THESTRUP,

Biskop over Aalborg Stift.

Fødsel og
Herkomst.

Denne velfortiente Biskop er fød den 6 Julii 1653 i Dalbye Præstegaard paa Hindsøholm, hvor der var som en Friestæd og Tilflugt for deres ganske Familie i den paafølgende Krig, da Svensken 1656 oversvømmede Jylland. Hans Fader var den venetable Hr. Ole Thestrup a), Sognepræst til Dalbye og Stubbesdrup

- a) Hr. Ole Rasmussen Thestrup var fød i Aarhus den 30 Octob. 1613, blev Student 1625, siden Collega ved Sorø Skole og Velb. Axel Brahes Informator. No. 1642 Sognepræst for Dalbye og Stubberups Meenigheder paa Hindsøholm (efter Hr. Niels Clausen, hvis Epitaphium findes endnu i Dalbye Kirke.) No. 1671 blev han udvalgt til Provst i Biergerherred efter Hr. Poul Oluffen Bagger i Rislstrup, men som endnu et Brev fra hans egen Haand udvillig, undskyldte han sig med Alder og Svaghed, som da havde begyndt at indfinde sig, og 3 Aar derefter hensov han 1673. Han var en lærd og brav Mand, og af megen Anseelse, hans Original-Skilderte findes hos Hr. Rector Thestrup i Aalborg. Han kom i Ægteskab med Jomfrue Kirstine Moth, en Søster af D. Poul Moth, og fæstet til Geheimeraad Mathias Moth, og stod deres meget prægtige Bryllup den 7 Febr. 1642 paa Dombhuuset

drup i Tjen. Hans Far: Fader var Rasmus Pederfen Thestrup
(b) Kiobmand i Aarhus, en mærkelig og renomereret Mand i
sin

set i Viborg, hvor 130 af Adelen vare tilstede. De avlede tilsammen 7 Børn, af hvilke levede 3 Sønner og 1 Datter, og af disse Hr. Ole Thestrups Børn, Børne-Børn, Sviger-Sønner, og Svogere har vi til vore Tider havt den berømmelige Thestrupske Familie og Svogerklub, hvorudi vi finde 14 Jubel Lærere, som høfsøvede Stam-Tavle udviser.

b) Rasmus Pederfen Thestrup var fød den 28 Junii 1588 i Morslet Sogn ved Aarhus, paa Nedergaard i Thestrup Bye (hvor nu Thestrup Gaard er oprettet) han blev ene tilovers af den gandske Familie, som 1603 døde af Pesten, da han midlertid gif til Skole i Lybek, hvorhen hans Forældre 1602 havde sendt ham for Pesten Skjld, da den begyndte at grassere. Da hans Forældre og Sødfænde vare af Pesten uddøde kom han hjem, og flygtede siden til Aarhus, hvor han 1610 den 11 Junii søe sin Borger: Ret paa Raadstuen, og kom i Riibmands Lauget, og gav han da Søfren Christensen, som var Kiemmer, 6 Sldr. for sit Borgerklub. Samme Aar den 8 Julii blev han gift med Maren Olufsdatter, fød 6 Aug. 1592 af Oluf Michelsen Bødiker og Mette Christensdatter. Med hende avlede han 11 Børn, og døde 1656. gammel 68 Aar. Denne Esterretning med mere, som vises paa høfsøvede Stam-Tavle om Rasmus Thestrups Forældre og Forsædre, er taget af en af ham selv forfærdiget Stam-Vog, som han selv med egen Haand ret næt har skrevet paa Pergament, og indbundet i sort Fløvel. Denne Stam-bog er for nærværende Tid i Hr. Etatsraad og Lant:dommer Frans de Thestrups Eje, der som en Elsker og Kiender af Oldsager har foruden denne Stam-bog en Deel andre Documenter Familien angaaende: blant andet en net og fuldstændig Stam-Tavle, som dog ey gaaer længere end til 1707, og som Ol. Biskop Thestrup havde ladet forfærdige af sin Fæstters Mette Thestrups Winthers Sønne-Søn, den berømmelige Jubel-Lærer Hr. Provst Rasmus Winther, Sognepræst til Ørbeck, hvis Historie og Stam-tavle herester anføres.

Efter Beretning skal Rasmus Thestrups Ligsteen endnu findes i en Kirke i Aarhus med saadan Graffskrift: Herunder hviler Ærlig og Velforneimte Mand Rasmus Thestrup, &c. med sin kiære Hustru

An Tid, efter ham den gandske venerable Stamme har baaret
 Navnet indtil nu. Hans Moder var Kirkens Moth en Søster af
 den Kongel. Liv-Medicus, og altsaa Fætter baade til Bispinde
 Glud og til Fr. Sophia Amalia Moth, Grevinde til Samsøe. Han
 bliver Stu- var i sit 17de Aar moden til Universitætet, hvor han 1670 blandt
 dent, Studenternes Tal blev indskreven. Han gjorde derefter en Reiz-
 se til det Kielske Universitæt, hvor han i sær af den lærde Wasmuth
 profiterede i det Hebraiske og andre østerlandiske Sprog. Ved
 hans Tilbagekomst 1672 til Kiøbenhavn tog han sine Examina,
 blev Decanus paa det Kongel. Committet og Alumnus i Wal-
 kendorphs Collegio. Bemeldte Aar defenderede han in Auditorio
 bliver Magi- Collegii Regii Johan. Wandalini Dissertati unculam de Mineralibus,
 ster, edit. Hafn. 1672 in 4to. 3 Aaret 1675 blev han creeret Magi-
 ster a Decano Philosophiæ D. Olao Borrichio ved hvis Hielp, saa-
 velsom hans private Præceptors Thom. Bartholins Indsest han i
 værende Tid profiterede i det medicinske Studio, men bespndertlig
 blev han tillige med sin Fætter, den siden ophøjede Geheimeraad
 og Ridder Mathias Moth underviset in Anatomicis af den berøm-
 melige D. Nicolao Stenonio, indtil han bemeldte Aar den 22 Junii
 bliver Rec- blev kaldet at være Rector ved Nykøbings Skole i Syen, hvor
 tor, han, formeddelt hans Formands Mag. Urechts 2 Aars vedvæ-
 rende Sygdom sandt Skolen nieget forsømt, men han gjorde sig
 ald Slid for at sætte Skolen i Stand igien, saa at Skolen hvert
 Aar

Maren Olufsdatter, som fødte ham 10 Gange 11 Børn (Meentur-
 gen er vel: 11 Børn i 10 Barfelsege.)

Jeg finder ellers, at Rasmus Thestrup har været i sin Tid en cu-
 rieux Mand, har havt en rar Samling af Naturalier; Derfor skrev
 D. Ole Worm i Aaret 1643 til Rector Bording i Aarhus, at skaffe
 sig raras quasdam piscium & aliarum rerum Species, som Rasmus
 Thestrup eiede. (v. Ol. Wormii Epist. p. 857.)

Har tilflog. Midlertid blev han No. 1681 tillige vice Pastor til og tidligere vice
 Nyeborgs Menighed, hvor han som adjungeret Successor maatte Pastor i Ny-
 te assistere den gamle svage Sogne-Præst M. Hans Mule, og blev borg.
 han dertil efter Kongel. allernaadigste Befaling indvolet af D.
 Thom. Kingo i Nyborg Kirke den 6 Febr., som indfaldt Dom-
 Sexages. Fra den Tid lærde han baade i Skolen og i Templet
 med lige Flid og Trofast, indeil han fra dette moysommelige Em-
 bede den 4 Martii 1684 af høfsalig Kong Christian den Vte blev Sognepræst i
 kaldet til Sognepræst for Nakschovs Menighed i Lolland. Nakschov og
 ret efter blev han udvalgt til Provst over Norre Herred. Og Provst.
 som Danmarks og Norges Kirke-Ritual i Aaret 1686 med en
 Kongel. Forordning af 16 Januarii udkom i Trykken, saa ud-
 virkede M. Thestrup ved sin Fætter og Patron Hr. Geheimeraad
 Moth, at de lig-Prædikener, Brudevielser og Borne-Daabe, som
 ske hos Sognepræsterne, være sig dem selv eller deres Nærpaars-
 rede angaaende, skulle efterdags forrettes af Provsten i Herredet.
 (v. Danmarks og Norges Ritual Cap. IX. p. 336.) Har 1691
 fik M. Thestrup efter Sognepræstens Hr. Christen Falsters For-
 flyttelse Branderslevs Sogn, som et Annex lagt til Nakschovs
 Menighed. I dette hans Provstie søgte han at holde god Orden,
 og blev han imidlertid anbetroet ofte at forrette Biskop Kingos Em-
 bede, naar han ey selv kunde komme til Lolland, i sær blev M.
 Thestrup 1691 af Kongen befalet med Geheimeraad og Stiftbe-
 falings Mand Hr. Marcus Giøe at træde i Commission angaaens
 de Nyekøbings Hospitals Sager.

Fra Nakschov, hvor han havde tænkt at leve og døe, blev Sognepræst
 han ved Kongel. allernaadigste Vocaton den 16 Apr. 1698 kaldet i Kiøbens-
 det at være Sognepræst til H. Giestes Menighed i Kiøbenhavn, havn.
 hvor han tillige blev Director for de Fattiges Væsen. Da han

Kom til Nalkhovs Menighed, fandt han en stor Vanfundighed blandt Ungdommen; han gjorde sig derfor al muelig Flid for at oplære de Unge i den saliggjørende Kundskab, og da der samme Steds ingen fandtes til at mundelig undervise, samlede han Ungdommen hver Son- og Hellig-Dag. Han fik, skiont i Begyndelsen med adskillig Hinder, et Tillæg aarlig til Klokkeren, for han skulde undervise dem, selv fremsatte M. Thestrup paa en ensfoldig Maade den aandelige Spise, ret som en Tyske-Mad, de Unge vanfundige fik mere og mere Smag paa.

De fornemteste i Menigheden kom i Kirken som villige Tilhørere, agtede paa denne Catechismi Underviisning, og hiertelig glædede sig ved de Unges Giensvar: flere og flere af Menigheden skionede paa denne Lærdoms Maade, og saaledes havde han onsfider en deylig Forsamling af de Gamle ved de Unges Catechismi Underviisning; for nærmere at give Antledning til at venne de Unge at agte paa Prædiken og Underviisning, sluttede han sine Søndags-Prædikener med nogle Spersmaale, som til ensfoldig Kundskab og Troens Bestyrkelse kunde drages af Evangelio, hvilket han siden ved Catechisationen igientog at fornemme, hvad de deraf havde gienit.

Eit Fredags Prædikener, for desmere at bestyrke dem i Troen, foretog han vor christelige Troes Hoved Artikler, som han ved et eller flere Skriftens Sprog forklarede, hvilke Prædikener han vel havde foresat sig til fleres Nytte ved Trykken at udgive, men ved hans Embedes mangfoldige Forretninger blev hindret. Efter hans Døds. nu sal. Doct. Wandals Begiering at forklare noget af den hellige Skrift, som kunde tiene til den Bibel med Forklaring, som da var i Tanke at skulde forfærdiges, udfordre han

han i værende Tid Propheten Hoseam med kort Forklaring, som han siden sendte D. Wandal.

Da M. Thestrup havde i sine Prædikener udført Troens Hoved-Puncter til at forestille Troens Frugter ved gode Sierningers Døvelse, forklarede han til Fredags Prædikener den hele Jacobi Epistel, hvilken han og ved Guds Naade udførte til Ende for Nakstovs Menighed, og begyndte paa Judæ Epistel; Men som han bemeldte Aar blev kaldet til Kiøbenhavn, saa fortsatte han her samme Epistels Forklaring i dette og følgende Aar, og derefter foretog han 1700 at forklare Pauli Epistel til de Colossenser, hvilken han fik tilendebragt ved Slutningen af 1705. Derpaa tog han fat paa den første Epistel til de Thessalonier at forklare, og at han kunde give nogen Oplysning af Propheterne, forklarede han til Synslets Prædiken Propheten Habakuk og derefter Zophoniam.

See! dette var M. Thestrups Arbejde til Prædikestolen, hans Flid og Omsorg var ikke mindre i Hel. Siestes Menighed end i Nakstov at catechisere og undervise Ungdommen, og han fornåm, de trængte lige saavel til saadan Undervisning her som der, skiont mange, endog af hans egen Orden (siger Hr. Procan. Pontoppidan) lode ilde derpaa, menende saadan eenfoldig Borneværk havde bedre Sted paa Landet og ikke i Hovedstaden. Men han blev ved sin Naade, som den, han vidste, der bragte de Unge saavel som de Gamle velsignede Frugter ved Herrens Naade. Han gav det tydelig tilkiende i en sine Prædikener (at der ingen Anstalter var til de Unges og Umyndiges nødvendige Undervisning) da han talte over Coloss. 1, 25. Hvis Tiener ieg er bleven efter Guds Huusholding, som er mig given til Eder, at opfylde Guds Ord.

(See hans Forklaring over Epist. til Colossens. P. 166.) I før begyndte han Ao. 1702 selv offentlig i Hel. Siestes Kirke to gange ugentlig at catechisere, efter hvilket Exempel den offentlig Catechisation blev siden indført i de andre Kirker. Fornemme og formuende Folk besøgte ikke allene hans Catechisation med Lyst og Glæde og til Fornøjelse, men gjorde og, efter hans Exempel, ved deres milde Gaver en Tilhielp, at han i Aaret 1702 fik en Fri-Skole anlagt ved Hel. Siestes Menighed, af Grundmuur opbyggt under hans Opsyn, og er af det Slags den ældste i Kiøbenhavn. Han begyndte i Troen med en ringe Capital, men fandt saa stor Bisald i sit Christelige Foretagende, at denne Skole snart kom i en florerende Tilstand, og bevægede Stadens øvrige Menigheder til at efterfølge samme Exempel. Saaledes blev en lige saadan Skole anlagt udi Nicolai Sogn 1706, i vor Frue Sogn 1707. Paa nærværende Tid haver Hel. Siestes Fri-Skole 120 Børn af begge Kion, en Skolemester, en Undermester og en Lærre-Moder. Aarlig gives 40 Børn hver en nye Klædning, og 80 nyde daglig Brod for en Skilling, saa og 30 noget aarligt i Penge. Nogle Børn øves visse Timer i at spinde ulden Garn, hvilket i andre saadanne Kierligheds Skoler nu med god Nytte iværksættes. Denne Skoles faste Capital er nu henved 23000 Rixdr. Saaledes bliver denne velfortiente Lærer i priisværdig Erindring saalænge der er en Steen af Hel. Siestes Skole.

M. Thestrup skal allerede i Kong Christ. den Femtes Tid have havt allernaadigst Løfte paa Sjens Bispestol; Men det var ikke denne Konge Gud vilde bruge til hans Ophøielse.

Da hans Kongel. Majest. Frid. IV. i Aaret 1709 var paa sin Italienske Rejse, og ham var bleven indberettet, Aalborg Bispe-
Stoel

Stoel var ledig, sendte allerhøystsamme allernaadigst Bocation, dateret Florens den 15 Apr. til M. Thestrup udi dette vigtige Embede at succedere den afdøde D. Jens Bircherod, og var M. Thestrup den sidste af de 9 Biskoper, den Siellandske Biskop D. Henr. Bornemann indviede.

Hans Indvielse blev desmere høytidelig derved, at Hans Kongel. Hønhed Eron-Prinds Christian behagede derved at være tilstede. Foruden den herlige Høytidelighed ved Jubel-Festen for Reformationen 1717, som efter hans Foranstaltning i Aalborg blev helligholdet, hvorom kan læses Hilaria Evangelica Cypriani p. 60 seq. oplevede han den Ære og Lykke efter Ordre at assistere ved Høytalig Kong Christ. Viti. Salvings-Fest, som blev holdet i Frederichsborg den 6 Junii 1731. Af de hørlige Klæder, som Biskop Thestrup ved denne Høytidelighed blev stienket, forærede han den meget anseelige Solo-Stykkets Chor-Kaabe til Budolphi Kirke, og bliver samme til en evig Ihukommelse forvaret blandt denne Kirkes Ornamente, at efterkommende Biskoper kan og dermed prydes, naar de indvie Guds Tienere til Præste-Embedet. Høystbemeldte Konge stienkede ham og den rare Medaille, der til evigt Minde forestiller den Kongelige Salvings-Dag, og af denne Høytidelige Salvings-Act, beskrevet af Biskopen D. Christ. Worm lod hans Kongel. Majestæt ham allernaadigst tilsende saa mange Exemplarer, at han dermed har prydet det publique Bibliothek, som i hans Tid blev begyndt at samles paa Til de i Aalborg studerendes Tjeneste, oprettet paa et Kammer over Aalborg Stifts Convent-Huus, ligesom han og af samme Kongelig Forøring gav hver af sine Born et Exemplar.

I Aaret 1735 holdte han det gudelige Løfte han ved sin Afkæds

ffeds Prædiken i Hel. Giestes Kirke Dom. i Trinitatis havde givet, at om Gud vilde forlene ham Tid og Kræfter, han da skulde lade noget af det, som var prædikeret for dem, stilles for Dyne, og derfor lod i Trykken udgaae det saa vidtloftige som opbyggelige Skrift, kaldet: Christi saliggjørende Kundskab, og Christenes hellige Vandring efter Kundskaben, forestillet af Pauli hellige Epistel til de Collossenser, ved Guds Aands Bistand i Fredags Prædikener forklaret for Zellig Giestes Menighed i Kiøbenhavn. Dette rare Skrift tilskrev han Deres Kongel. Majestæter Kong Christian den 6te og Dronning Sophia Magdalena. Tilskriftet har han dateret Aalborg den 15 Apr. Aa. 1735, hvilket blev saa naadig anseet og optaget, at det altemaadigt behagede høystbemeldte Konge ved en lukt Ordre af næstpaafølgende 28 Maii at give ham for hans lange og troe Tjeneste i Guds Kirke, Rang med virkelige Etats-Raadere med Anciennete fra 7 Januarii 1711.

Egteskab og
Børn.

Angaaende hans tvende Egteskaber, da blev han i Aaret 1682 gift med Else Mule, en Datter af Sogne-Præsten i Nyborg, M. Hans Mule, som i Herren hensov 1692, 71 Aar gammel. (See herefter de Mulers Stamtafle.) Hun fødte ham 7 Børn, og ved Doden forlod hun ham den 7 Jan. 1697, 39 Aar gammel. (J. Hofmanns Fundat. T. VI. staaer Else Mule død 1693, 35 Aar, som er urigtig,) hun hviler i Nakskov Kirke i et Begravelse, under Daaben. Aaret efter holdte han Bryllup i Kiøbenhavn den 12 Decemb. med Fr. Magdalene Borneman, som var en Datter af Cosmos Borneman, Assessor i Højeste Ret, Cancellie Raad, Doctor og Professor Juris, samt Borgemeester i Kiøbenhavn, og var Enke efter den Kiøbenhavniske Raadmand Morten Nielsen Budolph. Ved hende blev han Sted-Fader til Cos-

mus

mus Budolph a) og Morten Budolph b) men Fader til trende Døtre. Han har altsaa i begge Ægteskaber været af Gud velsignet med 10 Børn (ikke 11 Børn, som Pontopp. Annal. T. IV. p. 204 sætter) und aus denenselben heder det l. c. hat er 60 Abkömmlinge vor Augen gesehen, hvilket er urigtigt; thi han saae i levende Live ep nær saa mange af hans Afkom, men efter hans Død indtil denne Tid har Gud udbredet hans Børns Afkom indtil over 100de i Talet, som den hosføjede Stamtafle skal vise.

Hans anden Frue hensov den 15 Julii Ao. 1715, 42 Aar, og hviler hos ham i Budolphi Kirke i det af ham for sig og Arvinger bestfede Begravelse bag Alteret, hvor der paa Døren er at læse en Inscription, som findes i M. Alb. Thurae Serie Episcop. Aalborg. p. 47. og i Marmor. Danic. T. II. p. 237. og ellers indet indeholder uden hvad som allerede her er anført. Efter denne Frues Død sad han Enkemand i 20 Aar, og omsider træt af mange Aars Arbejde og møt af mange Ulyksaligheder gif ind til den evige Hvile den 17 Aug. Ao. 1735, da han havde levet over 82 Aar og tient i offentlige Embeder over 60 Aar. Han var Biskop i 27 Aar, og midlertid indviede 197 Præster, indsatte 37 Provster, beskikkede 22 Rectorer og Con-Rectorer.

Han forestod sit Stift som en troe og god Huusholder, og med ald Flid og Alvorlighed stræbte for at den guddommelige

P p p

Sands

- a) Cosmus Mortensen Budolph S. Theol. Studios. døde 1712 den 13de Julii, og paa hans Ægte-Æng gav han 200 Rdlr. til Kiøbenhavns Universitet, og kaldes Legatum Cosmianum. Fundagen derover er dateret 11 Julii 1715, underskrevet af Stadsfaderen Biskop Thestrup, og kan læses i Hofm. Fundat. T. IV. p. 189.
- b) Morten Mortensen Budolph underskrev 1715 sin Stadsfaders B. Thestrups Fundak, som læses l. c. p. 31.

Sandheds Lys maatte giennembrude Mørkhedens Magt og kraftelig forbedre Menneskenes Hierter: I alle hans Embeder efterlod han sig kiendelige og velsignede Frugter af en uretters Fliid og Arbejdsomhed, som og kiendelige Prøver paa en gavmild Kiærlighed; thi han skal (efter velbemeldte Hr. Procan. Pontoppidans Beretning l. c.) hist og her have legeret ad pios usus 1600 Rdlr. hvilcke ieg ikke veed at giøre Rede for. Dette finder ieg i velbemelte Hr. Hofm. Fundat. T. I. p. 72, at da han 1709 drog fra H. Bieskes Menighed til Aalborg Bispedom forærede han til Walkendorphs Collegium en Deel Bøger (Alb. Thuræ Idea Hist. Lit. Dan. p. 117 siger det var 70 gode Bøger) saa og en Samling af Programmatibus Academ. Hafniens. til en Taknemmeligheds Ihuskommeelse, for han i sine unge Aar havde der været Alumnus. Saa findes og i velbemte. Hr. Hoffmans Fundat. T. IV. p. 31. Hans og Frues Magdalene Bornemanns Foundation paa 300 Sldr., som vi gjorde Lofte paa (skriver han selv i Fundagen) da vi vare i Frygt for fiendelig Overfald, at om Gud vilde bestierne os fra vore Fiender, vi da til Kirken og Skolen her i Aalborg vilde levere 300 Sldr., som for Dødeligheds Skyld blev optegnet i min Bog den 23 Nov. 1713, saa og det Lofte ieg tilforn har giort, at naar de 400 Sldr., som Brun i Nachschow med Forsikring udi hans Gaard var mig skyldig, kunde indkomme, ieg da deraf til Skolen (i Nachschow) vilde give 150 Sldr. til en taknemmelig Erindring for den Naade, Gud betroede mig i den elskelige Menighed i 14 Aar. — — (See Fundagen udi Hofmans T. VI. p. 111, dateret 14 Nov. 1715.)

Saa har han og legeret 50 Rdlr. til Branderslef Fattige ved Fundag af 6 Julii 1699. Saa og 66 Rdlr. 4 Mk. til Kirken i Aalborg, hvoraf Catecheten nyder Renten: Til hans Begravelse

velfes Bedligholdelse 66 Rdlr. 4 Mk. Til Aalborg Skole 66 4 Mk., hvoraf Renten er et Præmium Diligentiae for den som in examine har udvist beste Prove, naar han til Academiet dimiteres.

Disse Legata ere i alt ifkun 550 Rdlr., som ikke nær udgjør 1600 Rdlr., med mindre han har givet det øvrige deraf til H. Giestes Skoles Stiftelse 1702, hvilket er mig ubevidst, og tviler ieg meget, at han paa den Tid havde Evne til såa anseelig en Capital at bortskienke.

Han var altid en meget ærværdig, venlig og behagelig Mand, men besynderlig i hans høye Alder en ret venerandus Senex. I blandt vore danske Biskoper var han den sidste, som bar langt Skiæg og sit eget Haar. Saaledes sees han med sit Skiæg og Haar stikken af Bernigeroth i Kobber, hvorunder læses følgende Epigrammata:

Hæc vultus animare solet gravitate Cathedras
THESTRUPIUS, Cleri Lux Columenqve sui.
Præfuli qvo (silet æs breve cætera) Cimbria videt
Doctius, integrius, candidusqve nihil.

L. Thura.

Episcop. Ripensis.

Hæc est THESTRUPII facies; sic s: exhibet Orbi
Cum Sophia pietas, cum pietate Fides.
PRÆSULIS ex meritis, hoc nomino: Debet Eidem
Nonne Catechetas Haunia nostra suos?

A. Frölundt.

Ebr. L. P. P. Conf. Ass. & Schol. Rect.

Foruden dette prægtige Kobber in folio var et andet Materie

forfærdiget at leveres Kobber:Stykkeren, som dog ikke fleede,
men glemmes hos Familien, hvorunder disse Elogia:

Hic oculis ductus, doctusqve hoc ore, relictus

His manibus crevi, Fabrica THESTRUPII,

Hos oculos; has ergo manus, hæc ora colimus,

Dum superest nobis os, manus atqve oculus.

Ast heu! cur versus, cur æs tantum umbra replebit?

Umbra Tui vultus, mentis & umbra meæ?

Iconi Euergetæ, Patroni & Patris optimi
posuit.

Dietericus Seckman.

Præpositus, Pastor, Rector, vel Episcopus unquam

Quisqvis eris, faciem sedulus hance vide.

I, preme THESTRUPII vestigia, sic tibi virtus,

Candor, cura, fides det pia, docta decus.

Cum studiis pietas viget hoc sub Præsulæ, clarum

Huncqve Catechistam Dania grata Colit.

Simplicis hæc pietas erant, Majoribus autem

Ceditur, ut placeat laus alienæ magis.

Hans trykte Skrifter ere:

1. Tædæ Nuptiales, a Patre Luminum accensæ, Neonymphis ad illu-
strandam mentem prælatæ, jam vero in Candelabro, ut piis
luceant, positæ, Hafn. 1698. in 8. L. Dette Skrift blev o:
versat paa Tydsk af Georg. Cramer, som lod det trykke 1699.
2. sig: Prædiken over M. Henric Stampe. Kiøbenhavn. 1715. 4.
3. , , , over Fru Christina Beck. ibid. 1723.
4. Forklaring over D. M. Iuthers Catechismus. 8.

5 Forklaring over Epistelen til de Colossenser, om hvilken tilforn er mældet. *ibid.* 1735. 4.

Hans Forklaringer over Hoseam, Joel, Habakuch og Zophoniam, over Epistelen til de Theffalon. og til Titum, saa og over Judæ almindelige Epistel skal han have ladet forvare iblandt Manuscripta paa bemeldte publique Bibliothek i Aalborg.

13. Capitel.

Om

M. STEEN JONSSON.

Bisshop i Holum.

Han er fød til Verden den 30 Aug. 1660 paa Hjaltebache Præstegaaard i Hunevands Syffel i Holum Stift. Hans Faders Navn var Hr. Jon Thorgeirsson, som døde Pastor Jubilæus 1674, i sit Alders 77 Aar, avlede med sine 3 Koner (Historia Ecclesiast. Islandica T. III. p. 744 sætter fire Koner) 34 Børn, og med den sidste Kone Gudrun Steingrimsdatter, som døde 1690, 67 Aar gammel, avlede han 13 (Hist. Eccl. l. c. sætter 14) Børn, blandt hvilke vores Steen Jonson var den syvende. Han blev 1678, af sin Moder, som da boede paa Hofstader i Skagefiords Syffel stiftet til Cathedral-Skolen paa Holum i Hjalteadal, og blev underviist af da værende Rector Scholæ Thorsten Geyrsen, som næste Aar efter blev Præst til Laufaas, og efter at han med stor Flid havde i 5 Aar lagt sig efter boglige Kunster, blev han af Rector Scholæ

læ Egil Sigfusen (som siden blev Sognepræst til Glaumbæ udi Skag-
 gefjords Syffel, dimitteret, men formedelst den Længsel, han hav-
 de til Bogen, tillod saavel Bispen som Rector, han maatte væ-
 re Exercitiarius næstpaafølgende Aar, for at igientage sine Stu-
 dia. Den Tid han saaledes opholdt sig i Skolen om Vinteren,
 tiende han med daglig Huus-Giæring om Sommeren bemædte sin
 Moder. Efter at han saaledes havde tilendebragt sine Skole-Ø-
 velsler, fik han Condition hos en Proprietair, Gudmund Thor-
 kellen til Holum i Desfjords Syffel med den Betingelse, at han
 maatte forundes vis Tid at dyrke sine Studeringer, indtil han
 bliver Stude- 1686 i sin Alders 26de Aar begav sig til det Kongelige Universi-
 dent, tet i Kiøbenhavn og deponerede under Doct. Caspar Bartholin,
 som den Gang var Philosophiæ Decanus: Hans privatus Præ-
 ceptor var D. Wilhelm Worm. Ved Universitetet opholdt han
 sig i tvende Aar, tog midlertid Examen Theologicum under D.
 Hans Wandal og M.sius, og kom igjen til sit Fæderneland 1688.
 Capellan, Han blev da strax kaldet at være Capellan til Hiterdal i Skalholt
 Stift, hvor han tiende 4 Aar, siden blev han Præst til Skalholt
 Domkirke 1 Aar, og derefter blev han Sognepræst til Hiternæs,
 hvor han i dette besværlige Kald tiende i 6 Aar, og endelig i Kraft
 af Kongel. Bente-Brev dateret 19 Apr. 1701, blev han Sogne-
 Sognepræst, præst til Serberg i Snæfjeldsnæs Syffel.

I Foraaret 1710 døde Biskopen Hr. Biörn Thorleusen, og
 samme Aar kom der kun 4 Skibe til Island formedelst den Svens-
 ske Krig, som da var declareret, over hvilken Tidende alle de, som
 mueligt iragtede efter det ledige Bispedom, besluttede at blive hjem-
 me, uden allene Hr. Steen Jonson, som foretog sig saa farlig en
 Rejse at søge det ledige Bispe-Embedet. Med Biskop Widalins
 Tilladelse og Laugmand Otto Siverisens (som da var Stiftamt-
 mand

mand Gyldenlews Fuldmægtig) Tilskyndelse drog han til Kiøbenhavn, men maatte til Bergen i Norge overvintre, og derfra i Foraaret 1711 kom til Kiøbenhavn, hvor han vist havde paa sin Ansøgning faaet Afslag, dersom ikke Biskop Worm, der stod i stor Naade hos Kong Friderich den Fierde, havde til det beste *) talsat hans Sag, og da Hr. Steen Jonson imidlertid havde holdt en latinisk Oration i Academiets øverste Høresal, fik han derpaa den Kongel. Bestalling dateret 25 Maii 1711, hvorefter han af Biskop Worm blev ordineret den 31te i samme Maaned, som var Trinitatis Søndag: Otte Dage derefter begav han sig fra Kiøbenhavn med Strichesholms Skib og kom til sit Fæderneland i August Maaned, besøgte først sin Frue og Børn paa Setberg, reyste om Efteraaret til Bispe-Residenzen, men opholdt sig der kun en kort Tid; thi han drog tilbage til Setberg, hvor han forblev Vinteren over, og i Foraaret 1712 begav sig med Frue og Børn til Holum Bispegaard, blev dog under Bys opholdt, da en af hans Tomfrue-Døtre døde, og maatte derfor ved Fuldmægtig tage mod Bispegaarden og tilhørende Inventarium af sin Formands Enkes Børge Laugmand Widalin. Biskop Jonsons Fraværelse var ham ikke til Fordeel; thi blandt andet blev Bogtryk-

Biskop.

fe.

*) Den Hindring, som mødte ham i Kiøbenhavn kom deraf, at Provsten i Snafeldnæs Syffel Hr. Tord Jonson, der var Præst til Stadsstad, havde nedsendt sin Ansøgning om det ledige Bispe-Embed; men med saadan Vilkaar, at han tillige beder om, at maatte ordineres i Isøland af Biskop Widalin (som var gift med hans Søster Sigrid Jonsdatter, og havde paa det beste recommenderet hans Memorial; om Hr. Steen Jonson derimod skrev Biskop Widalin kun en maadelig.) Men Biskop Worm som nøge betragtede baade Hr. Thord, der vilde ordineres i Isøland af sin Svoger, og Hr. Steen, der giennem en farlig Kønse havde udstaart megen Besværing og megen Beføstning, paatog sig at tale hans Sag hos Kongen.

keriet, som Biskop Thorleusen havde kjøbt af Biskop Th. Thorlacii Arvinger, lagt i Aaboed for samme Pris, som det blev kjøbt for; Men som Biskop Jonson blev omtrent 10 Aar derefter forsynet med Biskop Gudbrand Thorlaksens Original Testament a) hvori han til evig Tid legerede Bogtrykkeriet til gudelig Brug til Holum Domkirke, saa udvirkede Biskop Jonson ester Kongel. Bevilling af 27 Febr. 1723, Commissarier, og saa stævnedes Syffelmand Brynjolf Thorlacius, Biskop Th. Thorlacii Søn, til Laugtinget, at han der skulde bevise sin lovlige Adkomst til Bogtrykkeriet med videre; Men Slutningen blev, at Sagen blev en til Dom

han skaffer
Bogtrykkeriet
et atter til
Holum.

optagen, og bemeldte Syffelmand afstod godvillig sin Præntention, men Biskopen fik hos ham, som den der arvede Bispede Thorleivius, i Aaboed Bogtrykkeriets Baluta i Jordegods, hvilket Bogtrykkerie den sal. Biskop brugte sin hele Tid med Fordeel, og udgav saavel hele Bibelen, som andre theologiske Bøger, hvori blandt nogle af ham ere deels forfattede, deels oversatte b).

Aar

a) See B. Gudbrand Thorlaksens Historie her foran p. 178.

b) De Bøger og Skrifter, som i hans Tid fra Holums Bogtrykkerie udkom, ere følgende:

1. Lassenii Antropologia Sacra af B. Jonson oversat. 1713. 1716.
2. Den Psalme: hvo ikkun lader Herren raade af ham oversat ligeledes paa Islandsk. 1713.
3. Rachlows Taare-Perse af ham oversat paa Islandsk. 1719. 8.
4. Diarium Christianum 1719 27. 8.
5. Biskop Widalins Huus-Postil. 1718. 4.
6. Biskop Widalins 6 Prædikener over Christi Lidelses Historie, den 7de har Biskop Jonson forfatter. 1722.
7. Lassenii og Maffi Syngange svø Betænkninger over Passionen, oversat af Biskop Jonson. 1723. 40. 8.
8. Dominicale, som af Biskop Gudbrand Thorlaksen først var udgivet 1581. 1725. 12.

Aar 1721 reiste han til Altinget for med andre efter Kongel. Befaling til begge Bisperne af 29 Maii 1719, siden til Stiftsamtmanden, Admiral P. Raben af 9 Junii 1721 at tiltræde Conferencen angaaende Lovens 2 Bog om Geistligheden; Men som samme Conference ikke blev den Gang til Ende bragt i Thingvalse, saa blev der aftalt, at de vilde tilkommende Aar samles paa den Gaard Kalmans Tunge i Borgefiord i Skalholt Stift, hvorefter Biskop Jonson reiste i Junii Maaned, og til den Ende forblev der nogen Tid, men her maatte atter afbrydes deres Arbejd; hvilket Biskop Jonson fortrød, og derfor tilbød Commissarierne: at om de til en vis fastsat Tid vilde møde i Holum, vilde han give dem fri Fortæring saalænge Commissionen varede? hvilket syntes

Q q q

mindst

9. Hr. Thorstensens Psalmer udaf Etabelsens Bog. 1725.
10. Halgrim Pederstens Psalmer over Passionen.
11. Hr. Sivert Jonsens Psalmer udaf Gerhardi Medit. Sacr.
12. Psalterium Triumphale 3: Regle Daafte og andre Psalmer af Christif Opstandelses Historie af B. Jonson forfattet Høle 1726. 8. Riibenshavn 1743. 8.
13. Dægrrastytting; Betænkning over Tiden af B. Jonson. 1726.
14. Lig-Prædiken efter Laugmand Sivert Biörnlen, 1726.
15. Olearii Menaths und Wochen-Lieder, af B. Jonson oversat paa Islandsk. Skalholt 1692. Fol. 1727.
16. Mysterium Magnum Mart. Mölleri 1727.
17. Lutheri lille Catechismus med Biskop Thorlaklens Forklaring 1727.
18. Den gandske Bibel paa nye oversat af B. Jonson. 1728. in Fol.
19. Gerhardii Meditationes Sacrae paa Islandsk. 1728.
20. Biskop Widalins 7 Prædikener over Christif 7 Ord paa Korsen 1731.
21. Eghselmand Bechs Psalmer udaf Hr. Bardesens Psalmebog. 1731.
22. Lassenii Uge-Bønner af B. Jonson paa Islandsk 1733.
23. Reenbergers Dønnen-Bog oversat af Biskop Widalin 1738.
24. Graduale.

Hrforuden Laugtingets Acta største Deelen for de Aar, Cal. Hr. Jonson var Biskop, foruden endel Epitaphia og Gratulations-Verse.

forfatter
Kirke-Ri-
tual.

mindst befojtelig for dem alle, og derfor veed ieg ikke (skriver den Islandfke Kirke-Histories Høylærde Forfatter) hvorføre denne Commission er saalænge opsat og forhalet indtil Aar 1726, i hvilket Aar Biskop Jonson, da han til Danmark sendte det af ham og Biskop Widalin forfattede Kirke-Ritual, erindrede Sagen; hvorover der kom Kongel. Rescript 1727 til ham og Laugmændene Paul Widalin og Bent Thorstensen at de skulde fuldføre det uden videre Forhaling. Men det blev endnu forhalet; hvorføre han androg det til Kongel. Majestæts Ober-Secretairen, som gjorde, at der 1728 kom en alvorlig Befaling til begge Biskopperne, ham og M. Arnæsen, og begge Laugmændene Bern Thorstensen og Niels Kiær (thi Widalin var død Aaret tilforn) at de skulde komme sammen til Kalmanstunge og der gjøre Gierningen færdig, og derefter sende det til Kiøbenhavn, som endelig og skede.

oversætter og
trykker Bi-
selen.

Hr. Biskop Jonson gjorde Ansøgning hos den Høysalige Kong Friderich den Fierde om at oplegge den gamle Islandfke Bibel, bevilger Kongen og tillige allernaadigst forunder, at han, ligesom begge forrige Biskoper, som havde ladet Bibelen trykke, maatte af enhver Kirke paa Island hæve 1 Rigsdaler eller dens Værd til Omkostningerne at bestride; dog fik han derhos Kongel. Befaling, at han skulde forfærdige en nye Oversættelse, indrettet efter den paa det Kongel. Wapfenhuus i Kiøbenhavn udgivne danske Bibel; hvilket kan erfares af tvende Kongel. Naade-Breve udfærdigede den 27 Febr. 1723, og 16 Apr. 1728. Han maatte da allerunderdanigst adlyde denne uforventede Befaling, nemlig at udarbejde en nye Bibel-Version, som i Aaret 1728 kom for Lyset, og skulde Exemplaret koste 7 Rigsdtr. in Specie, hvilkens Kostbarhed uden Tvil gjorde, at mange Exemplarer bleve udsolgte. See Dånische Biblioth. T. VIII. p. 134.

Ved

Ved Paa 1694 giftede han sig med sin efterladte Frue Valgerder Jonsdatter og avlede med hende 7 Sønner og 4 Døtre. Sønnenne toge Tilnavnet Bergmann efter det Fødebye Serberg. Den ældste Søn Jon Bergmann, som først var Hører i Holum Skole, reiste siden til Kiøbenhavn, hvor han med stor Fremgang lagde Bind paa Læge-Kunsten, drog hjem til Island og døde strax derefter. Den anden var Gudmund Bergmann, som opholdte sig nogle Aar ved Kiøbenhavns Academie, blev siden Rector i Holum Skole 1720, og tillige med hans yngre Broder Sigfus 3: Vigfus som da gik i Skole, druknede paa Skagefiord 1723. To af Bispens Døtre bleve gifte, den ene ved Navn Jorun, som lever endnu i Enkestand, var 2 Gange gift, med Syffelmand Hannes Scheving v. J. Biskop G. Thorlaks. Slægt-Register p. 239 og med Hr. Stephan Eyrerfen, Præst til Laufaas og Proost i Thingæ Syffel. Den anden Datter Helga blev gift først med Jon Povelsen Widalin, Conrector ved Holum Skole, anden Gang med Einar Jonfen, Bispestolens Forvalter. De øvrige Børn døde unge. See her foran Biskop G. Thorlaksens Slægt-Register pag. 223, og herefter Arngrim Jonsens Slægt-Register.

hans Egteskab og Børn,

Denne gamle gudsfrygtige Biskop sagde sin Død forud, i det sidste halve Aar han levede, og at han inden kort Tid skulde blive syg, og i samme Sygdom ende sine Dage; hvilket og skede, thi 1739 den 29 Octob. begyndte han at blive syg, og holdte bestandig Sengen indtil Matten mellem den 2 og 3 December, da denne Salige Guds Mand døde, efter at han havde levet 79 Aar, 3 Maander og 2 Dage, været Biskop 28 Aar, i hvilken Tid han havde ordineret 68 Præster, men tient i Præstelige Embede i 51 Aar.

hans Død, Alder og lange Tieneste,

Hans Egen- modigt Gemyt: han var godgjorende mod Fattige og Trængende, Faber. og i Omgængelse behagelig, han havde gode Studeringer, og kan regnes blandt de beste Jølandſke Poeter, og alle hans Skrifter vare altid zirede med en Bon enten i bunden eller ubunden Stil, som tilkiendegav en særdeles Gudsfrøgt og Taalmodighed.

14. Capitel.

Om

Mag. JON ARNÆSEN *)

Biskop i Skalhøls Stift.

Hans Her- fomsf og Fødsel.

Han er fød Aar 1665 a) i Dyrefjord b) hvor hans Fader den Tid var Præst, ved Navn Arne Lopson c) og blev Jubel-

e) Hr. Procanc. Pontopidan har om Sal. Biskop Thestrup, der døde 1735 anmærket som noget særdeles, at han var den sidste af alle Biskopper i Danmark og Norge, som havde ladet sit Skæg groe; men Biskop Steen Jonsen i Holum, som døde 4 Aar efter Thestrup, bar og et langt Skæg.

*) Han er den femte Jølandſke Biskop, som var Jubel-Lærer, og findes udi vores Sal. Hr. Treschows Samling p. 117. Men da baade han og Sal. Hr. Procancel. Pontoppidan har, af den Jølandſke Rector Jon Thorkelson udi Bispenhavnske nye Tidender 1752 om lærde og curieuse Sager, og ellers, faaet adskillige historiske Efterretninger, som findes urigtige: Thorkelson var vel en lærd og svet Mand i Skolelæreren, men udi historiske Sager meget upaalidelig, som den Jølandſke Kirke-Histories Høylærde Forfatter paa mange Steder tilkiendegiver; saa skal ieg, ved Hielp af de mig gunstigt tilsendte paalidelige Efterretninger, hist og her søge at rette saadanne Urigtigheder. En af disse Thorkelsens Urigtigheder er denne: Udi velbemeldte Hr. Treschows Samling findes p. 21 blandt Jubel-Lærere Biskopen over Skalhøls Stift Hr. Od-

bel-Lærer, ligesom hans Broder til Staderholt, Hr. Jon Lopison, hvilke begge herefter findes i min Samling. Hans Far-Fader var Lopther Arnesen, hans Far-Faders Fader Arnæ Lopison og hans Far-Faders Far-Fader Hr. Lopther Pederfen, Præst. Hans Moder var Alkheider Sigmundsatter, hans Moersfader var Sigmund Gislesen, hans Moders Farfader Gisle Jonsen, hans Moders-Faders Farfader var Præsten Hr. Jon Oluffen. Hans Far-Moder var Thorun Biarnedatter, hendes Farfader Provst Biörn Jonsen, en Søn af den uslykkelige Biskop paa Holum Jon Arnesen. S. foranførte B. Gudbr. Thoralaksens Slægt-Register. p. 2 17. Hans Mor-Moder var den gudfrygtige Gudrun Poulsdatter, hvis Farfader Orm Sivertsen var en Søn til en, heed Narfe, fra hvem den i Island bekiendte Narre Slægt nedstammer.

Uf hans Fader skal han have faaet de første Grunde i Laticnen, førend han blev sat i Skalholt's Skole, hvorfra Rector O-

L 9 9 3

le

Oddur Einerfen, men han var aldrig Jubel-Lærer; thi det høieste han stæpte i offentlige Embeder var 44 Aar; hvilket herefter paa sit Sted skal vises, naar ieg anfører Historien om hans Fader, Hr. Einer Sivertsen, der tiende 69 Aar, og havde, før han døde, 87 Aar gl., seet hen ved 90 Descendenter, som vises, naar ieg hofsøger hans Slægt-Register.

- a) Pontoppid. Annal. setter Aar 1662.
- b) Treschow l. c. setter han er fød paa Skalholt.
- c) Pontoppid. Annal. T. IV. p. 263 kalder ham ein frommer Prediger, welcher zwar von einem vermögenden Einwohner des Orts gewaltsammer Weise aus dem Amte verdrungen worden. Men at han 3 Gange maatte forlade Kalbet, og tilsidst levede som Bønde, beskyldt af sin egen Svoger for Hjerrie, hvorfra han med 12 Mænds Eed maatte befrie sig; item Biskopens haarde Paamindelser, viser, at han var kein frommer Prediger, der havde mistet (gewaltsommer Weyse) trende Præsteskald.

le Jonson, der siden blev Præst i Hitardal, forsendte ham henved
 bliver Stu- 1690 til Kiøbenhavns Academie, hvor han studerede tvende Aar,
 dent, tog med Berømmelse Examen Theologicum, og kom til sit Fæ-
 derneland 1692 og strax blev han af da værende Biskop over Ho-
 Con-Rector, le-Stift, Sal. Hr. Einar Thorstensen, kaldet at være Conrector
 ved Skolen sammesteds. Her opfordte han sig saa vel at han es-
 Rector, ter 3 Aars Glid i Skolen blev 1695 Rector. I samme Embede
 tjente han 12 Aar, altsaa i Skole-Embedet 15 Aar (ikke 12 Aar
 som Pontopp. Annal. l. c. sætter) og viste største Bindfælselighed
 til Disciplernes Myrte, og blev saaledes for sin Værdom og exem-
 plariske Levnet af alle retsindige, og især af velbemeldte Biskop saa
 høyt elsket, at han belønnede hans Arbejde og Glid med sin egen
 bliver gift, kjereste Datter, en iblandt hans 15 Børn, Fr. Gudrun Einars-
 datter, med hende han i Vaarsvendes og Benneris Nærværelse
 holdte Bryllup den 7 Septemb. 1703, paa Rejnesteade-Kloster,
 hvor hendes Broder var Kongel. Forpagter. Aar 1707 blev han
 af da værende Biskop Widalin vied til Præst til Stad i Streingrims
 Fiord, og Aaret efter beskikket til Provst over Strande Syssel.
 Udi begge disse Embeder forholdt han sig gudsfrygtig, aarvaagen
 og meget retsindig, saa at hans Berømmelse, endskjønt han var
 paa et enlig Sted indskrænket, blev udsprede ei allene i Island
 men og i Kiøbenhavn, hvilket heraf bevises:

Da Biskopen i Skalholt M. Jon Widalin 1720 ved Døden
 afgik, ønskede alle til Biskop at faae Provsten i Borgesfiords Sys-
 sel Hr. Jon Hærdorsen, til dette Embede at søge blev han i alles
 Navn af Amtmand Fuhrmand tilskyndet. Men da han undslog
 sig for denne Byrde, reiste Provsten i Rangervalle Syssel Hr. Thor-
 leif Aræsen til Kiøbenhavn at søge Bispestolen: Denne gode
 Mand havde forset sig imod Professor Arnas Magnæus, der var
 Kon-

Kongel. Archiv Secretair og Assessor i Consistorio, han gjorde ved Frid. Rostgaard, at Provst Thorleif fik Afslag, derimod lod Kongen ved Ober. Secretairen Geheimeraad Wibe nedkalde Hr. Provst Arnælen for at lade sig indvie til det ledige Bispe-Embede. Denne usformodede Hon. Kongelige Naade modtog han allerunderdanigst No. 1721, drog med neste Skib til Kiøbenhavn, og blev 1722 Marie Bebudelses Dag, som var den 25 Martii, i det Kongel. Hershabs Overværelse i Frue Kirke af Biskop Worm høytidelig indviet, blev og samme Dag indbudet til det Kongelige Taffel, fik strax derpaa Navn af Magister, og samme Aar drog til Island. Dette Embede forestod han med stor Flid og Nidkierhed og berømmes for en heel oprigtig Mand, paa hvis Ord man kunde lide saa fuldkommen, som paa den sikkerste Haandskrift: han var en ordentlig, arbeidsom Mand, og aldrig selv enten var orkesløs eller kunde fordrage Efterladenhed hos andre; derfor satte han adskillige uordentlig vandrende Præster fra Embedet. Kirke-Disciplinen holdt han stærk over, og er den eneste Biskop i Island efter Reformationen, der har skredet til Bandsættelse, d) men han havde og med en forhærdet og haardnakket Bønde Gisle Olsen at drages, der i 30 samfulde Aar havde forsømt og foragtet Naade-Midlerne, hvilken Biskopen androg for Kongen, som ved Rescript befalede, at Gisle Olsen skulde afløses, dersom han vilde ydmyge sig og giø-

bliver Bi-
kop,

hans adskillige berømmelige Egenskaber.

re

- d) Den Islandske Kirke-Histories Høylærde Forfatters egne Ord om Bandsættelse ere disse: Nescio, an aliud inhumanius excogitari possit, quam talis pœna esse videtur, quæ pro præsentis rerum statu utinam ex legibus penitus expuncta esset ejusque loco corporalis quædam animadversio, ut pali alligatio, in aqua & pane sustentatio, tandem exilium surrogaretur, quæ etiam mens fuisse videtur optimis Regibus Friderico III cum anno 1650 edictum de obstinacibus, & Christiano VI cum 1732 Rescriptum de Philippo Jonæ ediderunt.

re Omvendelse, hvis ikke, skulde han forvises Landet; hvilket da han hordte, ydmygede han sig No. 1732 og 9 Sondag efter Trinitatis blev offentlig absoolveret i Thingvalle Kirke, og saadan Ende havde den Forargelse og Besværlighed omsider, som han havde forvoldet Kirken og dens Tjenere.

Med Amtmændene i hans Tid, Fuhrmann og Lakrensen, kom han ikke vel overens, dog gif den Uenighed en saavidt som Hr. Pontoppidans (Annales Eccl. Tom. IV. p. 164.) synes at give tilkiende. Herom bliver man noye underrettet, naar man efterseer Hr. Doct. Jonsons Kirke-Historie, især p. 709.

Med en bestandig Flid havde han bragt det saavidt i Sprog, i Theologie, Geometrie, Trigonometrie og Astronomie, at ingen i hans Tid overgif ham. Hans Fæderneland især havde ham at takke for endel skionne Udarbejdninger: Et af hans første Skrifter han gav i Trykken Aar 1707 var et Islandsk Calendarium, indrettet efter den nye Stil, hvilken salig og høytlovlig Thukomsmelse Kong Friderich den Fjerde befoel at skulde saavel i Island som andenstæds i sine Riger indføres. Dernæst lod han udgaae sin herlige Forklaring over Lutheri Catechismum, som med en besynderlig Nytte har været brugt næsten over det hele Land. Saa som han havde altid Ungdommens Undervisning for Øye og det saavel i deres Christendom som Boglige Kunster, saa oversatte han paa Islandsk den meget nyttige Skole-Bog, kaldet Nucleus Latinitatis, hvilken han tilligemed andre af ham indrettede Præceptis Grammaticis paa sin egen Bekostning har ladet trykke, og en Hoben deraf uden Betaling til de Fattige uddele. Han foretog sig og med lykkelig Fortgang af Støvet igien at opreife den forældede Kalender-Kunst og lod en Dactylismum Islandicum med

Træe

Fræe Snitter komme for Lyset, trykt Kiøbenhavn No. 1739. Og paa det man ikke med Foye skulde kunde sige, han havde drevet Tiden bort med Astronomiske og Mathematiske Speculationer, saa har han ey allene overseet Theologiske Boger, oversatte paa Islandsk, saasom D. Johan Arndts sande Christendom, M. Mads Rostochs Evangeliske Postill, og andre flere (see herefter hans Skrifter) men har og for sine egne Penge befordret samme til Trykken.

Udi sin Levemaade iagttog han den gamle men anstændige Levemaade, hvilket saa meget mindre kan henregnes til nogen Sierrighed eller Rarrighed (som en Deel har villet) som han ikke sparede noget, af den Rigdom han ved en ordentlig Huusholdning og anstændig Sparsomhed havde sammensparet, til Goddædigheds Gierninger: han var altid færdig at hielpe den Fattige, at understytte den Trængende, og lod meget sjelden nogen, især Gamle gaae fra sig uden Hielp. Nogle unge Mennecker sendte han til Kiøbenhavns Academie og der underholdte dem, og foruden 600 Rigsdaler, som han til nogle Studeringers Befordring anvendte og til at fremme Videnskaberne, skienkede han 7 skønne Aulsgaarde og Eyendomme til gudelig Brug, hvilket regnes til 2000 Rigsdaler.

hans Gavn
mildhed.

Han var af en middelmaadig Mandes Væxt, men før og stærk af Lemmer, og havde saa god en Sundhed, at han aldrig havde vidst af Sygdom indtil hans høye Alder og sidste Levetid, da Huftommelsen begyndte at svækkes og Legemets forrige Fyrighed efter Haanden at aftage. Men Søndag Aften den 3 Febr. fik han sin Hælsot og efter 5 Dages Svaghed omskiftede han Tiden med Evigheden om trent Kl. 4 den 8de Febr. 1743, da han havde levet

R r r

i dens

hans Død og i denne Verden 78 Aar e) og tiende udi sit Biskopelige Embede 21
 lange Tiente: Aar, midlertid ordineret 93 Præster, indsat 16 Provster og 3
 Rectorer, men udi offentlige Embeder i Skolen og Kirken tiende
 50 Aar, han blev begravet den 18 Febr. midt i Skalhøls Doms
 Kirke, hvor Hr. Vigfus Erlendsøn holdte Prædiken over Ps. Da
 vids 15, 1. 2. som han 1748 lod trykke til Hølum, og tilegnede
 den efterladte Bispede. Bag ved Textens Forklaring findes 3
 latiniske Vers: det første af Conrector Biarne Jonsen, det andet
 af Skolen, det tredje af Rector Einer Jonsen, derefter følger et
 Vers paa Jølandsk, hvortil var søyet 4 Stropher af Hr. Egil
 Elldjansøn, da Degn paa Biddøe-Kloster, siden Sognepræst til
 Udskæde i Kialarnes Syssel, som tillige med Rector Jonsen havde
 den Sal. Biskop at takke for sin Opdragelse.

Hans efterladte Enke: Fruen lagde Ligsteen paa hans Grav
 1744. Hvis Gravskrift læses i Sal. Hr. Treschows Samling,
 hvoraf ieg ikkun vil anføre følgende:

Psalm. XV. v. I. & seqv.

O rerum Sator Alme! tuæ quis cella Sionis
 Tecta habitat? sanctique tui conscendere montis
 Culmina quis poterit? castam cui vivere vitam

Cul-

- e) Som velbemeldte Hr. Procancel. Pontoppidan l. c. rettelig siger, at han
 bøde 1743, saa er det urigtig, at han siger, Biskop Arnesen døde den
 9 Febr. og bragte sit Levnet til 81 Aar: ligesom han og har taget Feil
 i at sige: a) hans Cathedriemus er ofte trykt til Hølum i 8vo, da den al
 tene er trykt i Kjøbenhavn i 12. b) i at tilegne ham Doct. Lassenii Døns
 nebogs Oversættelse af Dansk i Jølandsk, da den af Thorsten Gunnar
 sen er oversat og udgiven. c) og at tilegne ham en Tractat om Skrif
 temaal og Altergang af Dansk oversat og trykt Kjøbenhavn 1738 12,
 hvilken eg er ansærdt i Hr. Prof. Worms Lexicon; men Hr. Doct. Jon
 sen mener, denne Tractat har aldrig været til.

Contingit; rectique tenax, & nescia fraudis
Lingva, suo socio qvi toxica nulla propinat,
Hæc faciens Solimæ sanctæ requiete fruetur.

Den efterladte Enke-Fru, som var lige gammel med ham, og hver af dem 38 Aar, da de bleve gifte, avlede i 40 Aars Kierlig Egteskab en eneste Søn, som Faderen under en streng Disciplin oplærde og forsendte til Kiøbenhavns Academie, hvor han i en friere Luft forfordt af nogle uordentlige Studentere forfaldt til en friere Levemaade, end efter Faderens Villie, hvorover han under forrige Opdragelses Aag hjemkaldet, faldt i en tærende Sygdom, hvoraf han strax efter Forældrene Døde og efterlod de samlede Midler til Biskopens Broder-Søn. Bispinden døde Aar 1752 i hendes 87de Aar til Madalfell i Kios, hvor hun blev begravet, og kunde en for den megen Snee og strænge Vinter føres til Skalholt. — Denne lærde Biskops Historie læses vidtløftig i Histor. Eccl. Island. T. III. p. 695-714.

Hans egne trykte Skrifter vare:

1. Hans Sviger-Forældres Biskop Einer Thorstenfons og Fru Ingebiorg Einersdatters Liv og Levnet med Uerevers; thi lad være at Parentationerne selv ere Jon Gundlauglons, hvis Navn de føre, saa er Biskop Arneson Auctor til Resten og har befordret det til Trykken. Kiøbenhavn 1700, i 4.
2. Calendarium efter den nye Stil indrettet. Høst 1707, 12.
3. Lutheri Catechismus med en herlig Forklaring. Kiøbenh. 1722. 12 og siden mange Gange oplagt.
4. Nucleus Latinitatis med Jølandsk Fortolkning ibid. 1728.

5. Donatus, Grammatica Minor; Lexicon Grammaticale Latino Islandicum, ibid, 1734, 8.

Andres ved ham oversættede og udgivne Skrifter vare:

1. Johan Arendts sande Christendom udsat paa Jølandss af Thorleif Arnæson trykt Kiøbenhavn 1730, 8.
2. Mag. Mathi. Rostochs Evangeliske Postil udsat paa Jølandss af Peder Einerfen, ibid. 1739, 8.
3. Psalterium eller Psålmabøf, fordum af Gisle Thørlachsen udgiven til Holum, atter trykt i Kiøbh. 1742, 8.
4. Mag. Steen Jonsons Psalterium Triumphale, ibid. 1743, 8.
5. D. Lassenii Venner oversat paa Jølandss af Thorsten Gunnarsen, 1743, 8.

Hans efterladte utrykte Haandskrifter vare:

1. Lexicon Islandico-Latinum som et Register til Nucleus.
2. Adskillige Stridsskrifter imellem ham og andre lærde:
 - a) De pronunciatione Lingvæ Latinæ & Græcæ, var imellem ham og hans Formand Biskop Widalin.
 - b) Decatographia, en vidtsøftig Tractat om Tiender. Imod samme har læugmanden Poul Widalin skrevet temmelig skarpt, men er af Biskopen atter besvaret.
 - c) Om det Ord Thing. d) Om det Ord Lyft, imod samme.
 - e) Vindicæ Bergthorianæ imod samme og Arnam Magnæum. Om Strand-Rettigheder, hvori han seger at bestride adskillige lovkændiges Meninger i denne Post.

f) Om

- f) Om den Islandske Kirke-Lov, kaldet Christen-Rettie, nemlig hvad der kan gielde i de Ting, som ikke ere ved nyere love hidindtil forandrede. Herimod har Prof. Arnas Magnæus skrevet nogle Indvendinger, som atter af Bispen ere besvarede.
- g) Om hellige Dages Brud og Bøder.
- h) De hora Passionis Domini.
- i) De sponsaliis & Matrimonio consummato.
- k) En Afhandling, hvorlænge Fruentimer kan leve til Barfæl, som egentlig er en vidtløftig Forklaring over Mag. Brynjulf Svendsens Tractat: De Gestatione Partus in utero, hvilken Tractat han har tilegnet den verdslige Dyrighed, som i Rets-tergangs Sager havde forfaret noget umild imod de Islandske Fruentimmer.
- l) En Tractat, hvori Bispen søger at bevise at Folk i forrige Tider have været større end de nu ere. Herimod har Laugmand Widalin ogsaa gjort sine Indsigelser, dem Bispen atter har stræbt at kuldkafte.

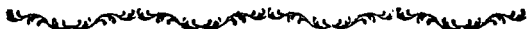

15. Capitel.

Om

Hr. NIELS DORPH.

Biskop over Aggerhuus Stift.

San nedstammer fra en ældgammel Norsk Præste-Familie, Hans Fødsel som kan sees af hosføjede Stam-Tavle. Hans Fader var ^{og Herkomst,} Hr. Ole Nielsen Dorph, Sognepræst til Bestadens Præstegield i

Tronhiems Stift. Hans Moder var Marte Carine Nielsdatter, som i Bestadens Præstegaard bragte ham til Verden den 4 Dec. 1681. Under 3de brave Lærere nemlig Morren Meldal, som døde her i Eienesten, Anders Nielsen Clausøn og Christopher Støchman blev han hjemme undervist til hans Aars 10de Aar, da han blev sat i Tronhiems Skole, og indlagt udi den lærde Rectoris M. Andreae Borchs Huus 1691 i Decemb. og fik han Sted paa næderste Part i 3die Lectie. Aaret efter 1692 i Foraaret bortkaldede Gud hans Fader fra 7 Børn, blandt hvilke han som da var i 11te Aar, var den ældste. Hans Moder, som med Børnene besandt sig udi fattige Omstændigheder, og ikke havde Naad til at holde ham i Tronhiems Skole, besluttede at sætte ham til et ærligt Haandværk, hvorved han i Fremtiden kunde finde sit Leve-Brod, men til hans Lykke under Guds vise Bestyring *) havde hans Moder

fam:

*) En anden besynderlig Guds Omfarg for ham og Beskiernelse over ham blev og i hans Skolegang seer ved denne Lejlighed; Da han engang i Juulen var reist hjem at besøge sin Moder, og skulde reise tilbage til Tronhiem, vilde hans Moder, som ey havde Naad til at bekoste hans Reise, see ham befordret paa en af de forbi hendes Huus daglig reisende Baade til Tronhiem, hun bliver og samme Dag, da Reisen var bestemt, vaer en Baad, hvis Folk hun lader kalde i Land og begierer, at de vilde medtage hendes Søn; Men denne Begiering blev aflaget, efterdi han i samme Dyeblik ey var færdig. En liden Stund derefter kem en anden Baad, hvis Folk og blev raabt i Land, som vare villige at tage ham med, og villige at bie til han blev færdig; Den Baad, paa hvilken den unge Dorph kom, var en god Seylere, og hentede snart den første Baad ind. Til Lykke var der paa Baaden en gammel erfaren Esemand, som siger til de andre Baadsfolk: Saa vidt ieg seer, vil denne gode Vind ey længe staae med os, men at her vil reise sig en Himmel-Storm, som vil trus os med Undergang, best derfor, at vi sætter under Land. Dette var ey saa snart seer, førend Stormen reiser sig, hvorved den første Baad blev omkafstet og de derpaa værende 7 Mænd druknede, men Dorphes Baad

samme Tid en Vaarørende ved Navn Hans Ulrich Thyholm, Solder og Præsident i Tronhiem, han havde fornummet hos den unge Dorph et godt Hoved og besynderlig Lyst til Studeringer, og raadede derfor Moderen til at lade ham blive ved Skolen, i det Haab, hun i Fremtiden kunde faae Ære og Glæde af ham.

Han forblev da ved Skolen, og efter 7 Aar blev han med et berømmeligt Testimonio fra bemeldte hans Rector i Aaret 1698 sendt til Kiøbenhavns Academie, da D. Casp. Bartholin det Aar var Decanus og Prof. Christian Reitzer var Rector Magnif., han udvalgte sig da til privat Præceptor Hr. Etats-Raad og Doct. Medicinæ Oligerus Jacobæus. Efterat han i 2de Aar med stor Flid og Berømmelse havde absolveret sine Examina Academica og prædikeret for Dimisik med Charakt. Laudabil. blev han af den lærde Johan Brunsmann, hvis Yndest han havde forhyveret sig, tilbudt hans Huus med Løste og i Tiden at afstaae for ham sit Embede; Men Lyst til Fædernelandet forarsagede, at han 1700 forlod Kiøbenhavn og reiste til Norge, hvor han paa Gaarden Eeg i Nannestad Sogn fandt sin Moder fra Tronhiems Stift at være henflyttet til sin der boende Moder, som da var Enke efter Christen Jörgensen, Foged over Dvøre Kommerige, og skiont hans Moder ved Døden forlod ham 1701, saa forblev han hos Mormoderen, og imidlertid jevnlig prædikede for Sognepræsten til Nannestad Hr. Jens Mogensen den gamle Jubel-Lærer, som fandt

bliver Sten-
dent.

saa

Daad havde endda største Møje at bærge sig; thi Landet var omgivet med høje Bierge, men til deres Frelse fandt de et Bierge-Rif, hvori de med største Livs Fare fik Vandet indlagt. De som nu vare frelste fra Vandet, havde nær sat Livet til paa Landet, da de i Kuld, Sne og Vand maatte klavre op over et højt Bierg, hvorpaa de til Livets Frelse fandt Bedrøggelse hos nogle Fattige, som der boede.

saadan Behag i hans Lære:Maade og Levnet, at han 1702 cum
 bliver Capel: Vænia ætatis kaldede ham til Capellan, hvortil han samme Aar
 lan. Trinitatis Søndag blev ordineret af Biskopen Doct. Hans Munch.

Udi Nannestad *) forblev han 7 Aar som Capellan, hvorefter han i den Krig, som 1709 reiste sig mellem Danmark og Sver:
 Felde:Præst rig, blev antaget til at være Felde:Præst ved et Dragon Regimente, som anfordres af Hr. Gen. Lieutn. Sehested, og siden af Gen. Major Kruze, udi hvilken Tjeneste han forblev til 1712, da Baaben:Stilstand blev mellem Rigerne, og Felde:Præsterne, som stode paa Bart:Penge, skulde til Embeder forhielpes, saa salde det skionne Bangs Præstegjeld paa Hedemarken i Aggershuus
 Sognepræst i Bang. Stift usformodentlig, og uden Ansøgning i hans Lod, hvortil ham blev givet allernaadigst Kalds:Brev af 28 Octbr. 1712. Det er ellers mærkeligt, at alle hans Forandringer og Forskyttelser ere gemeenlig indfalden paa den 28de Dag i Maanedu, som videre skal vises. No.

*) Medens han var Capellan til Nannestad forekom ham et forunderligt Syn Natten til 3die Juledag i Aaret 1703. Medens han samme Nat ligger i Sengen og igtennemgaaer den Prædiken, han Dagen efter skulde holde, lukker han Døynene op og seer ved klar Maaneskin et hovedløs hvidt Ges:svenskt staaende for Sengen søvende til begge Sider, ligesom det til en af Siderne vilde falde. Dette Syn besaae han uden Frygt i nogle Minuter, i den Tanke at nogen havde udklæd dette Spøgelse for at skremme ham, men da han i en Hast lukker Døynene til og op Igten, og seer dette Syn forsvunden, bliver hans Alteration saa stor, at han nær havde gaact fra Forstanden, og udi største Forvirrelse forrettede Kirke:Tjenesten Dagen efter, ey ladende sig merke med hvad han havde seet, før end efter Prædiken, da Sognepræsten spørger ham hvad der seplede ham, hoorpaa han fortæller hans havde Syn, men fik derved ingen anden Trøst end at blive heleet; Men da der nogle Dage derefter bliver aabenbaret at en Vige i Præstegaarden havde mordet sit Børn, hvilken Hr. Dorph maatte følge til Nætter:Stedet, sagde den gamle Præst: Du troer ieg, det er sandt, hvad I har seet.

No. 1726 blev han udvalgt til at være Provst over Hede-
marchens og Østerdalens Provstie. Endskiont Hr. Dorph havde
ønsket til sin Død at forblive ved sin kære Menighed i Bang, og
der i sin Alderdom at høste Frugten af sit utrettelige Arbejde og
Embeds redelige Førelse, var dog ikke Guds Tanker som hans;
thi da Høysalig Kong Christian den 6te samt Dronningen og Mar-
grevinden af Eulmbach i Aaret 1733 besøgte Norge, og paa des-
res Rejse til Tronhiem nogle Dage forblev paa Hammergaard i
Bangs Præstegæld, blev Hr. Dorph allernaadigst befaleet at hol-
de Prædiken udi Cabinetet paa Hammergaard Dom. 6 p. Trini-
tar. *) , hvilken Prædiken behagede Hans Majestæt saa vel, at han
ey allene strax efter Tienestens Slutning lod Hr. Dorph ved sin

§ § §

Ober

*) Det er noget mærkeligt, at nyelig sørend han holdte sin Prædiken paa
Hammergaard for det Kongelige Hærskab, blev han ved høy Ips Dag seet
gaaende fra Hammergaard i sin fulde Præste-Klædning. Lieuten. Ege-
berg, som boede strax ved Hammer, og forbi hvis Huus han passerede,
blev med alle sine Huus-Folk meget forundret over at see Præsten gaae til
Guds en halv Mill fra Præstegaarden, veller Dagen efter til Hr. Dorph,
og spørger, hvad han i Gaar havde i Hammer at bestille, efterdi han
kom gaaende derfra med Præstekloel og Krave? Hr. Dorph forstikkrede
og vilde med alle sine Folk bevise, at han ey havde været af sit Huus.
Lieutenant Egeberg dertmod seer og tilbød med alle sine Folk at bevise,
at han af dem var seet gaaende forbi hans Huus. En anden Gang ved
samme Tid blev Hr. Dorph af 2de Fornemme seet at staae dobbelt paa
Prædikestolen, da en anden Præst stod bag ved ham, ligesaa høy som han,
og bevagede sig ligesom han. Disse 2de Fornemme tænkte i Hørstningen
ey andet end at Dyet bedrog dem, men da de jevnlig lukkede Øynene op
og til, og seer disse 2de en heel Time at staae paa Prædikestolen hos hver-
andre, at følges ad ned af Prædikestolen hen mod Alteret, hvor den
ene forsvandt, da Hr. Dorph gik for Alteret, saa mærkede de, at deres
Øjne ey havde bedraget dem. Dette er seet af troeværdige og redelige
Folk, som gierne under Eed har vildet bevise Sandheden deraf, hvor
utroeligt det og for en Deel maatte synes.

Ober-Hof-Marschal Hr. Witzleben tilfjige Kongelig Naade, men og tillige gav Befaling at indlevere sin Prædiken ved hans Majestæts Tilbagekomst til Laurvigen. Medens nu Kongen var i Trehjem, indløb den Esterretning, at Mag. Peder Hunderup Sognepræst til Nicolai-Kirke i Kiøbenhavn ved Døden var afgangen.

Sognepræst
til Nicolai
Kirke i Kiø-
benhavn.

Da Kongen kom tilbage til Laurvigen, gav Hans Majst. bemeldte Sogne-Kald til Hr. Dorph og ham uafvidende tilstillede ham allernaadigst Kalds-Brev, dateret Laurvigen den 28 Aug. 1733. Han takkede allerunderdanigst, og udbad sig derhos den Kongel. Naade, at han maatte forblive i Norge til Foraaret 1734, hvilket ham allernaadigst blev bevilget. Udi Martio kom Hr. Dorph til Kiøbenhavn, og Dom. Oculi blev indsat af Provsten Mag. Morren Reenberg, hvorpaa han Søndagen derefter holdte første Prædiken for sin Meenighed, som en allene modtog ham med Glæde, men og begegnede ham med al Ære i den Tid, han var hos den.

Men saa behagelig som hans Komme var for Meenigheden og Geistligheden i Kiøbenhavn, saa mishagelig var den for de udi Kirken paa den Tid opstigende mange Slags nye Secter, hvilke han paa det hæftigste i sine Prædikener alle Søndage angreb, hvilke, da de havde store Stykker at helde sig til, en sparede ham og andre brave Præster i Kiøbenhavn; Men i hvor meget de søgte at sverte ham paa høye Steder, saa holdt dog Gud og Kongen sin Haand over ham, saa at, da de ventede hans Fald i Kongelig Unnaade, maatte de see Kongens Naade daglig at vore over ham, da han ikke allene blev kaldet at prædike for Hans Majestæt udi Frederichsbergs Slots-Kirke, men endog adskillige Gange blev bæret med Kongens allerhøjest Nærværelse udi Nicolai Kirke.

Udi

Udi Aaret 1736 fik han atter en nye Prøve paa den Høys Kongelige Naade, da han udi den brave og berømmelige Mag. Morren Reenbergs Sted ey allene blev beskikket til at være Sognepræst ved vor Frue Meenighed, Stifts, Provst og Provst over Sochelunds Herred, hvortil ham allernaadigst blev givet Kalds-Brev af 28 April, men endog i samme Aar paa den da værende Jubelfest for Reformationen benaadet med Consistorial-Raadts Titel, hvortil hans Bestallings-Brev blev udstædet den 28de November.

Stifts-
Provst.

Her meente nu Hr. Dorph at være den Biingaard udi hvilken han skulde arbeide til Astenen, naar Vennen skul uddeles, men det skulde Forsyn havde anderledes besluttet, det synes som at Gud har håstet med ham fra et Embede til et andet, og Trappe- Wiis ladet ham opstige indtil han kom paa det Trin af Vrens Trappe, hvortil hans Forsyns Dne havde udsæet ham, da Kongen allernaadigst bærede ham med Aggerhuus Bispestol, som var ledig efter Hr. Biskop Hersleb, som blev kaldet til Kiøbenhavn. Vel havde Hans Majestæt besluttet at sætte Hr. Peder Hygom til Aggerhuus, og Hr. Dorph til Aarhus Bispedom, der just var bleven ledig; Men det blev efter Hr. Biskop Herslebs Forslag allernaadigst for godt befunden at lade den første som en dansk Mand blive i Jylland og den sidste, som en norsk Mand, gaae til Norge.

Hr. Dorphes Kalds-Brev blev da udstædet den 13 Febr. og Hr. Hygoms den 14 Febr. 1738. Begge bleve derpaa høytidelig indviiede den 4 Maj i vor Frue Kirke, som 3 Dage tilforn var bleven indviet af Hr. Biskop Hersleb, da den nu var bleven opbygget efter sidste Jildebrand 1728, og havde Hr. Dorph ikke den Fornøielse at prædike i den Kirke, hvortil han 2 Aar havde væ-

ret Sognepræst, forend just den Dag Dominic. Cantate da han blev Bispeviet.

Men samme Dag havde Biskop Dorph meget nær giordt et ulykkelige Fald ved hans Nedgang af Prædikestolen, dersom Gud ikke den Gang som alle Eider havde bevaret ham. Thi da han, som ey tilforn havde været paa den Prædikestol, og ey bekiendt med dens Trappe-Trin, skulde baglænds med et til det Kongelig Herfskab henvendt Ansigt gaae ned, falder han tilbage, men var dog saa lykkelig at blive modtaget af den bag ham staaende Klokker.

Udi det Bispelige Embede som han troelig og vel udi fulde 20 Aar forestod, blev han af Gud udrustet med Forstand, Mod og Kræfter til at begegne alle de Slags Vanskeligheder, der mødte ham, i sær ved de i Stiftet værende Separatister, og andre Slags fanatiske Menneker, hvilke han nogenledes fik hemmet ved Kongelige Rescripter og Befalinger saavel til deres Indskrænkelse som Udvisning af Landet; Midlertid gik det ham i de sidste Aar meget til Hjertet, at han ey i Guds Kirke kunde faae det Onde udryddet, og det Gode saa vel befordret, som han gierne ønskede. A. 1747 havde han den Naade og Ære tillige med Hr. Biskop Hersleb og Hr. Biskop Wöldike at assistere ved Høysalig Kong Friderich den Femtes og Dronning Lovises Deres høye Salvings-Act udi Friderichsborgs Slots-Kirke. Han ordinerede 153 Præster og beskikkede alle Provsterne i Stiftet og paa mange Steder tvende. Udi sit Embede blev han utrættelig indtil den sidste Tid, og da han i sit sidste Leve-Aar mærkede Kræfternes Aftagelse og hans Fraskillelse at være for Haanden, tog han allevegne ved sine Visitationer Afskæd med Præsterne og Meenighederne, hvorefter han mæt af Dage og træt af Arbejde hensov Dom. Rogate els

ler

ser den 30 Apr. 1758 udi hans Geistlige Embeders 56 Aar, udi hans Alder og hans Biskopelige Embeds 20 Aar og udi hans Alders 77 Aar.^{ge} Ætteste.
 Ved hans Begravelse den 11 Maji blev han æret med Følge af de fornemteste Rangs- og Stands- Personer, med nogle 100de Minut Skud fra Justitz-Raad Ankers Skibe, og med en veludarbejdet Liig, Prædiken af Stifts- Provsten D. Otto Holmboe, som den Tid ved Aggerhuus var Slots- Præst.

Han var en høy og anseelig Mand, begavet med store Sindss og Legems Kræfter, saa at endeel kaldede ham Naadens og Naturens Mesterstykke. Hans Mæle var saa høyt og forstaaeligt i sær i hans unge Dage, at naar han som Feldt- Præst, prædikede paa aaben Mark, kunde han lydelig høres $\frac{1}{2}$ Mill, saa at den heele Norske Armee, naar den var samlet, kunde være tient med hans Prædiken allene. Hans Kræfter vare saa store, at han kunde prædike i 3 Timer uden at blive hees, og arbejdede den gandske Dag uden at blive træt. Medens han var Provst i Riobenhavn, prædikede han først for vor Frue Meenighed, som segte Nicolai Kirke, og derpaa samme Dag reiste han ud paa Landet at visiter.

Hans Character,

Medens han var Biskop, catechiserede han ved sine Bistaker udi hver Kirke udi 5 a 6 Timer, og endda samme Dag mange Mile reiste til et andet Præstegield. Hans Læsning var stor, men hans Bibel-Læsning den aller største. Hans Prædikener vare alle skrevne, og med rare Lignelser og Bibelske Sprog sammenbundne som i en Række fra Begyndelsen til Enden. Men til Skade ere de saa fint skrevne, at ingen kan læse et Ord end sige en Meening deraf, dog kunde han selv læse dem i sin høyeste Alder. Af samme findes ingen trykte uden hans Jubel- Prædiken,

holdet i Christiania 1749. See Hr. Lorks Beyerdtgt. 2deten B. erstes St. p. 145.

Udi Arbejde var han utrettelig, i Bonner ivrig og varagtig, i at tale Sandhed usforfærdet, i sin Dmgang med alle ydmyg, kjerlig, og tjenstagtig, og Sierrighed var hans Hoveds Siende.

Egteskab.

Hvad hans Egteskab angaar, da holdte han Bryllup den 9 Octob. 1704 med Jomfr. Karen Grüner, en Datter af Sognes Præsten til Mannestad Hr. Jens Mogensen, *) med hende, som døde i Christianiæ Bispegaard 1740, havde han 7 Børn, hvoraf kun en Søn og en Datter kom til Alder, som kan sees af paa følgende Stam-Tavle.

Inscriptionen paa St. Biffop Dorphs Liigkiste lyder saaledes:

Plange non plaude
 Qvisqvis es mortalis Spectator!
 Hec, qvæ spectas, Mortis Spectacula
 Rudera sunt columnæ Domus,
 non Dagonis sed Dei,
 Pila Ecclesiæ,
 Qvam
 cum publica jaçtura dejecit
 inexorabilis Samson.
 Mortale qvod exiit
 Vir post Mortem immortalis
 Perillustri & summe Venerabilis
 NICOLAUS DORPHIUS,

81.

*) Som og er Jubel-Lærer. See herester.

Sacræ Regiæ Majestatis Dan. & Norv. Consistor. Consiliarius &c.
cui

amplum Vitæ curriculum emensa est natura
inmensum Gloriæ virtus
natus ovibus

Die IV Decembris Anni MDCXXCI,
in ovile per fores intravit non repfit
Anno MDCCII,

&

post pastos quinque in utroque Regno greges
Ipso Pastoribus

Qvi in Dioecesi Aggerhusiæ pascunt
præponitur Antistes

Anno MDCCXXXVIII

Donec

Pedum quod per XXXIV annos gestavit,

Et

Per XX annos Lituum

Die XXX Aprilis MDCCLVIII

Ad pedes Pontificis Maximi Optimi deposuit

Nestor jam Expontifex

Fama cætera!

C. B. Tullin.

De Dorphers Slægt: Tavle.

- A 1. Hr. Ole Nielsen Dorph, Sognepræst til 3dde Præstegield, og første Sognepræst til Friderichshald. Hans Son og Successor.
- A 2. Hr. Niels Olsen Dorph til 3dde Præstegield, og anden Sognepræst til Friderichshald. Hans Son var

A 3.

A 3. Hr. Ole Nielsen Dorph, Sognepræst til Vestadens Præstegæld i Jndherreds Provstie i Tronsbiens Stift, † 1692.

* Marte (Merte) Carine Nielsdatter, † 1701. Deres Børn.

A 4. Hr. Niels Olsen Dorph, Biskop, hvis Historie her findes, fød 1681, den 4 Dec. † 1758, den 30 Apr. Jubel-tærer.

* Karen Jensd. Grüner g. 1704, † 1740. Af 7 Børn 2de.

a 5. Hr. Niels Dorph blev 1734 Sognepræst til Lands Præstegæld i Aggerhuus Stift. 1759 Provst over Toten og Walders Provstie, lever endnu.

* Dorothea Hedevig Bentsd. (en Datter af Hr. Bent Mogensensfordum Sognepræst til Edsvold) hun lever endnu. Deres eneste Børn var

a b. Karen Dorph, g. 1758, † 1769.

* Hr. Friderich Grüner Mandal, er Sognepræst til Sørum og Fragner i Aggerhuus Stift. Hun efterlod sig 5 Døttre, som leve.

b 5. Fr. Anna Margaretha Dorph.

* Gabriel Grubbe-Dietrichsen, Obrist-lieut. samt Lands og Krigs-Commis. i Tjen. De have 3 Sønner og 1 Datter.

B 4. Erich Olsen Dorph boede paa Aggestad i Mannestad Sogn

* „ „ „ „ hans Børn ere

a 5. Ole Dorph, Foged over Nedre Kommeriget, † ugift.

b 5. Christian Dorph, er Foged over Ringeriget og Halsingdalen.

1 * Martha Holter, † „ „ „ Deres Børn ere 3 :
Helle, Anna, Karen Dorph.

2 * Antonette Johanna Sverdrup, med hende har han 3 :
Marta, Johanne Antonette, Maren Kirskine Dorph.

C 4. Ole Olsen Dorph boede paa Eeg i Mannedab Sogn, siden paa Ullerød i Ugers Sogn, siden Inspecteur i Christiania Ligt og Manuf. Huus, tilsidst Proprietair og Kirke Eyer i Holand.

* Maria Gundersdatter. Deres Børn ere 4 :

a 5. Jens Dorph er Skipper.

b 5. Merte Carine Dorph.

* Hr. Peter Gunerus, residierende Capellan i Brevig, Eudanger og Slemdalen. † . . .

c 5. Karen Dorph.

* Frantz Hagen, Apotheker.

d 5. Maren Dorph.

* - Heide, Kiebsmand paa Bragernes.

D 4. Peder Olsen Dorph, var Skriverskalk, † ugift.

E 4. Maren Olsdatter Dorph, † først gift med Lars Larsen, siden med — Heyde, begge Fogeder over Dvre-Kommeriget. En af hendes Døttre var gift med Dragoner-Major Fritznier, som var en Søster-Søn af Gen. Major Kruse. Har efterladt sig en Søn, som er Capitain ved Dragonerne, en Søn som er Sognepræst, saa og nogle Døttre.

16. Capitel.

Om

Hr. CHRISTIAN RAMUS.

Biskop over Høns Stift.

Fødsel og
Herkomst.

Shan er fød i Tronhiem Aar 1688 i Februarii Maaned. Hans Fader var Mag. Melehior Ramus *) S. S. Lector Theologiæ Canonicus og Capituli Notarius ved Tronhiems Domkirke. Hans Moder var Anna Kyhn, Obrist-Lieutenant af Cavalleriet og Com-mandant paa Munkholms Fæstning, Hans Kyhns ældste Datter. Anno 1693 døde hans Fader og efterlod hans Moder med 4 umyndige Børn, nemlig en Datter og 3 Sønner, af hvilke var Ramus var den mindste, og neppe 5 Aar gammel, og da hans Moder, formedelst den hastige Skilsmisse efter 10 Aars Egetskab, sad i besværlige Omstændigheder, at hun ikke, som hun gierne ønskede, kunde opdrage sine Børn, tog hendes Fader de trende Søn-

*) Ubi Hr. Prof. Søren Ancherfens Orat. Funer. holdet over Sal. Biskop Ramus paa Gymnasio i Odense heber det p. 11. Patrem habuit plurim. Venerand. & Clarissim. MELCHIOREM RAMUM, Philosophiæ Magistr. S. S. Theologiæ Lectorem, & Exedræ Nidrosiensis Canonic., quem mature, vix quinquennis, amisit, Virum Matheseos, Geometriæ Geodæsiæ & Gramaticæ peritissimum, cujus locupletissimæ sunt testes mappæ geographicæ totius Norvegiæ regni, ab eo, jussu regio, ingenti labore, nec minore impendio, confectæ, quarum una universam Norvegiam, reliquæ quatuor Speciales singulos exhibent Dioeceses, quas ipse quoque Regi, quam perpolitissime accurata dimensione descriptas, de manu dedit, haud leve laturus tanti laboris & impensæ præmium, si Regi vita frui diutius licuisset.

Sjus exstat Theatrum Idolorum Hafn. 1667 in 4to.

Sønner til sig, hvor de i hans Huus forbleve under privat Underviisning iblandt hans egne Born saa længe han levede, men denne Tilflugt blev dem og betaget da Morfaderen døde 1699. Og da hans Moders fornemteste Omsorg var at see sine Born saaledes opdragne, at de kunde lære det, hvorved de i sin Tid kunde blive Publico til Nytte; havde hun vel besluttet hos sig selv at sætte denne sin yngste Son til Kiøbmandskab eller hvad andet, han var skicket til; Men som der var hos ham gode Naturens Gaver og derhos Lyst til Bogen, foyede hun denne hans Lyst og satte ham i Eronhiems latinske Skole, her forblev han i 7 Aar indtil han af den store Philologus og Rector Mag. Anders Borch blev 1707 sendt til Kiøbenhavn's Universitet, forsynet med et ypperligt Testimonio. Her nød han strap Koft paa Communitetet og Kammer paa Regensen, fortsatte imidlertid sine Studeringer med saadan Flid og Omhyggelighed, at han vandt Professorernes Gunst og Yndest, i sær Hr. Prof. Steenbuch, Reitzer, Winding, Bartholin, Bircherod og Weghorst, hvilke alle havde Godhed for ham, og med Kierlige Hænder søgte at understøtte hans trængende Omstændigheder. De gav ham i Aaret 1709 Walkendorphs Collegium, og strap derefter blev han indskreven til at nyde Collegium Medicum. Ved bemeldte hans Belynderes Commendation blev han udvalgt af Hr. Etats-Raad Peter Lemvig som Informatør for tvende hans Sønner, hvis Gavn og Beste han saaledes iagttog, at han ey forsømmede sit eget, men lærde selv ved at lære andre. Han blev og Decanus Regiæ Communitatis og af de Specimina han midlertid aflagde paa hans Flittighed og Fremgang i Studeringer ere bekiendte hans Meletemata, han sammenskrev de Optima Regiminis Forma.

Bliver Stud.
dent,

Decanus,

Da han nu ved Guds Forsyn havde bragt det saa vidt, at han vel for sin egen Person kunde have stikkelig Udfomne, laae hans fattige Moder ham paa Hjertet, hvis Omstændigheder vare blevne saa meget slettere, som den ulykkelige Jildebrand, der 1708 lagde nesten hele Fronhiem i Aske, havde berøvet hende Huus og Gaard og alt hvad hun eyede, og vidste sig ingen Tilhold. Paa det han des snarere kunde komme hende til Hielp, fortsatte han med største Flid sit Studium Theologicum, og 1710 indfandt sig til Altestag, den han tog med største Berømmelse. Næret efter aabnede Gud Døren til sin Kirke for ham, da han 1711 efter Kongel. allernaadigste Befaling blev antaget, og af Hr. Biskop Worm ordineret til at betiene Embedet for den danske Sognepræst ved Guarnisons Kirken og Citadellet i Kiøbenhavn, Hr. Tommerup, som af Frygt for Pesten var draget bort. Og som begge Capellanerne ved Holmens Meenighed samme Tid dode af den grasserende Pest, blev han af Kong Frid. IV. allernaadigst kaldet til at være nederst Capellan ved bemeldte Holmens Meenighed, og holdte han der sin første Messe Dominic. 2 Advent. No. 1711.

Bliver Vica-
rius til
Guarnisons
Kirken.

Bliver Cas-
sellan.

No. 1713 tog han fra Fronhiem sin Moder og Søster til sig, og forblev Moderen hos ham indtil hendes Dod 1727. Imidlertid han var Medtiener *) ved Holmens Meenighed blev han ved Kon-

*) I Næret 1722 fik Hr. Ramus som Tillæg til sin Tjeneste ved Kongel. Resolution til Admiral Raben Tilladelse at en Tavle til Høymesse maatte ombæres i Holmens Kirke, den lyder saaledes:

Friderich den Fierde 2c. Vor synderlig Begaagenhed tilførn.
Vi give dig hermed allernaadigst tilkiende, at Vi, efter M. Christian Ramus nederste Capellan til Holmens Kirke i Vores Kongel. Residens-
Stad Kiøbenhavn hans herom allerunderdanigst giorte Ansøgning og Be-
giering, allernaadigst haver bevilget og tilladt, saa og hermed bevilge

Kongel. allernaadigste Befaling 1720 bestilket til at være Med-Committeret ved de Fattiges Bæsen i Kiøbenhavn, hvilket han i 8te Aar troelig forrettede, indtil han No. 1728, efter 17 Aars troe Tjeneste ved Holmens Meenighed blev allernaadigst kaldet at være Sognepræst for Bordingborg her i Sieland, blev og til lige udvalgt til Provst over Baasse Herred, og dertil med beæret af Hans Majestæt med Consistorial-Assessors Character. Udi Bordingborg var han vel kun paa 3die Aar, men her lod Gud ham prøve 3de haarde Kaar: En svær Sygdom, der nær havde lagt ham i Graven, den svære Ildbrand, der nesten ødelagde Byen, og berøvede ham hvad han eyede, den svære Bedrøvelse over hans dydige Frue, der 1730 den 24 Aug. ved Døden forlod ham og saa mange flere Børn. Samme Aar 1730 blev han igien af Hans Kongelige Majestæt indkaldet til Kiøbenhavn at være Sognepræst for Hellig Geistes Meenighed, og blev da befalet at indtræde igien i de Fattiges Commission. I dette Embede visede han ikke mindre end i de forrige Embeder, Troeskabhed og Nidkierhed, Omsorg for de Fattige, Umhyggelighed for sin ans

E t t 3

Sognepræst
i Bording-
borg.

Sognepræst
i Kiøben-
havn.

bes

og tillade, at den Tavle hannem er tillagt i Bremmerholms Kirke at ombæres, formedelt at han med Guds Ords Prædiken og Sacrament betiener Fangerne paa Bremmerholm, og hvilken Tavle ikkun alle Søndage og hellige Dage til Afrensang bliver ombæret, maae, i Henseende til det besværlige Arbejde, som ved fornævnte Forretning falder, ilige Maade alle Søndage og hellige Dage til Høvmesse tillige med de andre Tavler, som allerede ombæres, og nest efter dem vorde omkaaret, der-efter du dig allerunderdanigst kan vide at rette, og derom de fornødne Anstalter strax lader gjøre. Befalendes dig Gud, skrevet paa Vort Slot Friderichsborg den 3die Julii No. 1722.

Under Vor Kongelige Haand og Signet.

Friderich K.

Fr. Rossgaard.

berroede Meenighed, særdeles drev han flittig paa de Unge Underviisning, og catechiserede selv jevnlig. Han blev da mere og mere elsket og æret af alle som en duelig, retfærdig og nidkier Herrens Diener. Hans Majestæt især erkjendte hans Skuldere, for medelst den Særdighed, Trofast og Flittighed, han hidtil havde ladet see, stærke nok til at bære den Byrde, dem blev paalagt, da han af Kong Christian den Sierte blev den 18 Jan. allernaadigst beordret til Hyens Bispe-Stoel, som var ledig efter Salig Biskopen Jacob Lodberg.

Altvoer Bis-
kop.

Og som vores Salig Hr. Biskop Ramus var den første Præst Sal. Doct. Worm ordinerede 1711 den 25de Martii paa Mariæ Bebudelses Dag, saa glædede velbemeldte Hr. Doct. Worm sig inderlig, at han havde oplevet den Dag, at kunde indvie ham til Biskop, og derfor udvælgede samme Dag nemlig den 25 Martii 1732, som just indfaldt paa Mariæ Bebudelses Dag, da han til dette høist vigtige Embede høitidelig blev indviet, i Overværelse af Hønsalig Kong Friderich den Femte som Kron-Prins tilslige med de Kongelige Prinsesser.

Udi dette Bispe-Embede tjente han i fulde 30 Aar, og viste sig at være en ustraffelig Biskop, en aarvaagen og omhyggelig Fader for sit Stift, en mild og kiertlig Fader for sine Børn og Børne-Børn, en barmhiertig og medlidende Fader for Nødlidende og Trængende.

Uf sine egne Midler beprydede han Skolens Bygning, og formerede Skolens Bog-Sal. Han med Stiftsbefalingsmanden forbedrede og udvidede Hospitalet eller Gaabrodre Klosters Bygning, og gjorde det, at flere Senge blev anlagt i Klosteret.

Fil-

Silforn havde 30 Discipler Koft, men i hans Tid blev 48 bestilket til Koft ved Communiteret. Hans Formand Sal. Hr. Bisfop Lodberg havde vel ved sin omhyggelige Opfigt forøget Klosters Cassa til 22000 Rdlr., men Bisfop Ramus forøgede i sin Tid samme Capital, at den voksede til 63000 Rdlr.

Hans Bld for det almindelige Beste.

Til Beviis paa denne uskatteerlige Mand's Retfærdighed og Gudgiorenhed maae ieg melde følgende: Da Enke-Bispinde Muus var død, reiste han strax hen i Sørge-Huusset til hendes tvende efterladte Døtre, og af sig selv uombedet forsikkrede dem, at saalænge han og de levede, skulde de beholde deres Frue Moders Enke-Pension 100 Rdlr., hvilken de og nød saalænge de levede, da de begge døde for Bispen.

Hans udstrakte Godgjærenhed.

Nogle Comoediantere kom engang til Odense, og havde af Stifamtmandens Fuldmægtig (ham uafvidende) faaet Tilladelse at agere i Fasten, under det Tilbud, at de vilde udbetale til Byens Fattige 50 Rdlr.; Men Salig Bisfopen, saasnart han derom blev vidende, lod ved Fromme-Slag det forbyde, og med det samme af sine egne Penge 50 Rdlr. levere til Byens Magistrat med Begiering, at de vilde uddele dem iblandt Byens Fattige.

Da en vis Mand i Odense skulde giøre sin Datters Bryllup, og Bispen vidste Mandens Omstændigheder, sendte han ham under Couvert (Forsegling) 100 Rdlr. i Banco-Sedler til Foræring for at bestride Omkostningerne. Samme Mand fik og en anden Gave af lige Sum til en anden af sine Døtre, da han haver mange af det Kion. Og gjorde Manden ikke ret, om han ey erkjendte denne Salig Bisfopens store Godhed imod ham og hans.

Han

Han underholdte mange fattige Skole-Disciple, ja udstyrede dem til Academiet: Hans vidt udstrakte Godgjorenhed fødte og klædte mange Fattige: Naar den Sal. Mand kom om Midt-dagen ned af Trappen fra sin Studere-Stue, stod sædvanligen Forskruen fuld af Fattige, til hvilke han udtrakke sin kiertige og gavn-milde Haand, og disse Fattige betakkede ham i Livet, begrædte ham i Døden; thi da den Sal. Biskops Eelig blev gelendet fra Bispegaarden til Kirken, stode Byens Fattige i Haabetal samlede paa begge Sider af Gaden, og med deres Taare og Bæklage bejamrede hans Død, at de i ham maatte savne saa bestandig en Velgjører, maatte see denne Aureus Ramus afbrydes ved Dø-

den den 14 Dec. 1762, da han havde levet 75 Aar mindre 6 Uger, og baaret megen Frugt i Guds Kirke i 51 Aar.

Egteskaber
og Børn.

Hvad hans Egteskab angaar da har han 3de Gange været gift: 1) med Jomfr. Magdalene Cathrine Gosbruch, hvis Fader var Brygger og Controleur i Kiøbenhavn, med hende han holdte Bryllup 1712 i Januario, men dette Egteskab varede kun 1 Aar da hun døde paa Barsel-Seng den 13de Februarii 1713 efter en død Søn. Samme Aar blev han atter gift med Jomfrue Elisabeth Holst, Kongel. Majestæts Tophuus-Skriver Jacob Nielsens mellemste Datter, med hende levede han et fornøyet Egteskab i 17 Aar og avlede 11 Sønner og 1 Datter, af hvilke de 6 Sønner ere døde i deres Barndom, de andre sees paa den høsfønyede Stam-Tavle. Denne hans kiere og elskelige Frue døde i Wordingborg den 24 Aug. 1730. Efter hendes Død sat han i Eenlig-Stand til 1735, da han holdte Bryllup med Frue Sophia Seidelin, Sal. Hr. Conferens-Raad, Hans Seidelins eneste Datter, som var Enke efter Sal. Mag. Iver Brinch, Sognepræst ved

ved Nicolai Kirke, med hende han levede i 6 Aar, da hun ved Døden forlod ham den 13 Aug. 1741. Efter hendes Død sat han 21 Aar i eenlig Stand til sin Døds Dag. Borens uforglemmelige Biskop Ramus, som i Gudsfrygte, Godgjærenhed og Almisser kan med hin gamle Tobias lignes (Tobias IV, 6-11. og XIV, 4.) havde udi sin Enke-Stand samme Skiebne i sit 56 Aar, som Tobias i sit 58 Aar, at han mistede sit Syn; thi 1744 overfaldt ham en Stær paa begge Øyne, hvorved han blev gandske blind og maatte et heelt Aar trave i Mørket; Men Gud sendte ham en Raphael, da han ved den berømmelige Hof-Chirurgi Wohlards Kunst og Erfarenhed blev 1745 saaledes hjulpen, at, da han paa det høyre Øye blev opereret, gav Gud ham igien saa meget Syn, at han ey allene har kundet vejlede sig selv, men endog ved Hielp af Glas, baade læse og skrive og forrette sit høye Embede derefter i mange Aar, Gud lod ham og imidlertid nyde den store Glæde at see sine 5 Sønner forfremmede til Ære og Værdighed, af hvilke den ene af Høy-Kongel. Mildhed og Naade besidder Bispe-Stolsen efter ham, gid! han længe og vel maae beklæde denne Værdighed.

Over Sal. Biskop Ramus holdte Hr. M. Sören Ancherfen Prof. Eloqvænt. P. O. og Rector Scholæ en lærd Sørge-Tale paa Latin den 29 Dec. i Odense Gymnasio, hvilken er udgivet i Trykken under den Titel: Nobile & Illustre Probitatis genuinæ & vere liberalitatis Exemplum. Om ham har og Sal. Hr. Procanceller Pontopp. skrevet i sin Annal. Eccles. Danic. T. IV. p. 118, hvor ham blandt andet gives denne Eloge: Ohne Schmeicheley könnte ich den guten Mann vieler löblichen Eigenschaften rühmen, da er in den ersten Jahren seines isigen Amtes, mein Superieur gewesen,

U u u

fen,

sen, dessen Verdienste ich zu erfahren nicht als eine Gelegenheit, gehabt.

Men de herlige afbrudte Tanker ved Hans Hønarværdigheds Hr. Biskop Rami Grav, har ieg lænt af Hr. C. G. Bierings Tanke-Ring, at anføre dem her i Stedet for en Gravskrift:

Her faldt en Mand i Israæl. 2 Sam. 3 Cap.

Den nypperste iblandt Leviter,
 Min Gud! Er det at giøre vel?
 Din Unkomst her os faldt for bitter,
 O! var du en forunderlig,
 Jeg visselig da spurgte dig:
 Hvi du det rare Lys udslukker,
 Som lyste i din Mæenighed
 Saa klart, at mange saae derved;
 Men nu blev Lyset slukt
 Og mange derved sulker.

Her faldt en Mand i Israæl.
 En Ordets Kamppe, værdig Hyrde,
 Som levede, og lærde vel,
 Og en svigagtig bar sin Byrde,
 Men sat aarvaagen ved det Roer,
 Som Gud og Kongen saa betroer,
 Ja, Roeret vel og vittelig styred.
 Han bar sin Stav og Graae-Haars Krands
 Til Himlens Ære, Kirkens Glænde,
 Og viset Verden klart,
 Han var af Himlen hyred.

Her faldt en Mand i Israel.
 Saa maae hver Aker-Mand nu sunge.
 Han Aaron lignede heel vel.
 Ja Svada laae paa Mandens Tunge.
 Den lige Green fremspiræde
 Blandt Norges Fielde Guld og Snee.
 Saa faaer vi dobbelt Guld fra Norden?
 Ja! Dyden beder er end Guld,
 I Døden den en bliver Muld,
 Skiont Jorden giemmer det
 Som kun tihæter Jorden.

Her faldt en Mand i Israel.
 En Simeon i Herrens Tempel.
 I Dmgang en Nathanael.
 Mod Trængende et stort Exempel.
 Men sig dog en, vort Haab blev halt,
 Ved det saa rar en Stamme faldt.
 I Haks Spor en Jacob træder.
 Vor Simeon sov hen i Fred.
 Han saae en værdig i sit Sted,
 Saa seer og lønner Gud
 Og Kongen Kirken glæder.

Her faldt en Mand i Israel,
 Som bygte troe paa Zions Muure,
 Som Ordets Sæd nedlagde vel
 I Kirkens Sæde, Land og Jure.
 Høst, Salige, nu evig Frugt,
 Hvor lyst aldrig bliver slukt.

Hvo kan en værdig Gravskrift sige?
 Hans Siel alt paa Elise Wiis
 Opfaren er til Parabiis.
 Sid da Elise Aand
 Paa Elisæo hvile!

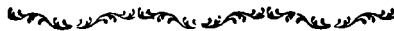

17. Capitel.

Om

Mag. JENS CHRISTIAN SPIDBERG,

Biskop over Christianlands Stift, S. S. Theol. Doctor og Medlem i
 Videnskabernes Societet i Kiøbenhavn.

Fødsel og
 Herkomst.

Han er fød Aar 1684 den 8 Dec. paa Skibved Præstegaard. Hans Fader var Hr. Anders Lauridsen Spidberg, Provst over Dore Borgeshjells Provstie og Sognepræst for Skibveds Meenighed i Uggershuus Stift. Hans Moder var Susanna Oldatter. Han havde ingen anden Information i sine unge Aar, end den han nød af sin egen Fader, som sendte ham 17 Aar gammel til Kiøbenhavns Academie 1701, hvor han med Berømmelse blev indskreven blandt Studenternes Tal. Hans Hoved-Studium var, efter hans besynderlige Inclination, Physiquen, Astro-nomie, Mathesis, han var og noget forfaren i Musica, men især var han en stor Lingvist, og, foruden de lærde Sprog, havde han Kundskab næsten i alle Europæiske Sprog, dog ved alt dette iagttog han sin Hr. Faders Raad, og glemte ikke det Theo-logi

logiske Studium. Alt dette lagte han sig efter i 6 Aar hjemme under sin Faders Manuduction. Ao. 1707 bød man ham atter velkommen ved Academiet, hvor han strax tog Exam. Philos. og Aarret derpaa Examen Theologicum under de store Theologer D. Hans Wandal og D. Hans Bartholin med beste Character. De tvende følgende Aar anvendte han ved Academiet paa at excolere bemeldte Studia. Men som hans gamle Fader behøvede hans Hielp, saa blev han hjemkaldet at være hans Capellan, og til dette Embede blev han 1710 den 5 Jun. ordineret af Biskopen D. Hans Munch. Ao. 1711 døde hans Fader, og som Sognekalder blev givet en anden, saa fik han strax et andet Kalde af Norges da værende Generalissimo Hr. Baron Lövendal, som kaldede ham til Tannen i Bahuus Lehn, som formedelst Krigs Urolighederne var af sin egen Præst forladt. Men som de Norske Tropper ikke længe derefter forlode de Svenske Erobringer, saa blev han af velbemeldte Hr. B. Lövendal som Feldt-Præst sat ved de Ironhiemske Tropper, hvilket Embede han trolig forrettede i 3 Aar; Men da Lövendal kom bort, fik alle Feldt-Præsterne Afsked efter Kongelig Ordre. Da Hr. Spidberg nu atter saae sig skildt ved Embede, drog han til Kiøbenhavn, hvor ham en ønskelig Lejlighed at reise Udenlands blev tilbuden, den han med Glæde modtog. Drog derpaa til-Hamborg, og derfra til Academiet i Kiel, hvor han opholdte sig et Aars Tid, og med de Herrer Professorer zum Felde, Waldschmid, Opitz den yngre, og andre blev bekiendt, og ved deres jevnlige Omgang vandt meget i Videnskaberne. Hersfra reiste han omkring til de Holsteenske Steder Rensborg, Schleswig, Gottorp, Husum, Flensborg, Tønningen, Ikehoe, Erempe og Gylfstad, og kom tilbage til Hamborg, hvor han nød megen Kierlighed og fortrolig Omgang hos de Herrer Wolf, Fabritz,

Oliver Capellan,

Sognepræst,

Feldt-Præst,

Edzard, Hybner, Pastor Neumeister og andre. Derfra reiste han til Stade, Oldenborg, Bremen og endelig til Universitetet i Gronningen. Herfra havde han i Sinde at gaae til Rotterdam, og derfra til England: Men det guddommelige Forsyn visde ham tilbage til Kiøbenhavn, hvor han strax fandt et nyt Kald, da han blev udvalgt til Skibs-Præst paa Flag: Skibet Elephanten, som da commanderedes af hans Høje Excellence Hr. General-Admiral Gyldenløve, hos hvilken Herre han stod i stor Naade, og varede dette Embede nesten 3 Aar. Men da Krigen fik Ende, fik Hr. Spidberg Kongelig allernaadigst Ordre at forrette det præstelige Embede hos General-Krigs-Commissarium von Platen, som sat fængslet i Kiøbenhavns Castell. Endelig blev han ved Guds og Kongens Naade kaldet 1721 den 9 Maj til at være Stifts-
 Provst: Provst over Christianssand Stift, Provst over Mandals Provstie og Sognepræst til vor Frelseres Kirke i Christianssand, til hvilket Embede han kom i September, af Biskopen Hr. Christopher Nyrop indsat. No. 1722 blev ham af vor store Prof. Joh. Gram Magister-Graden confereret. No. 1728 indgik han i Egteskab med Jomfrue Birgitte Topdall, med hende har han alet 10 Børn, af hvilke ikkun tvende Døtre ham overlevede. Den ældste er gift med Hr. Johan Jacob von Fæsting, Obrist over det 1te Bergenshusiske Nationale Regiment, den yngste opholder sig i bemeldte sin Hr. Svogers Huus endnu.

No. 1757 blev han Medlem i det Kiøbenhavnske lærde Societet. No. 1759, da Biskop Paludan den 8 Januarii ved Døden var afgaaet, blev ham allernaadigst per diploma Regium den 23de Febr. Christianssand Stift anbefalet, og, i Betragtning af hans høje Alderdom allernaadigst fritaget fra at nedreise til Kiøbenhavn, til

tilladt at indvies til det Bispelige Embede i Christiania, hvilket og skeede udi vor Frelsers Kirke den 24 Maj samme Aar af den Høyaadte Hønhærdige nu Sas. Jubel-Lærer og Biskop D. Friderich Nannestad, hans gamle Ven fra Ungdommen, som med et rart Tre-Års beklagede sin Vens Biskop Spidbergs Død.

No. 1760 den 20 Octob., i Anledning af Jubel-Festen for og endelstg
DoctørThe-
ologiz. Souverenitetet blev ham confereret Doctor-Graden in Theologia af det Kongel. Universitet i Kiøbenhavn, og i den Anledning udgav sin Disputas de Spiritu Dei aqvis incubante. 3: Om Guds Aand som svevede over Vandene i Mose B. 1 Cap. 2 Vers. Hvor afmægtig end hans Legems Kræfter i saa høy en Alderdom var, i sær formedelst Bryst-Svagthed og stedsevarende Heste, havde han dog Sindets muntre Kræfter, og i mindre end i 2 Aar visiterede det besværlige vidtlostrige Stift, saa intet Præsteskald af ham blev ubesøgt, og forfartede han Reisen i Sellemarken (uden noget Exempel af hans Formænd) med at tage Veien over Floder, Bierge, Præcipicer, og paa lang Afstand ubeboede Steder, af hvilken Arbeidsomhed og utallige Mønsomheder han blev saa utæret, tillige og, da intet mere Olie var i Lampen, at han Aaret 1762, Palme-Søndag den 4 April, Klokken 4½ om Morgenen, ikkun efter 1½ Times mærkelig Svagthed udsluktes som et Lys, og døde i Christiansands gamle Biske-Residence, efter at han havde levet i 77 Aar og nogle Maaneder, og tient i adskillige Embeder over 51 Aar.

Den nestpaafølgende 22de April blev hans affælede Legeme hæderligen nedsat inden Capitulatet i Christiansands Dom-Kirke, og blev samme Tid holden Viig-Tale over ham af hans Successore i Stifts-Propstiet, nu salige Dr. Professor og Biskop Sören Fried-

Friedlieb, der brugte til Text disse Ord Esaiæ XXIV, 23: For hans Ældste Skal være Herlighed, og til Exordium Elisæi Ord. 2 Kong. 2, 12: Min Sader, min Sader, Israels Dogn, og hans Ryttere.

I det øvrige var han til sidste Nælde: Dræt en kierlig Fader i sit Huus, en troe Diener i Guds Huus, og skrev sig altid (hensigtende til sit Navn) Jesu Christi Servus, fordte sit Leonet efter hans udvalgte Symbulum: Virtute Duce, Prudentia Comite, høflig, ey hoomodig, og venlig imod alle, hvorover hans Død blev almindelig beklaget. I Steden for Gravskrift anføres følgende:

Sic, Vir Magne, Tuam, post tot discrimina Rerum

Cepisti Palmam, clausaqve Fata Tua:

Ætas debilitans Nive Cana Tempora cinxit,

Coeliga jam cingit, Fine, Corona, carens,

Vicisti Moriens, sublimi mæste Triumpho!

Oras Coelestes Victor Ovansqve tenes!

Sed Tua Laus remanet, nullum peritura per ævum,

Nescia Fama mori magna perennis erit,

Dum quid sit Reliquum Christiansandensis arenæ

Non pereant Nomen, Promeritumqve Tuum.

Et nos, hic fuimus, qui parvo tempore juncti,

Post Parvum Tempus conveniamus, IO!

Ita, in Honoris & Amicitiaë indelebile Pignus, Venerabundus posuit

Hujus Eliæ

Relictus Elisæus & in Prophetico Munere Christiansandensi Successor

Christiansandiaë die XXI Jan.

Severinus Friedlebius.

Anni MDCCLXXIV.

Hans

Hans Skrifter ere følgende.

De Causa & Origine Ventorum trykt i Holland.

Jonæ Rami Norges Kongers Historie. Kiøbh. 1719, 4.

Historische Demonstration und Anmerk. über die Eigenschaft des Norðs-
lichts, mitgetheilet Joh. Bernhard Heinzelmann. Halle 1724. 8.

Relation om Jordskialvet i Norge, Lissabon 10. indførdt i Kiøbens
havnske Selskabs Skrifter Tom. 7. p. 101.

Diff. inauguralis de Spiritu Dei aquis incubante. Havn. 1760, 4.

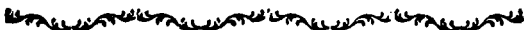

18. Capitel.

Om

Hr. ANDREAS WÖLDIKE.

Bisshop over Børgø Stift.

Denne velfortiente Bisshop kom til Verden den 29 Aug. 1687. Hans Fødsel
Hans Føde-Sted var det berømte Sommersted i Haders, og Hørfomst.
seu Amt, hvor hans Fader Hr. Peder Wöldike*) var Sognepræst
E p p i man:

*) Hr. Peder Wöldike, der er at ansee som Stam-Fader for de anseelige
og berømtelige Wöldiker i Danmark, fortæner her vor Opmærksomhed.
Han er fød 1654 i Årensbørg af ovennævnte Forældre. Hans Fødsels-
Dag syntes at være hans Døds-Dag. Hans Fødsel og Indgang i Ver-
den var altsaa for de flere Forældre høyst bedrøvelig, og han syntes at ha-
ve smaget Dødens Bitterhed førend han havde stuet dette Livs Lys: Al-
le holdt ham for en Liv-løs Mante, han havde og gandske vist i Fødsel-
sen sat Livet til, dersom ikke Gud's besynderlige Beskermelse, der havde
alt

i mange Aar, og Døde i Herren Aar 1725. Hans Moder var Cathrine Møgdalene Buch, som forlod dette Tjemlige 1749 i en høy Alder af 85 Aar. Hans Far's Fader var Hr. Andreas Wöldike,

alt af Moders Liv bestemt ham til sin Tjeneste og til en Grundstatte for sin Esterlæggt, havde opvækket uformodentlig Middele til hans Frelse, nemlig Hr. Obristinde Düwalt paa det nær hosliggende Slot kom hertil, og efter Guds naadige Villie opvakte Varnets saa gandske umærkelige Livs-Aander baade ved at gnie ham Lipperne med Hvid-Løg, Salt og Edike, og ved at rive ham under Fødderne med Hørsten, saa han levede op, og vorte op. Og som Gud havde givet de flere Forældre denne beres fast bøde Søn igien levende, saa blev han og igien givet og opofret til Herrens Tjeneste; Saa snart han forlod Skolen, og blev Student, maatte han kummerlig ernære sig, og tiene sit Brød hos Fremmede, dog dertil viste Guds Forsyn en og anden god Levlighed, hvoraf han dog ikke lange benyttede sig, fordi hans store Lyst var til at reise, for paa Høy-Skolerne meer og meer at lære af de Lærde; han reiste da, men per pedes Apostolorum, ikke allene til Danzig, Königsberg og Wittenberg og besaae sig paa mange Steder i Tyskland, men drog og til England og Holland. Paa hans Hjemreise giennem Tyskland leed han især meget Ondt, og da han endelig kom igien til Wittenberg gaende, antraf ham Hververne ved Porten, som ansaae ham tlenkdygtig, og meente nu, at de havde giordt et godt Bytte; Men som han af 2 Soldater med Gevalt blev bortførdt til Commendanten, mødte ham een af hans bekiendte Venner blandt Studenterne, som brav afspreggede disse bevabnede (Galcati Lepores plejede han at kalde dem) drev dem tilbage og reddede vores Wöldike af deres Kløer.

Paa saadan Maade var han iglennem mange Fristelser, farllge Kæfser og fortrædelige Tildragelser bleven hårdet og tilbørdet at fordrage det forristaaende mofom Skole-Arb. yde. Ved Hjemkomst lod det til, at hans Skibne vil'e forbedres, da han 26 Aar gammel blev 1680 Con-Director i Hadersleb, hvor han lærde med saa almindelig Diesald, at han snart blev af General Superintendenten D. Christian v. Ströcken tilbuden et langt fordeelagtigere Skole-Embede. Men da Forældrene fornåm dette, og vilde nødigg at Hr. Peder Wöldike skulde saa snart forlade deres Børn,

udvir-

dike, Evangelist Lærer til Arensburg i det Mecklenburgiske i 54 Aar fra 1653 til 1707, da han hensov i hans Alders 81 Aar. Hans Far, Moder var Regina Böhme, en Datter af Petrus Böhme,

udvirkede de ved et Kongel. Naade-Brev for ham Expectance paa det første Pastorat, der blev efter 2de Aars Forløb ledig i Hadersleb Amt.

Tiden gik, og 1684 blev Sommersted hans Deel. Her seer vi altsaa det Sted, her har vi den Tid fra hvilken vi kan betragte ham som en Grund-Steen til hans Stammes Ophøvelse og Udbredelse.

Da han indtraaede i Præste-Standen, indtraaede han tillige i Egtesstanden med hans Sal. Formands yngste Datter Jomfr. Cathrine Magdalene Buch. Hendes Fader var Hr. Hans Jacobsen Buch, som var Pastor til Sommersted i 36 Aar og døde 1684, i hans Alders 68 Aar. Hendes Moder var Dorothea Heniocha, en Datter af Hr. Niels Knudsen Henioch (Nicolaus Canuti Heniochius v. *Ἰννύχιος*, fordi hans Fader havde været Hertug Hans den ælderes Liv-Rudsst.) Han var Pastor til Sommersted i 39 Aar fra 1609 til 1648. Med velbemeldte Jomfrue Cathrine Magdalene Buch holdte han Bryllup den 1 Octob. 1685, og dette Egteskab blev med 8 Børn af Herren velsigner. 2de Døtre døde unge. De 6 Sønner bleve alle opofrede til boglige Konster. Selv underviste han dem tillige med mange andre, og skikkede dem velskikkede til adskillige Universiteter, hvor de har gjort ham og Fæderielandet ikke lidet Ære, ligesom det algode Forsyn fra Tid til anden kronede hans Bøn og Flid med megen Velsignelse, at ikke en eneste blandt 6 Sønner har stiftet Forældres Haab, men er ophøyet endog til de høieste Værdigheder i den geistlig Orden.

Den første og ældste Søn Hr. Andreas Wöldike, Biskopen i Wiborg, hvis Historie ieg egentlig her gælder, lod tillig i sin Ungdom see en stor Forstand, en stor Sjæl i et lidet Legeme. Verden erkjendte det saasnart han visede sig: Man kunde ikke lade ham naae sine Aar førend han blev kaldet til Præst; Hans Lys tabte og intet ved dets tillige Skin, men brændte immer klarere, og det er vanskeligt at sige om han som Sognepræst i Helsingør, eller som Provst i Kiøbenhavn eller som Biskop i Wiborg har haft større Hømagning eller større Kierlighed.

me, Høyskræstelig Præsident over Staden og Districtet Neus-Brandenburg. Hans Far: Faders Fader var Hr. Andreas Wöldike Høyskræstelige Huusfoged, Raadmand og Fattiges Forstander

Den anden Søn Hr. Johannes Wöldike var, efter sin udenlands Reise, i mange Aar velfortient Sognepræst til St. Hans Kirke i Odense, hvor han døde 1754 i hans 55 Aar.

Den tredje Søn Hr. Peder Wöldike, som efter sine udenlands Reiser blev 1723 sin gamle Fader adjungeret og succederede ham baade i Præste- og Skole-Embedet i Sommersted indtil 1750, da han blev udvalgt til Provst i det Haderslebske Provstie og Pastor Primarius i Hadersleb, hvor han efter 27 Aars Arbejde i Herrens Wiingaard blev afløst 1759 i hans 67 Aar. Han hastede ligesaa lidet ind i Præstestand som Ægtestand; thi han var over 30 Aar inden han blev Præst, og efter han var bleven Præst, sad han 3te Aar inden han giftede sig 1731 den 30 May med Anna Cathrine, Sal. Hr. Andreas Arnkiels yngste Jomfrue Datter af Woltrup, som Moder til 8te Dørn døde 1767.

Den fjerde Søn Jacob Wöldike fød veltill Wittenberg 1716 i hans 20de Aar, da han fra Kiøbenhavn var didreist, for videre at forfatte sine Studeringer; Men hans Flittighed og gode Opførelse havde gjort ham til et over alt særdeles elsket og haabefuldt ungt Mennecke.

Den femte Søn Hr. Georg Wöldike, som ved sin store Hærdighed i Skole-Sager og i de Hiterlandske Sprog havde erhvervet sig særdeles Berømmelse, var først Collega ved Kiøbenhavns Skole, og derefter Rector i den Kongelige Skole til Friderichsborg skönt ifkun kort; thi han blev kaldet 1729 i Apr. og døde 1730, 13 April. Man kan endnu vise hans lærde Disputater han udgav, medens han var Alumnus paa Walkendorfs Collegio, og af de 4, han dimitterede fra Friderichsborg Skole, er Hr. Jens Jacob Hegelund Stifts-Propst i Kiøbenhavn.

Den siette Søn Hr. Docr. Marcus Wöldike (om ham og hans Skrifter have vi en kort Efterretning i det Dänische Bibliothecs T. II. p. 420 sqv. men de Høytideligheder over ham efter hans Død siger os endnu mere) fød 1699, 25 Nov. dimitteret af sin Fader 1716. Tog Exam. Philosoph. 1717, og samme Aar reiste til Wittenberg. Derfra 1719

til

der i Neu-Brandenburg. Hans Far, Faders Moder Cathrine Worm Bartheldsdatter. Det er særdeles rart og mærkværdigt at vor Sal. Biskop Wöldike nedstammer paa Moderne Side fra Husfaternes mærkværdige General Joh. Zischa de Trocznou. Af disse hoyanseelige Forældre og Forsædte havde vores Sal. Hr. Biskop efter den Allerhøyestes Raad og Billie det naturlige Liv.

X p p 3

Hans

til Jena. Kom tilbage 1720 til Kiøbenhavn og underkastede sig Exam. Theolog. samme Aar. blev 1722 Alumnus paa Walkendorphs Collegium, han holdte og for den studerende Ungdom privatim Collegia indtil 1728, da han blev Sognepræst til St. Jacobi Kirke i Warde, hvilket Embede han troelig forestod indtil 1731, da det allernaadigst behagede den Høytsalige Kong Christ. VI. at betroe ham Professionem Theologicam paa vores Universitet, hvilken høystbenedte Konge forsegede i Aaret 1734, da han blev udnævnt til Professor i Collegio Missionis og i Directionen ved det Kongelige Wapenhuus. Foruden disse Embeder, ferrettede han og Senioris Universitatis D. Caspar Bartholins vices, og fra 1732 for ham docerede det Ebraiske Sprog. 1736 var han Rector Magnificus, og i denne Værdighed blev han i bemeldte Aar paa Jubel-Festen zittret med Doctor-Hatten ved offentlig at disputere for Doctor-Graden, som i 41 Aar ikke havde været uddelet. (See Efterretning om Jubel-Festen 1736, indført i Dänische Bibl. T. I. p. 256-335. Han var ikke allene Summus Theologus ved Kiøbenhavns Universitet, men og blandt vore Lærde af første Rang; thi han besad en særdeles vidtløftig Erudition, og hvad mange Lærde prange med, var ubi ham ene forenet, saa at vor Unisersitet kunde 1750 ikke noksom bejante Tabet af denne ypperlige Mand og det Dauske Universitets prægtige Ziirat.

See, disse berømmelige Sanner forfaffede en usædvanlig Væe og Glæde for deres gamle Fader i Sommersted, der i Herren hensov 1725, da han havde levet 71 Aar, og tient i Skolen og Kirken over 45 Aar,

Dänische Bibliothec l. c. kalder ham einen recht grossen Schulman, den wir mit niemand besser als mit dem berühmten Mich. Neander vergleichen können. (See Profess. Gottl. Stollens Anleiung zur Historie der Gelsahrheit p. 581. lqv.)

Hans Fader var ham i de unge Aar den beste Læremester, da han, som en stor Elsker af det moysom Skole- Arbejde, havde iglennem mange Aar anlagt Sommersted Præstegaard til en rar Plante- Hauge for den studerende Ungdom, og nest nogle Hundrede fremmede Børn, saavel anført sine egne Børn, som uder min Erindring noksom er bekiendt.

Hans Fader sendte ham meget ung til det Kiøbenhavniske Universitet, hvor han med Berømmelse tog alle sine Examina, defenderede 1703. Joh. Gerhardi Grubes disput. Chemico-Physica de Natura & usu salis, og derpaa besøgte nogle Høy- Skoler i Sachsen.

Bliver Ca-
vellan.

Bed hans Tilbagekomst til Kiøbenhavn blev han i Anledning af vor danske Armees Overgang paa Schaane formødelst hans fuldkomne Færdighed i det tydske Sprog allernaadigst kaldet at være Pastor Vicarius og Medtiener ved Slots- Kirken paa Kronborg og den tydske Kirke ved Helsingøer, da han var lidet over 22 Aar; han bekom dertil allernaadigst Veniam Aetatis dateret den 23 November 1709. og forfatter saa naadig som uindskrænket, at nemlig ingen Slags Embeders Forretning blev undtagen eller ham formeent. Han blev derpaa den 11 Decemb. ordineret af D. Henr. Bornemand. I dette Embede forblev han ikke fuldt 2 Aar, og der troelig arbejdede tillige med den tydske Sognepræst Hr. Andreas Hoff, der siden blev Feldt- Proovst, og derefter 1718 Sognepræst og Stifts- Proovst i Christiania.

Men i disse 2de Aar modte Hr. Wöldike ikke ringe men vigtige Besørligheder; thi efter det ulykkelige Slag i Skaane den 10 Martii 1710, kom de bleffurede Soldater af Armeen tilbage til

til Helsingøer, og her maatte nu Hr. Wöldike Dag og Nat være hos disse elendige lamslastede Doende, der i Sygehuset vare lagde paa Gulvet i tvende Rader, saa at der alene var en smal Gang imellem Hovederne. Her ansaae han med et ynksomt Øye al den Jammer, som blev større og større da Pesten meget heftig yttrede sig først i Helsingøer, siden i Kiøbenhavn, Roeskild, og andre Steder, og i Haabet henred Indvaanerne, ved hvilken Lejlighed Hr. Wöldike visede sin utrættelige Flid og arbejssomme Troeskab som Siæle-Hyrde for alle disse doende Saar i Helsingørs begge Meenigheder, hos hvilke han derfor vandt og fandt en besynderlig og bestandig Høiyagtelse og Kierlighed, som og yttrede sig i følgende Tildragelse: Den danske Sognepræst M. Laurids Christensen Aagaard dør i Pesten, og da Sal. Hr. Wöldike tillige med den danske Capellan M. Johannes Schröder fulgte hans Liig til Jorden, siger M. Schröder: Jeg har nu faaet Løfte paa Sognekalderet, og vil ønske, at J Hr. Broder maae igien i mit Sted faae det residierende Capellanie. Det skeede da, at M. Schröder blev Sognepræst, men det skeede og, at han kort derefter i bemeldte Pest bortfaldt. Borens Hr. Wöldike forrettede da Embedet saavel i den danske Kirke tillige, som og besøgte sildig og tilig de Pestsyge og doende Indvaaner. Meenigheden yttrede da, som meldt, deres Kierlighed for ham, i det de ved allerunderdanigst Memorial bad Kongen om Hr. Wöldike til Sognepræst, som og skeede Oflver Sognepræst. ved allernaadigst Kaldsbrev, dateret 22 August. Aø. 1711.

Her var han nu saaledes ene Præst i denne elendige Øye, var Dag og Nat i denne smitsomme Syge og Uroe, og ingen Time fikker fra Arbejde og Opvartning hos de Syge og Doende. Men den Allerhøjstes Bæstiermelse gjorde, at han i alt dette ikke soled en Hoved-Væe.

De

De Præservativer, han brugte, var Myrrhe, som han bar under Tungen, og dernæst en Børdugs Præstefiortel, som han idelig havde hængendes uden for Doren, og aldrig gik ud i Forretning uden denne Habit, hvilken han til sin Død gienste til en Erindring om Guds Beskiærmelse.

Her var han en høytæret og høytelsket Lærer, en aarvaagen og kjerlig Siæle: Sorger i 23 Aar, og havde fast besluttet ved denne sin saa kiere Meenighed at ende sine Dage. Men hans stille og alvorlige Væsen var Uarsag i at man bestemte ham til Provstiet ved Holmens Kirke i Kiøbenhavn ved allernaadigst Kaldsbrev af 4 May 1733.

Paa denne nye Eystage faldt Skindet af hans utrættelige Arbejde, rene og eenfoldige Bændel endnu mere i Døynene, og udmærkede ham saaledes i de 3 Aar, han var der, at, da høysalig Kong Christian VI. (i Folge sit høyprijselige Hoved-Principium) med en god Forstander vilde forsyne det ved den fortreffelige Hr. Trelunds Død ledige Wihborgske Bispedom, blev det Hr. Provst Wöldike allernaadigst confereret.

Denne Skilsmisse var ham heel smertelig, og det Embede; han skulde tiltræde, syntes ham alt for vigtigt, hvorfor han i dybeste Underdanighed baade mundtlig og skriftlig bad sig forskaaet for samme Embede, og var villig til at modtage hvad for et Landsbys-Kald ham allernaadigst maatte forundes; Men Græw Holstein meldede ham derpaa, at det var Hans Kongel. Majestæts absolute Willie, og leverede ham allernaadigst Kaldsbrev dateret 15 Julii 1735. Han tog derpaa den 7 Aug., som var den 9de Søndag efter Trinitatis, en bevægelig Afsked med Hol-

mens

mens Meenighed, og til Færd havde af Dagens Evangelio: Gjør Regnskab, thi du kan ey længere være Huusfoged. Efter saadan sin Afskæds Tale blev han af Biskopen D. Christen Worm høytidelig indviet. Da der siden, efterat mere end 20 Aar var forløben, foresaldt Vacance ved Hellig Geistes Kirke i Kiøbenhavn efter Hr. Kaasböll, søgte han samme Kald, og vilde gierne astræde sin Bispestoel til en anden; hvilket som heel mærkeligt, er mig berettet af en Ven, der har baade seet og læst hans derom indsendte Memorial 1754. Men Viborg var det Stift og det Sted, hvor det alvise Forsyn havde bestemt ham over 35 Aar med Ære at bære sin Bispestav.

Aar 1747 i September-mød. han den Ære at være kaldet, for tilligemed Biskopperne Hr. Peder Hersleb og Hr. N. Dorph ved højsalig Kong Frid. V. og højsalig Dronning Lovises Salving i Friderichsborgs Slots-Kirke allerunderdanigst at opvarte: han skulde og 1766 have havt Opvartning ved vores nu regierende allernaadigste Konges høje Salvings-Act i Christiansborgs Slots-Kirke; men for sin høje og skrøbelige Alder blev han for denne Reise og Forretning allernaadigst forskaaet og Hr. Biskop Brorson af Aalborg (som ældste Biskop i begge Riger næst efter Hr. Wöldike) i hans Sted beordret ved Salvingen at opvarte.

Særdels yndet var han af de højsalige Konger Christian VI. og Friderich V. som altid paa deres Rejser til Hertugdømmene og derfra tilbage bød ham komme paa Eolding-Huus, og der med synderlig stor Naade gav ham langvarige Audiencer (Forhør kaldes det af vore nye Skribenter) og da allerhøystbemeldte Konger renste giennem Jylland, blev han og ved deres høje Nærværelse i Viborg allermildest bevist megen Kongel. Naade: han havde

og paa bemeldte Colding's Huus allernaadigst Audience hos vores nu regierende Monark, som benådede ham den Kongelige Naade udi hans skøbelige Alder at tillade Stiftes-Provosten Hr. Wilhelm Adolph Worføe som hans Vicarius at forreste det Bispelige Embede.

Det er ellers at mærke at Hr. Biskop Wöldike havde i sine Embeders Tid helligholdt 5 Jubel-Fester: 1717 for Lutheri Reformation, 1730 for den Ausburgiske Bekjendelse, begge helligholdte han med sin Meenighed i Helsingør **), 1736 for Reformationen i Danmark og Norge, 1749 den Oldenburgiske Stammes Jubel-Fest, og 1760 Souverenitetets Jubel-Fest, hvilke trende han helligholdte som Biskop.

Hans Tid-
kierhed og
Harvaagen-
hed.

Men det som allermeest ziirer hans høje Embede er den Tidkierhed for Guds Ære at befordre, Guds Kundskab at udbrede, han altid har baaret i at see til, Stifter fik duelige Lærere; i at hindre og hemme at ingen udnygtig blev antaget; i at flittig besøge sit Stift; og det, som er mærkeligt: Naar Frosten var haardst om Vinteren skaanede han sig ey for lange og besværlige Bisfitas-Rejser i den Hensigt da at finde Skolerne fyldte med Ungdom, naar derimod de om Sommers Tid vare adspredde ved Bøndes Arbejdet: ja i at prædike allevegne såavel paa Bisfiter som aarlig udi Viborg Domkirke baade ved de 3 store Højtider, som og ugentlig i Faste-Tiden, og mig synes endnu at see denne dydige Guds Mand paa Domkirkens Prædikestol, med hvilken dyb Erbødighed han lagde Kalotten af sine ærverdige graat Haar,

Dem

***) Han sees i Legems Stærkelse udi Helsingørs danske Kirkes Sacristie af Billedet, og har et Vaaben, som udi Feldeet viser et Korn-Meeg, og deromkring staaer Serentis.

Dem han sin hele Embeds Tid ret som en hellig Prydelse har baaret: med hvilken hellig Andagt han forrettede sin Bøn, forhandlede sin Tægt, uddelede det Guds Ord som en himmelfalden Manna, og var ingen Tid gladere end naar han sandtes i de Forretninger, som ere hans Faders Luc. 2. Men skulde ieg her glemme hans store Godgiorenhed, hans sønslige Gavmildhed, han visse imod saa mange Huus-Arme og lod vise til saa mange Trængende daglig og ofte? Nei, ieg vil her i Ervødighed ære hans Stov, kysse den Haand, der i min Skolegang har gjort mig og mange andre Faderløse Disciple saa meget gode, og vil ieg af den Høylærde Stifts-Propst Tychonius i Viborg laane et velmeent Brev udi hans Idea Consummati Episcopi, holdet i Viborg Bant demode den 26 April 1713 ved Biskop Deichmans Assed, hvor han et Sted siger: Nos, qvod unum facere possumus, sincere faciemus: Deum scilicet venerabimus, velit immensa ista Tua in hanc Dioecesi beneficia omnimoda benedictione in Te Tuamqve progeniem abunde compensare! — — —

Hans Godgiorenhed.

Og som den salige Guds Mand, udmattet af Alder og Arbejde, ey længere kunde selv være over Biske-Embedets vigtige Forretninger, blev det ham allernaadigst tilladt, at Stifts-Propsten velbemeldte Hr. Worsøe, som hans Vicarius maatte forrette Ordinationer, Visitationer m. m., især da han ved et Fald og Feiltrin blev i Hovedet farlig beskadiget, som skeede ved saadan Hændelse:

Det er noksom bekiendt, at han i en gudfrygtig hellig Banded førte sit Embede, og lod sit Lys skinne overalt udi alle hans Forretninger. Ey mindre skinnede det udi hans eget Huus ved gudelige Huus-Andagter. Det var et rørende Syn at see Bis-

Han gik et
farligt Fald.

Hoven Vinter og Sommer siddende-blandt sine Tjenestefolk at holde Morgens og Aftens-Bøn. Da man nu en Aften efter Sædvane var samlet til Bøn, og forventede Biskopen ned fra sit Kammer, tovende længer end sædvanlig, gik Tjeneren op at melde ham Tiden: I det samme man aabnede Døren, finder man til største Forfækkelse og Bedrøvelse denne gamle Guds Mand liggende nederst paa Trappen i sit eget Blod besøimet. Man anvendte da strax alle muelige Midler, fik ham op, efter farlige Operationer i Hovedet, helbredet, men fra den Tid astog Sind og Legens Kræfter mere og mere.

Hans værdige Datter, Son Betærværdige Hr. Andreas Joh. Rehling i ærede Skrivelse til mig blandt andet melder: "Aar 1770
,, i Majo besøgte min Fader og jeg denne sneehvide ærværdige Mand,
,, og aldrig kan jeg forestille mig en mere rørende Sammenkomst.
,, — Endnu vedblev han sin gamle Vane at staae tilis op, og ind-
,, fandt sig undertiden hos os om Morgenen Klokken sex. — Vi
,, saae blandt andet hos ham den Chor-Raabe, han fik ved Kro-
,, ningen 1747, hængende ved Siden af den Bordugs Præste-
,, Riol, han brugte i Vesten. — Begge betragtede han, den ene
,, som Beviis paa Kongens naadige Høyagtelse, den anden som
,, Beviis paa Kongernes Konges almægtige Vestfærmelse. — Hans
,, Sind var stedse henvendt til det Evige, og de Ord: Denne Tids
,, Pinagtighed er ey at ligne mod hin Herlighed, laae ham
,, idelig paa Tungen. "

Hans Alder
og lange Tien-
neste.

Endelig blev dette skinnende Lys fortæret udslukt den 13 Oct. 1770, i hans Alders 84 Aar, da han havde tiend i Guds Kirke næsten 61 Aar. Hans Liig blev henbaaren af 14 Provster og 14 Præster af Stiftet og bisat i Domkirken den 30te Octob. om Ef-

termiddagen Kl. 2. Ingen Varentation eller Liig. Prædiken blev holdt, men allene opført Traur. Musik. Dagen derpaa bleve i Rectorio i Domkirken holdte tvende Klage. Taler over ham, een om Formiddagen paa Latin af Rector, og een om Eftermiddagen paa Dansk af Conrector, hvorved Byens Adel, Geistlighed og alle Embeds. Mænd efter Indbydelse vare tilstæde.

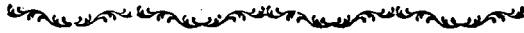
I Aaret 1712 blev han gift med Anna Maria Christophers-
datter Kruse, fød 1688. Om Sommeren 1748 døde hun meget Hans Egteskab
Kob.
hastig af et Stik. Flod. Udi 36 Aars kierlig Egteskab blev hun Moder til 4 Sonner og 3 Døttre, af hvilke de tvende døde unge, de andre sees paa den hosføjede Stamtafle. Dette allene maa jeg anføre som noget mærkværdigt, noget deylig: Jomfrue Catharine Magdalena Wöldike, som døde hos sin Farbroder i Sommersted, da hun var 14 Aar, havde stedse yttret et meget gudeligt Sind, og stedse ønsket jo før jo heller at gaae ud af Verden paa samme Dag hendes Frelser var faren til Himmels. I hendes 14de Aar Christi Himmelfarts Dag siger hun til sin Farbroder med en rar længselsfuld Hengivenhed: Jeg havde i Dag ventet at fare til Himmels til min Frelser, men det bliver mig vel ikke mueligt. Efter Maaltid spaserede hun ud i Marken frisk og sund, og talde med dem der fulgte hende om sin Frelser og den Længsel hvormed hun ventede ham: I det samme faaer hun ondt, og maatte bringes ind i neste Bonde. Huus i Sommersted, hvorfra man strax sendte Bud til hendes Farbroder Hr. Peder Wöldike; men han kunde ei komme saa snart som hun var færdig med sin forønskte Himmelfart; thi hun opgav Aanden, da han traade ind i Kammeret.

19. Capitel.

Om

Mag. FRIDERICH NANNESTAD.

Biskop i Christiania, Doctor Theologiæ, og Medlem i Videnskabernes Selskab i Kiøbenhavn og Tronhiem.

Hans Herkomst og Fødsel.

Han skuede Verdens Lys den 21 Octob. Aar 1693 udi Aggershuus Stift i Edsberg Præstegaard, hvor hans Fader Hr. Christopher Jensen Nannestad var Sognepræst. Hans Moder hede Karen Tønnersdatter Unrow. Den første Grund til Studeringer lagde han hjemme ved privat Information under sin Faders Opsigt indtil hans Død 1707. Derefter han ved duelige Læreres Underviisning arbejdede hjemme indtil han i 18de Aar blev 1711 nedsendt til Kiøbenhavns Academie, hvor han for Vestens Skyld ikke blev indskreven blandt Studenternes Tal for Aar 1712. Han underkastede sig det sædvanlige Exam. Theol. i Aaret 1715, og blev tillige først Membrum, siden Inspector Collegii Walkendorphiani a). Aar 1718 promoverede han in Magistrum, og blev Decanus paa Klosteret. 1722 blev han Provst paa Klosteret b) og forestod med Berømmelse dette Embede i 10 Aar, og

Bliver Decanus, siden Provst ved Klosteret.

a) Mens han var Inspector paa Walkendorphs Colleg. gjorde han de Vers, som findes paa Skabene, hvori M. Frantz Thestrups og Hr. Poul Herslebs Bøger forvares.

b) Alb. Thuræ Idea Hist. Litter. Danor. p. 126 siger 1722, 13 Junii men Adresse: Contours Aviser for 1763 No. 106 sætter 1720, som er urigtig; thi hans Instrux angaaende Præposituram Communitatis Regiæ er af 1722, 13 May og hans Revers af 1 Junii. Hans Formand Prof.

og holdte han 1723 *Orationem Securam collegii Regii*. I hans Embeds-Tid opførte han 1728 Kiøbenhavns ulukkelige Ildbrand, da Regenzen blev lagt i Aske, og han mistede hvad han eyede; Men havde og den Glæde at see den igien opreyst af sin Aske, da han 1731 første Advents Søndag holdte i saadan Anledning en Inaugurations Tale. Ham blev og midlertid *Professionem Medicinæ* allernaadigst tilbuden, som han allerunderdanigst frabad sig, fordi han fornemmelig havde lagt sig efter Theologien. Aar 1732 den 28 Martii blev han Stifts-Provst og Sognepræst ved Domkirken i Aarhus. Her giftede han sig 1733 den 6 Aug. med Jomfrue Martha Elisabeth Wissing, en saa dydig som pynlig Datter af Jens Wissing, Eyer af Aarhus Mølle, og Margrete Meulengraecht, (og Søster til Capitain Wissing, som Fastelavns Mandag 1752 blev skudt af et Baade: Skud paa Aarhus Mølle, som han eyede). Men efter 14 Maaneders kierlig Egtteskab visnede hans deylige Rifajon ved en Tære: Syge, og har Hans Hønarværdighed siden stedse besorget hendes Død. Efter tvende Gange skeede Indbydelse, disputerede han for Doctor: Graden i Theologien den 27 Nov. 1742 og blev den 29 samme Maaned nest 4 andre Candidater creeret af D. Marcus Wöldike. Aar 1747 blev han den 13 Junii Prof. Theolog. Extraordinarius. I samme Aar hendte det sig Eoverdagen for Advent: Søndag mod Aften, at Lynild nedsløg i Aarhus Domkirke, hvor Orgelet blev spoleret, Orgel: Byggeren, som da reparerede Berket, ihjelslaggen, og tvende af hans Folk qvæstede. En Mængde af Byens

Inds

Prof. Joh. Wandal, som siden blev Sognepræst til Taarnebye paa Amager, førde dog Protocollen in Examine Theol. den 8de Junii 1722, hvoraf sluttes, at Wandal derefter har taget Afskæed, og Nannestad indsat i Embedet.

Indvaanere løbe da til Kirken forfækkede over denne Tildragelse. Hr. Doct. Nannestad, som boede paa Kirkegaarden, og saae denne Forsamling af Mennesker, gif da ind i Kirken, og i Anledning af bemeldte Dødsfald samt den store Ulykke, Domkirken truedes med, holdte han i Chor: Døren en rørende Tale, hvorved alle Tilstøværende bleve inderlig bevægede; han selv faldt efter Talen paa Stedet ned paa sit Ansigt og bad, og med sit Exempel satte den nærværende Hob i en hellig Andagt.

Biskop i Ar 1748 den 11 Maj blev han beskicket til Fronhiems Bispe-
Fronhiem, spedom, og dertil den 21 Julii af Biskopen i Sieland Sal. Hr. Peder Hersleb indviet at succedere vores højfortiente Biskop Ludvig Harboe, som i April samme Ar blev kaldet til Biskop i Sielands Stift.

I Christia- Ar 1758 den 13 Julii blev han allernaadigst sat paa Christi-
nia stianæ Bispe: Stoel, som var ledig efter forhen p. 501 anførte Jubel: Lærer Sal. Hr. Niels Dorph, og kom da saaledes efter Guds Forsyn omsider til at forestaae det Stift, hvorudi han var fød.

Ar 1767 var han nedkaldet til den høytidelige Act at assistere ved den Kongelige Kroning, havde og samme Tid den Naade at prædike i sit 74 Ar i Slots: Kirken for de Kongelige Herksaber; Men fra den Tid og af den Rejse blev han meget svagelig. Hans af Rejse og Studeringer udtærede Legeme indsvandt mere og mere, saa han tilsidst kunde hverken være til Nytte for sig eller Stiften, og derfor fra Bispe: Embedet tog sin Afsked den 9 Dec. 1773. Da nu værende Hans Højærværdighed Hr. Christen Schmith blev hans Successor. Han døde i Herren den 11 Aug.

1774 ubi hans 81 Aar, da han havde tient i adskillige Embeder og lange Tien-
 over 50 Aar. og lange Tien-
 neste.

Medens han var i Aarhus hialp han til at Skole. Væsenet
 kom i en onskelig Stand. Han underholdte mange fattige Di- Hans God-
 glærenhed og
 sciple med Bøger og Klæder, ja forstrakte dem til Academiet.
 Denne flittige Mand var paa sin Studere. Stue hver Morgen
 Kl. 4 Vinter og Sommer, og hver Morgen i Chor. Sang i Doms-
 kirken, og de Disciple han i Chor. Sang fandt paapasselige, gior-
 de han meget godt. Hans Haand var altid udraakt til den Fat-
 tige, ligesom han og til de 3 store Høytider sendte omkring baade
 Penge og Rug til fattige geistlige Enker: Han legerede 200 Rdlr. hans Dona-
 tioner.
 til tvende Studentere paa Regenten efter Foundation af 21 Oct.
 1744. Han leverede igien tilbage til Walkendorphs Collegium
 det Stipendium, han som Alumnus paa samme Collegio havde op-
 pebaaret med Renter fra den Tid han forlod Universitetet: Han
 indrettede i Aarhus 2de Boliger til 2de fattige Enkers frie Beboel-
 se, men hans største Donation var denne, da han ved sin Afsked fra
 Aarhus gav hans Eyendoms Gaard til en Residence for hans
 Eftermænd. Fundaten er dateret 20 Junii 1748 og findes i Hr.
 Hofmanns Samlingers T. 11. p. 76. Men Slutningen affam-
 me maae ieg her endelig anføre. Den rare Mand skrev saa deyligt:

Den evige almægtige og barmhertige Gud, som saa
 naadelig haver bevaret samme Huus, og nu ladet mig nyde
 Nøilighed, Bederqvælgelse og Hvile deri hidindtil over 15
 Aar, styrket min Svaghed, fordraget mine Fesl (hvilke han
 mig for Jesu Christi Skyld tilgive) forlenet mig Sundhed, gi-
 vet mig sin Hellig Aands Oplysning, Trost og Frimodighed,
 og nu endelig kaldet mig herfra, han bevare det fremdeles fra

af Ulykke, lade det være sig helliget, og velsigne dem som boe deri, og dem som have Tilsyn dermed. Herren, den barmhertige Gud, som er vor Bølg stedse og altid, give os alle Naade til at boe evindeligt hos hannem.

Udi bemeldte Residence for Stifts- Provfsterne i Aarhus findes en Tavle, hvorpaa hans Eftermand har sat ham til Ære og Afmindelse følgende Inscription. Tavlen er deelt i trende Rum. I det første Rum er Fundatoris Navn F. N. i et Træk, og derhos disse Vers:

Laus sine sine viget, constans sine tempore fama
 Permanet occiduum non habitura diem.
 Sic tibi delebunt feri cultiqve Nepotes,
 Horum erit ad Laudes lingua parata tuas.
 Maximus Debitor Tuus
 Christianus Pontoppidan.

I det andet Rum er Inscriptionen saaledes forfattet:

Qvæ
 Magnanimum Fundatorem
 Virum magni Nominis
 Magistrum FRIDERICUM NANNESTADIUM
 Natione Norvagum, loco natum honestissimo,
 Alumnum Academiæ Havniensis Ingenii valde solertis
 Annos XX.
 Præpositum Collegii Regii laboriosissimum Annos X.
 Generalem Dioeces. Aarh. Particularem simul
 Normarchiæ Hadslev Præpositum,
 Nec non primarium templi Cathedralis Orthodoxum
 Pastorem Annos XVI.

Absentem Anno MDCCXLIII in Doctorem
In Professore verò Theologiæ absolute Doctum
Anno XLV.

Demum in meritissimum & summè venerabilem Episcopum
Nidros. Anno XLVIII. Æternatura est Ædes,

Qva

Dioecesis Sacra Præpositis

Primò positus

Primus fundatori semper deferens

Primus Successor ejus

Patris verò sui Ludovici Pontoppidani

Instauratoris Ædium Primi

Successor quintus

Post Annos XLII.

Crucianus lapidem ponens

Jubilæo Anno MDCCXLIX.

Post tribula jubila sentiens.

En mira Domini!

Cui gloria æternum.

I det tredje Rum er Fundatoris Baaben og disse Vers:

Flumina fluminibus distant, sic nos quoque nobis,

Dum sumus in vita, nos fluviiqve via

Ingressus Pelagum sapor omnibus omnibus idem,

Mors omnes homines æquat, æqvor æqvæ.

Oven.

Hans gamle førtrolige Ven Doct. og Profess. Theologiæ
Salig Peter Holm bekostede hans Kobber in folio, stukket af J.

M. Preisler, ham til Ære, da han flydte sit Ære, Embeders Jubel, Aar 1772.

Hans egne Skrifter:

Disp. 4. de Securitate Caino Verbis promissa & signo confirmata.
Havn. 1715 · 1717. 4.

Disp. Inaugur. de MariolatRIA Pontificiorum horrenda ex occasione
Monumenti cujusdam Edsbergensis. ibid. 1742. 4.

Oratio Parentalis anno 1746 d. 5 Octobr. tanquam ipso die, quo
pretiosæ reliquæ Christiani Sexti Regis Daniæ & Norvegiæ &c.
&c. gloriosissimæ memoriæ, in templo cathedrali Roëskildensi
sepulcro regio mandata sunt, in templo cathedrali Aarhusiensi
recitata. Havn. 1746. 4, hvori Høysalig Kong Christ. VII.
gode Foranstaltninger og Anordninger i Kirke, Sager efter
Tids, Følgen udføres.

Hilaria Aarhusiensis, ipso die unctionis regiæ Friderici Vti, Regis
Daniæ, Norvegiæ, V. G. d. 4 Septembr. Anno 1747 devo-
tissimæ celebrata oratione eucharistica in templo cathedrali Aar-
husiensi. ibid. 1747. 4., hvori de Velgierninger udføres, som
af Kongerne af den Oldenborgiske Stamme ere Aarhus By
vederfarne.

Jubel, Prædiken. Tronhiem 1749. 4.

Melerema biblico-criticum de solenni deductione regiæ conjugis So-
lomonæ descripta 1 Reg. IX, 24 & 2 Par. VIII, 11 ex oc-
casione splendidissimæ & plus quam regalis introductionis in
Christiansburgum serenissimæ & Augustissimæ Regiæ Julianæ
Mariæ &c. ibid. 1752. 4., hvori alle Omstændigheder ved den
1 Kong,

1 Kong. 9, 24. og 2 Kron. 8, 11. ovennævnte Begivenhed
udforligen oplyses.

Brøllups Tale *ibid.* 1754. 8.

Hitterøens Kirke; Bielse *ibid.* 1757. 8.

Liig; Prædiken over Provst H. Hornemann. *ibid.* 1758. 4.

Afskeeds Skrivelse fra Christiania til Tronhiem. Christiania 1758 8.

Prædiken ved D. Holmboes Indsættelse til Provst i Christiania. *ibid.*
1762. 4.

Liig; Vers over Biskop D. Jens Spidberg i Christiansand, hans gamle
Ven og velfortiente Embeds; Broder. Christiania 1762. fol.

Opmuntring for Norges Indbyggere, at betjene sig af Landets Graas
Steene til Bygninger. Indført i Deconomiske Magazin Tom.
1. p. 67.

Andres Skrifter af ham udgivne:

Justi Mænni Tractat om Exorcismo, oversat paa Dansk af Palladio.
Udgivet Tronhiem 1751. 4.

En kort og sandsfærdig Rejse; Beskrivelse til og fra Guinea, sam-
menfæret ved Hr. Johannes Rask, fordem Præst paa Chris-
tiansborg i Guinea, og siden i Kørstad i Norland. Tron-
hiem 1754. 8. Udi Biskop Nannestads Fortale handles om
adskillige Steder i Skriften, som af de i denne Rejse; Beskri-
velse givne Efterretninger kan nogenledes oplyses.

Af M. Joh. Colds Skrifter: Om Slægtningers Ret ved Tes-
tamente, om Varsomhed i Land; og Huusholdning,
om det sukkelige Creatur. Rom. 8. om Tale. Disse 4re

ere udgivne med Biffop Nannestads Fortale. Christiania
1767. 4.

Hans Underviisning om afskillige Bogers Brug og Tart, en rar
Piece, har han efterladt i Manuscr.

Hvor megen Umage ieg har gjort mig for den Nannestadke Genea-
logie, har det ikke været mig mueligt at tilvenybringe mere end
dette hofsædede lidet:

Genealogia NANNESTADIANA.

Hr. Christopher Jensen Nannestad,
Sognepræst til Edsberg † 1707. i Octbr.

* Karen Tønnersdatter Unrow.

Doctor FRIDERICH
NANNESTAD,
Biskop i Christiania
f. 1693, 21 Octbr. † 1774.
11 Aug.

Jubel-Lærer.

* Martha Elisabeth Wissing,
† 1734 efter 14 Maaneders
Egteskab.

M. Christian Nannestad,
Sognepræst til Tietebye
ved Friderichsborg
omtrent 1730
† . . uden Børn.

Lauritz Nannestad
Oberst-Lieutenant ved
det 2det Tronhiemske
Nationale Infanterie's Res-
gimente.

* Elisabeth Engelhart,
af deres mange Børn kan
4 anføres:

Helena Nannestad,
* Jens Colstrup, Overs
Auditeur &c. See Jubels
Lærer Colstrups Stam-
tafle.

De havde 1 Søn.

Niels Colstrup Cancellies
Raad og Foged i Tronhiems
Stift.

D. Nicolai Nannestad, Lector Theol.
og Prof. Hebrææ Lingvæ, samt Resi-
derende Capellan til St. Knuds Kirke i
Odense. f. 1730, 13 Octbr.

* Mette Elisabeth Delgast,

Hans Nannestad var Amanuensis hos hans
Færbroder Biskopen.

Laurentina Elisabeth Nannestad,
* Proprietair Laulund,

* Sara Nannestad.

20. Capitel.

Om

Doct. BRODER BRORSON.

Biskop over Aalborg Stift.

Hans Fødsel og Herkomst. **H**an skuede først Verdens Lys den 12 Sept. 1692 i Randrup, i Niber Stift, hvor hans Fader Hr. Broder Brorson, og hans Far, Fader Hr. Broder Pederlsen vare Sognepræster. Hans Moder var Cathrine Margrete Clausen, en dydig Datter af Niels Clausen, Forvalter paa Trojsborg. Aar 1704 blev den unge Brorson i sit 12te Aar tillige med begge sine Brodre Faderløse. Midlertid efterlod ikke den himmelsfindede og giennem mange Ansægtninger prøvede Moder med Graad, Formaning og Gudsfrygtigheds Exempel at opmuntre disse hendes 3de Søner *) til Alvorlig-

*) Man har Aarsag at legge Mærke til disse 3de Brødre, som bleve kaldet det rare Klexerblad fra Randrup, hvilke Herrens Haand plantede i sin Kirke, og bare megen Frugt, og maae ieg her lidet tale om dem:

1) Hr. Nicolaus Brorson var den ældste, fød 1690 den 23 Julii, deponerede fra Niber Skole 1710, blev Hæret i samme Skole 1714, Sognepræst til Vested i Apenrade 1716, Slotspræst til Friderichsborg og Sognepræst i Hillerød 1735. Efter 3 Aars Forløb Sognepræst til Nicolai Kirke i Kjøbenhavn, hvor han var en troe Lærer i 19 Aar, og midlertid var allernaadigst tilbuden en Bispes Stool, som han allerundanigst frabad sig, og vilde heller blive ved sin kiere Meenighed indtil hans Døds Dag den 30te Martii 1757, da han havde levet nesten 67 Aar, og tient i offentlige Embeder 43 Aar. Han var ved 3de Hustruer Fader til mange Dørn sørend han skced til det fjerde Ægteffab.

2) Hr. Biskop Broder Brorson var den anden Broder, og den, som længst levede, hvis Historie her gives som Jubel-Lærer.

3) Hr.

lighed i Gudsfrøgt og opofrede dem til Herrens Tjeneste. Den Uerhøjestes Forsyn havde og udseet dem en trofast og kierlig Stadsfader udi deres salig Faders Eftermand, Hr. Oluf Jonæsen Hol-

3) Hr. Hans Addolph Brorson var den yngste Broder fød 1694 den 20 Junii. Fra Ribe Skole dimitteret 1712. Gik Sted paa Borches Collegium 1715; men for hans svage Helbred, forarsaget af megen Lædning, maatte han efter 2 Aar drage herfra til sine Forældre. Her var han dog ikke ledig, men informerede andres Værn, indtil Biskop L. Thura, som kjendte hans Flid og Ferdighed i Ungdommens Undersøikning, satte ham til Holstebroes Skoles Rectorat 1721. Kort derefter døde hans Stadsfader, hannem at succedere blev han af Patronen Hr. Otto Frideric de Buchwald usformodentlig kaldet, hvorpaa han forlod Rectoratet, og tog Examen Theologicum med beste Character under D. Hans Bartholin og Job. Trelund, blev saa af Biskop Thura til Embedet indviet 1722, samme Dag som hans Broder blev indviet til Medolden Kalb. Aar 1729 blev han tredje Præst i Tønder, og da hans ældre Broder blev Biskop i Aalborg 1737, succederede han ham i Stifts Provstiet i Ribe. Fire Aar derefter, da Biskop Matth. Ancherken ved Døden afgik, blev han Biskop i Ribe 1741. Ved Jubelfesten 1766 blev han tillige med bemeldte sin Broder den 19de October creeret Doct. Theologiae. Hans Dissertatio Inauguralis de Vexillo Ecclesiae er trykt Kiøbenhavn 1760, i 4. Herforuden have vi fra ham nogle Paesslons Psalmer, nogle Advents Psalmer, item Psalmer over Troens Grund, alle trykte i Tønder. Saa har vi og hans rare Psalmebog, kaldet Troens Aenodie i aandelige Sange. Vi have og fra ham Lissabons ynkelige Undergang, i 9 Afdeclinger forfattet med danske Vers. Endelig gav han os hans Svanes Sang og sidste Prædiken, og saa gif denne Gud hengivne Sanger ind i Himmelen den 3die Junii 1764, der at sunge for Lammets Stoel og Trone et evigt og uafslæbt Halleluja. Med utrettet Flid gjorde han sig duelig til det han var: Paa Prædikestolen en fuldkommen Præst, paa Cathedret en stor Orator, i sit Kammer en lykkelig fød Poet, og overalt en grundlærd Mand. Med hans første Frue Catharina Stenbeck Claufen havde han i 19 Aars kierlig Ægteskab 10 Sønner og 3 Døtre. Blandt Sønnenne var Hr. Broder Brorson Consistorial-Raad

Holbek 1705: Denne brave Mand underviste selv troelig sine Sted: Søner, som han 1709 satte i Ribe Skole: havde og til Belønning for sit Arbejde den Glæde at see dem alle til Embeder befordret, førend han forlod dem ved Døden 1722. Efter 3 Aars Skolegang gif vores unge Brorson tillige med sin yngre Broder 1712 til Academiet med Rector Henr. Biehs Testimonium. Her besøgte han flittig Lintrups, Frölunds, Weghorsts og andre Professorers Forelæsninger, og underkastede sig Exam. Philosophicum 1713, hvorved han bekom beste Character tog og Baccalaurei: Graden. Han begyndte derpaa strax under Steenbuch og Trelund de theologiske Studeringer, og med beste Character tog Examen Theolog. den 12 Sept. 1714, bekom og samme Character for hans Dimis: Prædiken den 14de October, og da han saatedes efter eget Ønske og Forældres Haab med stor Berømmelse havde endet sit Academiske Løb, drog han hjem til sine Forældre. Aaret derefter fik han af Adolph Lorentzen paa Den Vellworm, som havde til Ægte hans Møster Magdalena Sophia Clausen, Løfte om videre Forfremmelse. Paa deres Bekostning drog han 1715 paa det hollsteenske Universitet til Kiel, og grundede sig fremdeles i det theologiske Studio saavel som og i de hellige Sprog og Kirke: Historien under Cancellar Henric Mühlius, zum Felde, Korholt og flere, hvis Yndest han vandt, og ved hvis Kiærlighed han havde frit Bord, som ingen Fremmed for ham havde nødt, og da han et heelt Aar havde daglig hørt disse Lærde, drog han 1716 til sine Forældre. Ikke længe derefter blev han af salig Hr. Bisshop Thura i Ribe antaget til at informere hans tvende yngste Søner, den endnu levende Hr. Commandeur Dideric de Thurah

og

og Stifts: Probst i Ribe. Af andet Ægtekab med Fru Johanna Christiana Kiese, der overlevede ham, saae han 3 Børn.

og hans salig Broder, den berømmelige General-Major og Kongelige General-Bygmeister Lauritz de Thurah. I dette Embede opfordre han sig saa vel, at deres berømmelige Fader Biskoppen elskede ham som sin egen Son, og til Belønning gjorde ham med Kongel. Confirmation til Rector ved Lemwigs latinske Skole den 11 May 1719. Fra dette Embede, som han med Berømmelse forrestod, blev han af Hr. Otto Frideric de Buchwald, Herre til Borstelse, Grabov og Troiborg kaldet 1722, uden hans Forevidende, til Præst i Medolden, og blev ved Paaasken i samme Aar af hans Velgiører velsbemeldte Hr. Biskop til dette Embede indviet tillige med hans yngre Broder, som og begge paa een Dag, bleve hver i sit Embede indsatte af deres egen Farbroder Hr. Peter Brorson, Provst i Løe Herred, og legger ieg her Mærke til den rare Sielendhed: Tvende Brødre paa een Gang Studentere paa een Dag indviet til Præster, til Nabo: Præster i et Herred, i deres Fode:Egn, begge omsider Biskoper og endelig begge paa een Dag creerede Doctores Theologiæ. Da han i 14 Aar havde troelig arbejdet i Medolden, behagede det den Høysalige Kong Christian den Siette 1736 Dominica Rogare at lade Hr. Brorson prædike for sig i Slots Capellet til Kolding. Denne Prædiken behagede Hans Majestæt saa vel baade for hans opbyggelige Foredrag, som og for hans retskaffen Vandel i Christo, at Allerhøystsamme den 17de August kaldede ham til Stifts: Provst og Sognepræst til Frue Meenighed i Ribe.

Bliver Rec-
tor.

Præst.

Stifts-
provst.

Her tænkte nu Hr. Brorson at leve og døe; men vor Herre havde tiltænkt ham et vigtigere Embede. Hr. Christopher Mummé, gift med Elisabeth Ursin, en Datter af Jubel-Læreren Hr. Laurids Biörn, sad kun lidet over et Aar paa Aalsborg Bispe:Stoel,

da han døde 1737. Efter ham behagede det allerhøiſtbemeldte
 Hans Majestæt at udnævne vores Hr. Brorson den 25de Julii
 1737. Indvielsen til dette vigtige Embede skulde skee efter Sæd-
 vane i Kiøbenhavn's Frue Kirke, til hvilken Ende Hr. Brorson
 ved Michelsdag der indfandt sig; Men som Biskoppen i Kiøben-
 havn D. Christian Worm døde den 9de October, maatte han reys-
 se tilbage, og blev med Kongelig allernaadigste Tilladelse af Bi-
 skoppen i Ribe Hr. Matth. Ancherſen i Riber Domkirke indviet
 den 21de Søndag efter Trinitatis, som var den 10de November.
 Aar 1760 ved Jubel-Festen var han blandt de 14 værdige Can-
 didater ved Doctor-Promotionen, da han tillige med sin Bro-
 der Biskopen i Ribe blev af Doct. og Profess. Peder Rosenſtand
 Goische den 19de October creeret Doctor Theologiæ. Hans Dis-
 sputat ved denne Høitidelighed var de Amore Dei spontaneo. I
 Aaret 1766 var Hr. Doct. Brorson med ved vores allernaadigste
 Konges Høitidelige Salvings-Act allerunderdanigst at opvarte
 i Stedet for nybømtalte Biskop Wöldike, som for Alder og Svag-
 hed ey kunde være tilstæde: ved samme Tid han ogprædikede for
 det Kongelige Herſkab.

Han blev af særdeles Kongelig Naade i Aaret 1777 ved
 Skrivelse bekiendgiort, at Hans Majestæt havde allernaadigst
 tænkt paa at lette Embedets Byrde i den høye Alder, og unde
 ham en Medhjælper, den værdige Hr. Professor Studsgaard, der
 skulde gaae ham til Haande. — Han velsignede Kongen, og on-
 skede Hr. Doct. Studsgaard dertil Naade og Kraft af det Høye.

Han forrettede dog alle offentlige Forretninger selv, uagtet hans
 Adjuncti kierlige Tilbud, uden allene ved det sidste Landemodes
 Provste-Viesse. Hr. Procancel. Pontopidan udi Aanal. Eccl. Dan.

Slutter

skifter denne rare Biskops Historie saaledes: Er hat sein Aalsburgisches Amt mit so sorgfältiger Liebe und unermüdetem Fleiß geführet, daß alle, die der Kirchen Heil, auch ihm ein langes Leben, wünschen. Han naaede og et langt Liv, forinden han, efter nogle faa Dages Sengeliggende, nedlagde sin Bispe-Stav i Augusti Maaned 1778. Da han havde levet nesten 86 Aar, og tiend Hans Alder
og lange Ties
neste. i offentlige Embeder paa det gode men været Biskop i 4 Aar.

Selv af Stiftets Præster bare ham fra Bispe-Gaarden og biesatte ham i Budolphi Kirke, hvor hans betømmelige Eftermand Hr. Doct. Studsgaard holdte en rørende Lig-Prædiken. Dagen efter blev paa Skolen under Sorge-Musik holdt en latinisk Tale af nu værende Hr. Rector Gotschalck; Thi salig Hr. Justizråd og Rector Thestrup var Dagen for Biskopen begravet.

Salig Hr. Biskop Brorson var af en besynderlig Ventlighed og Sagmodighed, geleidet med den fløgeste Forsigtighed: han havde en mandig og rørende Veltalenhed; Men Dyden er sig selv den beste Lovtaler. — Paa hans Kobber-Stykke læses følgende.

Broderi facies memori tramittitur Ævo:

Heic qvanqvam videas plurima pauca vides

Digna Viri facies, qvam pingeret alter Apelles;

Munera sed mentis pingere nemo potest.

Han indgik 1723 den 17de Junihellig Egttefab med Antonette Margrete Riese, Syster til hans Broders Frue, og Datter af Jubel-Læveren, salig Hr. Christian Riese, Præst til Ager-skov. (See herefter hans Historie og Stamtafle.)

Ved hende blev han Fader til 12 Børn og saae 21 Børne-Børn. Hun blev ved ham Jubel-Brud den 17de Junii 1773,

A a a 3

hvile

hvilken rare Høytidelighed dette af Gud høyt velsignede Ægte-
 Par erindrede i Stillehed, overværende deres endnu levende Børn
 og Børne-Børn, som sees paa den hosføjede Stamtafle.

Hans trykte Skrifter ere følgende:

De Troendes sande Høytids Holdelse. En Prædiken paa første Paa-
 sffedag, trykt i Kiøbenhavn. 1752, 12.

Samling af Prædikener. Kiøbenhavn. 1756, 8.

De Igiensfødtes sande Længsel og dens Fordecke.

Ære og Herlighed for dem, som overvinde Lunkenhed, af Uabenbar.
 3, 21. Aalborg 1759, 8.

De Troendes daglige Trøst af den hellige Daab, over Texten Gal.
 3, 23. Aalborg 1760, 8.

Diff. de Amore Dei Spontaneo. Hafn. 1760, 4.

Guds egentlige Gave for de ret Bedende.

Skærtorsdags Prædikener. Kiøbh. 1762, 8.

Den forlorne Søn. Aalborg 1760, 8.

Offentlige Taler om de Salige. Aalborg, 8.

Erindring om Trykfejl:

Elde, Linte.

- 79 — 24. sommes, for samme. S. 84, L. 7, er udeladt Døb.
 102 — 10. Ligeledes bør udelades. S. 112, L. 24. hastig, for hæftig.
 116 — 10. som Jubel-Lærer, for: dog ikke som Jubel-Lærer.
 151 — 14. Den Gysl ved Hans Willunsen Londemann bliver retted, naar man efterseer Side 214.
 161 — 2. Moderne f. Moderne. S. 161, L. 11. faae f. faa, og saaledes mange Steder i Vogen. S. 168, L. 36, Thorlachson f. Thorleifsen.
 169 — 16. latinæ f. latine. 22, Polycarpy f. Polycarpi. 32, Conspillum f. Conspicillum. 170, 6. vor f. vors. 172, 8. Panctatii f. Pancreatii. 174, 28. 1544 f. 1584. 175, 4. Poncratii f. Pancreatii.
 175 — 12. havde f. have. 176, 3. om f. og. 178, 17. Hialtefföe f. Hialteffön. 181, 17. Vögiering for Vögtring.
 186 — 24. offverlös f. offerlös. 190, 6. bestyrkede f. bekyrtede.
 190 — 20. forvandlet f. fravendeb. 192, 22. Jonom f. Jonam.
 192 — 26. properansa Præfecto f. properansa Præfecto.
 202 — 24. thom f. thann. 204, 9 hvilken f. hvilke. 215, 8. Hingsted f. Hindested. 217, 10. mon f. men. var er udeladt.
 220 — 3. Storden f. Norden. 226, 27. trende f. fire.
 224 — 35. Hun f. han. 263, 35. Læs Provisor paa Apotheket i Slagelse.
 267 — 5. hans anden Frue f. hans tredje Frue.
 271 — 6. Viørgaard f. Nyomgaard. 280, 10. Kammer-Junker f. Kammerherre. 282, 2. Drogenes f. Dragenes. 15, han f. hun.
 283 — 24. Viskinde f. Viskinde. 289, 31. efter har fulgd fatted punctum.
 309 — 10. ulevet f. ulevet. 317, 1. Halsstorter f. Halsstorter.
 317 — 15. adibus f. ædibus. 322, 13 Spardeth f. Spandeth.
 328 — 22. conservatam f. conservatam. 334, 10. mistet f. mistede.
 340 — 8. ham f. han. 351, 12. efter det er de udeladt.
 361 — 17. Copel f. Capitel. 365, 15. Haut- f. Haut-Magazins.
 366 — 27. bestaae f. bestaer. 374, 20. Glyceriani f. Glyceriani.
 407 — 16. af f. at. 416, 8. havde for var. 10, Strindens f. Strindens.
 418 — 19. udtager f. udtagne. 422, 5. paa Haand f. paa egen Haand.
 428 — 14 og 28. han f. ham. 431, 15. trængende f. trængede.
 432 — 8. Lections f. Lectoris Embed. 25, nogle og sytten f. nogle og syttig; 435, 11. han anførte f. var anført.
 441 — 21. Officiis f. Officiis. 445, 10. exterior f. exterior.
 450 — 6. Rectoratet f. Rectoratet. 451, 12. selere f. filere.

Side, Linie.

- 455 — 22. optalede f. og talede. 36, 280 f. 080.
457 — 18 og 19. 1615 er sat, hvor 1613 skal staae.
459 — 21. Maswedelia f. Matchwedelia.
471 — 1. Kløbenhavn's f. Rjøge. 481, 15. sat for sad. og saaledes findes
Side 520, 521. 522. 526. samme Trokfepl.
482 — 9. i Ålborg f. til Ålborg. 490, 15. Jonfen f. Jonsens.
491 — 3. dees f. deres. 493, 12 og 13. Narte f. Nørfe.
497 — 16. nogle for nogle. 511, 24. er udeladt: Denne Inscription staa-
des ikke i Sal. Raadmand Tullins Skrifter's første Bind
blandt GravSkrifter p. 263: 321.
525 — 24. Opidtz f. Opitz. 527, 24. er udeladt Marginalen: Sans Ål-
ders og Embeds Aar.
528 — 1. 15 Capitel f. 17 Capitel.
536 — 17. Wigborgske f. Viborgske.
538 — 16. bleven f. blev.

Saa har jeg og fundet perfecta, plusquamperfecta og participia med t
for d, saasom: stillet f. stiled, foranstaltet, befriet, betalt, remitteret, fors-
nyet, nødsaget, høytæret, høytalffer, og m. f. som burde have d'i Enden.
Endelig vilde den gunstige Læser undskylde Distinctions-Tegnene, som hist og
her forekommer urigtige.

Giesing.

Register
til
Stamtavlerne
(Efterslægtstavlerne)
i
Christopher Giessing:
»Nye Samling af danske,
norske og islandske
Jubel-Lærere»,
1779-1786

Dansk Historisk Håndbogsforlag
Klintevej 25, DK-2800 Lyngby
Tlf. 02- 88 85 00

Register til stamtavlerne/Efterslægtstavlerne i Christopher Giessing: »Nye Samling af danske, norske og islandske Jubel-Lærere«, bind 1, bind 2, I. del, bind 2, II. del, og bind 3, I. del (det udkomne), 1779-86, reprodgives i løbet af efteråret 1978 af Dansk Historisk Håndbogsforlag.

Det alfabetiske register omfatter dels navnene på samtlige de slægter, hvor der i Giessing: Jubel-Lærere bringes en fuldstændig efterslægtstavle - samt - ved indgiftede slægter - dels de slægter, hvor der bringes omfattende efterslægt ud over et par generationer.

Registret er altså langt fra fuldstændigt og omfatter langt fra alle i værket nævnte eller omtalte personer eller slægter.

For tilladelsen til at benytte et af Landsarkivet for Nørrejylland udarbejdet register til efterslægtstavlerne, bringes hermed vor bedste tak. Da fortegnelsen er stærkt suppleret - bl.a. med alle de indgiftede slægter, hvor der bringes væsentlig efterslægt - påhviler ansvaret for eventuel fejl og mangler alene undertegnede.

Registret omfatter i alt 370 stamtavle-henvisninger til Giessings ovennævnte værk, der afsluttedes i 1786.

Der henvises til bind, del og side. Henvisningen 2-2-213 betyder således: bind 2, II. del, side 213, medens 1-271 angiver bind 1, side 271.

Henning Jensen

Abildgaard	2-2-271	Brink-Seidelin	2-2-301
Achton	2-2-184/193/197	Bruun	3-1-376/388
Allerup	1-467	Brygmann	2-1-320
Allesen	3-1-305	Brylow	2-1-320
Als	1-370	Brünnick(e)	3-1-242
Anchersen	2-1-264	Bryske	2-2-316
Arctander	3-1-364	Busch	2-2-214
Arff	2-1-186	Bytzow	2-2-132
		Bøfeke	2-2-75
Bachmann	2-2-292	Bøgh	2-2-292/306
Baden	3-1-297	Bøgvad	2-2-207
Bagger	2-1-30/38	Bøtcker	2-2-184
Balsløv	3-1-141/345		
Bang	3-1-116/120	Cederfeld	3-1-205
Barchmann	2-2-292	Coch	2-2-292
Barfod	2-2-292	Colbiørnsen	3-1-312
Bartholin	2-1-30	Collet	2-2-8
Bartholin	2-2-118/292	Collin	1-384
Bartholin	2-1-64	Colstrup	3-1-364
Becker	2-1-44	Cordsen	2-2-292
Benniche	2-1-320	Cruusberg	2-2-213
Benzon	1-268-285		
Benzon	2-1-30/130	Deichmann	2-1-234
Bentzon	1-271	Detmer	2-1-320
Bergen, von	2-1-115	Dietrichsen, de	2-1-116
Berregaard	3-1-257	Dorph	1-511
Berthelsen	3-1-204	Dorph	2-2-316/319
Bertouch	2-1-135	Dorschæus	2-1-264
Bering	2-2-292	Drejer	2-1-181
Bhie	1-328	Dumetius	2-2-124
Birch	2-2-292	Dyre	2-2-316
Bircherod	2-2-292	Dyssel	1-480
Bircherod	3-1-143		
Blix	2-2-316	Edinger	3-1-412
Blixenskiold	3-1-312	Egede	1-48
Boesen	2-2-316	Ehrenschild	2-2-74
Borch	2-1-264/280	Eichel-Bartholin	2-2-118
Borgen	2-1-264	Eidala-Æt	3-1-83
Borgen	3-1-214	Eilertz	2-1-264
Bornemann	3-1-408	Eilertz	3-1-389
Borrebye	2-2-292	Eller	2-1-46
Brabrand	3-1-171	Ernst	1-283
Braem	2-1-134	Essen, von	2-1-186/189
Braem	3-1-344		
Bredsdorff	3-1-141	Faber	2-1-264
Bresdorph	2-1-113/264	Faber	2-2-184/207
Brink	2-2-292/94	Faber	2-2-292
Brochmann	2-2-28	Fabricius	2-2-9
Brochmann	2-1-30	Fabricius-Tegnagel	3-1-376
Broberg	2-1-320	Falbe	3-1-313
Bromont	2-1-264	de Fine	3-1-304
Brorson	1-557	Finke	2-1-30
Brinck	3-1-173	Fischer	3-1-348
		Fischer	2-2-292

Flindt	3-1-230	Hersom	3-1-500
Folsach	2-1-264	Hinkeldei	2-2-292
Foss	1-260	Hiort	2-2-184
Foss	2-1-30/37	Hiort	3-1-264
Frankenau	3-1-273	Hoff	2-2-184/203
Frich	2-2-184/230	Hoffman	2-1-264
Friedenreich	1-274	Holberg	2-2-367
Friedlieb	2-2-124	Holck	2-1-320
Friis	2-1-264	Holm	3-1-256
Friis	2-2-184/219	Holm	3-1-257/264
Frost	2-1-320/325	Holmboe	3-1-348
Fuglede	3-1-305	Holmskjold	2-1-115
Fuiren	2-1-30/34	Holmsted	2-2-292
Fuiren	3-1-139	Holtermann	3-1-312
		Hoppe	3-1-388
Gamborg	2-1-108	Horn	2-1-30/44
Garboe	2-1-264/267	Horrebow	2-1-213
Garboe	2-1-320	Hvas	3-1-241
Gerner	1-332	Høling	2-2-292/309
Gersdorf	1-280		
Gisle	1-115	Jacobæus	1-260
Giødesen	1-260	Jessen	3-1-174
Glostrup	2-2-316	Junge, de	2-1-64/182
Gottschalck	2-1-264	Jülicher	1-283
Graah	3-1-368		
Gryner	2-2-316	Kaalund	1-286
Guldberg	3-1-162	Kaasbøll	2-2-366
Gyberg	2-2-292	Kalden	2-1-320
Gyldenaar	2-2-316	Kall	1-536
Gyldenpalm	3-1-313	Keutel	3-1-168
Gydensparre	2-1-32	Kingo	2-2-245
		Kisbye	2-2-292
Haasum	2-2-172	Koefoed	3-1-412
Hage	1-274	Knoff	2-2-74
Hagerup	3-1-312/333/365	Kraft	2-2-184
Hak	2-2-316	Kragelund	1-328
Hammer	2-2-79/316/321	Krog	1-384
Hammond	3-1-312	Krog	2-2-260
Hansen	2-1-320	Kullerup	2-2-184
Harboe	2-1-35/235	Kynde	1-557
Harboe	2-2-260/228	Kærup	2-2-292
Hasse	3-1-242	Kölichen	3-1-409
Hauch	3-1-150		
von Haven	2-2-132	Lacoppidan	2-2-184/216
Hee	3-1-273	Langballe	2-2-292/308
Heiberg	3-1-368	Langhorn	2-1-213
Heltzen	2-2-82	Larsson	1-261
Hemmer	1-277	Lassen	3-1-409
Hemmer, de	3-1-172	Lasson	3-1-388
Herrested	2-2-184	Laub	2-2-292
Hersleb	2-2-184/227	Laurberg	3-1-408
Hersleb	2-2-260		

Lauridsen	2-2-164	Pedersen	2-1-235
Lawson	3-1-147	Plate	2-2-316/322
Lehn	3-1-412	Pontoppidan	2-2-184/215
Lemming	2-1-350		
Lemvig	3-1-388		
Lerche	2-1-235	Qvislin	2-1-273
Leth	3-1-377	Qvislin	2-2-316
Lindenkrone	2-2-306	Qvistgaard	1-536
Lodberg	3-1-388		
Lous	2-2-292/296		
Lucoppidan	2-2-184	Rasmus	1-520
Lucoppidan	2-2-171	Rasmus	2-2-292
Luja	2-1-111	Randulf	1-370
Lyngbye	3-1-377	Rasch	2-1-42
Luxdorph	2-2-292	Rasch	2-2-316/318
Løvenørn	1-260	Rehling	1-536
		Rejersen	1-262
May	3-1-344	Rejersen	2-1-344
Mecken	2-1-264	Reiqvin	2-2-316
Michelbecker	3-1-412	Rennemann	2-1-320/324
Miltzow	2-1-39	Rommel	2-2-244
Monrad	3-1-138/197	Rosenberg	2-2-82
Mossenkrone	3-1-312	Rosenmeijer	2-1-234
Motzfeld	3-1-344	Rosenørn	1-260
Mule	2-1-129/133/279	Rosenstand Goische	1-260
Mumme	3-1-257	Rosted	2-1-344
Munthe	2-2-316	Runge	3-1-273
Munthe	2-2-323/366		
Muus	2-1-309	Saabye	3-1-348
Müller	2-1-264	Sand	2-2-79/325
Møller	2-2-292	von Sand	2-2-316
		Scavenius	1-260
Nannestad	1-551	Schade	2-1-180/183
Nansen	2-1-234	Schebye	2-2-184
Nellemann	2-1-114	Schielderup	2-1-39
Nold	2-1-184	Schiøtt	3-1-273
Nyeholm	2-1-234	Schnell	3-1-241
Nyrop	2-2-184	Schreuder	2-1-40
Næve	3-1-257	Schrøder	2-1-114/234
		Schrødersee	2-1-114
Offenhuus	1-285	Schultz	3-1-152
Olivarius	3-1-304	Schumacher	2-1-344
Olrik	2-1-213	Schumacher	3-1-344
Opitzius	2-2-292	Schytte	3-1-273
Orm	1-115	Schøller	2-2-292
Orslef	2-2-292	Secker	2-1-264/275
Ostenfeld	3-1-256	Seerup	2-1-339
		Seidelin	2-2-292
Paludan	2-1-344	Sevel	2-1-316
Paludan	2-2-292/296	Sidelmand	2-2-292
		Skielderup	2-1-30
		Slange	3-1-256
		Sletting	2-2-366

Smith	2-2-366	Ullerup	2-1-320
Sommerfeld	1-384	Ursin	2-2-292
Spend	2-2-237	Ussing	2-1-264
Stampe	1-480		
Stampe	3-1-468		
Stemann	2-2-111	Wandal	2-1-320
Steensen, de	3-1-143	Wedege	1-480
Steenstrup	2-2-191	Wederkinch	3-1-148
Stoud	2-2-367	von Westen	3-1-304
Stoud	3-1-344	Westergaard	3-1-147
Stranger	2-2-316	Weyle	2-2-358
Stresow	3-1-484	Wichmann	2-2-292
Strøm	3-1-312	Widalin	2-2-46
Stub	3-1-312	Vigfus	1-115
Stöcken, v.	3-1-157	Wigand	3-1-412
Svane	2-1-23/30/36	Windekilde	2-1-320
Sveinbjørn	1-211	Windekilde	3-1-368
Svensson	3-1-422	Winding	1-264
Svitzer	2-2-250	Vinding	2-1-30
		With	1-370
		With	2-1-135
Tanke	2-2-316	Wivet	2-2-199
Taulov	2-1-102	Worm	2-1-30
Thestrup	1-480	Worsøe	2-2-292
Thoustrup	2-2-292	Wøldike	1-536
Thura	1-467		
Thygesen	3-1-207		
Top	2-1-320	Zeuthen	1-287/481
Torm	2-1-30/41/49/344	Zeuthen	2-1-320/326
Torp	3-1-348	Zeuthen	2-2-184/193
Trane	3-1-241	Zoega	3-1-408
Treschow	1-fortale 19		
Trojel	2-1-190/320		
Tuxen	1-346	Ørsted	1-370
Tuxen	2-2-284		
Tuxen	2-2-292		

Christopher Giessing: Nye Samling af danske, norske og islandske Jubel-Lærere (1779-86) + Gerh. Treschow: Danske Jubel-Lærere (1753), 5 bind på i alt 2248 sider + 43 ekstra tavler, reprodugives med eet bind hver anden måned fra oktober 1978. Favørpris pr. bind indtil 1. august 1978: kr. 178,- herefter pr. bind kr. 248,- + forsendelsesomkostninger og moms.

Hvad er en Jubel-Lærer ? - Det er en præst eller skolemand, som har virket mindst 50 år i et embede, og først Treschow siden Giessing satte sig for at efterspore alle sådanne, kendte jubel-lærere og at meddele, hvad man vidste om dem, deres liv, karriere og slægtsforhold, som regel såvel aner som efterslægt.

Giessing, der var kantor i Roskilde, står ubestridt som det 18. århundredes største publicist; hans i årene 1779-86 udgivne hovedværk "Danske, norske og islandske Jubel-Lærere" udgør en samling af biografier af gejstlige, der har tjent i over 50 år i embede, og indeholder i alt 104 genealogiske tabeller og slægtsregistre, der har bevaret dets værdi som en udtømmelig fundgrube lige til vor tid.

Med rette har H.F. Rørdam betegnet ham som grundlæggeren af det borgerlige slægtsstudium i Danmark.

Men som alle andre genealogiske 1700tals publikationer er der - det ved vi i dag - fejlkonstruktioner i flere af stamtavlernes ældste led, og værket er da også blevet til mere end 100 år før en moderne, centraliseret arkivordning blev indført. Kirkebøgerne lå - ligesom de fleste andre arkivalier - ved embederne, og Giessing har måttet skrive rundt til præsterne

for at samle oplysninger fra kirkebøgerne samt til de biograferede jubel-lærere og deres slægtninge. Men netop herved har værket stadiet en genealogisk værdi. Siden er nemlig flere af kirkebøgerne - brugt som kildemateriale i værket til de behandlede slægter - og de fleste gamle benyttede familiedokumenter gået tabt, men takket være Giessing - med samtidens øjne - helt fantastiske indsats, lever en del af disse dokumenters genealogiske indhold den dag i dag, benyttet og trykt i værket. Det, værket altså "taber" ved lejlighedsvis fejl i de ældste generationer af nogle af slægterne, er netop dets styrke i andre slægter, hvor de ældste generationer bygger på primært kildemateriale, som i dag må anses for tabt. Slægts- og lokalhistorikeren må derfor benytte værket - som al anden trykt litteratur - med kritisk opmærksomhed.

Værket er i dag yderst sjældent i bogantikvariatene og sidst set til kr. 4.900,-. Det samlede reprotryk af værket - der udkommer med et bind hver anden måned fra oktober 1978 - koster 890 kroner plus moms, indbundet i et pænt helbind, så måske er det også en god investering ?!

Gerhard Treschow, grundlæggeren af værket om "Danske Jubel-Lærere..." (1753).

POSTKORT

Undertegnede

Navn: _____

Stilling.: _____

Adresse: _____

Postnr.: _____

bestiller herved til særpris:

.....

underskrift

Reserveret postvæsenet

Postbesørges
ufrankeeret
i Norden
(Modtageren
betaler porto-
en).

Dansk Historisk Håndbogforlag 81

Forlagsredaktør
Henning Jensen
Klintevøj 25
2800 Lyngby

Genealogia TOXOTIANA.
SCHYTTE-Stammen.

Jacob Schytte af Løgstør.

- A) Mag. Ole J. Schytte, den første Rector ved Viborg Skole efter Reformationen indtil 1553. (v. Vindig Acad. Hafn. p. 25.) siden Præst til Graabrødre, 4 Sønner. B) Christen J. Schytte: den første Rector ved Odense Skole indtil 1551, (v. El. Naurii Orat. Valedict. p. 17.) C) Mads J. Schytte, Provst i Mars-Herred, og Præst til Brostrup og Anneper, for og efter Reformationen † 1551. efterlod 1 Søn.
- I) Anders Ol. Schytte, sin Faders Succesfor ved Graabrødre, † 1592. II) M. Peder O. Schytte (suspectus Calvinismi) Præst til Sunnerup, * Maren, Hr. Kiel Tranes Dotter i Sunnerup. III) Niels O. Schytte, Præst til Raaberup, † 1601. * Karen, Hr. Kiel Tranes Dotter. IV) Christen O. Schytte, Præst 1558. † Hammer, levede 1585. I) Christen M. Schytte, succed. Faderen, levede 1574. A. M. Niels Ch. Schytte, Faderens Succesfor, levede 1592.
- A) Anna Nielsd. Schytte, f. 1562 * Tøger Kielsen Trane, Capellan hos hendes Farbroder i Sunnerup. B) Anders N. Schytte den ældre, f. 1564, Præst til Schelum, levede 1652, og har formodentlig været Jubel-Lærer. C) Anders N. Schytte den yngre, f. 1565. Præst til Tostrup og Roum i Viborg Stift, * 1591 Maria Hr. Anderies Dotter i Hersom, havde 4re Børn. * 1599. Anna Hr. Jensens Dotter i Aggerstov † 1599, 11 Octob. * 1600 Maren, Hr. Jens Tranes Dotter af Laastrup, f. 1580. Moder til 13 Børn, blandt hvilke vare 5 Præster, som sees Tab. II. a) D. Anders N. Schytte, blev Doctor Medicinæ til Basel 1608, derefter Liv-Medicus hos Enke-Dronning Sophia paa Nykøbing Slot, hvor han † 1630, af Pest. b) D. Christen N. Schytte, f. 1587 † 1650. var 14 Aar udenlands, blev Doct. Medic. i Aalborg, Med. Provincial. og Canonicus i Viborg. * Jacobe Bentzen † 1629. * Margrethe, Borgem. Diderich Grubbes Dotter af Aalborg, f. 1609, † 1656. 4 Børn.
- Med første Hustru Maria Andersdotter vare: Oluf Schytte, f. 1592, 3 Maji. Magnus Schytte. Jacobus Schytte, og Johanna Schytte. Med tredje Hustru Maren Trane, vare foruden 5 Præster (Tab. II.) endnu 7 Børn som dede spæde og unge, ogsaa en Dotter, Dorthe Schytte, f. 1622, * M. Niels Jensen, Rector i Viborg ved Aar 1637. Efter hende fik han Sufanna, Biskop Wandals Dotter af Viborg, som blev Moder til M. Hans Wandal, Rector Theol. i Aarhus, og M. Predbiörn Wandal, Slots-Præst paa Antvorskov, siden i Corsøer.
- I) Hr. MADS SCHYTTE, f. 1632, 11 Sept. efter udenlands Reisen blev Sognepræst til Karbye 1657, Provst 1672. † 1708. Jubel-Lærer. * Johanna Jørgensdotter Nestved, hans Formands Dotter, † 1672. II) Jacobe Schytte, * Bagge L. Suur, Raadm. i Aalborg. III) Clara Elisab. Schytte, * en Præst paa Als. IV) Diderich Schytte, Præst 1679 til Tødse, var Provst, † 1718, * Sophia Nestved.
- A) Jörgen Madsen Schytte, f. 1666, † 1730, * Kirsten Pedersdotter. B) Karen Schytte, † 1697, * Christ. Christens, Friis, Provst og Præst til Boddum, havde 8 Børn. C) Johanna Schytte, * Christ. Nielsens Friis, hendes Faders Capellan † 1700. D) Jytte Schytte, * Christ. Christens, Friis, Pr. til Alsted. See Jubel-Lærer Friises Stamtafle.
- a) Mads Jørgensen Schytte. * i Kjøbenhavn. b) Jens Schytte, var Degn paa Mors, hans Søn Rasmus boer i Hamborg. c) Eiler Schytte, f. 1706, 1 Jan. †... * i Aalborg * af deres 5 Børn lever 2. d) Andreas Jørgensen Schytte, boede i Vester Als paa Mors, og blev meget gammel.
- Else Johanne Schytte, f. 1737, * Studiosus Keyser, † 1765. * Johann Hansen paa Vester Broe ved Kjøbenhavn. Jörgen Eileren Schytte, f. 1739, 27 Aug. er Collecteur ved Tallotteriet i Kjøbenhavn. * 1768 Elisabeth Mörch, † 1777. 2 Børn. * 1779 Sufanna Nichelmann, f. 1758, 31 Oct. 3 Sønner lever. Laurenze Hansen, f. 1772. Peter Schytte, f. 1769. Birgitte Schytte, f. 1773. Eiler Schytte, f. 1780. Frid. Schytte, f. 1731. Dider. Mörch Schytte, f. 1783. Friderich Langebeck til Østrupgaard, Secretair, f. 1759. Helene Jacobine Langebeck, f. 1766. * Lene Klarup Thye, f. 1758. først * Frid. Gram til Østrupgaard, Cancellie-R. f. 1727, † 1784, 7 Mart. Karen Gram, f. 1779. Anne Gram, f. 1780. Jacob Langebeck, f. 1785.

Tab. II. SCHIÖTT - Stammen.

Poul Anderfen Schytte, f. 1686, sin Faders Succesfor til Tostrup og Roum. * Agnete Behmann af Kjøbenhavn. Hun og Søsteren Lisbeth, omkom i Amalienborgs Ildbrand 1689. Havde 1 Søn.

- Baltzar Poulsen, f. 1677, han brugde ikke sit Stamme-Navn, hvilket hans Børn forandrede til Schiött, han blev en stor Negotiant i Kjøbenhavn, † 1744. * Else Maria Salling, hun var en Dotter af Urtekrammer Niels Sørensen Salling, som boede paa Kjøbmager-Gaden over 40 Aar i samme Huus, hvor hun blev fød, gift, og dede 1772, i hendes 92de Aar, og var Moder til 4 Børn.
- A) Niels Schiött, fød 1706, var Urtekrammer i Kjøbenhavn, nedlagde sin Handel og blev Justits-Raad, † 1774. * Antonette Bortmann, Søster til Justits-Raad Bortmann, og Moder til 2 Børn. * Christine Daldorph, Moder til 4 Børn. B) Agnete Schiött, f. 1709, † 1732. * Henning Ditlev Clausen, Hof-Chirurgus, Acoucheur og Operateur, †... havde 2 Sønner. C) Lyder Schiött, f. 1711, Assistent paa China, † 1749 ugift. D) Peder Nicolai Schiött, fød 1714, var Brngger og Cancellie-Raad i Kjøbenhavn, † 1767. * Martha Sophia Daldorph, f. . . . Søster til hans Broders Frue, Moder til 4 Børn.
- I) Lorentz Clausen, f. 1725, studerede Medicinen i Berlin og Leipzig, hvor han 1757 tog Doctor-Graden, kom hjem, blev Doctor Medicinæ, og Kongelig Hof-Medicus, † 1771. * Antonette Schiött, f. 1740, hun blev atter gift med Agent Claesen i Helsingøer, og med ham et Børn som lever. Hun † 1779. II) Baltzar Christian Clausen, f. 1731, Brngger i Kjøbenhavn. * Hedeveg Catharina Luchtrant, har 4 Børn. a) Agnete Cicilia Clausen, f. 1768. b) Christiana Maria Clausen, f. 1769. c) Henning Ditlev Clausen, f. 1771. d) Hedeveg Laurentze Clausen, f. 1772.
- I) Agnete Schiött, f. 1734, † 1779. 3 Børn. * Matthias Lunding, Conferents-Raad og Deputered i Admir. og Commissariats-Collegio. a) Niels Lunding, † b) Matthias Lunding. c) Antonia Elisa Petreja Lunding.
- III) Else Marie Schiött, f. 1735. * Nicolai Tikow, Brngger, † 1762. * Oluf Lund Bang, Conferents-Raad, Assesser i Højeste-Ret, Membrum i Cancellie-Collegio og General-Procurer, f. 1731, nobilitered 1777. a) Antonette Friderica Bang, f. 1774. b) Niels Bang, f. 1776. c) Baltzar Nicolai Bang, f. 1779.
- IV) Christian Diderich Schiött, f. 1739, er Etats-Raad og Casserer ved Tal-Lotteriet. * Engel Marie, Dotter af Stads-Hauptmand Jørgensen. a) Johann Schiött. b) Engel Marie Schiött. c) Christine Schiött.
- V) Baltzar Schiött, f. 1743, Justits-R. og Raadm. i Kjøbenhavn. * Anna Charlotta Margaretha Horn. Af 2 Børn lever 1 Dotter. Christina Schiött, f. 1773.
- VI) Friderich Schiött, f. 1748, er Kammer-Raad og Casserer ved den almindelig Enke-Casse. * Dorthe Mandix, Moder til 3 Børn. a) Christine Schiött, f. 1777. b) Eva Olivaria Schiött, f. 1780. c) Niels Schiött.
- I) Cathrine Marie Schiött, f. 1747, 15 Sept. * Olaus Baadh, Raadmand og Stads-Capitain i Kjøbenhavn. a) Elisabeth Magdalena Baadh, f. 1769, 24 Febr. b) Peter Nicolai Baadh, f. 1770, 9 April. c) Martha Sophia Baadh, f. 1771, 2 Junii. d) Alberth Gorhard Baadh, f. 1772, 29 Junii. e) Engelche Marie Baadh, f. 1774, 23 Martii. II) Baltzar Poulsen Schiött, f. 1748, 11 October. Cancellie-Secretair og Copiist i Danst Cancellie. * Margaretha Nissen, f. 1762, 31 Octob. a) Sophia Hedeveg Schiött, f. 1782. b) Peter Christian Lorentz Schiött, f. 1784. III) Martha Schiött, f. 1751, 26 Julii. * Johann Friderich Arensburg, Etats-Raad i Posen. a) Peter Friderich Arensburg. IV) Christian Schiött, f. 1750, 25 April, er ved den Kongelige Danque. * Ulrica Catharina Crufe, Dotter af Sal. Provst Crufe, f. 1758, 21 Julii. See Jubel-Lærer Bangs Slægt-Register.

Anders Nielsen Schytte (Toxotius) Præst til Løstrup og Roum, * Maren fr. Jens Tranes Dotter af Laastrup. Af hendes 13 Børn sees her 5 Præster.

- I) Christen Schytte, f. 1604, 9 Januar. var sin Faders Successor, † 1666. Af hans Børn vides 4.
- A) Henrich Schytte, var Kiebmænd i Skaane.
 B) Casten Schytte, succederede 1666 sin Fader.
 C) Hr. KNUD SCHYTTE, f. 1633, var Rector, Capellan, siden Sogne-Præst til Horne og Usdal, † 1713, Jubel-Lærer.
 D) Hr. ANDERS SCHYTTE, f. 1634, Collega, siden Præst til Lynge og Braabye, † 1716. Jubel-Lærer. * Elisabeth Knoph, hans Formands Enke, en Sønnes Dotter af Jubel-Lærer Knoph, (S. hans Stamtafle i dette Skrifts 2den Deel 2det Bind, p. 59. * 1691 Margaretha, Dotter af Bartholomæus Haagenfen, Raugmand i Norge. Moder til 4 Børn.
- I) Elisabeth Margrete Schytte, * Hans Schnabel, Præst til Wemmelof. Bartholomæus Byeberg, Præst til Stillinge. Børn af begge.
 II) Anna Cathrine Schytte, f. 1708, * 1728, † 1754. * CHRISTIAN PETER RUNGE, f. 1697, var Præst til Udbye, † 1776. Jubel-Lærer.
 III) Bartholomæus Christian Schytte, Præst 1720 til Terslev, † 1745. * Elle Maria Eggers. * Malene Cathrine de Falsen, Moder til 1 Søn.
 Bartholomæus Christian Schytte de Falsen, Lieutenant i Søe-Staten.
- IV) Kield Diderich Schytte, Raadmand i Corsør, f. 1695, † 1759. * Ursula Andersd. f. 1701, † 1751.
 a) Anders Schytte, var Capitain i Artilleriet, f. 1726, † 1763.
 b) Elias Bircheriis Schytte, f. 1731, lever i Helsingør 1786.
 c) Hans Bartholomæus Schytte, f. 1740, 20 Nov. er Provisor paa Salomons Apothek i Kiebenhavn.
- II) Hr. HANS SCHYTTE, f. 1605, blev 1628 Sogne-Præst til Pfannefiord paa Meen, † 1681. Jubel-Lærer. See Treschow, p. 324.
- A) Edel Nielsdotter Schytte, * Anders Matthiesen 1671, Hospitals-Pr. i Aalborg, † 1698. De gave 1000 Rdlr. til Hospitals-Præster, og 1000 Sldr. til Fattige. See Hofm. Fundat. T. IV.
 I) Wibeke Schytte, * Saxo Ascanius, Præst 1695 til Boddum, † 1733.
 a) Hr. OLUF ASCHANIUS, Faders Successor, † 1785. Jubel-Lærer.
 b) Mogens Ascanius, Klokker i Næstved.
 II) Jens Schytte, blev 1718 Præst til Terslev i Sieland, † 1755.
 * Abigael fr. Larses Dotter i Terslev. * Anna Margrethe Thode. Af hendes 13 Børn levede 7.
 a) Friderica Schytte, * Marquard Otzen, Degn.
 b) Poul Schytte, Bud ved Wartow.
 c) Christen Schytte, Student.
 d) Hieronymus Mathias Schytte, Lieutenant ved Infanteriet.
 e) Johannes Schytte, Student, nu Kongel. Landmaaler.
 f) N. Schytte, Huus-Tomsne hos Forvalter Hvid paa Terslevsgaard.
 g) Ulrica Augusta Schytte, * en Kiebmænd i Aalborg.
- III) Niels Schytte, Klokker i Helsingør, † 1753, 1773. * Florentine Kamp, †.
 a) And. Schytte, Capell. ved Nicolai Kirke i Kiebenhavn, † 1774. * Elle Kirstine Hiort. * Anna Johanna Alrød, af 3 lever 1 Søn. * Christiana Schultz, som overlevede hende med 4 Børn.
 b) Agnere Sophie Schytte. * Anders Nissen, 1746 Cantor og Collega ved Helsingørs, 1754 ved Frue Skole, † 1774.
 Florentine Nissen. Niels Nissen, studerer. Anna Johanna Nissen. Eliezer Nissen.
- III) Poul Schytte, f. 1706, blev Sogne-Pr. i Jylland. Tab. II. * Agnere Behmand af Kiebenh.
- IV) Niels Schytte, f. 1608, blev 1641 Præst til Westervig og Ugger. Af hans Børn vides 3.
 C) Knud N. Schytte, Præst 1773 til Sønderberg † 1705. * Maria Behmann.
 I) Anne Chr. Schytte, * ved Hertugens Hof i Holsteen.
 II) Jytte Schytte, † 1772, 82 * Henrich, Præst i Hierdy.
 III) N. Schytte, Pr. til Jebjerg i Salling, † * Cathrine Winther, Moder til 7 Børn.
 a) Jacob Schytte, Urtekræmmer, †.
 b) Knud Schytte, Fadersens Successor, †.
 c) Niels Schytte, † Student.
 d) Arnt Schytte, Degn i Borbjerg.
 e. f. g. Mariche, Cathrine, Marie Schytte.
 IV) Henrich Schytte, Degn i Jeberg, *.
 V) Samuel Schytte, Kiebm. i Holstebro. * Cathrine Winther, havde 1 Søn.
 Knud Sam. Schytte, Student.
 VI) Arnt Schytte, † Student.
 VII) Jens Schytte, Pr. 1714 til Hiardemaal, † 1723, * Wibeke N. uden Børn.
 VIII) Karen Knudsdotter Schytte, † 1762. 80 * Christen Thomæsen Hee, Præst 1705 til Sønderberg, 1723 Provst, † 1729. De havde 8 Børn.
 a) Thomas Hee, Præst til Borup og Hald, †. * Wibeke Hufeld, †. Af deres Børn var Christen Hee, Fadersens Successor.
 f) Mariche Hee, f. 1695, * Eric Christian Grave Hvas, Præst til Sønderberg, †. Deres 7 Børn er paa Hvas-Stammen p. 240.
- V) Kield And. Schytte, f. 1619, Præst til Kongsted 1652, siden Provst, † 1680, 4 Nov. en lærd Mand. * Abigael Hansdotter Nyeberg, † 1665. Af 10 Børn † 8. * Engelke Albertsd. Schouward, sad Enke efter ham i 41 Aar, † 1721. Af hendes 7 Børn † 3 spæde og unge.
 A) Sufanna K. Schytte, f. 1661, * M. Hans Muule, * M. Rasmus Blad, begge Præster til Carise, † 1695.
 a) Kield Christian Muule. b) Hans Muule.
 B) Hans Schytte, Collega ved Sorø, druknede 1681.
 C) Mag. ALBERT SCHYTTE, f. 1668, † 1744, var Rector og Præst i 50 Aar. Jubel-Lærer. * Anna Elisabeth Bernsdorner Suhr, hans Formands Hans Borchs Enke af Westrup. Af første Ægteskab 12 Børn. * Maren Lange, Raadmand Anders Rasmusen Langes Dotter af Roeskilde, f. 1713, * 1732, uden Børn. Hun fik 1747, Commerce-Raad Holst, som byggede Sukkerhuset i Roeskilde.
 D) Hieronymus Schytte, Coll. ved Sorø Skole, † 1698.
 E) Abigael Schytte, f. 1672, * 1708. †.
 * Forpagter Anders Jensen paa Windbyeholt, †.
 F) Dorthe Marie Schytte, f. 1759, * Peder Rasmusen Malling, Forvalter ved Julinge og Juulund.
 b) Christ. Hee, Prof. Phil. & Math. Justits-R. f. 1712 † 1782.
 c) Elisabeth Hee, † 1754, * Kiebmænd Breinholt i Holstebro.
 d) Knud Hee, Procurator i Næstved.
 e) Jørgen Hee, Hospitals-Degn i Randers, havde Børn.
 g) Agnere Hee, f. 1698. †. * Jørgen Jacobsen Wadum, Proprietair til Høstels, † 1745.
 Christen Hee Wadum, f. 1737, 20 Martii, Secretair og Inspecteur ved Wensenhuse, * Judite von der Lippe, † 1744. * 1774, 9 Sept. Margaretha Lange.

D. Jacobus Rungius, f. 1527, 15 Jul. i Pommern, blev Doctor Theologia, var i 47 Aar deels Professor Theologia til Grypswald, deels General-Inspector til Stargard, † 1595 Ngt-Aars-Dag. 3 Sønner.

- A) D. David Rungius, f. 1564 til Grypswald, blev 1594 Doctor Theologia i Wittenberg, hvor han stædse blev at prædike og disputere, 1595 Ephorus for de Churkyrkefælige Stipendiater, 1603 Inspector for den Chur-Sachsiske Prins Augustum, † 1604.
 B) Marcus Rungius, boede i Preetz. * Mariana Juul, af Juulernes Familie fra Apenrade, † 1617, 72. Havde 1 Søn.
 C) Alexander Rungius, Provst og Pastor til Gingst paa Rhgen, * Anna Kiennemann. Giertrud Runge † 1640. * Joachim Srefow, f. 1593, Diaconus i Gingst, 1620, Pastor til Rambien, 1623, † 1655.
- Marcus Marcusen Runge, f. 1588, efter udenlands Reise blev Rector 1610, Pastor til Gertorf 1619, † 1649. (v. Cimbr. Liter.) * 1614 Elisabeth Pedersdotter Bylle, af Alt-Wettenbek. Af hendes 4 Børn levede 3.
- I) Anna Runge, f. 1614, 23 Nov. * 1638, Wolfgang Rednitz, hendes Faders Capellan til Gertorf. Deres 5 Børn veed jeg ikke.
 II) Barbara Runge, f. 1617, 15 Nov. * 1639 Gottschalk Wagner, Pastor til Glemhude i Holsteen, havde 6 Børn som jeg en veed.
 III) M. Peter Runge, f. 1621, 2 Maji, Maq. 1644, sin Faders Successor til Gertorf, † 1695, 8 Oct. * 1649 Dorothea, ældste Dotter af Raadm. Daniel Bruns i Klostet, † 1696. Af 11 Børn veed jeg 1 Søn.
- A) Daniel Runge, f. 1645, 5 Junii, 1686 Amtskriver til Hytten, siden Ober-Forster i Laaland og Falster, † 1727, 7 Octob. * 1688 Margrete Olegaard, Dotter af Pastor Bruhns til Hoptrup i Hadersleb Amt, †. Moder til 3 Børn.
- I) Conrad Runge, f. 1689 i Næstved, succederede sin Fader som Ober-Forster, † 1747. Catharina Elisabeth Wodroff, Krigs-Commissair Wodroffsdotter, havde 1 Søn.
 a) Daniel Runge, f. 1722, Præst 1760 til Eringløv i Laaland, † 1774. 1747 Anna Catharina Ernst fra Østose, lever i Næstved med 2 Døttre.
- A) Margretha Maria Runge, † 1781, * Joh. Ernst de Frankenau, Præst til Esbønderup, † 1770.
 B) Bartholomæus Runge, f. 1739, † 1762, S. S. Ministerii Candidatus.
 C) Sophia Elisabeth Runge, f. 1739, 18 Aug. * Broder Thomas Svanstrup, f. 1728, er Consumptions-Inspecteur i Helsingør, af 17 Børn lever disse 4.
 a) Jacob Svanstrup, b) Lorentz Svanstrup. c) Peter Christian, Magdalena Sophia Svanstrup. Gartnersvend, f. 1762. f. 1769. f. 1773. f. 1777.
 D) Catharina Runge, f. 1744, † 1774. * Hans Ditzel, Provst i Øster Egisbørg, 8 Børn.
 a) Christian Peter Ditzel, f. 1762. b) Hans Ditzel, f. 1764. c) Matthias Ditzel, f. 1773, er Styrmænd paa China. Farversvend. studerer.
 d) Bartholomæus Ditzel, f. 1768, lærer Urtekræm.
 e) Daniel Runge, f. 1775, studerer.
 f) Johan Ernst Ditzel, f. 1771.
 g) Anna Catharina Ditzel f. 1766.
 h) Ellen Ditzel, f. 1769.
- E) Andreas Runge, f. 1735, 22 Maji, tiende i 7 Aar ved Peinen hos Cancellie-R. og Deg. Skr. Jacobsen i Wordingbora, 1 Aar Amtsfors. Loulon i Friderichsb. derefter i det Astatiske Comp. Tieneste ved Handelen 25 Aar, gjorde 11 lykkelige, men 1 ulykkelig Rejse paa China med Skibet Prins Friderich, som med Gods og alt blev forloret paa Tidserne i Kattegat, Ratten Kl. 12, d. 1 Jan. 1769. Han og de øvrige retirerede sig paa Klipperne 4 Mile fra Gottenborg beliggende, hvor de maatte i 3 Nætter og Dage opholde sig under aaben Himmel, han tog 1785 Afked fra Compagniets Tieneste som Super-Cargo. * Anna Catharina Geis, Dotter af den Kongl. Gartner ved Friderichsborg (S. Jubel-Lærer Bisfop Kraglunds Stamtafle i dette Skrifts 1ste Deel). f. 1740, 11 Dec. † 1776, 12 Martii. Af hendes 3 Børn lever 2.
 Anna Catharina Runge, f. 1769, 18 Octob. Johan Georg Ernst Runge, f. 1774, 26 Maji.
- III) Sophia Amalia Runge, f. 1690, 6 Mart. * 1707, 4 Jul. †. efterlod 3 Børn. Friderich Frank de Frankenau, Doct. Med. Profess. P. O. Assessor i Consistorio og Høfets-Ret, f. 1669, 28 Aug. † 1732, 7 Maji. Hans Epitaph. er i Frue Kirke.
 A) Johanna Ernst de Frankenau, f. 1719, † 1770, Pr. til Esbønderup og Nædeboe. * Marg. Marie Runge, f. 1731, 23 Nov. † 1781, Jan. i Steenløse, havde 1 Søn.
 a) Georg Friderich de Frankenau, f. 1750, † 1771 Student.
 B) Conrad de Frankenau, f. 1721, † 1746 i Wien som Kongel. Legations-Secretair.
 C) Friderich Christian de Frankenau, Etats-Raad, Føds-Inspecteur, f. 1724, † 1784. * Maren, Cammer-Raad Paus Dotter. 2 Børn * Frelen Falk. 3 Børn.
 a) Friderich Ernst de Frankenau, f. 1772, er Studios. Juris.
 c) Anna Elisabeth de Frankenau, f. 1772. f. 1767, er Studios. Juris.
 d) Maria Amalia de Frankenau, f. 1773.
 b) Rasmus de Frankenau, f. 1768, er Stud. Medicinæ.
 e) Friderica Cathar. de Frankenau, f. 1774.

Mag. Envold Nielsen Randulf, Dom-Provst og Sognepræst i Roeskilde, Canonicus og Senior Capituli, f. 1597, 18 Febr. † 1666, 11 Maji.
• Bente Rasmusdotter, g. 1628. † 1673. Moder til 5 Børn.

Doct. NIELS RANDULF, f. 1630, 20 Aug. Deponerede fra Roeskilde 1648, reiste udenlands i 7 Aar, blev Magister 1657. Sognepræst i Kjøge 1661. Provst over Ramsø Herred 1662. Sognepræst til H. O. R. i Kjøbenhavn 1665. Samme Aar Biskop i Bergen. † 1711, 14 Maji.

Mette Pedersdotter, (Dotter af den Kjøbenhavnske Borgemeister Peder Pedersen, og Søster til Professor Rasmus Brochmanns Frue.) † 1679. Moder til 5 Børn.

Dorthe Cathrine (Dotter af Biskop D. Hans Wandal og Fr. Anna Cathrine Winstrup, som var Dotter af D. Peder Winstrup, Biskop i Slaane.) † 1708. Moder til 5 Børn.

Rasmus Randulf, f. 1632, 24 Junii. Deponerede fra Roeskilde 1648, reiste udenlands med sin Broder i 7 Aar, blev Raadmand i Malmø 1657, tog derfra Afsked 1660. Blev landsdommer i Lolland og Falster 1661. † 1671, 8 Aug. i Kjøbenhavn, men begravet i Roeskilde.

Magdalens, Borgemeister Everd Wildfangs af Malmø og Giorild Fadersdotters Dotter. † 1723 i Aarhus, g. 80 Aar. Af 4 levede 3 Børn:

Bente Randulf, f. 1662, 16 Dec. † 1699.
• Jacob Knob, Amtsforvalter i Aarhus, † 1696.

Rasmus Knob, lieutenant i Norge. † ugift.
Giorild Knob, f. 1684, 23 Martii. † 1702 ugift.

Karen Knob, f. 1682, 23 Maji. † 1750, 1 Apr.

Oluf Worm, Assessor Consist. Lect. Theolog. i Aarhus, f. 1672, 17 Julii. † 1743, 16 Martii. Af deres 7 Børn levede 2:

- 1. Jens Worm, Justitsraad, Prof. Philos. og Rektor ved Aarhus Skole, f. 1716, 24 Aug.
• Anna Müller, Enke af Hr. Greg. Bruun i Giærd og Krigsraad Niels Langballe i Aarhus.
2. Margrethe Benedikte Worm, f. 1726, 12 Febr.
• Hr. Christ. Bagge, Provst over Mols Herred og Sognepræst til Tved.

Bente Randulf, f. 1629. * 1651. * 1655.
• M. Peder Schvendi, Sacristanus Capituli Roeskild, † 1652. g. 30.
• Joh. Ebeling, Medic. & Philos. Doctor. † 1665. g. 43. 4 Børn.

a) Peder Schvendi Ebeling, f. 1656. Medic Doctor & Poliater Roeskild, promoverede 1685, 26 Sept.

b) Antonius Ebeling, Alumn. Colleg. Med. 1697.

c) Joh. Ebeling, promoverede 1692, 7 Dec. blev 1693 Medicus Provinc. i Aarhus. † 1706. ugift.

d) Envold Ebeling, f. 1663.

Evert Randulf, f. 1664. blev Tølder i Bergen, druknede imellem Kjøbenhavn og Bergen.

Envold Randulf, Amtsforvalter i Aarhus 1696. † 1704, 6 Apr. g. 38.

Cathrine Fogh, (Dotter af Kjøbenhavns Borgemeister Jørgen Fogh og Cathrine Schumacher, Søster til Griffenfeld,) kom i andet Ægteskab med Admiral Wilster, og med ham avlede Jørgen Wilster til Nopmgaard.

Ellen Randulf, f. 1635, 2 Nov. † 1705. Anna Randulf, f. 39, 28 Jul. † 1642, 24 Aug.

M. Ivar Eilertsen Schöler, f. 1610. Lector Philos. Roeskild. og Canonic. † 1654. havde 1 Dotter.

M. Eschild Lauridsen Dalhuus, Lect. Theol. og Prof. Philos. Roeskild. Canon. Assess. Conf. † 1688.

Anna Ivarsdotter Schöler, * Peder Nielsen Als, f. 1659 i Kjøbenhavn, blev Oeconomus og Forstander paa Hertussholm, siden Forpagter ved Bierbygaard, Gunnerved etc. endelig Fransk Sprogmeester ved Søetadletterne, † 1711 i Kjøbenhavn. Deres ældste Søn

Caspar Johan Als, (opkaldet efter Geheimeraad Caspar Schöler og Frue) f. paa Hertussholm 1680. Først Bogbinder i Horsens, siden Laquerer i Kjøbenhavn, og excellerede denne Konst. † 1762 i August.

Maria Margrethe Zeuthen, Moder til 3 Børn.

1) Ivar Als, f. 1721. Baccalaureus Philos. derefter Aeteur, og tilsidt Inspektor ved den Kongelige Danske Skueplads. † 1770, 3 Aug.

Anna Nielsdotter Hulman, f. 1724. † 1761, 3 Nov. Deres 3 Børn ere Else Als, Marianna Als, Carolina Als.

2) Peder Als, Kongelig Hof- Historie- og Portrait- Skildrer, Professor ved det Kongelige Konsters Academie, Medlem af det Paveelige Konsters Acad. Clementine i Bologna, var meget berømt blandt Danske og Udenlandske. † 1776 ugift.

3) Anna Maria Als, * * Østrup, Laquerer og Forgylter, Sidsmægtig Byfing paa General Krigs- Commissair Clausens Bænk. De har 2 Børn.

b) Lisbeth Eschildsdotter Dalhuus, f. 1661. * Falle Pederfen til Østrupsgaard. Hun var Moder til Conferentsraad Envold de Falsen, som blev 1729 Raadmand, og 1743 Borgemeister i Kjøbenhavn, 1758 nobiliteteret. † 1761. begravet i Roeskilde.

c) Bente Dalhuus, f. 1664. * M. Hans Tausen, Pr. til St. Jørgens og Ibs ved Roeskilde. † 1729.

d) Envold Dalhuus, f. 1671, Magist. Philos.

e) Ellen Dalhuus, f. 1773.

Envold Randulf, Student, † udenlands.
(Margrethe Randulf, * M. Peder Harboe, Præst til Sælle. M. Peder Finde, Præst til Eidsfjord. (See Jubel- Læter Findes Stam- Tavle.

Udi første Ægteskab var 9 Børn, som sees paa Harboes Stam- Tavle, blandt hvilke var

Dorthe Cathrine Harboe, † ...
• Hr. Niels Hertzberg, Sognepræst til Graabroder i Viborg, siden til Jindaas, † 1764. Af deres Børn er Hr. Peder Harboe Hertzberg, Faderens Successor.

Anna Finde, * Hr. Sigvard Brarup, Pr. til Rind.

Hr. Niels Randulf Witth, f. 1720, 5 Julii. Capellan p. p. til Taarneby paa Amager 1750. Resid. Capell 1757. Sognepræst ibid. 1761.
• 1750. Anna Maria Bering. Af 7 Børn lever 4.

Hr. Foch Christian Witth, residerende Capellan hos sin Fader.
Jens Jacob Witth, Candidat. Juris.
Anna Catharina Witth.
Diderica Christiana Witth.

Elisabeth Randulf, † 1734.
• M. Søren Glud, Stifts- provst. (S. Jubel- Læter i Roeskilde. Gluds Stam- Tavle.)
• M. Laur. Lech, Provst og Sognepræst i Solding. † 1746 uden Børn.

Mette Lintrup. * General- Major Nörk, Birgithe Lintrup, † 1756.
• M. Hans Buch, Pr. i Roeskilde. † 1751 Advent Søndag. En Dotter.

Maria Buch, * 1752. Ferdinand Anthon Broe, Forpagter paa Soree store Ladegaard, † 1755.

Maria Randulf, † 1754.
• Samuel Bugge, Provst og Pr. til Leganger.

Bente Maria Bugge.
• Jacob Hersleb, Provst og Pr. til Dronøe.

Jubel- Læter.
Hans Stam- Tavle herester.

Barbara Albertina Witth, Enke efter Faderens Successor,
• M. Christian Ørsted, † 1761. Sognepræst til St. Peders Kirke i Slagelse, og Slotspræst til Antvorskov.

Jacob Albert Ørsted, S. Minist. Candidatus.
Søren Christian Ørsted, Apotheker i Rudstøbing.
Engelcke Cathrine Ørsted og Anna Benedikte Ørsted, begge ugifte.

Hr. Johann Randulf, Consistorial- Raad, Provst og Pr. til Næree.

Sophia Randulf, Moder til 2 i Børn.

M. Raphael Lund, Jubel- Læter. (See Treschow, p. 237.

Fochardine Witth, f. 1730. efter Faderens Død, lever ugift.
Dorothea Catharina Witth, † ugift.
Helena Elisabeth Witth, † Barn.

Bente Randulf, ...
• Ditlef Jensen Lucopidan, Stifts- Provst i Bergen. † 1690.

Anna Cathr. Benedikte Randulf, † 1759.
• Foch Albertsen Witth, † 1729. Sognepræst i Slagelse. 3 Børn. De Witther stamme fra Holland.

Handwritten notes in the right margin, including names like 'Bente Randulf', 'Ditlef Jensen Lucopidan', and dates like '1720', '1759', '1761', '1768', '1781', '1791', '1792', '1793', '1794', '1795', '1796', '1797', '1798', '1799', '1800', '1801', '1802', '1803', '1804', '1805', '1806', '1807', '1808', '1809', '1810', '1811', '1812', '1813', '1814', '1815', '1816', '1817', '1818', '1819', '1820', '1821', '1822', '1823', '1824', '1825', '1826', '1827', '1828', '1829', '1830', '1831', '1832', '1833', '1834', '1835', '1836', '1837', '1838', '1839', '1840', '1841', '1842', '1843', '1844', '1845', '1846', '1847', '1848', '1849', '1850', '1851', '1852', '1853', '1854', '1855', '1856', '1857', '1858', '1859', '1860', '1861', '1862', '1863', '1864', '1865', '1866', '1867', '1868', '1869', '1870', '1871', '1872', '1873', '1874', '1875', '1876', '1877', '1878', '1879', '1880', '1881', '1882', '1883', '1884', '1885', '1886', '1887', '1888', '1889', '1890', '1891', '1892', '1893', '1894', '1895', '1896', '1897', '1898', '1899', '1900', '1901', '1902', '1903', '1904', '1905', '1906', '1907', '1908', '1909', '1910', '1911', '1912', '1913', '1914', '1915', '1916', '1917', '1918', '1919', '1920', '1921', '1922', '1923', '1924', '1925', '1926', '1927', '1928', '1929', '1930', '1931', '1932', '1933', '1934', '1935', '1936', '1937', '1938', '1939', '1940', '1941', '1942', '1943', '1944', '1945', '1946', '1947', '1948', '1949', '1950', '1951', '1952', '1953', '1954', '1955', '1956', '1957', '1958', '1959', '1960', '1961', '1962', '1963', '1964', '1965', '1966', '1967', '1968', '1969', '1970', '1971', '1972', '1973', '1974', '1975', '1976', '1977', '1978', '1979', '1980', '1981', '1982', '1983', '1984', '1985', '1986', '1987', '1988', '1989', '1990', '1991', '1992', '1993', '1994', '1995', '1996', '1997', '1998', '1999', '2000', '2001', '2002', '2003', '2004', '2005', '2006', '2007', '2008', '2009', '2010', '2011', '2012', '2013', '2014', '2015', '2016', '2017', '2018', '2019', '2020', '2021', '2022', '2023', '2024', '2025', '2026', '2027', '2028', '2029', '2030', '2031', '2032', '2033', '2034', '2035', '2036', '2037', '2038', '2039', '2040', '2041', '2042', '2043', '2044', '2045', '2046', '2047', '2048', '2049', '2050', '2051', '2052', '2053', '2054', '2055', '2056', '2057', '2058', '2059', '2060', '2061', '2062', '2063', '2064', '2065', '2066', '2067', '2068', '2069', '2070', '2071', '2072', '2073', '2074', '2075', '2076', '2077', '2078', '2079', '2080', '2081', '2082', '2083', '2084', '2085', '2086', '2087', '2088', '2089', '2090', '2091', '2092', '2093', '2094', '2095', '2096', '2097', '2098', '2099', '2100', '2101', '2102', '2103', '2104', '2105', '2106', '2107', '2108', '2109', '2110', '2111', '2112', '2113', '2114', '2115', '2116', '2117', '2118', '2119', '2120', '2121', '2122', '2123', '2124', '2125', '2126', '2127', '2128', '2129', '2130', '2131', '2132', '2133', '2134', '2135', '2136', '2137', '2138', '2139', '2140', '2141', '2142', '2143', '2144', '2145', '2146', '2147', '2148', '2149', '2150', '2151', '2152', '2153', '2154', '2155', '2156', '2157', '2158', '2159', '2160', '2161', '2162', '2163', '2164', '2165', '2166', '2167', '2168', '2169', '2170', '2171', '2172', '2173', '2174', '2175', '2176', '2177', '2178', '2179', '2180', '2181', '2182', '2183', '2184', '2185', '2186', '2187', '2188', '2189', '2190', '2191', '2192', '2193', '2194', '2195', '2196', '2197', '2198', '2199', '2200', '2201', '2202', '2203', '2204', '2205', '2206', '2207', '2208', '2209', '2210', '2211', '2212', '2213', '2214', '2215', '2216', '2217', '2218', '2219', '2220', '2221', '2222', '2223', '2224', '2225', '2226', '2227', '2228', '2229', '2230', '2231', '2232', '2233', '2234', '2235', '2236', '2237', '2238', '2239', '2240', '2241', '2242', '2243', '2244', '2245', '2246', '2247', '2248', '2249', '2250', '2251', '2252', '2253', '2254', '2255', '2256', '2257', '2258', '2259', '2260', '2261', '2262', '2263', '2264', '2265', '2266', '2267', '2268', '2269', '2270', '2271', '2272', '2273', '2274', '2275', '2276', '2277', '2278', '2279', '2280', '2281', '2282', '2283', '2284', '2285', '2286', '2287', '2288', '2289', '2290', '2291', '2292', '2293', '2294', '2295', '2296', '2297', '2298', '2299', '2300', '2301', '2302', '2303', '2304', '2305', '2306', '2307', '2308', '2309', '2310', '2311', '2312', '2313', '2314', '2315', '2316', '2317', '2318', '2319', '2320', '2321', '2322', '2323', '2324', '2325', '2326', '2327', '2328', '2329', '2330', '2331', '2332', '2333', '2334', '2335', '2336', '2337', '2338', '2339', '2340', '2341', '2342', '2343', '2344', '2345', '2346', '2347', '2348', '2349', '2350', '2351', '2352', '2353', '2354', '2355', '2356', '2357', '2358', '2359', '2360', '2361', '2362', '2363', '2364', '2365', '2366', '2367', '2368', '2369', '2370', '2371', '2372', '2373', '2374', '2375', '2376', '2377', '2378', '2379', '2380', '2381', '2382', '2383', '2384', '2385', '2386', '2387', '2388', '2389', '2390', '2391', '2392', '2393', '2394', '2395', '2396', '2397', '2398', '2399', '2400', '2401', '2402', '2403', '2404', '2405', '2406', '2407', '2408', '2409', '2410', '2411', '2412', '2413', '2414', '2415', '2416', '2417', '2418', '2419', '2420', '2421', '2422', '2423', '2424', '2425', '2426', '2427', '2428', '2429', '2430', '2431', '2432', '2433', '2434', '2435', '2436', '2437', '2438', '2439', '2440', '2441', '2442', '2443', '2444', '2445', '2446', '2447', '2448', '2449', '2450', '2451', '2452', '2453', '2454', '2455', '2456', '2457', '2458', '2459', '2460', '2461', '2462', '2463', '2464', '2465', '2466', '2467', '2468', '2469', '2470', '2471', '2472', '2473', '2474', '2475', '2476', '2477', '2478', '2479', '2480', '2481', '2482', '2483', '2484', '2485', '2486', '2487', '2488', '2489', '2490', '2491', '2492', '2493', '2494', '2495', '2496', '2497', '2498', '2499', '2500', '2501', '2502', '2503', '2504', '2505', '2506', '2507', '2508', '2509', '2510', '2511', '2512', '2513', '2514', '2515', '2516', '2517', '2518', '2519', '2520', '2521', '2522', '2523', '2524', '2525', '2526', '2527', '2528', '2529', '2530', '2531', '2532', '2533', '2534', '2535', '2536', '2537', '2538', '2539', '2540', '2541', '2542', '2543', '2544', '2545', '2546', '2547', '2548', '2549', '2550', '2551', '2552', '2553', '2554', '2555', '2556', '2557', '2558', '2559', '2560', '2561', '2562', '2563', '2564', '2565', '2566', '2567', '2568', '2569', '2570', '2571', '2572', '2573', '2574', '2575', '2576', '2577', '2578', '2579', '2580', '2581', '2582', '2583', '2584', '2585', '2586', '2587', '2588', '2589', '2590', '2591', '2592', '2593', '2594', '2595', '2596', '2597', '2598', '2599', '2600', '2601', '2602', '2603', '2604', '2605', '2606', '2607', '2608', '2609', '2610', '2611', '2612', '2613', '2614', '2615', '2616', '2617', '2618', '2619', '2620', '2621', '2622', '2623', '2624', '2625', '2626', '2627', '2628', '2629', '2630', '2631', '2632', '2633', '2634', '2635', '2636', '2637', '2638', '2639', '2640', '2641', '2642', '2643', '2644', '2645', '2646', '2647', '2648', '2649', '2650', '2651', '2652', '2653', '2654', '2655', '2656', '2657', '2658', '2659', '2660', '2661', '2662', '2663', '2664', '2665', '2666', '2667', '2668', '2669', '2670', '2671', '2672', '2673', '2674', '2675', '2676', '2677', '2678', '2679', '2680', '2681', '2682', '2683', '2684', '2685', '2686', '2687', '2688', '2689', '2690', '2691', '2692', '2693', '2694', '2695', '2696', '2697', '2698', '2699', '2700', '2701', '2702', '2703', '2704', '2705', '2706', '2707', '2708', '2709', '2710', '2711', '2712', '2713', '2714', '2715', '2716', '2717', '2718', '2719', '2720', '2721', '2722', '2723', '2724', '2725', '2726', '2727', '2728', '2729', '2730', '2731', '2732', '2733', '2734', '2735', '2736', '2737', '2738', '2739', '2740', '2741', '2742', '2743', '2744', '2745', '2746', '2747', '2748', '2749', '2750', '2751', '2752', '2753', '2754', '2755', '2756', '2757', '2758', '2759', '2760', '2761', '2762', '2763', '2764', '2765', '2766', '2767', '2768', '2769', '2770', '2771', '2772', '2773', '2774', '2775', '2776', '2777', '2778', '2779', '2780', '2781', '2782', '2783', '2784', '2785', '2786', '2787', '2788', '2789', '2790', '2791', '2792', '2793', '2794', '2795', '2796', '2797', '2798', '2799', '2800', '2801', '2802', '2803', '2804', '2805', '2806', '2807', '2808', '2809', '2810', '2811', '2812', '2813', '2814', '2815', '2816', '2817', '2818', '2819', '2820', '2821', '2822', '2823', '2824', '2825', '2826', '2827', '2828', '2829', '2830', '2831', '2832', '2833', '2834', '2835', '2836', '2837', '2838', '2839', '2840', '2841', '2842', '2843', '2844', '2845', '2846', '2847', '2848', '2849', '2850', '2851', '2852', '2853', '2854', '2855', '2856', '2857', '2858', '2859', '2860', '2861', '2862', '2863', '2864', '2865', '2866', '2867', '2868', '2869', '2870', '2871', '2872', '2873', '2874', '2875', '2876', '2877', '2878', '2879', '2880', '2881', '2882', '2883', '2884', '2885', '2886', '2887', '2888', '2889', '2890', '2891', '2892', '2893', '2894', '2895', '2896', '2897', '2898', '2899', '2900', '2901', '2902', '2903', '2904', '2905', '2906', '2907', '2908', '2909', '2910', '2911', '2912', '2913', '2914', '2915', '2916', '2917', '2918', '2919', '2920', '2921', '2922', '2923', '2924', '2925', '2926', '2927', '2928', '2929', '2930', '2931', '2932', '2933', '2934', '2935', '2936', '2937', '2938', '2939', '2940', '2941', '2942', '2943', '2944', '2945', '2946', '2947', '2948', '2949', '2950', '2951', '2952', '2953', '2954', '2955', '2956', '2957', '2958', '2959', '2960', '2961', '2962', '2963', '2964', '2965', '2966', '2967', '2968', '2969', '2970', '2971', '2972', '2973', '2974', '2975', '2976', '2977', '2978', '2979', '2980', '2981', '2982', '2983', '2984', '2985', '2986', '2987', '2988', '2989', '2990', '2991', '2992', '2993', '2994', '2995', '2996', '2997', '2998', '2999', '3000', '3001', '3002', '3003', '3004', '3005', '3006', '3007', '3008', '3009', '3010', '3011', '3012', '3013', '3014', '3015', '3016', '3017', '3018', '3019', '3020', '3021', '3022', '3023', '3024', '3025', '3026', '3027', '3028', '3029', '3030', '3031', '3032', '3033', '3034', '3035', '3036', '3037', '3038', '3039', '3040', '3041', '3042', '3043', '3044', '3045', '3046', '3047', '3048', '3049', '3050', '3051', '3052', '3053', '3054', '3055', '3056', '3057', '3058', '3059', '3060', '3061', '3062', '3063', '3064', '3065', '3066', '3067', '3068', '3069', '3070', '3071', '3072', '3073', '3074', '3075', '30

Christen Krog,
 Han var Munk i Hammer paa Hedemarken. Ved Reformationstiden gik han af Klosteret, drog til Kiøbenhavn, og vnder Doct. Peder Palladii Information blev befordret at være den første Lector Theologiæ i Opsloe, og Canonicus: (han findes ei i Alb. Thuras Idea Hist. Lit. Danor. p. 85.) var giort, og af hans Børn ved man kunns at anføre
 Hr. NIELS KROG, Jubel-lærer.
 Han blev Sognepræst til Berg, Rocche og Affach i Aggerhuus Stift, blev og Provst i Nedre Borgeshjells Provstie. Han gjorde sin sidste Prædiken da han var 92 Aar, blev ført syg af Kirken, og derefter sengeliggende til imod sit 100de Aar. † 1665. * Anna Olufsdatter. Af deres mange kan man kunns anføre 3 Børn:

Mag. NIELS KROG, f. 1615, 20 Dec. blev Decanus Commun. Regiæ Hafn. Rector i Marhuus, Canonicus Capit. og Præst til Nabye. † 1685. Jubel-lærer.
 * Cilia (see Jubel-lærer Blichfelds Stam-Tavle) † 1661. Af 8 levede 4 Børn.
 * Giertrud (Enke af Borgemeister Christen Jensen i Marhuus) uden Børn.
 Hr. Ole Krog var Præst Søndensfelds, efterlod 1 Søn: Christen Krog var Student 1665. Om ham ingen Efterretning.
 Hr. Christen Olfen Krog, Præst til Ibsstad. * En Datter af Hr. Augustinus Thog, Præst for Trondenæs. De havde 5 B.
 1) Maren Krog og Olaus Augustinus Krog, † † unge. 3) Maria Grethe Krog. * Christen Michellen Holst paa Sund i Bergens Stift. 4) Anna Dorothea Krog. * Andreas Caspar Hammer, Kjøbmand i Tronhiem. 5) Olava Christina Kr.
 * Gabriel Roll i Nordland, havde 5 Børn.

Mig. Niels Krog, 1672 Sognepræst i Skive, og Provst. † 1680. gl. 35.
 * Catharina Majoner, Moder til 5 Børn.
 1) Niels Krog, var Collega Quarta i Tronhiems Skole, † ugiort.
 2) Peder Krog boer paa en Gaard i Egnen ved Aalborg, og er giort.
 3) Hylleborg Krog. * En riig Selveier ved Randers. Havde 5 Børn.
 4) Hans Jørgen Krog, en riig Kjøbmand i Viborg, da Ilden forarmede ham 1726.
 * Christine Pedersdatter Harch. Af 13 Børn døde 10 i spæde Aar:
 a) Peder Krog, f. 1712. † 1775 i Gløndersøe Mølle. * Margrethe Lund, har 6 Børn.
 b) Agnere Cathrine Krog, conditionerende hos HertsFaber.
 c) Else Cathrine Majoner. * Boye Feilberg Steenholm, Farver i Skive, ei Børn.
 5) Cilia Krog. * Poul Schow i Christiansfund, havde 3 Børn:
 a) Gregorius Schow, Bogholder ved Tronhiems Sukker-Raffinaderie.
 b) Anna Schow. * Peder Thesstrup, Proprietair paa samme Raffinaderie.
 c) Elschen Schow. * Sr. Lange i Christiansfund.

D. PEDER KROG. S.S. Theol. Doct.
 Bisfop over Tronhiems Stift,
 Justitsraad.
 f. 1654, d. 8 April. † 1731, d. 24 Maji.
 Jubel-lærer.
 * ANNA DOROTHEA BREMER,
 en Borgemeisters-Datter af Kiel.
 Jubel-Brud.
 † 1746, d. 21 Febr. over 86 Aar.
 Moder til 3 Sønner og 1 Datter.

Cilia Krog. * M. Lars Krabbe, Provst og Sognepræst til Dure i Nordmørs Provstie, ingen Børn.
 Anna Margr. Krog. * Melchior Sommerfeld, øverste Capellan ved Marhuus Domkirke. 4 Børn.
 1) Hr. Niels Krog Sommerfeld, Pr. til Ulling og Lutstrup. * Alieffor Lymes Datter, havde 2 Børn.
 a) Anna Grave Sommerfeld, † ugiort i Fyen.
 b) Helvig Sommerfeld, * en Præst i Jylland.
 2) Helvig Sommerfeld, * Hr. Ole Willadsen, Sognepræst til Grundsee og Sperring, havde 3 Børn:
 a) Willads Olsen, boende i Kongegaard paa Helgenæs.
 b) Ellen Marie Olsdatter, * Christ. Monboe til Knivholt, Cammerraad.
 c) Hr. Melchior Sommerfeld, Consistorial-Officer, og Sognepræst til Helgenæs, †.
 * Mette Poulina Langballe. De havde 3 Børn:
 Oluf Sommerfeld, Student. Wibe Sommerfeld.
 Helvig Sommerfeld, * Hr. Christian Redlich Boserup, Sognepræst til Helgenæs.

Christian Krog, f. d. 15 Junii 1682. Student 1698. Efter 8 Aars udenlands Reise kom hjem 1713, og blev Præsident i Bergen, derfra Præsident i Tronhiem og Justitsraad, † 1754. gl. 72.
 * 1714 Ingeborg Maria de Knagenhielm, Datter af Justitsraad og laugmand Niels Knag, som blev optagen i Adelsstanden med Navn de Knagenhielm. Af 11 Børn levede 4 Sønner og 2 Døtre.

M. Niels Krog, f. d. 13 Julii 1683. reiste længe udenlands, blev 1710 Rector i Tronhiems Skole, 1729 nedlagde sit Embede, og blev Cancellieraad, † 1740 i Mainz, gav i sit Testamente 1000 Rd. til Tronhiems Domkirke.
 * Cathrine, Gener. Zold-Forv. Hans Tyrholms Datter, Moder til 2 Børn.
 * Margrethe, Datter af Præsident Albert Angel i Tronhiem. Ingen Børn.
 1) Cathrine Krog, * Assessor Frost i Tronhiem. Af 4 leve 2 B.
 a) Albrigt Frost, boer i Tronhiem og er giort.
 b) Margrethe Frost, * Kloster Tolstrup i Meldal.
 2) Anna Dorothea Krog, * 1731. Thomas Bredal, Justitsraad og laugmand over Nordland og Findmarken, f. 1688. † 1740. De havde 3 Sønner og 1 Datter:

Georg Henrich Krog, f. 1687, d. 27 Junii, reiste udenlands 1703, blev Dagens Bibliothecarius, † som Papiist i Rom.
 Sophia Amalia Krog, f. 1686, d. 9 Maji. * 1710. Hans Collin, Justitsraad, laugmand og Præsident i Tronhiem. 9 Børn:
 1) Jens Collin, ** Anna Cathrine, Zolder Schönaus Datter, † i første Barfjæng. Bolette Hersieb, havde 4 Børn: Hans Collin i Kusstif Sæ-Tjeneste. Inger Maria, Anna Cathrine, og Sophia Amalia Collin.
 2) Abraham Collin, Major af Infant. * Dorthe Kinderhagen. Har 1 Datter, Sophia Amalia Collin.
 3) Christian Collin, Brandt-Major i Tronhiem, * Provst Munchs Datter. 2 Børn: Jacob Hermann, Inger Margrethe Collin.
 4) Niels Collin, Etatsraad og Amtmand i Norge, * Fogden Hönnes eeneste Datter. Af 6 leve 4 Børn. Hans Henrich Collin, f. 1764. Sophia Amalia, f. 1765. Elisabeth, f. 1769. Anna Dorothea Collin, f. 1771.
 5) 6) Wilhelm og Peder Krog Collin, Søeslieutenanter, † † ugiorte.
 7) Ditlew Collin, Capitain-lieutenant i SøesEtaten, † i fransk Tjeneste.
 8) Anna Sophia, * Hans Wium, Cammerraad og Raadstue-Skriver i Tronhiem. 1 Datter: Martha Sophia Amalia Margrethe Wium.
 9) Karen Margrethe, * Frid. Christ. Angel, Capitain ved det 2det Tronh. Regim. 1 Datter: Martha Sophia Amalia Angel.

Niels Krog Bredal, f. 1733, d. 12 Sept. Vice Borgemeister i Tronhiem 1752. Medlem og Secretair i det Kongel. Norske lærde Selskab. † 1778. ugiort. See hans Skrifter i Professor Worms Lexicon.

Peder Bredal, lieuten. reddet Stellanfske Drag. Regim. Thomas Bredal, Margrethe Bredal, * Ped Bredal druknede 1770 paa Nijen ved Wordingborg. † Student. Mönningen, Bysfoged i Tronh. Har 3 Sønner og 3 Døtre.

Thomas Henrich, Peder Nicolai, Christian Wilhelm, Anna Dorthe, Inger Johanna, og Alida Margrethe Mönningen.

Niels Knagenhielm Krog, † i Barndom.
FRIDERICH WILHELM KROG, f. 1717, er Commandeur-Capitain og Enroulerings-Chef, boer i Christiania.
 * Karen Holmboe, (see Jubels lærer Holmboes Stam-Tavle, † 1773 i første Barfjæng.

Peder Christian Krog, † i Barndom.
PEDER CHRISTIAN KROG, f. 1719, Capitain af Infanteriet. Har taget Assiseed og boer i Bergen.
 * * * * * ingen Børn.

Anna Sophia Krog, f. 1720.
HANS GEORG KROG, f. 1720, har været Gouverneur i Tranquebar, nu Commandeur, Capitain, boer i Kiøbenhavn.
 * Anna Sophia Hansen, (Datter af General Kriags-Commissair Hansen til Fyrendal.) See Jubel-lærer Urfins Stamtafle. f. 1738.

Niels Knagenhielm Krog, † i Barndom.
CARL HENNING KROG, f. 1723, i unge Aar lagt sig efter Bergværks Videnskab, blev Capitain af Infant. tog Assiseed 1768, beboer sin Odels-Gaard Bache ved Tronhiem.
 * 1769. Ellen Malene Tønder. Uden Børn.

Sophia Amalia Krog, † Barn.
 Anna Dorothea Krog, f. 1726, 31. Moder til 2 Børn.
 * Hr. Balthazar Schnitler, nu Provst og Præst til Nordershoug. Utter g. m. Oberstlieutenant, Heyermanns Datter.

Ingeborg Maria Knagenhielm Schnitler.
 Abel Margrethe Schnitler.

Otto Christian Krog, f. 1773 i Julio.

Dorthea Sophia Krog, f. 1767, d. 20. Maji.

Ingeborg Maria Schnitler.

Abel Margrethe Schnitler.

Til denne Stamme høre vel mange flere brave Mænd, om hvilke jeg ikke har Efterretning; dog vil det Anfætte være nok til at bevidne Syrachs Ord, Cap. 44, v. 15.

Morten Ibsen, Bonde i Wedsted i Nabye Sogn i Wenshoffel.
 * Karens Jensdotter, Moder til 1 Datter og 2 Sønner.

Peder Lauritzen Holst,
 Chirurgus i Skielshier.

* Apollonia Hansdotter,
 Moder til 1 Søn.

Karen Mortensdatter. * Christen Pederfen af Halsborg. Peder Christensen blev ihjelskudt i Wiborg af Christian Urne 1653, som med Penge maatte bøde for Mordet, af hvilken Sone Forældrene gav ve til Nachschows Kirke 500 Rdr.	Peder Mortensen blev Borgeme-ster i Nachschow, var tillige Amtmandens Fuldmægtig, og Forpagter paa Lundegaard, nu kaldet Christiansdal. Han var en hidsig og fortræden Mand. Hans Datter blev givet med Hans Korseberg, Huus-Capellan hos Broderen M. Lauritz Mortensen Wedsted.	M. Lauritz Mortensen, med Tilmavn Wedsted, frev sig og Widsted og Wichsted, f. 1614, blev 1638 Sognepræst i Nachschow, og Provst 1662, blev 1666 dømt fra Kaldet for hans Broders Skyld, † 1674, d. 8 Martii. 2 gange givet. ** Karen Nielsdotter, † 1653. og	M. Lauritz Pedersen, med Tilmavn Tura eller Thura, f. 1598, d. 3 Octob. deponerede fra Slagelse Skole 1619, hvor han strax blev Hører, drog derefter udenlands, blev 1623 Rector i Nestved, 1626 Conrector i Kiøbenhavn, 1628 Rector i Herlufsholm, 1630 Sognepræst til Njelsjøbing paa Falster, † 1655, d. 7 Jan. * 1631. Catharina Masqvadel, (Datter af Doct. Balthazar Masqvadel, som var Dronning Sophiæ Hofpræst paa Njelsjøbing Slot.) Havde 1 Datter.
Margaretha Lauritzdatter Thura, Moder til 6 Døttre og 4 Sønner, som toge Tilmavnet Thura.			

Karen Thura, døbt d. 1 Apr. 1655. Maren Thura, døbt d. 17 Apr. 1664.	Catharina Thura, døbt d. 13 Jul. 1656. Sophia Thura, døbt d. 13 Jun. 1666.	Dorothea Thura, døbt d. 7 Jun. 1661. En Datter nedfat i hans Begravelse i Nachschow 1676.	Mag. LAURITZ THURA, f. 1657, d. 20 Aug. † 1731, d. 1 Apr. Biskop og Jubel-lærer. * 1697. HELENA CATHARINA WITTH, †... Moder til 3 Sønner og 3 Døttre.	Morten Thurah, f. og † 1659, da Nachschow af de Svenske var beleiret.	Morten Thurah, døbt d. 29 Apr. 1660, blev Degn i Taarnes bne paa Amager, en god Poet.	Hans Michael Thurah, døbt d. 26 Dec. 1662.
---	---	--	--	---	---	--

1) M. Albert Thura, f. i Kiøbenhavn d. 6 Oct. 1700, blev Rector i Eolding 1724, Sognepræst til Leirskov og Jordrup 1726, † 1740. * Jacoba Maria, (Datter af Forvalter Hansen.) †... Af 5 Børn levede 3 Sønner. * Catharina Margaretha, (Datter af Ribers Biskop Math. Ancherfen. See Jubel-lærer Ancherfens Slægtregister.) Er Moder til 4 Døttre.	2) DIDERICH DE THURAH, f. d. 1 Maj 1704, Commandeur-Capitain 1738, nobilered 1739 med Navn de Thurah, er og Commandant for Strømmen ved Kiøbenhavns Toldbod. * Johanna Maria Sölling, †... * Ingeborg Johanna Brünstorph, † 1745. * Friderica Christiana Schavenia, (Datter af Generalk-Major Schavenius, f. 1716. * 1746. Alle uden Børn.	3) LAURITZ DE THURAH til Børglum Kloster, f. 1706, d. 4 Mart. nobilered med sin Broder, blev General-Major og General-Bugmester, † 1759, d. 6 Sept. * Ana, General-Major Poul Rosenørns Datter, †... Af 5 Børn lever 1 Datter. * Christiana Maria Rantzou, fød Kiærskiold. Mette Bentzon de Thurah. * Poul Casparfen Kruse, Capitain i See-Staten.	4) En Datter, † i unge Aar. 5) Christiana Thura, † ugift i Stevringegaards Kloster. 6) Barbara Margaretha Thurah, †... Moder til 2 Sønner og 1 Datter. * Mag. Hans Allerup, Provst og Sognepræst til Ringløbing 1722. † 1744-78. Af første Ægteskab med Maren Taulow (see Jubel-lærer Taulows Slægtreg.) var 1 Datter.
Anna Sophia Friderica Kruse, f. d. 5 Januar. 1764. See-Cadet.		Stephan Diderich Kruse, f. d. 10 Dec. 1765, er Lauritz Kruse, f. d. 6 Sept. 1778.	1. Maren Biörn Allerup, * Hr. Rasmus Fogh i Steenstrup. (See deres Børn paa Jubel-lærer Foghs Slægtreg. 2. Barbara Helena Allerup, †... * Hr. Thiis Martin Steenberg, Pr. til Gauerlund, †... Af deres Børn: a) Hr. Hans Allerup Steenberg, Pr. til Gauerlund. b) Steenberg, * Hr. Jacob Thune, Pr. til Wilnas i Lolland.

1) Hr. Lars Thura, f. 1727, er Sognepræst til Hvidberg paa Thneholm. * Datter af sal. Hr. Clemens, Sognepræst til Kierstrup og Gistrup. See Jubel-lærer Friedenreichs Stam-Table. Hun efterlod Børn. * Charlotta Catharina, Datter af Jubel-lærer Bröchner, †... havde 3 Børn. * Jomfrue Westergaard, en Præstes Datter.	2) Hr. Hans Thura, † 1776, 48. Sognepræst til Helligsøe og Gistrup. * Anna Dorothea, Datter af Hr. Ole Ascanius, Præst til Bodum, Moder til 1 Søn. Albert Thura.	3) CHRISTIAN DE THURAH, f. 1729, d. 22 Dec. er Capitain og Equipage-Mester paa Holmen, blev nobilered d. 22 Apr. 1773. * 1760. Helena Weinigell, (Datter af Oberst-Lieutenant Weinigell) f. 1737, d. 4 Mart. Af 4 Børn leve 3. Herman Thurah, f. 1768. Lars Thurah, f. 1770.	4) Maria Elisabeth Thura. 5) Catharina Margaretha Thura. 6) Helena Catharina Thura. (alle 3 ugifte.) 7) Barbara Margaretha Thura. * Hr. Peter Joh. Vieth, Præst til Capvel, † 1775. Af 5 Børn lever 1 Søn. Johan Albert Vieth.
2. Lars Albertin Allerup, var først Skolesholder ved en af Holmens fattige Skoler, nu Degn til Helsinga og Drøffelberg.		Af deres 8 Børn lever 6. 2. Lauritz Thura Allerup, Borgeme-ster, ic. i Njelsjøbing paa Falster. * Inger Cathar. Bolerha Barchmann, †... * Anna Friderica, Datter af Regim. Skt. Dahlström.	

1	2	2	2
Barbara Catharina Marg. Allerup.	Friderica Charlotta Allerup.	Catharina Hedewig Allerup.	Anna Margaretha Allerup, †...

Jonas Ramus.

(Om han nedstammer fra den lærde parisiske Professor Petrus Ramus, som 1570 besøgte Thyge Brahe i Aagesborg, (al jeg ikke sig.)

Hr. Daniel Jonassen Ramus, Sognepræst til Agerøe i Romsdalen. † 1654. Fader til 2 lærde Sønner.
S. Worms Lexicon.

A) Mag. Jonas Ramus, blev 1681 Personel-Capellan i Sorum, siden Sognepræst til Nordrehaug. † 1718. * Anna, Datter af Jubel-lærer Hr. Colbiörn Thorstensen, Sognepræst til Sorum. See herester hans Historie og Genealogie. Det var hende, der ved et fækt Mod spillede Svensken et mærkeligt Puds 1716, see O. Mallings Samling, p. 222. Hendes Børn ere følgende 4:

1) Hr. Daniel Ramus, succederede sin Fader. 2) Ole Ramus var Cornet. 3) Christian Ramus apostacerede. 4) Johanne Ramus. * Laugmand Michelsen. Deres Datter er Stiftammandinde Petersen, som har Børn.

B) Mag. Melchior Ramus, Lektor Theol. Canonicus og Notar. Capituli i Tronhiem. † 1693. * Anna, (Datter af Oberst L. Hans Kyhn) giort 1682. Enke i 34 Aar. † 1727 i Wordingborg. Moder til 4 Børn:

- Johan Daniel Ramus, f. 1682. gif over til den Catholske Kirke, blev Jesuit og Bibliothecarius hos Bispen i Coln. † 1762. gl. 80. Hans Disputaker i Aarene 1702-6 ere anførte i Alb. Thura Idea Hist. Lit. Dan. p. 261. 328.
- Anna Beatha Ramus. † 1762. gl. 79. i Odense. * Frid. Meyer, Med-Committered og Inspector for de fattiges Væsen i Kiøbenhavn. † . . . uden Børn.
- Hr. JOACHIM FRIDERICH RAMUS, virkelig Justiceraad, Mathem. Inferior Professor Publ. Assessor Consistor. Medlem i Videnskabernes Societet og Senior Universitatis. f. 1685. † 1769. Jubel-lærer. * Hr. Maria Schiønnebøl, f. 1696. † 1771. Af deres 7 Børn levede 2 Døttre:

Josina Marie Ramus, f. 1726, d. 2 Dec. * 1746, d. 6 Aug.
* Hr. Johan Anthon Kuhlmann, Provst paa Erøe og Pr. til Rise og Marsdal. † 1753, d. 28 Jan.

Anna Ramus, f. 1727, * 1762, d. 20 Oct. † 1777, d. 3 Martii uden Børn.
* Hans Schiønnebøl, f. 1730, d. 7 Maji, er Commandeur-Capitain i Søe-Staten.

Joachim Frid. Kuhlmann, f. 1750 d. 4 Martii, Cas- techet ved runde Kirke.	Henrich Kuhlmann, f. 1751, d. 3 Apr. Inform. ved det Kongel. Opfostrings-Huus.	Christian Kuhlmann, f. 1752, d. 3 Maji, Informator ved samme Opfostrings-Huus.	Sophia Cathrine Kuhlmann, f. 1747, d. 23 Jul. * 1770, d. 14 Sept. Hr. Peter Mossin, Sognepræst til Johanne Anthonette Kuhlmann, f. 1753, d. 14 Maji. Erandrup paa Erøe, f. 1727. Af 6 leve 5 Børn. Joh. Per. Anthon Schiønnebølle, f. 1773. Hans Frid. Henr. Christian, f. 1774. Jacob Ludvig Holger Mossin, f. 1775. Jochem Frid. Ramus, f. 1777. Josina Anna Maria Mossin, f. 1779.
---	--	--	---

4. Hr. CHRISTIAN RAMUS, Biskop. f. 1688. † 1762. Jubel-lærer. * Magdalena Catharina Gosbruch, † 1713, d. 13 Febr. i første Barselsfeng. * Elisabeth Holst. † 1730. Af hendes 12 Børn døde 6 i spæde Aar. * Hr. Sophia Hansdatter Seidelin, Enke efter Mag. Ivar Brinch, (deres 5 Børn sees paa Seidelinernes Stam-Table.) † 1741. uden Børn med Bispen.

- Mag. Melchior Ramus, 1751 Prof. Eloqv. og Corrector ved Odense Skole. † 1775. * Appolonia, Datter af Professor Thomas Aabye, uden Børn.
- Magdalena Catharina Ramus, † 1755 i 8de Barselsfeng. * Hr. Mathias Jensen, f. 1711. † . . . 1738 Vice-Pastor og 1747 virkelig Præst til Westenskov og Cappel i Iolland. Af 3de Hustru var hun den anden.
 - En Datter. * Mathias Walther, Raadmand og Bøefoged i Nachschow.
 - En Datter. * Landfoged Helmich paa Jessøe.
 - Elisabeth Ramus. * Johan Collet, Cammeraad. Har 4 Børn.
- Hr. JACOB RAMUS, f. . . . blev 1750 Stiftsprovst, Provst i Odense Herred, og Sognepræst til St. Knuds Kirke 1750. 1763 Biskop, ordineret d. 12 Maji. * Sara, Datter af Justiceraad Dreyer. f. . . . har 3 Børn.
 - Jonas Ramus. Justiceraad og Assessor i H. R. Medlem og Secretair i Kiøbenhavns lærde Selskab, endelig Justitiarius i Dber. H. R. i Norge. † . . . * Megrhele Dorothea Sechmann, Enke efter Justiceraad Lemvig, er nu giort med Krigsraad Schumacher.

Christian Ramus, Studiosus Juris, er nu Officeer ved Rytterne i Odense. Elisabeth Ramus. * 1770. Hr. Ritmester Schubart. Anna Elisabeth Ramus.

5. Hr. Cosmus Ramus, f. 1717, d. 24 Febr. først Præst til Marslev og Birckinde i Sjæen 1742, i Januar. 6. Hr. Christian Ramus, f. d. 20 Dec. 1725. 1743 Student, 1752 Sognepræst til Sandbne og 1760 derfra Sognepræst til Assens 1762. Sognepræst til Maribo og Hillested, 1762 Provst i Herredet, 1770 forflyttet til Stochemærk.

* Else, Datter af Cammeraad og Regimentsfriver Hans Langsted, Moder til 11 Børn, af hvilke 1 Søn døde Børn og 5 Sønner Studentere. * Ester Christiane, Datter af Conrad Renneman. † 1754. * Barbara Thestrup, f. 1732. † 1771. Esterlod 3 Børn. * Maria Stampe, f. 1753. See begge sidste Hustruer paa Jubel-lærer Thestrups Stam-Table.

Christian Ramus, f. 1761. Frantz Ramus, f. 1765. Margaretha Ramus, f. 1763.

a) Christian Ramus, f. 1744 d. 28 Maji, Student. b) Erich Ramus, f. 1745 d. 4 Jun. Student. c) Friderich Ramus, en Tvilling, f. 1746, d. 25 Apr. er nu Høer i Odense Skole. g) Elisabeth Ramus, f. 1750, d. 3 Nov.

e) Jochem Friderich Melchior Ramus, f. 1749, d. 25 Febr. Student, er nu Amanuensis hos Biskop Block, og Klokker i Ribe. d) Hans Ramus, f. 1746, d. 25 Apr. var og Student, og Guldmagtig hos Justiceraad og Amtsfors. Sachlesen i Agerøe, hvor han døde 1773. h) Johanna Ramus, f. 1759, d. 6 Febr. i) Mathilda Dorothe Ramus, f. 1762, d. 26 Aug. k) Sara Jacobine Ramus, f. 1766, d. 20 Jul.

* Anna Maria, (Datter af Cammeraad og Amtsforsvalter Bruun i Assens.) † 1779, d. 22 Febr. i Barselsfeng, esterlod 3 Børn. f) Phillip Julius Jacob Ramus, f. 1754, d. 3 Apr.

Tønne Ramus, f. 1777. Else Apollone Ramus, f. 1778. Ursula Paulina Ramus, f. 1779.

Rasmus Michelsen, udi Jylland i det fættende Aarhundrede levede Niels Fogh, Niels Leth, *Johanna Sondergaard.

han beboede Cane for sin Arv og Eiendom. Da der engang var kommen Trætte mellem ham og de Ballemand om et Stykke Jord mellem Cane og Balle-Marker, bleve 24 Synsmænd en Dag kaldede paa hver Side; men da ihjelslog han og hans Sonner 2de af Balle-Mænd, som vare deres egne Sødfkende-Børn: Derfor maatte han forjone sin Brøde med at afstaae Cane til Kong Frid. II. sørend han og Sonnerne kunde erholde deres Fred. En af hans Sonner var Niels Rasmusen i Kretier, * Buuld Nielsdotter, fød i Rude af den Saxilde Slægt.

Peder Nielsen Fogh, fød i Borum, giort med Maren Nielsdotter Leth, fød i Søndergaard, boede i Balbye, siden i Farre, hvor nu staaer Lyngbyegaard. † 1612, gl. † 1614, gammel 83 Aar. 73 Aar. Af deres 9 Børn levede 1 Dotter.

Peder Nielsen giort med Ingeborg Pedersdotter Fogh. Disse tvende Ægtefolk beboede Thestrup, hvor deres Bryllup holdtes Aar 1587. † 1603. begge af Pest, tillige med 5 Børn, som alle ligge uden for Baabenhuus-Døren i Morsters Kirke. Een Son levede:

Rasmus Pederfen Thestrup, f. 1588, d. 28 Junii. † 1656. * Maren Olufsdotter, f. 1592, d. 6 Aug. Af 11 Børn levede 3de:

Mette Rasmusdotter Thestrup, f. 1623. * Jens Sørensen Winther, Raadmand og Handelsmand i Aarhus, havde 8 Sonner og 4 Døtre, som sees paa Jubel-Læser Winthers Slægt-Register. Hr. Ole Rasmussen Thestrup, f. 1613, d. 30 Octob. † 1673. Sognepræst til Dalbye og Stubberup i Fyen. * Kirstine Moch, f. 1612, g. 1642. Af hendes 7 Børn og Børne-Børn have vi havt 6 Jubel-Lærere. Af 7 Børn levede 3, blandt hvilke her anføres

Hr. Peder R. Thestrup, f. 1625, † 1688. Sognepræst til Huusbye og Hof-Prædikan til Wedelsborg. * Lene Jørgensdotter, fød i Løns Præstegaard. De havde ingen Børn.

Else Hansdotter Mule, f. 1654, † 1693, Moder til 7 Børn. See Jubel-Læser Mules Stam-Tavle.

* M. FRANTZ THESTRUP, Biskop i Aalborg, Jubel-Læser. † 1735 i Alders 82 og Embeds 60 Aar.

* Magdalene Bornemann, † 1715. En Borgemeester-Dotter af Kiøbenhavn, og Enke efter Raadmand Budolf. Moder til 3 Børn af sidste Ægteffab, som ei findes i Zwergii Clerisic.

- I. M. MATTHIAS DE THESTRUP til Mariagers Kloster, Etatsraad, Landsdommer, nobilitered, † 1769. gl. 81. tiende i offentlige Embeder 55 Aar. * Sidse Maria Werchmelter, † 1771. gl. 78. Jubels Brud.
I. Kirstine Thestrup, † 1752. 66. * M. Jørgen Huulbek, Provst og Pr. i Stege, † 1737. 73. See hans første Hustru i Jubel-Læser Baggers Slægt-Reg.
I. M. CHRISTIAN THESTRUP, Etatsraad, Assessor i H. R. og Con. Råd. Professor Juris & Philof. † 1570. 61. See hans Æres-Trin fra Herer i Aalborg Skole til Etatsraad i Prof. Worms Lexicon.
I. Elle Thestrup, f. 1683. † 1694.
I. Hans Mule Thestrup, f. 1687. † 1699.
I. M. Ole Thestrup, f. 1684. Var først Hovmester hos de Bylower, og med dem reiste udenlands, siden Sognepræst til Dannemare og Tillige i Island 1711, † 1736.
I. Christians Amalia Thestrup, f. 1693. * 1712. † 1735.
I. Elle Dorthe Thestrup, f. 1700. † 1713.
I. * M. Jens Henrichsen Stampe, Provst i Rier Herred og Pr. til Hammer oc. † 1733. Af 11 levede 7 Børn:
I. HENRICH de STAMPE, f. 1713. Ridder af Dannebrog, Geheime-Conferent, og Etatsraad, General-Procur. Prof. Jur. Not. Genr. & Publici, Assessor i H. R. Næstfor ved Universitetet, 1759 optaget i Adelsstanden, 1770 fik Ordenen de la Fidelité. &c. &c.
I. Elle Margrethe Thestrup, f. 1703. † 1740.
I. Ölegaard Wilhelmine Thestrup, f. 1706. † 1758. * 1721. Christian v. Ginkelberg til Linderumsgaard. † 1766. 80 Aar. Af 6 levede 3 Børn:
I. 1) Franz v. Ginkelberg, f. 1724, er. Proprietair.
I. 2) Malene v. Ginkelberg, f. 1726. * *
I. * Hr. Broder Brorson. † 1760. See Jubel-Læser Brorsons Stam-Tavle.
I. * Hr. Hans Thomsen Möller. † 1770. begge Præster til Hundstrup og Querild, efterlodte Børn.
I. 3) Maren Budtz v. Ginkelberg, f. 1732. har Børn.
I. Hr. Henrich Stampe Henrichsen, Præst til Wraae. † 1765.
I. Dorothea Maria Olivaria, (Dotter af Jubel-Læser Olivarius), har Børn.
I. 4) Elle Maria Stampe, f. 1727. * Søren Soelberg, Brygger i Kiøbenhavn. † 1755. uden Børn. Joh. Berresen Monrad, Justitsraad og Amtsforvalter paa Falster. † 1775. har 7 Børn. See Jubel-Læser Monrads Slægt-Register.
I. 5) Malene Elisab. Stampe, f. 1716. * M. Samuel Friedlieb, Provst i Mariager. † 1769. har Børn, som sees paa Jubel-Læser Friedliebs Stam-Tavle.
I. 6) Elle Elisab. Stampe, f. 1724. * Christ. Blegvad, Kiøbmand i Mariager. Har 4 Børn.
I. 7) Ole Stampe til Schjörningegaard, Justitsraad, f. 1717. * Karen Thestrup, f. 1729. * 1752. † 1760. (See Tab. II.) Af 6 leve 3 Børn:
I. a) Maria Stampe, f. 1753. * Provst Chr. Ramus til Stockemarf. See Jubel-Læser Ramus's Stam-Tavle.
I. b) Margaretha Stampe, f. 1754. * Hr. J. Hane.
I. c) Francisca Jana Stampe, f. 1760.

Elle Kirstine Thestrup, f. 1714. * 1738. * Hr. Laur. Mich. Frölund, Pr. i Farø. † 1753.
Matthias Arche Thestrup, Negotiant i Norge. † 1753. 33.
M. Georg Frider. Thestrup, Rektor i Aalborg, og Justitsraad. † 1778, d. 1 Sept. 59 Aar.
Frantz Thestrup, f. 1735. Collaga 4ta i Aalborg Skole.
Malene Barbara Thestrup, f. 1715. * 1737. † 1752. Moder til 10 Børn.
* M. Sören Wegede, Provst i Randers.
Hr. Hans Christ. Thestrup, f. 1732. Præst til vor Frue K. i Koesk. 1765.
Charlotte Juliana Harboe, (Dotter af Oberst Frantz Christ. Harboe) f. 1745.
Johanna Dorothea Wegede, f. 1738. * 1758. Michel Budtz, Birkedommer og Forvalter. Har 17 Børn.
Mette Maria Wedege, f. 1740. * 1764. Hr. Couffistorialraad Bröchner i Spentrup. Har 12 Børn. See Jubel-Læser Bröchner's Slægt-Register.
Peder Wegede, Coll. Sch. Aalb. † 1771.
Elle Maria Wedege, f. 1742.
Ole Wedege, f. 1744. Negotiant. † Anna Wedege, f. 1749.
Christiana Wedege, f. 1750.

Johanna Dorothea Frölund, f. 1742.
Magdalena Fols Frölund, f. 1739. * 1769.
Jens Giörup Möller, Collega og Cantor i Aalborg Skole.
Gustavus Ollaus Thestrup, † 1773, 15 Aar.
Cathrine Elisab. Thestrup, f. 1750. * 1774. Hr. Jens Blicher, Præst i Søllerød. Har 5 B.
Frantz Christian Thestrup, f. 1770, d. 23 Sept. kom 1779 i Koeskilde latinske Skole.
Ole Georg Friderich Thestrup, f. 1776, d. 24 Febr.
Johanne Dorthe Thestrup, f. 1774, d. 13 April.
Meetele Christine Thestrup, † 1774.
Charlotte Elisabeth Henriette Thestrup, f. 1772, d. 9 Jun.
Meetele Christine Thestrup, f. og † 1779.

Hr. Ole Rasmusen Thestrup,
Sognepræst til Dalbye i Fyen,
f. 1613, d. 30 Oct. † 1673.

* Kirksie Moth, (Fæster til Geheimeraad Matth. Moth)
f. 1612 i Flensborg. * 1642. Af hendes 7 Børn
levede 4:

Hr. MATTHIAS THESTRUP, f. 1649, d. 13 Octob. succederede sin Fader i Dalbye 1673. Provst 1702. † 1721. Pastor Designat i 50 Aar. Jubel-Lærer.
* Barbara Jörgensd. Carstens. † 1746. 86 Aar. Af hendes 15 Børn levede 10, og deriblandt 3 Sønner og 1 Sviger-Søn Jubel-Lærere.

M. FRANTZ THESTRUP, Biskop, Jubel-Lærer. See Tab. I.
* Elle Hansdotter Mule. 7 Børn.
* Magdalene Bornemann. 3 Børn.

Hr. Rasmus Thestrup, f. 1645. Præst til Mesinge 1671. † 1688. Af hans Børn døde 1704 Anna Thestrup, en dydefuld Jomfrue i M. Frantz Thestrups Huus i Kiøbenhavn.

Lisbeth Thestrup, f. 1648. * 1669.
* Hr. Peder Bagger, Pr. til Kiehlstrup og Ngedrup. De havde 8 Børn, og deriblandt 2 Jubel-Lærere. See herefter deres Stam-Taale.

Hr. Ole Thestrup var kaldet til Præst. † før Ordinationen. Jørgen Thestrup, Kiebmænd i Kiertemind, levede 80 Aar.
* Pernille Ottresd. Langemach. Var Jubel-Brud.

M. FRIDER. THESTRUP, Provst og Præst til Harring og Staktrup, Herre til Dalby, f. 1683. † 1758. Jubel-Lærer.
* Giertrud Laasbye. (See Jubel-Lærer Winthers Slægtreg.) Af hendes 7 Børn levede 4.

Hr. SCHACH THESTRUP, Faderens Successor i Dalbye, Provst i Bierge-Herred, f. 1684, d. 25 Sept. † 1761. Jubel-Lærer.
* Maren Svendsdotter. † . . .
* Maren Nielsdotter Wiborg. † 1776, d. 28 Oct. i Kiertemind. Ved begge havde han ingen Børn.

Rasmus Thestrup, Student, levede over 80 Aar.
Hr. Joh. Rudolph Thestrup, Pr. til Dragstrup og Schallerup, f. 1689. † 1761. 2 gange gift, og af det første Ægteskab vare Frantz Thestrup, Christian Thestrup.

Hr. POUL MOTH THESTRUP, Consistorialraad, Provst og Præst for Østøst, f. 1696. † 1774. Jubel-Lærer.
* 1740. Anna Riegelsen. Uden Børn.
Frantz Thestrup til Øllingsee, Cammerraad, f. 1694. † 1766. En stor og flittig Landmand, og efterlod til sine Børn 70000 Rdlr.
* Margrethe Riegelsen, (Søster til hans Broders Frue og Døtre af Kiebmænd Andreas Riegelsen og Karen Holm i Næsby) † 1763. Af hendes 13 Børn † 4 unge.

Anna Ide Thestrup, f. 1690. * 1724. † 1737.
* Hr. KNUD SCHOTT, Præst til Sundby ved Halsborg. † 1771. Jubel-Lærer.
Birgithe Cathrine Thestrup, † 1768, 83 Aar.
* Hr. Henrich Zeuthen, Sognepræst til Allessted og Weile i Fyen. Havde 5 Børn:
1) M. Peder Zeuthen, Profess. Mathes. i Odense. † . . .
* Martha Möller, uden Børn.
2) Karen Lund Zeuthen. † 11 Aar hos Professor Mule.
3) Mathias Zeuthen, Cammerraad og Amtsskriver over Maribo Kloster Amt. * Dorthe Christine Jensen. † . . . Efterlod 2 Børn.
* Anne Christine, sal. Provst Schives Døtre af Ørsted. Af 14 leve 5 Børn:

Jørgen Thestrup, Kiebmænd i Callundborg. Barbara Thestrup. * Hr. Cort Werlos, Sognepr. til Døllefild 1739, Bester Mølev 1746. † 1768. 2 gange gift og Fader til 21 Børn, om hvilke jeg ei har ver Kundskab.

Barbara Marie Thestrup.
* Hr. Peder Jörg. Winther, hendes Faders Successor.
* N. Woidemann.

Sophia Cathr. Thestrup, † 1751.
* Henrich Gottwaldr, Kongelig Hof-Violog.

Jørgen Thestrup til Wegersløvsgaard paa Mors. † 1775. ugift. Hedevig Thestrup, Enke.

Morten Christian Gottwaldr, Chirurgus. * N. deres Sen er Friderich Thestrup, f. 1778 i Julio.

1) Karen Frantzdatter Thestrup. * Justiceraad Ole Stampe til Schiørningegaard. 3 Børn. Tab. I.

Andrea Cathar. Thestrup, f. 1736.
* M. Johan Arndt Dyssel, (af en mærkelig Familie) f. 1728 d. 1726. Sognepræst til Sandbye 1764. er og Medlem i det Kongel. D. Ugers Academie, var først Capellan til Landet ic. paa Falster. See hans Skrifter i Prof. Worms Lexicon. De have 2 Børn:

4) Andreas Riegels Thestrup, f. 1738. Candidat. Juris utriusq. er nu Brygger i Kiebenhavn.
* Anna Catharina Hammond.

5) Anna Margrethe Thestrup, f. 1739, d. 9 Jan. * 1754. Joh. Ludw. Berndt, Professor og Rector ved Herlufsholm, f. 1724, d. 11 Sept. Af deres 5 Børn leve 3:
Frantz Berndt, f. 1764.
Birgithe Cathrine Berndt, f. 1765.
Ottilia Charlotta Sophia Berndt, f. 1771.

6) Anna Cathr. Thestrup, f. 1746.
* Hr. Niels Schiern, Pr. til Halsstad og Lunede 1764. De have Børn.

a 1) Henrich Zeuthen, Student fra Koeskilde Skole, har ligesom hans Fader afsløved Cursum Academic. conditionerede siden i Rusland hos Grev Mathasin og Fyrst Gallizin, har nu i Rusland sit Tjeneste Capitains Character.
b 1) Anna Elisabeth Zeuthen. * Friderich Toft, Forpagter paa Krænkerup. Har Børn.
c 2) Friderica Birgitha Zeuthen. * Joh. Möller, Kiebmænd i Nysted.
d 2) Nicolai Peter Zeuthen, Student fra Koeskilde, er nu i Rusland hos Broderen.
e 2) Ide Margrethe Zeuthen.
f 2) Karen Zeuthen.
g 2) Birgithe Cathrine Zeuthen.
4) Hr. Jens Zeuthen, Faderens Successor. † . . . * Dorthe, Døtre af Jubel-Lærer Seerup. (See herefter hans Slægtreg.) nu gift med Successor Hr. Bertel Holm, Børn af første Ægteskab.
5) Hr. Niels Zeuthen, Sognepræst til Schambye. * Anna Farenhorst. † . . . Havde 2 Børn.
* Anna Sophia Top. (See Jubel-Lærer Tops Stam-Taale.) Moder til 7 Børn.

2) Barbara Thestrup, f. 1732. † 1771.

Echardine Marie Dyssel, f. 1759.

7) Matthias Thestrup, f. 1740. Candidat, Juris utr.

8) Peder Thestrup til Stadager, nu Wenerslund, Amtsskriver paa Falster, f. 1744.

* Hr. Christian Ramus, (Søn af Jubel-Lærer Biskop Ramus) Provst til Sandbye 1752. Stochemarch 1760. f. 1725 i Kiøbenhavn. Af deres 6 Børn lever 3:
Christian Ramus, f. 1761.
Margrethe Ramus, f. 1763.
Frantz Ramus, f. 1765.

Frantz Dyssel, f. 1761.

9) Ole Thestrup, f. 1748. Candidat. Jur. utr. nu Secretair i høieste Ret. *f. den 17. Decbr. 1771. f. den 17. Decbr. 1771.*

1. Gynther Diderich Zeuthen, Universitets-Forvalter i Sielland. * Mette Hedevig Rosted.
1. Wilhelm Frid. Farenhorst Zeuthen, Forpagter paa Østvedgaard.
2. Theodosius Ernst Friderich Zeuthen, f. 1760, d. 15 Febr.
2. Anna Farenhorst Zeuthen, f. 1753, d. 18 Januar. 1777. * Laur. Engberg, Forpagter paa Nordruplund.
2. Poul Moth Thestrup, f. 1766, d. 16 Martii.
2. Schach Thestrup, f. 1762, d. 28 Apr.
2. Dorothea Elisabeth Zeuthen, f. 1775, d. 15 Maji.
2. Henrich Paulin Pop Zeuthen, f. 1756. d. 22 Junii.
2. Friderich Bagger, f. 1767, d. 10 Nov.

Peder Pedersen, Bønde i Drangstød,
f. 1580. † 1646.

* Kirsten Andersdotter,
f. 1590. * 1615. † 1663.

Hr. Broder Pedersen, med Tilnavn Pædopolitan, f. 1620. † 1685. Præst til Randrup
d. 4 Dec. 1649. * Ellen Hansdotter af Hærres i Brede-Sogn.

Hr. Broder Brorson, f. 1662, d. 28 Junii. † 1704, d. 28 Martii.
Præst til Randrup d. 8 Julii 1685. * Catharina Margaretha
Clausen, f. 1666, d. 18 Julii. g. 1689 i Dec. atter g. m. Hr. Ole
Holbeck, Successor i Randrup, † 1722 uden Børn. Hun døde d.
16 Mart. 1732.

Hr. Peder Brorson, Præst til Ballum
og Provst i Løe-Herred. 1722 inds-
satte han begge sine Broders-Sønner.
Sin hans Descendenter ingen Unders-
retning.

Dr. BRODER BRORSON,

Rector i Lemvig, Præst til Medølden, Stifts-Propst i Ribe, Biskop i
Aalborg, f. 1692, d. 1 Sept. † 1778, i August.

Jubel-lærer.

* ANTONETTA MARGARETHA RIESE,

(Dotter af Jubel-lærer Hr. Christian Riese i Hærskov.) Var Jubel-Brud
1773. Moder til 12 Børn.

5 Børn døde unge og ugift.

6) Hr. Broder Brorson, f. 1724, d. 25 Maj, Provst og Præst til Dron-
ninglund, † 1776.

* 1749, d. 23 Sept. Anna Lindam, (Dotter af Niels Lindam i Sø-
bøe.) Moder til 6 Børn.

* Jomfr. Sreenfeldt. Moder til 1 Søn.

3 Børn døde unge.

4) Niels Lindam Brorson, f. 1752, d. 24 Sept.

5) Antoinette Catharina Brorson, f. 1753, d. 15 Nov.

6) Broder Broderon, f. 1756, d. 30 Julii.

7) Peder Sreenfeldt Brorson.

7) Hr. Christian Riese Brorson, f. 1726, d. 2 Maj. Amanuensis 1749.
Præst til Klim, Torup og Buust 1758. Sognepræst til Thisted 1761.

* 1752, d. 20 Oct. Dorothea Christina, (Dotter af Provsten Hr. Anders
Winding til Westervig) og Magdalena Christina Moldrup.

2 Børn ere døde og begravede i Klim og Thisted.

3) Andreas Winding Brorson, f. d. 11 Nov. 1755. Attestatus 1779.

4) Broder Brorson, f. d. 3 Mart. 1758. studerer.

5) Antoinette Margaretha Brorson, f. d. 27 Januar. 1761.

8) Catharina Margaretha Brorson, f. 1728, d. 1 Oct. * 1750. Moder
til 10 Børn.

* Hr. Ebbe Clemensen Kynde, Sognepræst til Hølstebro 1749. Provst
1758 i Ulborg Herred, nu Stiftsprovst i Aalborg.

a) Antoinette Margaretha Kynde, f. 1751.

b) Clementine Maria Kynde, f. 1752. †...

c) Barbara Nicolette Kynde, f. 1755.

d) Broder Brorson Kynde, f. 1758. er Student.

e) Anna Maria Kynde, f. 1761, d. 6 Mart.

f) Clemen Kynde, f. 1763.

g) Hans Adolph Kynde.

h) Otto Christian Kynde.

i) Clementine Kynde.

k) Maren Kynde.

9) Hr. Oluf Nicolai Brorson, f. 1733. Sognepræst til Understed. †...

* Christence Bering, (Dotter af Provst Bering i Rumborg.) uden Børn.

10) Hr. Hans Adolph Brorson, f. 1736, Sognepræst til Øster-Brøn-
derølev.

* Hedevig Erichsdatter Hvass, uden Børn.

11) Anna Brorson, f. 1739, d. 2 Febr. * 1763, d. 13 Apr. Har 6 B.

* Hr. Søren Juel Pedersen Cortsen, Præst til Lørdsted.

a) Peder Cortsen, f. 1754, d. 5 Jul.

b) Antonetta Brodera Cortsen. c) Anna Charlotta Cortsen.

d) Broder Brorson Cortsen. e) Anna Juel Cortsen.

f) Oluf Holt Cortsen.

12) Anna Sophia Brorson, f. d. 15 Junii 1744.

* Hr. Johan Clausen, Præst til Sundbøe.

a) Johannes Clausen.

b) Elifabeth Clausen.

Hr. Nicolai Brorson, f. 1690, d. 23 Julii, blev Hører i Ri-
ber Skole, Præst til Vedsted, til Friderichsborg, til Nicolai
Kirke i Kiøbenhavn, † 1757, d. 30 Martii.

* Anne Kirstine Bruun, Moder til 4 Børn.

* Barbara Agneta Hansen, Moder til 10 Børn.

* Charlotta Maria Vogetz.

* Anna Vogh.

1) Hr. Broder Brorson, f. 1717, Præst til Hundstrup 1743.
† 1760. Efterlod 1 Søn og 1 Dotter.

* Malene v. Ginkelberg, f. 1726. atter g. m. Hr. Hans Möller,
Successor. † 1770.

a) Nicolai Christian Brorson, f. 1745.

b) Anna Christline Brorson, f. 1751.

2) Christian Brorson, f. 1719, Postmester i Hadersleb.

* * Christine Friis, Maren Lycke.

a) Anna Christina Agnella Brorson, f. 1747.

* Hr. Hans Adolph Brorson, Præst til Jernved.

b) Anna Catharina Brorson, f. 1748.

3) Anna Christline Brorson, †... ugift.

4) Catharina Margaretha Brorson,

* Hr. Peder Agerbeck, Præst til Snefere. † 1760. De have
de 3 Børn.

Christian Peter, †... Nicolai Agerbeck.

Barbara Agneta Agerbeck.

5) Hr. Johannes Brorson, Præst til Pedersborg, siden til This-
ted. †... Havde 4 Børn.

* * Sophia Christina Fabricius. Friderica Sophia Qvist.

Nicolai, †... Anna Catharina, †... Nicolai, †...

Friderich Qvist Brorson, f. 1762.

6) Hr. Ole Adolph Brorson, f. 1724, Præst til Hillersted
1750. †... 4 Døttre.

* 1751. Mette Maria Winding.

a) Barbara Agneta Brorson, f. 1752.

* Lars Toft til Ullerupgaard.

b) Magdalena Christina, f. 1755. c) Sabina Margaretha,
f. 1759. d) Nicolette Andrea, f. 1763.

7) Hr. Johan Peter Brorson, f. 1726. Præst til Døstrup.

* Anna Elifabeth Wedel, f. 1727.

a) Søren Wedel Brorson, †...

b) Nicolai Brorson, †... c) Barbara Agneta Brorson,
f. 1758. d) Maria Elifabeth Brorson, f. 1761.

e) Nicolaus Brorson, f. 1763.

8) Hr. Nicolai Brorson, f. 1728, Præst til Steenmagle, lever
ugift.

9) Agneta Catharina Brorson.

* Hr. Martin Thye, Præst til Dndløse.

a) Johan Schach, Assistent paa Jøland.

b) Mathias
Thye, S. S. Minist. Candidat. c) Anna Barbara
Charlotta Thye.

10) Hr. Christian Gottlieb Brorson, Provst og Præst til Fins-
derup. * Dotter af Cancellieraad Nissen. Har 1 Dotter,
Maria Brorson.

11) Andreas Daniel Brorson, †...

12) Christiana Sophia Brorson.

* Hr. Niels Albek, Præst til Munkelieebøe.

a) Barbara Agneta. b) Dorthe Albek.

c) Nicolette Anna Charlotte Albek.

13) Barbara Hedeveg Brorson, ugift.

14) Catharina Margaretha Brorson, ugift.

Dr. HANS ADOLPH BRORSON, f. 1694, d. 20
Jun. Præst i Randrup, Lønder, Stiftsprovst og
endelig Biskop i Ribe. † d. 3 Jun. 1764.

* Catharina Steenbeck Clausen, f. 1706. † 1741.
Moder til 10 Sønner og 3 Døttre.

* Johanna Christiana Riese, Søster til Dispinden.
Moder til 2 Sønner og 1 Dotter.

10 Børn døde unge og ugift.

11) Hr. Broder Brorson, f. 1728, d. 6 Jan. Consis-
torialraad, Sognepræst paa Christianshavn, derefter
Stiftsprovst i Ribe. † 1773.

* Sølter Svane Bagger, f. 1734, (Dotter af Stifts-
amtmand Bagger.) See Jubel-lærer Baggers Slægt-
register. Moder til 2 Børn:

a) Catharina Steenbeck, f. 1760. †...

b) Christian Bagger Brorson, f. 1762.

12) Margaretha Hedeveg Brorson, f. 1729.

* Hr. Mathias Wind, Præst til Brøn.

a) Catharina Steenbeck, f. 1747.

b) Mette Stockemarek, f. 1749.

c) Johanna Christina Wind, f. 1751.

d) Margaretha Hedeveg Wind, f. 1752.

e) Hans Adolph, f. og † 1754.

f) Hans Adolph Wind, f. 1762.

13) Hr. Johan Herman Brorson, f. 1730. Præst til
Lunde i Ribe Stift.

* Magdalena Catharina Bondesen.

a) Catharina Steenbeck Brorson, f. 1769.

b) Rasmus Bondesen Brorson, f. 1761.

c) Hans Adolph Brorson, f. 1763.

14) Hr. Hans Adolph Brorson, f. 1734, Præst til
Jernved.

* Anna Christina Agnella, Hr. Postmester Brorsons
Dotter i Hadersleb.

15) Catharina Steenbeck Brorson, f. 1753.

16) Hr. Christian Carl Brorson, f. 1745, var Sog-
nepræst til Hundstrup, nu residerende Capellan til
Domkirken i Ribe.

Herman Wöldike,
født i Husum i det Slesvigke, var Klæde-Fabri-
queur i det Nye-Brandenburg.
* N. N. Bellins.

Joachim Wöldike,
Borger og Aldermand for Klæde-Fabriqueurerne i
Nye-Brandenburg.
* Anna Gravenstein

Andreas Wöldike,
Raadsberre, Høiførstelig Huusfoged og Deconomus
ved St. Mariæ Kirke udi Nye-Brandenburg.
* Catharina Worm, Dotter af Hr. Barthel Worm.

Hr. ANDREAS WÖLDIKE,
Præst i 54 Aar til Arensburg i Mecklenburg-Stre-
lig. f. 1626. † 1707, d. 12 Febr.
* Regina Petri Böhme. † 1680, Moder til 8
Børn.
* Regina Topp. Moder til 2 Søner.

JOHANNES ZISCHA de TROCZNOW, Hus-
siterens navnkundige General. † 1419.

Magnus Bohem.
Henrich Böhme, Erke-Hertug Mathiz af Østerrige
Raad og Kammerherre, som for Religionens
Skjld maatte flygte først til Sachsen, siden til
Mecklenburg.
* Catharina von Köstelin.

Erasmus Böhme, Hertug Ulrichs af Mecklenburg
Geheimeraad og Amtmand i Stargard.
* Elisabeth von Thomsdorff.

Georgius Böhme, J. Urr. L. Borgemeester i Nye-
Brandenburg.
* Anna Bafenerde.

Petrus Böhme, Høiførstelig Præsident over Staden
og Districtet Nye-Brandenburg.
* Catharina Terzen, Dotter af Georg Terzen,
Raadsberre i Nye-Brandenburg, og Catharina,
som var Dotter af M. Andr. Schermer, Super-
intendent i Stargard.

Regina Böhme, f. 1633, d. 12 Oct. † 1680,
d. 16 Mart.
* Hr. Andreas Wöldike, Præst til Arensburg. †
1707. ætat. 81. & offic. 54.

5 Døtre døde spæde.

	I. Catharina Wöldike. * Georg Barth, Raadmand og Post- meester i Nye-Brandenburg.	I. Hr. Peder Wöldike, Præst til Sommerstad, f. 1654. † 1725. * Catharina Magdalena Buch, † 1749. 85 Aar. Moder til 6 Søner og 2 Døtre.	I. Joachim Wöldike, † 1714.	2. Hr. Andreas Wöldike, Præst i Sas- lou. 2. Friderich Wöldike.
--	--	--	--------------------------------	---

Hr. Johannes Wöldike, f. 1689.
Sognepr. i Odense. † 1754.
* Catharina Döllner, q. 1720.
1) Hr. Peder Wöldike, Præst til
Soderup, f. 1721. † 1769.
* Christiana Charlotta Aagaard,
† 1750.
* Maria Kirstine Dänholm, † 1774.
2) Catharina Magdalena Wöldike,
† 1756.
* Peder Lohman Hoff, Wiinhand-
ler i Wordingborg.
3) Karen Wöldike.
* 1759. Ancher Rasmusen, Sels-
cier i Birt, † 1762.
4) Sebastian Wöldike til Wessels-
berggaard, † 1774.
* 1759. Wibekke Endorph, uden
Børn.
5) Regina Dorothea Wöldike.
* Tiöralund, Proprietair, har 2
Børn.
6) Anna Wöldike.
* Hr. Niels Bruun, Sognepræst til
Fosstrup i Stenland, uden Børn.
7) Jacobine Wöldike, ugift hos sin
Moder i Odense.

Hr. Peder Wöldike, f. 1792, d.
17 Oct. Provst i Hadersleb, †
1759, d. 14 Maj.
* Anna Catharine Arniel, f. 1707.
† 1767.
1) Regina Dorothea W. f. 1734.
* Hr. Johan Krahe, Pr. i Hadersleb.
2) Peder Wöldike, f. 1738.
Postforvalter ved Kiebenhavns
Danske Post-Contoir.
* 1774. Anna Catharina Holmer, har
en Dotter Claudia Wöldike.
3) Catharina Margaretha Wöldike,
f. 1740.
4) Catharina Magdalena Wöldike,
f. 1743.
5) Mette Kirstine Wöldike, f. 1745.
* M. Joh. Reling, Præst til Hasle,
† 1775.
* Forvalter N. Høvding.
6) Hr. Andreas Wöldike, f. 1752,
blev 1777 Pastor til Stiftet
Walle.
* Anna Hedevig Jacobsen.
Lovisa Sophia Friderica Wöldike,
f. 1778.

Hr. ANDREAS
WÖLDIKE,
Biskop i Wiborg, f. 1687,
† 1770.
Jubelstøter.
* Anna Maria Kruse, f. 1688,
* 1712, † 1748. Moder til
4 Søner og 3 Døtre.

Jacob Wöldike, Student. † 1716,
20 Aar, i Wittenberg.
Georg Wöldike, † 1730, 31
Aar. Rector i Frederichsborgs
Skole.
1 Søn og 4 Døtre døde smaae.
M. Jeremias Wöldike, f. 1736.
Professor Philof. ved Sorøe.
* Sabina Margaretha Rosenstand
Goiske.
Marcus Wöldike, f. 1771, † 1773. Fastelavns Mandag.
Marcus Peder Rosenstand Wöldike, f. 1774. Fastelavns Mandag.
Maria Benedicte Wöldike, f. 1775.

D. MARCUS WÖLDIKE, f.
1699, en Tvilling. † 1750.
Professor Theologiae.
* Ingeborg Wulf, † 1770.
Sören Wöldike, Studiosus Me-
dicinae, f. 1743, † 1770.
M. Peder Wöldike, Rector i
Slagelse, f. 1741.
Ingeborg Bredenberg, f. 1773.

En Dotter, f. og † 1686.
Regina Dorothea Wöldike,
f. 1703, † 1716.
Catharina Magdalena Wöldi-
ke, f. 1744, * 1772.
* M. Knud Bredenberg, Sog-
nepræst til Korup og Blim.
f. 1743. |

Peder Wöldike, † unq.
Catharina Magdalena Wöldike, †
meget hastig paa Christi Himmels-
fartsdag i hendes 14de Aar.
Mette Catharina Wöldike.
Maria Sophia Wöldike.
Andreas Michael Wöldike, † Stu-
dent.

Hr. Christopher Wöldike, Præst
paa Amager, † 1761, gl. 42
Aar.
* Elisabeth Lund, atter giøt med
Major Alb. Winding til Høne-
ris. Af første Ægteskab 8 Børn:
Andreas Wöldike.
Peder Henrich Wöldike.
Johan Peder Wöldike.

Elisabeth Wöldike, f. 1721.
* Hr. JOHAN CHRISTIAN
KALL, Conferentsraad og Pro-
fessor Lingv. Oriental. f. 1714,
† 1775. Senior Universitatis. Af
deres 7 Søner og 5 Døtre døde
5 i spæde Aar.

Peder Wöldike, Justice-
raad, f. 1723.
* Maria Möller, † 1765.
* Augusta Magdalena Va-
lentini.
Anna Maria Wöldike, †.
Helena Lauretta, †.
Catharina Magdalena, †.
Anna Maria, f. 1765.

Regina Dorothea Wöldike, f. 1726,
* 1743, † 1758.
* M. Johan Rehling, Præst til Hasle
og Braabye, † 1775. legerede
til Wiborg Skole 500 Rdr. See
Hofm. Fundationer T. III. p.
355.
Martha Rehling, f. 1744.
* Morten Qvistgaard til Giedrup,
Inngbys og Espe-Gaarder i Sten-
land, Justiceraad.

Hr. Jacob Wöldike, Præst
til Gunnerup, f. 1728,
lever ugift.
Theodor Adolph R. †
1759. 4.
Johanna Maria R. † 1759.
3.

Anna Maria Kall, f. 1742.
* 1774. D. Urban
Bruun Aaskow,
Kongelig Liv-Medicus,
saa og Admi-
ralitets Medicus.
Friderich Aaskow, f.
1774. †.
Juliana Friderica Sophia, †.
Friderich Aaskow, †.

M. ABRAHAM KALL, f. 1743,
Prof. Græc. Lingv. og Bibliothe-
carius Universit. Hafn.
* Marianna Sophia Rosenstand Goi-
ske.
Joh. Elisab. Christiana Kall, f. 1775,
d. 20 Nov.
Sophia Hedevig Kall, f. 1777 †
Oct.

NICOLAI CHRISTOPHER
KALL, f. 1749, Professor
ved Kiebenhavns Universitet.
* Froken Agnete Meertilde, Døt-
ter af Etatsraad Stendrup,
g. d. 28 Maj 1779.
Catharina Kall,
f. 1746.
Marcus Kall, f. 1752, Studiosus Medicinæ.

Anna Catharina
Wöldike, †
1771. 20.
Andreas Kall,
Søe-Cadet,
† 1764. 17.
Catharina Kall,
f. 1746.
Marcus Kall, f. 1752, Studiosus Medicinæ.

Johan Rehling Qvistgaard, f. 1765.
Regina Dorothea Catharina Qvistgaard, f. 1766.
Ivar Qvistgaard, f. 1767.
Andrea og Kirstine, Tvillinge, f. 1770. †.
Andreas Johan Samuel Gottlob Qvistgaard, f. 1772.
Peder Christopher Qvistgaard, f. 1775.

Hr. Andreas Rehling, f.
1748, var først Capellan
hos sin Fader, 1774
Sognepræst til Egebera.
* Sufanna, Provst Bech-
manns Dotter af Bock-
lunde.
Johann Rehling.

Hvitfelds Dannemarks Riges Kronik og Langebeks Script. Rer. Danic. give paa mange Stæder Underretning om denne adelige Stammes Riddere, Rigs-Raadere og Herremænd. Navnet findes forskielligt: Hvals og Hvas. Til Navnet anfører Langebek Oprindelsen, at det betynder Virum fortem & idoneum rebus gerendis. Wielands lærde Tidender 1727, anfører Waabenet. Langebek. l. c. T. II. p. 283-84. anfører af et Islandsk Fragment og Adam. Bremens. en Islander Helgo Hvasius, eller Helgo hin Hvalle, som en vedkommer denne Stamme. Hvitf. mælder 2 Brødre:

- A) Peder Hvas, Bæbner 1360, var blandt dem, der paa Herredagen til Nærborg 1377, underskrev Kong Olufs og Dronning Margrethes Haandfæstning. Hvitf. p. 563.
- B) Laurits Hvas af Hornstrup 1360, en af de Riddere, som paa Herredagen til, Callundborg underskrev Kong Valdemari III. nye Recess. Hvitf. p. 524. 627-28 40. En Søn af denne skal have været Matthias (Mads) Lauritsen Hvas, som 1405, var med at forlige den navnkundige Trette ^{den} Ridder Sandi, og 1426 med flere adelige var Forlover, l. c. p. 731. Hans Søn var Laurits Hvas til Hornstrup, var 1419 med at forlige Kong Eric. Pomeranum og Uladislau Konge af Polen, l. c. p. 682. Hans Fru var Thore Muus, Moder til 3 Børn.
- I) Mette Lauridsdotter Hvas * Ivar Juul, Befalingsmand paa Des Kloster i Viborg Stift 1421. Hun var en stor Stamme-Moder. S. Wieland 1727. p. 579 seqv. II) Kirsten Hvas * Anders Skeel af Markved.
- III) Johannes Hvas til Hornstrup 1461, hvis Sen Eric Hvas 1471, var Fader til 2 Sønner: A) Peder Hvas, som blandt 86 Herremænd fulgte 1528, Kong Friderich I. paa det Tog til Tndskland. Hvitf. p. 1310.
- B) Jens Hvas til Raas. Da Bønderne i Skipper Clemens Sprær øvede Vold imod Adelen, opbrændte de hans Gaard, og tvang ham til at følge med dem; derefter blev han anseet som Medskyldig, og halsbugget i Viborg Landsting, Leverdagen d. 10 Sept. 1535. (Hvitf. sætter 1530, og Wieland 1534.) Men da Kongen fik Erfaring om hans Ufkyldighed, skrev han til Viborg, at Hvas skulde forskaaes; men Executionen var forbi, da Brevet kom; derfor blev hans Gaard og Gods en heller forbrudt, men kom til hans Arvinger. Hvitf. p. 1432.
- II) Jens Hvas til Raas, hvis Sen Eric Hvas, var Fader til Jens (Johannes) Hvas til Raas, der 1582, skrev Idyllum ad Fridericum II. Han havde 1 Dotter og 2 Sønner.
- A) Inger Hvas * Iver Lange til Bramminge. Deres Dotter Ingeborg Lange, * Otto Qvitzow, og 3 Sønner: Christen, Jens og Lange. B) Michel Hvas, har skrevet 2de Ode, trykt Francq. 1602.
- C) Christopher Hvas til Hennegaard, Oberst i Christ. IV. Livgarde, Befalingsmand paa Drum 1646. * Anna, Fasti Staverskows og Christence Krafts Dotter, Moder til 6 Børn.

Eric Hvas til Gram-Gaard 1658. Johannes og Oluf Hvas, Gunder Hvas, tienede og boede i Meissen under Churfyrsten af Sachsen. Jens Christopherfen Hvas til Hennegaard 1658. Han var først Officer, nedsatte sig i Aarhus, hvor han blev Inspector ved Domkirkes Gods, * Karen Franzdotter, Enster til Hr. Anders Frantzen, Præst til Norup 1679, i Aarhus-Stift. Hun var Moder til 4 Børn.

Wogn Hvas til Kælsø-Gaard, 2 Sønner. †† begge i Spanien. Melchior Hvas til Hjortholm paa Langeland. * Fruen Kirsten Knudsdatter Acheley, havde 1 Dotter.

Marquard Hvas, * Maren Hvitag, Dotter af Iver Hvitag til Fodsettegaard paa Langeland. *hans 2 sønner J. M. (s. m. 1746) og (s. m. 1747)* Sophia Hvas * Hans Oldeland til Trelleborg, en Søn af Hans Oldeland til Trelleborg, og Sophia Abildgaard.

I. Christopher Hvas, † Barn. II. Anders Hvas, Provst og Præst til Seerup, f. 1665, † 1735. * Anna Elisabeth Rhodius, Moder til 4 Børn. III. Frans Hvas, 1701, Præst til Nørre Felding, 1712 Provst, † 1726. Han var Eder af Løis Kloster. * 1) Anna, Hr. Lars Grøns Enke, hun † 1715, havde 1 Søn. * 2) 1716, Anna Strömberg, som 1727, fik Successor, Friderich Richard. † 1729. IV. Jens Hvas var Attestatus, blev Forpagter paa Winderlesgaard, † ... * Birgitte Marie Strömberg, (Enster til hans Broder-Kone, og Dotter af Hans Thomæsen Strömberg, Herre til Winderlesgaard) 5 Børn.

- A) Jens Hvas, Capellan i Aalborg Stift, †. * En Fogeds Dotter af Norge, †. Af deres Børn var en Søn Skibs-Capitain.
- B) Johannes Rhodius Hvas, †... Student.
- C) Magdalena Catharina Hvas, * Hr. Ulrich Christian Schnell, S. T. II.
- D) Eric Christian Grave Hvas, Præst til Søborg, † 1729, * Anna Maria Hee, Dotter af Christen Thomæsen Hee, Præst til Søborg, siden * Willum Smith, Præst til Sneested. 7 Børn.

I) Anders Hvas, Præst til Sneested, nu til Nørre, og Provst. ** Giertrud Hedevig Hopp, f. 1740, † 1784. 5 Børn. Kirstine Marie Mangor.

Eric Christian Grave Hvas, f. 1766. Thomas Hopp Hvas, f. 1767. Mette Cathrine Hvas, f. 1768. Anne Marie H. f. 1770. Bernt Joh. Hvas, f. 1774.

- II) Christen Hee Hvas, Justits-Raad, * en dødt Jødinde, har 1 Søn.
- III) Anna Elisabeth Hvas, * Andreas Munchardt Hopp, Præst til Thornebne. Thomas Christian Hopp. Eric Christian Hopp. Mette Marie Hopp.
- IV) Karen Hvas, ** Peder Borup, †. Lars Plou. Af første Egteskab 1 Søn. Poul Johan Friderich Borup.
- V) Hedevig Sabina Hvas, * Hans Adolph Brorson, Præst til Øster Brønderlev.
- VI) Thomas Hvas, Præst til Wilsted, * Ide Barfoed.
- VII) Frans Hvas, Forvalter ved Krastrup, Woor og Gundested.

Tab. II. SCHNELL - Stammen.

M. Ulrich Schnell, Præst til Sønderup og Nordrup 1670, gift af 1685. ** Anna, Biskop Bagers Enster, † 1678. 8 Børn. N. N. Moder til 2 Børn.

Frid. Christ. Schnell, f. 1670, Præst paa Ovinea, Peter Sch. f. 1672. Cordula, f. 1673. Bernhard, f. 1674. Ulrich †. Ulrich Schnell, f. 1676. til Nejrup 1705, til Theisted 1707, † 1729. Benjamin og Benoni Schnell, f. 1678, 6 Jan. Lars og Anna Margrethe, f. 1681, 4 Maji.

- A) Margretha Schnell, * Niels And. Sommer til Boddum Bispaard, Cammer-Raad. B) Hr. Ulrich Christian Schnell, f. 1706. Præst til Søerup, † 1783, Jubel-Lærer. C) Maren Schnell, * Kiebmand Carøe i Randers, † 1766. I) Borgemeester Carøe i Randers. II) Bøefoged Carøe.
- I) Anders Sommer var Lieutenant, tog Afsked, kiebde Lødbell Gaard og Gods, †... ugift.
- II) Anna Sommer, * Major Ring til Ringholm, har 3 Døttre. * 1732 Magdalena Catharina Hvas, f. 1708, † 1782. Jubel-Brud.

I) Margretha Schnell, †... * Jens Splid Bay, Kiebmand i Randers. II) Andriette Schnell, * Mourids Bay, Kiebmand i Randers. III) Anna Elisab. Schnell, † 1776. * Peder Wedege, Bøermeester i Hobroe. Af 10 † 5 Børn. Magdalena Catharina Bay. Rudolph Bay. Anna Maria Bay. Peder Wedege. Ulrich Christ. W. Søren Wedege. Ulrica Christiana Wedege. Mette Margrethe Wedege.

Tab. III.

MORTEN JENSEN HVASS, (S. Tab. I.) han blev 1542 Præst til Sortebrødre i Viborg, Canonicus og Provst over Nør-Liung-Herred, og Procurator Capituli † 1577. * Anna Pedersdotter, hans Formands Tøger Jensens (Brøder Tøgers) Enke, hun overlevede Hvas, og avlede med ham 1 Datter og 3 Sønner, og blev en stor Stamme-Moder.

A) Mette Hvals, † 1558. * M. Poul Stub, † 1584. Præst til Skjerping, Borgemeister Ped. Stubs Søn af Viborg.	B) M. Tøger Hvals, succederede sin Fader i Provst- og Pr. Embedet, † 1627. Jubel-Lærer. * Dorthe Hansdotter Hög af Viborg, uden Børn. * Maren Larsd. Trane, (S. T. IV.) havde 4 Børn. * Anna, Raadmand Peder Skriveres Datter, en Børn. Hun fik 1628 Raadmand Niels Rasmussen i Viborg.	C) Morten Hvals var Student, Raadmand 1573, og Borgemeister i Viborg 1589, † 1614, 27 Apr. * Anna Jensdotter, Biskop Kiæld Juuls Enke, og Søster af Bispede Peder Tøgerlens, † 1592. * Mette Sørensdatter, † 1625. Moder til 1 Datter.	D) Mag. Mads Hvals, f. 2552, Præst til Worning og Annerer. * Bodil Jacobsdotter af Torning Præstegaard. Af deres Børn veed jeg kun 2de, hvis Descendenter, som mangfoldig have udbredt sig, jeg med stor Møje forgieves har søgt.
1) Peder Stub, † 1684, ugift. II) Anna Stub. * Niels Guldmed, Provst og Pr. paa Slagen, 1568.	a) Poul N. Guldmed, Faderens Successor, † 1601. * Inger Madsdotter, † 1595. Anna Lauridsdotter.	I) Anna Hvals, * Raadmand Niels Trane og Kiebmænd Niels Pederf. i Viborg. (S. Tab. IV.)	I) Morten Hvals, Præst til Als, † 1623. II) Anna Madsd. Hvals. * Ann: Christensdotter, som fik Estermanden Christen Pederf. Thising.
I) Peder T. Hvals, Præst paa Læssøe. II) Christen Hvals, f. 1591, Faderens Adjunct. 1617, † 1618, før end Faderens.	III) Morten Hvals, † ugift. IV) Anna Hvals, * Christen Eskildsen i Viborg.	Af deres Descendenter har jeg fundet tvende Brødre.	
a) Maren Hvals, * Peder Jensen Bering, Provst og Præst til Kobberup. Hans første Hustru Mette Jensdotter Hec. Af begge Hustruer vare 14 Børn.	A) Jens Hvals, blev Egere af Lulsted 1731, han ligger i Begravelse i Sønder Kongeslev Kirke, som han meget har pyntet, og det er alt hvad jeg veed om denne Mand.	B) Mads Hvas, Forpagter paa Lulstrup, blev nesten 100 Aar gammel. Med Ingeborg avlede han disse 7 Børn.	a) Jens Aabye, Capellan til Nør Veg. b) Lars Aabye, sin Faders Successor.
1) Mette Bering, * Christen Skeel, Pr. til Kobberup.	2) Mads Bering, Præceptor paa Spøtterup i Salling.	II) Anna Kirstine Hvals, er Enke efter 15 Børn med St. Hr. Mörch, hvilke skal gives ved Jubel-Lærer Bolle Mörchs Stamtafle.	1) M. Thomas Aabye, Conrect. og Professor i Odense, † 1731.
b) Tøger P. Hvals, Herredsfoged i Ginding Herred. 1 Søn.	Jens Tøger Hvals, Bnefoged i Hølstebro og Herredsfoged i Hierm og Ginding Herreder.	III) Wogn Hvals, Krigs-Raad og Regim. N. Meester ved det Solandske Reg. i Rendsborg.	Apollonia Aabye * M. Melchior Rasmussen, Rect. og Prof. i Odense, † 1775.
1) Marianna Hvas, f. 1721, * 1745. † 1778. * Mathias Bruun, f. 1700, tilsidst Højeste-Rets Advocat † 1770. Af 9 Børn † 5 unge.	a) Ingeborg Mariana Bruun, † 1772. * Frid. Randrup, Pr. til Dreininge.	IV) Jens Hvals, Præst i Duurup, hans Datter har Commandeur-Capitain Zierfogel.	2) Anna Aabye, * Elias Gryner, Resid. Capellan til Hans-Kirken i Odense, † 1750, 60 Aar.
b) Claudiana Bruun * Thonboe, Music. i Aalborg. Har 1 Søn.	c) Anne Christ. Bruun, * Matth. Thonboe, Postm. i Viborg, har 3 Børn.	V) - - Hvals, * Kiebmænd Wodschow i Aalborg. VI) Peter Christian Hvals paa Giesaggersgaard ved Weile, * Enke af Forpagter Floye. Har 3 Børn.	Hr. Christian Gryner, Faderens Successor, lever 1786.
d) Claus Mathias Bruun, f. 1756, var Student, nu Copist i General Sold-Kammeret.	Christine Lindenpalm * William Halling til Dronninglund og Dronninggaard, Brigadeer, blev Ridder af Dannebrog 1776, 13 Julii. Har 1 Søn og 2 Døttre.	VII) Jørgen Hvals, nobileret Lindenpalm og Justits-Raad 1761, * Fruen Maren Lofs, Christen de Lindes Enke, med hendes fik han Tirsbeck og alle Lindes efterladte Herregaarde. † †. De havde en eneste Datter.	

Tab. IV. TRANE - Stammen.

Laurids Andersen Trane var Raadmand i Viborg, * Maren Jensdotter, Moder til 1 Datter og 4 Sønner.

A) Maren Trane, † 1617. * M. Tøger Hvas, Jubel-Lærer. S. Tab. III.	B) Christen L. Trane, * Giertrud Jörgensdotter, havde 3 Børn.	C) Anders L. Trane, Raadmand i Viborg. * Mette Sørensd. Hegelund, havde 2 Børn.	D) Jens L. Trane, Borger i Viborg, havde 2 Børn.	E) Niels L. Trane, Raadmand i Viborg. * Anna Mortensdotter Hvals, S. Tab. III. De havde 3 Sønner og 1 Datter. Hun havde siden til ægte Niels Pedersen, Kiebmænd i Viborg, og avlede med ham 1 Datter.
I) M. Lars Trane, Stifts-Propst i Viborg, † 1686. * Maren Just-Dotter Boumand, 2 Børn.	II) Maren Trane. * Kiebd. Bög. S. Jubel-Lærer Bögs Geneal.	III) Kirsten Trane. * Sören Seiling. * Niels Ofsenfeld.	I) M. Sören Trane, Præst til Afsels. II) Kirsten Trane, * M. Ole Christensen, Provst og Pr. til Graabrødre i Viborg, havde 4 Børn.	I) Lars Trane, Præst i Mariager og Viborg. a) Jens Mariager, Præst til Wibye. Jubel-Lærer. II) Anna Trane, * Raadm. Christen Balle i Viborg. a) Poul Balle, Præst til Almind.
a) Maren L. Trane, * M. Sören Sevel, Provst i Viborg og Kiebenhavn, † 1720. Deres Børn sees paa Jubel-Lærer Sevels Stamtafle i dette Skrifts 2 Deels 2 Bind, p. 316. men deres Legatum i Hofmans Fundat. T. III. p. 255.	a) Jens Sørensen Seiling. b) Giertrud Nielsd. Ofsenfeld. * Jacob Hasle, Kiebmænd i Viborg. Hans anden Hustru var Helleborg Justsd. Boumand, hun † 1660. Han † 1683. S. hans Legatum i Hofm. Fund. T. III. p. 242.	a) Christen Ofsen, Kiebmænd i Viborg. * Susanna Jespersd. havde 4 Børn. Kirsten, Margrethe Marie, Christiane Sufanne, og Mette Kirstine Christensdøttre. b) Anders Ofsen, Provst og Præst til Tøstef, † 1685. * Maren Jacobsdotter, havde 3 Døttre.	I) Lars N. Trane, Borger i Viborg, * Anna Nielsdotter. Deres Søn Niels Trane, † Student. II) Christen Nielsen Trane, † Ungkarl. III) Morten Hvals Trane, Kiebmænd i Aarhus † .. * Giertrud Sørensdatter Winther, f. 1617. See Jubel-Lærer Winthers Genealogie. Af 7 Børn † 6 unge.	IV) Kirstine Nielsdotter Trane, * Jacob Sørensen Winther, Kiebmænd i Viborg. Af 6 Børn † 2 unge. a) Niels Winther, Præst til Jøbjerg. b) Maren Winther, * Jens Basballe, Borgemeister i Aarhus. c) Anna Winther, * Jens Laasbye, Kiebmænd i Aarhus. d) Johanna Winther * Christ. Jensen, Borgem. i Hølstebro. V) Anna Nielsdotter, * Poul Balle, Præst i Almind. a) Anna Balle, * Lorentz Bucholtz, Præst i Almind. b) Hyleborg Balle, * Math. Sørensen, Klokker i Viborg.
1) Giertrud Maria Hofman, f. 1675, * 1704. † 1750. * Niels Poulsen til Gunderupgaard, f. 1677, † 1745. S. Jubel-Lærer Poulsens Stamtafle.	1) Peter Hasle, Kiebm. i Viborg † ... * Maren Justd. Archtander. Just Hasle, Præst i Viborg. Jacob Hasle, Collega Sch. Viborg. Giertrud Hasle, * M. Alb. Holst, Rect. i Wordingb. 2) Hylleborg Hasle, * Lars Archtander.	Maren. Kirsten, Johanna. c) Lars Ofsen, * Karen Christensd., † Mette Olsdotter, † 1703, * Heinrich Jörgensen til Wisborggaard. Cammer-Assessor, † 1695. Hendes Gave-Brev af 27 Martii 1696, læses i Hof. Fund. T. III. p. 275. Hendes 4 Børn toge Tilnavnet Schwichtenberg.	a) Morten Mortensen Hvals Trane, † 1721, 72. Kiebmænd i Aarhus * 1) Margrethe Mogensdotter Juul. Moder til 2 Børn. * 2) Mette Sørensdatter Lyngbye, f. 1683, † 1759. See Jubel-Lærer Lyngbyes Stamtafle. Af hendes 3 Børn levede 1 Datter.	a) Morten Mortensen Hvals, * i Fridericia uden Børn. 2) Giertrud Hvals Trane, f. 1695, 10 Nov. † 1775, 7 April, uden Børn. * 1741. Mathias Pløen, Capitain og Vægter-Inspecteur i Kiebenhavn, f. 1700, † 1786. 3) Margretha Hvals Trane, f. 1703, * 1735, † 1762, 26 November, efterlod 4 Børn. * Anders Pedersen Brünnich, f. 1704 i Roeskilde, hvor hans Forfædre have været Borgere og Boesiddende siden 1600. Han var Kongel. Portrait-Maler i Kiebenhavn, f. 1769, den 4 November.
Jacob Lauridsen Hasle, f. 1694, 2 Sept. † 1765, 2 Nov. Stifts-Propst i Viborg. * Maren Lessow, og Bolette Sophie Holmer, Stifts Propst Tych onii Enke.	Mag. Lauritz Hasle, Præst til Grinderslev Kloster, * Maria Hasle, * Andreas Brinkman, Præst til Bresten. 3) Margrethe Schwichtenberg, * Justitsraad Ole Krabbe. Mette Cathrine Svane, † 1746, 69. * M. Jens Jermin, Consistorial-Raad Provst og Præst til Hierum, f. 1678. † 1742.	1) Ole Henrichsen Schwichtenberg, † udenlands. 2) Elisab. Schw. * Assessor Bent Winther paa Wisborggaard, † 1703. 4) Kirsten Schwic, * Thomas Svane, Borgemeister i Viborg.	Ollegaard Margr. Jermin, f. 1712. * 1733, Capitain Zerphen til Wolstrup. * 1757, Major Klingenberg.	
Thomas Just Jermin til Aulumgaard, Consist. R. Provst og Præst til Hierum, adled 1750, † 1775. * 1742. Magdalena Teilmand, † 1742 paa første Barfælseng. * 1746 Karen Poulsen, f. 1715. Moder til 4 Børn.	Christine Marie Jermin, f. 1744. Niels Jermin, f. 1750. Giertrud Magdalene Jermin, f. 1749. Jens Jermin, f. 1747.			
I) Morten Trane Brünnich, f. 1737, 29 Sept. blev 1769 Professor Hist. Natural. & Oeconomiz, er Justits-Raad. * Wibecke Schou, f. 1747, 16 Dec.	II) Peder Brünnich, f. 1739, er Cancellie-Raad og Kongel. Gløde-Maler i Kiebenh. * 1780 Inger Caroline Egerod, f. 1763, 9 Octob.	III) Anna Brünnich, f. 1740. * Elias Linderod, Forvalt. ved Frøken-Klost. † 1772. * Jacob Elsberg, Kiebm. i Roeskilde. Palle Christ. Linderod, f. 1769, Stud. 1786.	IV) Andreas Brünnich, f. 1742, Bener og Maaler i Roeskilde. * Ellen Kirstine Möller, f. 1742.	
a) Mathæa Margaretha Dorothea Brünnich, f. 1776, 12 Dec. b) Wibeke Trane Brünnich, f. 1778. c) Nicolai Christian Brünnich, f. 1779, 6 Martii. d) Anna Giertrud Brünnich, f. 1780, 19 Nov. e) Nicolai Andreas Br. f. 1781, 6 Dec. f) Maria Axelina Brünnich, f. 1782, 2 Dec. g) Martinus Berthold Brünnich, f. 1784, 23 Sept.		a) Anna Margaretha Brünnich, f. 1768, 13 Aug. c) Andreas Brünnich, f. 1770, 12 Jan. studerer. d) Hans Brünnich, f. 1773, 23 Nov. studerer.	b) Boas Brünnich, f. 1767, lærer Bogtrykker-Kunsten. e) Barbara Brünnich, f. 1776.	

Hr. Thöger Jensen kaldes i vor Danske Historie Broder Thöger, han blev af en Munk den første Lutheriske Sogne-Præst til Sortebroders Kirke i Viborg 1537, † 1544.
 * Anna Pedersdatter, var en Nonne af Frue Kloster i Viborg, hendes anden Mand var Morten Hvals. (See Hvals-Stammen p. 241.) Af første Ægteskab var 1 Søn.

- Mag. Peder Thøgersen, der skrev sig Vibergius, f. 1532 i Viborg, hvor han 1558, blev Sognepræst til Domkirken, og Biskop i Viborg 1577, † 1595. * Margrethe Jensdatter, (Dotter af Mag. Jens Hansen, den første Lutheriske Sognepræst ved Viborg Domkirke og Moder Maren Knudsdatter) atter * 1598, 6 Aug. Borgemeister Gunder Skriver, som † 1603 af den store Død i Viborg. Af første Ægteskab var 3 Sønner og 5 Døttre.
- A) Mag. Peder Pederfen, Præst og Canonic til Viborg Domkirke, † 1609, ** Anna Thøgersdatter, Inger Jensd. hans Formands Mag. Jens Blochs Dotter. Af hvert Ægteskab 2 Børn.
- I) Peder Jensen med Tilnavn Viborg, Præst til Beretglum 1622. * Cathrine Mortensdatter.
- II) Anders Jensen, Borger og Handelsmand i Aalborg.
- III) Jens Jensen Bloch, Præst til Borup 1634, † 1675.
- IV) Maren Jensdatter Bloch, ** Søren Stephansen, Jørgen P. Leinvig, begge Præster til Jelling. Moder til 3 Sønner.
- a) Jens Sørensen Jelling til Laage, † 1679. * Anna Obling, hun fik siden Biskop Ancherfen.
- b) Hans Jørgensen.
- c) Stephen Jørgensen, begge Præster til Nykirke.
- B) Mag. Thöger Pederfen, f. 1568, Magister til Helsingstad, Hospitalsforstander i Viborg 1599, Præst til Budolfst i Aalborg, † 1626, 1 April.
 * Jacobe Benzen, (Marm. Danic. sætter Rensel) * Doct. Christ. Schytte i Aalborg, og † 1629. S. Schytte-Stammen, p. 273, Tab. I.
- C) Mag. Peder Pederfen, studerede Medicinen 7 Aar til Wittenberg, blev Provst og Præst til Sortebr. i Viborg. * Maren Pedersdatter Trane. 3 Døttre levede.
- I) Margrethe Pedersd. f. 1613, † paa første Bartsfjeng. * Vaz Bentzen, Danst Skoleholder i Viborg.
- a) Margrethe Vazd. * Samuel Samuelsen.
- II) Mette Pedersd. f. 1618, 12 Sept. † 1677, 11 Julii, * 1639 Claus Christensen, Borgemeister i Viborg, f. 1671. Af deres 16 Børn levede 12, som udgiere Reenberg-Stammen, som jeg paa sit Sted skal vise.
- III) Karen Pedersd. f. 1616, 11 Decemb. * 1645, † 1688. * Mag. Jens P. Ostfeld, Præst til Sortebroders i Viborg 1641, † 1670. S. Tab. II.
- D) Anna Pedersd. * M. Peder Jensen Hög, først Rector, siden Rector Theologiae og Canonicus i Viborg.
- E) Maren Pedersd. † 1588, 4 Octob. paa 1ste Bartsfjeng, dog blev hun ved den Søn en stor Stamme-Moder.
 * Mag. Christen Nielsen Fols, Rector, Rector Theolog. og Canonicus i Viborg.
- I) Doct. Niels Fols, f. 1588, 4de Octob. Kong Christ. IV. Liv-Medicus † 1645. * Karen Jacobæa, † 1645, Dotter af D. Matthias Jacobæus, Kongel. Liv-Med. og Ingeborg, Dotter af Jubel-Lærer Biskop JENS GIJDESEN. Deres 9 Børn med Descendenter, sees i dette Skrivts 1ste Deel p. 272-288.
- F) Elle Pedersd. f. 1559, † 1591. * M. Jacob Holm, Biskop i Aalborg. Deres 9 Børn sees paa Jubel-Læters Holms Stamtafle, Tab. IV.
- G) Karen Pedersdatter, † paa 4de Bartsfjeng, * Peder Ivarsen, f. i Viborg, Doctor Medicinæ til Basel, siden Cantor og Canonicus Capituli i Viborg.
- I) Ivar Peterfen, Præst til Christrup ved Randers 1621, † 1645.
- II) Anna Pedersdatter, * Jørgen Kioldsen, Præst til Søns, efterlod 1 Søn.
- a) D. Jacob Jørgensen Seeman, Doct. Med. 1667, boede i Randers, eiede siden Marsgaard i Sjøen.
- III) Margrethe Pedersd. † 1631. * Peder Bering, Borgem. i Viborg. Disse havde ikke Børn.
- IV) Peder Pederfen, Borger i Viborg. * Lisbeth Hansdatter Broutmann.
- H) Margrethe Pedersdatter, * M. WILHADS BRÖNS, f. 1548, Rector, Rector Theol. og Canonic i Viborg, † 1637. Jubel-Læter. See Tab. III.

Tab. II. OSTENFELD-Stammen.

Peder Ostfeld, Borgemeister i Viborg, * Anna Christensdatter, havde 4 Sønner.

- A) Mag. Christen Ostfeld, f. 1619, 14 Sept. reiste Udenlands 1640. Conrector i Viborg 1642, Magister 1643, nedlagde Conrectoratet 1647, og drog udenlands med de unge Gravner af Holk, som hjem 1650, drog atter ud 1651, var længe i Padua, hvor han blev Prorector Nationis German. Juris Conf. i adskillige Embeder til Dogen, og Raadet i Benedig talede Academiets Sag saa vel, at hans Effigies i Marmor og Kobberstik blev som et Uerminde sat i Academiets Sahl, hvor det endnu staar med Inscription til hans Berømmelse. Han blev 1655 Doct. Medic. i Padua, og 1656 Prof. Medic. ved Kiøbenhavn's Universitet. Han blev paa hans Gaard ved Kiege 1658 fanget af de Svenske i 3 Maaneder, men slap om Natten fra dem, og kom paa en Baad til Kiøbenhavn, blev 1661 Bibliothecarius Universitatis. 1670 Assessor i Højeste-Ret. † 1671, 31 Aug. * 1658, Søster Finke, f. 1635. Dotter af Professor Jacob Finke. See dette Skrivts 2den Deels 1ste Bind Jubel-Læters Finkes Slægt-Register. See og Marm. Danic. Worms Lexic. Vindingii Acad. Hafn.
- B) Mag. Jens Ostfeld, f. 1616, efter udenlands Reisen blev 1641, Præst til Sortebroders i Viborg, † 1670. * 1645 Karen Pedersd. S. Tab. I. Af 6 døde 4 Studenter.
- C) Niels Ostfeld, Kiebmand i Viborg, * Kirsten Christensd. Trane. S. Trane-Stammen p. 248.
- I) Gierrud N. Ostfeld, * Jacob Masle, Kiebmand i Viborg.
- II) Anna Ostfeld, * M. Christen Erichsen, Præst 1670 til Sortebroders i Viborg, Provst 1699, † 1711, 29 Junii. Han var en lærd og gavmild Mand, efterlod 1 Dotter og 4 Sønner, som toge Moderens Stamme-Navn. *af 1ste Thöger f. 1537, 2de Thöger f. 1568, 3de Thöger f. 1588, 4de Thöger f. 1613, 5de Thöger f. 1618, 6de Thöger f. 1641, 7de Thöger f. 1671, 8de Thöger f. 1677, 9de Thöger f. 1677, 10de Thöger f. 1677, 11de Thöger f. 1677, 12de Thöger f. 1677, 13de Thöger f. 1677, 14de Thöger f. 1677, 15de Thöger f. 1677, 16de Thöger f. 1677, 17de Thöger f. 1677, 18de Thöger f. 1677, 19de Thöger f. 1677, 20de Thöger f. 1677, 21de Thöger f. 1677, 22de Thöger f. 1677, 23de Thöger f. 1677, 24de Thöger f. 1677, 25de Thöger f. 1677, 26de Thöger f. 1677, 27de Thöger f. 1677, 28de Thöger f. 1677, 29de Thöger f. 1677, 30de Thöger f. 1677, 31de Thöger f. 1677, 32de Thöger f. 1677, 33de Thöger f. 1677, 34de Thöger f. 1677, 35de Thöger f. 1677, 36de Thöger f. 1677, 37de Thöger f. 1677, 38de Thöger f. 1677, 39de Thöger f. 1677, 40de Thöger f. 1677, 41de Thöger f. 1677, 42de Thöger f. 1677, 43de Thöger f. 1677, 44de Thöger f. 1677, 45de Thöger f. 1677, 46de Thöger f. 1677, 47de Thöger f. 1677, 48de Thöger f. 1677, 49de Thöger f. 1677, 50de Thöger f. 1677, 51de Thöger f. 1677, 52de Thöger f. 1677, 53de Thöger f. 1677, 54de Thöger f. 1677, 55de Thöger f. 1677, 56de Thöger f. 1677, 57de Thöger f. 1677, 58de Thöger f. 1677, 59de Thöger f. 1677, 60de Thöger f. 1677, 61de Thöger f. 1677, 62de Thöger f. 1677, 63de Thöger f. 1677, 64de Thöger f. 1677, 65de Thöger f. 1677, 66de Thöger f. 1677, 67de Thöger f. 1677, 68de Thöger f. 1677, 69de Thöger f. 1677, 70de Thöger f. 1677, 71de Thöger f. 1677, 72de Thöger f. 1677, 73de Thöger f. 1677, 74de Thöger f. 1677, 75de Thöger f. 1677, 76de Thöger f. 1677, 77de Thöger f. 1677, 78de Thöger f. 1677, 79de Thöger f. 1677, 80de Thöger f. 1677, 81de Thöger f. 1677, 82de Thöger f. 1677, 83de Thöger f. 1677, 84de Thöger f. 1677, 85de Thöger f. 1677, 86de Thöger f. 1677, 87de Thöger f. 1677, 88de Thöger f. 1677, 89de Thöger f. 1677, 90de Thöger f. 1677, 91de Thöger f. 1677, 92de Thöger f. 1677, 93de Thöger f. 1677, 94de Thöger f. 1677, 95de Thöger f. 1677, 96de Thöger f. 1677, 97de Thöger f. 1677, 98de Thöger f. 1677, 99de Thöger f. 1677, 100de Thöger f. 1677.*
- I) Thöger Ostfeld til Lundegaard, havde 1 Søn og 5 Døttre, om hvilke jeg en har Kundskab.
- A) Mag. Jens Ostfeld, Rector i Viborg, f. 1671, † 1744. * Dorthe Helene Jensdatter Reenberg, † 1742 fra 3 Børn.
- I) Christen Ostfeld, Collega i Viborg Skole, resignerede.
- II) Dorthe Ostfeld, * 1748 M. Peter Jessen, var Collega, Conrector, og 1764 Rector i Viborg, † 1780, uden Børn.
- III) Anna Margaretha Ostfeld, † 1746 efter 1 Søn. * 1745, M. Peter Arff, Rector i Viborg 1744, † 1764. Med hans anden Hustru Nille Dorthe Arctander, havde han 7 Børn. S. Arctander-Stammen, p. 364. Tab. II.
- a) Jens Ostfeld Arff, f. 1746, er Lieutenant.
- B) Erich Ostfeld, f. 1673, blev Præst til Bispe 1698, † 1699.
- C) Anna Ostfeldt, † 1718 ugiot.
- D) Christen Ostfeld til Skovsgaard, †. * Mette Pedersd. Bagges, †.
- a) Christen Ostfeld, Borgem. i Søbne.
- b) Peter Ostfeld, er ved Jeruværket i Laurvigen.
- c) Christian Ostfeld, ved Krigsstand.
- d) Anna Ostfeldt, † ugiot.
- E) Peder Ostfeld, Borgemeister i Friderichstad, * Mette Wærnskiold af Nørst Adl. † Af 6 Børn † 3 ugiote.
- I) Anna Margrethe Ostfeld, †. * Procurator Bay i Friderichstad.
- II) Christian Ostfeld, f. 1707, Præst til Spiellerup og Provst i Færee Herred, † 1764. * Maren Wiel, en Kiebmands Dotter af Drammen, † 1738. 3 Børn. * Luicanna Sophia Jonæsen, Provstens Dotter i Roeskilde, f. 1707, † 1769, 3 Febr. 4 Døttre.
- III) Werner Ostfeld, var Kiebmand i Friderichstad, siden Controlleur i Husum, levede 1785 over 90 Aar gammel.
 * Anna Margrethe, Raadmand Bergs Dotter i Friderichstad, † 1747. 3de Børn lever.
- A) Mette Margrethe Ostfeld, * Major Jacob v. Hirsch, † 1784, har mange Børn.
- B) Peter Ostfeld, f. 1730, er Bysfoged og Procurator i Laurvigen, har Børn.
- C) Anna Margrethe Ostfeld, f. 1742, er Huus-Jomfrue hos den Kongel. Conferentiaris Doct. Christian Balholm.
- A) Peter Ostfeld, f. 1733, 10 Octob. Præst til Lille-Bedinge. ** Anna Margar. Refen, † 1780. Justine Thomine Bruun.
- a) Christen Ostfeld, f. 1765, farer paa China.
- b) Ole Refen Ostfeld, f. 1767, Student 1785.
- c) Wincenthine Catharine Ostfeld, f. 1765.
- d) Anna Margrethe Ostfeld, f. 1771.
- e) Friderica Ostfeld, f. 1785.
- B) Jens Ostfeld, f. 1735, Procurator i Hof- og Stads-Retten. * 1783 Anna Margrethe Ursin, f. 1767 † Octob.
- C) Mette Elisabeth Ostfeld, f. 1737, * Matthias Christian Irgens, Degn til Hønhø.
- a) Maren Irgens, f. 1767.
- D) Maren Ostfeld, f. 1741 13 Apr. * Ivar Brink, Præst til Kundbøe † 1778.
- a) Charlotta Brink, f. 1765.
- E) Ellen Maria Ostfeld, f. 1742, 16 Maji.
- F) Margaretha Ostfeld, f. 1745, 16 Aug.
- G) Tabitha Sophia Ostfeld, f. 1750, 18 Febr. * Niels Munck, Cancellie-R. og Laalandst Postmejer.
- VI) NIELS SLANGE, f. 1656, 26 Jul. deponerede fra Viborg, studerede i Orford og Cambridge, blev 1681 Secretair i det Danske Cancellie, 1702 Justits-R. Assessor i Cancellie-Colleg. og Højeste-Ret, Præsides i Hof-Retten, Stats-Raad 1718 og Lehn-Secret. Conferents-R. 1722, nobilitet 1731, † 1737, 21 Julii. * 1691 Margrethe Jacobsd. Bruun. See Jubel-Læters Bruuns Stamtafle p. 388. hvor hendes 3 Børn ved Claus Bysling hendes første Mand ere at see.
- A) Dorothea Nielsdatter, af hendes 7 Børn levede 6.
- B) Anna Nielsdatter, * Virus Bering, f. 1617 i Viborg, blev efter 6 udenlands Reiser Magister 1649, Professor Poetico 1650, og strax Prof. Historiar. paa Sorøe, og Historiogr. Regius. Assessor i Cammer-Collegio og Højeste-Ret. † 1675, 20 Maji.
- I) Vita Bering, f. 1653, nobilitet 1678. levede 1721 ugiot.
- II) Jytte Bering, f. 1654, * 1671, † 1684. Bolle Wilh. Lüxdorph til Mørup og Sandbøegaard, f. 1643, † 1698, Enønske Ertraord. i Sørrig.
- Christian Lüxdorph til Mørup, Oberst, f. 1654, † 1726. * Susanna Magdalena, Søster til Biskop Worm, f. 1680, † 1735.
- ROLLE WILLUM LÜXDORPH, Ridder, Geheime-Raad, første Deputeret i det Danske Cancellie, Præsides i det Kongel. Videnskabs Selskab ic. ic. f. 1716, 24 Julii. * Anna Boletta, Dotter af Conferents-Raad Severin Junge, f. 1719, † 1781.

Tab. III. SLANGE - Stammen.

- Niels Willadsen og Maren N. Bønderhoff af Brøns i Jylland, f. 1529, † 1576.
- Mag. WILHADS BRÖNS, f. 1548, Rector, Rector, Canonic i Viborg, † 1637. Jubel-Læter. * Margrethe, Biskop Thøgersens Dotter. Tab. I. 2 Børn. * Kirsten, Borgemeister Peder Berings Dotter, en Børn.
- A) Maren Wilhadsd. * Christ. Jacobsen, Raadmand i Viborg.
- B) Mag. Peter Wilhadsen, f. 1605 i Viborg, hvor han omsider blev Biskop og † 1673. Han drev det store Huul i Souverainitets-Værket, var og Delegat. Cleri Slaglofensis, 1666. e. e.
- I) Mette Pedersd. Slange, f. 1650, * Jens Juulbye, Rector i Viborg.
- II) Wilhads Slange, f. 1652, Capitaine, †. i Fransk Tjeneste.
- III) Anna Slange, f. 1653, † 1729. * Lambert v. Haven, Gen. Højmejer. S. Jubel-Læters v. Havens Stamtafle.
- IV) Margrethe Slange, f. 1654, * M. Peder Reenberg, Stifts-Propst i Aalborg, † 1699. 3 Børn.
- V) Anna Maria Slange, f. 1657, † 1691. * M. Jens Reenberg til Lynderupgaard, † 1733. 81. 9 Børn.
- VI) NIELS SLANGE, f. 1656, 26 Jul. deponerede fra Viborg, studerede i Orford og Cambridge, blev 1681 Secretair i det Danske Cancellie, 1702 Justits-R. Assessor i Cancellie-Colleg. og Højeste-Ret, Præsides i Hof-Retten, Stats-Raad 1718 og Lehn-Secret. Conferents-R. 1722, nobilitet 1731, † 1737, 21 Julii. * 1691 Margrethe Jacobsd. Bruun. See Jubel-Læters Bruuns Stamtafle p. 388. hvor hendes 3 Børn ved Claus Bysling hendes første Mand ere at see.
- B) Peter Ostfeld, f. 1730, er Bysfoged og Procurator i Laurvigen, har Børn.
- C) Anna Margrethe Ostfeld, f. 1742, er Huus-Jomfrue hos den Kongel. Conferentiaris Doct. Christian Balholm.

JENS HOLM, Borger i Viborg 1541.

- Else, Biskop Thøgerens Dotter af Viborg, † 1591, 32. 7 Børn. * Mag. Jacob Holm, Biskop i Aalborg, f. 1543. † 1609. * Elsebeth, Borgemeester Peder Hegclunds Dotter af Ribe, f. 1577, † 1641. Moder til 2 Børn.
- I) Else Jacobsd. Holm, † 1598, ugift. III) Niels Holm, Præst til Hassing 1610 † 1619. V) Morten Holm, Vinhandler og Kiebmænd i Viborg, † 1628. VI) Kirsten Holm, * Søren Christensen Bie, Præst 1602 til Jungstrup, † 1640, havde 8 Sønner og 6 Døtre, som alle fik Præster. Jeg veed kun 3. VII) JACOB HOLM, f. 1587, Præst til Næstved 1613, † 1663. Jubel-Lærer. * Maria, Biskop Niels Arstænders Dotter, f. 1589, † 1614. S. Arstænder-Stammen. * Af andet Ægtekab var 2 Sønner. VIII) Mag. Peder Holm, Præst til Næbne og Biersted, levede 1625. * Giertrud Nielsdott. 2 Børn.
- A) Peter Sørensen Bie, Provst og Præst til Bøuling † 1687. * 1660 Ingeborg, Dotter af Jubel-Lærer Biskop KRAG-LUND, paa hvis Stamtafle i dette Skrivts 1ste Deel sees deres 12 Børn. B) Jacob Bie, Præst til Saltum og Hunne i Wensboell 1636. C) Mette Bie, ** Niels Pederfen Berregaard, Præst til Giel 1648, † 1656. Lars Poulsen Aalborg, Capellan i Aalborg, Præst til Giel 1656, † 1684. Deres Epitaph er i Giel-Kirke. Af første Ægtekab 2, af andet 5 Børn.
- I) Peder Nielsen Berregaard, †. ugift paa Giel. II) Envold Nielsen Berregaard til Kiebsbegaard og Westsøgaard, Justits-Raad, † 1731. Han indrettede Stamhuset, * Anna Soe, havde 2 Børn. Deres store Legatum sees i Hofmanns Fund. Tom. II. p. 404. III) Anna Larsdatter, * Willum Steenblok, Præst. IV) Else Larsdatter, * Mag. Christ. Stiitrup, Præst. V) Poul Larsen, Forpagter paa Hammelmose, †. VI) Niels Larsen, Kiebmænd i Aalborg, †. * Bodil Heigl, †. havde 2 Børn.
- A) Friderich de Berregaard til Ørsted og Strandet, Kammerherre, f. 1675. † 1724. * Sophia Elisabeth, Baronesse af Holck, † i Dresden. * Maria de Lassen af Ryslet, f. 1702, * 1721, † 1747. B) Christian de Berregaard til Borrebne og Kiebsbegaard, Conferents-Raad og Amtmand over Corsøer og Antvorskov, †. * Jytte, Conferents-R. Willum Worms Dotter, f. 1685, † 1741. Moder til 2 Børn.
- A) Anna de Berregaard, * Chr. Fridr. Walther, Cabinet-Secretaire og Justits-Raad. B) WILLUM de BERREGAARD til Borrebne og Kiebsbegaard, Ridder, Geheime-Raad, Kammerherre, Assessor i Højeste-Ret, Deputeret i Commerce-Collegio, † 1769. * Beata Augusta Antoinette, fød Comtesse af Reufs, lever 1786 med 1 Søn. C) Mette Bie, ** Niels Pederfen Berregaard, Doctor Juris og Vice-Borgemeester, i Aalborg. D) Lars Nielsen Berregaard, Doctor Juris og Vice-Borgemeester, i Aalborg. VII) Jacob Larsen, skrev sig Holm, Præst til Saltum 1687, † 1717, havde 3 Børn. A) Anna Holm, * Rasmus Jørgensen, Bysfoged i Næstved. B) Maren Holm, * Niels Madlen Himmerig, Kiebmænd i Aalborg, hans Legatum i Hofm. Fundat. Tom. II. p. 127. a) Elisebeth Himmerig, * Peder Kynde, Kiebmænd i Aalborg. b) Jens Nielsen Himmerig, Ober-Kiebmænd i Aalborg. * Elisebeth Hansd. Mumme. C) Jacob Holm, Capellan i Næstved, Præst 1734 til Jerslef og v. Brondeslev, † 1777, 2 Januar. * Kirsten Madsdatter Haugaard. Af deres 10 Børn levede 8, og af dem veed jeg 1 Søn. a) Jacob Jacobsen Holm, sin Faders Capellan 1772, Successor 1777. * Catharina Maria, Dotter af Provsten Peder Bering i Løgstald. Om deres 6 Børn og hans 7 levende Sødfænde, som kunde udgiere et stort Stykke paa Biskop Holms Stamtafle, har jeg en faaed at vide. a) Jacob Holm, f. 1660, Auctions-Directeur i Friderichsstad, og censittueret Amtmand i Krigens Tid † 1740. * Ide Sophie, Dotter af Hr. Peder Jensen Riber, Præst til Ølgod. Moder til 5 Børn. a) Jacob Holm, f. 1660, Auctions-Directeur i Friderichsstad, og censittueret Amtmand i Krigens Tid † 1740. * Ide Sophie, Dotter af Hr. Peder Jensen Riber, Præst til Ølgod. Moder til 5 Børn.
- I) Giertrud Johanne Jacobsdatter Holm, † ugift. II) Jacob Holm, Studiol. Theol. † ugift. III) Martha Holm, † ugift. IV) Mag. PEDER HOLM, f. 1706, 6 Junii, blev 1730 Decanus, 1735 Provst paa Klosteret, 1738 Prof. Theol. & Philos. Extraord. 1746 virkelig Prof. Theol. 1749 Doctor Theologiae, † 1777, 4 Junii. Havde altsaa tiend ved Universitetet i 47 Aar. Han gav 400 Rdlr. til 2 fattige Studenter paa Regensen, og 200 Rdlr. til frue Skole i Kiebsbavn. V) Anna Christina Holm, † 1757. * Wilh. Henr. Knust, Borger i Friderichsstad † 1765. e) Wilhelm Knust, f. 1727, er Ober-Graver ved frue Kirke i Kiebsbavn. Han opjatte sin Morbroder et Marmor-Epitaph i frue Kirke. ** Ide Margr. Scholler, † 1762. Maren Westrup, f. 1741. Jacob Holm, f. 1762, er Farver. Ide Sophie Christiane Ølgod Knust, f. 1771.
- I) Elisebeth Hansdatter, tog sin Moders Tilnavn Mumme. * Jens Nielsen Himmerig, Ober-Kiebmænd i Aalborg, † 2 Sønner. * Rasmus Hornemann, Kiebmænd i Aalborg, †. 4 Døtre. Farbroder til Prof. stor og Doct. Theol. Hornemann. II) Maren Grotum, * N. Simonsen Bering. * Christen Larsen Hobroc, Kiebmænd i Aalborg. * Gotfried von Pentz, Stiftamtmand i Aalborg. See Hofmanns Fundat. Tom. IV. p. 238. Hun overlevede dem uden Børn. III) Margaretha Grotum, Moder til 6 Børn. * Herman Werchmester, Borgemeester i Aalborg. See Hofm. Fund. Tom. IV. p. 12. 188. 238.
- A) Hans Jensen Himmerig, var først avangered til Oberst i Polst Tjenest, ved Hjemkomst blev han Politimester i Kiebsbavn 1726, d. 2 Sept. og samme Aar den 4 Octob. Vice-Borgemeester, afgik 1731, 22 Febr. stitende til Aalborg, † 1735 paa Halkær, 54 Aar. * Elisebeth Biørnskov. B) Henrich Himmerig Grotum, Justits-Raad og Borgemeester i Aalborg, † 1731. * Inger Margrete Wejerslef, f. 1680 i Marhuus. † 1720, havde 3 Børn, var først * Borgemeester Lars Christensen i Holbek. * Zidfel Hansdatter Popp, Enke af Borgemeester Grubber i Holbek, f. 1668, † 1735. S. Hofm. Fundat. Tom. IV. p. 38, 226. C) Falche Hornemann, †. * Cort Trap, Kiebm. i Aalborg, f. 1686, † 1741. D) Christene Hornem, †. * Jens Giorup, Commerce-Raad †. * Conferents-R. Rosenkrantz til Spetterup, †. E) Anna Maria Hornem, † 1749. * Jens Jensen, Præst til Udbne i Siellands Lidske-Herred 1717, † 1749. Af 7 Børn levede 2. F) Elisebeth Hornemann †. * Mads Haugaard, Forv. og Forpagt. paa Birchelse, †. I) Owe Haugaard, Forpagter. II) Kirst. Haugaard, * Jacob Holm, Præst til Jerslef, † 1777, som even er mæled. Af deres 10 Børn lever 8. A) Hermann Werchmester, Kiebm. i Aalborg, † ugift 32 Aar. B) Falke Marie Werchm. † 1724. * Frans Rantzou Benzon til Aagaard, Oberst-Lieuten. f. 1698, †. I) Peder Benzon, f. 1719, Major. II) Margrete Benzon, f. 1722, † 1759, * Thøger Reenb, Theilman til Endrupholm, Etats-Raad. C) CILIA MARIA WERCHMESTER, f. 1693, † 1771, Jubel-Brud. * 1716 MATH. DE THESRUP, Etats-R., Landsdomm. ic. f. 1688, 10 Febr. † 1769, 17de Jun. Jubel-Lærer. See dette Skr. 2 D. 1ste Bind, p. 148. I) Frans de Thestrup, Kammerherre, Conferents-R., Landsdommer i N. Jylland, Herre til Mariagers Sisøster. D) Casten Werchmest. Kiebm. * Helvig Bruun, hun fik siden Harboe Larsen, Vævermester i Aalborg. I) Hermann Werchmester. II) Margrethe Werchmester. III) Henrich Grotum Meulengraet. IV) Lars Meulengraet. E) Agnete Werchmester, f. 1692, † 1730 paa Barslensø. ** Claus Heug. Peder Worm, Kiebmænd i Aalborg. a) Henrich Worm, nobileret Wormskjold, f. 1730. F) Johanna Maria Werchmester, * Jacob Berg til Bøller, †. * Oluf Bornemann til Hagestedgaard, Cancellie-R. og Landsdommer i Sielland, † 1717. Hun var hans første frue. See Bornemann-Stammen. Margrete Berg. Jens Berg. Maren Berg.
- III) Christian Henrich Grotum, Capitaine, † 1752 i Marhuus Mølle. * Johanna Maria Althalt, Capitain Wislings Enke. †. en Børn. JENS JESSEN STENERSEN, f. 1762, 30 Martii, Student fra Koeskilde 1783.

Nogle mene, at Christen Holm var en af Biskop Jacob Holms første Egetskabs Sønner, som jeg ikke kan documentere.

Ole Henrichsen Sthen, Capellan til Svenborgs Frue Kirke 1653, † 1660. * Anna Christophersdotter, havde til ægte disse 3 Capellaner, og avlede 1 Søn med hver af de 2 første, blev meget gammel, laae de 10 sidste Aar ved Sengen.	Anders Christensen Holm, f. 1624, Capellan til FrueMenighed i Svenborg, ordineret den 14 Apr. 1660, † 1684.	Jesper Jensen Kieldgaard, Capellan til Svenborgs Frue Kirke 1684.
Hans Oluffen Sthen, Præst til Korup.	Christen Anderfen Holm, f. 1661, var Collega i Odense Skole, blev Præst til Wigerles og Wessinge, Provst, † 1704. * Karen Andersdotter Broholm, Landstings-Hører Mejers Enke af Odense. Med Holm efterlod hun 5 Sønner.	
I) Anders Christensen Holm, sin Faders Successor 1704, †... * Sille Bircherod af Særstev Præstegaard, Moder til 1 Dotter. Siden * Christopher Strøyberg, da Præst til Herzinge, (hvor hun døde) nu til Sender-Broebye. Else Cathrine Holm, † ugiot, begravet i S. Broebye Kirke.	II) WULF GODSKE HOLM, f. 1696, 29 Junii, Præst til Korup, † 1772, 28 Septemb. Jubel-Lærer, * 1724 Sophia Amalia Tommerup, † 1739. Af 12 levede 4 Børn.	III) Gregorius Holm, var Forvalter ved Gyldesteens Grævsfab, †... * en Kiebmads-Enke af Bogense, uden Børn.
IV) Friderich Christian Holm, f. 1696, Præst til Svanninge 1720, † 1742. * Elisabeth Marie Frieborg, Af 6 Børn levede 5.	V) NIELS ARCTANDER HOLM, f. 1701, 16 Sept. er Sognepræst paa Lhee 1728, † 1781, 20de August. Jubel-Lærer. * Maren Pougdall, f. 1689, † 1755. Hun var Dotter af Hr. Jorgen Pougdall i Hoorne, og Enke til Jubel-Læterens Niels Seerups Husstrue i Hoorne, og Enke af Bertel Woller, Præst paa Lhee. Hun havde 2 Sønner.	
A) Knud Tommerup Holm, sin Faders Capellan 1759, Successor 1772, † 1783. * Charlotta Amalia Landorph. a) Sophia Amalia Holm. b) Sophia Rasch. c) Karen Landorph. d) Noline Holm. e) Hans Landorph. f) Wulf Godske Holm. g) Jørgen Tyge Holm.	B) Claus Holm, lever ugiot. C) Anders Holm, Catechet ved Gvarnisonen og Organist til Wartou. * Anna Cathar. Smith. a) Anna Christiana Andræa Holm, b) Sophia Amal. Holm,	D) Jørgen Thyge Holm, f. 1726, deponerede 1743, efter samme udenlands Rejser blev han 1757 Doctor Medicinæ til Upsal. 1759 Profess. Decon. ved Amphitheatrum paa Charlottenborg, og da han stod særdig at reise til Engeland, † d. 15 Sept. samme Aar.
A) Elisabeth Sophia Holm, f. 1722, * Diderich Mejner, Birkedommer ved Lenborggaard, 4 Børn. a) Anders Wulf Meiner, Degn samme Stæd. b) Friderich Meiner, Degn samme Stæd. c) og d) tvende Døtre som jeg ikke veed.	B) Christen Holm, f. 1724, Degn til Hagested og Gislinge 1758, til Tølløse og Agerup 1770. * Thomine Kirstine Thoring, f. 1731, Dotter af Poul Thoring, Præst til Brættrolleborg. Af 8 Børn lever 7.	
a) Friderich Christian Holm, f. 1759. e) Hans Diderich Holm, f. 1765. g) Anna Joachimina Holm, f. 1773.	b) Knud Holm, f. 1761. f) Anna Maria Elisabeth Holm, f. 1767.	c) Poul Thoring Holm, f. 1762. d) Ingeborg Holm, f. 1763, * Andreas Krogstrup, Degn til Horstunde. Johanne Thomine Krogstrup.
C) Anders Holm, f. 1736, Præst til Aael i Kiber-Stift, * 1, Anna, Hr. Niels Eilshovs Dotter i Aael, †... * 2, Magdalena Sophia, Dotter af Cancellie-Raad Molmarch, Borgemeester i Faaborg. Af første Egetskabs Børn lever Niels Eilskov Holm.	D) Niels Holm, † Student, 27 Aar gammel.	
E) Karen Holm, * Jens Brandt, Klokker i Odense ††. Deres Søn Peder Brandt, er Degn ved Warde.		
F) Else Holm, f. 1753, * Peder Hiort, var Forpagter i Sielland, nu Herredsfoged i Hjø- og Eysgaard Herreder, har 7 Børn levende.		
a) Christian Hiort, f. 1757, er Birkesskriver og Forvalter ved Førslev og Godbyegaarder. * 1786 Marianna Eggers, Dotter af Hr. Christian Eggers til Dyrhoved- og Laarborg-Gaarder.	b) Margaretha Hiort, f. 1759. d) Elisabeth Diderica Hiort, f. 1763. e) Charlotta Amalia Hiort, f. 1764.	e) Friderich Christian Hiort, f. 1761. deponerede fra Viborg 1778, tog Exam. Philos. 1779. See Worms Lexic. Tom. III. f) Victor Christian Hiort, f. 1766, er Studios. Theolog. g) Birgitta Hiort, f. 1771.
		1) Bernr, Jørgen, Jens, Mogens Friderich. 5) Niels Arctander, Dorthe Margr. 7) Sophie Reiniche. d) Birgite Dorthe Zeuthen, * Christian Pingel, Capellan hos Jubel-Læter Holm paa Lhee 1777, som han succederede 1781, † 1785. Dorthe Elisabeth Pingel.

Wielands Lærde Tidender 1724, anfører Stammens Waabentegn: En gul Halvmaane udi blaat Feldt, og under Maanen en hvid Ibbfal med sorte Streger. Paa Hielmen opstaaer en grøn Fedderbuff af en Daafugl-Hale: Han nævner og Jens Ivarsen til Frihøe i Norge, og var af denne Familie. Hans Lauritzøn von Baden til Nørregaard, var i Kong Frider. II. Tid Admiral i den 7 Mars Fende, da Floden i Uweyr forgik under Gulland d. 30 Jul. 1566, da Admiral von Baden og den Ehbste Admiral Barthol. Thinappel, med 16 af de bedste Krigs-Skibe, og henved 6000 Mennecker omkomme, for at begrave med Stah en i Slaget d. 29de Julii ihjelskudt Dauff Herremand, Christopher Mogenlen udi Bisbye Kirke. Den sidste Mand paa Sverdsiden af dette Waaben, (siger Wieland) var Christen Hansen v. Baden (en Son af Admiralen) til Nørregaard, han var 1612 Hovedsmand paa Cronborg, og døde 1628, 4 Dec. Andre har og brugd tillige i Waabenet en Brandmuur. Til Stammen hører og

Elias von Baden,
Borgemeester i Horsens.

- I) Elise von Baden, * Oluf Hansen Riber s: Svane, Borgemeester i Horsens, han var Broder til Erke-Bisfop D. Hans Svane, men Fader til 1 Dotter og 5 Sønner. See Zwergius p. 284.
- II) Ernst von Baden, Borgemeester i Horsens 1615, og tillige Toldforvalter i Nørre-Jylland, † 1656, 21 Nov. * Anna Hansd. Riber s: Svane, † 1637, havde 5 Børn, og blev ved dem en mærkelig Stammemoder.
- A) Maria von Baden, f. 1615, * 1635, † 1659. Doct. Peder Winstrup, Bisfop i Skaane, f. 1605, blev med sin Familie nobileret under Navnet Himmelstjerne, † 28 Dec. 1679. S. Zwergii Siell. Clerike p. 127 og 570. Af deres 5 Børn er bekiendt en Dotter.
- B) Mag. LAURIDS von BADEN, f. 1616, blev Rector i Horsens 1636, Præst til Stoubye 1639 † 1689, Jubel = Læter. * Else Cathrine Jensdotter, Søster til Caj Jensen Jerlös, Præst i Rorup, og Ole Jensen Jerlös, Præst til Løsning. De havde 4 Børn.
- C) Mag. Johannes von Baden, f. 1618, blev Rector, Professor, Pastor Primas og Canonicus til Lund i Skaane, † 1680. * Maria Jensdotter Wind, Søster til Hof-Prædikanten Mag. Ole Jenssen Wind, de havde ikke Børn. v. Gustavi Sommelii Dissert. de Templo Lundensi p. 120.
- D) Mag. Ernst von Baden, f. 1620, blev Rector i Christiania ved Aar 1649, og blev den 8 Maji creeret Magister af Prof. Jacob Finke, † 1651 ugiot.
- E) Mag. Jacob von Baden, f. 1621, blev Præst til Hersted i Skaane 1646, siden til Landskrone, og 1679 til Holbek, var og Provst, † 1694. * Dorthe Halske, Dotter af Peder Halske, Tolder i Skeen. Moder til 3 Sønner, som med deres Descendenter ikke skrive von.
- I) Anna Catharina Winstrup, * 1653, † 1678. Doct. Hans Hansen Wandal, Bisfop i Sielland, f. 1624, 26 Jan. † 1675, 1 Maji. Deres Stamtafle viser deres Børn i Zwergii S. El. p. 304.
- II) Anna Maria v. Baden, * Jörgen Knudsen Bieske, hendes Faders Successor 1689, Provst 1711, †. 3 Børn.
- III) Else von Baden, havde 4 Børn. * Niels Sørensen i Rhode: Gaardene i Staubye-Sogn.
- IV) Niels v. Baden, f. 1662, 12 Martii, † 1745, 4 Sept. * Ermgard Andersdotter, med hende fik han en Selvehergaard, Westergaard i Bisholt i Skjolde-Sogn, hun døde uden Børn. * 1705 Olegaard Rosenmejer, f. 1681, † 1747, Moder til 3 Børn.
- A) Knud Bieske, blev 1722 Præst til Nebstager.
- B) Johanna Bieske, ** = = Thule og Niels Römer, hendes Faders Successorer.
- C) Else Cathrine Bieske, ** Herlöw og Høstemark, Præster til Østved. Havde mange Børn.
- a) Johann Rhode, * Fævejle,
- b) Else Rhode, * Bay.
- D) Maria Rohde, * Laurids Mad-sen Buch, † Selveher-Jøll i Haastrup, 4 Børn.
- I) Niels Rhode, f. 1717, Student, lever 1786.
- II) Otto Buch, f. 1721, Farver og Borger-Officer i Kiøbh. lever 1786 med 2 Døttre. * Anna Margrethe Cammermeyer, f. 1736.
- III) Else Buch, f. 1723. ** Hans Koed, Hans Möller, Selvehere i Haastrup, †. har 3 Børn.
- IV) Anne Kirstine Buch, f. 1725. ** Ivar Jørgensen, Poul Nielsen, Selvehere i Haastrup. Af første ere 4 Sønner.
- A) Anna Margrete Buch, f. 1761.
- B) Maria Ottilia Buch, f. 1764, * 1784, Caspar Blad, f. 1755, Student 1778, ener et Hørsvingerie i Kiøbenhavn.
- A) Else Cathrina Nielsdotter Baden, f. 1707, 6 Julii. * Morten Rasmusen, Bonde i Klakring, †. Af deres 8 Børn lever 7, som alle ere giorte, og udgiøre en stor Familie.
- B) Ermgard Nielsdotter Baden, f. 1709, 22 Octob. † 1774. * Niels Brun i Haastrup i Bierre-Herred, de have 2 Sønner og 1 Dotter, som er giort.
- C) Laurids Nielsen Baden, f. 1724, 23 Apr. har beboed sin Faders Gaard Westergaard i Bisholt, lever 1786. * 1738, Anna Madsdotter af Skjolde i Bierre-Herred, f. 1720. Af deres 8 Børn † 5 unge og spæde.
- I) Niels von Baden, f. 1748, 23 Maji, Student fra Horsens Skole 1763, blev Degn til Ubne i Siellands Ark-Herred 1776, Præst til Windblæs i Jylland 1778. * 1776, Christine Rörbye, f. 1748, i Octob. (Søster til Hr. Jörgen Haring Rörbye, Residerende Capellan ved Nicolai Menighed i Kiøbenhavn) de have ikke Børn.
- II) Mads Baden, f. 1745, er af Faderen tilskiftet Westergaard i Bisholt. * 1778 Maria Hansdotter Winther, har 1 Dotter. Anna Madsdotter Baden, f. 1782.
- III) Peder Baden, fød 1764, var Skriverkarl paa Hr. Agent Bodenhofs Contoir i Kiøbenhavn.
- A) Cæcilia Christence Baden, f. 1704, † 1779, * Lars Cappel, Præst i Tølløse, † 1764, havde 2 Børn.
- B) Jacob Christian Baden, f. 1706, var Kiøbmand i Helbek, † 1759. Anna Dorothea Pedersdotter Baden, Jacobæa Baden. Om disse Søstre af første Cæcilia har jeg ingen Kundskab.
- I) Peder Cappel, Degn i Rife-Hyllinge, f. 1728. * Agnere Plum af Friderichsund, † 1781, har en Dotter. * Madame Höfding, fød Calmer, uden Børn. Cicilia Christence Cappel, f. 1767.
- II) Maren Cappel, f. 1729, † 1762. * Hans Lange, f. 1727, i Friderichsund, fra Koestilde blev Student, siden Kiøbmand, nu Farver i Friderichsund, 4 Børn leve.
- A) Rasmus Lange, f. 1751, Student fra Koestilde, er Advocat i Hønstet-Net. * 1779 Friderica Christiana Hellesen,
- B) Salome Cicilie Lange, f. 1756, * 1779, Mogens Nielsen, f. 1737, er Farver i Koestilde.
- C) Maria Margrethe Lange, f. 1760, * 1779 Lauritz Severin Fanøe, f. 1737, Coniump. Forvalter i Friderichsund.
- I) Jörgen Nielsen, f. 1783, 19 Junii.
- II) Ped. Carl Nielsen, f. 1786, 19 Jan.
- I) Severin Gregerfen, f. 1780.
- II) Maren Hedeveg Fanøe, f. 1782.
- III) Peder Fanøe, f. 1784. W. Christian F. f. 1786.
- I) Christian Christopher Baden, f. 1735, 25 Martii, er Lemmerhandler i Kiøbenhavn, en Børn. * Margaretha Hemström.
- II) Peder Baden, f. 1742, 7 Julii, var i Norge 20 Aar, blev 1781 Administrator ved den Kongel. Land-Fabrik-Skole-Commission. * 1776, Elisabeth Cicilia, Provst Skives Dotter af Sogn. * 1782, Margaretha Sophia Salicath.
- III) Maria Baden, f. 1734, ugiot 1786.
- IV) Wilhelmine Conradine Baden, f. 1744, † 1782, 26 Octob. * 1776 Matthias Gießing, f. 1733, har været Forvalter paa Skjoldnesholm i 22 Aar, lever 1786. Friderica Joachimina Gießing, f. 1781, 6 Aug.
- V) Gunild Baden, * Peder Staal, Degn i Nørre Jernløse.
- VI) Cicilia Christence Baden, * Claus Plum, Degn i Waarsee.
- a) Johanna Margaretha Staal. b) Hans Jacob Staal. c) Charlotta Helene Staal. a) Anna Sophia Plum. b) Joachime Christiane Plum. c) Charlotte Helene Plum. d) Agnere Plum.
- I) Else Jacobine Baden, f. 1769.
- II) Jacob Baden, f. 1771.
- III) Torkeld Baden, f. 1774.
- I) Gustav Ludvig Baden, f. 1764, Candidatus Juris.
- II) Torkel Baden, f. 1765, Candidatus Philologiæ.
- III) Jacob Baden, f. 1768, Volunteur i General-Told-Kammeret.